BIBLIOGRAFIA ROMÂNEASCĂ VECHE

1508—1830

DE

IOAN BIANU
† 13 Febr. 1935

ȘI

DAN SIMONESCU

TOM. IV

ADĂOGIRI ȘI INDREPTĂRI

EDIȚIUNEA ACADEMIEI ROMÂNE

BUCUREȘTI

ATELIERELE GRAFICE SOCEC & Co., SOC. ANONIMĂ ROMÂNĂ
1944

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

BIBLIOGRAFIA ROMÂNEASCĂ VECHE

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

BIBLIOGRAFIA ROMÂNEASCĂ VECHE

1508—1830

DE

IOAN BIANU
† 13 Febr. 1935

ŞI

DAN SIMONESCU

TOM. IV

ADĂOGIRI ŞI INDREPTĂRI

EDIŢIUNEA ACADEMIEI ROMÂNE

ACADEMIA
BIBLIOTECA
REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA

BUCUREŞTI

ATELIERELE GRAFICE SOCEC & Co., SOC. ANONIMĂ ROMANĂ
1944

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

PREFAŢA

Bibliografia Românească Veche se datoreşte iniţiativei regretatului Ioan Bianu, căruia i-a fost dat ca, în colaborare cu decedatul Nerva Hodoş, să publice, până la data încetării sale din viaţă, volumul I şi II precum şi fascicolele 1 şi 2 din volumul al III-lea.

Când am luat în primire, în luna Februarie 1935, sarcina de conducător al Bibliotecii Academiei Române, se începuse încă dela 24 Noemvrie 1934 tipărirea restului fascicolelor din volumul al III-lea, sub îngrijirea d-lui Dan Simonescu. Aceasta s'a urmat până la 30 Iulie 1936, când volumul al III-lea, care încheia lucrarea până la anul 1830, a ieşit de sub tipar.

Intre timp, pe măsură ce volumele se redactau şi se tipăreau, — şi aci este locul să amintim că vol. I a apărut în 1903 iar al II-lea în 1910, — ieşeau la iveală cărţi, broşuri şi foi volante necunoscute încă, astfel că de pe atunci se întrezărea necesitatea de a se întocmi, când lucrarea va fi sfârşită, un volum întregitor care să cuprindă, pe de o parte, descrierea cărţilor descoperite mai târziu, iar pe de alta completări şi corectări pentru cărţile bibliografiate numai după indicaţiile altora, dar care între timp fuseseră descoperite şi cercetate după original.

In dorinţa de a continua şi de a desăvârşi opera iniţiată de Ioan Bianu şi ca un omagiu pentru amintirea sa, am propus şi Academia a admis, să se alcătuiască şi acest volum, în care scop s'au depus sforţări să se procure, fie în original, fie în copii fotografice, cât mai multe din aceste cărţi necunoscute sau puţin cunoscute redactorilor anteriori, cărţi aflate atât în biblioteci sau colecţii publice şi particulare din ţară, cât şi din străinătate.

Lucrarea acestui volum, al IV-lea, s'a isprăvit în 1942, cuprinzând descrierea a 491 cărţi necunoscute şi corectări şi întregiri la 341 cărţi bibliografiate în volumele anterioare. Pentru a i se asigura unitatea de lucru, redactarea şi acestui

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

de-al IV-lea volum a fost încredințată deasemenea d-lui Dan Simonescu.

Ne-am adresat pentru tipărire la diferite instituții grafice mari. Unele au refuzat, pentrucă aveau prea multe alte lucrări sau nu aveau litera potrivită. O altă tipografie a primit lucrarea, a ținut-o aproape un an fără să facă nimic, după care ne-a înapoiat-o.

Tiparul și hârtia între timp s'au scumpit, iar Academia nu mai putea face față cheltuelilor de imprimare.

Odată fondurile obținute, — mulțumită deosebitei înțelegeri a unui bun român, care și-a dat seama de importanța acestei lucrări, atât de bine apreciată în lumea învățaților noștri și a celor străini, — am încredințat lucrarea tipografiei Socec & Co., S. A. R., care imprimase primele trei volume și care deci, având litera necesară și personalul tehnic specializat, putea asigura lucrării și o continuitate grafică.

Lucrarea în tipografie a acestui volum a început la 6 Septemvrie 1943 și deși ea a mers destul de repede, nu se trecuse la tipărire la 4 Aprilie a. c., când au început bombardamentele aeriene asupra Bucureștilor, așa că tipărirea s'a făcut sub bombardament, cu toate neajunsurile aduse de acesta.

Meritul este atât al tipografiei[1]*) cât și al d-lui Dan Simonescu, cărora le adresez pe această cale mulțumiri.*

General RADU ROSETTI

---

[1]) *O mențiune deosebită merită d-l Socrate Sotiriadis, din personalul tipografiei, care a arătat multă pricepere și un mare devotament pentru tipărirea volumului în cele mai bune condițiuni.*

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

LĂMURIRI

După o muncă de mai mulţi ani, necesari nu numai redactării, dar mai ales adunării în Biblioteca Academiei Române, a majorităţii cărţilor (în original sau în cópii fotografice), apare volumul al IV din *Bibliografia românească veche*, cu descrieri a 832 opere alcătuite de Români şi tipărite la noi sau în străinătate, între anii 1508—1830.

Volumul are două părţi: în prima parte sunt studiate bibliografic 491 cărţi necunoscute autorilor *Bibliografiei.* ... şi, deci, nedescrise în cele trei volume anterioare. A doua parte cuprinde descrierea a 341 cărţi, înregistrate în cele trei volume ale *Bibliografiei.* Unele dintre ele nu erau cunoscute *de visu,* ci numai din relatările altora; altele erau incomplet sau greşit descrise, pentrucă exemplarele văzute erau defectoase. De aci, nevoia ca să împărţim lucrarea în: *Adăogiri şi Indreptări.*

Câmpul de cercetare nu s'a mărginit numai la colecţiile Bibliotecii Academiei Române, ci şi la biblioteci străine, publice sau particulare, din ţară sau străinătate (vezi *Indicele,* sub cuvântul *Biblioteca.* De altfel, la sfârşitul fiecărei descrieri, am arătat depozitul în care se află cartea). Intregirea fondului cărţilor româneşti vechi, cu cópii fotografice sau cu originalele însăşi, ne-a fost un preţios ajutor, fără de care volumul de faţă s'ar fi înfăţişat uneori cu lipsuri, alteori cu descrieri şi semnalări prea generale.

Când n'am avut cartea la îndemână, am ţinut seamă de contribuţiile pe care le-au adus, în domeniul cunoaşterii cărţii româneşti vechi, atâţia cercetători, cum de pildă: preotul profesor N. M. Popescu, I. Roşu, A. Filimon, C. Lacea, Dr. Gh. Bran, Onisifor Ghibu, Damian P. Bogdan, P. Constantinescu-Iaşi, Paul Mihailovici, Al. David, Th. Balan, Andrei Veress, C. Tagliavini şi alţii, ale căror studii au fost arătate după fiecare descriere în parte (vezi şi *Indicele).* Când cartea, cunoscută de aceşti cercetători, s'a aflat şi în Biblioteca Academiei Române, n'am mai folosit studiile lor, care au fost totuşi menţionate, uneori chiar corectate sau completate, pentru interesul lor bibliografic.

La redactare am folosit uneori şi fişele diferiţilor bibliografi, foşti sau actuali funcţionari ai Bibliotecii Academiei Române. Astfel, în neorânduitul material predat nouă la 1 Martie 1931 de regretatul Ion Bianu (vezi *Lămuririle* noastre la tomul III, fasc. III-VIII din *Bibl. rom. veche,* Bucureşti 1936), am găsit fişe scrise de prof. N. Cartojan (37, 44, 50, 100, 118, 134 şi 151), de Nerva Hodoş (nr. 15, 84, 143) şi de Al. T. Dumitrescu (nr. 206, 225, 273 — toate din *Adăogiri).*

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

Pentru textele scrise în limba slavă, am folosit, odată (nr. 52, *Indreptări*) însemnările lui Ion Bogdan; altă dată (nr. 68, *Adăogiri*), o traducere a d-lui P. P. Panaitescu; pentru o carte bulgară (nr. 1203, *Indreptări*), traducerea d-lui Al. Iordan şi de cele mai multe ori, traducerile d-lui Damian P. Bogdan. Pentru unele texte greceşti am cerut colaborarea d-lui Al. Elian (v. *Indicele*).

Mai trebue să amintesc preţiosul ajutor dat de d. Dr. Sabin Mureşan, prim-bibliotecar al Bibliotecii Universităţii din Cluj-Sibiu, care ne-a trimis însemnări pentru următoarele cărţi: 114a, 177, 180, 182, 283, 284, 298, 308a, 341, 346, 374, 451 şi 486, toate din *Adăogiri* (v. p. 161-162).

Cu toate străduinţele noastre, au rămas totuşi multe cărţi dintre cele înregistrate în acest volum, nevăzute de noi, cum, de pildă, cele semnalate de d. Sabin Mureşan, sau cele semnalate de Dr. Gh. Bran în *Graiul Maramureşului*, nr. 94 din 30 Mai 1935, aflate în bibliotecile bisericilor din Maramureş. Evenimentele din ultimii ani ne-au împiedicat de a avea, sau măcar de a vedea, aceste cărţi, pe care Academia Română le-a cerut totuşi la timp.

Aceste completări pentru cărţile sumar semnalate, cât şi viitoarele descoperiri de alte cărţi româneşti vechi, vor îndreptăţi şi de acum înainte actualitatea mereu vie a aşa ziselor *contribuţii la Bibliografia românească veche*, căci doară spiritualitatea românească n'a produs între anii 1508-1830 numai 1526 opere tipărite, câte erau cunoscute în 1936, când se termina tipărirea tomului III, nici 2017 câte se cunosc azi, când terminăm acest volum cu adăogiri. Dar în orice caz, acest număr reprezintă un material cultural foarte impunător, fixat în forma tiparului.

II

O *bibliografie* este, în general, o operă de consultare, de informare, iar nu de cetit. Datorită însă planului ingenios fixat de Ion Bianu, plan pe care l-am urmat întocmai, *Bibliografia românească veche* este, în acelaşi timp, nu numai operă de consultat, în sensul strict bibliografic, dar şi de cetit.

Infăţişând în mod sistematic, prin reproducerea predosloviilor, epilogurilor şi a tuturor notiţelor de însemnătate culturală, toate elementele de cultură românească până la 1830, în măsura în care ele s'au arătat în haina tiparului, ea va rămâne — după cum prevedea Ion Bianu încă din 28 Februarie 1895, în raportul lui cetit în şedinţa Academiei Române — «*cea mai preţioasă colecţiune de material de documente pentru istoria vechei noastre literaturi şi pentru istoria artei tipografice la noi*» (vezi raportul reprodus în prefaţa *Bibl. rom. vechi*, Bucureşti 1903, tom. I, p. VII-VIII).

Nu e cazul să facem o exemplificare a celor spuse mai sus, analizând toate cărţile volumului de faţă, totuşi găsesc folositor a atrage atenţia asupra câtorva fapte culturale şi literare, desvăluite în preţioasele predoslovii şi epiloguri vechi, pentrucă aceste exemple, care se pot înmulţi, arată clar că interesul strâns bibliografic este cu mult depăşit în această operă

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

Astfel, problema înlocuirii limbii slavone cu limba română în biserică, s'a spus (Niculae Cartojan), că a fost şi o problemă de muzică bisericească, în sensul că noile texte româneşti trebuiau potrivite la cântarea veche, proprie, până atunci, numai textelor slave. Intr'adevăr, în *Psaltirea*, Târgovişte 1710 (nr. 46, p. 37-38), găsim confirmarea acestei teorii, în următorul pasagiu: „inadinsŭ am pus aceşti doi psalmi [134 şi 135] sloveneşte, pentru *darea îndemâna cântării*".

Insemnările de pe cărţile româneşti arată uneori circulaţia lor întinsă, nu numai în întregul cuprins al ţării, dar şi în sud-estul şi centrul Europei (v. nr. 46 şi 48 *Adăogiri*, nr. 2, 52, 969, *Indreptări*).

Un „plecat rob" tipograf, Ieromonahul Gheorghe, spune simplu şi modest, tipărind un *Catavasier* în 1713 (v. p. 40-41), că, deoarece cântecul este o nevoe generală („copiii cei mici şi plângători cu cântecele sânt adormiţi; muerele cele ţesătoare şi călătorii şi corăbiarii, osteneala care le vine din lucruri, cu cântece o mângâe"), a tipărit „această cărticică a catavasiilor, pentruca cei ce vor vrea să cânte, să nu cânte cântece curveşti şi drăceşti, şi să cânte catavasii şi irmoasele aceste", cuvinte care arată tablouri colorate şi vii din trecutul social românesc.

Ieromanahul Filothei se adresează în 1714 norodului ţării în cuvinte de un avânt patriotic puţin obişnuit pe atunci şi cu accente lirice populare de mireasmă eclesiastică, ce uşor pot fi puse în versuri: „Cântaţi, slăviţi, lăudaţi pe Dumnezeu cel mare, cu dragoste, cu frică, că este împărat tare..... (v. p. 41-42).

Versurile închinate stemelor domneşti, prefeţele îndreptate voevozilor sau ierarhilor sunt mici compoziţii retorice, din care limba şi stilul au câştigat, pregătind limba literară de mai târziu (v., de pildă, panegiricul adresat domnitorului Nicolae Mavrocordat, în 1720, dela p. 43).

Cartea slavo-rusă Пѣрвое ученіе отрокомъ, tipărită la Râmnicul-Vâlcea în 1734 (v. nr. 68, p. 52-54) nu este altceva, decât opera teologului rus Theofan Procopovici, care, în filele unui abecedar (Intâia învăţătură a copiilor) strecurase învăţături de coloratură protestantă, periculoase ortodoxiei. Polemica lui D. Cantemir *(Loca obscura in Catechisi quae... «Pervoe učenie otrokom» intitulata est)*, contra teologului rus, n'a avut răsunet în lumea ortodoxă, dovadă că, la noi, opera s'a tipărit în slavoneşte şi în româneşte, de 3 ori (1726, 1727 şi 1734).

In *Acatistul*, Râmnic [1746] descoperim o latură nouă şi necunoscută în activitatea literară a Stolnicului Const. Cantacuzino: el traducea rugăciuni din greceşte, dându-le într'o românească armonioasă, plină de pietate, rugăciuni, pe care urmaşii lui le-au tipărit în diferite cărţi bisericeşti (p. 57-58).

Prin 1746 a existat la Iaşi o tipografie arabă din teascurile căreia au eşit două opere de polemică în limba arabă, pentru întărirea ortodoxiei în faţa propagandei misionarilor catolici (v. nr. 95, p. 61-67), fapt de mare însemnătate pentru prestigiul culturii naţionale.

Surprinzătoare şi nouă sunt bănuielile şi cearta surdă dintre Uniţii din Transilvania şi Ortodocşii din Principate, pe chestia preceptelor dogmatice, fapt care a făcut pe Meletie, Episcopul Romanului, să condamne în 1805,

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

cărţile bisericeşti venite din Transilvania (v. nr. 300, p. 122—123) şi la fel, pe tipografii din Blaj, să dea drept cărţi tipărite la Râmnic, tipăriturile blăjene, aceasta numai pentru a câştiga mai uşor buna credinţă a pioşilor (v. nr. 181, p. 96—97).

Trecând la partea a doua *(Indreptări)*, se va vedea uşor că tipăriturile din epoca lui Matei Basarab şi Vasile Lupu, descrise pe temeiul unor exemplare complete şi noi, înfăţişează literatura epocii în lumini nouă, nebănuit de însemnate (v. predosloviile la *Molitvenicul* slav, Câmpulung 1635, *Imitarea lui Christos*, Mănăstirea Deal 1647, *Răspuns la Catehismul Calvinesc* din 1645).

O carte de o deosebită însemnătate filologică, nu numai dogmatică, este *Catechizmuşul* din 1726, tipărit la Sâmbăta-Mare, a cărui prefaţă este scrisă într'o limbă cu numeroase particularităţi vechi dialectale (v. p. 226—230). Pentru aceiaşi însemnătate filologică, relevăm cartea cu nr. 771 (p. 285—288) a Macedoneanului Gheorghe Roja. Cercetările privitoare la lexicografia limbii române se îmbogăţesc prin prezentarea proectelor de dicţionare ale lui Samuil Micu, din 1806 (v. p. 276 şi facsimilele nr. 46—51).

Dintre cele 491 opere studiate în *Adăogiri*, 72 sunt *Foi volante*, adică publicaţii sumare, deci cu puţine pagini. Când aveau, însă, un conţinut mai întins, pe multe pagini, atunci se broşau şi luau înfăţişarea unor adevărate cărţi. Prin ele, Domnitorul sau alte aşezăminte publice aduceau la cunoştinţa cetăţenilor diferite măsuri de ordin administrativ, economic, eclesiastic, cultural, social, etc., îndeplinind, astfel, îndatoririle pe care azi le împlinesc buletinele oficiale şi presa. Ca şi în volumele precedente, ele au fost puse la sfârşitul fiecărui an în parte: nr. 35, 52, 56, 83, 99, 104, 109, 116, 139—140, 147, 150, 161, 163—164, 170—172, 174, 177, 184—190, 192—195, 198—203, 207—211, 213—220, 227—232, 234—236, 238—239, 242—243, 246, 249—250, 252—253, 256—257, 260 şi 262.

Fără să mai continuăm cu alte exemple asemănătoare, amintim numai că *Bibliografia românească veche*, aşa cum a fost concepută de Ion Bianu, a devenit de mult un izvor de neînlăturat în operele istoricilor noştri literari şi este destul a cita cazul regretatului N. Iorga, care, în vol. VIII din *Istoria Românilor*, cercetează cultura şi literatura românească dintre anii 1817—1830, numai pe baza *Bibliografiei românești vechi*, tomul III, pe care-l citează şi-l foloseşte, începând cu p. 163—374, la fiecare pagină de câte trei-patru ori.

Iconografia volumului de faţă cuprinde 55 reproduceri fotografice de pe titluri, pagini şi alte ornamente tipografice. Cele mai multe gravuri au fost alese din cărţile descoperite în urmă *(Adăogiri)*. O privire sintetică a lor se poate vedea în lista dela p. 347—348. Inregistrarea şi studiul tuturor gravurilor din cărţile româneşti vechi nu intră în domeniul *Bibliografiei* noastre, decât în măsura în care ele arată aspecte din evoluţia artei tipografice române. Pentru cei care vor să adâncească problema şi sub raportul artistic, trebue să mărturisim că cercetările asupra ilustraţiei cărţii româneşti vechi ne-au fost înlesnite de precizările preţioase asupra felului gravurei (xilogravură, săpată cu dăltiţa, gravură în metal, cu apă

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

tare) făcute în ultimul timp de d-l Gh. Oprescu, *Gravura în lemn ca ornament de carte ilustrată în ţările române, în perioada 1800—1807*, studiu publicat în *Viaţa romînească*, XXXII (1940) şi desvoltat, apoi, în *Grafica românească în secolul al XIX-lea*, Bucureşti 1942, vol. I, p. 119—211, 213—237. In planşele volumului *Grafica românească* (LIII—LXXXVII, XCI—CI şi CXIII) cetitorii vor găsi reproduse numeroase gravuri caracteristice din cărţile noastre vechi.

Indicele volumului de faţă, caşi al vol. III, este *analitic* şi *mai bogat*, iar nu general şi redus la strictul necesar, ca în volumele I şi II. Experienţa făcută la Secţia de cărţi româneşti vechi din Biblioteca Academiei Române, ne-a determinat să extragem din cărţile studiate, cât mai multe nume proprii. Deşi numele acestea sunt uneori ale unor umili lucrători tipografi sau gravori, totuşi ei alcătuesc o adevărată oaste de luptători şi creatori în arta tiparului românesc, iar serviciile lor au folosit vechei noastre culturi şi literaturi. Pe de altă parte, numele lor, căutat în *Indice*, foloseşte întotdeauna la identificarea cărţilor, când acestora le lipseşte foaia cu titlu. Pentrucă ştim cât material se ascunde în *Indice*, ne permitem a-l recomanda atenţiei cetitorilor, cari vor folosi mai mult din cetirea, decât din consultarea lui din fugă, cum s'ar putea face obişnuit cu indicele altor cărţi.

Cu imprimarea acestui volum se împlineşte o dorinţă fierbinte, pe care Ion Bianu a purtat-o în inimă, până la moartea lui.

15 August 1944.

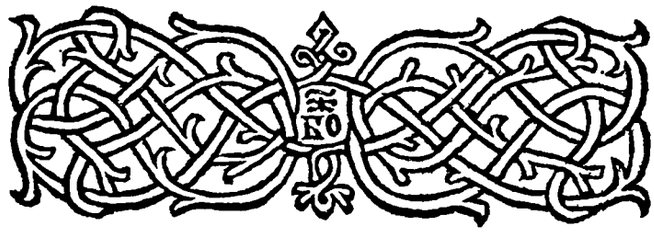
DAN SIMONESCU

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

PARTEA ÎNTÂIA

ADĂOGIRI

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

1. *Molitvenic* slavonesc, sec. XVI. — Cap de pagină.

SECOLUL XVI

1. *Molitvenic* slavonesc (Ţara-Românească? Sec. XVI).

Exemplar defectuos, dăruit de Dr. Valeriu Traian Frenţiu, episcop unit la Oradea-Mare.

Formatul 19×14 cm., tipărit cu cerneală neagră şi roşie, cu 21 rânduri pe pagină; nepaginat; 35 caete (quaterniuni) de câte 8 foi; lipsesc f. 8 din caetul 34 şi foile 1 şi 8 din caetul 35. Caetele sunt notate jos cu cirilică, pe primele 4 foi ale caetului, astfel: numerotaţia cirilică, urmată de literele alfabetului latin (tipar gotic) şi de numerotaţia latină (а̃ a, а̃ a II, а̃ a III, а̃ a IIII; к̃ b, к̃ b II, etc.).

Sunt două feluri de capete de pagină: unele care au spaţii negre între înfloriturí (încărcate) şi altele cu spaţiile albe (curate). Toate acestea din urmă au la mijloc iniţialele ЕО sau ЕО (fig. nr. 1), prescurtarea numelui cunoscutului tipograf Bojidar Vucovici (f. 4r. c. 2, f. 4v. c. 11, f. 4r. c. 14, f. 3r. c. 21, f. 3r. c. 29 şi f. 3r. c. 30).

Iniţialele sunt mari, puţin împodobite şi cu cerneală roşie. In două locuri (f. 1v. c. 20 şi f. 6v, c. 20) iniţiala Р (R cirilic) are deasupra o coroniţă domnească cu 5 raze (fig. nr. 2). In toată cartea mai întâlnim încă de 2 ori iniţiala Р, dar fără coroniţă (ff. 3 şi 5 din caetul 20).

2. *Molitvenic* slavonesc, sec. XVI. — Iniţială, majusculă, ornată.

Ca filigrane de hârtie întâlnim mai des o variaţie a balanţei, (f. 3 c. 1, f. 2 c. 2 etc.) şi un cerc cu stea într'o margine (f. 6 c. 5, f. 8 c. 5), ambele fiind mărci ale fabricilor de hârtie din Italia sec. XIV—XVI (C. M. Briquet, *Les filigranes*, I, p. 178—180 şi 209).

Lipsind foile cu elemente sigure de datare şi localizare, sunt nevoit a le deduce după particularităţile grafice şi tehnice descrise mai sus. Hârtia, tiparul, numerotaţia dublă a caetelor cu litere cirilice şi latine, cât şi prescurtarea numelui Bojidar ne arată că Molitvenicul este tipărit cu material şi de tipografi din şcoala lui Bojidar (acesta a tipărit la Veneţia, cărţi bisericeşti în limba slavă, între anii 1519—19 Ian. 1538). S'ar putea ca elevi ai lui — călugărul Moise şi Dimitrie Liubavici, nepot lui Bojidar, — care au tipărit şi alte cărţi la noi (la 1545 şi 1547), să fi tipărit şi acest Molitvenic în Ţara-Românească. Astfel s'ar explica şi iniţiala Р cu coroniţă, care ar însemna numele unui domn Radu, probabil Radu Paisie (1535—1545), sub a cărui domnie s'ar fi tipărit cartea.

Acestei păreri a lui I. Bianu i se poate opune obiecţia că Р cu coroană se găseşte şi în cărţile tipărite la Veneţia (*Liturghier*, 1554, apud Karataev, Описаніе славяно-русскихъ книгъ, I (1491—1652), Petersburg 1883, nr. 42, p. 120—122 şi în *Evanghelia* atribuită lui Lorinţ (Braşov 1570), caetul 6 (s̃), f. 6 v.; v. mai jos nr. 11). Se pare deci, că acest Р cu coroniţă, era un ornament obişnuit în cărţile slavone tipărite la Venezia, transmis apoi şi tipografiilor române.

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

Anale, Desbateri, 44 (1923—1924), p. 34—35 (Ion Bianu prezintă cartea în şedinţa din 25 Ianuarie 1924).

Bucureşti : Biblioteca Academiei Române (4 A).

2. *Tetraevanghel* (Moldova) 1546.—Slavonește, redacţie medio-bulgară.

Damian P. Bogdan, *Contribuţiuni la Bibliografia românească veche*, Bucureşti 1938, p. 3—6 (extras din revista *Bis. ort. rom.*, 56 (1938), nr. 1-4) prezintă, cu toată bibliografia necesară, ultimul cuvânt în jurul acestei cărţi.

Invăţatul rus A. Petrov a văzut această carte pe când era în Biblioteca episcopală din Ungvar. Azi ea se găseşte în Muzeul Naţional din Budapesta. Bibliograful rus Karataev a văzut exemplar în Biblioteca publică din Petrograd. Descrierile celor 2 învăţaţi ruşi se completează una pe alta.

In-folio, 292 foi, în 37 caete de câte 8 foi, afară de primul şi ultimul caet care au câte 6 foi; are 22 rânduri pe pagină, rare ori 20 rânduri.

Două feluri de vignete : vignete în negru, terminate sus cu o cruce şi iniţialele ІС ХС НЇ КІ şi altele pătrate, terminate tot în cruce, cu iniţiale, dar având în mijlocul vignetei, ca stemă, două săbii încrucişate cu vârfurile în jos, iar deasupra săbiilor o coroană. Alte gravuri, chipurile evangheliştilor, cu inscripţii şi chipul Mântuitorului. La f. 6v. din caetul 1, chipul Mântuitorului, are lângă genunchiul său drept, tipărite ⟨Филиппъ Мо⟩лдавѣнинъ (= Filip Moldoveanul). Acest nume mai este tipărit şi în gravura cu chipul Mântuitorului, pe verso filei cu predoslovia.

F. 6r. din ultimul caet are întrunite chipurile celor 4 evangheliști, sub care este stema Moldovei, capul de bour, având în stânga semiluna. Această foaie, pe verso, este albă.

Cuprinsul : f. 1—2, caetul 1, tabla de materii a evangheliei lui Matei ; f. 3—4, predoslovia aceleiaşi evanghelii. F. 1—2, caetul 37, indicaţii pentru citirea evangheliilor. F. 3, caetul 37 următoarea postfaţă:

Бъсмвидцѣ и прѣблгомѣ... въ вѣкы вѣкѡ(м) амїнь ·:· понеже иже въ троици... и азь Филипъ Мо(л)давѣнинъ потрѣдн(ѫ)сѧ съвършити книги сїи (pe verso) написахъ сїѧ дш҃е спснѫ книгѫ четвороблговѣстїе... таможе сѣ свѣтѡ(м) озарисѧ и блгодѣтїѧ амнь -:-

Бѣ лѣто зн҃д. ѡ(т) рождества Хва ѩфмѕ крѣгъ слънцѣ кѣ҃ и въ сълнечне(м) крѣзе недѣлное слово г҃ крѣгъ лѣнѣ дї҃ и въ лѣновнемь крѣзе злато число и индиктонь а҃, съвършѫ(м) книга сїа месеца июнїа кѣ҃ днь.

Adică :

Intru totul văzătorului şi prea bunului... în vecii vecilor amin. Pentrucă cel în Treime... şi eu Filip Moldoveanu — m'am trudit a săvârşi această carte, am scris această carte Tetravanghel, mântuitoare pentru suflet... acolo deci cu această lumină şi faptă bună s'a luminat, amin.

In anul 7054, dela Naşterea lui Hristos 1546, crugul soarelui 28 şi în crugul soarelui litera duminicală 3, crugul lunei 19 şi în crugul lunii numărul de aur... şi indictionul 4, s'a sfârşit această carte, în luna Iunie 22 zile.

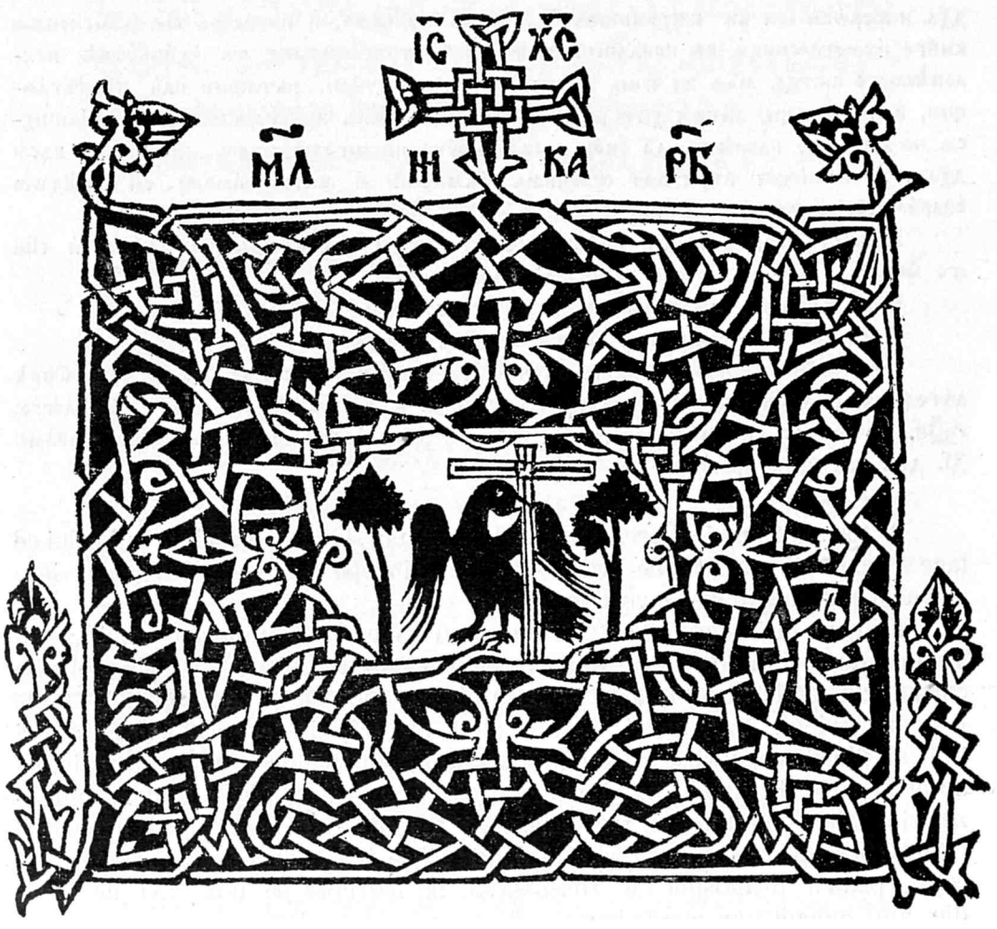
Locul de tipărire, cum se vede din postfaţă, nu este arătat. Stemele repetate ale Moldovei, proveniența moldoveană a tipografului Filip, cât şi folosirea unui element de cronologie obişnuit în Apus (litera dominicală), par a arata existența unei tipografii slave prin părţile Moldovei, în legătură cu Apusul. Acest centru de activitate cărturărească, în legătură cu Apusul, nu poate fi decât Mănăstirea Sf. Mihail din Peri (Maramureş), unde adepţii husitismului au putut aduce şi teascuri tipografice. Unii cercetători pomenesc o

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

Bucoavnă şi un *Penticostar* ca tipărite aici (cfr. Z. Pâclişanu, *Câteva contribuţii la istoria Mănăstirii din Perii Maramureşului*, în *Inchinare lui Nicolae Iorga*, Cluj 1931, p. 333—335).

A Petrov a făcut această descriere, întâi în Журналъ Министерства Народнаго Просвѣщенія (1891), p. 209—215; al doilea, în Записки историко-филологическаго факултета Императорскаго С.-Петербургскаго Университета, anexă la fascicola LXXXI (1906), p. 66—71.

3. *Octoih mic*, tipărit de Oprea logofătul şi diaconul Coresi, Braşov 7065 (1557). — Slavoneşte.

3. *Octoih mic*, Braşov 1557. — Cap de pagină.

Exemplar necomplet. In-folio, de vreo 164 foi nenumerotate, tipar negru şi roşu. Caiete de câte 8 foi semnate pe prima şi ultima pagină: din c. 1 şi 2 avem numai 6 foi, ultimul caet (21) are 5 foi.

Ornamente şi iniţiale ornate numeroase, imitând tipăriturile lui Macarie.

Frontispiciu mare cu vulturul mare şi crucea (fig. nr. 3): c. 10, f. 2: c. 13 f. 1; c. 16, f. 1. Frontispiciu mic: c. 11, f. 4 v.; c. 14, f. 5, c. 17, f. 5.

Ornament împletit, mai mare decât coloana textului: c. 9, f. 8 v. Ornament împletit: c. 8, f. 7 v; c. 14, f. 4; c. 17, f. 4; c. 18, f. 8; c. 20, f. 6.

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

Ornamente împletite mai mici, la începutul celorlalte capitole.
Epilogul (fig. nr. 4):

Вѣсѣвѣдцѹ ѝ прѣбл҃гомѹ бг҃ слава ѝ велічїе. дажіромѹ сврѣшити вѣсѣко дѣло бл҃го йжеѡ нем начинаемѹ. Томѹ слака и дрьжава въ вѣкы вѣком а҆мінь.

Понѣже йже въ Троіци поклан҃ѣми бь. бл҃гоизво́ли цр҃ковь свое ѝспльнити разлічними кнігами въ славословїе ѝ полѕѫ прочітающимь, Є́го ради и а҆зь жупан хаѣшь вѣгнерь, соу҆дцѹ брашевскомоу, Вѣзревновахъ поспѣшенїемь сто҃го дх҃а. и любо҆вїе еже къ бжтьвнимь ѝ сты҃мь цр҃квамь, ѝ напісахъ сїѧ дш҃еспснѫѧ кнігѹ ѡ҆смогласникь. въ исплънені҃е славословїѧ трисл҃нічнаго въ є҆диньствѣ поклан҃ѣмаго бжтва. мл҃ѧ же ѽнеи, ѝ свѣзрастнїе и стаґїе. чьтѫщеи йли вѣспѣвающеи, йли пішѫщеи. любвѣ хр҃ѣ ради и правлѣти. нась же о҆сръдно потъщавшихсѧ на сїе дѣло бл҃влѣти. да бг҃ои славѧщеи ѽца из негоже вѣсѣ, сна ймже вѣсѣ дх҃а сто҃го ѡ҆ нѣмже вѣсѣ здѣ о҆слвчимь съмирені҃е ѝ мт҃ь таможе сеи свѣтѡм ѻзарім сѧ благодатію а҆мінь.

Ѝ бы́сть тогда̀ въ то врѣмѧ къ ѡ҆ггрьскоѥ зємлѧ. кралица забела, ѝ сн҃ь его а҆ньшь краль млада. снь великаго а҆ньшь кралѣ.

И въ влашкои зємлѧ бы́сть, петрашко воєвода.

И въ молдовскою зємлѧ вы́сть. алеѯандрь воєвод.

Повелѣні҃емь жупань хаѣшь вѣгнерь соу҆дцоу брашевскомѹ. а҆зь хр҃ѕ рабь. ѿпрѣ лѡгофетъ. ѝ дїакѡн коресн. трѹдихъ сѧ ѿ семь. и сапісахѡм сїе кнігн. въ лѣто. ѕѯѯе. Почіше сѧ сїе кнігы. мц҃ѧ ѳ҆ні҃е. бі. дн҃ь. ѝсъвръшіше сѧ мца генвара҆ї҃е. а҆ї҃. дн҃ь. въ град брашевь.

A tot ştiutorului şi prea bunului Dumnezeu slavă şi mărire, Lui celui ce face să se împlinească fiece lucru bun care se începe într'însul. Lui (se cuvine) slava şi puterea în vecii vecilor, amin.

Fiindcă în Treime slăvitul Dumnezeu (slăvitul Dumnezeu celui ce în Treime ne închinăm) a binevoit să desăvârşească biserica sa prin felurite cărţi, prin lauda şi folosul celor ce le citesc, deaceea şi eu jupânul Haniş Begner, judeţul Braşovului, (m'am silit) am râvnit, cu ajutorul Sfântului Duh şi din dragoste pentru dumnezeeştile şi sfintele biserici, şi am tipărit această carte de suflete mântuitoare, Octoih, spre împlinirea laudei Dumnezeirei slăvite în unitate, ca trei sori. Mă rog deci de tineri şi de bărbaţi (literal: de cei crescuţi) şi de bătrâni, de cei ce vor ceti sau cânta sau vor copia pentru dragostea lui Hristos, să ne îndrepte pe noi, cari cu osârdie am îngrijit de acest lucru, şi să ne blagoslovească, ca amândoi slăvind pe Tatăl din care toate (s'au făcut), pe Fiul prin care toate (s'au făcut) şi pe Sfântul Duh, în jurul căruia toate (s'au făcut), să căpătăm aici pace şi bunătate (milostenie), iar acolo să strălucim, în lumina binefacerii, amin.

Şi era atunci, pe vremea aceea, în ţara Ungurească crăcasa Isabela, fiul ei Ianăş, craiul cel Tânăr, fiul marelui Ianăş craiul.

Şi în Ţara Românească era Petraşco Voevod. Şi în ţara Moldovei era Alexandru Voevod.

Din porunca jupânului Haniş Begner, judeţul Braşovului, eu, robul lui Hristos, Oprea logofătul şi diaconul Coresi ne-am trudit cu aceasta, şi am

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

В Бе҃ѣ Ѻ҃Ц҃ѹ І҃С҃ПРѢБ҃ГОМ҃ХБ҃ХСЛА҃ВАЇ҃ВЕЛЇ҃ЧІЕ • ДА҃ЛѰО
МХ СѢВРЬШНТНѢВ СѢКОДѢЛОБ҃ГО ЇЖЕѠНѢ НАЧЇ҃НА
ЄМХ • ТО҃МХ СЛА҃ВАЇ҃ДРЪЖАВАВ ВѢКЫ ВѢКѠ҃ А҃МЇ҃НЬ ✣
ПОНЄ҃ЖЕЇ҃ЖЕВ Х҃РОЇ҃ЦН ПОКЛАНЂЄМНБ҃Ь • БЇ҃ГОНЗБОЛН
ЦРЖОВЬСВОЄ ЇСПЛЬНИТНРАЗЛЇ҃ЧНЇМИКНЇ҃ГАМИ ВѢСЛА҃
ВОСЛОВ҃ІЄ ЇПОЛЗ҃ЖПРОЧЇ҃ТА҃ЩНМЬ • СЄ҃ГОРАДН Ї҃НАЗЬ
ЖХПАН' ХА҃НЬШЬ БѢГНЕРЬ СОЎДЦХ БРАШЄВСКОМОЎ •
В҃ ѢЗРѢВНОВА҃ХЬ ПОСПѢШЄ҃НІЄМЬ С҃ТГОДХ҃А • ЇЛЮБѠ҃
ВІЄ ЄЖЕ КѢБ҃Ж҃ТЬВНИМЬ ЇС҃ТЫ҃НМЬ ЦРКВАМЬ • ЇНАПЇ҃
САХЬ СЇ҃М ДШЕ СПЇ҃СА҃М КНЇ҃ГХ ѠСМО ГЛ҃АСНИКЬ • ВЪЇ҃
СПЛАВНЄ҃НІЄ СЛА҃ВОСЛОВ҃ІЮ Х҃РИСЛЄ҃ЧНАГО ВѢЄДЇ҃НЬСТВЂ
ПОКЛАНЂЄМАГО Б҃Ж҃ТВА • М҃А҃ЖЕЮНІЄ, ЇСВѢЗРА҃СТ҃
НІЄ ЇС҃ТА҃РІЄ • ЧЬТ҃АЩЕН Ї҃ЛЇ҃ ВѢСПѢВА҃ЩЕН, Ї҃ЛЇ҃ ПЇ҃
ША҃ЩЕ • ЛЮБВѢ Х҃В҃ѢРА҃ДН ЇСПРАВЛЂТН • НАСЬЖЕ ОЎ
СРЬДНО ПОТ҃ЩА҃ВШИХСА҃ НАСІЄ ДѢЛО БЛАВЛЂТН • ДА
О҃БОН СЛАВ҃А҃ЩЕ Ѡ҃Ц҃А҃ НЗНЄГОЖЕ ВѢСѢ, С҃ЇА҃Ї҃МЖЕ ВѢ
СѢ, ДХА С҃ТГО ѠНЄ҃МЖЕ ВѢСѢ • ЗДЄ҃ОЎЛХ҃ЧНМЬ СѢМИ
РЯ҃ДЄ Ї҃МЛЂТЬ • ТА҃МОЖЕ СІЄ СВЄ҃Т҃Ѡ҃ ЗАРЇ҃МА҃М Б҃ГО
ДА҃ Ю҃ А҃МЇ҃НЬ ✣ Ї҃ БЫСТЬ ТОГДА ВѢТОВРЄ҃МА҃ ВѢ
ОЎГГРАСКОЕ ЗЄ҃МЛА҃ • КРАЛЇ҃ЦА ЗАБЕЛА • ЇСН҃ЬЄГО
Ї҃НЬШЬ КРАЛЬ МА҃ • СН҃Ь ВЕЛЇ҃КАГО Ї҃НЬШЬ КРАЛЂ ✣
Н ВѢВЛА҃ШКОНЗЄ҃МЛА҃ БЫСТЬ • ПЕТРАШКО ВОЄ҃ВОДА ✣
Н ВѢМОЛДО҃ВСКОЮ ЗЕМ҃А҃ БЫСТЬ • АЛЕ҃ЗАНДРЬ ВОЄВ҃Ѡ ✣
ПОВЕЛЂНІЄМЬ ЖХПАНЬ ХА҃НЬШЬ БѢГНЕРЬ СОЎДЦОЎ
БРАШЄ҃ВСКОМХ • А҃ЗЬ ХХ РАБЬ • Ѡ҃ПРЂ ЛѠ҃ГОФЕТЬ •
Ї҃ДІАКѠ҃НЬ КОРЕСН • ТРХ҃ДЇ҃ХСА҃ Ѡ҃СЕМЬ • Ї҃СЪПНСА
ХѠ҃ СІЄ КНЇ҃ГН • В҃ЛѢТО • ҂ЗЇ҃Є • ПОЧЄ҃ШЕСА҃
СІЄ КНЇ҃ГЫ • М҃СЦА ІОЎНІЄ • ВІ҃ • ДН҃Ь • Ї҃СВРА҃ЩИ
ШЕСА҃ М҃СЦА ГЕНХ҃АРІЄ • ДІ҃ • ДН҃Ь ✣ ВЪГРА҃ БРАШЄ҃ВЬ

4. *Octoih mic*, Braşov 1557. — Epilogul.

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

tipărit (literal: am scris) aceste cărţi în anul 7065 (1557). S'au început aceste cărţi, în luna lui Iunie în 12 zile, s'au sfârşit în luna lui Ianuarie 14 zile, în cetatea Braşovului.

Caetul 17, f. 3 v. are această notiţă manuscrisă:

Датѣмѣ ач(ѣ)стѫ карте ѕ҃дкѣшѕл пѫтрѕ съ о дирг, шн сѣм фне датѫ пъръ кою фн ѧ чесѫт (cest sat) прѣщѣ (sic).

Analele Acad. Rom., Desbateri, *XXXII*, (1909—1910), p. 17—18.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române (9 A).

4. *Intrebare creştinească* tipărită de diaconul Coresi (Braşov 1559).

Fragment de 11 foi — lipsesc dela început 1—2 foi — ce s'a găsit legat în sbornicul descoperit de A. Bârseanu la preotul Artemiu Ardenco din comuna Jeud (Maramureş), în anul 1921. Sbornicul este acum în Biblioteca Academiei Române: ms. rom. 5032, iar fragmentul tipărit ocupă f. 159—169.

Formatul 21×14,50 cm.; cerneală neagră şi roşie; 15 rânduri pe pagină, cu excepţia f. 2 r. (16 rânduri) şi a f. 5 r. şi 8 r. (câte 14 rânduri); f. 2 v. albă.

Cuprinde:

1. fragment (lipseşte începutul) dintr'un prolog (f. 1—2 r.).

2. Ѧтрєѣрѣ крѣщинѣскѫ (f. 3—11: îndatoririle creştineşti, în general (fig. nr. 5 şi 6); decalogul, Crezul, Tatăl nostru; despre rugăciune şi datul de har, botez şi cuminecătură).

După prologul cărţii, care seamănă cu cele din *Evangheliarul* (1561) şi *Psaltirea* (1570) lui Coresi; după caracterele tipografice identice cu cele întrebuinţate în *Evangheliarul* (1561) şi în *Psaltirea* (1570); după mărturiile mai vechi (sec. XVI—XVIII), cartea aceasta este un *Catehism*, tipărit de diaconul Coresi şi de Tudor diacul, la începutul anului 1559, probabil o reimprimare a *Catehismului* tipărit la Sibiu în 1544.

Prologul:

. . . . ѧ пѣлицѫ дѣ.ѧ фатѫ кѵратѫ маріѧ. шй ѧвѫцѫ а҃пл҃ѡи трємѣсєи ѧ тоатѫ лоу҃мѣ дє съ спѵ҃ѣ ѣ҃ѵлїа лѵ х҃с. шй зйсѣ х҃с а҃пл҃ѡ. чинѣ ва крѣдѣ шй сѣ ва ботєзà ѣ҃рътáть ва фй, чйнѣ ноу҃ ва крѣдѣ нѣчѣ сѣ ва ботєзà, перйть ва фй. шй а҃оу ѧлѣсь. д҃. ѣ҃ѵлйсти. дѣ.ѧ лймба ѡврєйскѫ прѣ лимба гречáскѫ дѣѵ скрйсь ѣ҃ѵлїа. дѣчїѫ сфи҃ци пѫринци. васйлїє григóрїє ї҃ѡ҃ злау҃сть, ѧтанáсїє шй кѵ҃рйль филосѡфь. шй
f. 1v. ѣн сокотйрѫ шй скоѧсєрѫ дѣ.ѧ кáртѣ гречáскѫ прѣ лимба срѣбѣскѫ | доу҃пѫ ѧчѣѫ нѣщѣ крѣщинни боуни сокотйрѫ шй скоѧсєрѫ картѣ дѣ.ѧ лймба срѣбѣскѫ прѣ лймба рѵмжнѣскѫ. ѵѵ шйрѣ мѫрїєи лѵ крáи шй ѵѵ шйрѣ ѣ҃пкпѵлѵи сáвєи цѣржей оу҃.дѵ-рéщи. шй скоѧсємь сфи҃нта ѣ҃ѵлїѣ. шй зѣчѣ ѵѵвйнтѣ. шй татьлѵ нóстрѵ. шй крє-динца а҃пл҃ѡ съ ѧцелѣгѫ тѡци ѡѧмéнїи чинѣсь рѵмжни крéщини. коу҃мь грѫщѣ шй сфи҃жнтѵль пáвєль а҃пль кътрѫ коринтѣни дї кáпєтѣ ѧ сфи҃нта бєсѣрєкь май
f. 2r. бйнѣ ѣ аграй ѣ҃ ѵѵвйнтѣ ѵѵ ѧцелéсь дѣ | кжть. ї҃. мїѣ дѣ ѵѵвйнтѣ нѣ.ѧцелѣсѣ ѧ лимба стрїинѫ. дѵпѫ ачѣѫ вѫ рѵгьмь тóци сфнци пѫрйнци ѡре влѫдйчи ѡаре ѣ҃пкпы ѡаре пóпи. ѧ кърора мжнѫ ва вєнй ачѣстѣ кърци крéщинѣщи коу҃мь майнтѣ сѫ

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

чєтѣскѫ нечєтúндь сь нѫ жоўдєчє нєчє сѫ сѣдѧйскѫ кѫ нѫ є ѧтрѫнсєлє а҃лтє нємйкѫ чє нѫман чѣѫ пропокєдѧйть сфнцїи а҃пли шй сфнцїи пьрúнцн. шй ѧкиньмь чйнсте шй дъръжим сфнцїєн тáлє а҃рхїєрéѫ й мнтрополить єфрєм. шй крѣдєм къ ва фй кѫ блáгословéнїє сфнцїє лѫ їѯ хѯ мѫнтѧиторю̀ нóстрѫ а҃мїн.

Ediţii:

Andreiu Bârseanu, *Catehismul luteran românesc*, în *Anal. Acad. Rom.* lit., s. III t. I (1924), p. 33—40. — I. Bianu, *Texte de limbă din secolul XVI.* I, *Intrebare creştinească*, Bucureşti 1925 (paginaţia facsimilelor greşită).

Studii:

Alexandre Rosetti, *Les catéchismes roumains du XVIe siècle*, în *Romania*, 48 (1922), p. 321—334. — D. R. Mazilu, *Diaconul Coresi. Contribuţii*, Ploieşti 1933, p. 17—42. — N. Sulică, *Catehismele româneşti din 1544 (Sibiu) şi 1559 (Braşov). Precizări cu privire la izvoarele lor*, în *Anuarul liceului de băieţi „Al. Papiu Ilarian" din Târgu-Mureş, pe anii 1932—1935*, Târgu-Mureş 1936, p. 47—101. — N. Drăganu, *Histoire de la littérature roumaine de Transylvanie des origines à la fin du XVIIIe siècle*, Bucarest 1938, p. 19—21.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române (ms. rom. 5032, f. 159—169).

5. *Evangheliar* slavon, tipărit de Călin diacul, Braşov 1565.

Singurul exemplar cunoscut până acum a fost pe larg descris de M. Korneeva Petfulan, *Slavia*, V (1926—1927), p, 190—194, care a descoperit cartea în Muzeul de artă ukraineană din Harcov, unde a fost adus în timpul revoluţiei ruseşti dintr'o bibliotecă din Volińsc.

Voiu urma de aproape descrierea citată:

Evangheliarul diacului Călin este o reeditare a Evangheliarului lui Coresi, tipărit la Braşov, în 1562 (*Bibl. rom. veche* I, nr. 11, p. 46—49).

Are 239 foi (240 foi în ed. 1562), dintre care ultima albă.

Este format din 30 caete, de câte 8 foi fiecare caet, afară de caetele 1, 9 şi 23 care au numai câte 7 foi. Numerotaţia caetelor se face în signatură cirilică, jos, pe întâia şi ultima pagină a fiecărui caet, afară de caetul întâi unde signatura а҃ este pe foaia a 5-a; de caetul al noulea, unde lipseşte signatura finală (la fel în ed. din 1562) şi de caetul 15, unde lipseşte de asemenea signatura iniţială (la fel în ed. 1562).

Ornamentaţiile sunt identice cu cele din ed. anului 1562: caetul 10, f. 4 şi 23 f. 4, frontispicii mari. xilogravuri de o jumătate pagină, cu stema Ţării-Româneşti având în mijloc vulturul mare. Acelaş frontispiciu, cu vulturul mic, la fila 8 din caetul 1 şi la f. 2 din caetul 15. Sunt şi alte frontispicii mai mici, simple: f. 4 şi 5 caetul 1; f. 5 caetul 9; f. 4 caetul 29. Cea mai simplă formă de frontispiciu este la f. 6 caetul 19, f. 1 caetul 23, f. 5, caetul 29 şi f. 2 caetul 30.

Iniţialele sunt la fel cu cele din Evangheliarul dela 1562.

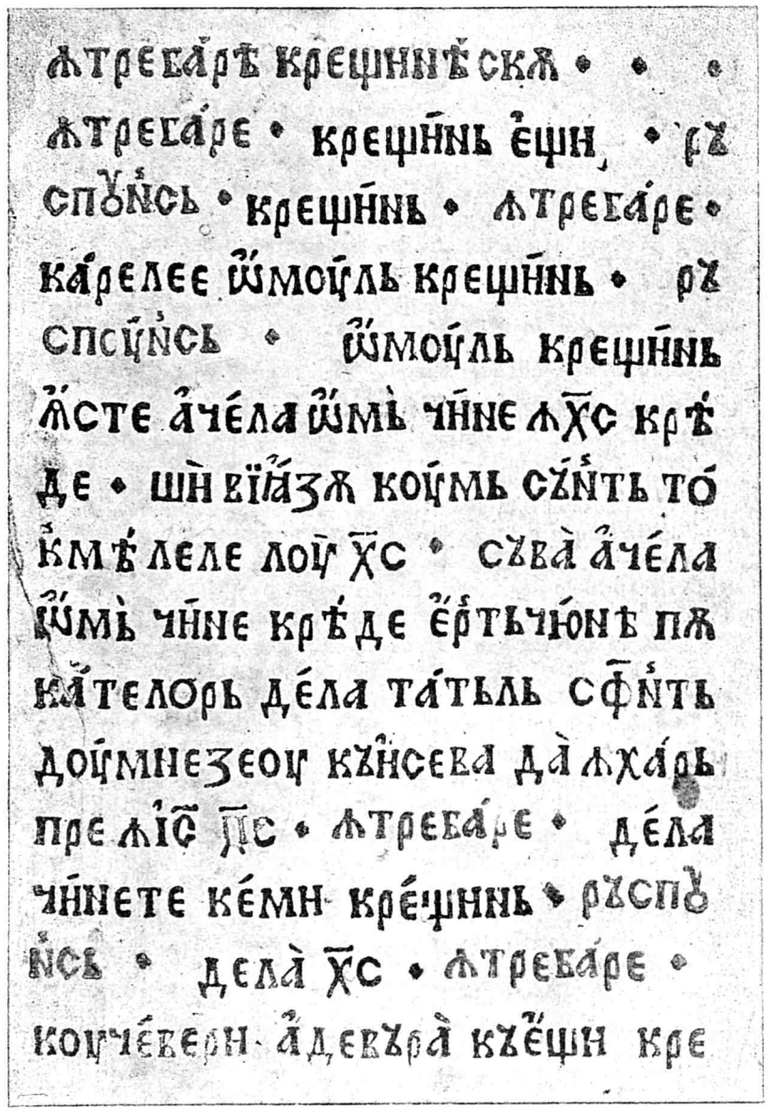
Conţinutul urmează în această ordine: sumarul evangheliei lui Matei, precuvântarea lui Teofilact şi evanghelia lui Matei; sumarul, precuvântarea şi evanghelia lui Marcu; sumarul, precuvântarea şi ev. lui Luca; sumarul, precuvântarea şi ev. lui Ioan.

Pe ultima foae un epilog asemănător ca aşezare tipografică, cu cel din 1562 (v. *Bibl. rom. veche*, I, p. 48), din care reproducem finalul:

Повел҃нїємє жѯпань хáньшь б҃гнєрк (sic) àзь ѯ҃ѕ рабь. кáлинь дїáкь й̀ съсь д҃, оўченичи троудйхсѧ ѿсємь й̀ съпйсахѡм сїѳ книги. въл҃то з҃, тысѧщь, ѳ҃г почé шє сѧ сїѳ книгы. мц҃а дек ѳ҃ї дн҃ь. йсъкръшнішесѧ мц҃а септéврїє в҃ дн҃ь ·:· въ градъ брашéвь ~ .

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

Din porunca Jupânului Hanăş Begner, eu robul lui Hristos, Călin diacul şi cu cei 4 ucenici ai săi, ne-am trudit de am scris această carte, în anul 7073. S'a început această carte în luna lui Decemvrie 19 zile şi s'a sfârşit în luna lui Septemvrie, 2 zile, în cetatea Braşov.

ѧтрєбаре крєщнѣскѫ • • •
ѧтрєгаре • крєщнь єщн • рѣ
спсѧсь • крєщнь • ѧтрєгаре •
каре лєє ѡмоуль крєщнь • рѣ
спсѹсь • ѡмоуль крєщнь
ѧсте ачела ѡмь чнне ѧхс кр
де • шнєїаѕѫ коумь сѧть то
кмѣ лєле лоу хс • сѧвѣ ачела
ѡмь чнне крѣде ѥртьчюнѣ пѫ
кателорь дела татьль сфть
доумнезеоу кѫнсева дѣ ѧхарь
пре ліс хс • ѧтрєбаре • дела
чнnете кемн крещнь • рѣспѣ
нсь • дела хс • ѧтрєбаре •
коучєвєрн ѧдєкѫрѣ кѫєщн кре

5. Coresi, *Intrebare creştinească*, Braşov 1559.

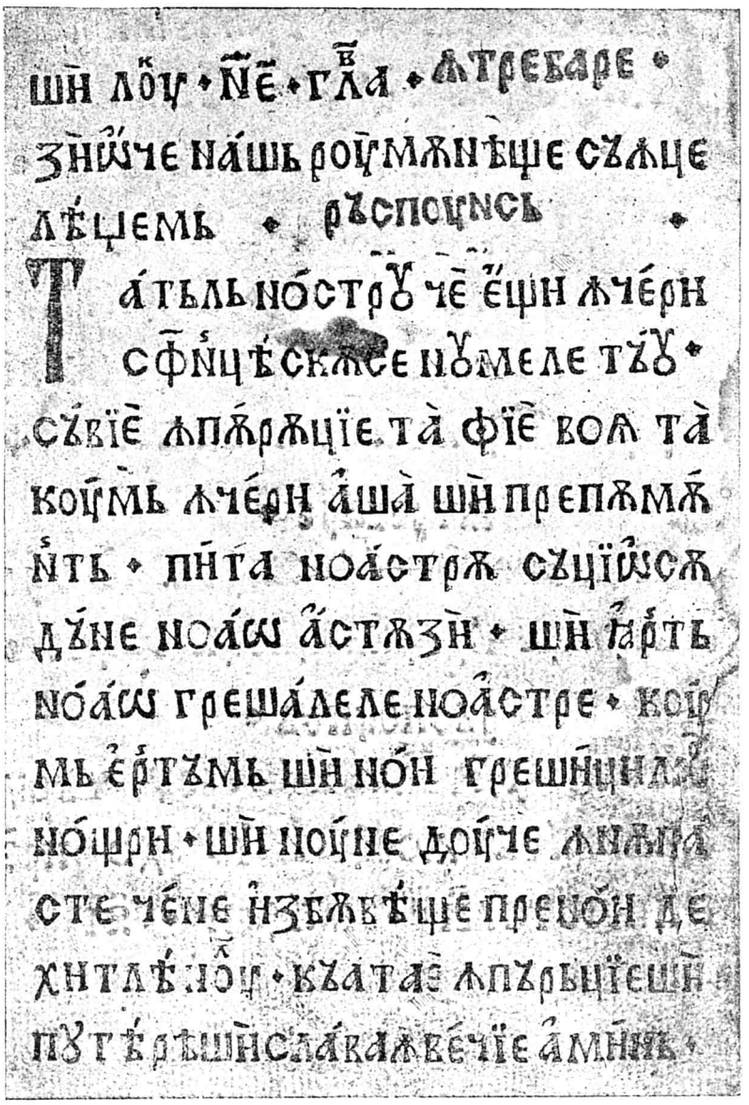
M. Korneeva-Petfulan, Замѣтка къ исторіи славянскихъ старопечатныхъ книгъ (Notiţă la istoria tipăriturilor vechi slavoneşti), în *Slavia*, 5 (1926—1927), p. 190—194.

Harcov, Muzeul de artă ukraineană.

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

6. *Octoih* slavon, tipărit de Lorinț, Brașov 7075 (1567).

Exemplar găsit în Țara Oltului (Ardeal); 190 foi numerotate de unul din proprietarii cărții. Din descrierea și planșele prezentate de N. Iorga, rezultă că tiparul e negru și roșu; volumul are titluri de capitole și inițiale împodobite, frontispicii cu împletituri și

6. Rugăciunea domnească din *Intrebare creștinească* a lui Coresi, Brașov 1559.

stema Țării-Românești: corbul (mare și mic) la mijloc cu crucea în cioc, îndreptată în partea stângă.

Pe ultima pagină acest epilog (după transcrierea lui N. Iorga):

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

Понеже иже въ Троици покланѣеми ѿб҃ бл҃гоизволи цр҃ковь свое йспльнити различнимн книгами въ славословіе и полѕ҃ прочитающим.

Ѣзрѣвновахъ поспѣшѣніемь с҃тго дх҃а. й҃ любо́віе ѣже къ бжественим й҃ с҃тым цр҃квамь. й҃ написахъ сїѧ дш҃е спсн҃ѧ книг҃ѹ ѹ҃смогла́сникь къ йспльненіе сла́вослове́ю трисолнечнаго въ ѣдиньствѣ покланѣемаго бжства. мл҃ѧже ѽніе. исѣвѣзрщетніе й старіе чтт҃ѧщіи йлй вѣспѣва́ющіи йлй пишѧщіе. любвѣ хр҃ѣ ра́ди йспра́влѣти. нс҃а же ѳ҃ерѣдно потѣща́вшихсѧ. йа сїе дѣло бавлѣти, да ѕ҃вои слава́щіе ѿц҃а йз него же вѣсѣ сн҃а йже вѣсѣ дх҃а с҃таго ѻ҃ нем же вѣсѣ, зде ѳ҃лѹчим смирéніе мл҃сть, та́може сёе свѣтѡм ѡзарим сѧ бл҃годѣтію а҃минь:

Повелѣнїем жѕ҃пань Лоринць дїа́кь бршéвскомѹ й четири ѕ҃ченичь трѕ҃дих сѧ ѿ семь; й҃ съпйсахѡм сїе книги. въ лѣто зѕ҃ѳ. почéшесѧ сїе книгы. мц҃а гéнарїе к҃. дн҃ь. и съврѣшишесѧ мц҃а ѽніе. к҃. дн҃ь. въ градь Брашевѣ.

Fiindcă cel în Treime închinat Dumnezeu a binevoit să înzestreze biserica sa cu felurite cărţi întru mărirea şi folosul celor ce vor ceti, râvnind cu ajutorul Sfântului Duh şi cu dragoste pentru dumnezeieştele, şi sfintele biserici, am scris această carte pentru mântuirea sufletului, *Octoih* întru împlinirea măririi a Celei în trei feţe în unitate închinatei Dumnezeiri; rugăm ca tinerii şi vrâstinicii şi bătrânii citind-o, cântând-o sau scriind-o, întru dragostea lui Hristos, să o îndrepte.

Iar pe noi, cari cu osârdie la această treabă ne-am străduit, să ne binecuvinteze, ca prin aceştia slăvind pe Tatăl şi din El, Sfântul Fiu şi cu El, pe Prea-sfântul Duh, dela care vine totul. Aici vom primi smerenie, milă, iar acolo cu această lumină ne vom lumina cu harul, amin.

Cu poruncă jupânul Lorinţ, diacul din Braşov şi cei patru ucenici s'au trudit întru aceasta şi au scris această carte în anul 7075. S'a început această carte în Ianuarie 20, şi s'a isprăvit în luna Iunie, în ziua de 20, în cetatea Braşov.

N. Iorga, *Octoihul diacului Lorinţ*, în *Anal. Acad. Rom.*, ist., s. III., t. XI (1931), p. 201—204+3 planşe (o pag. cu frontispiciu, 2 pag. cu stemele Ţarii-Româneşti).

Bucureşti : Biblioteca Prof. N. Iorga (Inst. de Istorie universala).

7. *Carte de cântări* (psalmi), traducere românească (Cluj 1570).

Fragment de 8 pag., cunoscut în istoria literaturii româneşti sub numele de «fragmentul Todorescu», după numele posesorului, Dr. Iul. Todorescu, bibliofil român stabilit la Budapesta.

Cuprinde cântări din psalmi, versificate, scrise în limba română, dar în ortografie ungurească (fig. nr. 7). După cercetările de până acum, opera este o traducere din *Cartea de cântece* a lui Francisc David, care s'a întemeiat pe un Graduale tipărit în Oradea, la 1566 şi mai ales pe *Cartea de cântece* a lui Szegedi Gergely din 1569. S'a tipărit pe la 1570, sau la Oradea-Mare, sau în tipografia lui Gaspar Heltai din Cluj. Sunt mari asemănări tipografice între operele tipărite de G. Heltai la Cluj şi între fragmentul Todorescu. Această carte este prima tipărită în româneşte cu litere latine, dar în ortografie ungurească.

Dr. Sztripszky Hiador şi Dr. Alexics György, *Szegedi Gergely énekeskönyve XVI. századbeli román fordításban. Protestáns-hatásog a hasai Románsagra*, Budapesta 1911 (232 pag.). —

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

Tribuna, nr. 81, 10/23 April 1911, p, 19—20. — Dr. N. Drăganu, în *Transilvania*, 43 (1912), p. 273—277 şi în *Dacoromania*, 4, partea 1, (1924—1926), p. 87—88 (nota 5) şi partea 2, p. 915.

Budapesta: Biblioteca Dr. Iuliu Todorescu.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române (copie în fototipie, cota 13 A).

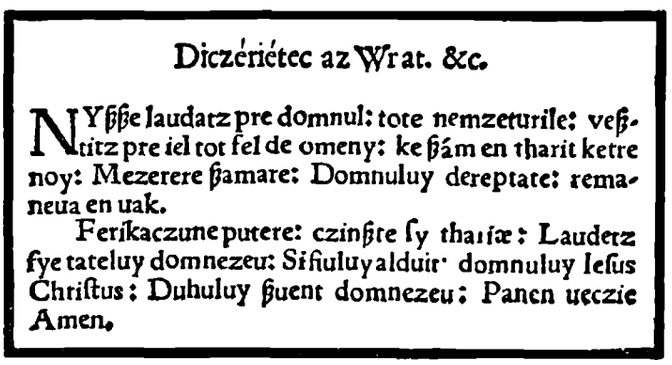
8. *Liturghier* slavonesc tipărit de Coresi (?), Braşov 1568—1570.

Nu se cunoştea până acum un *Liturghier* slav tipărit de Coresi. Exemplarul Academiei pe care-l descriem este coresian, având literele identice cu cele din tipăriturile lui Coresi apărute până la 1570. Litere mari, tăiate cu eleganţă, aşezate drept şi frumos.

De altfel, *Liturghierul* românesc apărut la 1570, trebuia sprijinit şi de tipărirea lui în limba slavă, aşa cum a procedat Coresi şi cu alte cărţi *(Evanghelia* şi *Psaltirea)*.

Exemplarul Academiei (format 19×15 cm.) este defectuos, lipsit de foile cu date lămuritoare din prolog sau epilog. Are 26 caete, de câte 4 foi, numerotate în cirilică pe prima şi ultima foae a fiecărui caet. Lipsesc primele 3 foi din caetul 1, ultimele 3 foi din caetul 2 şi prima foae din caetul ultim, al 26-lea.

Pe scoarţele legăturii sunt lipite, ca maculatură, 2 pagini din *Psaltirea* românească

Diczériétec az Wrat. &c.

NYßße laudatz pre domnul: tote nemzeturile: veßtitz pre iel tot fel de omeny: ke ßám en tharit ketre noy: Mezerere ßamare: Domnuluy dereptate: remaneua en uak.

Feríkaczune putere: czinßte ſy thaiſæ: Laudetz ſye tateluy domnezeu: Sifiuluy alduir· domnuluy Ieſus Chriſtus: Duhuluy ßuent domnezeu: Panen ueczie Amen.

7. Pagină din *Cartea de cântări* calvine (Cluj 1570).

a lui Coresi, tipărită la Braşov în 1570, fapt care ne întăreşte mai mult credinţa că *Liturghierul* este al lui Coresi.

Hârtia are filigrana obişnuită în cărţile coresiene: coroana, marca fabricei de hârtie din Braşov. Cerneală neagră şi roşie, 15 rânduri pe pagină. Ornamentaţii sunt puţine, dar caracteristice şi ele pentru identificarea cărţii. De trei ori (f. 4 r. c. 1, f. 1 r. c. 19, f. 4 v. c. 22) întâlnim frontispiciul bogat în împletituri frumoase al *Liturghierului* lui Macarie tiparit la 1508, dar fără iniţialele ІС̃ ХС̃ НН̃ КН̃ (v. facs. 1 din *Bibl. rom. veche*, I, p. 2) şi o singură dată (f. 3 r. c. 3) frontispiciul simplu din *Liturghierul* lui Şerban Coresi tip. la 1588 (v. facs. 92 din *Bibl. rom. veche*, I, p. 101) cât şi din *Liturghierul* slav tipărit, nu se ştie de cine, la Braşov, pela 1588 (*Bibl. rom. veche*, nr. 33, p. 101).

Comparând textul cu acela din *Liturghierul* lui Macarie (1508), am constatat deplină identitate în ce priveşte limba şi cuprinsul, Coresi retipărind *Liturghierul* lui Macarie.

Exemplarul Academiei începe (f. 4 r. c. 1) cu Оустáвь бжєствнїѣ слоу҃жбы вънєнжєй дїаконстѣ. (Rânduiala dumnezeeştei slujbe şi în ea a diaconilor).

La f. 3 r. c. 3 începe Бжт҃вная слоу҃жба їжє въ стъ҃х ѡц҃а нашєго їѡанна златоу҃стаго мт҃ка надъкадїлѡм (Dumnezeiasca slujbă după sfântul părintele nostru Ioan Gura-de-aur. Rugăciunea deasupra cădelniţei). Continuă Liturghia Sf.-Vasile-cel-Mare (f. 1 v. c. 13) şi slujba dumnezeiască înaintea sfinţirei (f. 1 r. c. 19). După acestea urmează (f. 4 v c. 22): Мт҃вы нже глє дїаконъ на лнтнї вєлнкыж вєчє́рнѧ (Rugăciunea pe care o zice diaconul la pogorîrea vecerniei mari).

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

Ultima rugăciune, care începe dela f. 4 v. c. 25, este:

Мл҃тва ѩже гл҃етъ а҆рхі҆е́рєи, илѝ дх҃о́вникъ за грѣхы̀ къ сѧ̀ во́лныѧ и҆ невóлныѧ. Въ сѣ́кѫ клі́твѫ и҆ заклина́нїе и҆ за въ сѣ́кыѧ грѣ́хы ·:·

(Rugăciunea pe care o zice Arhiereul sau duhovnicul pentru toate păcatele vrute şi nevrute, toate jurămintele şi afurisirile şi pentru orice păcat).

Din exemplarul Academiei lipsesc, deci, la început 3—4 foi, cu povăţuirea lui Vasile-cel-Mare către preoţi, despre dumnezeiasca slujbă şi împărtăşanie şi 1—2 foi la urmă, cu sfârşitul unei rugăciuni şi epilogul.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române (cota 32 A).

9. *Liturghier — Diaconar* tipărit de Diaconul Coresi (Braşov 1570).

N'am văzut exemplare. Profesorul N. Sulică din Târgu-Mureş posedă un fragment de 84 pagini, *unicul* cunoscut, fără sfârşit; cuprinde numai liturghia Sf. Ioan Gură-de-Aur.

Formatul [in-4°], cu 18 19 rânduri pe pagină. Nepaginata; se numerotează în cirilică numai primul şi ultimul caet. Hârtia are drept filigrană stema cu coroana Braşovului. Literele, limba textului sunt aceleaşi din tipăriturile coresiene dela Braşov.

In ce priveşte anul, ştim că într'o scrisoare din 9 Decemvrie 1570, episcopul româno-calvin Pavel Tordaşi amintea de această carte, ca tipărită de curând, având preţul de „32 denari".

S'a tipărit, probabil, în lunile Iunie-Iulie 1570.

Textul începe cu titlul:

Tocmeala slujbeei dumnezeĭască întru ĭa şi diĭac[o]stvele

N. Drăganu, *Despre ce Psaltire şi Liturghie vorbeşte Pavel Tordaşi la 1570?* — în *Dacoromania*, IV, partea 2 (1924—1926), p. 913—915. — Nicolae Sulică, *O nouă publicaţie românească din secolul al XVI-lea : Liturghierul diaconului Coresi, tipărit la Braşov, în 1570*, Târgu-Mureş 1927, in-8°, 16 p. (extras din revista *Şoimii*, Mai-Iunie 1927).

10. *Pravila sfinţilor oteţi*, tipărită de diaconul Coresi (Braşov, 1570—1580).

Fragment de 12 foi, fără început fără sfârşit, legat într'un sbornic descoperit de A. Bârseanu la preotul Artemiu Ardenco din comuna Ieud (Maramureş), în anul 1921 Sbornicul, acum, este în Biblioteca Academiei Române: ms. rom, 5032; la f. 194—205 se găsesc legate cele 12 foi (greşit rânduite foile 202 şi 203).

Format 20 × 16,5 cm., 18 rânduri pe pagină, cerneală neagră şi roşie.

Literele seamănă cu acelea întrebuinţate în tipăriturile coresiene dintre anii 1570—1580. Această asemănare şi particularităţile de limbă sunt singurele argumente, până acum, care ne fac să atribuim diaconului Coresi această tipăritură şi să admitem localitatea şi data probabile, Braşov 1570—1580:

Cuprinde:

1. fragment din canoanele lui Ioan Nesteutul (Pustnicul), al 4-lea patriarh al Constantinopolului, mort în 619 (f. 1—6).

2. «Pravila sf(i)nţilorŭ o(te)ţi după învăţătura a marelui Vasilie». (f. 7—11$^{r.}$; vezi fig. nr. 8).

3. «Tlăcul Ev(an)gh(e)lie(i) dela judecată» (f. 11$^{v.}$ — 12$^{r.}$).

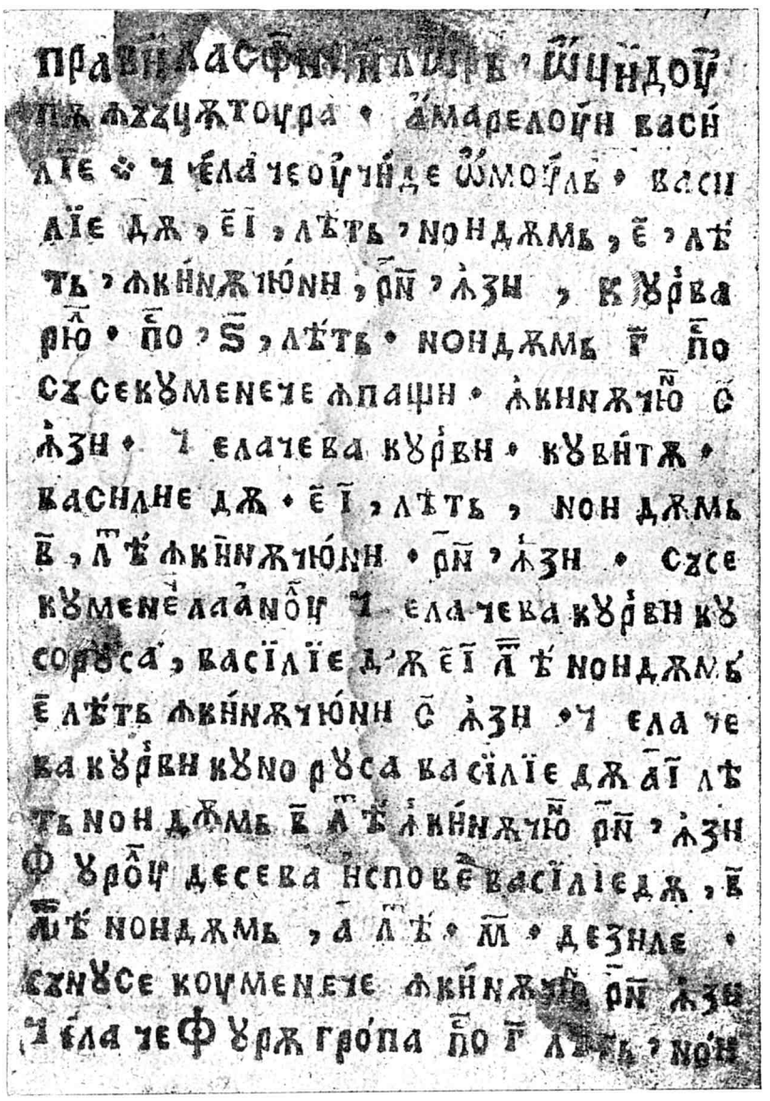
Textul s'a publicat în facsimile de Ion Bianu, *Academia Română. Texte de limbă din secolul XVI.* II. *Pravila sfinţilor apostoli*, Bucureşti 1925. — C A. Spulber, *Cea mai veche Pravilă românească, Text. Transcriere. Studiu*, Cernauţi 1930. — Al. Rosetti în *Grai şi suflet*, V (1931), p. 194—198.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române (ms. rom. 5032, f. 194—205).

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

11. *Evanghelie slavonească*, tipărită de Ieromonahul Lavrentie (Braşov, circa 1570). — Redacţie mediobulgară.

Exemplarul văzut de noi este un in-folio, de 27 caete, de câte 8 foi fiecare, afară de caetul 26 (ҠS), care are numai 6 foi (214 foi). Fiecare caet este numerotat pe prima şi

8. Coresi, *Pravila sfinţilor părinţi* (Braşov 1570—80). — Inceputul Pravilei.

ultima pagină, în cirilică, afară de caetele 8, 11, 13 şi 22, care n'au numărul semnat. Al 14-lea caet este greşit numerotat cu 16 (S̃I) şi această greşală de numerotaţie continuă până la sfârşit; astfel, ultimul caet, numerotat 29 (Ҡ̃Θ), în realitate este al 27-lea. De asemenea sunt greşit numerotate foile 4 v. şi 5 r. din c. 16, cu cifra 17 (З̃I).

Tiparul este cu cerneală neagră şi roşie (arătările tipicului); 25 rânduri pe pagină. Literile au mărimea şi înfăţişarea literelor dintr'unele tipărituri coresiene (Intrebare creş-

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

tinească, Apostolul, Evanghelia românească, Psaltirile). Hârtia şi filigranele ei sunt asemănătoare tipăriturilor coresiene, roproducând stema cu coroană a fabricei de hârtie dela Braşov, din a doua jumătate a secolului al XVI. Filigranele (v. de pildă, pe cele din f. 6, 7, 8 ale caetului 1) sunt aceleaşi cu cele reproduse de I.—A. Candrea, *Psaltirea Scheiană comparată cu celelalte psaltiri din sec. XVI şi XVII,* vol. I, Buc. 1916, la nr. 11 şi 13 (stema cu coroană).

Ca ornamentaţii, Evanghelia are două feluri de frontispicii: frontispiciu mare înflorat. Din mijlocul înfloriturilor se ridică crucea cu Iisus Christos răstignit. La cele 4 capete ale crucii se află medalioane rotunde cu simbolurile celor 4 evanghelişti; printre braţele ei găsim inscripţia ІС̃ ХС̃ НЇЙ КЇЙ ПС̃.

In partea de jos a frontispiciului este un medalion mare negru (vezi fila 1 r., 3 v. din c. 1; f. 7 v., c. 22). În unele locuri (f. 6 v. c. 8, unde începe textul evangheliei lui Marcu; f. 4 r. c. 28, unde încep explicaţiile tipicului) pe acest medalion este tipărit numele tipografului: † іеромонаχ Лаврентїи. Celălalt frontispiciu este mai mic şi reprezintă împletituri grupate în 4 desene ovale (f. 4 r. c. 8; f. 1 r. şi 3 v. c. 13; f. 5 r. şi v. c. 22. f. 1 r. c. 29). Niciunul din aceste frontispicii nu am mai întâlnit în cărţile tipărite la noi în sec. XVI, deşi împletiturile prezintă asemănări în linii, cu cele din primele tipărituri slavoneşti ale lui Macarie.

Succesiunea evangheliilor urmează în ordinea Matei, Marcu, Luca şi Ioan. Fiecare este precedată de o tabelă a cuprinsului, pe zaceale şi arătând concordanţele între Evanghelii, apoi predoslovia. Dela f. 3 r. c. 28 începe explicaţia tipicului, împărţită în cinci.

F. 3 r. c. 28:

1. Сказанїе еже на въсакъ дьнь длъжень iест глаголмсм, се евггелїа недѣлѣмь въсего лѣта. Въ свмтжм и велнкжм недѣлѣ пасχы. (Povestire despre evangheliile ce trebue să se citească în fiecare zi, după săptămânile anului întreg ; în sfânta şi marea Duminică a Paştilor).

F. 4 r. c. 28 :

2. Сказанїе прѣемлющее въсего лѣта чнсло Євггелское іевггелнстом емь прѣмтїе. wт кждоу начннажть и до где стажть ·:· (Povestire ce cuprinde numărul evangheliilor pe anul întreg şi succesiunea evangeliştilor de unde încep şi până unde se opresc).

F. 1 r. c. 29:

3. Събwрнкъ съ богомь кї мѣсецем. Показѫ главы коемѫждо евггелїю нзбраннмь свмтымь и праздникомь владычнымь. (Sbornic de cele 12 dumnezeeşti luni. Se arată capitolele fiecărei evanghelii cu sfinţii aleşi şi cu sărbătorile împărăteşti).

F. 7 r. c. 29 :

4. Сказанїе како подобаетъ обрѣтатн повседьневна евггелїо. (Povestire cum trebue să se afle evangheliile zilnice).

F. 8 v. c. 29 (ultima pagină):

5. Оуказъ гласовwм іевггелїамь въскръсним и апостолъ іевггелїе. (Arătarea glasurilor evangheliilor Invierii şi a apostolului evangheliei).

Succesiunea zacealelor şi redactarea indicaţiilor tipiconale sunt ca în Evangheliarul lui Coresi, 1560—1561. Această identitate, precum şi identitatea tiparului, a hârtiei, cu aceleaşi elemente ale cărţilor coresiene, sunt argumente sigure pentru a considera Evanghelia ca tipăritură făcută la Braşov, în epoca lui Coresi. Ieromonahul Lavrentie, semnat

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

în cele 2 frontispicii amintite mai sus, nu poate fi de cât tipograful şi gravorul care a lucrat la aceasta operă.

Credinţa lui N. Iorga, „că Lavrentie e diacul Lorinţ, de pe lângă Coresi" este îndreptăţită. In această epocă, el a tipărit mai multe cărţi (v. indicele).

In luna Oct. a anului 1562 Coresi terminase tiparirea Evangheliarului slavonesc, la Braşov. Noua ediţie a Evangheliarului, nu o putea tipări Lavrentie (Lorinţ), decât între 1562—1570, când ne putem închipui epuizată ediţia coresiană.

Ioan Roşu în *Societatea de mâine*, 2 (1925), p. 112.—N. Iorga, *Cea dintâi istorie universală, tipărită în Transilvania*, în *Anal. Acad. Rom., ist.*, s. III, t. IV (1925), p. 389.—Eugen Barbul, *Biblioteca Universităţii Regele Ferdinand I, din Cluj*, Cluj 1935, p. 100—102.

Biblioteca Universitaţii Cluj-Sibiu.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române, copie fotografică (16 A).

12. *Psaltire* [Braşov, 1577—1580]. — Slavoneşte.

Singurul exemplar cunoscut a fost studiat de Preotul V. Ursăcescu, proprietarul cărţii.

Exemplarul este cu totul defectuos. Formatul 14,50×19 cm. (in 4° mic).

Are 53 caete, din câte 4 foi fiecare, dar şi acestea cu lipsuri. Felul cum a fost legată cartea îngăduie să se precizeze că, completă, cuprindea 61 caete (244 foi). Sunt numerotate numai caetele.

Numarul rândurilor pe o pagină variază dela 15—19; caetele 1—36 au câte 18 rânduri, caetele 37—61 câte 19 pe pagină. Cerneala neagră şi roşie.

Literele sunt mici, unele noi, altele uzate. Le mai întâlnim în cărţi contemporane, ca Psaltirea 1574 şi 1576 (facsimilele nr. 276—277 din *Bibl. rom. veche*, I, p. 526—527), Octoihul 1578 (*Bibl. rom. veche*, I, nr. 22, p. 70—73) şi în Evanghelia lui Lorinţ 1579 (*Bibl. rom. veche*, I, nr. 24, p. 75). Cu aceste din urmă cărţi mai are comună şi ornamentaţia: unele litere iniţiale (facs. nr. 9) şi frontispiciul de pe prima pagină a Sinaxarului; într'un cadru de linii şi

9. *Psaltire* slavonă (Braşov 1577—1580). — Iniţiale ornate.

flori este vulturul, stema Ţării Româneşti, având în ciocul întors spre stânga, crucea (facs. nr. 10).

Filigrana hârtiei este scutul oval jos, cu coroană sus, stema fabricei de hârtie din Braşov, până pela 1580 (facs. nr. 11).

Numai aceste elemente de tehnică tipografică sunt argumentele ca să susţinem că această Psaltire s'a tipărit, de Coresi sau Lorinţ, în Ardeal (Braşov sau Alba Iulia), între 1577—1580.

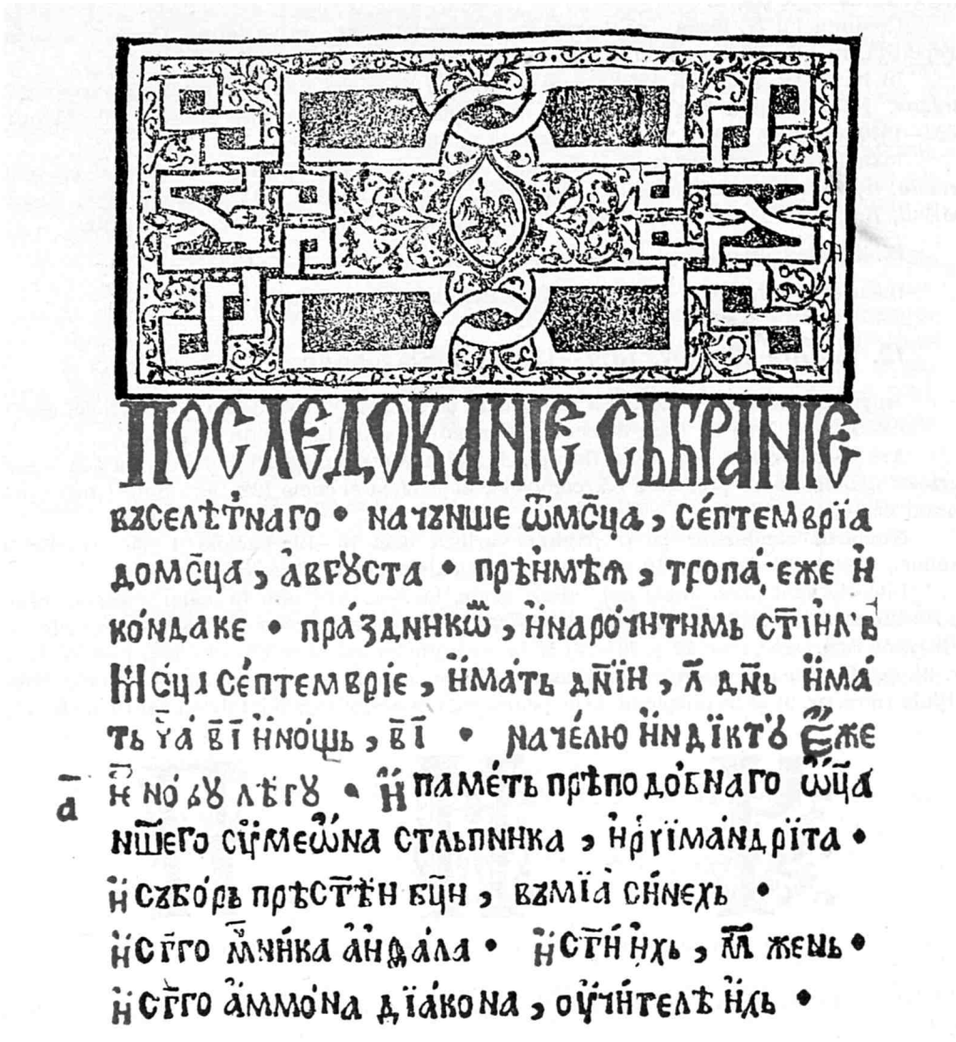
Pr. V. Ursăcescu, *Psaltire slavonă, (1577—1580)*, în *Anal. Acad. Rom.*, lit, s. III, t. III 1927), p. 179—187.

Muzeul Pr. V. Ursăcescu din Olteneşti (Falciu).

13. *Evangheliar* [Braşov, circa 1580, tipărit de Coresi?]. — Slavoneşte şi româneşte.

In legătura *Triodului* slavon tipărit de Coresi la Braşov, în 1578 (*Bibl. rom. veche*, nr. 21), exemplarul din biserica mănăstirii din Valenii-de-Munte. Iorga a descoperit un fragment de pagină dintr'o *Evanghelie* slavo-română.

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

ПОСЛѢДОВАНІЄ СЪБРАНІЄ
ВСЕЛѢТНАГО • НАЧИНШЕ ѠМЦА, СЄ́ПТЕМВРІА
ДОМЦА, АВГУСТА • ПРѢНМѢМ, ТРОПА́РЬ ЄЖЕ Н
КО́НДАКЄ • ПРА́ЗДНИКѠ, НАРО́ЧИТНМЬ СТІНА́Ѧ
НЦА СЄ́ПТЕМВРІЄ, НМА́ТЬ ДНІН, А ДНЬ НМА́
ТЬ ЧА ВІ НО́ЩЬ, ВІ • НАЧЕ́ЛЮ НДІКТ҃Ѡ ЄЖЕ
Н НО́ДѲ ЛЄГѲ • Н ПАМЯ́ТЬ ПРѢПОДО́БНАГО ѠЦА
НШЕГО СІМЕѠ́НА СТЛЬПНИКА, НГУМА́НДРІТА •
Н СВБО́РЬ ПРѢСТѢН БЦН, ВЗМІА СНЕХЬ •
НСТГО МНИКА А́НДАЛА • НСТИ́ НХЬ, М ЖЕНЬ •
НСТГО А́ММО́НА ДІА́КОНА, ОУЧИ́ТЕЛѢ НДЬ •

10. *Psaltire* slavonă (Brașov 1577—1580). — Pagină cu frontispiciu.

11. *Psaltire* slavonă (Brașov 1577—1580).—Filigrană.

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

Fragmentul, așa cum este publicat de N. Iorga, ne îndreptățește a constata că el nu face parte din *Evangheliarul* slavo-român tipărit pe la 1580 (*Bibl. rom. veche*, nr. 25), cum greșit a crezut D. Mazilu, *Diaconul Coresi*, p. 47. Intr'adevăr, textul Evangheliarului înregistrat în *Bibl. rom. veche* la nr. 25, este pe 2 coloane, câtă vreme în *Evangheliarul* descoperit de N. Iorga textul e în continuare, versetul slav fiind urmat de versetul român.

Este, deci, un nou *Evangheliar* slavo-român din sec. XVI, pe care nu putem ști sigur, nici cine l-a tipărit, nici unde. «Forma „giu[decată" — găsită în fragment] ar dovedi că avem a face cu o traducere maramureșană neschimbată de tipăritorul din veacul al XVI-lea». N. Iorga o socotește „publicație coresiană nouă", bazat probabil pe tiparul „simțitor mai frumos" decât cel din *Evangheliarul* tip. pe la 1580. Particularitățile de limbă arată o tipăritură din Ardeal și nu este exclusă o participare a lui Coresi, care, cum ne-a dat Psaltirea, pe rând, în românește (1570), în slavonește (1576) și în slavo-românește (1577), tot așa să fi executat și tipărirea Evangheliei: românește (1560—1561), slavonește (1562, 1579 și 1583) și puțin mai târziu (poate 1580) slavo-românește.

N. Iorga, *Un exemplar românesc al unei tipărituri coresiene și o publicație coresiană nouă*, în *Almanahul graficei române 1926*, p. 28—30.

14. *Psaltire* (Brașov 1588). — Slavonește și românește.

Biblioteca Academiei Române are 2 exemplare din această carte, ambele necomplete. Pe cel mai complet l-a cumpărat dela Ilie Câmpeanu, protopop în Giurgeul-Sânmiclăușului.

Formatul 15, 50 × 19 cm., cu 16 rânduri pe pagină, cerneală neagră, chiar și pentru inițiale, care sunt mai mari. Textul în continuare, un verset slav, urmat de traducerea lui în românește.

Exemplarul nostru are numai caetele 4—85, semnate numai în cirilică, jos, pe prima și ultima pagină; fiecare caet are 4 foi; caetul 46 este sărit la numerotație, care începe iar regulat de la caetul 48. Lipsesc f. 1 din c. 4, c. 37 întreg, f. 4 din c. 40, f. 1 din c. 63, f. 4 din c. 84; din c. 85 există numai prima foae.

Literele sunt aceleași ca în *Psaltirea* românească din 1570 și ca în cea slavo-românească 1577, ceea ce arată că s'a tipărit la Brașov. Primele 30 caete au ca filigrană mărcile fabricilor de hârtie din Sibiu, înființată în 1573 (cerc cu 2 diametre, f. 2 c. 7) și din Brașov (coroana, f. 3 c. 7, f. 3 c. 8, f. 1 c. 9, etc). Dela caetul 31 înainte coroana este de alt desen, pe care-l întâlnim pentru întâia oară în anul 1588, în *Liturghierul* slav pe care-l tipărea Șerban, fiul lui Coresi, la Brașov (*Bibl. rom. veche*, I, nr. 32).

I. A. Candrea, care a comparat limba acestei Psaltiri cu limba celor 2 ediții coresiene anterioare (1570 și 1577), ajunge la concluzia că ea este «o retipărire modificată a aceleia din 1577».

I. A. Candrea, *Psaltirea Scheiană comparată cu celelalte psaltiri din sec. XVI și XVII traduse din slavonește, vol. I, Introducerea*, București 1916, p. LX-LXIII.

București: Biblioteca Academiei Române (19 A).

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

SECOLUL XVII

15. *Psaltire* (Ţara-Românească, 1637—1650). — Slavoneşte şi româneşte.

Bibliografiez după o notă rămasă dela Nerva Hodoş, care a găsit printre cărţile slavone ale Mănăstiri Neamţului, 2 exemplare defectoase din această carte. Un exemplar cu foile numerotate, celălalt cu foile nenumerotate.

In-4°, caetele de câte 4 foi; 18 rânduri pe pag. cu caractere mari şi 26 rânduri pe pag. tipărită cu caractere mici.

Incepe cu cathisma 3 la fila 13v. Psalmii ţin până la f. 152 verso. Dela f. 153r.—175v. încep în româneşte «Molitvele după cathisme». F. 176r.: Пѣсна мωисееваωт исхо́да. Глава, ѳ̃. F. 189 v.: «Polyeleu ce să cântă la Praznice Domneşti».

Biblioteca Mânăstirei Neamţului.

Bucureşti : Biblioteca Academiei Române (2 foi). Cota 36 A.

16. *Ceaslov*, Govora 1638. — Slavoneşte.

Cunoaştem un exemplar din această carte, din Biblioteca Seminarului greco-albanez din Palermo, despre care Preotul Ciril Charon Karalevski din Roma ne-a dat preţioase informaţii.

In-16° mic (6×10 cm.), 5 foi nenumerotate + 299 foi numerotate, unele numere nefiind tipărite. Tipar negru şi roşu, cu 12—13 rânduri pe pagină.

Titlul lipseşte, dar cartea începe cu numele şi titulatura lui Matei Basarab:

Їѡ Мѳ̂ѳе́й Басара́ба, бо́жїю бла́годатїю нача́льникъ и̂ Воєво́да, землѝ Бла́хїи запланє́нскїѧ, и̂ всего̀ подъна́вїа и про́чаѧ.

Io Matei Basaraba, cu binecuvântarea Dumnezeească, Domn şi Voevod al Ţării Româneşti — Munteneşti şi al ţărmului întreg al Dunării şi celelalte.

Urmează tabla de materii şi o scurtă prefaţă, din care Pr. Ciril Karalevski ne-a copiat începutul:

Тъ цѧ́нїем и̂ и̂жи́вєнїем престо́лаг гдⷣа Їѡ Матѳи Басараба Воєво́ды землѝ ѿгрокла́хїнскыѧ из ѡ̀бразы̀ сѣи Ча́сословъ, въ его́воⷨ ту҃погра́фїи, въ монастыр҃и гл҃емѣ҃ го́вора, Бл҃ве́нїем прⷡо́сщєннаг а҃рхїє҃пископа кѵ̀р Ѳєо́фила, мл҃сти҃ю бжї҃ю митрополи́та земл҃ѣ ѕг в҃, и при бг҃о́любе́нѣ҃м є҃пископѣ и̂гна́тїи рнⷭ҃ ницком і є҃пископѣ сте́фанѣ ѳ҃взеско҃м. Тъ цѧ́нїем мнѣ̀ хⷭ҃ѡ҃шомъ въ сщєнⷭ҃ноⷩ҃це҃х, Мелє́тїю Макⷣо҃нскомъ, Ігⷭ҃менъ ѿбщежи́тє҃надаг мона҃тира го́вора, хра҃м ѻ҆ у҆спе́нїе пр҃тыѧ бц҃ы. Тѣмиже ѻ҆у҆́бо ѻ҆у҆сръ҆́дно любⷭ҃ѧно же и̂ бл҃годарно прїи́мѣ҃тє и̂ на҃с ѻ҆у҆сръ҆́дно тѫщи́щи҃хсѧ проще́нїю спо҃бла҃тє, даж и̂ въ про́чаѧ ѡ҆ по҃вижнѣ҃ши҃х къ си҃х ра҃зли҃ѳномъ гии (sic) ѻ҆҃ножє́нїю ствⷪ҃рите, за҃ра҃ⷭ҃ствйте.

Cu îngrijirea şi cheltuiala prea luminatului Domn Io Matei Basaraba, Voevod al ţării Ungrovlahiei, s'a cules (alcătuit) acest *Ceaslov* în tipografia

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

lui, în mănăstirea zisă din Govora, cu binecuvântarea preaosfinţitului arhiepiscop chir Teofil, din mila lui Dumnezeu, mitropolit al ţării Ungrovlahiei şi pe vremea de Dumnezeu iubitorului episcop Ignatie de Râmnic şi a episcopului Ştefan de Buzău, cu osteneala mea, a celui mai mic între ieromonahi Meletie Macedoneanul, egumen al mănăstirii şi chinoviei cu hramul Adormirei prea sfintei Născătoare de Dumnezeu.

Deaceea dar, cu osârdie şi cu dragoste şi cu mulţumire să o primiţi; şi pe noi cei ce ne-am silit cu osârdie, de iertare să ne învredniciţi şi, astfel, mai dornici de alte felurite şi mai multe lucruri vă faceţi [vrednici]. Fiţi sănătoşi.

Pe ultima foae recto, jos, se află data:

аѯлн м҃ца дек҃. а҃ съвръшн.

(1638 Luna Decemvrie 30 s'a sfârşit).

Pe ultima faţă:

Повелѣнїемъ и їжѧнвѣнїемъ пресвѣтлаго и бл҃гочт҃ивѧго кнзѧ Їѡ Матѳѣа басарабы, гдⷭ҃а и воєводы, тⷣ цѧнїемъ, и настоѧнїемъ, ѡ҃ Мелетїа Македѡнскаго. Трⷭдихъ сѧ азъ ѡ҃ сем Їермонахъ стефа҃ѳхрнѧскы. и на печатахъ съ часослⷭвь, мнѣмъ сѧ чтⷭщей сѣ, ащε что погрѣшихъ. дѯомъ кростїю ѣправлѧйтε и на҃ прощенїю спо҃блѧйтε.

Din porunca şi cu cheltueala prealuminatului şi cucernicului (blagocestivului) Principe Io Matei Basaraba, Domn şi Voevod, cu silinţa şi cu stăruinţa lui Meletie Macedoneanul, m'am trudit cu aceasta eu, ieromonahul Ştefan din Ohrida şi am tipărit acest Ceaslov.

Mă rog de voi, cei cari veţi citi, ca, dacă am greşit ceva, cu duhul blândeţii să îndreptaţi şi pe noi de iertare să ne învredniciţi.

Palermo: Biblioteca Seminarului greco-albanez.
Bucureşti: Biblioteca Academiei Române, copie fotografica (37 A).

17. (*Paraclisul Precistei*, Govora 1639). — Românește şi slavonește.

Academia Română neavând aceasta carte, pe care o numim *Paraclisul Precistei*, după titlul primului text, care este şi cel mai întins, voiu folosi, în prezentarea ei, datele preţioase publicate asupră-i de N. Drăganu, *Cea mai veche carte rákóczyană*, în *Anuarul Institutului de istorie naţională*, vol. I, Cluj, 1922, p. 161—278+4 tabele (cu bibliografie completă).

Exemplarul defectuos din Biblioteca Dr. Iuliu Todorescu (Budapesta) este în 8° mic, de 58 foi. Filigrana hârtiei «înfaţişează marca Ardealului împreunata cu a familiei Rákóczy», având sub ea iniţialele G. R. (Georgius Rákóczy). Acest fapt a făcut pe N. Draganu, la început să o socoteasca tipăriţă la Alba Iulia, în 1639 (după Pascalie). Aceiaşi părere, că s'a tipărit la Prisaca (unde era tipografia Balgradului), susţine şi Şt. Paşca, *Cel mai vechiu Ceaslov românesc*, Buc. 1939, p. 20, nota 3. Mai târziu, N. Drăganu, *Histoire de la littérature roumaine de Transylvanie...*, Bucarest 1938, p. 43, îşi schimbă parerea şi o socoteşte tipăriţă la Govora 1639 (părere pe care o împartaşim şi noi), bazându-se pe următoarele argumente:

1. ornamentaţiile şi caracterele tipografice sunt întâlnite în *Pravila* şi *Evanghelia învăţătoare*, tipărite la Govora.

2. şi hârtia acestor 2 cărţi este tot din fabrica lui G. Rákóczy.

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

3. textul «Şapte taine» este ca la ortodocşi.

4. prezenţa unor slavonisme greşit întrebuinţate, care evoacă titulaturi din Ţara-Românească.

Cuprinde următoarele texte:

Paraclisŭ Precistei, pre limba rumănéscă, cine va citi să înţélegă ce zice (f. 1 r.—19 r.).

Molitve cándu te scoli denŭ somnŭ diminéţa (f. 19 r.—20 r.).

Molitve cándŭ veri să te culci spre noapte (f. 20 r.—f. 21 r.).

Zéce porunci a legei vechi (f. 21 r.—22 v.).

Doao porunci a legei ce întru ĭale toată legé şi pror[o]cii razămă (f. 23 r.).

Trei lucrure-s bune a b[o]gosloviei cu carele s[e] cinstéşte Dumnezeu între oameni (f. 23 r.).

Patru lucrure bune de bună vestire (f. 23 r.—23 v.).

Şapte taine săntŭ a legei noao (f. 23 v.).

Şap'e darure-s a d[u]hului s[fàn]t (f. 23 v.).

Noao rodure a d[u]hului omului de bună daré a d[u]hului sf[â]nt'întru elŭ să nascŭ (f. 23v.).

Şapte păcate săntŭ mai gréle (f. 23 v.—24 r.).

Şapte lucrure-s a m[i]l[o]stei (f. 24 r.).

Trei lucrure-s bune de a faceré bine (f. 24 r.).

Trei svéture-s a Domnului (f. 24 r.—24 v.).

Direptate fireei (f. 24 v.).

Direptate legeei (f. 24 v.).

Cinci firi sănt'a trupului (f. 24 v.).

Patru lucrure-s cé[le] mai de apoi (f. 24 v.).

Gromovnic (f. 25 r. - 37 v).

Acicé se ştiĭ preste anŭ căte săptămăni săntŭ denŭtr-o zi mare, până într'alŭtâ zi mare (f. 37 v.—38 v.).

Vedem acestŭ lucru că mari ispite şi năpăşti au căzut' pre sf[â]nt' pr]o]roc' şi împărat' D[a]v[i]dŭ (f. 38 r.—39 v.).

Главоловїѣ на трапєзѣ (f. 40 r.—42 r.).

Fragment de Sinaxar, tot în slavoneşte (f. 42 v.—50 v).

Fragment dintr'o Pascălie, în slavoneşte (f. 51 r.—52 v.; fragmentul cuprinde numai 2 rânduri, cu date din anul 1642 şi anii 1643—1649.

Trepetŭnicŭ de semne omeneşti (f. 53 r.—58 v).

Budapesta: Biblioteca Iuliu Todorescu.

18. *Ceaslov* (Govora 1640).

Volumul, pe care l-am văzut în copie fotografică (originalul la Bibl. Universităţii din Cluj-Sibiu), este in-8° (95 × 150 mm.), din 16 caete, de câte 8 foi fiecare, numerotate în cirilică, cu greşeli: Е, Г, Д, Ѳ, Ж, S, З, И, І, К, Л, М, Н, О, П, Р. Sunt numerotate şi foile, exemplarul defectuos de la Cluj având foile 17-145 (greşeala de paginaţie, f. 95—97). Pe foae 13 rânduri; unele din ele au iniţiale înflorate (fig. nr. 12 şi 13).

Caracterele tipografice, ornamentele ei, în parte filigranele hârtiei, sunt acelea ale tipăriturilor de la Govora şi anume în *Psaltirea* din 1637 şi *Pravila* din 1640. Aceste fapte,

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

cât şi atitudinea interesată a tipografului Meletie de la Govora, faţă de ortodocşii din Ardeal, după moartea mitropolitului Bălgradului, Ghenadie, al cărui loc urmărea să-l ocupe, au făcut pe Şt. Paşca, *op. cit.* mai jos, p. 20, să afirme că s'a tipărit de Meletie la Govora, «în cursul jumătaţii a doua a lunii Septemvrie şi în Octomvrie 1640».

12. *Ceaslov* (Govora 1640). — Litere iniţiale împodobite.

Cuprinde molitvele zilelor din săptămână, după utrenie, ceasuri şi vecernie. Faptul că termină cu tabla cuprinsului şi o scurtă rugăciune de încheiere, mă face a crede că *Ceaslovul* n'a avut multe foi după cea numerotată 145.

Şt. Paşca, *O tipăritură munteană necunoscută din al secolul XVII-lea: cel mai vechiu Ceaslov românesc. Studiu istoric literar şi de limbă,* Bucureşti 1939 (colecţia *Acad. Română,*

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

Studii şi cercetări, XXXVI); la p. 97—121 transcrie textul. Partea care lipseşte *Ceaslovului* o completează după ms. Acad. Rom. nr. 275, fondul rom., sec. XVII (p. 94—96).

Cluj-Sibiu: Biblioteca Universităţii.
Bucureşti: Biblioteca Academiei Române, copie fotografică (38 A).

19. *Catehism*, Iaşi 1642. — Slavoneşte.

Exemplare din această carte nu s'au găsit până acum. Existenţa ei ne este însă atestată în 2 manuscripte ruseşti, descrise de V. I. Sreznevskij şi Th. I. Pocrovskij:

13. Pagini din *Ceaslovul* tip. la Govora, 1640.

Описанїе рукописного отдѣленїя библіотеки Императорской Академїй наукъ (Descrierea secţiei manuscrise a Bibliotecii Academiei imperiale de ştiinţe), vol. II, Petrograd (1915), p. 131. nr. 824 şi p. 461—464, nr. 997.

In ms. nr. 824, copie din 1754, textul începe la f. 1, cu următorul titlu:

О Мартинѣ Лютерѣ и Калвинѣ (Despre Martin Luther şi Calvin).

Textul acuză pe luterani şi calvini că n'au preoţi şi se termină astfel:

Напечатася во Ясїй Молдавстѣй въ Монастырѣ Трехъ Святителеы въ лѣто отъ Христа 1642-е Декемврїя въ 20 день. (S'a tipărit în Iaşii Modovei în Mănăstirea Trei Ierarhi, în anul de la Christos al 1642-lea, Decembrie în 20 zile).

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

Celălalt ms., nr. 997, din sec. XVIII, la f. 140 reproduce titlul unui *Catehism* contra luterano-calvinilor, tipărit în Moldova, care nu poate fi altul decât cel tipărit la Iaşi 1642, copiat în ms. 824, amintit mai sus. In versiunea manuscriptă, întregul Catehism are 10 foi.

Titlul versiunei manuscripte:

Катихисисъ православныя вѣры и каѳолическїя. сочинена отъ православаного исповѣданїя изданно въ Молдавїй, единодушнѣ собравшїася гречане и россїяне супротиво луѳиро-калвинистовъ, и въ краткѣ въ вопросахъ и отвѣтахъ положена, такъ что всякой желаяй отъ христїанъ научитися, какъ супротиво вышепомянутыхь луѳиро-калвинистовъ отвѣствовати, отъ себе самаго безъ инаго вожденїя можетъ, основанна супротиво исповѣданїя, изданна отъ Конралда Ѳеодорика луѳерана. (Catihisisul credinţei ortodoxe şi al bisericii catolice răsăritene, alcătuit de mărturisirea ortodoxă, tipărit în Moldova într'un comun acord, de Grecii şi Ruşii adunaţi împotriva luterano-calviniştilor şi cu întrebări şi răspunsuri pe scurt, aşezate aşa, că oricine dintre creştini, doritor a învăţa, să poată a răspunde de la sine, fără nicio altă cârmuire, împotriva mai sus pomeniţilor luterano-calvinişti, întemeiat (catehisisul) împotriva mărturisirei tipărită de luteranul Conrald Teodoric).

Damian P, Bogdan, *Contribuţiuni la Bibliografia românească veche. Tipărituri dintre anii 1546—1762 necunoscute la noi*, Bucureşti 1938, p. 7—8.

20. *Penticostar* (Ţara Românească) 1644.

Arhimandritul Leonid, într'o recensie asupra cărţii bibliografice a lui Karataev, semnalează că în Muzeul Academiei teologice din Chiev există un «*Penticostar* tipărit în 1644 din porunca doamnei Elena a lui Matei Basarab», cu 224 foi (?).

N'avem posibilitatea să verificăm afirmaţia cercetătorului rus: să fie alt *Penticostar* decât cel tipărit în 1649, la Târgovişte ? ! *(Bibl. rom. veche*, vol. I şi IV, nr. 55).

Damian P. Bogdan, *Contribuţiuni la Bibl. rom. veche*, Buc., 1938, p. 9, nota 2.

21. *Evanghelie* 1645 (locul ?).

Semnalată ca existând la biserica din Vişeul de Mijloc (Maramureş), de Dr. Gh. Bran, în *Graiul Maramureşului*, nr. 94 din 30 Mai 1935, p. 3, nr. 11 (prima listă).

22. *Evanghelie* armenească, Suceava 1649.

N'am văzut exemplare, dar cartea este atestată în 2 izvoare: într'o tabelă manuscrisă a eruditului părinte Egişe (Elisée) Kaftanian, conducătorul Congregaţiei Mechitariştilor din Viena şi în lucrarea capitală a lui Teotie, *Tip-u-tar. (Tipar şi literă)*, Constantinopol 1912. Cartea s'ar fi tiparit în tipografia mitropolitană din Suceava.

H. Dj. Sirouni, *Tipăriturile armeneşti din România*, în *Revista istorică*, XVII (1931), p. 163—164.

23. *Psaltire*, Alba Iulia 1649.

Semnalată de Iosif E. Naghiu, *Biblioteca Mănăstirii Neamţu*, în *Mitropolia Moldovei*. XVII (1941), p 83; anunţă şi un studiu pe care-l pregăteşte prof. I. Minea asupra acestei cărţi.

Biblioteca Mănăstirii Neamţu.

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

24. *Bucoavnă*, Iaşi 1651. — Greceste.

N'am văzut exemplare. Un exemplar a văzut învăţatul rus A. I. Iacimirskij în biblioteca preotului Theofil Ghepeţchi, în Basarabia.

In-16°, 34 foi, cu 17 rânduri pe pagină.

Al. David, *Contribuţiuni la Bibliografia românească veche*, în *Luminătorul*, 67 (1934), p. 784, nr. 7 (cu bibliografie).

25. *Triod*, 1664 (locul ?).

Semnalat de Dr. Gh. Bran în *Graiul Maramureşului*, nr. 94 din 30 Mai 1935, p. 3 nr. 12 (prima listă), ca existent la biserica din Cuhea (Maramureş).

26. Spătarul Nicolae Milescu, *Enchiridion*, Paris 1669. — Latineşte.

Enchiridion sive Stella Orientalis Occidentali splendens id est sensus ecclesiae orientalis, scilicet graecae, de transsubstantione Domini aliisque controversiis a Nicolao Spadario Moldavolaccone, barone ac olim generali Wallachiae, conscriptum Holmiae (Stockolm), mense Februarii.

Nicolae Milescu, la trecerea lui prin Stokholm, în 1668, a dat manuscrisul ambasadorului francez Arnauld de Pomponne, care a tipărit-o, împreună cu P. Nicole, în *La perpetuité de la foy de l'église catholique touchant l'Eucharistie*, tomul II, Paris 1669, p. 50 sq. (ed. II a apărut în aceeaşi colecţie, vol. IV (Anexes), Paris 1704, p. 50—54).

N. Drăganu, *Codicele pribeagului Gheorghe Ştefan, voevodul Moldovei*, în *Anuarul Inst. de istorie naţională*, III (1924—25), Cluj, 1926, p. 187—188.

P. P. Panaitescu, *Nicolas Spathar Milescu* (1636—1708), în *Mélanges de l'École roumaine en France*, Ière partie, Paris 1925, p. 60–63, 170.

N. Cartojan, *Istoria literaturii române vechi*, vol. II, Buc. 1942, p. 132.

27. *Ceaslov*, Blaj 1678 (?).

Semnalat de Dr. Gh. Bran în *Graiul Maramureşului*, nr. 94 din 30 Mai 1935, p. 3, nr. 13 (prima listă), ca existent la biserica din comuna Valea-Porcului (Maramureş).

28. *Octoih*, Blaj 1678(?).

Semnalat de Dr. Gh. Bran în *Graiul Maramureşului*, nr. 94 din 30 Maiu 1935. p. 3, nr. 14 (prima listă), ca existând la biserica din comuna Valea-Porcului (Maramureş).

29. *Molitvele în Dumineca Pogorîrei Sf. Duh*, Bucureşti 7188 (1680). —Slavoneşte şi româneşte.

Ѫ Дѣмїнєка Погорѣрєи Дх҃ѕ҃лѧй Сѵ҃нъ.

N'am văzut cartea.

In-4°, 14 foi numerotate. Paginele au signatură şi jos: ѧ, ѧБ, Е, ЕБ, Г, ГБ.... Tipar negru şi roşu, cu 21 rânduri pe pagină.

In afară de molitvele şi ecteniile la slujba din ziua de Rusalii, cartea mai cuprinde în tipic şi multe nume de rugăciuni în slavoneşte:

Бл҃гословѣнъ Бг҃ъ нашъ, Цр҃ю нб҃ный, Стыи҃ Бж҃е, Возглашєнїе, Ѩкѡ твоѥ ѥстъ ц҃рт҃во, etc. (Binecuvântat este Dumnezeul nostru, Împărate ceresc, Doamne Sfinte, Strigare, Că a Ta este împărăţia...).

Pe ultima pagină, după cuvântul „Svârşitulŭ" următoarea notă slavă:

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

Кѵрїакъ Ермонахъ Тупографъ wт Стои мѫтѵрн Агапїи и съ Нїкодимом Ермонахомь, wт Стоѥ мѫтѵрн Брънковѣнн, въ Митрополїѥ в Бъкърещи издадѣ сїѧ вѫто лѣтѹ зѵпи їюл ѵ днь. (Chiriac ieromonah tipograf dela sfânta mânăstire Agapia şi cu Nicodim ieromonahul, dela sfânta mănăstire Brâncoveni, în mitropolie s'a tipărit, la Bucureşti, în anul 7188 Iulie 8 zile).

In afară de această notă, frontispiciul şi alte ornamente (la fel ca în *Cheia înţelesului*, Buc. 1678, facs. 102 şi 185 din *Bibl. rom. veche*, I) dovedesc o tipăritură de la Bucureşti.

Intercalată într'un vechiu manuscris de Molitvelnic şi descoperită de Gh. Şerban-Cornilă, *O carte necunoscută: «Molitvele la Pogorîrea Duhului Sfânt», Bucureşti 1680*, în *Revista teologică*, XXXI (Sibiu 1941), p. 305—312.

30. *Calendar* (Sibiu 1684).

Nu cunoaştem exemplare; se ştie, însă, că Episcopul Ştefan al Râmnicului, printr'o scrisoare din 12 Noemvrie 1684, cerea craibirăului din Sibiu: « . . ne rugăm măriei tale să ne trimeţi vro 2 călindare de ceale ce au eşit est timp, ca să mai putem şti trecutul anului precum ar fi, precum şi anii».

I. Lupaş, *Documente istorice transilvane*, vol. I (1599—1699), Cluj 1940, p. 410.

31. *Molitvenic*, Bălgrad (Alba-Iulia) 1684.

Semnalat ca existent la biserica din comuna Văleni (Maramureş), de dr. Gh. Bran, *Graiul Maramureşului*, nr. 94 din 30 Mai 1935, p. 3, nr. 15 (prima listă).

32. *Poveste de jale*, trad. în versuri din greceşte, de logofătul Radu Greceanu, [Snagov 1696—1699].

Până acum cartea nu a fost descoperită. Conţinutul ei, referitor la uciderea postelnicului Const. Cantacuzino (20 Dec. 1663), se cunoaşte numai dintr'o copie manuscrisă, datată 4 Fevruarie 1735, din Biblioteca Centrală din Blaj (nr. 216, f. 104—113). Reproduc notiţa din fruntea acestui manuscript, singurul izvor pentru cunoaşterea tipariturii:

Poveaste de jale şi pre scurt asupra nedreptei morţi a prea cinstitului Costantin Cantacuzino, marelui postialnic al Ţării Rumăneşti.

Făcută dă prea bun şi scumpu priiatnic al său, întru semnare a dragostii şi a osteneali, tipărindu-se cu a sa cheltuială, însă grecească fiind. Şi acum pre limba rumânească scoasă, de Radul logofătul Greceanul, tot în viersuri tocmită, aseamene ca şi cea grecească.

Cu care mică şi nevriadnecă osteneală, ca în loc de plecată şi smerită slujbă, mă închin dumniaei prea cinstitei jupâneasii Stancăi Cantacuzinei, a acestuiaş răposat C⟨ostandin⟩ C⟨antacozino⟩, iubită fiică fiind şi maică prea luminatului şi prea creştinului stăpânului nostru, Ioan Costandin B⟨asarab⟩ B⟨răncoveanu⟩ Voevod, domnului şi oblăduitoriului toatei Ţări Rumăneşti.

Leat 7243, mesiţa Fevruarie 4. Insă scoasă după tipar şi scrisă cu măna de Dumitru Logofăt sinu Anastase Suf⟨r⟩agiul, în zilele prea luminatului domnu lo Grigorie Ghica Voevod, trecând doi an⟨i⟩ dăn domniia Mării Sale, la Paşte.

Emil Vîrtosu, *O povestire inedită în versuri despre sfârşitul Postelnicului Constantin Cantacuzino* († 1663), Bucureşti 1940, in-8°, 23 p. (publică şi textul).

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

SECOLUL XVIII

33. Const. Cantacuzino, Stolnicul, *Harta Munteniei*, Padova 1700. — Greceşte şi latineşte.

Titlul din stânga :

ΠΙΝΑΞ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΟΣ | ΤΗΣ ΥΨΗΛΟΤΑΤΗΣ ΗΓΕΜΟΝΙΑΣ ΟΥΓΓΡΟΒΛΑΧΙΑΣ | εἰς Δεκαεπτὰ θέματα διηρημένης, κατὰ τὴν ἐξηκριβωμένην καταγραφὴν καὶ διατύπωσιν ἣν πεπόηκεν ὁ εὐγενέστατος ἐνδοξότατος καὶ σοφώτατος Ἄρχων Στόλνικος Κύριος Κύριος ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ | ΚΑΝΤΑΚΟΥΖΗΝΟΣ, Σπουδῇ τοῦ ἐξοχωτάτου Ἰατροφιλοσόφου Κ. Κ. ΙΩΑΝΝΟΥ ΚΟΜΝΙΝΟΥ. | Νῦν τὸ πρῶτον τύποις Ἑλληνικοῖς ἐκδοθεὶς καὶ εὐλαβῶς Ἀφιερωθεὶς τῷ ΓΑΛΗΝΟΤΑΤΩ | ΚΑΙ ΘΕΟΣΕΒΕΣΤΑΤΩ ΑΥΘΕΝΤΗ ΚΑΙ ΗΓΕΜΟΝΙ ΠΑΣΗΣ ΟΥΓΓΡΟΒΛΑΧΙΑΣ ΚΥΡΙΩ ΚΥΡΙΩ | ΙΩΑΝΝΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΩ ΒΑΣΣΑΡΑΒΑ ΒΟΕΒΟΝΔΑ Παρὰ ΧΡΥΣΑΝΘΟΥ | Πρεσβυτέρου καὶ τοῦ Ἀποστολικοῦ Ἁγιωτάτου τῶν Ἱεροσολύμων | Πατριαρχικοῦ Θρόνου ΑΡΧΗΜΑΝΔΡΙΤΟΥ.

Titlul din dreapta :

INDEX GEOGRAPHICUS | Celsissima Principatus Wallachiae | *in decem et septem themata divisa juxta accuratissimam descriptionem quam edidit* | *Sapientiss[im]us Vir Stolnicus* DD Constatinus Cantacuzenus | studio Medici ac Philosophi DD Ioannis Comneni. Nunc primmum | typis expositus et obsequiose dicatus | Serenissimo ac Piissimo | Principi ac Domino totius Wallachiae DD Ioanni Con|stantino Bassaraba Woevondae a Crysantho| *Presb[iter]o et Apost[oli]ci ac sanctiss[im]i Hierosolymarum Patriarcus* | *throni Archimandrita.*

Copia fotografiată din Biblioteca Academiei Române, după originalul aflător la British Museum din Londra, are dimensiunile 1,40 m. × 0,65 m.

Cele 2 titluri reproduse mai sus sunt încadrate în medalioane ornamentate; cel grecesc are deasupra o femee, care ţine cornul abundenţei, iar cel latinesc are o ghirlandă de struguri şi în părţi câte un cal şi un bou, abia ţinuţi în frâuri.

Locul şi anul de imprimare sunt tipărite în stânga, jos: Ἐν Πατα6ίῳ. Patavy 1700.

Pe hartă mai sunt următoarele medalioane ornamentate:

1. în colţul din stânga, medalion oval împodobit cu o panglică, având portretul Domnului Constantin Brâncoveanu, cu inscripţie în jur.

2. medalion oval cu stema Ţării Româneşti, pusă pe arme şi steaguri ; deasupra ei, 2 îngeri ţin coroana domnească.

3. jos, în stânga, medalion patrulater cu legenda podgoriilor: «Δάλοι ἤτοι τόποι ὀρινοὶ ἔνθα γίνονται ἀγαθοὶ οἶνοι. Dali seu loca montana ubi optima vina gignuntur.

4. jos, în dreapta, medalion oval cu vulturul deasupra, în interior arătând diferitele semne convenţionale chartografice.

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

Harta reprezintă Oltenia şi Muntenia, cu râuri, munţi, dealuri, localităţi şi mănăstiri. Jos, în stânga, urmatoarea notă:

Σημείωσαι δὲ ὅτι ἐν Βουκουρεστίῳ τὸ ὕψος τοῦ Πόλου ἐστὶ Μοιρῶν 45 καὶ 40 λεπτῶν. Nota autem in Bucurestio altitudinem Poli est Graduum 45 et minutorum 40.

Menţiune: de N. Iorga, Anal. Acad. Rom., *Partea administrativă şi desbateri*, XLVII (1927—1928), p. 50 şi 67-68. — Studiu de Const. C. Giurescu, *Harta Stolnicului Constantin Cantacuzino*, în *Revista istorică română*, XIII (1943), p. 1—27.

Londra: British Museum.
Bucureşti: Biblioteca Academiei Române (copie fotografică).

34. *Proschinitarul Ierusalimului şi a toată Palestina*, Bucureşti 1701.— Greceşte şi turceşte.

Nu cunosc exemplare. A fost tipărit de Serafim al Pisidiei (Pisidiul) în greceşte şi turceşte, cu litere greceşti: Προσκυνητάριον, Κουτλουσερρίφ.

Al. Papadopol-Calimach, *Un episod din istoria tipografiei în România*, în *Anal. Acad. Rom.* ist., s. II, t. XVIII (1895—1896), p. 147. E. Legrand cunoaşte numai ediţia din Lipsca, 1780.

35. Leopold I, Impăratul Austriei, *Edict de toleranţă*, Viena 1701. — Foae volantă.

In-folio, 2 pagini. Titlul scris cu litere capitale. Textul, tipărit în limba română, cu litere latine şi ortografie ungurească, pune religia ortodoxă a Românilor din Ardeal pe treaptă egală cu celelalte religii. Datat: 12 Dec. 1701.

I. Ursu, *Un manifest românesc tipărit cu litere latine al Impăratului Leopold I, din anul 1701*, în *Anal. Acad. Rom.*, ist., s. II, t. 34 (1911—1912), p. 1049— 1063 + planşa.

Sighişoara: Arhiva săsească.

36. Şt. Brâncoveanu, *Cuvânt panegiric la Marele Constantin*, Bucureşti 1702. — Greceşte. Ediţia II.

Cartea este o nouă ediţie, numai de titlu, care nu are nimic schimbat faţă de ediţia din 1701 (v. *Bibl. rom. veche*, I, 419—421, nr. 127), decât anul: ᾳψϐ'.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române (daruit de Const. Erbiceanu). — 135 A.

37. *Acatistul*, tip. de Antim Ivireanul, Bucureşti 1703.

ÎКѴ́ѲІСТѢЛЬ. | Шѝ кѵ̀ ѣ̈лтѣ Рѵгъчѡ̀нн дѣ фолѡ́сь, | Ѩкѵ̀м ѧ̀трачѣ́ста кѵ́п Тѵпхрит. | ѧ̀ зѝлѣлѣ Прѣ лѵминѧ́тѵлѵй, шѝ | ѧ̀нълцѧ́тѵлѵй Дѡ̀мнˣ, Іѡӓнь | Кѡнстандѝй, | Басарѧ́бъ Воєвѡ́дь. | кѵ̀ Бл̃гословє́нїѧ | Прѣ сфѝцѝтѵлѵй Мѝтрополѝтъ | Кѵ̀р Ѳєодо́сїє, | ѧ̀ ѡ̀рѧ́шь ѧ̀ Бѵкѵрє́щˣ. Лѧ̀ ѣ̈нѵл | ,ӓѱг. | Дѣ смєрѝтѵлъ Їєрмонѧ́хˣ Йѝдїм | Ївнрѣнѵлъ.

In-8°, de 88 foi. Tipărit cu negru şi roşu. Titlul încadrat: pe verso titlului o gravură reprezentând Blagoveştenia. Este un tiraj aparte din Ceaslovul româno-slav din 1713 (cf. nr. 143 din *Bibliografia rom. veche* I, p. 454), cu paginaţie diferită. Cuprinde, în afară de Acatist, încă următoarele texte din Ceaslovul amintit:

«Canon de umilinţă către Domnul nostru I‹su›s H‹risto›s», f. 22r.
«Canon de rugăcune către Pré Sf‹á›nta Nascatoare de D‹u›mnezeu», f. 29v.
«Canon de rugăcune către îngerulu pazitoriul vieţiĭ omuluĭ», f. 38.

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

«Slujba Pricestanieĭ» lipsesc primele 4 foi ‹f. 48›.
«Canonŭ de rugăcĭune ce să cântă către Puterile cereşti şi către toţi sf‹i›nţiĭ», f. 73v.
«Rânduĭala Exepsalmului», f. 79r.
«Cinul de séra», f. 85v.
Crezul, f. 88r.

Gravurile şi vignetele sunt identice cu cele din Ceaslov.
Exemplar incomplet, bibliografiat de dl. N. Cartojan.

38. *Molitvele Vecerniei şi Utreniei* (Buzău 1703 - 1704). — Româneşte şi slavoneşte.

Fără foae cu titlu. La f. 1, sub un frontispiciu de flori:

Рѣндꙋ҃ала҃ | вє҃чє҃рнїе҃ѩ чє҃ѩ мл҃рѡ, кѫндь нꙋ҃ ѥ҆сте вдо҃нїе.

In-4⁰, 23 foi: sunt numerotate şi caetele, din patru în patru foi: **Я, Е, К** (2 foi), **Г, Д, Є** (3 foi). Tiparul e negru şi roşu, de 2 mărimi: litere mari f. 1—6 şi 9—19r.; litere mai mici, f. 6v. — 8v. şi 19r. — 23v. Literele mici sunt cele ale tipografiei Buzăului, întrebuinţate în aceiaşi carte *Molitvele Vecerniei*, dar tipărită în 1702 (v. sub nr. 132 I, în *Bibl. rom. veche*, I, p. 539). Exemplarul ce descriu îl descoper legat între 2 cărţi tiparite la Buzau : *Liturghia*, 1702 şi *Învăţătura preoţilor pre scurt*, 1702. Acesta e un argument în plus, să socotesc tiparitura ca fiind de la Buzău, ieşită curând după prima ediţie din 1702.

La f. 23v. : «Sfârşitŭ şi luĭ D(u)mnezeu mărire».

Bucureşti : Biblioteca Academiei Române (137 C).

39. *Psaltire*, Buzău, 1703. — Româneşte şi slavoneşte.

Ѱ҃ѦЛТ҃ЇРЪ | Ї҃ ѳєрничтꙋѧвыи҃ Прр҃кь | Шй ѧпꙋра́ть | Ї҃ Л҃БЇ҃ Д҃ВЇ҃ДЪ | Кѕ кѫтѫ́рилє лв҃ Монсн шй | кѕ ѱа́лмн йзвра́нн лa Пра́зн̾ ничє, кѕ Паракли́сѧ́ѵ Прѣ-| ч҃тїй, шй кѕ Пл҃ха́лій, ка́рѣ | сѧ тꙋ҃пхрйт҃ѵ ѧ зйлєлє прѣ лѧминáтꙋѧвый Дóмн̾ѵ | І҃ѡ҃ КОНСТ҃Ѧ́НТ҃Ї҃НЬ | Басарáбъ Воєвоа. | Кѕ бл҃гкéнїѫ Прѣ сѳ҃нцй|тꙋѧвый Кꙋр Ѳєѡдо́сїє.| Кѕ мнла лв҃ Дмнєзѣѕ Ми трополнт ѧ тоатъ ѻ҃гровла҃ѵ. | Ѧ҃тр҃ѕ сѳ҃нта Є҃҃копíє ѧ Кѕ҃. | ѧзс҃ай. Дєла Хс҃ ѧѱ҃г.

In-4⁰, 6 foi liminare + 237 foi. Pe ultima pagină liminară xilogravura împăratului David (Ц҃Рь Дв҃ь). Frontispicii înflorate, multe iniţiale mari ornate. Fiecare pagină din psaltire are sus 2 fragmente de chenar, late şi înflorate, între care sunt puse *cathisma* (Каѳ) şi numărul ei. Cerneala este neagra; pagina are 18 rânduri, în prefaţă 26 rânduri, în rugăciunile dela sfârşit numarul variază.

Colaţiunea foilor liminare: 1, titlul, pe verso cu stema ţării şi 6 versuri; f. 2—6, prefaţa lui Damaschin, episcopul Buzaului; f. 5—6, rânduiala cetirii în psaltire şi gravura lui David.

Foile 1—155, psalmii, în limba slavă; f. 156 (greşit paginată 157) — 175 : *Molitvele după cathisme*, în limba română. Urmează, în slavă, 176—189 r.: **Пѣснь мѡѵсе҃ѣва, wт Исхо́да.**

Urmează, în slavoneşte, textul rugăciunilor şi în româneşte indicaţiile tipiconale, la Polieleul praznicelor domneşti (f. 189 v.—204), la Pripealele praznicelor domneşti şi la toţi sfinţii vestiţi (f. 205—207), la Paraclisul Născatoarei de Dumnezeu (f. 208—213). Dela f. 214—229 v.: *Învăţătură pentru cliuciulŭ pashalieĭ*. Cartea se termină (f. 230—270) cu *Învăţătură pentru mâna lui Damaschinò*.

Prefaţă:

Prea blagocestivuluĭ, prea luminatuluĭ, prea înălţatuluĭ Domnuluĭ şi oblăduitorĭului a toată Ungrovlahiĭa, Domnului Domnui nostru Io Constandinŭ Basarabŭ Voevoda, sănătate, viaţă îndelungată, pace şi spăsenie despre Dumnezău ca să dăruĭască Mărieĭ_sale, rugăm.

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

Precum în céle trupeşti firească rânduĭală ĭaste, că toate mădulările usebită lucrare au şi fieşte carele, ca după o datorie oarecare, lucrează întru cinstea capuluĭ, ca aceluĭa ce firească stăpânie are, căci maĭ mult lucrează în céle fireşti, Prea înălţate şi luminate Doamne, aşa şi în cele politiceşti, după rânduĭala celor duhovniceştĭ, aşăzământŭ ĭaste. Incă şi porunca stăpânuluĭ Hs. la ačasta avemŭ, ca ce ĭaste al luĭ Dumnezău, să dăm luĭ Dumnezăŭ, iară ce ĭaste al împăratuluĭ să dăm împăratuluĭ. Aşa şi Dumnezăescul Pavelŭ poruncéşte, ca să dămŭ noĭ ceştĭ mai micĭ, celor încununaţi dela Dumnezău cu stăpânie, datornică slujbă şi cinste ce li se cuvine, ca unor capete politiceşti ce au mai mare lucrare în norodul ce-l stăpânesc ei: că zice, să daţi căruĭa dajde, dajde, căruĭa cinste, cinste. Pildă luminată la ačasta avemŭ pre Ioavŭ, Voevodulŭ împăratuluĭ Davidŭ, că trimiţându-se acela asupra Amoniténilorŭ, au făcutŭ stăpânu-săŭ cuvioasă slujbă întru cinstea luĭ.

Că, apropiindu-se să ĭa cetatea lor Raovath, au trimis la Davidŭ zicându-ĭ, să vie să ĭa elŭ cetatea, ca să se numească într'însa numele luĭ, iară nu al său, arătând că datornicŭ ĭaste să facă sluga slujbă stăpânuluĭ său şi orice face întru cinstea luĭ să facă, iară nu întru a sa. Ačastă datorie rânduită a fi şi a să da stăpânilorŭ dela ceĭ maĭ mici aĭ lor, ştiindu-o cu smeritul rugătorĭu al mărieĭ tale şi porunca stăpânului Hs. cu tot sufletulŭ cuprinzându-o, nu putuĭu lăsa a mă arăta de totŭ netrebnicŭ şi a nu aduce măcar câtă de puţină şi mică slujbă Mărieĭ tale, ca stăpânului nostru şi de Dumnezău încununatuluĭ Domn, dintru ale Măriei tale, din typografiĭa, adică a Mărieĭ tale, încă şi pe vremea mijlocire ca ačasta aducându-mi, nefiind altele de Măriĭa ta poruncite trebi, ci bunŭ sfatul şi cu voinţa şi cu blagoslovenĭĭa sfinţieĭ sale Prea sfinţituluĭ Arhipăstorĭului nostru şi Mitropolitului Kyr Theodosie, m'am îndemnat de am typărit ačastă de suflete folositoare Psaltire a Proroculuĭ şi împăratuluĭ David, pre limba cea obĭcnuită a să ceti prin besericile rumâneşti slovenească, cu maĭ mare osârdie diorthosindu-o şi îndireptându-o. Aşa bine crezând dintru adâncul sufletuluĭ, că Măriĭa ta ca unŭ milostivŭ şi plecatŭ ce eşti din fire spre céle sufleteşti şi beserecești, la mărirea darurilor şi la mulţimea leacurilor sufleteşti ce cuprinde Psaltirea şi la trebuinţa eĭ te veĭ uita. Iară nu la puţina şi mica mea slujbă şi osteneală. Şi, între céle multe şi mari ale Mărieĭ tale daruri sufleteşti şi podoabe ce aĭ dăruitŭ sfintelor dumnezăeşti beséreci, o vei priimi. Că şi ačastă tot a Mărieĭ tale ĭaste, căci dintru ale Mărieĭ tale, carele toate sântŭ, să aduce spre lauda lui Dumnezeu şi spre folosulŭ sufletesc şi întru nemuritoare pomenirea numeluĭ Mărieĭ tale. Iar ce ĭaste Psaltirea carea întru plecăčune ca unŭ mult datornicŭ şi smeritŭ rugătorĭu, aducŭ Mărieĭ Tale daru din Typografiĭa Mărieĭ tale, singură vredniciĭa eĭ o laudă, o înalţă şi o vestéşte, că ĭaste cea pre deplină lucrare a Duhuluĭ luĭ Dumnezeu suflată în alesul său organ prorocul David; de vréme ce totŭ felĭulŭ de doftorie sufletească în psalm să încue, ca întru o vistierie prea bogată, pentru carele mare cinste şi laudă în besérica lui, are Psaltirea.

De unde şi Patriarhulŭ, stăpânulŭ besericii legiĭ noao, marele Vasilie, zice în lauda eĭ: mai bine soarele să stea dinŭ curgerea sa, de cât Psaltirea

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

dinŭ beséreca să lipsească. Şi ĭaraşi într'altŭ locŭ zice; cântările psaltirii sufletulŭ şi cugetul luminează, turburarea, trândăvirea şi grija gonesc şi să mângâe cu dânsele lăcuitorii în pustie. Cu unŭ cuvântŭ zicând: Psaltirea ĭaste oglindă a dreapteĭ credinţe întru Dumnezeu, carea pentru păcate čartă, la calea dreptăţii aduce, spre laudele luĭ Dumnezeu deşteaptă. Credinţă şi nădejde şi dragostea a avea întru Dumnezeu, învaţă. Frăţiĭa a ĭubi îndemnează. Şi ce nu zice de îngrozirile judecătorĭului, de amărăčunea morţiĭ, de peirea păcătoşilor şi de neîncetarea munciĭ. Binele večnicŭ şi plata dreptilorŭ, pre deplinŭ arată. Dar adâncurile Dumnezeiriĭ în Troiţă şi tainile întrupăriĭ cuvântul luĭ Dumnezăŭ cine le poate grăi, carele Psaltirea urmează. Incă şi de patimile Mântuitorĭului de punerea în groapă de înviĭare şi de înălţarea la cerĭu spune şi cu a doao venire la judecată îngrozeşte.

Pentru care taine să îngrozesc draciĭ şi de puterea cuvintelor Psaltiriĭ fugŭ boalele.

Aşa să depărta Duhulŭ celŭ vicleanŭ del(a) Saulŭ şi-şi venea în fire cândŭ zicea David înaintea luĭ lovind în strunele aceştiĭ lăute poleite cu Duhul sfântŭ. Aşa şi acumŭ, tot cele ce să depărtează de valurele lumiĭ şi citeşte Psalmiĭ cu înţelégere şi cu umilinţă şi sănătate trupuluĭ şi ertare de păcate dobândeşte, precum zice ĭarăşĭ Marele Vasilie, că Psaltirea ĭaste vindecare boalelor şi mângâiare scârbiţilor.

La aceste, darŭ, bunătăţi şi folosinţe sufleteşti şi trebuinţe de toate zilele şi în beséreca şi în toate locurile şi vremile ce cuprinde Psaltirea, uitându-te mai mult, prea înălţate Doamne, cu plecăčune mă rog să o priimeşti la prea înţeleptŭ şi dumnezăesc sufletulŭ Mărieĭ tale, precum şi David împăratulŭ au priimit acea slujbă a luĭ Ioav. Şi precumŭ şi stăpânulŭ Hs. n'au lepădatŭ acel puţinŭ daru credinčosŭ alŭ văduveĭ, aşa şi Măriĭa ta priimeşte a mea puţină osteneală, încă şi înălţarea mâinilor méle la Dumnezău şi inima, carea cu credinţă poftéşte, ca să te întărească pre Măriĭa ta, prea puternicul Dumnezău, ca pre David asupra lui Goliathŭ şi ca pre marele împăratŭ Constantinŭ şi a sfinteĭ Beséreci. Şi să te încununeze cu darulŭ sănătăţiĭ şi alŭ păciĭ, ca să-şi poată lua sfânta, creştineasca adunare înmulţirea sa, întărirea şi sporiulŭ spre lauda luĭ Dumnezăŭ, întru norocită şi îndelungată viaţa Mărieĭ tale. Iară în veaculŭ viitorĭu să te învredničască, ca să te îndulceşti de dulci viersurile şi de psalmiĭ îngereşti, cântându împreună cu toţi drepţiĭ împăraţi şi sfinţi, neîncetat laudele luĭ Dumnezău celuĭ slăvit în Troiţă, aminŭ

Alŭ Mărieĭ tale fierbinte rugătorĭu, Damaschinŭ, Episcopulŭ de Buzău.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române (138 A).

40. *Evanghelie* tipărită de Antim Ivireanul, Râmnic 1705.

Un exemplar defectuos a descris Ghenadie (Enăceanu), *Evangheliile, studii istorico-literare*, Bucureşti 1895, p. 71—78.

Tiparul şi ornamentele identice cu cele din *Octoihul*, Râmnic 1706 (*Bibl. rom. veche*, I, nr. 151).

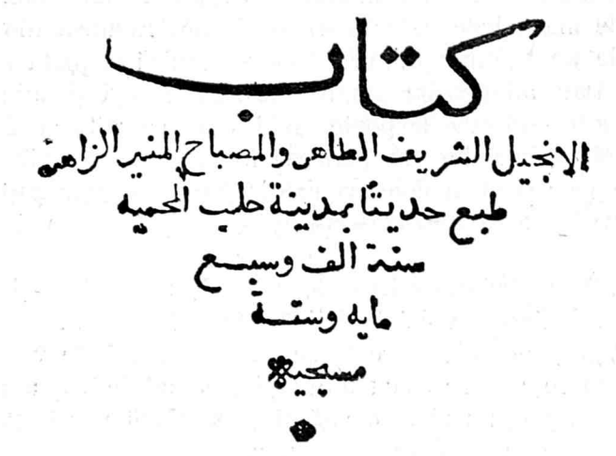
La f. 406, ultima, după cuvintele de uitare pentru greşelile de tipar, încheie astfel:

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

Typăritu-s'au în anulŭ dela spăsenia lumeĭ 1705.

Prinŭ ostenéla iubitorĭului de Dumnezeu Kyrŭ Anthimŭ Ivireanul Episcopul Râmnicului.

41. *Evanghelie,* Alep 1706. — Limba arabă.

Cartea evangheliei cinstită, curată şi strălucită făclie care luminează. S'a tipărit acum în oraşul Alep cel bine păzit. In anul o mie şapte sute şi şase, an creştin.

Formatul 35×22 cm.

Are 244 foi nenumerotate. Paginele încadrate în chenare de linii; cerneală neagra şi roşie. Cartea s'a tipărit în tipografia lui Const. Brâncoveanu, transportata la Alep.

Colaţiunea paginelor: p. 1—2 albe; p. 3 titlul; p. 4—8 prefaţa patriarhului Atanasie Dabbas; p. 9—212 textul evangheliilor în ordinea: Matei Marcu, Luca şi Ioan; p. 213—242 aratarea cuprinsului, începând cu evanghelia din Duminica Paştilor şi terminând cu cea din Sâmbăta mare. In tabla de materii se arata ce evanghelie se citeşte în fiecare Duminica de peste an, cât şi zilele de sărbătoare ale sfinţilor mari.

La pag. 243:

Tipărită acuma în strălucita cetate Alep, cea bine păzită, în anul dela Naşterea lui Hristos 1706.

Pag. 244 albă; exemplarul Academiei Române are pe această pagină urmatoarele însemnări manuscrise, tot în limba araba:

Sfinţitul Anania, fiul lui Kais Gheorghe Haunun, anul 1796.

A intrat în proprietatea bisericii Maicii Domnului din Alep, a Greco-catolicilor, din banii ei, pentru sufletul ei; este 1 Mai anul 1853.

Rezumatul prefeţei (p. 4—8):

Incepe cu formula obişnuită: In numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfântului Duh, într'unul singur Dumnezeu. Se aduc apoi mulţumiri lui Dumnezeu, pentru creaţie şi pentru înzestrarea omului cu inteligenţă. Se vorbeşte despre patriarhul Atanasie, laudându-se râvna lui.

După această introducere, începe prefaţa scrisă de Atanasie însuşi, care arată în 3 pagini folosul şi înălţimea Evangheliei.

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

Spre sfârşit spune :

Am început atunci tipărirea ei, după ce am tradus-o din greceşte şi am corectat frază cu frază... Aceasta era în anul creştin 1706.

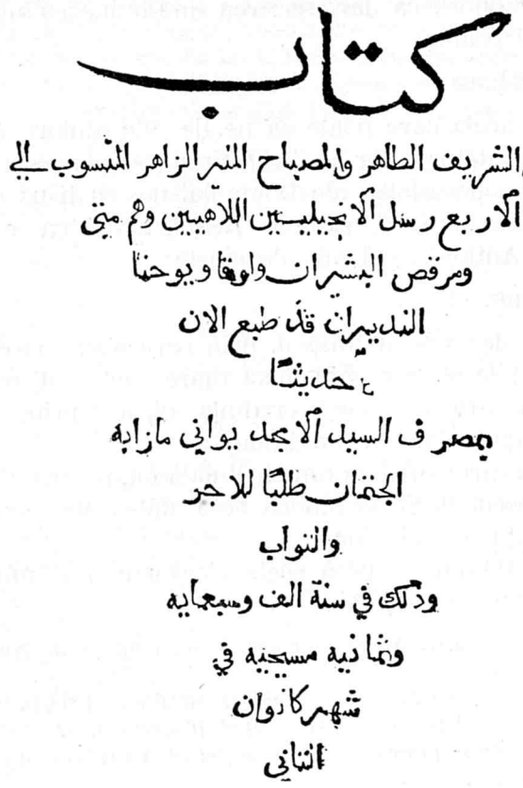
Atanasie, cu graţia lui Dumnezeu fost[1] patriarh al Antiohiei şi al Orientului întreg.

Anal. Acad. Rom. Partea administrativă şi desbaterile, s. II, t. 32 (1909—1910) p. 19.

Dan Simonescu şi Emil Muracade, *Tipar românesc pentru Arabi în secolul al XVIII-lea*, în *Cercetări literare*, 3 (1939), p. 15—16 (şi extras).

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române (154 A).

42. *Evanghelie*, Alep 1708. — Limba arabă.

كتاب
الانجيل الشريف الطاهر والمصباح المنير الزاهر المنسوب الى
الاربع رسل الانجيليين اللاهيين وهم متى
ومرقص البشيران ولوقا ويوحنا
النديران قد طبع الان
ثانيا حديثا
بمصر ف السيد الاجل يواني مازابه
الجتمان طلبا للاجر
والثواب
وذلك في سنة الف وسبعماية
وثمانيه مسيحيه في
شهر كانون
الثاني

Cartea evangheliei, nobilă, curată şi făclie strălucitoare şi înflorită, după patru discipoli evanghelişti spirituali, (cari) sunt Matei şi Marcu propovăduitori, Luca şi Ioan cei scumpi. S'a tipărit acum din nou cu cheltuiala domnului respectat Ioan Mazeppa hatmanul, pentru a căpăta răsplată şi iertare şi aceasta (s'a tipărit) în anul 1708 era creştină, în luna lui Ianuarie.

[1] In urma certii pe care a avut-o cu patriarhul Antiohiei Ciril al V-lea Zaim, Atanasie a rămas dela 1698—1720 numai ca mitropolit al Alepului; dela 1720—1724 a fost iarăşi patriarh al Antiohiei.

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

Formatul 34×22 cm; are 246 pagini nenumerotate, încadrate în linii; cerneală neagră şi roşie. Tipărită în tipografia lui Const. Brâncoveanu, transportată la Alep.

Colaţiunea paginelor: p. 1 titlul; p. 2 stema Ucrainei; p. 3 versuri greceşti închinate lui Mazeppa; p. 4 poezie araba în formă de întrebare şi răspuns; p. 5—8 prefaţa lui Atanasie, patriarhul Antiohiei; p. 9—212 textul evangheliilor; p. 213—242 tabla de materii. La pg. 243 însemnarea aceasta tipărită.

S'a tipărit din nou în Alep bine păzit [de Dumnezeu] în 1708, an creştin.

Paginele 244—246 sunt albe.

Versurile arabe (p. 4):

O! domnule distins şi înălţat, Ioan Mazeppa, ţiitorul rangurilor!

Ai posedat lauda neamului arab, căruia i s'a curăţit credinţa. Şi, fiindcă strălucita ta persoană e o forţă care s'a cunoscut în credinţă curată şi sfântă, ai dat lor [Arabilor], ca dar, scrierea lui Dumnezeu într'o evanghelie, cu suflet plin de înţelepciune.

O întrebare:

Cine oare [este] acela care poate să ne fie [de ajutor] şi să ne dea această carte nobilă, dătătoare de lumină? Vreau să zic acele cuprinzătoare rarităţi din vorbele propovăduite ale Domnului nostru Iisus Christos? Deşi s'a constatat origina noastră, că suntem Arabi, totuşi ca religie, suntem supuşi scaunului din Antiohia, cel plin de cinste.

Răspuns:

Acela este Ioan Mazeppa hatmanul, prin care s'au cunoscut generozităţile, bunurile şi graţiile şi care s'au făcut mare [cunoscut] prin conducerea lui în Rusia mică, şi care a înflorit credinţa ei, a cuprins gloria ei, este nobleţea ei şi i-a înălţat faima la maximum.

Ne-a dat această carte sublimă din cheltuiala lui, pentru gloria Domnului cu dorinţă care a crescut în el şi fiindcă ne-a dat-o din generozitate, să-i dea Domnul toată viaţa numai bine.

Rugători pentru Domnia-voastră ceata clericilor şi a mirenilor drepţi credincioşi locuitori din ţările arabe.

Prefaţa (p. 5—8), semnată de Atanasie, cuprinde un lung şir de laude şi mulţumiri aduse hatmanului Mazeppa.

Cyrille Charon, *Histoire des Patriarcats Melkites*, III, Roma, 1909, p. 98. — *Anal. Acad. Rom., Partea administrativă şi desbaterile*, s. II, t. 39 (1916—1919) p. 72. — Dan Simonescu şi Emil Muracade, *Tipar românesc pentru Arabi în secolul al XVIII-lea*, în *Cercetări literare*, III (1939), p. 17—18 (şi Extras).

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române (155 A).

43. *Evhologhion* [Ediţia I, Târgovişte, 1708—1712].

Exemplar defectuos; foaia de titlu lipsă. Se deosebeşte de *Molitvenicul*, tip. la Târgovişte în 1712, descris în *Bibliografia românească veche*, I, nr. 164[1], p. 551; este ediţie anterioară acestuia.

Diferă şi de celelalte Molitvenice cunoscute şi tipărite între ani 1681—1706.

Emil Virtosu şi Ion Vîrtosu, *Aşezămintele brâncoveneşti. O sută de ani dela înfiinţare 1838—1938*, Bucureşti 1938, p. 258, nr. 3.

Bucureşti: Biserica Domniţa Bălaşa.

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

44. *Octoih*, Bucureşti, 1709.

ОКТѠИХЪ. | Ꙗкѣмѹ ѧтрачѣсташ' кѷпь тѣлмъчѷтѹ прѣ | лѷмба Рѣмѧнѣскъ, спрѣ ѧцелѣцерѣ дѣ | ѿбщѣ, шѝ Тѵпърѷть. | Фѷинѧ ѧчепѣтѹ ѣ сѫ Тѵпърѝ ѧ зѷлеле Рѧпо-|сáтѣлѧи Їѡ Нїколáѣ Ѫлеѯáндрѣ Воєвол. | Їѵрѫ сфьршѷтѣлѫ ѣѣ лѣáть лá пѣнерѣ| прѣ ѧнѫлцáтей дмнїй, а фіюлѣ мърієй сале | ѣ прѣ лѣминáтѣлѣй нóстрѣ дмнь, шѝ | ѿблѫдѣнтóрю ѣ тóатѫ Цáра Рѣмѧнѣскъ. | Іѡ, Кѡѕтантинъ Нικολáѣ Воєво^А.| Кѣ благ҃éнїѫ, шѝ кѣ кѷлтѣмáла прѣ | сфѷцѷтѣлѣ Митрополит ѣлѹ Ѯгровлáхїей. | Кнѵ Данїѷль. | Ѧ сфѷта Митрополіѣ ѧ Бѣкѣрєщи. | лá ѯнѣль дела Хс҃ ѧѱѳ. | Їѵръ дела фáчерѣ лѣмїи. ѯзсм. | Дѣ Кѣчѣрникѣ ѧтрѣ Прéѡци, Попа Стѡ́ка Їковѷчь Тѵпогрáфѣль.

In-4°, 2 foi nenumerotate la început, cu titlul, pinax şi icoana Sf. Ioan Damaschinul (fig. nr. 14) + 464 pagini. Tipărit în negru şi roşu, cu 16 rânduri pe pagină. Titlul încadrat într'un chenar, care, cu excepţia celor 3 icoane de sus, este identic cu chenarul care încadrează titlul Liturghiei dela Buzău 1702 (Cf. *Bibl. rom. veche* I, p. 436).

Pe foile 86, 96, 396 şi 449 se găsesc vignete (fig. nr. 15 şi 16), dintre care unele identice cu cele din Psaltirea arabă dela 1706 (v. una reprodusă în *Bibl. rom. veche*, I, p. 477).

Pe verso titlului se află stema lui Nicolae Mavrocordat (cf. facs. nr. 284 din *Bibl. rom. veche*, II, p. 2), precum şi stihuri la stemă, reproduse în *Bibl. rom. veche*, II, p. 36, nr. 199).

Pe foaia urmatoare:

Pinax adecă însemnare de céle ce să află într'ačastă carte, Octoihulŭ desăvàrşitŭ, ce cuprinde a fieşte căruĭa glas, Vecerniĭa, Canonulŭ Troičnicŭ, alŭ Polunoştniţiĭ şi Canonulŭ Văscrăsniĭ, a Utreniĭ, cu toată urmaré list: 1.

Slujbele Vecerniilorŭ şi ale Utreniilorŭ, în toate zilele peste toată săpămâna, cu Apostolile lorŭ şi cu Evangheliile. list: 266.

Céle 4 Tropare, Troičnice ce să cântă Duminecă la Polunoştniţă, după Canonulŭ Troičnicŭ. list: 426.

Troparele, Troičnece pe 8 glasuri, carele să zicŭ, cândŭ să cântă la Utrene aliluia. Aşijderé şi svétilnele a fieşte cărue glas. list: 426.

Troparele Văscrésnelorŭ ce să cântă Duminicile după Blajeni neporocin. list: 435.

Céle 11 svétilne ale Văscresniĭ. list: 437.

Céle 11 Evangheliĭ ale Văscresniĭ. list: 450.

Pe verso, icoana Sfântului Ioan Damaschinul cu următoarele 2 versuri dedesupt:

Organulŭ blagoslovieĭ Damaschinŭ încordéză,
Şi noao sfânta Troiţă bine nĭ-adeveréză.

Pe pag. 464 jos, cu roşu:

Sfârşitulŭ Octoihuluĭ.

Urmează ca adaos sub o vignetă identică cu partea de sus a chenarului Liturghiei din 1702 — exceptând icoanele — (cf. *Bibl. rom. veche*, I, 436) urmatoarele:

Inceputul cu Dumnezeu sfântul alŭ slujbelorŭ de obşte, ce să cântă la unulŭ şi la mulţi sfinţi după rânduĭală.

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

La sfârşit, pe pag. 167, se află următorul cuprins:

Scara slujbelorŭ de obşte, a tuturorŭ sînţilorŭ după orânduiala lorŭ

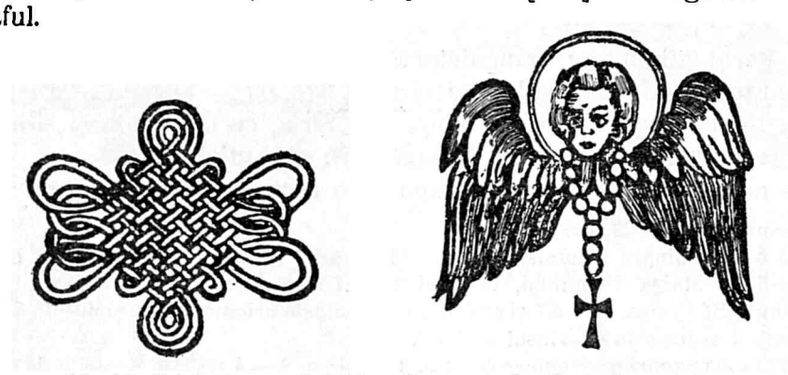
14. *Octoih*, Bucureşti 1709. — Icoana Sf. Ioan Damaschinul.

Slujba ⟨la u⟩nŭ Apostolŭ. list: 1.
Slujba la doĭ şi la mulţi Apostoli. list: 10.
Slujba la unŭ prorocŭ. list: 20.
Slujba ⟨l⟩a unŭ mucenicŭ. list: 31.

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

Slujba la mulţi mucenici. list: 41.
Slujba la unŭ arhiereu. list: 51.
(Slu)jba la doi şi la mulţi arhierei. list: 61.
Slujba la unŭ sfinţitŭ mucenicŭ. list: 69.
Slujba la mulţi sfinţiţi mucenici. list: 77.
Slujba la unŭ cuviosŭ. list: 87.
Slujba la doĭ şi la mulţi cuvioşi. list: 97.
Slujba la unŭ cuviosŭ mucenicŭ. list: 107.
Slujba la mulţi cuvioşi mucenici. list: 117.
Slujba la muĭare muceniţă. list: 126.
Slujba la multe mueri muceniţe. list: 136.
Slujba la cuvioasă muĭare. list: 145.
Slujba la multe cuvioase mueri. list: 156.

Al Sfinţiilor voastre, micŭ şi plecatŭ. [San]dul Logofătul Iacovič tipograful.

15—16. *Octoih*, Bucureşti 1709. — Ornamente la sfârşit de pagină.

Pe pagina următoare:

Invăţătură pentru rănduĭala slujbelorŭ de obşte.

Slavă, cinste şi închinăcune celuĭ în Troĭţă, unuĭa Dumnezeu, care ne-au ajutatŭ după începe⟨u⟩tŭ de amŭ ajunsŭ şi sfârşitulŭ. Typăritu-s'au la anul dela zidiré lumiĭ 7239 în Mitropoliĭa Bucureştilorŭ.

De cucérnicul întru preoţi Po⟨pa⟩ Stoica Iacovicĭ Typografulŭ.

Bibliografiat de dl. N. Cartojan, după un exemplar din Oradea-Mare: Biblioteca Episcopiei ortodoxe.

Biblioteca bisericii din Năneşti (Maramureş), cf. G. Bran în *Graiul Maramureşului*, nr. 94 din 30 Mai 1935, p. 3, nr. 16 (prima listă).

45. *Psaltire*, 1709.

N. Iorga, *Scrisori şi inscripţii ardelene şi maramureşene*, II, p. 40 o semnalează ca existând la biserica unită din Apoldul-de-jos.

46. *Psaltire*, Târgovişte 1710.

ѰПАТИРЪ҆Ѣ | Прѣкѣлѣй шѝ ѧпъра́тѣлѣй | ДАВІ́Дъ. | Ѩкѣмь ѧтрачѣ́ста кѝпь тѣ҆ пѣрѝтъ Рѣмѧнѣ́ѥ. | Ѧ зѝлѣле прѣ лѣмина́тѣлѣй | До́мнь Іѡа́нь Кѡнстандѝ҆ |

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

Басарав Воєводь, | фїинд митрополіт Църіи, | Кѵ҃ Їнд҃їм҃ Їкирѣнзл҃. | Ѧ сфїта Митрополіе | ѧ Търгѡвиџе. | Ла ѧнзл де ла зидирѣ лѫмїй, | зсиѓ.

Biblioteca Academiei Române nu are cartea în original, ci numai o copie fotografică după exemplarul Bibliotecii V. I. Lenin din Moscova. In-4°; sunt numerotate numai caetele, fiecare caet având 8 foi. Din ultimul caet, al 29-lea, lipseşte o foae.

Pe verso titlului gravura lui David, şezând pe tron, cu lira în mână.

Cuprinsul: Psalmii, p. 1—415. „Cântarea lui Moysi" p. 416—458. „Polieleu ce să cântă la toate praznicele céle împărăteşti şi la sfinţii cei mari. *Inadinsŭ am pus aceşti 2 psalmi slovenéşte, pentru darea îndămâna cântăriĭ*" (urmează, în slavoneşte, psalmii 134 şi 135, acesta din urmă, în copia noastră fotografică, neterminat), p. 459—462.

La pag. 458 jos, aceste rânduri:

Typăritu-s'au ačastă Psaltire, cu osteneala şi diorthoseala lui Gheorghie Radovici.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române (copie fotografică, cota 161 B).

47. *Penticostar*, Alep 1711. — Limba arabă.

Al Baraklîtîkon sau mângâietorul care cuprinde cele opt glasuri şi canonul paraclisului, ecsapostiliile şi utrenia.

S'a tipărit acum în oraşul Alep, din Siria, cu osteneala şi silinţa părintelui respectat kir Atanasie, fost patriarh al Antiohiei.

La anul o mie şapte sute şi unu spre zece, eră creştină.

Formatul 32,7 × 22 cm.

Are 6 foi liminare nenumerotate şi 783 pagini. Titlul încadrat într'un chenar de flori, cu sfinţi: Maica Domnului, Domnul Iisus Christos, Sf. Ioan Botezatorul, Sf. Ioan Damaschinul, Sf. Cosma, Sf. Iosif şi alţii doi cu legendele următoare: ΙΗΣ şi ΙΗΟΣ. (fig. nr. 17). Frontispicii şi vignete în cuprinsul textului.

Colaţiunea paginelor nenumerotate: p. 1 titlul; p. 2 — 4 prefaţa semnată de patriarhul Atanasie; p. 5—6 albe. Exemplarul Academiei Române are pe pagina 6 urmatoarea notiţă manuscrisă, în limba arabă:

Această carte este proprietatea sfintei catedrale a Grecilor catolici, din oraşul Alep, în timpul preşidenţiei domnului kir Dimitrie, în 11 Mai 1851.

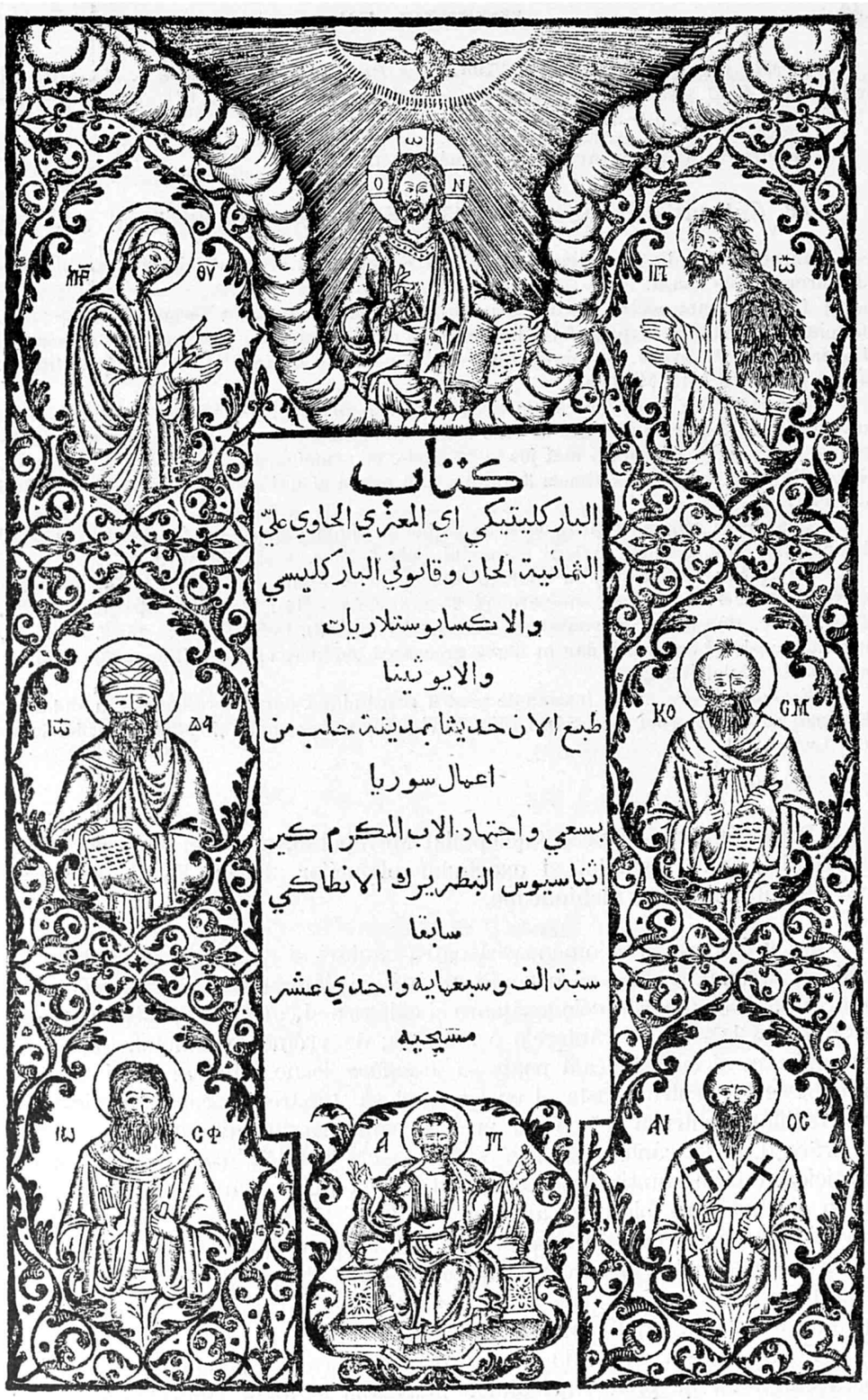
Pag. 7—12 arătarea cuprinsului. Pe pag. numerotate 1—783 urmează textul Penticostarului pe 2 coloane, încadrate în chenare de linii; cerneală neagra şi roşie. Titlurile unor rugăciuni şi în limba grecească: p. 324: Ὡς γενναῖον ἐν μάρτυσιν; p. 337: Ὁ ἐξ ὑψίστου κληθείς, etc.

Rezumatul prefeţei (p. 2—4 liminare): Începe cu mulţumiri catre Dumnezeu. Urmează un scurt cuvânt despre patriarhul Atanasie Dabbas şi pe urmă cuvântul lui Atanasie însuşi. Acesta înfăţişează situaţia de plâns a bisericii arabe din cauza lipsei cărţilor bisericeşti bine traduse. Spune că a cercetat vechea traducere arabă «slovă cu slova» şi a corectat-o după textele mai noi greceşti. Binecuvinteaza pe cei cari vor pastra această nouă traducere şi blestemă pe cei cari o vor schimba, sau o vor explica greşit, în vederea unor anumite scopuri. Incheie cu aceste cuvinte:

Mâna dragostei divine m'a mişcat şi cu rugămintea noastră ne-a tipărit cartea kir patriarhul Chiril, fratele nostru în desăvârşirea sfintelor taine.

Catalogul anticarului Samonati din Roma (1911, p. 20, nr. 351) îl menţionează pentru prima dată astfel: «Paracletice in lingua arabica. Aleppo, 1711, in fol. leg. Libro assai raro stampato coi tipi del monastero di Ergoriste (= Târgovişte) in Valachia da Atanasio Dabbas patriarca di Antiochia. Manca anche nella ricca collezione del British Museum».

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

17. *Penticostar* arab, Alep 1711. — Pagina cu titlul (colțul din stânga, sus, rupt în original, a fost întregit de desenator).

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

Cyrille Charon (Karalevsky), *Histoire des Patriarcats Melkites*, III, p. 113.—Dan Simonescu şi Emil Muracade, *Tipar românesc pentru Arabi în sec. XVIII-lea*, în *Cercetări literare*, III (1939), p. 19—20.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române, cota 161 A.

48. *Catavasier* [Târgovişte] 1713. — Slavoneşte, româneşte şi greceşte.

Lipsind titlul din exemplarul Academiei Române, locul şi data tipăririi le-am dedus din următoarele cauze:

1. literele sunt acelea ale cărţilor tipărite în această epocă la Târgovişte (v. de pildă, Octoihul din 1712). 2. «typografulŭ Gheorghie», care semnează prefaţa, este cunoscutul tipograf dela Târgovişte, Gheorghe Radovici. 3. pe verso ultimei foi liminare este tipărit: «Aniĭ Domnuluĭ 1713 Martie».

Formatul 14×10, cm., cerneală neagră, 17 rânduri (uneori şi 18) pe pagină. Paginele nenumerotate, împărţite în caete de câte 8 foi. Exemplarul Academiei are numai 2 foi liminiare, cu prefaţa reprodusă mai jos şi 17 caete, cu urmatoarele lipsuri: din c. 1, ultimele 4 foi, din c. 5, primele şi ultimele 3 foi, din c. 6 prima şi ultima foae, din c. 15, f. 4—5 şi din c. 17, f. 4—5.

Gravuri şi ornamentaţii tipografice puţine şi simple; caracteristice pentru coloritul lor popular, sunt icoanele Invierii Domnului, dela f. 7v. c. 3. şi dela 8v. c. 14.

Cuprinsul: catavasiile, cu indicaţii tipiconale în limba română şi textul în limba slavă (f. 1r. c. 1—f. 1v. c. 8); sinaxarul (f. 2r. c. 8—f. 5v. c. 12); rânduiala utreniei (f. 5v. c. 12—f. 6v. c. 13), tot în slavoneşte şi româneşte (tipicul). Dela f. 7r. c. 13—f. 8v. c. 16, urmează aceleaşi catavasii, dar în limba grecească, cu litere cirilice. Ultimele foi cuprind «rândurile sfintei liturghiĭ.

Exemplarul are notiţe însemnate pentru răspândirea cărţilor româneşti în sud-estul Europei: pe la 1839 l-au avut Sârbi (din Novi-Sad); a aparţinut şi Muzeului bisericesc din Lwów.

Prefaţa :

Prea sfinţituluĭ şi prea înţeleptuluĭ Mitropolitŭ, a sfinteĭ Mitropoliĭ Ungrovlahieĭ, prea cinstituluĭ şi exarhuluĭ plaĭurilor, Kirio, Kyrio Anthimŭ, cea de rob cucérnică închinăčune.

De vréme ce firea omenească cătră cântări şi cătră viersuri are a sa priinţă, precum să véde şi la copiii ceĭ mici şi plângători şi cu cântecile sânt adormiţi. Ci şi muerile cèle ţesătoare şi călătoriĭ şi corăbiĭarii, osteneala care le vine din lucruri, cu cântecele o mângâe; de vréme ce sufletul, toate cèle cu supărare şi cu osteneală poate să le sufere lesne, când ar auzi cântări şi cântece — pentru ačasta şi eu am vrut să typăresc ačastă cărticică a catavasiilor, pentruca ceĭ ce vor vrea să cânte, să nu cânte cântece curveşti şi drăceşti, ci să cânte, catavasiĭ şi irmoasele acéstea, ce cuprinde ačastă cărticică. Carele sfiinţiĭ besérecii noastre dela Duhul sfânt fiind îndemnaţi, le-au alcătuit spre folosul şi al celor ce cântă, şi al celor ce ascultă; care cărticică, ca aceĭa ce este beserečască, întru carea catavasiĭ ĭaste începerea şi viersuluĭ a toate canoanele sărbătorilor celor stăpâneşti şi ale Maiciĭ luĭ Dumnezeu ale beserecii noastre cu cuviinţă şi cu dreptate să cade să să închine ačasta la capul besérecii noastre.

Pentru ačasta şi eu de ačastă dreaptă urmare ţiindu-mă, o închinŭ prea sfinţituluĭ şi prea înţeleptuluĭ Mitropolit a toată Ungrovlahiĭa, Kyr

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

Anthimŭ, stăpânuluĭ mieu şi făcătorĭului de multtŭ bine, carea mă rog să o priimeşti cu blândéţe şi cu faţă lină.

Alŭ prea sfinţii tale micŭ şi plecatŭ rob, Gheorghie typografulŭ.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române, (cota 163 A).

49. *Evhologhion*, Târgovişte 1713.

A fost expus cu prilejul Expoziţiei dela Sibiu din 1905 (cf. N. Iorga, *Scrisori şi inscripţii ardelene şi maramureşene*, II, Bucureşti 1906, p. 8).

Semnalat şi de A. Sacerdoţeanu, *Inscripţii şi însemnări din Costeşti-Vâlcea*, în *Bulet. Com. Monum. Istorice*, XXVIII (1935), p. 10, ca existent la biserica din comuna Păpuşa (Vâlcea).

50. *Catavasier*, Târgovişte 1714.

КАТАВАСІАРІѠ | Къ ѣлте трєбѫ҆нчо́асѣ кѫнтѣ́ри чє сѫ | кѫ́нтѫ прєстє то́тъ ѣ́нѫль. | Якѣ́мь ѯтѫ́ѭ тѫлмъчи́ прє лимва | Рѫмѫнѣ́скъ. шй Тѵ҆пъри́тъ. | Ла ѯтѫ́юль ѣ́нь, ѣл ѯнѣлца́тєй дє | Дм҃нєзе́ѕ домні́й, ѣ прѣ лѫмина́тѫ|лѫй ѿблъдѫнто́рю ѣ то́атѫ Ца́рд | Рѫмѫнѣ́скъ, | Іѡа́нъ Ще́фанъ Кантакѫзинѡ Воєвѡ́. | Къ бл҃вє́нїѧ прѣ сфи҃ци́тѫлѫй Ми|трополи́тъ ѣль Оу҃гровлахі́й. | Ку́рь И҃нді́мь, Івирѣнѫль. | Принь о҃у҃сѫрдїѧ шй невойница сме|ри́тѫлѫй ѯтрѫ Іермона Фїлоде́й. | ѯ сфи҃та Митрополіе ѣ Тѫ҃рго́вищѣ. | ла ѣ́нѫл дела Хс҃. ѧѱ҃ді ѣ́вгѫст | дє Гі҃ѡргїе Ра́довичь.

In-8°, 2 foi cu titlul şi prefaţa + 138 nenumerotate.

Tipărit cu negru şi roşu, cu 19 rânduri pe pagină, încadrate în chenar tipografic. (un ornament final v. fig. nr. 18). Pe verso titlului se află urmatoarea:

Insemnare de câte să află într'acestŭ Catavasiĭarĭu.

Catavasiile toate de preste tot anul, cu hvalitele, cu troparele şi cu condacele, slavele şi troparele şi condacele la sărbătorile céle mari.

Rânduiala cântărilor câte trebuescŭ la utrene.

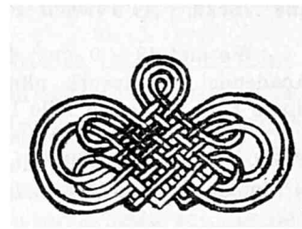
Cântările câte să cântă la câte tréle Lyturghiile şi cu alte răspunsuri.

Polyeleulŭ, cu Psalmii izbraní şi cu pripélele la toate praznicile, cântările céle veselitoare, Irmoasele care să cântă la anaforă şi la masă.

Podobiile toate ale tuturor glasurilor.

Paraclisulŭ Précistiĭ şi préveliculŭ.

Pashaliĭa, de acumŭ până în 29 de ani.

18. *Catavasier*, Târgovişte 1714. — Ornament la sfârşit de pagină.

Prefaţa:

Cătră pravoslavniculŭ norod alŭ Ţărâi Rumâneşti.

O, Pravoslavnice norod, limbă rumânéscă, păzită de Dumnezeu, ţară creştinéscă, în Domnul să vă bucuraţi, prin sfânta cântare cu credinţă, cu nădĭajde, cu dragoste mare: că ĭată, s'au tălmăcit, spre al vostru folos, caré cu nevoinţă, dinŭ grecie s'au scosŭ. Căntaţi, slăviţi, lăudaţi pre Dumnezeu cel mare, cu dragoste, cu fricĭă, că este împărat tare, şi pre sfânta

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

stăpână, să o lăudaţi cu toţi sfinţiĭ împreună, slavă mare să-i daţi a sfintelor praznice, taină să cinstiţi, cântând cu înţelégere, şi să o proslăviţi şi cu toţi dinpreună rugăcune făcând, din tot sufletul nostru să grăim, zicând: pré putérnice împărate Dumnezeu cel mare, a tot ţiitoriule, Doamne celŭ pré tare, dă pace şi sănătate, bună norocire, ani mulţi şi zile bune, şi cu fericire Domnului Ştefan Voevod, ca să stăpânească ţara Ugrovlahiei şi să odihnéscă întru pré înălţatul scaun, precum să cuvine, păzind ţara, miluind cum ĭaste mai bine, cu multă veselie, cu multe bunéţe, cu viaţă îndelungată, într'adânci bătrânéţe, cu doamna, cu coconii, întru toată năl̆timé, cu rudele, cu boĭarii, cu toată mulţimé, biruind vrăjmaşiĭ săĭ cu putére de sus, cu paloş, cu buzdugan, prin stema ce ĭa-i pus, că a ta ĭaste măriré, slava şi putéré, stăpâniré şi cinsté şi toată ţinéré, cel ce eşti mai nainte de véci fără început, acum pururé şi în véci fără sfârşit, Aminŭ.

Al Dumnévoastră de bine voitor şi plecat întru Ieromonahi Filotheĭ ot Mitropolie.

La sfârşit :

Sfârşitŭ şi luĭ Dumnezeu laudă. Lét 7223.

Bibliografiată de dl. N. Cartojan. V. Popp, *Disertaţie despre tipografiile româneşti*, Sibiu 1838. p. 62.

Oradea-Mare : Muzeul Episcopiei ortodoxe. — Sibiu : Biblioteca Mitropoliei.

51. *Ceaslov,* Târgovişte 1714. — Slavoneşte şi româneşte.

ЧАСОСЛОВЬ | Чѣ а҃ре ⁘н сйне слⷭжба дѣ зй шй | дѣ нѣапте, дⷭпь рж-
дⷭтала | сфйтей Бесѣрчн. І҃кѡм ⁘трачѣта кнг̃ тⷱпьрнт. ⁘ зйлеле прѣ Лⷭмнйтⷭлⷭи
Дѡмнь, Іѡн Щіфань, | Кантакⷭзнно Воевѡд. | Кⷭ Бл҃гословенїѧ прѣ сфѧщн|тⷭлⷭй
Митрополйть, Кѵ̃р̃ | Йндїм, Івнр҃кнⷭл. | ⁘ сфйта Митрополіе ⁘ Тⷪргѡвище, ла
а҃нⷭ ѕⷭ̃кв. | Дѣ Геѡргіе Радовнчь.

Format 13 × 9 cm., din coale de câte 8 foi, cu 17 rânduri pe foae. Exemplarul Academiei are lipsuri, ultimul caet are signatura 19; din c. 18 lipsesc f. 6—8, din c. 1 lipsec f. 1—2, iar din foile liminare s'a pastrat numai titlul.

Două xilogravuri : Iisus pe tron (verso titlului) şi Maica Domnului cu Iisus în braţe (f. 8,v. c. 15). Textul slav, indicaţiile tipiconale în româneşte; numai româneşte Paraclisul şi Sinaxarul (dela f. 1r. c. 16).

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române, (cota 169 A).

52. *Hrisovul lui Ştefan Cantacuzino, pentru scutirea preoţilor de dăjdii,* Bucureşti 1714.—Foae volantă.

41×31 cm. text.

Plecând dela vorbele evangheliei, că împăraţii pământului nu trebue sa ia dajdii dela fiii lor (preoţii, diaconii şi alţi slujitori ai bisericii), Domnul Ştefan Cantacuzino scuteşte pe toţi aceştia de toate dăjdiile, fiind obligaţi a da numai anual «poclonulŭ celu obicinuitu, prea sfinţitului Mitropolitŭ şi celor doi iubitorĭ de Dumnezeu Episcopi, carele ĭaste pre lége şi canonicéscă, pe anŭ 80 ughi de preotu».

Datat: «M(s)tă Aprilie 27 leat 7222». Pecete în ceară roşie, aplicata.

Bucureşti: Arhivele Statului, M-rea Sf. Ion [Mare] din Bucureşti, pachetul 19, doc. 2, pentru scutiri de bir şi altele.

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

53. *Catavasier* (Râmnic 1715).

Exemplarul Academiei, de format 15×12 cm, n'are început, nici sfârşit. Incepe cu coala nr. 4, din care lipsesc foile 1—2, iar ultima coală are nr. 17, fiecare coală având câte 8 foi.

Paginele încadrate în chenar de compoziţie tipografică, au câte 29 rânduri, scrise cu cerneală neagră şi roşie.

In «preveliculŭ carele zicŭ preoţiĭ la colivi...», urmează rugăciuni pentru Domnul şi mitropolitul ţării: «a toată Ungrovlahia» (f. 2 recto şi verso din c. 17), ceea ce dovedeşte tipărirea cărţii în Ţara-Românească şi anume la Râmnic, socotind felul literelor.

Pe f. 2v. din c. 17 începe «pashalia» cu anul 1715, când trebue că s'a tipărit şi cartea.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române, (cota 171 A).

54. *Antologhion*, Râmnic 1717.

Semnalat ca existent la biserica din Săpânţa (Maramureş), de Dr. Gh. Bran, în *Graiul Maramureşului*, nr. 94 din 31 Mai 1935, p. 3, nr. 17 (prima lista).

55. *Slujbele tuturor sfinţilor*, Bucureşti 1720.

СЛЮЖЕБЄ ДЄ СВѢТѢ. | Й тѵтѵрѡрь сфѝцилѡрь | акѵм҃ ѧтѧ́ю тѣ҃мѣчѝтѣ прє лимба рѵ|мѧнѣскъ, спрє ѧцелѣцерѣ дє ѿвѣцє: | шй Тѵпърѝтъ | ѧ зйлєлє прѣ ѧнъцлцáтєй Дом|нний, â прѣ Лѵминáтѵлѵй ѡблѣдѵнтóрю | â тóлтъ Цáрд Рѵмѧнѣскъ. | Іѡáн Нїколáє Плєѯáндрѵ Воєвод. | Кѵ блг҃вєнїм прѣ сфѝцѝтѵлѵй Мнтрополѝть алъ Ѹггровлáхїєй, | Кѵ҃ Данїѝль. | ѦЛ сфѝта Мѧнъстѝрє, | â тѵтѵрѡрь сфѝцилѡрь. | ѧ Бѵкѵрещї. | Ла ѧнѵль дела Хс̃, ѧ ѱѵ҃к.

Дє Глáва Іеромѡнáхѵль єгѵменѵль.

In-4° mic, 3 foi liminare + 159 pagini; 26 rânduri pe pag., cerneală neagră şi roşie. Pe verso titlului, stema ţării, cu capul de bour în stânga şi vulturul cu crucea în cioc, în dreapta. Patru «stihuri politice» sub stemă.

Urmează prefaţa către «Nicolae Alexandru Voevod», din care extragem următoarele:

. . . . . Dreptŭ aceĭa şi eu smeritulŭ, uitându-mă la facerile de bine şi la pârlejul ce de apururea cunoscŭ dela mare însufleţirea înălţimeĭ tale şi puindŭ în typar acum întâi slujbele de obşte pre limba rumânească, amŭ socotitŭ că înălţimeĭ tale, ca uneĭ începere bună şi sfârşită alesŭ a toată bineluĭ pravoslaniceĭ Ţăriĭ Rumâneşti, să cuvine a-l închina.

Ca cum eşti chip însufleţit a tuturor bunătăţilor şi încorunată nu numai dela Dumnezeu cu podoaba domnieĭ, ci şi dinŭ firea mărieĭ tale cea blagorodnică cu bunătatea înţelepcĭuneĭ, încâtŭ nu numaĭ pre toţi aĭ veaculuĭ cestuĭ de acumu fĭ întreci cu ştiinţa şi cu învăţătura, ci şi din cei vechi pre mulţi i-aĭ lăsatŭ în urmă. Care ačasta ĭaste mare laudă şi podoabă Ţăriĭ noastre, de vréme ce s'au învrednicitŭ unuĭ Iroosŭ ca măriĭa ta.

Dreptŭ acéĭa amŭ socotitŭ ca să să dea în typarĭu acéste Slujbe de obşte ale tuturorŭ sfinţilorŭ.

La pag. 157 jos:

Typăritu-s'au la anul de la zidirea lumiĭ 7228, începându-se de răposatul Dionisie Ieromonahul typ.; s'au sfârşitŭ prin osârdiĭa şi osteneala Savveĭ Ieromonahul, igumen Beséricii tuturor sfinţilor, typ.

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

La pag. 158: «Rugăcune către pravoslavniciĭ cititori», din care extragem:

. . . . unele [greşeli de tipar] mici cum nu le-am putut vedea, altele le-am prins véste după ce s'au tipărit, ci neavând ce să fac, au trecut; că veţi şti, fraţilor, şi ačasta, că oameniĭ cei învăţaţi au căzut şi rămâind numai eu însumi, Dumnezeu ştie cu câtă nevoinţă am tipărit rămăşiţa ce-au rămas, cu oameni proşti şi neînvăţaţi, ca şi Domnul Dumnezeu să vă ĭarte tuturor greşalele voastre, Amin.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române (cota 179 A).

56. Daniil, Mitropolitul Ungrovlahiei, *Pastorală despre postul mare* (Bucureşti 1720—1731). — Foae volantă.

In-4° mic, 4 foi nenumerotate (ultima pagină alba). Drept titlu:

ДАНІИЛЬ КѢ МІЛІЄ ЛѢИ | ДѢМНЄЗЄѢ ЇЄРХІЄПІСКОПЬ ШИ МИТРОПОЛИТ | Ѹ҃ггровлáхіей, шй Є҃ѯархъ Плáюрилшрь.

Din epilog:

Iară de vă veţi arăta neascultători poruncii noastre şi leneşi asupra învăţăturii aceştiĭa, nu numaĭ că veţi rămânea în judecata luĭ Dumnezeu, ce pre carele îl vomŭ afla că nu face după cumŭ scriemŭ, unulŭ ca accla va lua şi pedeapsă besericească.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

57. *Evhologhion*, Bucureşti 1722.

Є҃ѵХОЛОГІОН | ѣ҃декѣ | МѢ́ТЕѲНИКѵ. | Йкѣмь ѣ҃ трéѭ шарѣ тѵ̈пѣрѝть, дѣпѣ рѫндѣ́ала чéлѣй Гречéскь. | Л҃ зѝлеле, дє Дм҃незѣ́ѣ .ѧнѣлцáтей Дом]ній ѣ҃ прѣ Лѣминáтѣлѣй ѿблъдѣнтóрю | ѣ҃ тóатъ Цáра Рѣмѫнѣ́скѣ, | Іѡáннѣ Нїколáє Плиѯандрѣ: Воєвод, | МѪРОКОРДѝТѢ | Кѣ благоєвенїѧ ї҆ѡ кѣ тоатѣ кїелтѣ́ала прѣ сфѝцйтѣлѣй Митрополиѣ ѣ҃ Оѵ҃ггровлáхіей | Кѵ҃р Данїи́ль.

Л҃ скáзнѣлѵ Бѣкѣрéшилшрь. | ла ѣ҃нѣль дела Хс̈, ѧ҃ѱ҃кв. | (Дє Сáввѣ Іеромонáхѣль Тѵ҃ѳ).

In-4° de 7 foi liminare (cu titlul, prefaţa şi cuprinsul) + 555 pag. Cerneala neagra şi roşie, cu 25—26 rânduri pe pagină. Pe verso titlului stema ţarilor româneşti, cu versuri de laudă lui Nicolae Mavrocordat.

Xilografiile şi ornamentaţiile sunt in general mici la p. 87, 257, 334, 554 (facs. nr. 19), la p. 436 (facs. nr. 20) şi la p. 555 (facs. nr. 21).

Prefaţa:

Cu cuvântarė cė maĭ de nainte. Cătră pré sfinţitulŭ şi de Dumnezeu dăruitulŭ Arhiepiscopŭ şi Mitropolitŭ a toată Ungrovlahiĭa Kyrŭ Daniilŭ după căzuta datorie ca unŭ stăpânŭ ĭi aducŭ plecată închinăciune.

Toată faceré de bine care să face de ceĭ ce o ĭubescŭ, atâta la partė bisericéscă, cătŭ şi la cė politicéscă, iaste sfântă, cinstită, şi lăudată, şi plăcută luĭ Dumnezeu şi oamenilorŭ. Iară maĭ alésă şi maĭ priimită înnainté luĭ Dumnezeu (Pré sfinţite Părinte), iaste să aĭbă neştine purtare de grijă a îndreptà şi a adăpà cu deschideré şi cu înţelégeré învăţăturilorŭ poruncilorŭ Dumnezeeştĭ pre ceĭ de aproape aĭ săĭ. După cumŭ singurŭ cuvântulŭ Mântuito-

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

rĭului Hs̃. mărturisésțe, că cela ce face și învață mare să va chiemà întru împărățiĭa cerĭurilorŭ, că nimicŭ altŭ nu ĭaste maĭ de folosŭ omuluĭ aicĭ pre pământŭ, măcarŭ și toată lumé de arŭ dobândi, au măcarŭ și maĭ învățatŭ decătŭ toțĭ de arŭ fi, fără decătŭ numaĭ fapta cé bună, de vréme cé zice: pĭarde-voiŭ înțelepciuné înțelepțilorŭ și de înțelégeré înțelegătorilorŭ mă voĭ lepădà. Pentrucă întru amândoao Testamenturile și în cé véche și în cé noao, lucrulŭ celŭ mai de folosŭ ĭaste a face bine, și a cunoaște pre Domnulŭ și a face voĭa luĭ, între careĭ de maĭ îndoită cinste sântŭ Preoțiĭ vrédnicĭ, maĭ vărtosŭ aceĭa care să ostenescŭ cu cuvântulŭ și cu învățătura. Că de vréme ce totŭ celŭ ce face cu căldură și cu dragoste lucrurĭ ca acésté, au dinŭ parté mirenéscă va fi, au Duhovnicĭască, luândŭ dulcĭață prin auziré și înțelégeré cuvântuluĭ Dumnezeescŭ: ĭĭ ĭaste de folosŭ, cu cătŭ darŭ maĭ vârtosŭ Arhiereiĭ și păstoriĭ, și maĭ mariĭ îndreptătorĭ aĭ Caselorŭ Dumnezeeștĭ și ocărmuitoriĭ turmeĭ sale ceĭ cuvântătoare cătră înțelégeré și pășune cé sufletéscă, cu cuvântulŭ și cu lucrulŭ îndoită cinste și folosŭ vorŭ căștigà. La care direptŭ

19. *Evhologhion*, București 1722. Sfârșit de pagină.

20. *Evhologhion*, București 1722. – Maica Domnului cu Christos în brațe.

acéĭa uĭtându-te și sfinția ta, pré sfințite Părinte, cu fierbinte poftă voindŭ a luà ostenélă cătră săvărșiré lucruluĭ, și cătră înțelégeré tuturorŭ în limba Noastră cé Rumănéscă, cu râvnitoare grijă, nepuindŭ în socotélă chieltuĭala, te-aĭ nevoitŭ a dà în typariŭ carté ce să chiamă Molitvenicŭ, pentru binele

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

şi folosulŭ celorŭ ce citescŭ şi nu înţelegŭ putéré cuvintelorŭ (кѣвѣинтєлоѳ), aducându-ţĭ aminte (âмѡинтє) de cuvântulŭ fericituluĭ Apostolŭ Pavelŭ ce scrie cătră Corinthénĭ, la întâĭa poslanie, Capŭ 14, stihŭ 6, unde zice: Iarŭ acumŭ Fraţilorŭ, de voĭ venì cătră voĭ grăindŭ în limbĭ, ce voiŭ folosì voao? ѝ προφ҃ι : şi iaraşŭ, stihŭ 14: de mă voiŭ rugà în limbă striină, Duhulŭ mieu să roagă? ĭară mintea (мѡинтѣ) mé ĭaste fără de roadă, stihŭ 18. Mulţămescŭ luĭ Dumnezeu că maĭ vărtosŭ decătŭ voĭ de cătŭ toţĭ grăescŭ în limbĭ, ci în Besérecă voescŭ a grăì (stihŭ) 5 cuvinte (кѣвѡинтє) cu înţelégere ca şi pre alţiĭ să-ĭ folosescŭ, de cătŭ zéce miĭ de cuvinte în limbă striină: şi maĭ totŭ capulŭ acesta pentru acĭasta scrie. Aşijderé şi Proroculŭ Davidŭ ne îndémnă spre cântare şi spre înţelégere, Psalmŭ 46, stihŭ 7: cântaţĭ Domnuluĭ nostru cântaţĭ, cântaţĭ Impăratuluĭ nostru cântaţĭ, şi maĭ adaoge cuvântulŭ de zice, cântaţĭ cu înţelégére. Decĭ pre acéste sfinte învăţăturĭ luându-le sfinţia ta aminte, şi cunoscându-le că sântŭ pline de roadă şi de folosŭ, şi maĭ vărtosŭ că totŭ lucrulŭ după ce-şĭ ĭa sfârşitulŭ să tocméste şi să laudă. Aşa şi sârguitorĭulŭ lucrulŭ alŭ aceştiĭ cărţi spre tâlmăciré némuluĭ Rumânescŭ, cu neadormita ostenélă, şi cu neîmputata chieltuĭală începându-să, spre trebuinţa Caselorŭ celorŭ Dumnezeeştĭ şi spre înţelégeré noroduluĭ, după poftă s-au typăritŭ şi săvărşire au luatŭ. Pentru care pricină sfinţii tale ca unuĭ începĭtorŭ de ostenélă spre aduceré de laudă luĭ Dumnezeu, şi ca celŭ ce ţe-aĭ tinsŭ mâinile spre săvârşiré acestuĭ lucru vrédnicŭ de cinste, de la toţĭ laudă ţi să cuvine. Pentrucă mulţĭ din ceĭ vechi au fostŭ lăudaţĭ, uniĭ pentru întăririĭ şi vitejâĭ, alţiĭ pentru vredniciĭa începătoriilorŭ. Iară sfinţiĭa ta, măcarŭ că să cădé aicĭ după obicéĭulŭ celŭ de obşte alŭ slugilorŭ a-mĭ îndemnà condeĭulŭ la o laudă maĭ mare, vrédnică aléselorŭ tale bunătăţi şi acelorŭ plăcute de Dumnezeu petréceriĭ, numaĭ pentru căcĭ cunoscŭ pre minemŭ foarte neiscusitŭ şi slabĭ la cuvântŭ ca să ispràvescŭ acĭasta, tacŭ neadormiré cé de toate nopţile, posturile céle necurmate, lasu nevoinţa ta cé mare şi nelenéviré cé cu nevoinţă spre cinsté şi podoaba bisércilorŭ, spre îndreptaré celorŭ greşiţĭ, spre învăţătura celorŭ bisericeştĭ, spre ajutorĭulŭ celorŭ striinĭ, spre întoarceré celorŭ nepocăiţĭ, spre linişté a toată turma cé sufletéscă şi trupéscă ce-ţĭ ĭaste încredinţată dela Dumnezeu, carele acésté toate te arată altŭ răvnitoriŭ Ilie, şi nou Avraamŭ: acésté toate le tacŭ, pentrucă ajunge că lauda nu încetéză a te propoveduì în toate părţile ca pre o închipuire a tuturorŭ bunătăţilorŭ. Priiméşte darŭ până într'atâta gânditorĭule de céle Dumnezeeştĭ, cu ochiŭ blândŭ acestŭ micŭ darŭ ca unŭ semnu de mulţămită, şi ca unŭ zălogŭ al desăvârşitei mélé cuceriĭ şi nu te uità la micşoraré lucruluĭ ci maĭ vârtosŭ la buna cucerie a nevoitorĭuluĭ, şi trăĭaşte la cé de pururé slavă a Beséreciĭ, sporindŭ şi adăogândŭ acéste nemuritoare şi vrednice de mare laudă lucruriĭ, care sântŭ spre cinsté şi podoaba sfintelorŭ luĭ Dumnezeu lăcaşurĭ, ca să poţĭ duce în cé după urmă poclonŭ bine priĭmitŭ dinŭ părga roadelorŭ a ostenéliĭ sfinţii

21. *Evhologhion*, Bucureşti 1722. Heruvim.

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

tale, înnainté vecĭniculuĭ împăratŭ Hs., alŭ căruĭă darŭ şi nespusă milă, ĭarăşĭ rogŭ să fie umbritoare créştetuluĭ sfinţieĭ tale, Aminŭ.

Alŭ sfinţieĭ tale pré smeritŭ întru poslușnicĭ şi fierbinte rugătorĭu cătră Dumnezeu, Savva Ieromonahulŭ Typografulŭ.

La pag. 554 sunt câteva rânduri pentru iertarea greşalelor de tipar şi pe ultima (555) urmatoarea preţioasă precizare:

Insă să ştii ačasta, că de veĭ cerceta pre amăruntul rânduĭalele şi tălmăcirea acestuĭ Molitvenicŭ şi de veĭ potrivi cu niscare izvoare sloveneşti, veri de unde ar fi typărite, şi nu să va potrivi, să nu te pripeşti îndată a defăima, căci noi amŭ urmatŭ Molitveniculuĭ grecescŭ, carele l-au typăritŭ Nicolae Glyki, la anulŭ dela Hs. 1691. Şi după câtŭ ne-au fostŭ putinţa, şi întru înţelesŭ şi rânduĭale amŭ aşăzatŭ, pre alocurea amŭ şi adaosŭ în tălmăcire pentru scurtarea limbii rumâneşti, aşijderea şi la învăţături şi la randuĭale pentru prostimea preoţilorŭ şi pentru mai lesnele lorŭ. Iară céle ce nu s'au pusŭ nicidecumŭ, s'au lăsatŭ unile pentrucă sântŭ arhiereşti, iară alŭtele pentru că nu le slujescŭ pré acéste locuri.

Mai jos, sub un serafim:

Sfârşit şi luĭ Dumnezeu laudă.

Ioan Roşu, în *Societatea de mâine*, II (1925), p. 111. — A. Filimon în *Dacoromania*, VI, (1929-1930), p. 377.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române (180 A).

58. *Ceasoslov*, Râmnic 1724.

ЧАСОСЛОВЪ | Кáрѣ кѵпрúндѣ .Â сúнѣ тоáтъ | слѵ́жба дѣ зú шú дѣ ноáптѣ, | Йкѵ́мь .Âтрачéстѵ кип Йшѫ|зáт шú Тѵпѫрúтѵ . | .Â сфúта ѣ҃копíа â Рим҃: | кѵ́ порѵ́нка шú тоáтъ кѣл-]тѵ́мла ла фáчерѣ Тѵпогрáфїей дѣ нóѵ, шú ла тѵпѫрú|рѣ âчéщїй кѣрцú, â Прѣ сфú|цúтѵлѵй шú дѣ Дм҃незéѵ | ѡвитóрюлѵй Кѵ҃ Дамаскúнь | ѣ҃копѵ́ Рúмникѵлѵй.

.Â ăнѵ́лъ дела Нáцерѣ лѵй Хс҃ ѧ҃ѱкд. Йвгѵ́ст, кѕ. | Дѣ Йлíѣ Чернаводѣнѵ́л‹.

In-8° mic, 10 foi nenum. (titlul, predoslovia şi cuprinsul) + peste 506 pagini.

Predoslovia, care este semnată de «Damaschin, Episcopulŭ Râmniculuĭ», cuprinde explicarea slujbelor din timpul zilei, începând cu «polunoştniţa, carea să zice rugăčune dinŭ timpul nopţiĭ». Urmează apoi astfel:

A doao laudă ĭaste, carea o facem în vrémea utrenieĭ...

A treĭa laudă Dumnezeĭască ĭaste carea o facemŭ în časulŭ cel dinŭtâĭ dinŭ zi...

A patra laudă ĭaste carea o facemŭ în časulŭ alŭ treilea dinŭ zi...

A cincea laudă ĭaste carea o facemŭ în časul alŭ şaselea dinŭ zi...

A şasea laudă ĭaste carea o facemŭ în časulŭ al noaolea dinŭ zi...

A şaptea laudă ĭaste carea o facemŭ seara mainainte de apusul soareluĭ, adecă Vecerniĭa...

Cluj-Sibiu: Biblioteca Universităţii.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române, copie fotografică (184 A).

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

59. Niculae Mavrocordat, *Despre datorii*, Londra şi Amsterdam 1724. — Greceşte şi latineşte.

Περὶ καθηκόντων | βίβλος | συγγραφεῖσα παρὰ τοῦ εὐσεβεστάτου, | ὑψηλοτάτου, καὶ σοφωτάτου | αὐθέντου καὶ ἡγεμόνος πάσης Οὐγγροβλαχίας | Κυρίου, Κυρίου | ΙΩΑΝΝΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ | Ἀλεξάνδρου Μαυροκορδάτου Βοεβόδα.

Liber | de officiis | conscriptus a piissimo, | celsissimo atque sapientissimo | Principe ac duce totius Ungro-Valachiae | DOMINO, DOMINO | JOANNE NICOLAO | Alexandri Maurocordato Voivoda. Graece et latine.

Londini: Typis Samuelis Palmer, 1724.

In-12°, de 8 foi + 212 pagini. Primele 2 foi liminare sunt albe. Pe foaia a 3-a verso este portretul lui Ioan Mavrocordat într'un cadru oval, având jos stemele Munteniei şi Moldovei. Litografia este semnată: *J. Clark Sculp. 1724.* Foaia a 4-a cu titlul, este albă pe verso. Foile 5—6 au prefaţa lui Gysbertus Dommer. Foaia 6r are 2 epigrame, una grecească semnata de Ἰωάννης ὁ Ἄλβερτος Φαβρίκιος şi următoarea :

* * *

Visitur hac tabula tuus, alma Valachia, princeps,
Gloria Graecorum. Musis quam sidus amicum!
Oris honos talis. Mentis miracula quanta!
Eloquium varium, Pietas. Sapientia summa.

Stephanus Bergler.

Pe ultimele 3 pagini liminare, cuvântul catre cititori al lui Thomas Fritsch. Textul latin este în partea de jos a paginei, pe 2 coloane. Alte 2 gravuri cu scene de vânatoare.

Prefaţa lui Gysbertus Dommer:

Illustrissimae Walliae Principi, Tanta est, maxima mulierum, hujus operis argumenti praestantia, tam eleganter, pie, et concine disserit de moribus homine Christiano dignis, tanta est dignitas illustris Auctoris, et tam raro aliquid de re literaria ab istis orientalibus mundi plagis ad nostras solet pervenire manus, ut hunc libellum *Regiae tuae celsitudini* non ingratum fore merito speremus. Princeps est Auctor, Principe igitur dignus Patrona. Nec Te pudebit de bonis moribus legere Principem disserentem, quippe quae tantum exemplum morum Te bonis civibus praebeas; a quibus ideo omnibus merito in deliciis habearis. Virtus quidem divina per totum hoc spirat opusculum, singulioque fere lineis egregiam suam speciem lectoribus conspiciendam ostendit, adeo ut dignus liber sit, qui ab omnibus piis legatur. Duas apud exteras gentes editiones vidit, his tamen adhuc ignotus tuam supplex rogat tutelam; quam si impetrare liceat, aliud ejusdem Auctoris opus, nondum typis mandatum, propediem edituri sumus. Sed ne diutius regias tuas aures detineam, ut diu prospereque vivas, diu prospereque illustris conjux et liberi, exemplaque eximia civibus omnium virtutum tanta prosapia dignarum semper maneant, hasque gentes pie justeque regant, votis omnibus orat.

Tibi, illustrissima Princeps, omnibus obsequiis devinctissimus.

Idibus Aug. 1724.

Gysbertus Dommer.

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

Prefața lui Thomas Fritsch:

Lectori benevolo Thomas Fritsch S.

Cum ad me ante annum liber hic *Celsissimi Valachiae Principis* de Officiis esset perlatus, mirum ille protinus eruditorum studium excitavit, qui ejus copiam sibi fieri avide propemodum postulabant.

Repetebant alii exhistoria novissimorum temporum *Alexandri Maurocordati* memoriam, quem inter Byzantinos proceres interpretis praecipui munere, et legationibus Viennae et Carlovicii in arduo pacis negotio et eruditione quoque conspicuum meminerant. Alii filium parrabant propria virtute ad principale fastigium evectum, paucis abhinc annis, belli tempore a Caesaris militibus in Transsylvaniam abroptum, post pacem restitutum, in omni fortuna tam excelsum habere animum, ut hunc ipsum commentarium in captivitate, quasi per otium, composuerit. Cuncti tamen non propter haec externa potissimum, quod esset curiositatis; sed propter ipsam operis structuram librum hunc esse quaerendum, memini, quod affirmarint. Scilicet in argumento gravissimo summam tractandi solertiam, rerum haud vulgare pondus, luculentam ordinis concinnitatem, elegantissimum sermonis ornatum praedicabant. Imo cuncti uno fatebantur ore, non decersisse Musas oriente, nec situm ibi litteras duxisse, verum hinc potius, quam splendide habitent, apparere.

His motus autoritatibus, cogitavi statim, quomodo minus impeditum operis huius usum redderem. Adeoque, ne Bukuresto per longinquum iter et nostris commerciis insolentius ejus exempla accersere cogeremur, hic illud recudi curavi, et nunc cum *Cl. Stephani Bergleri* interpretatione Latina propono.

Ad ornatum autem libri plurimum esse accessurum merito credidi, si, quam nactus eram forte, *Principis* autoris imaginem adjicerem, ut vultus etiam *Ejus* cum gravitate serenus nosceretur, qui mentem in his commentariis tam pulchre expresserat.

Denique sponsor sum eruditis, qui me ad hanc curam suscipiendam accenderunt, fore, ut, siquid postea hujusmodi cimeliorum ad me perveniat, cum ipsis illud pariter communicatur.

Lipsiae, Cal. Febr. 1722.

La sfârșit, p, 212:

Juxta exemplar, quod Lipsiae excudit Joh. Georg. Schniebes.

Unul din exemplarele ce avem, a fost dăruit Academiei Române de dl. N. Ciotori; el este legat în marochin roșu, cu flori imprimate în aur; la mijloc și la colțuri monograma încoronată a Regelui Gheorghe al II-lea, al Angliei (1683–1760).

Fostul profesor dela Universitatea din Zagreb, Dr. Georg (Duro) Kõrbler anunța Academiei Române (scrisoare din Agram, 8 Oct. 1912), că are un exemplar din aceiași carte, dar tipărită la Amsterdam 1724. Din descrierea ce-i face, cât și din extrasele copiate și trimise, rezultă că avem a face cu o simplă ediție de titlu, în care singura deosebire este numai prezența cuvintelor:

AMSTERDAMI: | Apud GYSBERTUM DOMMER, 1724.

puse jos, la titlu, în locul cuvintelor «Londini: Typis Samuelis Palmer 1724».

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

Dan Simonescu, *Epigrame omagiale scrise Domnitorului Nicolae Mavrocordat, în Serbia*, Bucureşti 1941.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române, ediţia dela Londra (185 A).

60. *Apostol*, 1725.

N. Iorga, *Scrisori şi inscripţii ardelene şi maramureşene*, II, p. 34, îl semnalează ca existent la biserica unită din Maieri (Alba-Iulia). Nu arată locul tipăririi.

61. *Slujba Sf. Stelian* (Bucureşti) 1726. — Greceşte.

ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ | Τοῦ ὁσίου καὶ θεοφόρου Πατρὸς ἡμῶν | ΣΤΥΛΙΑΝΟΥ. | Νῦν τὸ πρῶτον τύποις ἐκδοθεῖσα. | Ἀναλώμασι μὲν τινῶν εὐλαβῶν χριστιανῶν. | Ἐπιμελείᾳ δὲ καὶ διορθώσει τοῦ ἐλαχίστου ἐν | σπουδαίοις κυρίου Γεωργίου τοῦ Τραπεζο[υ]ντίου.| Παρὰ τοῦ αἰδεσιμωτάτου ἐν ἱερεῦσι, κυρίου | παπᾶ Στώϊκα τοῦ Ἰακωβίτζη. | Ἐν ἔτει ᾳψκς'.

Slujba cuviosului şi de Dumnezeu dăruitului Părintelui nostru Stelian, acum pentru prima oară ieşită la tipar, cu cheltuiala câtorva evlavioşi creştini. Cu sârguinţa şi cu îngrijirea celui mai mic între învăţaţi, domnul Gheorghe Trapezuntiul.

De către prea cucernicul între preoţi, domnul Popa Stoica Iacovici. In anul 1726.

In-8° mic, 8 foi. Titlul încadrat într'un chenar înflorit. Cerneală neagră şi roşie. Pentru ediţia românească, Râmnic, 1787, v. *Bibl. rom. veche*, II şi IV, nr. 515.

Pentru ed. a II-a, Constantinopol 1819, v. Papadopulos-Vretos, Νεοελληνικὴ Φιλολογία, I, p. 163, nr. 448.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române, dar dela D. Russo (189 A).

62. Niculae Mavrocordat, *Despre datorii*, Londra 1726. — Greceşte şi latineşte.

O nouă ediţie, de titlu, ne arata d. Gustav Finkelstein. Dupa ce se reproduce titlul ediţiei din 1724 (v. mai sus nr. 59), adaoga:

Impensis, Fletcher Gyles, ex adversum hospitio Graiensi vico dicto Holborn MDCCXXVI.

Foaia de titlu este evident lipita la volum, care în restul lui este identic cu ediţia din 1724, doar că are în plus, după p. 212, o foaie nenumerotată, cu «Index Capitum».

Fiind singura ediţie cu tabla de materii, o reproducem:

Cap. I. Prooemium scopusque libri et qui de Officiis scripserint.
Cap. II. De bono et honesto, de virtute, definitio officii et quot modis dividatur.
Cap. III. Unicum finem hominibus propositum, esse unum solumque Deum.
Cap. IV. De cultu divino.
Cap. V. Divina providentia omnia gubernari.
Cap. VI. De timore Dei.
Cap. VII. Deflectentes ad superstitionem corrumpere officia pietatis.
Cap. VIII. De spe in Deum.
Cap. IX. De humilitatione et danda inimicis venia.

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

Cap. X. De excellentia hominis, hominem esse animal rationis particeps, sociabile, aptum coetibus civilibus. Deinceps generatim de virtutibus, tum de sinceritate, de simplicitate, de recta conscientia.

Cap. XI. De fortitudine.

Cap. XII. De temperatia, modestia, moderatione et sana sobriaque mente.

Cap. XIII De justitia.

Cap. XIV. De justitia erga Deum, cujusque erga seipsum, multifariam esse justitiam, officiaque inde manantia varia.

Cap. XV. De poenitentia.

Cap. XVI De beneficentia et liberalitate.

Cap. XVII. De prudentia et sapientia.

Cap. XIIX (sic). Sanctos homines dictis et factis exercuisse prudentiam.

Cap. XIX. De probitate, qualisque sit probus, virque bonus et integer vitae.

București: Biblioteca Gustav M. Finkelstein.

63. *Minologhion* şi *Octoih,* Suceava 1726.

Arhimandritul Leonid în Журналъ Министерства Народного Просвѣщенїя, CCXXXII (Mai 1884), p. 39—52 semnalează aceste 2 cărţi tipărite într'un volum, in-folio, 410 foi, ca existente, atunci, în Muzeul Academiei Teologice din Chiev (apud Damian P. Bogdan, *Contribuţiuni la Bibliografia românească veche,* Bucureşti 1938, p. 8—9).

Pentrucă nu cunoaştem tipografie la Suceava în aceasta epoca, credem că este o ediţie de titlu a Octoihului tiparit la Iaşi, 1726 *(Bibl. rom. veche,* II, nr. 191), la care se va fi adăogat „un Mineiu pentru sarbatori, unul general", cum îl caracterizează D. P. Bogdan dupa Leonid (deci un Minologhion).

64. *Intâia învăţătură pentru tineri,* Râmnic 1727. — Slavoneşte. Ediţia II.

Ediţie, de data aceasta numai slavonească, a Bucoavnei slavo-române din 1726 (v. *Bibl. rom. veche,* II, nr. 193).

Stojan Novaković, Буквари ва Србе од 1727 и 1734, în Гласник српског ученог друштва, 46 (1878), p. 230—242 (apud Emil Turdeanu, *Din vechile schimburi culturale dintre Români şi Jugoslavi,* în *Cercetări literare,* III (1939), p. 187).

65. *Liturghie,* Bucureşti 1729.

ДМ҃НЄЗЄЄЦИЛЄ ШЙ ЄФЙТЄЛЄ | ЛѴТѲРГІЙ | Й҃ чѣлwрь динтрѳ сфѣци Пѣрйнцилwрь | нѳшрн а лѣй Їwа́нй Златоѹстъ, а лѣй Ва | сйлїе чѣль Мáре, шй а Пре҂дєсѣ́нїй.

Йкѣмь .ѣтрачѣ́сташ' кнпь Тр҃ньрйтъ. | .ѧ зйлиле прѣ Лѣминáтѣлѣй Дѳ́мнь, шй | ѡблъдѣйтѳрю а тѳтъ Цáра Рѣмѫнѣскъ, | Їwа́нй Нїкѡ́лае Йлеѯа́ндрѣ Воєвоа,| кѣ тѳлтѣ кїелтѣа́ла прѣ сфѣцйтѣлѣй | Митрополйть ала ѳу҆гровлахїен, | Кр҃ѣ Данїйль. | А҃ сфѣта Митрополіе а Бѣкѣрѣ́шилwрь. | Ла а҃нѣль дела Хр҃ѣ, ѧѱ҃кд

Дє кѣчѣрникѣ҂ .ѣнтрѳ Прєщ҃н Пѳпа | Стѳйка Йкwвичи.

In-4°, 2 foi liminare + 210 pagini; 26 rânduri pe pagină, cerneala neagră şi roşie. Pe verso titlului stema ţarii, «cu stihuri politice». F. 2 liminară cuprinde «Pinaxŭ», la sfârşitul caruia este o frumoasă vignetă, semnată jos: **M 6.**

Catalogul Bibl. diecezane din Lugoş, p. 92.

București: Bibloteca Academiei Române (198 A).

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

66. *Octoih*, Bucureşti, 1730.

[ѠКТОИХ дє] ѿбщє, шй Тѵпарйтъ. | Л зйлєлє, дє Дмнезёѕ .внхлцатёй Дом|ний â прѣ лѧминатѧлѧй ѿблажитóрю | â тóатѣ Цáра Рѧмжнѣскѣ. | Їѡ Нїколає Алєѯáндрѧ Боєвоа. | Кѧ Блгвенїѧ, шй кѧ кїєлтѧмла прѣ сфнцитѧлѧ Митрополиѵ лаѵ Ѯггровлáхїей. | Кнѳ Данїиль. | Ан сфйта Митрополіе â Бѣкѧрєщилшр. Ла ѧнѧль дєла Хс̃. ,аѱл. | Ла ѧнѧль дєла фáчерѣ лѣмїй. ,ѕслд.

Дє кѵчѣрникѧѵ .ѵтрѧ Прєщи, Пóпа | Стóка Йкшкйчь Тѵпографѧль.

In-4°, 2 foi nenum. + 464 + 166 p. + 1 foae nenumerotată; cerneală neagră şi roşie, cu 26 rânduri pe pagină.

Colaţiunea paginelor: primele 2 foi nenum. titlul, cu stema ţării pe verso; însemnarea cuprinsului, cu gravura Sf. Ioan Damaschin pe verso. Pag. 1—464 textul Octoihului. Pag. 1—166: «Incepulul cu Dumnezeu Sfântul, slujbelor de obşte ce să cântă la unulŭ şi la mulţi sfinţi după rânduială». Ultima foae nenum. are, pe recto, *Scara* slujbelor, iar pe verso o învăţatură despre rânduiala slujbelor, urmată de această notiţă:

Tipăritu-s'au la anul dela zidirea lumii 7239, în mitropoliïa Bucureştilorŭ. Cucérnicul întru preoţi, Popa Stoica Iacovici Typografulŭ.

A. Filimon în *Dacoromania*, V (1927—1928), p. 606.

Cluj-Sibiu: Biblioteca Universităţii.
Bucureşti: Biblioteca Academiei Române, copie fotografică (cota 200 A).
Galaţi: Biblioteca V. A. Urechia.

67. *Apostol*, 1731.

Semnalat de N. Iorga. *Scrisori şi inscripţii ardelene şi maramureşene*, Bucureşti 1906, p. 144, ca existent la biserica comunei Petridul-de-sus.

68. *Intâia învăţătură*, Râmnic 1734. — Slavoneşte. Ed. III.

ПѢРВОЄ ѴЧѢНІЄ | ѻтрокѡмъ | Бъ нѣмѣ жє бѣквы â слѻ|ги: тáжє. | Крáткоє толковáнїѧ зекóн-|шагѡ дєсмтослóвїѧ, мáтвы | Гдни. Сѣмвóла вѣры: | Й дєвмтй блáжѣнствѣ. Повелѣнїємѵ â блгвенїємъ, â всѣкимъ йждивѣнїємъ. | Прє ѡ сщєннѣйшагѡ. Гдна, Гдна. | ВИКЄНТІѦ ІѠЙНОВИЧЯ | Православнагѡ Йрхїєпйкѡпа, â митрополйта Бѣльградскагѡ. | Исовѣтника Цесáрскагѡ. | Напечáтасѧ вѣ Єпйкопїи Рымничѣкой, | Лѣтѡ Гдне. ,аѱáд, | мсца Сєп.

Intâia învăţatură a copiilor; în el litere şi cuvinte, deasemeni tâlcuirea pe scurt a celor zece cuvinte din lege, rugăciunile domnului, simbolul credinţei şi cele nouă fericiri. Din porunca, binecuvâtarea şi cu toată cheltuiala Preasfinţitului Domn, Domn Vikentie Ioanovici Pravoslavnic Arhiepiscop şi Mitropolit el Belogradului şi consilier al Cesarului. S'a tipărit în Episcopia Râmnicului, în anul Domnului 1734, luna Septemvrie.

(Trad. de D. P. Bogdan).

In-8° mic de 8 foi fara numerotaţie şi 78 numerotate. Titlul este tiparit pe ambele feţe ale primei foi. Urmează o prefaţă şi un mic abecedar.

Din prefaţă extragem următoarele:

ПРѢДОСЛОѴ'ЄІЄ

Ѻбщє ко всѣмъ православнымъ.

Викєнтїй Їѡаннович Бжїею Милостїю Православный Йрхїєпйкопъ Белиградскїй, â Митрѡполйтъ всегѡ Православнагѡ народа подвластїю прє сѣлагѡ Рымскагѡ

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

Цéсара ѡбрѣтáющагѡсѧ, во сéркїи, славóнїи, Хѵнгáрїи, Хорвáтїи, Банатѣ темишвáрскомь, и Оу҃ггровлáхїи Цесáрской, и ѥгѡ Прe ст҃аагѡ цесáрскагѡ велúчества сѧвѣтникъ. Мúрнагѡ здравїѧ, и дш҃éвнагѡ спсéнїѧ ѿ Гд҃а Бг҃а желáемъ, и прóсимъ вáшемѹ хр҃їстолю҃бї.ѳ, и нш҃е Ꙗрхїпастырское благословенїе посылáемъ ѿвще всѣмъ, ꙗкѡ мои҃мъ возлюблéннымъ чáдѡмъ.

. . . . . .

Тѣмже и мы вѣдáще толúкѡ дшеполéзное сѵ̑ще бж҃їе слóво, тáкѡ проповѣдáнное, ꙗко и писа҃ное, по нш҃ей дóлжности не ѡставлáемъ вáсъ лишéнныхъ слóва Бж҃їа, и, ст҃ыхъ ѥгѡ запов҃ѣдéй, Но оумыслúхомъ предстáвити вáмъ сію дх҃óвнꙋю Трапéзѹ, ѿвѣдъ дх҃óкный ѿпúщх слóва Бж҃їа оуготовáнный, сію гл҃éмх Книжицѹ содержáщꙋю всѣѣ ѳтроковчúтелным бѹ̑квы, и толковáнїе десáти Запов҃ѣдéй Бóжїнхъ, и толковáнїе сúмвола вѣры, и мáтвы Гд҃нѧ и дeвáти блажéнствъ, ѥ̑же Тúпомъ ѵ̑здáти ѵ̑зволúхомъ въ славéнскомъ дїáлектѣ, Кѧназáнїю, и повчéнїю Православнагѡ нарóда нш҃его Славéнскагѡ. Прїúмúте оу҃бѡ сію Книжицѹ, и четáюще ꙗ̑же въ ней, раѧзмѣйте и слóва сúлѹ, да бы́сте мóгли ѵ̑справúти вáше жúтїе, и по запов҃ѣдéмъ Бж҃їимъ ходúти, (ѥ̑же належúтъ і сáкомѹ Православ҃номѹ Хр҃тїанúнѹ), тáкождe и вш҃а чáда, и ѵ̑нным домáшны вш҃ѧ по вáшей дóжности ѵ̑справлáйте ѿвѣзчúнїѧ ѵ̑хъ, и зáконо Бж҃їю навчáйте ꙗ̑.

Найпáче же вы бг҃овѣнніи Протопóпи и прóечїи сщ҃енницы, навчáйте вáша Парохїáлны закóна бж҃їа всякимъ оусéрдїемъ, ꙗкѡ и мѹ̑дрїи воздáти слóво занúхъ: не лѣнúтесѧ оу҃бѡ, нотрезвúтесѧ и wбращáйте ѧ҃ ѿвсѣхъ не прáвдъ ѵ̑хъ оучáще ѵ̑хъ, и слóвомъ, и дѣломъ, ꙗкоже Пáвелъ гл҃стъ: а҃ Тим҃, д҃. Образъ вѣди вѣрнымъ слóкомъ, жúтїемъ, любóвїю, Дх҃омъ, вѣрою, чистотóю: и внимáй себѣ и оучéнїю, и пребывáй вѹ̑нúхъ: сíм бо творѧ и тебѐ спсéши, и послѹшáющым: тѧ вѣдúте оу҃бѡ готóви къ въсáкомѹ дш҃евномѹ строéнїю: ꙗкождасподобúтесѧ тогѡ бж҃éнагѡ глáса: бл҃гíй и вѣрный рáбе над мáлыми бы́лѹ̑сей вѣренъ, над мнóгими по стáклю тѧ, ѧнидú вѹ̑ рáдость гд҃ твоéгѡ, ѥ̑же бѹ̑ди, бѹ̑ди.

Traducerea făcută de d. P. P. Panaitescu :

Predoslovie către toţi ortodocşii în deobşte.

Vichentie Ioanovici, din mila lui Dumnezeu arhiepiscop ortodox al Belgradului şi mitropolit al întregului popor ortodox aflător sub stăpânirea prea luminatului împărat al Romanilor, în Serbia, Slavonia, Ungaria, Croaţia, Banatul Temişoarei şi Ungro-Vlahia imperială şi sfetnic al prea luminatului, măriei sale imperiale. Urăm şi dorim sănătate cu pace şi mântuire sufletească dela Dumnezeu, vouă iubitori de Hristos şi trimitem binecuvântarea noastră arhipăstorească tuturor în deobşte, ca unor copii iubiţi.

. . . . . .

Cunoscând şi noi cât de folositor pentru suflet este cuvântul lui Dumnezeu, atât cel predicat, cât şi cel scris, după cum este datoria noastră, nu v'am lăsat lipsiţi de cuvintele lui Dumnezeu şi de sfintele lui porunci. Deci, am socotit să vă înfăţişez acest banchet duhovnicesc, hrană sufletească gătită din hrana cuvintelor lui Dumnezeu, adică această cărticică ce cuprinde toate învăţăturile pentru copii şi explicarea celor zece porunci dumnezeeşti, explicarea Simbolului Credinţei şi a rugăciunii Domnului, a

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

celor zece fericiri. Şi am binevoit să scoatem la tipar în dialectul slavon pentru învăţătura şi folosul poporului nostru slavon ortodox. Primiţi deci, această cărticică, citiţi-o, înţelegeţi puterea cuvântului, ca să puteţi îndrepta vieaţa voastră şi să vă purtaţi după poruncile lui Dumnezeu (ceea ce se cuvine oricărui creştin drept credincios), asemenea şi pe copiii voştri şi pe alţii ai casei voastre, după datoria voastră, îndreptaţi-i şi învăţaţi-i legea lui Dumnezeu. Mai ales voi, binecredincioşi protopopi şi ceilalţi preoţi, învăţaţi legea lui Dumnezeu enoriaşilor voştri cu toată silinţa, ca unii ce trebue să vestiţi cuvântul; nu vă leneviţi deci, ci siliţi-vă şi apăraţi-i de toate cele nedrepte şi învăţaţi-i şi cu cuvântul şi cu fapta, precum spune Pavel, I, Timotei, 4: „Fii pildă credincioşilor cu cuvântul, cu purtarea, cu dragostea, cu curăţenia. Păzeşte-te pe tine însuţi şi învăţătura, stărueşte în ea, căci făcând aceasta, te vei mântui şi pe tine şi pe cei ce te ascultă". Fiţi deci gata pentru toate orânduirile duhovniceşti, ca să urmaţi acelui fericit glas: „Bunule şi credinciosule rob, peste puţine ai fost credincios, peste multe te voi pune, intră în fericirea Domnului tău". Aşa să fie, fie.

Stojan Novaković, Буквари за Србе од 1727 и 1734, în Гласник српског ученог друштва, 46 (1878), p. 230 - 242 (apud Emil Turdeanu, *Din vechile schimburi culturale dintre Români şi Jugoslavi*, în *Cercetări literare*, III (1939), p. 187.

Sibiu : Biblioteca Mitropoliei.

69. *Triod*, Râmnic 1735.

Semnalat de Dr. Gh. Bran, în *Graiul Maramureşului*, nr. 94 din 31 Mai 1935, p. 3, nr. 19 (prima lista), ca existent la biserica din comuna Barsana (Maramureş).

70. *Apostol*, Iaşi 1736.

Semnalat de Dr. Gh. Bran în *Graiul Maramureşului*, nr. 94 din 31 Mai 1935, p. 3, nr. 20 (prima lista), ca existent în două exemplare la biserica din comuna Ieud.

71. *Calendar*, Braşov 1737.

Gh. Bogdan-Duică, *Tipograful Popa Petre*, în *Ţara Bârsii*, 1 (1929), p. 76—78, reproduce însemnarile lui Thomas Tartler pentru anul 1737 (după *Quellen zur Geschichte der Stadt Brassó*, vol. VIII (1918), p. 194), unde se spune ca un popă valah. cu numele Petre, a tiparit în Şcheii Braşovului un *Calendar* românesc pe trei coale, vânzând cu 60 dinari exemplarul.

Calendarul acesta nu este *cel dintâi*, în româneşte, cum zice Th. Tartler, pentruca la 1733, Petre Şoanul a mai tiparit, tot la Braşov, un *Calendar* românesc (v. *Bibl. rom. veche*, II, p. 48, nr. 207).

72. Clement, Episcopul Râmnicului, *Învăţături în postul mare*, Râmnic (1737—1749).

In-4°, peste 14 foi. N'are titlu; începe:

Климентъ къ мїлы лъ҃й Дс҃мнезѣ Єп҃кѹпъ Рѫмникъ лъ҃й Нѣвѣ Сѣверѝнь.

Urmează 12 porunci pentru preoţi să le «plinească cu fapt». Apoi alte îndemnuri adresate egumenilor, preoţilor, boerilor, neguţitorilor şi celorlalţi creştini. Pe ultima pagină arată sancţiunile ce va lua împotriva preoţilor, dar exemplarul văzut nu are sfârşitul.

Cluj-Sibiu : Biblioteca Universitaţii.
Bucureşti : Biblioteca Academiei Române, copie fotografica (cota 215 B).

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

73. *Evanghelie*, Iaşi 1741.

Sf(ă)nta şi d(u)mnezeiasca evanghelie: în zilele prea luminatului şi î(năl-ţatului domnŭ şi oblăduitoriu a toată ţara Moldaviĭa, Io(n) Grigorie Ghica Voevodŭ şi purtătoriulu(i) pravoslaviei, prea sf(i)nţitulŭ kir Nichiforŭ Mitropolitulŭ a toată ţara Moldoviĭ. Acumŭ amŭ scrisŭ şi cu multe nevoinţă la anulŭ dela sp(ă)seniĭa lumii 1741, în luna lui Avgustŭ 1, de smeritulŭ întru ierei Theodorŭ Ianovičŭ.

Descriu această Evanghelie după studiul ce i-a consacrat I. Minea, *O carte şi două tipografii ieşene uitate*, în *Insemnări ieşene*, anul V, vol. XIII, (1940), p. 482—486. Fragment de 169 foi, cu lipsa foii de titlu. Fiecare foaie are 29½ cm. lungime, 18 cm. lăţime şi 23 rânduri tipărite.

Titlul de mai sus este completat cu mâna, de Hariton Cazacul, seimen de curte, care a mai scris şi o notiţă în carte, datată 31 Iulie 7252 (= 1744). Titlul fiind scris numai la 3 ani după tipărirea carţii, când deci se găseau uşor exemplare, nu am motive să pui la îndoială adevărul cuprins în el.

Iaşi: Biblioteca Universităţii.

74. *Evhologhion*, Iaşi 1741.

Semnalat de Dr. Gh. Bran în *Graiul Maramureşului*, nr. 94 din 31 Mai 1935, p. 3, nr. 22 (prima listă), ca existent la biserica din comuna Rozavlea (Maramureş).

75. *Penticostar*, Râmnic 1742.

Semnalat de Dr. Gh. Bran în *Graiul Maramureşului*, nr. 94 din 31 Mai, p. 3, nr. 23 (prima lista), ca existent la bisericile din comunele Vişeul-de-jos şi Leordina (Maramureş).

76. *Paraclitichi (Octoih)*, Iaşi 1742.

Semnalat de Dr. Gh. Bran în *Graiul Maramureşului*, nr. 94 din 31 Mai 1935, p. 3, nr. 30 (prima listă), ca existent la biserica din Dăncşti (Maramureş).

77. *Triod*, Bucureşti 1742.

Semnalat de P. Constantinescu-Iaşi, *Tipărituri vechi romîneşti necunoscute*, Iaşi 1931, p. 4, ca existent la biserica din Vasieni-Lăpuşna.

78. *Ceaslov*, Buzău 1743. — Slavoneşte şi româneşte.

ЧАСОСЛОВЬ | чє кѵпри҃де ѳтрѣ сйне Слѫжба | Вечерніей, а Оу҃тр҃ніи, шй а | ѣлторь слѫжбе трєбѵи҃чѣлсе. | Тѵ҃пъритъсаѧ ѳ зйлеле прѣ ѳ|нъцатъслъвй Дѣмнь Іѡ Михаи҃ | Ръковицъ Воєвѡдь. | Митрополи҃т а тоатъ цара фи҃инд҃ | Кур҃ Неѡфитъ: | Кѣ келтъіала ѡбитѣрюлвй де Дмйезѣ 'Є҃копъль Бъзѫслвй | Кѵ҃ Медѣдіе,| ѳ сфйта 'Є҃копіе а Бъзѫслвй. | Лѣтъ ѧзсіл.

Де Іѡ҃ Стойкѣбич' Тѵ҃пографъ.

In-8° mic, 2 foi (titlul şi pinax) + 193 foi numerotate cu mâna.
C. Lacea în *Dacoromania*, IV, partea II-a (1924—1926), p. 961.

Rucăr-Muscel: Biblioteca d-lui Tache Băjan (care ne-a trimes titlul în copie).

79. *Catavasier*, Buzău 1743. — Românește, slavoneşte şi greceşte.

КАТАВАСІЇР | Йкъмь ѳтрачєтъ кйпь | Тѵ҃пъритъ | ѳ зйлеле прѣ ѳнъцатъслвй | Дѣмн҃, Їѡ҃ Михаи҃ | Ръковицъ Воєво҃. | Митрополитъ фи҃индь а | тоатъ цара

Кѵ҃ | Неѳфитъ | къ келтъіала ѡбитѳрюлъй | де Дмнезеѳ Єпкѳпъль Бъзъславъ Кѵ҃ Мелѡдіе. | ✠ сфнта їпкопіе а Бъзъславъ, | лѣтѵ҃ ѧѕсіа.

Де Їѡаи҃ стѡй: Тѵпографіа҃ .

In-12°, 301 pagini nenumerotate. Este scris în românește, slavonește și grecește, cu litere cirilice.

La pag. 200 următoarele versuri tipărite:

Invierea ta Hristoase,
Care pre noi din iad scoase,
De îngeri e cântată
In ceruri și lăudată.

Ce și pe noi cei pământești
Rugăm să ne învrednicești
Cu inima curată,
S'o slăvim neîncetată.

Pe ultima pagină:

Tipăritu-s'au acest Catavasier prin osteneala lui Ioan Stoicovici tipograful.

Șt. Gr. Berechet, *Un Catavasier necunoscut din 1743*, în *Biserica ortodoxă română*, 54 (1936), p. 62—66.

Iași: Biblioteca Institutului de Istoria vechiului drept românesc.

80. *Evanghelie*, București 1743.

Semnalată de Dr. Gh. Bran, în *Graiul Maramureșului*, nr. 94 din 31 Mai 1935, p. 3, nr. 24 (prima listă), ca existentă la biserica din comuna Săliște (Maramureș).

81. *Euhologhion*, Iași 1744.

Semnalat de Dr. Gh. Bran în *Graiul Maramureșului*, nr. 94 din 30 Mai 1935, p. 3, nr. 25, ca existent la bisericile comunelor Slătioara și Vișeul-de-jos.

82. *Rugăciuni pentru dobitoacele bolnave*, Râmnic 1744 (7253 Sept).

In-8° mic, de 8 foi numerotate. Fără titlu. Incepe:

Oamenii aĭ cărora vor fi dobitoacele bolnave, întâĭu să se ispoveduĭască curatŭ dintru toată inima sa.

La sfârșit:

Acéste sfinte rugăčuni, tălmăcitu-s-au de cuviosulŭ Dascălŭ Kyrŭ Leontiĭ, Ieromonahulŭ Tisméniĭ, de pe limba slovenéscă, pre limba rumânéscă, în sfânta Episcopie a Ribniculuĭ, 7253, Septemvrie 4, fiindŭ Episcopŭ ĭubitorĭulŭ de D[u]mnezeu Kyrŭ Climentŭ.

București: Biblioteca Academiei Române (236 B).

83. Maria Thereza, *Instrucții în timpul ciumii și altor boale molipsitoare*, Cluj 1744. — Foae volantă.

Formatul 27×31 cm., cu data Sibiu, 1 Ianuarie 1744.
Indeamnă poporul să se prezinte la casele de contumație dela granițele țarii, unde,

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

în schimbul sumei de 1—34 creiţari, îşi pot dezinfecta lucrurile pe timpul ciumii şi a altor boale molipsitoare.

Dr. A. Veress, *Orânduieli româneşti vechi tipărite în Ardeal* (1744—1848), Bucureşti 1926, p. 7.

Cluj: Muzeul ardelean.

84. *Acatistul Născătoarii de Dumnezeu,* (Buzău) 7253 (1745).

ЙКѝѲІСТѪЛЬ | Кѧтрѣ прѣ Сфѝта Нѧскѧтѡаре | дє Дмнезѣ, шй кѫ ѣлте Рѫгѫчюни. | Йкѫмь ѧтрачѣста кѝпь Тѣ-[пѫрѝтѫ | ѧ зйлеле прѣ ѧнълцáтѫлъй | Дмнь | Їѡ Михáй Рѣковицъ Боєвѡдь. | Митрополѝть фѝиндь â тóатъ Цáра | Кѵрь Нєѡфитъ. | Кѫ кєлтѫйала Ѻбнитóрюлъй дє дмнезѣ Єпискѡпѫль Бѫзѣлъй | Кѵрь Мєдѡдїє. | Лѣтъ ѧзсйг. | Дє Їѡань Стойкóвичь Тѣпографѫль.

Pe verso titlului se află o gravură cu inscripţie slavonă, şi cu data: 7251.

Bibliografiată după o fişe scrisă de N. Hodoş.

85. *Antologhion,* Rădăuţi 1745.

Semnalat de dr. Gh. Bran în *Graiul Maramureşului,* nr. 94 din 30 Mai 1935, p. 3, nr. 26 (prima listă), ca existent la biserica comunei Deseşti.

86. *Apostol,* 1745.

Semnalat de N. Iorga, *Scrisori şi inscripţii ardelene şi maramureşene,* II, p. 158, ca existent la biserica Mănastirei din Remeţi.

87. *Molitvenic,* Iaşi 1745.

Semnalat de D. Dan, *Mânăstirea şi Comuna Putna,* Bucureşti 1905, p. 84, nr. 17, ca existent la Mănăstirea Putna.

88. *Acatist,* Râmnic [1746].

Am văzut exemplar defectuos (al Bibl. V. A. Urechia din Galaţi). In-16°, foile nenumerotate. Cuprinde Slujba acatistului, Paraclisul Maicii Domnului, Canon de umilinţă, Acatistul Sf. Nicolae, Canon de rugaciune către îngerul păzitor, Molitvele celor ce merg spre somn şi Rugăciunile dimineţii. După acestea urmează 12 pag. cu: «M(o)l(it)va catră Dumnezeul Savaothŭ, foarte de folosŭ, scoasă depe grecie pre limba românéscă, de Dumnealui Constandinŭ Cantacuzenò Stolnicul». Apoi altă rugăciune «după pravila călugărului» şi Sinaxarul. Pe ultimele trei pagini, care ne-au ajutat la precizarea localităţii şi anului de tipărire, urmatoarele:

Făcutu-s-au ačastă slovă de nou şi s-au typărit de cucernicul Popa Mihai Athanasie Vici Typograful Râmničanul.

Şi s-au diorthosit ačastă cărticică de Laurentie Ieromonah dela Mănăstirea Hurezii.

Deci ştiindŭ eu, ĭubitorĭule de Hs. cetitorĭu, că toată apa totŭ ĭaste mai limpede în izvorŭ decâtŭ în pârae; ĭara cu câtŭ să depărtéză apa de izvorŭ, cu atâta ĭaste maĭ turbure, aşa tălmăciturile cărţilorŭ de mulţi dascali. Deci eu lăsândŭ alte izvoade toate, urmândŭ, nu m'am depărtatŭ de tălmăciturile părintelui Damaschin ep(i)s(copul).

Lângă ačasta ştiindŭ că totŭ omulŭ ĭaste greşitŭ, şi noi vomŭ fi greşitŭ,

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

sau în cuvinte, sau în slove. Pentru acéia ne rugămŭ să îndreptaţi şi să ertaţi, ca şi pe voĭ să vă ĭarte D(u)mnezeu.

In ştiinţă să vă fie la toată obştea şi ačasta, că la Synaxari unde sântŭ sărbătorĭ marĭ, amŭ îngrădit numărul cu parintejŭ, iară unde ĭaste sărbătoare numaĭ până la amiază zi, amŭ pusŭ jumătate de parintejŭ.

Sfârşitŭ şi lui D(u)mnezeu laudă.

Molitva tradusă de Stolnicul Constantin Cantacuzino a aparut şi intr'un Molitvenic. Ea a fost publicată de George B. Popescu, *O rugăciune a lui Constantin Stolnicul Cantacuzino*, în *Revista istorică*, 25 (1939), p. 57–60. In orice caz, în *Molitvenicele* tipărite la Buzău 1699 şi 1701 nu se găseşte (comp. cu nota 1, p. 57 din *Rev. ist.*, loc. cit.).

Pentru o ediţie nouă, mai îngrijită, v. mai jos, nr. 96, p. 67—68.

Galaţi: Biblioteca V. A. Urechia.
Bucureşti: Bibl.oteca Academiei Române, copie fotografică (245 A).

89. *Ceaslov,* Rădăuţi 1746.

Semnalat de Dr. Gh. Bran, *Graiul Maramureşului* nr. 94 din 30 Mai 1935, p. 3, nr. 27 (prima listă), ca existent la biserica din comuna Bocicoiel.

90. *Ceaslov,* Râmnic 1746.

Semnalat de Dr. Gh. Bran, *Graiul Maramureşului*, nr. 94 din 30 Mai 1935, p. 3, nr. 12 (a doua listă), ca existent la biserica din comuna Berbeşti; autorul însa afirmă greşit că opera este cunoscută *Bibliografiei românești vechi.*

91. *Bucoavnă*, Cluj 1746. — Latineşte şi slavoneşte.

Elementa puerilis institutionis in lingua latina. НАЧ҃ЛО НѢМЦѢНЪ Дѣ-тємъ къ наставлéнїю на Латúнскомъ ѩзы́кѣ. Повлѣнїемъ, и накла́домъ БѢОЛЮ-БѢВАГО КѸР МИХАЙЛ҃Й МАНЖЎЛА ОЛШЙВСКЙ Єп(є)па Росінскаго, Мŝкач, и Мараморо́скаго на[д] Лю[д]мй Восточнаго Набожєнства во Оу́грах, Вика́рїм Пш(с)-ѣлскаго, и цр҃скаго Совѣтника. Напечáтасм въ Коложварской Типогра́фїи, лѣта г(с)Днм ҂а҃ф҃м҃ѕ.

Traducerea textului slav:

Inceputul alfabetului pentru copii, pentru învăţătură în limba latină. Din porunca şi cu cheltuiala iubitorului de Dumnezeu Kir Mihail Manuil Olšavskij, episcopul Rusiei, al Muncaciului şi al Maramureşului asupra oamenilor de religie răsăriteană din Ungaria, vicar apostolic şi consilier imperial. S'a tipărit în tipografia Clujului, anul Domnului 1746.

In-8°, 3 + 46 foi. Textul urmează astfel : un rând latinesc şi traducerea lui in slava bisericească ş. a. m. d.

N'am văzut cartea, pe care a descris-o, însă, Sztripszky Hiador, posesorul ei. Cum se vede din titlu, cartea se adresa ortodocşilor din Ungaria, deci şi Românilor; aceasta este justificarea prezenţii ei în Bibliografie. In economia ei, cartea are o parte de abecedar, iar alta cuprinde rugaciuni, extrase din Catehism şi cifrele, asemănându-se cu Bucoavna tipărită la Alba-Iulia în 1699, în limba română.

Damian P. Bogdan, *Contribuţiuni la Bibliografia românească veche*, Bucureşti 1938, p. 9—10 (cu bogată bibliografie).

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

92. *Liturghii*, Bucureşti 1746.

ДМНЄЗЄЄЩИЛЄ ШЙ ЄФЙТЄЛЄ | ЛУТЪРГІИ | Й чѣлwрь днитрѕ сфѣци Пѣрйнцилwрь | нѡшри â лѣй Іwáнь Златоѣсть, â лѣй Ва-|сйлїє чѣль Мáрє, шй â Прє[ж]дєсѣенїй.

Йкѣмь Тъпѣрйтє, ѧтрѕ âль дóйлѣ âнь, | днь â пáтра домнíє â цѣрїй Рѕмжнѣцй, â прѣ лѣминáтѕлѣй шй прѣ ѧнгълцáтѕ|лѣй Дóмнѕлѣй нострѕ, | Іwáннь Кwнстандúнь, | Нїколáє Воєвúдь. | Кѕ благословéнїѥ прѣ сфѣцйтѕлѣй Ми-|трополúть âль Оуґґровлáхїей, | Кyр[y] Неóфитъ.

Шй сaѕ тъпѣрúть ѧ Тъпографїѥ Дом-|нѣскѣ, ѧ ѡрáшѕль Бѣкѕрéцилwрь.| Ла Йнѕль дела зидúрѣ Лѣмїй ѧзнд. | дє кѵчѣрникѕль ѧтрє Прéщ[н] Пóпа | Стwїка Йкwвúчй тъпогрáфѕль.

22. *Liturghie*, Bucureşti 1746. — Stema îndoită, a Munteniei şi a Moldovei.

In-4° mic, de 2 foi + 246 pagini. Tiparit cu negru şi roşu.

Pe verso titlului stema îndoită, a Munteniei şi Moldovei (facs. nr. 22) cu patru versuri închinate ei.

Preotul C. Bobulescu, *Pentru „Bibliografia românească". Cărţi necunoscute*, în *Spicuitor în ogor vecin*, I (1920), p. 46 şi 51. — I. Roşu în *Societatea de mâine*, II (1925), p. 111. — A. Filimon în *Dacoromania*, VI (1929—1930), p. 378—379.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române (247 A).

93. *Triod*, Bucureşti 1746 (7255).

ТРИѠДІОН | Йдекь: | ТРЄЙ КЪНТЪРИ | Чє ăрє ѧтрѕ сúнє слѣжба Єфйтѕлѣй шй | мáрелѣй Пóсть. | Кáрє йкѣмь âдóа wарх сaѕ Тъпѣрúть ѧ | трѕ а[ѧ] трéйлѣ

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

ѣнь динтрѹ а пáтра Домніе, | а прѣ .ѧнѣлцáтѹлѹй нострѹ Дóмнь, Iw: | КѺНСТѦНДѢЙНЬ НѢКОЛѢЄ | ВОЄВОДЬ. | Кѹ Блаґкéнїа прѣ сфѣцѝтѹлѹй Мнтро-|полѝтѹ Оуггровлáхїа, Кѵр: | НЄѺФѢТЬ ДЄЛѢЙ КРѢТЬ | .ѧ ѡráш .ѧ Бѹкѹрещѝ, лл Лѣ: ѕѕсне. | дє кѵчѣрникѹл .ѧтре Прíѡци попа Стѝйка | їаковичй Тѵпографѣль.

In-folio, de 2 foi nenumerotate şi 355 + 119 numerotate. Tipărit cu negru şi roşu, pe două coloane, cu 40 de rânduri în coloană.

Pe verso titlului se află stema îndoită (*Bibl. rom. veche*, I, p. 509, facs. nr. 270) şi următoarele:

Stihuri politice 12 asupra numeluĭ prea luminatuluĭ
şi prea înnălţatuluĭ nostru Domnŭ Io Constantinŭ Nicolae Voevodŭ.

Bună tocmire vedemŭ, Doamne Constantine,
Că numele-ţi, cu fapta-ţi, are întru tine.
Cândŭ Constantinŭ tărie, stare închipuĭaşte,
Ce şi dinŭ buna-ţi faptă chiarŭ să dovedéşte.
Că tare staĭ şi grijăşti de casele sfinte,
Şi de podoabele eĭ, dinŭ sufletŭ fierbinte,
Cărţi typărindŭ Ţăriĭ pre limba rumânească.
Dumnezeu a mari daruri să te învrednicească,
Avea-veĭ Măriĭa ta nemuritorĭu nume,
Ca şi sfântulŭ Constantinŭ într-ačastă lume,
Slăvi-vorŭ ceĭ următori prea sfânta Troiţă,
Ne uĭtându-ţi numele celŭ de bună viţă.

23. *Triod*, Bucureşti 1746. — Rugăciunea vameşului şi a fariseului.

Pe foaia următoare se află câteva extrase din Sf. Scriptura, printre care şi acela din scrisoarea I către Corinteni, cap. 14, stih 19:

In Bisérică voescŭ cinci cuvinte a grăi cu înţelesŭ, ca pre alţiĭ să învăţŭ, de câtŭ zéce miĭ de cuvinte în limbă streină.

Pe f. 355 verso se află cuvintele de iertare pentru greşelile de tipar, semnate de «Stoica Iacovici typograful» cu data : 1746.

In partea a doua a Triodului (foile numerotate 1—119) sunt frumoase xilogravuri: f. 1r. Invierea lui Lazar; Rugaciunea vameşului şi a fariseului (facs. nr. 23); f. 15r. Intrarea lui Iisus în Ierusalim, etc. Unele, semnate Iwannкiй Б. Я. Ѱ., au legendele scrise slavoneşte.

Cred că *Triodul* semnalat sub anul 1747, de V. Popp, *Disertaţie*, p. 66, şi în *Bibl. rom. veche*, II, p. 102, nr. 261, dar fără nicio altă indicaţie, este acesta, nu altul. In orice caz, volumul s'a tiparit în lunile Sept.—Dec. ale anului 1746, pentrucă din anul 7255, arătat în titlu, scazând numai 5509, vom avea anul 1746, aratat la f. 355 verso.

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

Diac. N. M. Popescu, *Prin Banatul Timişoarii*, Bucureşti, 1919, p. 71. — I. Roşu în *Societatea de mâine*, II (1925), p. 203. — A. Filimon în *Dacoromania*, V, p. 608. Aceştia trei greşit îl socotesc din 1747. — Eugen Barbul, *Biblioteca Universităţii Regele Ferdinand I din Cluj*, Cluj 193, p. 105, nr. 9.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române (250 A).
Cluj-Sibiu: Biblioteca Universităţii.

94. Constantin, Ieromonahul, *Culegere mică drept credincioasă*, Moscopole 1746. — Greceşte.

Συνταγμά|τιον ὀρθόδοξον. Περιέχον ἐν αὐτῷ | ἐρωταποκρίσεις λίαν ἐπωφελεῖς κατὰ τὴν | γνώμην τῆς Ἁγίας καθολικῆς, καὶ ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀνατολικῆς.

Συντεθὲν μὲν παρὰ τοῦ ἐν Ἱερομονάχοις | Κωνσταντίνου τοῦ Ἁγιοναουμίτου, πρὸς χρῆσιν τῶν | ἁπλῶν Χριστιανῶν, καὶ τῶν ἐν τῇ Οὐγκαρίᾳ εὑρι|σκομένων πραγματευτῶν, καὶ τύπῳ ἐκδοθὲν | ἵνα παρέχηται αὐτοῖς δωρεάν.

Διορθωθὲν παρὰ τοῦ Κυρίου Μιχαὴλ Ὑπισχιώτου. | Ἐν τῇ Τυπογραφίᾳ τοῦ Ὁσίου καὶ Θεοφόρου | Πατρὸς ἡμῶν Ναοὺμ τοῦ Θαυματουργοῦ, | τοῦ ἐν τῷ Λιβανίσκῳ Διαβόλεως κειμένου. | ᾳφμς'. Ἐν Μοσχοπόλει.

Culegere mică drept credincioasă, cuprinzând într'însa întrebări şi răspunsuri foarte de folos, după învăţătura Sfintei catolice şi apostoliceşti biserici de Răsărit.

Alcătuită de cel între ieromonahi Constantin dela Sf. Naum, spre folosul Creştinilor de rând şi al negustorilor ce se găsesc în Ungaria şi dată la tipar ca să se împartă fără plată.

Indreptată de Domnul Mihail Hypishiotes. In tipografia Cuviosului şi de Dumnezeu Purtătorului Părintelui nostru Naum, făcătorul de minuni, cea care se află pe Livaniscul Devolei. 1746. In Moscopole.

In-4° mic, 2 foi nenumerotate + 104 pagini. Paginile 3—4 liminare, albe. Paginile încadrate în chenar de linii. Sub titlu un ornament floral în jurul unui cap.

Nu ştiu origina ieromonahului Constantin, autorul cărţii (Român macedonean?). Credem că opera a fost repartizată de Ion Bianu, Secţiei de cărţi româneşti vechi, fiind tiparită la Moscopole, centru românesc din Macedonia, pentru negustorii macedoromâni răspândiţi în Ungaria.

Titlul tradus de dl. Alexandru Elian.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române, dar dela Pericle Papahagi (250 B).

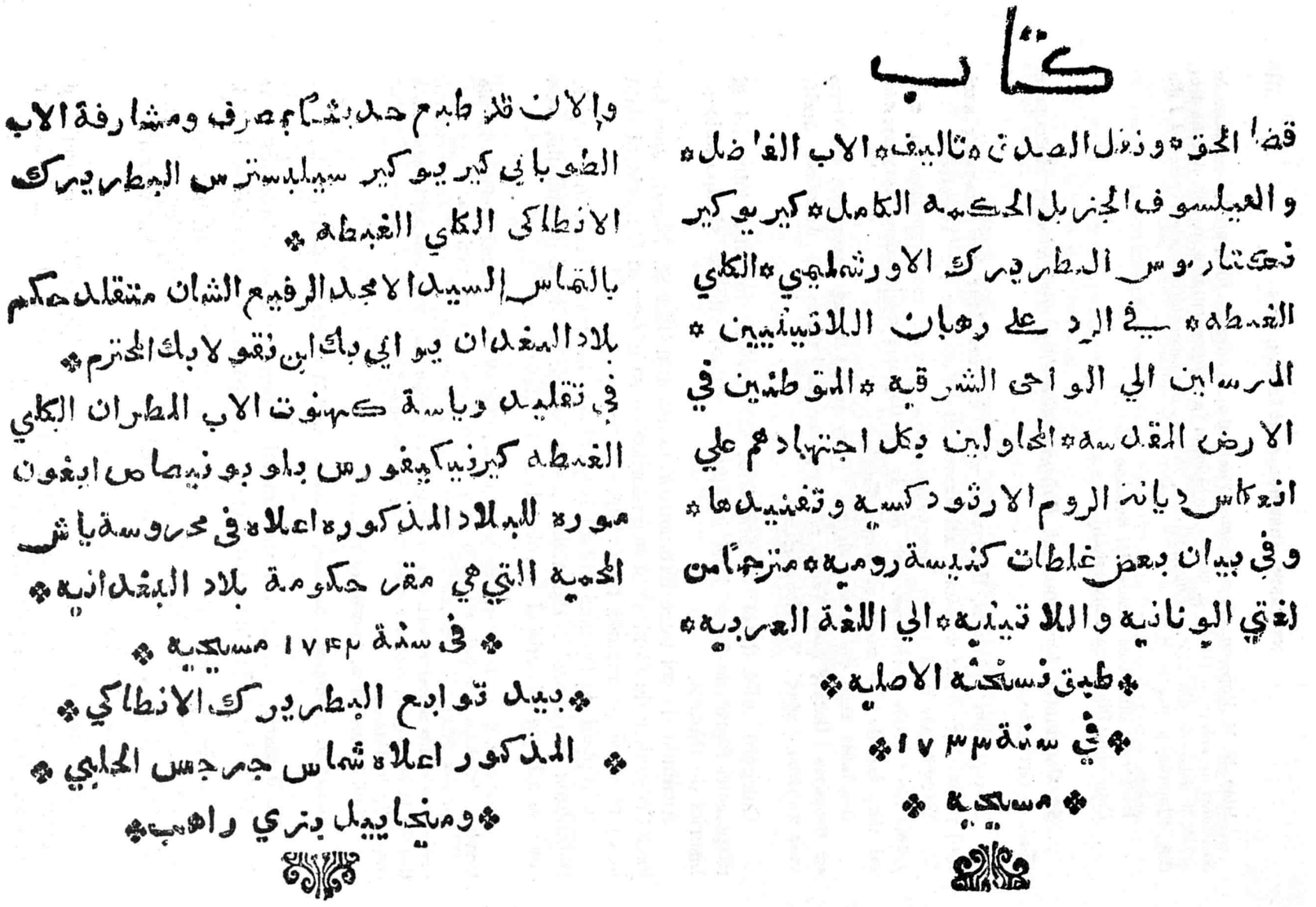
95. Nectarie, patriarhul Ierusalimului, *Cartea arbitrul adevărului şi al dreptăţii*, traducere în limba arabă de Silvestru, patriarhul Antiohiei, Iaşi 1746.

Eustratie Argentis, *Manual în contra infailibilităţii Papei*, traducere în limba arabă de Masaad Naşu din Damasc şi publicată de Silvestru, patriarhul Antiohiei, Iaşi 1746. — Limba arabă (amândouă tipărite într'un volum).

Pentru titlul original arab, v. p. 62, facs. 24.

Cartea arbitrul adevărului şi expunerea dreptăţii, alcătuită cu multă şi desăvârşită înţelepciune de cucernicia sa părintele şi filosoful kirios kir Nectarie, prea fericitul patriarh al Ierusalimului.

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

كتاب
قضا الحق ونزل الصدق تاليف الاب الفاضل
والفيلسوف الجزيل الحكمه الكامل كيريوكير
نحكتاريوس البطريرك الاورشليمي الكلي
الغبطه في الرد على رهبان اللاتينيين
المرسلين الي النواحي الشرقيه المتوطنين في
الارض المقدسه المحاولين بكل اجتهادهم علي
افساد دياننة الروم الارثوذكسيه وتفنيدها
وفي بيان بعض غلطات كنيسة روميه مترجما من
لغتي اليونانيه واللاتينيه الي اللغة العربيه
طبق نسختة الاصليه
في سنة ١٧٣٥
مسيحيه
والان قد طبع حديثا بمصر ومشارفة الاب
الطوباوي كيريوكير سيلبستروس البطريرك
الانطاكي الكلي الغبطه
بالقاس السيد الامجد الرفيع الشان متقلد حكم
بلاد البغدان يوالي بك ابن نقولا بك المحترم
في تقليد رياسة كهنوت الاب البطران الكلي
الغبطه كيرنيكيفورس بلوبونيصاص ابغون
موره للبلاد المذكوره اعلاه في محروسة ياش
الحميه التي هي مقر حكومة بلاد البغدانيه
في سنة ١٧٣٥ مسيحيه
بيد تواضع البطريرك الانطاكي
المذكور اعلاه شماس جرجس الحلبي
ومنخاييل بتري راهب

24. Nectarie, *Arbitrul adevărului și al dreptății*, Iași 1746. — Paginile cu titlu.

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

Răspunsul către monahii latini trimişi în părţile Orientului şi locuitori în pământul sfânt, căutând cu toată silinţa lor a contraria şi a combate religia Grecilor ortodocşi.

Arătarea câtorva greşeli ale bisericii din Roma.

Tradusă din ambele limbi, greacă şi latină, în limba arabă, după textul original, în anul creştin 1733. | Dar acum s'a tipărit din nou — cu cheltuiala şi sub îngrijirea părintelui cel fericit kirios kir Silvestru, patriarhul Antiohiei, din stăruinţa slăvitului şi cinstitului Domn, conducătorul ţării Bogdaniei, Ioan Bey [1], fiul lui Nicolae Bey cel cinstit, şi cu blagoslovirea înălţimei sale preoţeşti, a părintelui mitropolit kir Nichifor, cel plin de fericire — pentru mai sus pomenita ţară, în Iaşi ⟨oraşul⟩ cel de ⟨Dumnezeu⟩ păzit şi reşedinţa ţării Bogdaniei.

În anul 1746[2], cu mâna însoţitorilor patriarhului antiohian pomenit mai înainte, Diaconul Gheorghe din Alep şi Mihail Dimitrie călugăr.

Formatul 15, × 21 cm.

Cuprinde 6 foi nenumerotate + 265 pagini numerotate; urmează 4 pagini nenumerotate, din care primele 2 sunt albe + 56 pagini numerotate + 3 pagini nenumerotate (ultima albă).

Colaţiunea paginelor; cele nenumerotate: pag. 1 albă; pag. 2—3 titlul (v. facs. nr. 24); pag. 4 are stema Moldovei, lucrată primitiv în xilografie: capul de bour are între coarne o stea, iar deasupra soarele şi luna, (v. facs. nr. 25). Toate acestea încadrate într'o ghirlandă de flori, care, în partea superioară, are coroana de domn susţinută la dreapta şi la stânga de doi îngeri, cari ţin în mâini sceptrul şi spada. Sub aceşti îngeri, alţi doi îngeri.

Intre flori sunt ascunse următoarele iniţiale slavone: І. І. Н. ЕЕ. М. Г. З. ММ., adică Іѡ Іѡан Никлаі воєводѧ Мавроκорδат господар земли Молδавскои (Io Ioan Nicolae voevod Mavrocordat domn ţarii Moldovii).

Sub stemă, urmatoarele patru rânduri în limba grecească, transcrise însă în litere arabe :

Ἰωάννου Ἰωάννου Νικολάου Βοεβόδα τοῦ εὐσεβεστάτου καὶ φιλοχρίστου ἡμῶν αὐθέντου καὶ ἡγεμόνος πάσης Μολδοβλαχίας, πολλὰ τὰ ἔτη (Lui Ioan Nicolae voevod, prea evlaviosul şi de Hristos iubitorul nostru Domn şi stăpân al întregei Moldaviei, mulţi ani).

Pag. 5—8 prefaţa patriarhului Silvestru; p. 9—12 tabla de materii.

Pag. 1—265 numerotate. Textul polemicei: cartea I, p. 1—76, cartea II, p. 77—190; cartea III, p. 190—265.

Prefaţa lui Silvestru, patriarhul Antiohiei (p. 5—8):

Slavă Domnului în veac.

Silvestru, cu mila lui Dumnezeu patriarh al Antiohiei şi al întregului Orient.

Harul Dumnezeesc şi binecuvântarea cerească să fie pentru toată ceata preoţilor credincioşi şi pentru întreaga noastră turmă de Arabi ortodocşi; să le fie călăuză întru săvârşirea faptelor mântuitoare, amin.

Dar după aceasta, spune sfinţitul părinte şi de abondentă înţelepciune, păstorul păstorilor, kirios kir Silvestru, patriarhul plin de fericire al Antio-

---

[1] Ioan Mavrocordat, domnul Moldovei, 29 Iunie 1743 — Mai 1747.

[2] In original 1742. In numerotaţia veche arabă cifra 2 se scria la fel ca cifra 6, numai întoarsă : 2 = ٢, 6 = ٦; uşor se explică, deci, greşala tipografică 1742, în loc de 1746. In epilog însă, este tipărită data exactă: 1746.

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

hiei ⟨căruia⟩ Dumnezeu să-i prelungească arhieria, ca să mai avem binecuvântările lui, din bunătatatea sa, amin.

⟨Această carte⟩ dată fiecăruia dintre aceia pe care-i interesează, dintre fiii noştri sufleteşti, fii ai sfântului scaun apostolic antiohian. Să se ştie:

25. Nectarie, *Arbitrul adevărului şi al dreptăţii*, Iaşi 1746. — Stema Moldovei.

când am intrat în ţările Bogdane, în anul creştin 1735, scopul nostru a fost să tipărim cărţi bisericeşti şi altele pentru interesul creştinilor.

Duşmanii bisericii lui Christos, însă, aceia de ritul Latinilor, cari sunt contra doctrinii bisericii noastre sfinte şi drept credincioase, ne-au turburat şi

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

au căutat să ne înlăture. Aceasta au făcut-o din îndemnul tatălui lor, diavolul, ca să ne desființeze, pentrucă avem gânduri bune. Abia am putut să tipărim această carte, cu nesfârșită oboseală; deaceea sunteți rugați să nu luați în seamă neglijența compoziției și a tipăririi. Dar fiți atenți la înțelegerea ei, la desfășurarea frazei și la expunerea versetelor, pe care nu le-am greșit în copierea lor; fiți atenți ca să puteți răspunde la întrebarea acelora cari vă contrazic.

Să rugați pe Dumnezeu pentru fiul nostru spiritual și iubitul nostru, înțeleptul Ioan Bey [1], fiul răposatului Nicolae Bey, stăpânul provinciei tuturor țărilor Bogdane, să-i dea o vieață lungă, încrederea și stăruința lui pe tron, ca să îngăduie tipărirea și a unei alte cărti, fiindcă este iubitor de bine.

Am tipărit din acest volum 1500 exemplare, ca să fie răspândite între creștini, iar binecuvântarea să fie peste voi a doua și a treia oară.

Mai jos iscălitul, în iubirea noastră, Silvestru, cu slava lui Dumnezeu cel înălțat patriarh al Antiohiei și al Orientului întreg.

Tabla de materii (p. 9—12).

Cartea întâia:

Cap. 1. *(Un fel de prefață a cărții însăși).*

Cap. 2. Că numele celor păcăliți de ei (Latini), sunt scrise pe tablă la ei (Latini).

Cap. 3. Despre felul cum păcălesc prin ispite și ademeniri de bani.

Cap. 4. Noua învățătură a acelor călugări produce o nouă credință.

Cap. 5. Arătarea cauzei pentru care au inventat Latinii această credință nouă și o propagă elevilor lor în predicile și învățătura lor.

Cap. 6. Despre spionajul acesta însuși.

Cap. 7. Despre cauza pentru care a despărțit Papa pe el însuși de Biserica orientală.

Cartea a doua:

Cap. 8. Despre sfânta împărtășanie a mirenilor la Latini, ⟨care⟩ nu este desăvârșită.

Cap. 9. Latinii nu împărtășesc copiii, dacă nu au împlinit 12 ani.

Cap. 10. Preoții Latinilor nu botează copiii prin stropire.

Cap. 11. Latinii nu ung pe cei botezați cu untdelemn, nici cu mir.

Cap. 12. Despre ungerea pe care o întrebuințează preoții Latinilor.

Cap. 13. Preoții Latinilor se închipuesc că sunt o cauză activă în îndeplinirea misterelor și nu sunt ei cauza îndeplinirii lor.

Cap. 14. Episcopul Latinilor, când slujește și sfințește pâinea sfântă, nu împărtășește pe preoții cari slujesc cu el.

Cap. 15. Că Papa se împărtășește cu trupul domnului când i se prezintă, dar stând jos (pe scaun).

Cap. 16. La Latini fără nici o explicație logică, preotul slujește în noaptea Nașterii Dumnezeului nostru, trei slujbe consecutive.

[1] Ioan Mavrocordat, domnul Moldovei, 29 Iunie 1743 — Mai 1747.

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

Cap. 17. Răspuns împotriva Latinilor, pentru postul de Sâmbătă.

Cap. 18. Fără vreo necesitate sensibilă corpului, Latinii permit desființarea postului și dau voie la mâncarea cărnii, mai ales acelora cari sunt bogătași.

Cap. 19. Despre ceea ce au schimbat Latinii din sistemul altarelor, la închinăciuni, iar felul în care au rânduit sfântul prestol, este cu totul altfel decât în vechea rânduială creștină.

Cap. 20. Preoții mirenilor, la Latini, sunt necăsătoriți.

Cap. 21. Despre sărutarea semnului crucii sfinte, care este pe picioarele Papei.

Cap. 22. Despre schimbarea socotelii sărbătorilor Sfintelor Paști.

Cap. 23. Schimbarea deasă a gradelor bisericești pe care o face Papa.

Cartea a treia: [1]).

Cap. 24. Cum sărbătoresc monahii europeni Botezul Domnului, la Ierusalim.

Cap. 25. Despre monahii iezuiți.

Cap. 26. Despre călcarea drepturilor de către iezuiți și mincinoasele lor argumente.

Cap. 27. Povestirea unei femei pe care iezuiții au făcut-o papistă (catolică).

A doua opera:

Eustratie Argentis *[Manuàl în contra infailibilității Papei]*, traducere în limba arabă de Masaad Naşu din Damasc și publicată de Silvestru, patriarhul Antiohiei, Iași 1746.

Cartea, cum am spus, n'are foaie cu titlu.

După cele 265 pag. numerotate ale cărții *Arbitrul adevărului*, urmează 4 p. nenumerotate + 56 pag. num. + 3 p. nenum. (ultima alba).

Colațiunea paginelor: p. 1—2 nenum. albe; p. 3—4 cuprind cuvinte de laudă lui Dumnezeu, după care urmează aceste precizări nesemnate despre opera tradusă și autorul ei, Eustratie Argentis:

... spune savantul strălucit cu merit, filosoful cercetător și teologul atent, kir Eustratie Argentis, doctorul care este din insula Hio — și Dumnezeu să-i dea fericire și răsplata muncii sale — că rătăcirea papistă și ispita latină cea nouă s'a răspândit în țările arabe, între creștini, din cauza discipolilor ispititori veniți în aceste țări pentru a răsturna religia ortodocșilor și pentru a ispiti pe cei simpli. Acești discipoli n'au idee de problemele religioase și nu cunosc cărțile teologice. Iar ispita, prin vorbe teosofice, explică părerile lor și credința cea nouă, care are de scop a ajunge ⟨acolo⟩ că Papa Romei cea veche este capul bisericii, el singur și locțiitorul Domnului Hristos într'o întâietate, în biserica întreagă de pretutindenea. Așa fiind ⟨pretind ei⟩ că este urmașul sfântului Petru, capul apostolilor și că este el singur infailibil de greșeli în credință.

---

[1] Această carte nu este amintită în prefață, dar în text se arată ca începe cu cap. 24.

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

M'am hotărît să combat părerile lor şi să resping credinţa lor prin ce am scris în domeniul acesta, pentru aceea, ca să fie folositoare credincioşilor noştri ortodocşi, cari să nu se mai înşele cu amăgirile lor, sub care se cuprind rătăciri şi îndoeli.

Dumnezeu este îndreptător la adevăr; către El este întoarcerea.

Pag. 1—56 textul; lipsind un titlu special, reproducem cele tipărite pe pag. 1 numerotată:

În numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfântului Duh, într'un singur Dumnezeu.

O mică scriere în care se răspunde la infailibilitatea Papilor Romei (lucru mincinos), scrisă de savantul strălucit kir Eustratie Argentis, doctorul care este din insula Hio.

Această scriere afirmă pe scurt şi lămureşte clar tuturor, cum Papa dela Roma poate considera schismatic pe cine vrea; că, într'adevăr, sunt schismatici mulţi dintre Papii Romei şi că biserica sobornicească învaţă că Papa Romei poate şi el cădea în erezie.

A tradus-o din limba greacă, în care s'a alcătuit, în limba arabă, preotul Masaad Naşu Damaschinul (din Damasc), în Cairo ⟨din⟩ Egipt, în anul 1740 creştin.

La pag. 57 (prima nenumerotată), sunt vignete înflorate (xilografii), care arată sfârşitul volumului. La pag. 58 (a doua nenumerotată) se află următorul epilog, care se referă la volumul întreg, deci la ambele opere:

S'a terminat tipărirea acestei binecuvântate cărţi numită *Arbitrul adevărului şi expunerea dreptăţii*, opera cinstitului părinte şi a filosofului iscusit în înţelepciune, kirios kir Nectarie, prea fericitul patriarh al Ierusalimului, ca răspuns călugărilor latini, la 13 Iulie, în Iaşi ⟨oraşul⟩ cel bine păzit, care este scaunul guvernului ţărilor Bogdaniei, în Mânăstirea Sfânta Sava. Au dat ajutor la tipărire Mihai Bezi, de fel din Koûrt-al-Dahab, în apropiere de Tripoli din Siria şi Diaconul Gheorghe din Alep, din suita patriarhului Antiohiei, prea fericitul kirios kir Silvestru şi aceasta în anul creştin 1746.

Sfârşitu-s'a cartea cu ajutorul rugăciunilor întru Domnul.

Traducerile din limba arabă le-a făcut d. Emil Muracadé, bursierul Patriarhiei din Damasc, la Bucureşti.

Anal. Acad. Rom., Partea administrativă şi desbaterile, s. II, t. 35 (1912—1913), p. 113—114. — Dan Simonescu şi Emil Muracade, *Tipar românesc pentru Arabi în secolul XVIII-lea*, în *Cercetări literare*, III (1939), p. 21—26 (şi extras).

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române (250 C. D.).

96. *Acatist*, (Râmnic 1747 ?).

In-16°, f. 2—235 şi 1 foae nenumerotată (exemplarul văzut de noi, este defectuos).

Tipar negru şi roşu, cu 15 rânduri pe pagină. Literele, ornamentaţiile (la fila 42 v. xilogravura Maicii Domnului cu Iisus în braţe, semnată Δ. Μνχ: Τ. Ρ.), formatul sunt la fel ca în *Acatistul* tiparit la Râmnic, 1746 (v. mai sus, nr. 88, p. 57—58). Textul, cu unele deosebiri ortografice, asemănător, ceea ce ne face să considerăm acest Acatist ca o nouă, imediată şi mai îngrijită ediţie a celui precedent.

Cuprinde: Slujba Acathistului (f. 1—42 r.). Cinstitul paraclis (f. 43 r.—62 r.). Canon de umilinţă (f. 62 v.—78 v.). Acathistul Sf. Nicolae (f. 79 r.—121 r.). Canon de rugăciune catre

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

îngerul păzitor (f. 121 v.—140 v.). Canon catre toţi sfinţii (f. 141 r.—151 v.). Slujba Precestaniei (152 r. —172 v.). Diferite rugaciuni «spre somnŭ», «a dimineţii» (f. 173—204 r.). «M o)l(i)tva catra D(u)mnezeu Savaoth, foarte de folosŭ, scoasă de pe grecie pre límba rumánéscă, de Dumnealuĭ Constantinŭ Cantacuzinò Stolniculŭ (f. 204 v.—214 v). Sinaxariul (f. 215 r —235 r.). Molitva de calatorie (f. 235 v.—236).

La sfârşit, pe foaia nenumerotată, recto:

In ştiinţă să vă fie la toată obştea şi ačasta, că la synaxarĭ, unde sântŭ sărbătorĭ marĭ, am îngrădit numărul cu parintejŭ, iară unde ĭaste sărbătoare numai până la amiază zi, am pus jumătate de parentejŭ.

Pe verso:

S'au tipărit şi s'au diorthosit de Dimitrie. typ. Râm.

Tuturor Pravoslavnicilor cetitori, mă rog, orice greşală veţi afla în cuvinte, sau în slove, îndreptaţi cu duhul blàndeţelor, zicând toţi: Dumnezeu să-l ĭarte, ca şi înşivă să aflaţi ertăcĭune dela lesne ertătorĭul Dumnezeu, a căruĭa ĭaste slava în veacii veacilor, aminŭ.

Bucureşti: Biblioteca d-rei Georgeta Vâjàianu.

97. *Penticostar*, Bucureşti 1747.

Semnalat de Dr. Gh. Bran, *Graiul Maramureşului*, nr. 94 din 30 Mai 1935, p. 3, nr. 29 (prima listă), ca existent la biserica din comuna Botiza. — N. Iorga, *Scrisori şi inscripţii ardelene şi maramureşene*, II, p. 192, la biserica din comuna Teiuş.

98. *Triod*, Blaj 1747.

Semnalat de Dr. Gh. Bran, *Graiul Maramureşului*, nr. 94 din 30 Maiu 1935, p. 3, nr. 14 (lista a doua), ca existent la bisericile din comunele Vişeul-de-jos, Sapânţa, Valenii, Ieud, Sălişte, Berbeşti, Borşa şi Budeşti.

99. Maria Thereza, *Poruncă pentru interzicerea circulaţiei banilor austriaci în ţările otomane supuse*, Blaj 1747. — Foae volantă.

Porunca prea-înălţateĭ şi prea-putearnicii Doamniĭ Impărăteasiĭ şi Crăiasiĭ Doamneĭ, Doamneĭ Marii Therezii, cu carea să opreaşte petreacerea banilor înpărăteştĭ şi crăeştĭ în ţările Porţii otomînìceştĭ supuse, scoasă de pre letinie în limba rumînească şi tipărită în Scaunulŭ arhierescŭ, în Blajŭ, anulŭ D[o]mnuluĭ 1747, în luna luĭ Avgustŭ, în 27 de zile, de Dimitrie Pandoviču tipografulŭ.

N'am văzut exemplare. Prima tipăritura blajeana. N. Iorga, *Scrisori şi inscripţii ardelene şi maramureşene*, I (în *Studii şi documente*, XII), p. 46, nr. XCI.

100. *Ceasoslov*, Bucureşti 1748.

ЧИСОСЛ'ОВЬ | Кáрє кѕпрúнде .ѧ сúне слѣжба дє | зú, шú дє нóапте,їкѕмь ѣ дóаw ѿаръ Тѷпърúть, .ѧ зúлеле | прѣ крецúнѕлѣй шú прѣ .ѧнълцáтѕлѣй, | Дóмнє, шú Ѡбклъдѕнтóрю â тóатъ | Цáра рѕмжнѣскъ. | Їѡ Кѡѷстантúн, Цкѡлле, | Ешекол: Мавроκордáт, | Кѕ бáгословéнїа прѣ сфúцúтѕлѕи Мѵ-|трополúть, Йлѣ Оѷгровлáхїей, | Кѵ̄ Неѡфúть Крутѣнѕль. | Кѕ ѣ кáрѕа кѣтѕмлъ сѧ Тѷпърúть .ѧ | сфúта Мѷтрополíє .ѧнь скáднѕль | Бѣкѕрéцилшрь. Ла Йнѕль ѧ ѧ҃мúн. ѧсцѕ.

Дє Бáрбѕль, Бѣкѕрецѣнѕлѵ Тѵ̄:

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

In-4°, de 2 foi nenumerotate + 548 pagini numerotate. Titlul încadrat în chenar negru. Tipar negru şi roşu; 26 rânduri pe pagină. Cartea este împodobită cu vignete şi capiteluri. Pe p. 404 icoana Bunei Vestiri semnată de „Gligorie".

Pe verso titlului, stema Moldovei şi Munteniei cu :

Stihuri asupra stemei prea luminatuluĭ şi înălţatuluĭ Domnŭ
Io Costantinŭ Nicolae Voevodŭ :

Bourul, corbul şi crucea, trei semne minunate,
Darurile tale vestescŭ D(oa)mne pré înălţate.
Bourul, D(om)nŭ Moldoveĭ că aĭ fostŭ te însemnează,
Corbulŭ, al Ţărâĭ Rumâneşti stăpân te-adeverează.
Iară crucea Pravoslavieĭ, bunŭ paznicŭ te arată.
Costandine prea creştinule, cu inimă curată,
Ačasta în véci te va păzi, cu cinste şi cu pace
Şi pre vrăjmaşi îi va surpa, ca praful îi va face.

A doua foae liminară are tabla de materii.

La sfârşit, p. 548, ultimele rânduri cuprind iertarea pentru greşelile de tipar. Bibliografiata de dl. N. Cartojan.

Bucureşti : Biblioteca Academiei Române (264 v.).

101. *Psaltire*, (Iaşi) 1748.

ѰАЛТИРЪ | Й Прорóкъвый Шй | Дпърáтъвый, | ДАВИДЪ, | Йкъмь ѳтрд чéстд[кйпь, Тупърйтъ; | Дѣ Дъ́ка Ѳотирїовичь | Тупографъ́ль дѣла | Ѳáсось, | ѧѰѪѦ, ѻктѽм. К.

In-24° (11 × 8,50 cm.), cu 564 foi numerotate, „grupate în 35 caiete de câte 16 sau 15 foi şi unul (36) de 8 foi". Pagina tipărită cu cerneală neagră, are 10 rânduri.

La f. 564 v.:

Sfârşitulŭ Psaltiriĭ şi luĭ Dumnezeu mărire.
Şi s'au diorthositŭ de preacuviosulŭ Cozma Ieromonahŭ Vlahulŭ.

Deşi nu se arată locul tipăririi, totuşi acesta este oraşul Iaşi, unde Duca Sotiriovici avea tipografie.

Studiu amanunţit bibliografic asupră-i a publicat C. Tagliavini, *O Psaltire românească necunoscută din 1748*, Bucureşti 1942 (extras din *Anal. Acad. Rom.*, s. III, t. XI, mem. 8, lit).

Bologna: Biblioteca Universităţii (fostul exemplar al Papei Benedict al XIV-lea).

102. *Apostol*, Râmnic 1749.

Semnalat de Dr. Gh. Bran, *Graiul Maramureşului*, nr. 94 din 30 Mai 1935, p. 3, nr. 31 (prima listă), ca existent la biserica din comuna Corneşti.

103. *Rânduiala osfeştaniei mici*, Iaşi 7257 (1749).

РЬНДѪЛА ѠѲФѢЩАНЇѢИ | Чéй Мйчи, | Йкъмь ѳтрачéсташь кйпь, | Тупърйтъ, | Дѣ Дъ́ка Ѳютирїювйчь. Тупографъ́ль, дѣла Ѳáсос. | Кѣ â кѣрѕѫ келтъѫла] ѳтрѕ â сѣ Тупографъ́іѣ ѳ Їѽши. | Ла влѣтъ ѕ зёнз, Февръáрїѣ кѣ.

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

In-4º mic, 15 foi nenumerotate. Prima foaie titlul, alb verso. Titlul este încadrat în chenar de flori mici.

Iaşi : Biblioteca Universităţii, Carte rară nr. 202.
Bucureşti: Biblioteca Academiei Române, copie fotografică (269 A).

104. *Ordonanţă pentru desfiinţarea cărăuşiilor fără plată*, (Blaj) 1750.— Foae volantă.

N'am văzut exemplare.
In-folio, 11 pagini (15 «ponturi»). Interzice transportul gratuit al diferitelor persoane, obligându-le să plătească potrivit cu distanţa.
Lămuriri la A. Veress, *Orânduieli româneşti vechi tipărite în Ardeal (1744—1848)*, Bucureşti 1926, p. 7—8 (afirmaţia că este prima tipăritură dela Blaj, este greşita; v. o tipăritură din anul 1747, mai sus, p. 68, nr. 99).

Cluj : Muzeul ardelean.

105. *Ceasoslov*, Blaj 1751.

ЧѢѠѠѺѺѢЪ | ѣкѹмь | Ѧтрачѣташь (sic) **Кнѓ .ѧтѫи | Тупьрѝть | сѵ̑тъ стъпѫнѝрѣ | прѣ .ѧнълцѧтей Кѣсаро-|Кръмсѣй | ЍѢЙРЇЙ ѲЄ̑РЄ̑ЄЇЙ Кѵ бл̑гословѣнїѧ] Прѣч : П : ПЄТРѹ̑ | ЙѧРОНЬ Г: Енкѧрѣшѵлѵѵ̑ | .ѧ Ѻфѝта Ѩънъстирѣ | Дѣ лѧ Блажѹ̑] Лѧ Йнѵ̑ль дѣ лѧ Хс̑ | ѣѧ̈на | [Ѻѧ]ѵ Тѵ̑р̑ѝ дѣ кѵчѣрникѵ̑л Поѝ [Б]лѧ[никѵ̑ль?] | ши дѣ Васи̑лїѣ К...** (hârtia ruptă).

Cele două exemplare ale Academiei Române neavând primele foi, am reprodus titlul după copia trimeasa de Protopopul Ilie Băianu din Cluj, lui Nerva Hodoş. Insemnările trimise arata că exemplarul Pr. Daianu e mai complet decât exemplarele Academiei şi anume: are format in-16º, 2 foi nenumerotate + 660 pag.; paginaţia lipseşte la câteva foi dela sfârşit.
Tipar negru, cu litere de 2 mărimi ; 17 rânduri pe pagină. Pe verso titlului se află reprezentată mănăstirea din Blaj. în gravura săpată de Vlaicul (v. facs. nr. 296 din *Bibl rom. veche*, II, p. 141) cu urmatoarea legenda :

Acĭastă mănăstire o au început şi o au înzestrat împăratul Carol al 6. l. 1738 şi o au isprăvit fiĭca sa M. Theresia pe sam[a] Episcopii şi a Călugărilor Rumâneşti.

Tot de Vlaicu sunt săpate urmatoarele gravuri: pe p. 102, Iisus înconjurat de Serafimi şi Heruvimi, semnată: «1751 Vlaicu»; foae între p. 172—173, sfatul arhiereilor pentru condamnarea lui Iisus, nesemnata; foae între p. 182—183, batjocorirea lui Iisus, semnată «Vlaicu»; foae între p. 196—197, rastignirea pe muntele Capaţânilor, semnata «Vlaicu» ; p. 216, icoana împărtaşaniei, semnata «Vlaicul», repetata şi la pag. 606; p. 238, Iisus rastignit, semnată «Vlaicul»; p. 258, înfaşurarea lui Christos în giulgiu, semnata «Vlaicul»; coborîrea în mormânt, semnata «1752 Vlaicul»; p. 388, Invierea lui Christos, semnata «Vlaicul».
Lipsind foile dela început în exemplarele Academiei, reproducem după copia comunicată de Pr. Daianu:

Predoslovie cătră cetitori.

Iubite Cetitorĭule, socotindŭ lipsa cé mare, care se află în Némul nostru, nu numai de spre parté iubitorilor de Rugăcĭunĭ, pravoslavnicĭ mirénĭ, carii de şapte ori în zi a lăuda pe Dumnezeu cu Proroculŭ Davidŭ, au cetindŭ, au ascultându, poftescŭ; nicĭ nu maĭ de spre parté tinerilorŭ, carii a învăţa şi a să deprinde în sfintele scripturĭ dorescŭ, ci încă mai alesŭ

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

despre partè Preoţilorŭ, cariĭ pentru darulŭ Preoţieĭ sântŭ datorĭ precumŭ sfânta Besérică învaţă, în toate zilele a-şĭ ceti Praşila, adecă céle şapte Laude ale luĭ Davidŭ, de sfânta Besérică aşezate şi rânduite. Şi măcarŭ că pentru lipsa cărţilorŭ, adecă Cĭasosloavelorŭ, câţi Preoţĭ nu fără mare păgubire sufletéscă, îşi părăsesc acé datorie. Dreptŭ acéĭa, ca să să vindece câtuşi de câtŭ acĭastă mare scădére, ne-am nevoitŭ pentru binele şi folosulŭ Tău celŭ sufletescŭ, a da în typarĭu Cĭasoslovŭ, urmându izvoadele céle drépte şi dinŭtr'însăle culegându céle mai de lipsă spre folosulŭ Tău, precumŭ următoaré scară ţi le va arăta; şi înfrumuseţându-le cu Icoane, carele arată în sine tâlcuiré Laudelorŭ, puindŭ şi Pashaliĭa cu rânduĭală maĭ pe scurtŭ, pentru a ta uşurare.

Decĭ dară cetéşte în pace, pe Dumnezeu în toată vrémé laudă şi cu rugăcĭunile tale, céle de pururé noĭ, roagă-lŭ aĭ tăĭ, cătră Hs. rugătoriĭ Iero-Monaşiĭ de la Blajiŭ.

Colaţiunea paginilor, după ex. Academiei: Polunoştniţa de toate zilele, p. 33—67. Polunoştniţa Sâmbetii, p. 68—95, a Duminecii, p. 96—101. Inceputul utreniei, p. 103—164. Ceasurile 1—8, p. 165—215. Inceputul obeadniţii, p. 217—237. Ceasul al 9-lea, p. 239—256. Sub formă de titlu: «Rânduiala a laudei ceii de a şaptea», p. 257—283 (Vecernia). Pavecerniţa mică, p. 285—301, cea mare, p. 302—358. Troparele Triodului, p. 359—387. Ceasurile Paştilor, p. 389—396. Troparele Penticostarului, p. 397—408, ale Invierii, p. 409—433. Troparele peste toată săptamâna, p. 434—443. Troparele şi condacele sfinţilorŭ de obşte, p. 444—468. «Bogorodnciele...», p. 469—476. Synaxariu, p. 477—573. Cinstitul paraclis, p. 575—605. Slujba Sf. Priceştanii, p. 609—643. Rugaciunile mesei, p. 644—647. Insemnare pentru înţelesul Pashaliei şi Pashalia, p. 647—652 (restul lipseşte în exemplarul Academiei).

N. Iorga, *Scrisori şi inscripţii ardelene şi maramureşene*, II, p. 100 (exemplar la Feleac). — A. Filimon, *Dacoromania*, VI (1929—1930) p. 379—380 descrie exemplar defectuos şi pune greşit anul 1752.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române (280 A). — Cluj: Biblioteca Pr. Elie Daianu.

106. *Mineiu*, Blaj 1751 (?).

Semnalat de Dr. Gh. Bran, *Graiul Maramureşului*, nr. 94 din 30 Mai 1935, p. 3, (prima listă), ca existent la biserica comunei Purcăreţ.

107. *Octoih*, Bucureşti 1752.

Semnalat de P. Constantinescu-Iaşi, *Tipărituri vechi romîneşti necunoscute*, Iaşi 1931, p. 4, nr. 2, ca existent la bisericile din Goiani (Lăpuşna) şi Ohrincea (Orhei).

Octoihul citat de Gh. Bran, *Graiul Maramureşului*, nr. 94 din 30 Mai 1935, p. 3, nr. 33 (prima listă), existent la biserica din Vad, ca tipărit la Blaj, credem că n'a existat, ci el trebue să fie acesta, tipărit la Bucureşti.

108. *Slujba Sf. Timotei*, (Iaşi) 1752. — Greceşte.

Ἀκολουθία τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Τιμοθέου ἀρχιεπισκόπου Προικοννήσου, Συντεθεῖσα μὲν παρὰ τοῦ λογιωτάτου διδασκάλου τῆς ἐν Ἰασίῳ αὐθεντικῆς σχολῆς, κυρίου Νικολάου Χιλιοδρομέως, τυπωθεῖσα δὲ διὰ δαπάνης τοῦ λογιωτάτου ἄρχοντος γραμματικοῦ Κυρίτζη Ἰλιάσκου καὶ ἀφιερωθεῖσα τῷ πανιερωτάτῳ ἀρχιεπισκόπῳ Προικοννήσου κυρίῳ κυρίῳ Νικηφόρῳ, ἐπὶ τῆς ἡγεμονίας τοῦ ὑψηλοτάτου καὶ θεοσεβεστάτου αὐθέντου καὶ ἡγεμόνος πάσης Μολδοβλαχίας, κυρίου κυρίου Ἰωάννου Κωνσταντίνου Μιχαὴλ Ῥα-

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

κοβίτζα βοεβόδα, ἀρχιερατεύοντος τοῦ πανιερωτάτου μητροπολίτου κυρίου κυρίου Ἰακώβου, παρὰ Δούκᾳ Σωτηρίῳ τυπογράφῳ, τῷ ἐκ τῆς νήσου Θάσου. ,αψνϐ΄.

Slujba celui întru sfinţi părintelui nostru Timotei, arhiepiscopul Priconesului. Alcătuită de prea învăţatul dascăl al şcoalei domneşti din Iaşi, Domnul Niculae Hiliodromeus şi tipărită cu cheltuiala prea învăţatului boier grămătic, a dumnealui Iliaşcu şi închinată Prea sfinţitului arhiepiscop al Priconesului, Domnul Domn Nichifor, sub domnia prea înălţatului şi prea cucernicului Domn şi stăpânitor a toată Moldova, Domnul Domn Ioan Constantin Mihail Racoviţă Voevod, păstorind Inalt Prea Sfinţitul Mitropolit, Domnul Domn Iacov, de către Duca Sotiriu tipograf, cel din insula Thasos, 1752.

In-4⁰, 38 foi nenumerotate (ultima albă). Pe verso titlului armele lui Const. Mihail Racoviţă Voevod (stema Moldovii?). F. 2 r. epigrama lui Duca Sotiriu adresata Domnitorului; verso, gravura Sf. Timotei.

Traducerea titlului de d. Alex. Elian.

Mgr. Louis Petit, *Bibliographie des acolouthies grecques*, Bruxelles 1926, p. 285—286. — Emile Legrand, Mgr. Louis Petit, Hubert Pernot, *Bibliographie hellénique au XVIII-e siècle*, t. I, Paris 1918, p. 403—404.

Muntele Athos: Biblioteca M-rii Xeropotam.

109. Iacov, Mitropolitul Moldovei, *Pastorală*, (Iaşi) 1752. — Foae volantă.

D. Dan, *Mânăstirea şi comuna Putna*, Bucureşti 1905, p. 95, nr. 97 aminteşte, după Inventarul Mănastirii:

«O carte pastorală tipărită, dela mitropolitul Iacov, din 28 August 1752, adresata unui oarecare preot Dimitrie».

110. *Ceasoslov*, Blaj 1753.

A. Filimon, *Dacoromania*, VI (1929—1930), p. 380 descrie o noua ediţie a Ceaslovului din Blaj 1751 (v. mai sus, nr. 105): exemplar defectuos; in-8⁰, p. 21—586. Are tiparul, frontispiciile, gravurile (semnate de gravorul Vlaicu) asemanatoare cu cele din Ceaslovul 1751, deosebită fiind numai rânduirea textului în pagini. A. Filimon da ca an de tiparire 1753, pentrucă, dupa acest an, tipografia din Blaj a introdus unele înoiri tipografice tehnice, care nu se gasesc în Ceaslov.

111. *Evanghelie*, Bucureşti 1753.

Sfânta şi Dumnezeiasca Evanghelie cu voia luminatului şi înălţatului Domn şi oblăduitoriu a toată Ţara Rumânească, Io Nicolaie Alexandru Voevod Mavrocordat, cu blagoslovenia şi cu toată cheltuiala purtătorului pravoslaviei, prea sfinţit Chir Daniil, mitropolitul a toată Ţara Rumânească şi exarchu plaiurilor. Acum într'acesta chip tipărită şi diortosită, în scaonul Dumniealui, în Bucureşti. La anul dela spesenia lumii 1753.

De cucearnicul întru preoţie Popa Stoica Iacovici.

Comunicat de dl. prof. I. Crăciun din Sibiu.

112. *Liturghii*, Bucureşti 1754.

Semnalat de Dr. Gh. Bran, ca existent la biserica comunei Deseşti, din Maramureş cf. *Graiul Maramureşului*, nr. 94 din 30 Mai 1935, p. 3, nr. 35, prima lista).

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

113. *Alfavita sufletească*, Iaşi 1755.

'Ѧ|ЛФѦВИТѢ | СЪФЛѢТѢСКЪ | спрє фоло[сѧ]лѣ дє ѣщє а҃ тѵтврѡрѣ | чєлѡрѣ [чє] вѡрѣ съ вїецѣмскъ лѣй | Дмнєѣ кѣ вѣнъ плъчѣрє. Ѩкѣмѣ | ѧтѫ[ю] ѧтрѣ ачєсташѣ кѷпѣ Тѵпьрй|тъ. Ѧ зилєлє прѣ Лѣминатѵлѣй, | [шй п]рѣ ѧнълцатѵлѣй Дмнѵлѣй но|стрѣ, Їѡ ЙТѢЙ ГѵКЙ | ВОѢвѡДЯ. Кѣ Блгоса[овєнїѧ] шй кѣ тоатъ кїелтѣ[жла прѣwсфй]|цйтѵлѣй Мит[рополйтъ Кѵрїѣ Кѵръ] | ЇЙКѠ[ЕЬ ѧ сфжнта Митрополїѣ ѧ Їшї, лѣт ѧѱне дє Григорїє Сталовичи типограф.

Autorii *Bibliografiei...*, vol. II, p. 300, nr. 483 au bibliografiat greşit sub anul 1785 (în loc de 1755) şi incomplet această carte, studiată, din punct de vedere bibliografic, cu toată atenţia, de N. - A. Gheorghiu, *Glosse bibliografice*, Bucureşti 1937, p. 6—12.

In-8° mic, de 5 foi nenum. + 253 foi, tipar negru, cu 19 rânduri pe pagină.

Titlul încadrat de 3 părţi cu chenar gros de flori şi linii, iar sus un frontispiciu înflorat, cu medalion la mijloc; în medalion crucea cu iniţialele IC XC HI Кѧ. Pe verso titlului icoana Maicii Domnului cu Iisus în braţe.

Atât frontispiciul, cât şi icoana se mai găsesc în *Bucvarul* tiparit tot la Iaşi, în 1755.

In foile liminare, după titlu, urmează «Insemnarea capetelorŭ», cu litere mici (f. 2r —4v) şi o lămurire despre învaţaturile cărţii, tipărită cu litere mai mari (f. 4v —5v), ambele reproduse de N.-A. Gheorghiu, *op. cit.*, p. 9—12.

Pe f. 253r. sunt 10 versuri despre iertarea greşalelor de tipar, de „Evloghie smeritul", (reproduse în *Bibl. rom. veche*, II, p. 300).

Originalul din care s'a tradus este slavon: Ѩлфавитъ а[ѕ]ховныи, cf. Şt. Gr. Berechet, *Originalul slavon al „Alfavitei sufleteşti" din 1755*, în *Revista istorică*, XXIV (1938), p. 242—243. — Const. Turcu, *Un blestem original pe o carte puţin cunoscută...*, Iaşi 1942 (extras din *Analele Moldovei*, I (1942).

Bucureşti : Biblioteca Academiei Române (292 A). — Biblioteca Inginer Flaviu Dem. Baldovin, cunoscut bibliofil din Bucureşti.

114. *Învăţătură creştinească*, Blaj 1755. — Ediţia I.

Ѧ|БѢЦѢТѢ̀РЪ | КРѲЦЙНѢСКЬ | Прінь ѧтрєбърй шй Ръспѵ[сѵри, пентрѵ П(р)окопсѣла Шкѡалєлѡр. | Ѩкѣмь ѧтжѭ Тѵпъритъ | Кѣ Блгвєнїѧ Прѣ ѡсфинцй|тѵлѣй Кѵрїѵ Кѵрь : | П : Пѧвєль Йѧрѡй | Влъдикъй Фъгъраѧшѵлѣй. | ѧ Мънѣ҃йрѣ Сфйтй Трѡцѣ | дела Блаж. Їаѵ: ѧа. ѧѱне.

Дє кѵчѣрникѵль Пѡпа Ладѵл | Тѵпографѣл.

In-16°, 2 foi nenum. + 82 foi + 28 foi + peste 10 foi nenum., cu 18 rânduri pe pagina Titlul încadrat în chenar de compoziţie tipografică (facs. nr. 26), are pe verso însemnarea: «Aceasta mănăstire s'au început şi o au înzestrat Impăratul Carol al VI 1738 şi o au isprăvit fiica sa M. Theresiïa pe sama Episcopiei şi a calugărilorŭ Rumâneşti». La p. 3 începe o prefaţa, aceiaşi cu cea dela ed. din 1756 (v. publicată mai jos, Corrigenda, sub nr. 299).

C. Tagliavini, *Contribuţii la Bibliografia românească veche*, în *Cercetări literare*, V (1943), p. 4—7.

Sibiu: Biblioteca «Astra». — Budapesta: Biblioteca Muzeului Naţional maghiar.

115. *Antologhion*, 1756 (?).

Semnalat de N. Iorga, *Scrisori şi inscripţii ardelene şi maramureşene*, II, Bucureşti 1906, p. 158, ca existent la biserica Mănăstirii din Remeţi.

116. Ioan Theodor Calimachi, Domnul Moldovei, *Carte de mazil*, (Iaşi) 7267 (1758). — Foae volantă.

Drept titlu : Їѡ Їѡа́нь Ѳеѡдѡрь Бѡѥвѡдъ бж Милⷭ Гдⷭнь Зємли Мо҃дабскоѩ

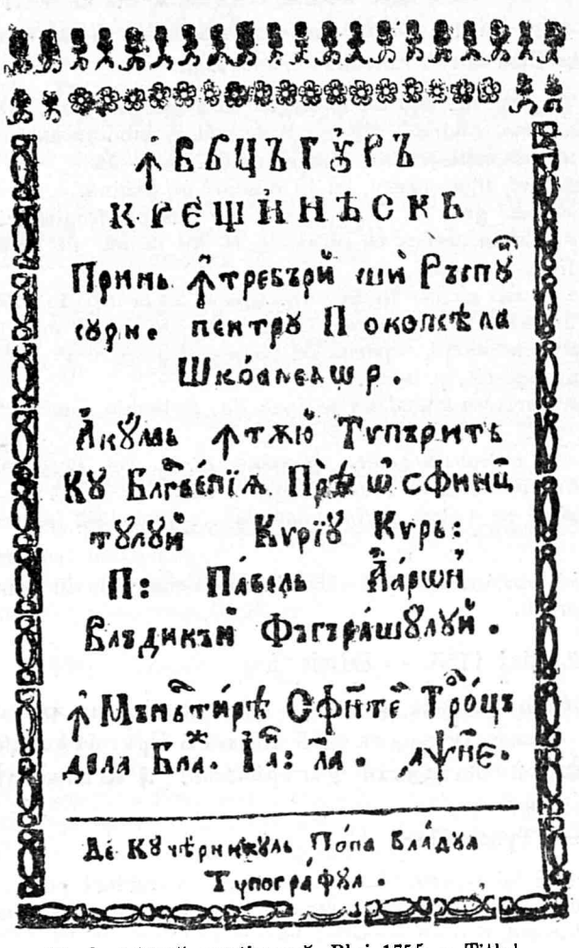
BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

Foae volantă, chip de formular, 16 × 11,50 cm. Data : «leatŭ 7267 Dechemvrie 20».

Cartea se da feciorilor de mazili aflaţi în slujba boerilor, pentru a nu le da zlotaşii peceţi.

N. Iorga, *Documente privitoare la familia Callimachi*, I, p. 422, nr. 5 (reproduce textul).

Bucureşti : Biblioteca Academiei Române (Documente 66 | LXVII şi 156 | LXVIII).

26. *Învăţătură creştinească*, Blaj 1755. – Titlul.

117. Petru Pavel, Aaron, *Bucoavnă*, Blaj 1759.

БѢКОЙЕНЪ | Пентрѳ Дѣприндерѣ Прѣнчилѡрь | ла Четáнїе, шй ла Тѣмéюль ✝ вѣцѣтѣрїй Крѣщинéцій.

Кѵ Бл҃гословéнїа Прѣ сфѣцйтѣ|лѵй, шй Прѣ лѵминáтѣлѵй | Кѵ́рїѳ Кѵ́рь : | П: ПЙВЄЛЬ ЙЙРОНЬ | БЛЬДЙКЬЙ Фѣгъраш҃лѵй | Тѵпърйтѣ. | ✝ Мънъстѵ́рѣ сфйтей Тройцъ | Ла Блáжѡ. Йвгѵстъ : кѳ. | Йній : дела Хс̃ : ѧ҃ѱѵ҃іѳ.

Де Петрѳ Сибїянь: Тѵп҃ .

In-16°, de 31 foi nenumerotate. Titlul încadrat în chenar de flori de compoziţie tipografică. Pe verso titlului : «Rugaciunea Sfântuluĭ Maximŭ înnaintea cetanieĭ».

Cuprinsul :

«Slovele» împărţite în «glasnice» (vocale), «neglasnice» (consoane) şi «dythonghĭ» (ѧ, ѣ, ѡ).

«Insemnare pentru cumu sa cade a slovni slovele ce au de asupra titla» (întregirea prescurtarilor).

«Prosodiile», (diferite rugăciuni).

«Zeace porunci ale lui Dumnezeu.»

Urmează pe mai multe pagini enumerarea simţurilor, sfaturilor, păcatelor, etc., dupa care avem :

«Faptele bogoslovii», (credinţa, nădejdea, dragostea, cainţa, ispovedania).

«Insemnarea pe scurtŭ a sfintelor taine» (botezul, sf. mir, euharistia, pocaĭania, preoţia, casatoria, sf. maslu).

Sub titlul «Puntumurile unirii», care sfârşesc volumul, se arata care sunt capeteniile bisericii, care sunt atribuţiile lor şi oarecari principii de dogma (de ex. filioque).

Vezi *Omagiu I. P. S. S. Dr. Nicolae Balan, Mitropolitul Ardealului*. Sibiu 1940, p. 587, nota 1.

Exemplar comunicat pentru bibliografiere de prof. Dr. Onisifor Ghibu.

Sighişoara : Biblioteca liceului sasesc (Die Bibliothek des evangelischen Gymnasiums).

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

118. *Catavasier*, Râmnic 1759. — Ediţia IV.

КѢТѢВѢСІѦРЮ | Ꙗкѹмь Й пáтра wáрх Тупърйть, | [Ѧ] ѧтѫ́м дом҃нїе ѧ̃ прѣ лѹминáтѹлѹ̆ дмн҃ѵ Їѡ Скарлáть, Грнгóрїе Гйка Воєвол | Кѹ бл҃гословéнїѧ, шй келтѹ́ла | сф҃ѿцїй сáле ювитóрюлѹй де Дмнезев | Кѵ҃ ГРЙГОРІЄ҃ Єпйскопѹль Рж҃никѹлѹй | Ѧ сф҃йта Єпй҃копїе ѧ ры҃никѹлѹй | Ла Йнѹль дела Хс҃ ѧ҃ѱ҃ѳ҃.

Єлѹ Тупърйть де Пóпа Кѡстáнднн | Ѯданáсїе, Бйч: Тупографѣѹль Рымнйчáнѹль.

In-8° mic, de 215 foi. Tipărit cu negru şi roşu, cu 23 rânduri pe pagină. Titlul încadrat. Pe verso titlului, sub 6 rânduri de «Troparĭulŭ naşteriiĭ, glasŭ 4», se află o gravură reprezentând pe Maica Domnului cu Iisus în braţe. Aceiaşi gravură se mai află reprodusă pe faţa 28v., 56v. şi 159r. Altă gravură pe f. 28r., 184v. şi 214v. (vignetă).

Pe primele 28 de foi textul este grecesc, cu *litere* chirilice; indicaţiile textului, tipărite cu roşu, sunt româneşti. Pe foile 29—56 textul este slavonesc cu indicaţiile româneşti, tipărite tot cu roşu. Restul textului este românesc.

Pe f. 150 începe: «Rânduĭala celuĭ deobşte Paraclisŭ».

Pe f. 158: «Adunaré acelorŭ 12 lunĭ, de preste anŭ» (Calendar); începe cu «Luna luĭ Septemvrie».

Pe f. 172v.: «Pashalie».

Pe 211v.: «Rugăciunea la blagosloveniĭa colivei».

Urmează stihuri de stea, la f. 112v. 113v. şi 2 oraţii.

Oraţia primei ediţii din 1747, tipărită în *Bibliografia românească veche*, II, p. 97—98 incomplet, fiindcă lipsea foaia respectivă din exemplarul Academiei, se completează acum astfel, (f. 214):

ţiindŭ şi da⟨r⟩uri în mâini, aurŭ, smirnă şi tămâie, o ce s'au învrednici înalta înţelepčune şi spre cé de pli⟨n⟩ norocire şi desfătare şi atâta bunătate şi plăcére d⟨u⟩mnezeĭască întru toţĭ véciĭ.

Oraţie cătră ai casiĭ în caré veĭ mérge.

Cinstite jupâne oblăduitorĭule alŭ casei aceştiĭa, de vréme ce aĭ ajunsŭ a prăznui o taină foarte mare ca ačasta, cu credinţă te închină celuĭ ce s'au născut astăz soarelui dreptăţii ce au răsăritŭ dinŭ pântecele fečoareĭ Mariĭ şi noao celora ce şădém întru întunérec şi în umbra morţiĭ s'au arătat şi din călduroasă inimă să mulţămeşti, cu toţi ai caseĭ dumitale pentru multa şi nemăsurata milă ce au făcutŭ cu noĭ m⟨i⟩lostivulŭ D⟨u⟩mnezeu au întăritŭ firé noastră cé căzută. Cu naşteré căruia şi eu mă rogŭ, ca unuia născutŭ fiĭu luĭ D⟨u⟩mnezeu şi D⟨u⟩mnezeu adevăratŭ, să dăruiască pace, sănătate pré luminatului nostru Domnŭ şi viĭaţă norocită şi bună întemeĭare întru cinstitŭ şi luminatŭ scaun Măriei Sale şi împreună cu toată curtea Măriei Sale şi împreună cu dumnéta cinstite jupâne (sau: pré cinstite Părinte) şi cu totŭ norodulŭ creştinescŭ ca împreună dépururé să priimiţi bucuriĭa ačasta în mulţi ani cu veselie, cu toate céle bune şi de folosŭ.

La f. 215r. rândurile pentru iertarea greşalelor tipografice, întocmai ca la ediţia I din 1747, reproduse în *Bibl. rom. veche*, II, p. 98. Bibliografiat de d. N. Cartojan.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române (314 A).

119. *Liturghier*, Bucureşti 1759.

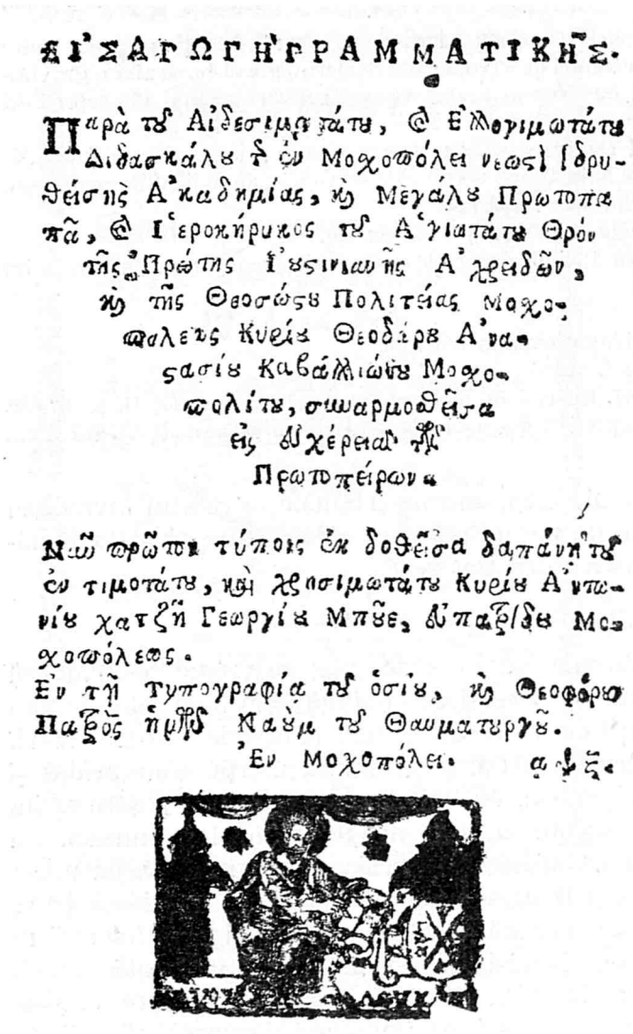
Exemplar la biserica din Năneşti, cf. Dr. Gh. Bran, *Graiul Maramureşului*, nr. 94 din 30 Mai 1935, p. 3, nr. 36 (prima listă).

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

120. *Antologhion*, Iaşi 1760.

Semnalat ca existent la biserica din Şceu, de Dr. Gh. Bran, *Graiul Maramureşului*, nr. 94 din 30 Mai 1935, p. 3, nr. 37 (prima listă).

121. T. A. Cavallioti, *Introducere în gramatică*, Moscopole 1760. — Greceşte.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗΣ.

Παρὰ τοῦ Αἰδεσιμωτάτου, καὶ Ἐλλογιμωτάτου Διδασκάλου τῆς ἐν Μοσχοπόλει νεωστὶ ἱδρυθείσης Ἀκαδημίας, καὶ Μεγάλου Πρωτοπαπᾶ, καὶ Ἱεροκήρυκος τοῦ Ἁγιωτάτου Θρόνου τῆς Πρώτης Ἰουστινιανῆς Ἀχρειδῶν, καὶ τῆς Θεοσώστου Πολιτείας Μοσχοπόλεως Κυρίου Θεοδώρου Ἀναστασίου Καβαλλιώτου Μοσχοπολίτου, συναρμοσθεῖσα εἰς εὐχέρειαν τῶν πρωτοπείρων.

Νῦν πρῶτον τύποις ἐκδοθεῖσα δαπάνῃ τοῦ ἐντιμοτάτου καὶ χρησιμωτάτου Κυρίου Ἀντωνίου χατζῆ Γεωργίου Μπόε, εὐπατρίδου Μοσχοπόλεως, ἐν τῇ τυπογραφίᾳ τοῦ Ὁσίου καὶ Θεοφόρου Πατρὸς ἡμῶν Ναοὺμ τοῦ Θαυματουργοῦ.

Ἐν Μοσχοπόλει ,αφξ΄.

27. T. A. Cavallioti, *Introducere în gramatică*, Moscopole 1760. — Titlul.

Introducere în gramatică de Domnul Teodor Anastasie Cavallioti Moscopoleanul, prea cucernicul şi prea învăţatul dascăl al Academiei, de curând ridicatĭ la Moscopole şi mare protopop şi predicator al prea sfântului Scaun al primei Iustiniane a Ohridei şi al cetăţii de Dumnezeu păzite a Moscopolei, alcătuită spre înlesnirea începătorilor. Acum, întâi, dată la tipar, cu cheltuiala prea cinstitului şi prea vrednicului Domn Antonie Hagi Gheorghiu Bue, nobil din Moscopole, la tipografia cuviosului şi de Dumnezeu purtătoriului părintelui nostru Naum Făcătorul de Minuni. In Moscopole, 1760.

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

In-8° mic, 7 foi nenumerotate, 144 pagini. Verso titlului alb. Pe titlu gravura mică a evanghelistului Luca (facs. nr. 27). Vignete înflorate la p. 4 şi 144. Deasupra vignetei dela p. 144, gravura Sf. Naum, patronul tipografiei din Moscopole, între ornamente.

Pe paginele liminare dedicaţia autorului, închinată lui Chiril, Arhiepiscopul Primei Iustiniane şi al Bulgariei, precum şi zece epigrame închinate autorului, semnate de: Terpos Macu, Vretos, N. Sabalas, Naum Grustas, ieromonah Savva, Gh. Nicolaidis Turtas, Naum Nicolau Turtas, ieromonah Ambrosiu, Toma Anastasiadi, Ioan Posamas.

V. Papacostea, *Teodor Anastasie Cavallioti*, în *Revista istorică română*, II (1932), p. 64—65.

E. Legrand, Mgr. L. Petit, H. Pernot, *Bibliographie hellénique au XVIII-e siècle*, t. I, Paris 1918, p. 510—511 (greşesc numarând 8 foi liminare şi 11 epigrame).

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române, cota 323 A (exemplar fără p. 1—2).

122. *Catavasier*, Bucureşti 1761.

«Catavasiariu, cu toate trebuincioasele cântări... cu blag. Mitrop. Grigorie. Buc., 1761» — astfel este semnalat în broşura *Anticariatul «Ardealul»*, *Catalogul I*, Cluj 1926, p. 21, nr. 521 b.

123. *Evanghelie*, Bucureşti 1761.

Semnalata de Dr. Gh. Bran, *Graiul Maramureşului*, nr. 94 din 30 Mai 1935, p. 3, nr. 38 (prima listă), ca existentă la biserica din comuna Slătioara.

124. *Proclamaţia generalului Buccow*, Blaj 1761. — Foae volantă. Nemţeşte, ungureşte şi românește.

Foae volanta (de 19 × 27 cm.), datata Sibiu, 19 Apr. 1761, tipărită însă cu literele tipografiei din Blaj. Convoacă pe Românii din Ardeal la Sibiu, pentru a pune capăt certurilor dintre ei, în chestii bisericeşti.

Dr. A. Veress, *Orânduieli româneşti vechi tipărite în Ardeal (1744—1848)*, Bucureşti 1926, p. 8.

Cluj: Muzeul ardelean.

125. *Catavasier*, Blaj 1762.

КѢТѢѢѢГѢѦРІѺ | къ мѣлте прєсте тѣтъ ѣнълъ | трєвъничѣасє кѫнтѣрѣй. | Къ | кѣгословєнїѫ Прѣ ѿ сфѣ-|цѣтълъй, шѝ Прѣ лъмина-|тълъй Дѫнь | ПЄ̃ТРЪ̃ ПѢѢЄ̃ЛЬ ѢѢРОНЬ | Дє Бѣстра. | Принь цѣра Ѣрдѣлълъй, | шѝ пѣрцилорь ЄѢ ѧпрєвна-|тє Влхдѣкъл Фхгхрѣшълъй. | Тѣпхрѣтъ лл сфѣта Троѣцѫ ѧ Блѣжь. ѣнълъ ѧлѱѣв.

Дє Димѣтрїє Рымничѣнъль.

In-8° mic, de 3 foi nenum. şi peste 567 pagini (complet 570 p.). Titlul încadrat în chenar de linii şi flori de compoziţie tipografică (facs. nr. 28).

Tipar negru şi roşu, câte 17—18 rânduri pe pagina. Verso titlului alb. Celelalte 2 foi liminare au tabla de materii ce publicăm mai jos. Catavasiile urmează în românește până la pag. 378. Dela p. 379—474 sunt scrise în grecește, dar cu litere cirilice.

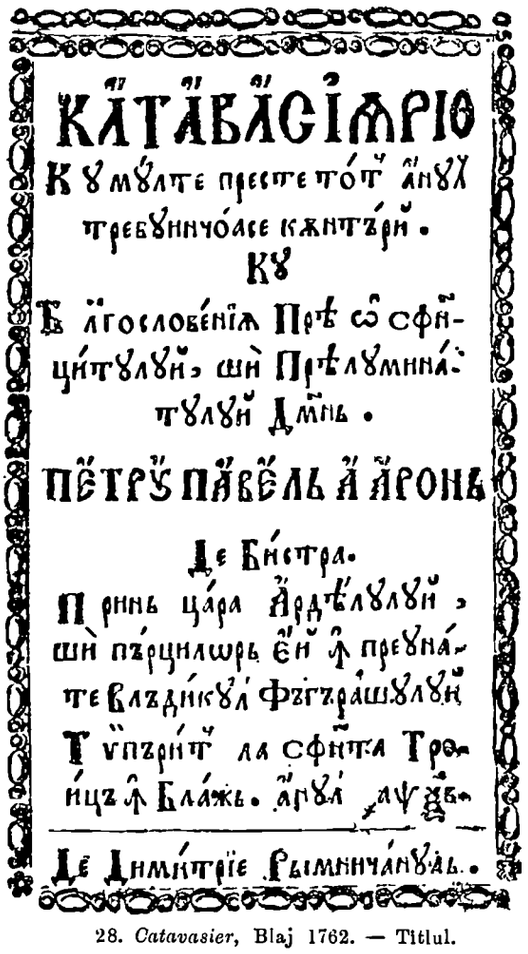
Insemnaré pe scurtŭ celorŭ ce să cuprind întru acest Catavasiĭarĭu.

Catavasiile rumânești.

La Naşteré lui Hs. listŭ.	1
La Botezul Domnuluĭ.	17
La Stretenie.	40
La Duminica Florilorŭ.	50

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

Canonulŭ Paştilorŭ 78
La Înălţaré Domnuluĭ 104
La Adormiré Précistiĭ 140
La Zioa Crucii 152
La Buna Vestire 40
Troparele Patimilorŭ 72
Troparele cu slavele la praznice şi la sfinţĭ să începŭ list 98

КАТАВАСІМРІО
КѸМѸЛТЕ ПРЄСТЕПТО҃Т ѦНѲѴ
ТРЕБѲИНЧО́АСЕ КѪНТА́РЙ.
КѸ
Б ѦГОСЛОВЄНІѪ ПРѢ СѺ СФѢ-
ЦИ҃ТѸЛѲЙ, ШИ҆ ПРѢЛѲМННА́-
ТѸЛѲЙ ДМ҃НЬ.
ПЄ́ТРЪ ПА҆ВЄ́ЛЬ А҆ ЀРОНЬ
Дє Бн́стра.
П҃рнь цара҆ Ѧрдѣ́лѲЙ,
ШИ҆ ПЪРЦИЛАШЬ Є҆Й ѦПРЄВНА́-
ТЕ ВЛАДНКѸ́ ФЗГЗРА́ШѲЛѲЙ
Т҃ЎПЗРИ҃Т ЛА СФ҃НТА ТРО-
И́ЦѢ ѦБЛА́ЖЬ. Ѧ҆РѲ́ Ѧ҆ѰѲ҃Ъ.
Дє Днмн́трїє Рымнчан҃ѲѴ҃Ь.

28. *Catavasier*, Blaj 1762. — Titlul.

La Înălţaré Domnuluĭ 415
La Adormiré Précistiĭ 419
Catavasiile Précistiĭ 423
La Zioa Crucii 427
Stihurile ce să cântă la sfinţiré apeĭ 395
Troparele Invierii 432
Stihurile la Céĭa ce eşti maĭ cinstită 437
Slavosloviĭa 439
Rânduĭala Lyturghiĭ 442
Rânduĭala Utreniĭ Dum. 183
Rânduĭala Utreniĭ praz. 201
Rânduiala Sfintelor Lyturghii 210
Pricésnele săptămâniĭ şi ale Praznicelorŭ 226
Stihurile Vecerni 233
Cântărĭ la anafură iprocĭ 240
Podobiile glasurilorŭ 248
Polieleul la praz. împărăteşti 263
Psalmiĭ ceĭ aleşĭ cariĭ să cântă după ceĭ 2 psalmĭ, la praznicile D[o]mneşti, şi ale sf[i]n(ţilor) 271
Slava după sfârşitul Pripélelorŭ 272
Cântările luĭ Moisi 317
Preveliculŭ 336
Paraclisulŭ 342
Molitva Coliveĭ 568
Pashaliĭa pe 40 de anĭ 529
Adunaré celor 12 lunĭ cu mâna anului 577
Tablă care arată mâna anului pe anĭ: 60 475

Catavasiĭ greceştĭ.

La Naşteré luĭ Hs. list 379
La Botezŭ 388
La Stretenie 397
Canonulŭ Paştilorŭ 401

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

Pricésnele peste săpt(ămână) 483
Rânduiala Lyturghiĭ a Marelui Vasilie 454
Rânduĭala Lyturghiĭ a Prejdesșteniĭ 458
Irmoasele care se cântă la anaforă 461

Nu corespunde cu cele trecute în *Insemnaré :* «Adunaré a celor 12 lunĭ de peste an», p. 477—528.

Exemplarul descris de A. Filimon, *Dacoromania*, V (1927—1928), p. 611 este complet și are 570 pagini. — I. Roșu în *Societatea de mâine*, II (1925), p. 111. Pentru larga răspândire a acestei cărți, v. N. Iorga, *Scrisori și inscripții ardelene și maramureșene*, II, p. 115, 161, 203.

București : Biblioteca Academiei Române (329 A).
Iași : Biblioteca Universității.
Budapesta : Muzeul Național.

126. *Catavasier*, (Buzău) 1762.

D-l prof. Damian P. Bogdan, bibliotecar la Academia Română, are un exemplar defectuos dintr'un *Catavasier*, deosebit de toate Catavasierele tipărite până la cel din 1768, la Buzau. Din studiul Pascaliei rezultă că s'a tipărit în 1762. Pentru Buzău, ca localitate de tipărire, susține identitatea tehnicii tipografice cu cel tipărit la Buzău, 1768 (*Bibl. rom. veche*, II, 176—177, nr. 355), căruia i-a servit ca model.

In-8° mic, peste 335 foi nenumerotate. Dela Paraclisul Maicii Domnului înainte, textul celor 2 ediții nu se mai potrivește ca paginație. Mai sunt deosebiri și în titluri, care sunt mai arhaice (slavizate) în ed. din 1762. Apoi, pe ultima foae verso a catavasiilor Precistei, textul grecesc (dar cu litere cirilicc), este gravura Maicii Domnului cu Iisus în brațe, având sub ea câteva rânduri tipărite, gravura care lipsește în ediția 1768.

Alte exemplare din aceiași carte, dar tot defectoase, mai mi-au arătat dd. Comandor Manoiu, bibliotecar al Palatului Regal, dr. Florian Mateescu din București, preot Gh. Moisescu dcla Sf. Sinod (exemplarul cel mai complet, cu 335 foi).

N. Iorga, *Scrisori și inscripții ardelene și maramureșene*, II, p. 144, cu trimitere probabil greșita la anul 1761 (poate să fie chiar cel din Blaj 1762, pentrucă nu arată nici locul de tiparire). — D. P. Bogdan, *Contribuțiuni la Bibliografia rom. veche*, București 1938, p. 10—11, nr. 8.

127. *Octoih* (Blaj ?) 1762.

«Octoih bogat din 1762».

Atanasie Popa, *Biserici de lemn din Ardeal*, în *Anuarul Comisiunii monum. istorice, Secția pentru Transilvania*, vol. IV, (1932—1938), Cluj 1938, p. 78.

Biblioteca Bisericii de lemn din comuna Lunca (jud. Mureș).

128. *Penticostar*, Blaj 1762.

Semnalat de N. Iorga, *Scrisori și inscripții ardelene și maramureșene*, II, p. 130, ca existent la biserica din Lupșa.

129. Petru Pavel, Aaron, *Instituțiile doctrinei creștine*, Blaj 1764.

Andrei Veress, *Bibl. rom.-ung.* I, p. 299, după St. Katona, *Historia critica Regum Hungariae*, tomul 39, Pesta 1778, p. 931 amintește între lucrările tipărite de episcopul Românilor uniți, și :

Institutiones doctrinae Christianae (Valachice), Balásfalvae 1764.

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

130. *Penticostar* 7272 [1764].

Semnalat de N. Iorga, *Scrisori şi inscripţii ardelene şi maramureşene*, II, p. 80, ca existent la biserica neunită din Cluj.

131. *Carte de rugăciuni* (Ardeal, 1765—1770).

N. Iorga, *Revista istorică*, 17 (1931), p. 26—27 o descrie astfel : «o cărţulie din secolul al XVIII-lea, de literă şi frontispiciu ca în Austria iosefină, care, în litere latine şi cu ortografie ungurească, are acest titlu :

Kéntek Én kare kresstinul
s'éndéamne la kredinczé, la
Nedeážde, ssi la Dragoste
kétre Dumnjezéu.

urmând un «Kéntek Én lauda presvéntej Vérgurey Mériej». E o carte de rugăciuni, catolica, în versuri».

Asemenea tipărituri româneşti, cu ortografia ungurească, s'au executat mai ales în a doua jumatate a sec. al XVIII (v. *Evanghelie*, Kalocza 1769, sau *Kintyets Kimpenyesty*, 1768; în *Bibliografie*, II, nr. 365 şi mai jos nr. 142).

Cartea descrisă de N. Iorga stă alături de acestea şi nu e mirare să se fi tiparit tot în tipografiile călugarilor piarişti, cam pela 1765-1770.

Bucureşti: Biblioteca prof. D. Munteanu-Râmnic.

132. *Evhologhion*, Blaj 1765.

Semnalat de N. Iorga, *Scrisori şi inscripţii ardelene şi maramureşene*, II, p. 125, ca existent la biserica din Lozna.

133. *Antologhion*, Căldăruşani 1766

Un *Antologhion* identic cu cel tiparit la Bucureşti 1766 (vezi nr. următor, cu bibliografia completă) a apărut cu menţiunea de tipar, în titlu :

Ѧ Сфѣта Мънастѣре Кълдъруша́нн: (aceasta fiind singura deosebire faţa de ediţia din Bucureşti).

In-folio, 2 foi + peste 540 (numai atâtea în ex. Academiei).

Dovezi documentare de existenţa unei tipografii la Căldăruşani, nu avem; că au existat, dar s'au pierdut, nu ne putem închipui, data 1766 fiind prea apropiată de epoca noastră. Ipoteza lui A. Filimon (*Dacoromania*, V, p. 612—613), ca este numai o ediţie de titlu a ediţiei Bucureşti, cerută de mitropolitul Grigore, pentru cinstirea Caldăruşanilor, mi se pare întemeiată.

Bucureşti : Biblioteca Academiei Române (345 A).

134. *Antologion*, Bucureşti 1766.

ѦНѲОЛѺГІѺН | ЙДЄКЪ ФЛОЙРѢ КѸВЙНТЄ́ЛѺРЬ | Карєле кѵпрйнде ѧтрѵ сйне рѫндѵ́ала Дмнезеє́щилор᾽ Пра́зниче, а̑ле сфи̑цилор᾽ нѵмйци, шй̀ але сфи̑цилор᾽ де ѿбще. че сѫ пръзнѵєск᾽ ѧ є́ї лѵни а̑ле Янѵлй: | Якѵм тѣпърит᾽ рѵмънѣще ѧ зйлеле прѣ | лѵминатѵлй Дѻмнь. | ІѺ ЄКАРЛАТЬ Григо́рїе Гика Ввл: Кѵ бл҃гословє́нїа прѣ сфи̑цитѵлй Ми|трополит᾽ а̑ тѻатѫ Оу҃гровла́хїа Кѵрїѵ | Кѵр̃ ГРИГОРЇЄ: Ѧ Сфѣта Митропшлїе ѧ Бѵкврє́щи: | Ла Янѵл᾽ Дела Хс̃ ѧѱѫѕ.

Де Іѡрда́ке Стойкови́ч᾽ Тѣпогра́фѵл᾽.

In-folio de 2 foi nenum. + 546 foi. Tipărit cu litere negre şi roşii pe două coloane, cu 40 de rânduri pe pagină.

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

Titlul este incadrat intr'o gravură cu compartimente, în care se află, sus, icoanele: Troiţei, Maicii Domnului, Sf. Ioan, arhanghelii, apostolii Petru, Pavel; sfinţii Nicolae şi Grigorie; jos: Sf. Gheorghe, Sf. Dimitrie, Sf. Procopie, Sf. Ecaterina şi Sfinţii împăraţi: Constantin şi Elena.

Pe verso titlului se află stema Moldovei şi a Valahiei, sub care se citesc următoarele versuri:

Doao chipuri cu steme, ce în pecéte s'au însemnat,
Domnului Scarlat Ghica Voevod s'au încredinţat.
(Buorul, Corbul, doao sémne minunate:
Daruri arată Doamne pré înălţate.
Acéste închipuiri arată înălţări
Ale acestor doao mai jos numite ţări.
Buorul a Moldovei stemă de domnie,
Corbul al Ungrovlahiei de stăpânie).
Pre carele acum Dumnezeu îl păzească:
Ţara Rumânească să o stăpânească.
Pre toţi vrăjmaşiĭ supuindu-i supt sine,
Otcârmuind ţara cum ĭaste mai bine.

F. 2 r. liminară are nu chenar de linii şi flori, cu 5 vignete înăuntrul chenarului, dar nimic tipărit; pe verso se află, încadrată în chenar de flori, icoana Pantocratorului, semnată Ivanu Bacov 1678, (ca în *Cheia înţelesului*, Buc. 1675, vezi facs. din *Bibl. rom. veche*, I, p. 221, doar că inscriptia rusească s'a tradus aici în româneşte: *Dumineca tuturorŭ sfinţilorŭ)* sub care se află următoarea rugăciune:

Făcătoriule a toată făptura, cela ce vremile şi aniĭ aĭ pus întru stăpânirea ta, blagoslovéşte cununa anuluĭ bunătăţiĭ tale, D(oa)mne, păzind în pace pre împăratul şi cetatea ta. Pentru rugăciunile Născătoarei de D(u)mnezeu şi ne mântuĭaşte pre noĭ.

Textul începe pe f. 1 sub o icoană reprezentând pe Mântuitor în mijloc, cu Sf. Fecioara la dreapta şi Sf. Ioan la stânga.

Pe f. 540 v. se află următoarele rânduri ale tipografului:

Creştinului cetitoriu.

Tuturorŭ celor ce v'aţi învrednicit cu luminarea minţiĭ a privi în oglinda daruluĭ, cu plecăciune mă rog, cu cel întunecatŭ la minte: orice greşală veţi afiă, sau din alunecarea minţiĭ, sau cu netocmirea cuvintelor, sau cu nediorthosirea, sau ori în ce chip, îndreptaţi cu D(u)hul blândéţelor şi pre mine cel ce m'am ostenit mă ertaţi, căci n'au cetit înger, nici au diorthosit Heruvim, să nu fie greşit, ci au cetit ochi trupeşti şi au scrisŭ mână de tină, şi au diorthosit o minte întunecată, măcarŭ că lunecarea minţiĭ şi neînţelegerea deplin să laudă preste tot trupul. Pentru ačasta ĭarăş mă rog tuturorŭ celora ce aţi luat de la D(u)mnezeu talantul ştiinţiĭ şi al ĭubiriĭ de ostenélă, pentru cela ce au luminat mintéa sfinţilor săi Apostoli a înţelége scripturi şi printr'înşiĭ toată lumea au luminat. Priimiţi cu sufletéscă dragoste şi ačastă ostenélă a prostieĭ méle, precum au priĭmit Hs. ceĭ doĭ filéri ai văduvei cei sărace. Ştiind că stăpânul viei priiméşte pre cel de pre urmă ca şi pre cel dintâĭu şi unuĭa adecă plătéşte, ĭară pre altul miluĭaşte, pre cel dintâĭu mângâe, ĭară celuĭ dupre urmă dăruĭaşte şi nu părăséşte

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

pre nici unul a eşi lipsit, carele şi pre mine neputinčosul şi nevrednicul m'au întărit şi m'au învrednicit, la acest lucru, după început, de am şi isprăvit. Al tuturorŭ cu totul plecat Iordache Stoicovici typ.

Dela f. 541 r.-546 v. «Bogorodnicile Voscresneloru».
(Descriere bibliografică de d. N. Cartojan).

I. Roşu în *Societatea de mâine*, II (1925), p. 111. — A. Filimon în *Dacoromania*, V (1927—1928), p. 612—613 (bănueşte, dar nu întemeiat, că Antologhionul a avut predoslovie). — P. Constantinescu-Iaşi, *Tipărituri vechi româneşti necunoscute*, Iaşi 1931, p. 6—8. — D. Fecioru, în *Raze de lumină*, IV (1932), p. 220, nota 2. — D. Balaur, *Biserici în Moldova de Răsărit... judeţul Lăpuşna*, Buc. 1934, p. 14 (pentru răspândire) şi acelaşi, *Antologhioanele din anul 1766. Studiu de bibliografie*, Buc. 1935.
Vezi mai sus şi nr. 133, ediţia dela Căldăruşani, precum şi nr. 345, ediţia dela Râmnic.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române (345 B).

135. *Antologhion*, Blaj 1766.

Semnalat de Dr. Gh. Bran în *Graiul Maramureşului*, nr. 94 din 30 Mai 1935, p. 3, la biserica din comuna Rona-de-jos.

136. *Apostol*, Blaj 1766.

N'am văzut exemplare. Pentru larga lui răspândire, v. N. Iorga, *Scrisori şi inscripţii ardelene şi maramureşene*, II, p. 73, 114, 169 şi Dr. Gh. Bran, *Graiul Maramureşului*, nr. 94 din 30 Mai 1935, p. 3, nr. 41 (prima lista).

137. *Evanghelie*, Blaj 1766.

Semnalată ca existentă la bisericile comunelor Botiza, Berbeşti şi Calineşti (cf. Dr. Gh. Bran, *Graiul Maramureşului*, nr. 94 din 30 Mai 1935, p. 3, nr. 43, prima lista).

138. *Octoih*, Blaj 1766.

Semnalat ca existent la biserica din comuna Apşa-de-mijloc (cf. Dr. Gh. Bran, *Graiul Maramureşului*, nr. 94 din 30 Mai 1935, p. 3, nr. 42, prima lista).

139. *Decret pentru miliţia românească limitanee*, Viena 1766. — Foae volantă.

In-folio (19×30 cm.), 31 pagini.
In 84 articole, se arată felul cum trebuesc organizate regimentele româneşti grănicereşti ; datat Viena, 12 Noemvrie 1766.
Dr. A. Veress, *Orânduieli româneşti vechi tipărite în Ardeal (1744—1848)*, p. 9.

Cluj: Muzeul ardelean.

140. Maria Tereza, *Ordonanţă în contra ciumii*, Blaj 1766. — Foae volantă.

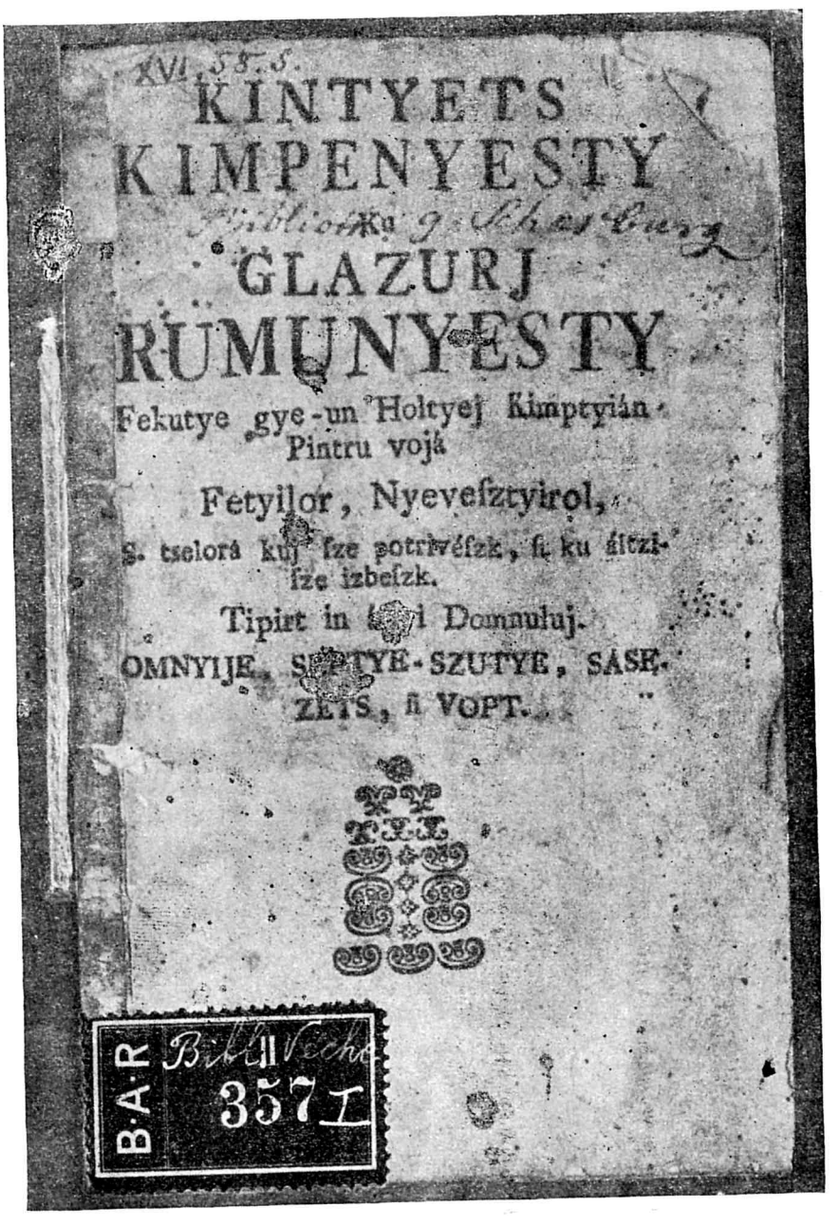
In-folio (16, 5×29 cm.), 6 pagini.
In 10 articole, cu data Viena, 25 Aug. 1766, se atrage atenţia ca locuitorii din apropierea graniţei vor fi supuşi la un control higienic preventiv contra ciumii.
Dr. A. Veress, *Orânduieli româneşti vechi tipărite în Ardeal (1744—1848)*, p. 8.

Cluj : Muzeul ardelean.

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

141. *Strastnic*, (Bucureşti) 1767.

Semnalat de N. Iorga, *Scrisori şi inscripţii ardelene şi maramureşene*, II, p. 49, ca existent la biserica unita din Beiuş.

29. *Cântece câmpeneşti cu glasuri româneşti*, Cluj 1768. — Titlul.

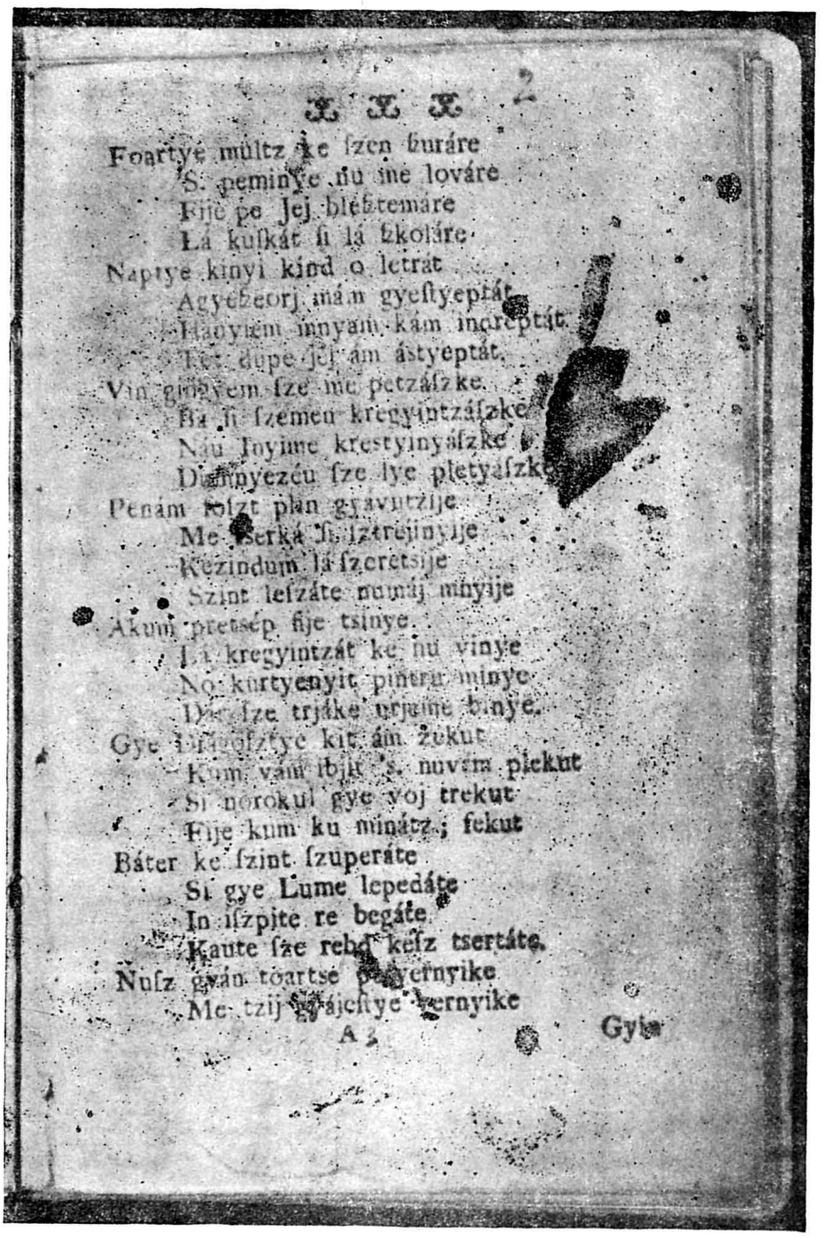
142. *Cântece câmpeneşti cu glasuri româneşti* (Cluj) 1768. — Româneşte şi ungureşte.

Titlul (facs. nr. 29).

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

In-16°, 1 f. (titlul) + 15 foi nenumerotate; coalele, sunt numerotate cu neregularitate, jos, cu A—A_5 și B—B_5. Limba primelor 14 pagini este românească, literele latine, dar cu ortografie ungureasca (facs. 30); ultimele 4 poezii sunt scrise ungurește (facs. 31).

La A_2 și B_4 frontispicii florale, simple. Pe verso titlului:

Foartye multz ke ſzen buráre
S. peminye nu ine lováre
Fije pe Jej bléßtemáre
Lá kuſkát ſi lá ſkoláre.
Napiye kinyi kind o letrát
Agyebeorj nám gyeſtyeptát
Haoyiem innyam kám increptát
Tot dupe jej am áſtyeptát.
Vin gnoyem ſze me petzáſzke
Bá ſi ſzemeu kregyintzáſzke
Nau Inyime krestyinyáſzke
Dimnyezéu ſze lye pletyáſzke.
Penám tolzt plan gravutzije
Me berká ſi ſzerejinyije
Kezindum lá ſzeretsije
Szint leſzáte numáj mhyije
Akum pretsép fije tsinye
Lá kregyintzát ke nu vinye
No kurtyenyit pintru minye
Dze ſze trjáke urjume binye.
Gye ſi ſfoolztye kit ám żukut
Kum vam ibjat ſ. nuvem piekut
Si norokul gye voj trekut
Fije kum ku minátz ; fekut
Báter ke ſzint ſzuperáte
Si gye Lume lepedáte
In ſzpite re begáte
Kaute ſze reb keſz tsertáte.
Nuſz gván toartse pe yernyike
Me tzij gyájeſtye yernyike

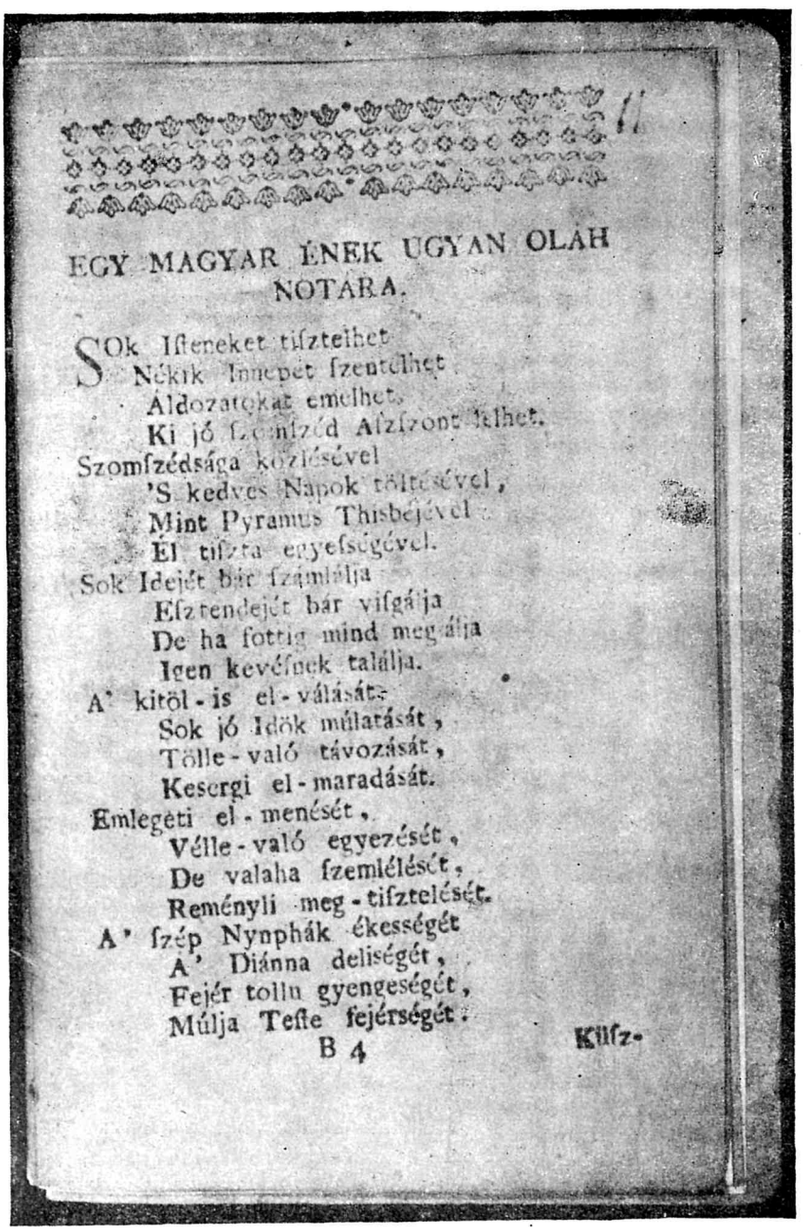
A 3 Gyu

30. *Cântece câmpenești cu glasuri românești*, Cluj 1768. — O pagină românească.

Pintru kintátu máły lyeznye, szint multye Szloavje, gyin Kuvintye leszátye, Szkrisze numáj dupe voroave, nu fije kíntetorji tserketorj greselyilor, potusze in multye forme kintá.

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

Jeliám fekut, Jeuliám si pusz în Szkriszoarje, Lá drágosztye pene jeram în prinszoarje.

EGY MAGYAR ÉNEK UGYAN OLAH NOTARA.

SOk Iſteneket tiſzteihet
Nékik Innepet ſzentelhet
Áldozatokat emelhet,
Ki jó ſzemſzéd Aſzſzonyt ſelhet.
Szomſzédsága közlésével
'S kedves Napok töltésével,
Mint Pyramus Thisbéjével
El tiſzta egyeſségével.
Sok Idejét bár ſzámlálja
Eſztendejét bár viſgálja
De ha fottig mind megálja
Igen kevéſnek találja.
A' kitöl-is el-válását
Sok jó Idök múlatását,
Tölle-való távozását,
Kesergi el-maradását.
Emlegéti el-menését,
Vélle-való egyezését,
De valaha ſzemlélését,
Reményli meg-tiſztelését.
A' ſzép Nymphák ékeſségét
A' Diánna deliségét,
Fejér tollu gyengeségét,
Múlja Teſte fejérségét.

B 4 Kilſz-

31. *Cântece câmpenești cu glasuri românești*, Cluj 1768. — O pagină ungurească.

Titlurile poeziilor românești:

1. Kintyeku tseluje Kárje zàtsc gye Drágosztye.
2. Horjá Fetyi Betrinyi.

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

3. Horjá Nyevesztyi Tineri Fetyijá szpominyindu.
4. Fepturá Unuje
5. Je Zue bune gyelá Dregutzá pornyind gyákásze.
6. Tseluje tsinye ij ku Dregutzá intrun Szát.
7. Kintyek dupe Ibovnyiká szákepáte.
8. Horjá Nyevesztyi trejind, reu, ku Berbátu.
9. Tseluju tsinye szen Szoare pintru ávutzije nu printru ke ji dráge.
10. Tseluje kárje sze plintse pintru szon-szurát.
11. Kerorá lye plák Fetyile si Rumuntsije.
12. Z' mutind Quártélyu.
13. Tsinye szkápe Vetsiny bun.
14. Vájetátu Fomeji ádukind ámintye gye Fetyije.

Cele ungureşti:

15. Egy magyar ének ugyán oláh notára (= Un cântec unguresc tot pe melodie românească).

16. Más Ének Magyar nótára mellyben a' Legény bútsúzik a' Leány vagy Aszszony marasztya, egy másnak felelvén keservesen (= Alt cântec pe melodie ungurească, în care feciorul îşi ia ziua bună, iar fata sau femeia îl opreşte, răspunzând unul altuia).

17. Magyar Ének, keserves Magyar nótára, mellyben a' ki az, sirassa magát (= Cântec unguresc, pe melodie ungurească, jalnică, în care, cinc e [întristat], să-şi plângă necazul).

18. Sziv élesztö orvossáy (= Doctorie înviorătoare de inimă).

Traducerile titlurilor ungureşti le-am luat din lucrarea lui Onisifor Ghibu, *Contribuţii la istoria poeziei noastre populare şi culte*, în *Acad. Rom., Memoriile secţ. lit.*, s. III, t. VII (1934—1935), p. 1—36, unde este studiată pe larg această carte şi sunt publicate textele.

Dr. A. Veress, *Bibliografia română-ungară*, II, Buc. 1931, p. 121 122, nr. 870 descrie un exemplar fără titlu al acestei cărţi, pe care greşit o crede tipărită la Buda pela 1800: înclină a crede că autorul e „vreun ofiţer ungur al regimentului ilir-român din Banat", îndragostit de vreo femeie română căreia îi închină poeziile.

Pentru ediţia a II, o ediţie cirilică a poeziilor româneşti, v. mai jos, p. 115, nr. 262.

Sighişoara: Biblioteca Gimnaziului Evangelic.
Bucureşti: Biblioteca Academiei Române, copie fotografică (357 A).

143. *Penticostar*, Blaj 1768.

ПЄНТИКОСТА́РІОНЪ | Йкѣмь .ѧ҃.тѧ́ю а҃шєдатъ шй Тупа|рйтъ, дѣпъ рѫндѣ́ла Бєсѣ́крнчїи | Ръсъръйтѣлѣй. | Сѣпть стъпѫнйрѣ прѣ .ѧ҃нълца|тей .ѧ҃пърътѣсей Рымлѣнилѡръ | Принцѣсей Йрдѣлѣлѣй. Йпрочй: | Дѣ́лмней Дѣ́лмней | МЙРІЄЙ ѲЄ́РЄ́СІЙ | Кѣ Бл҃гословє́нїѧ ч҃ѣлѡвъ май мáрй. | Тупърйть .ѧ҃ Блáжь .ѧ҃ Тупогрáфїѧ | Мжнъстйрїй Бѣней Бестйрй. | Йнїй дела Хс҃: ѧ҃ѱ҃ѧн.

In-folio de 2 foi fără numerotaţie şi 202 numerotate. Tiparit cu negru şi roşu, pe doua coloane, cu 39 rânduri în coloană. Titlul e încadrat într'o gravura mare, cu compartimente, sapată „de Petru Papavici tipografu Rimnicĭanu". Pe verso titlului *icoana* Bunei Vestiri şi la f. 1r. ca frontispiciu, icoana Invierii.

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

Prefaţa:

Cătră cetitoriŭ.

Vrândŭ a tipări acestŭ sfântŭ Penticostarĭu, carĕ să cetéşte şi să cântă prinŭ Sfintele Besĕricĭ a Răsărituluĭ, începândŭ dinŭ Sfânta şi luminata zi a Paştilorŭ până în Dumineca tutororŭ Sfinţilorŭ, şi aducându-ne aminte de porunca Sfinteĭ Besĕricĭ, ca prinŭ Sfintele Besĕricĭ, rugile cele adevărate, şi lămurite să se facă (precumŭ în Pravilă, sfântulŭ Soborŭ dela Carthaghenŭ, în canonul 101, arată); ne-amŭ nevoitŭ a urmà izvoduluĭ celuĭ mai vechĭu grecescŭ. Pentru acéĭa nu te mirà, nicĭ ne vinovăţi de vei găsi într'acest Penticostarĭu sau adaosŭ cevà, care în céle rumâneşti şi slovenşti, până acumŭ tipărite, nu să găséste, sau lăsatŭ cevà, care într'altele să găseşte; ci cu umilinţă şi cu frica luĭ Dumnezeu cetéşte, cântă, sau pre alţiĭ cântându, sau cetindŭ, ascultă; aducându-ţĭ aminte ca cumŭ aĭ vorbi cu însuşĭ Dumnezeu nevăzutŭ: precumŭ învaţă Triodulŭ, Lunĭ, în săptămâna cé dinŭtâĭu a sfântului Postŭ.

Diaconul N. M. Popescu, *Prin Banatul Timişoarii*, p. 73. — I. Roşu, *Societatea de mâine*, II (1925), p. 203. — A. Filimon, *Dacoromania*, VI (1929—1930), p. 382—383. Fişa bibliografică este scrisă de N. Hodoş.

Bucureşti : Biblioteca Academiei Române (359 A).

144. *Vieţile Sfinţilor Pahomie, Dorotei şi Teodor Studitul*, Blaj 1768. — Latineşte.

SANCTORU[M PARENTIUM] | NOST[RORUM] | PACHOM[II] | AEGVPTIACI, | DOROTHEI | THEBANI, & | THEODORI | STUDITAE Ascetica. Nunc primum huc ordine | typis edita. | Balasfalvae | Typis Monasterji B. V. Annunciatae. | MDCCLXVIII.

In-8⁰ mic, 7 foi liminare şi peste 528 pag.

Pe verso titlului motto din Apocalips, 10, v. 9. Colţurile primelor foi sunt rupte; se poate totuşi reconstitui cuprinsul foilor liminare: «Praefatio ad pium lectorem» cu extrase din sfinţii părinţi ai Bisericii. Martirologiu Sf. Pahomie şi Sf. Theodor Studitul. Ex vita S. Pachomii. La p. 10 nenum. o xilogravură cu G. Παχωμι. Această gravură cu inscripţie cirilică în limba română, precum şi cea dela p. 42 cu Cm. Дорофей, arată proveniența tipografică românească a cărţii, precum şi destinaţia ei pentru Românii uniţi.

Textul la p. 1 numerotată începe cu *Praefatio S. Hieronymi* (p. 1—4) şi urmeaza 128 capitole din *Regula S. Pachomii*. La p. 43-44 *Laurentius monachus pio Lectori, Salutem*, continuând vieaţa, doctrina şi extrase din opera Sf. Dorothei, până la p. 471. De S. Theodoro Studita, p. 472 până la sfârsit.

A. Filimon în *Dacoromania*, V (1927-1928), p. 613-614.

Cluj-Sibiu: Biblioteca Universităţii.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române, copie fotografică (363 B).

145. *Catavasier*, Râmnic 1769.

КѢТѢВѢГІѦРЮ | Йкѹмь ѧтрѹ ѣчѣсташ҃ѹ кнпь | Тупьрйть ѧтрѹ ѧтѫѧ Домнѣ | ѣ прѣ лѹминáтѹвшй Дмнь, ІѠ | ГРИГО́РІЄ ЙЛИѢИ́НДРѹ ГЙКЯ ВОЄВОДА | Кѹ бл҃гослокéнїѧ, шй келтѹмла | Сфйцїй сйле Ювитóрюлвй Де | Дмнезéѕ | Кур ПЯРѲЄНІЄ Єпи҃копѹль Рым. | ѦѦ сфйта ѥпи҃кóпїѣ Й рымникѹлѹ | Ла Йнѹль дела Хс҃ лѱѣд.

Сѧѕ Тѵпърит Де Йóпа Геѡргїе | Йданáсїе, Кнчь, Тѵпогра|фѹлѹ Рѫмничáнѹль.

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

In-8° mic, de peste 328 pagine. Tipărit cu negru şi roşu, cu 17 rânduri pe pagină.

Pe verso titlului se află troparul Naşterii în greceşte şi o gravură mică, reprezentând pe Maica Domnului (aceiaşi gravură la f. 46r., 94r. r.).

Cartea începe cu catavasiile în greceste, tipărite cu litere cirilice; urmează apoi pe f. 46 şi următoarele câteva catavasii în slavoneşte, iar de la f. 94v. înainte, numai româneşte.

Dela f. 285, începe pascalia.

A. Filimon în *Dacoromania*, V (1927-1928), p. 614 cunoaşte exemplar fără titlu, dar cu 329 foi.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române (364 A).

146. *Penticostar*, Blaj 1769.

Semnalat de Dr. Gh. Bran în *Graiul Maramureşului*, nr. 94 din 30 Mai 1936, p. 3, ca existent la biserica din comuna Slatina.

147. *Trâmbiţă românească*, (Râmnic 1769). — Foae volantă.

ТРѢМБИЦѢ РѠМѢНѢСКѢ.

In-folio, 3 foi (tipărite numai 5 pagini). Cele 2 vorbe din titlu, separate de o cruce impodobită cu flori şi capul Mântuitorului.

Manifest politic contra Turcilor, scris în 414 versuri, pe doua coloane.

Al. T. Dumitrescu, «*Trâmbiţa romanească*». *Manifest public, patriotic şi revoluţionar...*, în *Anal. Acad. Rom.*, lit., s. II, t. XXXVII (1914—1915), p. 21—46, editează textul şi-l atribue, fără argumente serioase, lui Ienăchiţă Vacărescu, care l-ar fi scris din îndemnul emisarului rus, Colonel Nazarie Carazin.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române (ms. 4075, f. 1—3).

148. *Bucvar*, Viena 1770.— Slavo-ruseşte.

Tipograful vienez Kurczbeck, care avea monopolul tipăririi cărţilor „illirice", a tiparit un Bucvar (*Libellus alphabeticus)* în limba literară slavo-rusă, pentru locuitorii orto locşi din Transilvania şi Ungaria (Ruteni şi Români). Exemplarele tipărite au fost confiscate din înaltă poruncă împărătească, pentrucă se omisese menţiunea „filioque" din Simbolul credinţei, tipul Atanasian.

Exemplarele confiscate se găsesc „şi azi în depozit", cf. Prof. Dr. Ioan Moga, *Contribuţiuni privitoare la tipărirea cărţilor bisericeşti în veacul XVIII pentru Românii din Transilvania şi Ungaria* — în *Omagiu I. P. S. S. Dr. Nicolae Bălan, Mitropolitul Ardealului*, Sibiu 1940, p. 587-589.

149. *Slujba Sf. Varnava şi Sofronie din Atena şi a Sf. Hristofor din Mela*, Bucureşti 1769. — Greceşte.

Ἡ θεία καὶ ἱερὰ ἀκολουθία τῶν ὁσίων καὶ θεοφόρων πατέρων ἡμῶν Βαρνάβα καὶ Σωφρονίου τῶν ἐξ Ἀθηνῶν, καὶ ἱεροῦ Χριστοφόρου, τῶν ἐν τῷ Μελᾷ ὄρει ἀσκησάντων, ψαλλομένη τῇ δεκάτῃ ὀγδόῃ τοῦ αὐγούστου μηνός. Νῦν μὲν πρῶτον τυπωθεῖσα ἐπὶ τοῦ εὐσεβεστάτου καὶ γαληνοτάτου αὐθέντου καὶ ἡγεμόνος πάσης Οὐγκροβλαχίας, κυρίου κυρίου Ἰωάννου Γρηγορίου Ἀλεξάνδρου Γκίκα Βοεβόδα. Ἀρχιερατεύοντος τοῦ πανιερωτάτου ἁγίου Οὐγκροβλαχίας κυρίου Γρηγορίου. Ἡγουμενεύοντος τοῦ πανοσιωτάτου καὶ σεβασμιωτάτου πατρὸς ἡμῶν ἁγίου καθηγουμένου τῆς ἐν τῷ τοῦ Μελᾶ ὄρει κειμένης ἱερᾶς σεβασμίας καὶ βασιλικῆς μεγίστης μονῆς Παναγίας τοῦ Σουμελᾶ, κυρίου Χριστοφόρου. Ἐπι-

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

μελείᾳ τε καὶ ἐπιστασίᾳ τοῦ ἐν ἱερομονάχοις ταπεινοῦ Παρθενίου Σουμελιώτου Τραπεζουντίου τοῦ Μεταξοπούλου, παρὰ Γεωργίῳ Κωνσταντίνου καὶ Νικολάῳ Λαζάρου τῶν ἐξ Ἰωαννίνων. Ἐν τῇ κατὰ τὸ Βουκουρέστιον νέᾳ τυπογραφίᾳ ἔτει σωτηρίῳ ,αψξθ'.

Dumnezeiasca şi sfinţita slujbă a cuvioşilor şi de Dumnezeu purtătorilor părinţilor noştri Varnava şi Sofronie din Atena şi a sfinţitului Hristofor, cei ce s'au nevoit întru muntele Mela, care se slujeşte la optsprezece ale lunii lui August. Acum pentru întâiaş dată tipărită sub prea cucernicul şi prea luminatul Domn şi stăpânitor a toată Ungrovlahia, Domnul Domn Ioan Grigorie Alexandru Ghica Voevod, păstorind Inalt prea sfinţitul al Ungrovlahiei Domnul Grigorie, pe când era stareţ Domnul Hristofor, prea cuviosul şi prea cucernicul părintele nostru, igumenul sfinţitei, cuvioasei şi împărăteştii, prea marei mănăstiri, cea pe muntele Mela aşezată, a Maicii Domnului dela Sumela. Cu îngrijirea şi sub privegherea smeritului între ieromonahi Partenie Sumeliotul Metaxopulos, cel din Trapezunt, de către Gheorghe Constantin şi Niculae Lazăr din Ianina, în noua tipografie din Bucureşti, în anul mântuirii 1769.

In-4⁰, 2 foi nenumerotate + 28 pagini. Verso titlului alb. F. 2 liminară recto cuprinde 2 epigrame în versuri închinate maicii Domnului, scrise de Paul, Evghenie şi Partenie Metaxopulos. La p. 27 testamentul Sf. Varnava şi Sofronie. P. 28 notiţă istorică asupra mănăstirii Sumela.

S. G. Mgr. Louis Petit, *Bibliographie des acolouthies grecques*, Bruxelles 1926, p. 24. — Emile Legrand, Mgr. Petit, Hubert Pernot, *Bibliographie hellénique au XVIII-e siècle*, II, Paris 1928, p. 98—99 (reproduc cele 2 epigrame).

Dl. Alex. Elian a tradus titlul.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române (369 B).
Muntele Atos: Biblioteca M-rii Xenophon.

150. *Cuvânt pentru iubirea de argint şi asuprire*, (Râmnic 1770—1780). — Foae volantă.

КѢВѢНТЪ ПЄ́НТРѢ ЮБИ́РЪ ДЄ ÎРЦИ́НТЪ, ШИ ÎЄѠПРИ́РЪ:

In-folio, peste 2 foi; caracterele tipografice sunt ale tipografiei Râmnicului.
Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, p. 267.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române (ms. 4075, f. 7—8).

151. *Triod*, Blaj 1771.

ТРИѠДІѠН | Й҃КѮМЪ ·҃НТѪІѲ ÂШЄЗА́ТЪ ШЍ ТѶ̀ПЪ|РИ́ТЪ, ДѮПѪ, РѪНДѮ́ЛА БЄ-СѢ́РНЧІЙ | РЪСЪРИ́ТѮЛЮЙ. | ЄѮ́ПТЪ СТЪПѪ́НИ́РѢ ПРѢ̀ ·҃НЪЛЦА́ТЕЙ ·А̀ПЪРЪТѢ́СЕЙ РѪ́МЛѢ́НИЛШРЪ | ПРИНЦѢ́СЕЙ Й҃РДѢ́ЛѮЛЮЙ. Й҃ПРОЧЙ: | ДѺ́АМНЕЙ ДѺ́АМНЕЙ | МЙ҃РІ̃ЄЙ ѲЄ̃РЄ̃-ЄІ̀Й̃ | КѮ БА̃ГОСЛОВЄ́НІѪ ЧЄ́ЛШРЪ МАЙ МА́РЙ. | ТѶ̀ПЪРИ́ТЪ ·А̀ БЛА́ЖЬ ·А̀ ТѶ̀ПОГРА́ФІѪ | МЪНЪСТИ́РІЇ БѮ́НЕЙ ЕѢСТИ́РЙ. | Й҃НЇЙ ДЕЛА ХЄ̃: ѦЙ҃ѰѲ́А.

In-folio, de 2 foi nenumerotate + 237 foi. Alt tip tipografic are 1 foae + 236 foi + 1 foae. Numerotarea foilor este însă foarte defectuoasă, începând cu foaia 141. Titlul încadrat într'un chenar cu compartimente, având în cele 4 colţuri simbolul evangheliştilor, pe coloana din dreapta şi stânga figuri de patriarhi şi sfinţi; sus, la mijloc: icoana Mântuitorului; iar jos: Buna-Vestire. Chenarul este semnat: «De Petru Papavič Typograf. Râmničan».

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

Pe verso titlului icoana Bunei-Vestiri, semnată «Petr. T.». A doua foaie liminară are pe recto un cuvânt «Cătră cetitoriu», iar pe verso 9 ornamentaţii florale.

In fruntea textului un frontispiciu reprezentând icoana Maicii Domnului, a lui Iisus Christos şi Sf. Ioan; jos, scena fariseului rugându-se în templu; pe foaia 113r. scena răstignirii pe cruce.

Tipărit pe 2 coloane, cu roşu şi negru, 43 rânduri pe coloană.

Pe f. 2 r.:

Cătră cetitoriu.

Vrându a tipări acestŭ sfântŭ Triodŭ, care să cetéşte şi să cântă prinŭ sf(i)ntele beséreci a Răsăritului, începându din Dumineca Vameşuluĭ şi a Fariseuluĭ, până în Sâmbăta lui Lazăr şi aducându-ne aminte de porunca sf(i)ntei beséreci, ca prinŭ sf(i)ntele beséreci, rugile céle adevărate şi lămurite să se facă (precumŭ în pravilă sf(â)ntulŭ soborŭ de la Cartlı(a)ghenŭ în canonulŭ 101 arată). Ne-amŭ nevoitŭ a urma izvoduluĭ celuĭ mai vechĭu grecescŭ. Pentru acéĭa nu te mira, nici nevinovăţi, de vei găsi într'acestŭ Triodŭ sau adaosŭ ceva, care în céle rumâneştĭ şi sloveneştĭ, până acumŭ typărite, nu să găseşte, sau lăsatŭ ceva, care într'altele să găséşte; ci cu umilinţă şi cu frica lui D(u)mnezeu cetéşte, cântă, sau pre alţiĭ cântând, sau cetind ascultă; aducându-ţi aminte ca cumŭ aĭ vorbi cu însuşi D(u)mnezeu nevăzutŭ, precum învaţă Triodul, Lunĭ în săptămâna cea dintâiĭu a sf(â)ntuluĭ postŭ.

(Bibliografiată de d-l N. Cartojan).

Această predoslovie este tipărită într'unele exemplare pe f. 2 r. liminara, în rânduri din ce în ce mai scurte şi având sub ele o vignetă florală, cu cap de Serafim, semnata П(etru) Т(ipograf). In alte exemplare ea lipseşte; în schimb, pe o foaie finală nenumerotată, tot sub titlul «Catră Cetitoriu», se îndreapta mai multe greşeli de tipar, toate de natură a fi schimbat tipicul tradiţional, daca nu ar fi fost aratate. De aceia se spune ca arătarea şi îndreptarea acestor greşeli le socoteşte ca un «cuviosŭ lucru».

Compară cu A. Filimon, în *Dacoromania*, V (1927-1928), p. 615.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române (379 A).

152. *Psaltire*, Blaj 1773.

ѰАЛТЇРЬ | Пророкъвъй шй Ѧнъратъвъй | ДАВЇДЪ | Їкъмь а патра шаръ Типъриτъ, | Єгпт стъпжнйрѣ прѣ Ѧнъл|цатей Ѧпрхтѣсей Ржмлѣ|нилоръ, Принцѣсей Їрдѣ|лъвъй, йпрочй: Дѣамней | Дѣамней, | МАЇЄЇ ѲЄРЄСІЄЇ. | Къ благословенїа чѣлоръ | май мари. | Ѧ Тъпографїа Мънъстйрїй | Бъней Вестйрй: Ѧ Блажь. | Їнїй дела Хѣ, ѧψѳг.

Sub chenar: **Де Пётрѫ Папа-Бичи Рымничанъль Тъпографъл.**

In-8°, 1 foae (titlul) + 486 pagini + peste 3 pagini nenumerotate. Titlul încadrat de un chenar floral simplu, are pe verso gravura lui David prooroc, şezând în jeţ frumos sculptat. Paginele nenumerotate dela sfârşit cuprind „Învaţatură cumu sa cetéşte Psaltirea în sfântulŭ şi marele Postŭ, în săptamâna dinutăiu, a doao şi a treĭa şi a patra şi a şasea.

Cluj-Sibiu: Biblioteca Universităţii.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române, copie fotografica (381 A).

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

153. *Evhologhion*, Iaşi 1774.

Evhologhion, adecă molitvenic, acum într'acestaş chip tipărit. La întâia de Dumnezeu înnălţatei domniei a prea luminatului oblăduitoriu a toată ţara Moldavii, Io Grigorie Alixandru Ghica Voevod. Cu blagosloveniïa şi cu toată chieltuïala preaosfinţitului Mitropolit al Moldavii Kiriu, Kir Gavriil. In sfânta Mitropolie în Iaşi, la anul dela Hs. 1774. De Grigorie Stanovici tipograful.

Pr. C. Bobulescu în *Spicuitor în ogor vecin*, I (1920), p. 47—48 nu arată formatul: [in-4°], nici paginile (peste 827).

După tabla cuprinsului, aceste rânduri :

Sfârşit şi lui Dumnezeu laudă, carele ne-au ajutat după început de am şi săvârşit. Şi s'au diortosit de Evloghie monah. Iar aşezătoriu slovelor, Damaschin diacon Turdurache.

154. *Ponturile păcii* (Bucureşti) 1774. — Rusește şi românește.

Drept titlu :

Послѣдованїе соглашенїа Мира, еже посѣлалъ превысочайшїй Фелдмаршалъ Преоскащеномѹ Митрополїтѹ.

Пѡнтѹрилє Пѣчиї чє лѣѕ тримїсь Прѣ .Ѧнъліатѹль Фелдмаршалъ кътръ Прѣ сфїщїтѹль Митрополїтъ .

In-4°. 5 foi (ultima pagină albă), textul rusesc pe coloana din stânga, cel românesc în dreapta.

La sfârşit, textul rusesc este semnat :

ПѢТРЪ РѮМѢНЦОВЪ юлїа кѝ годнщ. ѧ҂ѱ҃ѻД гѡ года Бранловъ.

In 11 articole nenumerotate, Petru Rumianţov, general-guvernator, comunica Mitropolitului Grigorie al Ţării-Româneşti condiţiile şi urmările pentru Români, ale păcii dintre Ruşi şi Turci, la 1774 (Kuciuc-Kainargi).

Comparând caracterele tipografice ale *Hatişerifului* tipărit la (Bucureşti) 1774, cu cele din *Ponturile păcii*, găsim asemănări care ne fac să credem că şi aceasta din urmă a fost tipărită tot la Mitropolia Bucureştilor, iar localitatea în rusește, Бранловъ, arată numai că acele ponturi *au fost date* în Braila, dar *nu şi tipărite* acolo. Dece nu s'ar mai fi tiparit şi alte cărţi la Brăila, în aceiaşi epocă ?

Tipăritura reprezintă forma definitivă a tratatului. Pentru alte redacţii manuscrise deosebite, vezi *Arhiva Românească*, I (1860), p. 239—243 şi V. A. Urechia, *Memorii prezentate Academiei Române în 1887—88. Opere complete. Seria B. Tom. II*, Bucureşti, 1889, p. 91—93.

Textul cartii a fost reprodus în facsimile şi transcriere în *O comunicare obştească a condiţiilor păcei de la Kuciuc-Kainargi (1774)* de † I. Bianu, cu notă lămuritoare de Generalul R. Rosetti, în *Acad. Rom., Mem. secţ. lit.*, s. III, t. VIII (1938), p. 137—141 şi 9 planşe.

Bucureşti : Biblioteca Prof. N. Ionescu.

Bucureşti : Biblioteca Academiei Române, copie fotografică (388 A).

155. (Mihai Roşu), *Invăţături creştineşti*, Viena 1775.

Intru Mărirea Sfintei de o fiinţci de viaţă făcătoareï şi nedespărţitei troiţe Tatălui şi Fiului şi sfântului Duh. S'au tipărit aceste învăţături creştineşti foarte de folos, scoase de pre limba grecească pre limba românească, pentru folosul de obşte. Sub stăpânirea întru tot prea luminatului împăra-

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

tului şi craiului Domnului Iosif al II. Cu blagoslovenia prea sfinţitului Archiepiscopului şi Mitropolitului slaveno serbescului şi românescului popor Domnului Moise Putnic. Iară cu toată osârdia şi cheltuiala sfinţiei Sale Părintelui Constantin Şuboniu, neunitei legi greceşti, preotului slobodului crăescului oraş a Timişoarei paroh.

Tipărită în împărăţitoarea cetate Viena, la Iosif, nobil de Kurzbek, de curte tipograful şi vânzătoriul de cărţi, în anul 1775.

Iuliu Vuia, *Şcoalele româneşti bănăţene în secolul al XVIII.* Studiu istoric, Oraştie 1896, p. 112.

156. *Antologhion*, Râmnic 1776.

Semnalat de P. Constantinescu-Iaşi, *Tipărituri vechi romîneşti necunoscute*, Iaşi 1931, p. 4, nr. 4, ca existent la bisericile din Scumpia-Balţi şi Zahaicani-Orhei.

157. *Antologhion*, Bucureşti 1776.

Semnalat de Atanasie Popa. *Biserici vechi de lemn româneşti din Ardeal*, în *Anuarul Comisiunii Monumentelor istorice*, secţia pentru Transilvania, 1930—1931, p. 185, ca existent la biserica de lemn din Copăceni (jud. Turda).

158. *Apostol*, Blaj 1776.

Semnalat de Atanasie Popa, *locul citat* la nr. precedent, p. 255, ca existent la biserica de lemn din Cornești (Ardeal).

159. *Catavasier*, Blaj 1776.

Semnalat de Dr. Gh. Bran în *Graiul Maramureşului*, nr. 94 din 30 Mai 1935, p. 3, nr. 7 (prima lista) ca existent la bisericile din Vad şi Mănastirea Moisei.

160. *Liturghier*, Blaj 1776.

Semnalat de Dr. Gh. Bran în *Graiul Maramureşului*, nr 94 din 30 Mai 1935, p. 3, nr. 6 (prima lista), ca existent la biserica din comuna Borşa.

161. Grigorie, Mitropolitul Ungrovlahiei, *Sfaturi în post*, (Bucureşti) 1776. — Foae volantă.

In-folio, 4 pagini. Drept titlu:

ГРИГОРІЄ КѢ МІЙЛѪ ЛѢЙ Д[Ѣ]МНЄЗЄѢ Ѝрхїєпископъ : ши Митрополитъ, âлъ Оу҃гроклáхїей.

Exemplarele, tip formular, se trimeteau protopopilor; exemplarul Academiei este trimes protopopului Thoma din jud. Argeş. La sfârşit «1776 Fevruarie».

Dan Simonescu, *Sfaturi în postul mare, ale unui mitropolit din sec. al XVIII-lea*, în *Revista Societăţii Tinerimea Română*, Aprilie 1932, p. 14-17.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române (393 D).

162. *Catavasier*, Blaj 1777.

Cu 493 pagini. Astfel trecut pe o listă de cărţi, oferite spre vânzare Acad. Române.

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

163. Maria Thereza, Impărăteasa Austriei, *Poruncă pentru depunerea jurământului* Blaj (1777). — Foae volantă.

НОЙ МАРІА ТЕРЕЗІА КѢ МІЛЙ ЛѢЙ ДѢМІНЕЗЕѢ | Й рѫмѕлѧй .ѧпъръткск вѣдѕвх кръмскх дела цара Оу҃нгѕрѣскъ... (urmează titlurile ei).

In-folio, 2 foi. La sfârşit: «Şi s'au tipăritŭ în Typografiia Ep(i)scopiei Blajului din Ardealŭ». Cu mâna: «1777 Avgust 27».

Al T. Dumitrescu, *Foi volante*, p. 323.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române (Foi volante, nr. 912).

164. *Numirea ofiţiilor de vamă*, Lwów 1778. — Foae volantă.

Drept titlu:

ЯПѢМИРѢ. ОФИЦІЙЛОРЪ, СЛѪ КЛСЕЛОРЪ ДЕ ВѢМЪ ЧЕЛ[Е] НЕГѢЦЪТОРЕЩИ .Ѧ ЦЪРИЛЕ, Галіцїѫ, шй Лодомеріѫ, шй .ѧ чѣл[е] лънгъ дънселе ѧдѕнате, де .Ѧтраре.

In-8°, 2 foi (ultima pagină albă.

La sfârşit: «Dată în oraşulŭ celu mare alu nostru Lembergŭ, la anulŭ 1778. Ianuarie la 2 zile. Hainerihŭ Kontŭ alŭ Svântulŭ imper. romanesc de Auerşpergŭ» — şi mai jos «Friderihŭ Karlŭ Şmeţŭ, Secretariusŭ».

Deasupra titlului un D latin, iar a doua foae e numerotată ѯ҃ѕ҃ (67), ceea ce ne face să credem că exemplarul Academiei e numai un fragment dintr'o publicaţie mai mare.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române (411 A).

165. *Cazanie*, Bucureşti 1778.

Semnalată de Atanasie Popa, *Biserici vechi de lemn româneşti din Ardeal*, în *Anuarul Comisiunii Monumentelor Istorice*, secţia pentru Transilvania, 1930 -1931, p. 291, ca existentă la biserica de lemn din comuna Apahida.

166. *Osmoglasnic*, Baia 1778.

Tipărit de Eustatie Popovici la Baia (Abrud). Semnalat, fără arătarea izvorului, de Petru Gherman, *Muzica bisericească din Ardeal*, în *Omagiu I. P. S. S. Dr. Niculae Bălan, Mitropolitul Ardealului*, Sibiu 1940, p. 432.

167. *Ceasoslov*, Bucureşti 1780.

ЧѪСОСЛОВЪ | Че ѯре .ѕсѣйи (sic) слѫжба де зй | шй де Нощте, дѕпъ ржи| дѕмла сфйтей Бесѣкричй. | Якѣмъ .ѧтрачест кйп Тупърит | .ѧтрѕ .ѧтѫмъ домніе а прѣ | Лѕминатѕлѕй Дѣмнь Іѡ | Ѧлеѯа҃дрѕ Їоа҃н Ѵ҆ѱилан҃т Воєв. | Кѕ благословенїѫ шй кѣ҃тѕмлла прѣ сфйцитѕлѕй Митрополіт Ѧлъ Оу҃гровлахїей Кѵ҃р | ГРЇГОРІЕ .ѧ Тупографіѫ сфйтей Мит[р]ополій .ѧ Бѣкѣрещй: Лѣ ѯнѕ ѧ҃ѵ҃ѧ҃ п.

Де Єгѵпчюл҃ѵ Тѵ҃п҃ Бѣк҃ѵ.

Din aceasta carte nu cunosc decât 2 pagini (titlul şi f. 299 verso), comunicate în fotografii de Pr. Ion Birlea, din Sighetul Maramureşului.

F. 299 verso înfaţişeaza gravura: Iisus luminatorul, semnata: **Де Димитріе петровичѕ тн҃п҃ѧччѕ.** (?).

168. *Penticostar*, Blaj 1780.

Semnalat de Dr. Gh. Bran în *Graiul Maramureşului*, nr. 94 din 30 Mai 1935, p. 3, nr. 8 (prima listă), ca existent la biserica din comuna Bârsana.

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

169. *Triod*, Blaj 1780.

Semnalat de Dr. Gh. Bran în *Graiul Maramureşului*, nr. 94 din 30 Mai 1935, p. 3, nr. 9 (prima lista), ca existent la biserica din comuna Poieni.

170. Grigore Maior, Vlădica Făgăraşului, *Instrucţii la moartea Mariei Thereza*, Blaj 1780. — Foae volantă.

1 foae, in-folio, tipărită pe 2 coloane. Drept titlu:

Noi Gavriilŭ Grigorie Maerŭ, dinŭ mila lui D(u)mnezeu Vlădica Făgăraşului a prea înălţatei chesaro-crăeştii Mărimi sfétnicŭ dinŭ lăuntru, iproci, fiilor nostri Vicareşilorŭ, Decanilorŭ, Arhidiaconilorŭ, Protopopilor, Notarişilor, Naméstnicilorŭ, Parohilorŭ, Igumenilorŭ, Călugărilor şi tuturorŭ sufletelorŭ Pravoslavnicĭ, cariĭ vă aflaţĭ suptŭ arhipăstoriĭa noastră, pace voao.

Urmează înşirarea binefacerilor aduse poporului românesc în timpul domniei ei (colegiu la Viena, şcoli în Sibiu, etc.) şi anunţă succesiunea la tron a împăratului Iosif al 2-lea. La sfârşit:

Dată în Blajŭ dela Mitropolie. 3 Dechem. 1780.

Bucureşti: Biblioteca Palatului Regal (legată la sfârşitul volumului *Mărgăritare*, Buc. 1746).

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române, copie fotografica (432 A).

171. *Rugăciuni pentru împărat şi ostaşi*, (Blaj 1780—1788). — Foae volantă.

РѢГЪЧЮНѢ ПѢНТРѪ ѦПЪРѦТѢЛЬ ШЙ ѠСТѦШІ ЛѢЙ Ѧ ВРѢМѢ ДѢ РЪЗБОЮ.

1 foae, 26 × 17 cm. In text este amintit împaratul Iosif; cu tiparul Seminarului din Blaj.

Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, p. 315.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române (Foi volante, nr. 794).

172. *Rugăciuni în vreme de războiu* (Blaj, 1780—1788). — Foae volantă.

Рѣгъчѣни ла врѣме де ръзбоѭ âсѣпра тѣрчилор.

In-4°, 2 foi. In text este amintit împaratul Iosif; cu tiparul Seminarului din Blaj.

Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, p. 315.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române (Foi volante, nr. 793).

173. *Carte de blestem contra celor cari fac lux* (Iaşi 1781).

In-4° mic, 14 foi, cu 23 rânduri pe pagina incadrata în linii. Exemplarul Academiei Române începe cu f. 2.

Din relatările lui Andrei Wolf, *Beiträge zu einer statistisch-historischen Beschreibung des Fürstenthums Moldau*, vol. I, Hermannstadt 1805, p. 160 (nota) ştim câteva vorbe din titlu, transcrise însă de Wolf cu ortografia germană:

Avraami ku Mila lui Dumnezeu Patriarch simtei tschetetzi Ierusalimului, schi a toate Palistina... Gavriil ku Mila lui Dumnezeu Archiepiscop schi Mitropolit a toate Moldavia.

Tot A. Wolf ne spune (*op. cit.*, vol. II, p. 198—199), că însuşi Domnul Constantin Moruzi, consimţise să cadă «suptŭ patrierşăşti şi arhiereşti a noastre blăstămuri» (cum

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

spune însuşi Mitropolitul Gavril Calimah) toţi aceia cari ar fi făcut contra hotărîrilor luate.

In Cartea de blestem, f. 6r. este amintit domnul Constantin Dimitrie Muruzi (1777—1782); la f. 11r. scrie de venirea Iaşi a patriarhului Ierusalimului şi Palestinii, Avramie («acumŭ darŭ viindŭ»), care fu rugat a contribui prin iscălirea acestei cărţi de blestem, la stârpirea mândriei, risipei şi luxului de îmbrăcăminte. A. Wolf ne spune că opera a fost tiparita în tipografia Mitropoliei, la 1781.

Dela f. 12r. înainte se înşiră măsurile luate :

1. Să nu se poarte taftaua cusută cu fir şi peteală. 2. şireturile cu peteală şi fir să nu se mai întrebuinţeze la haine, ci numai la colane 3. cumasurile şi şalurile sunt oprite, afară de cele «trebuitoare la răcală» 4. sunt oprite împodobirile la haine 5. se îngăduе purtarea giuvaerurilor, care rămân din tată în fiu.

Reprodusa de D. Z. Furnică, *Din istoria comerţului la Români*, Bucureşti 1908, p. 45—57. — D. Russo, *Din corespondenţa Doamnei Ana Racoviţă*, Bucureşti 1911, p. 7, nota 1.

Bucureşti : Biblioteca Academiei Române (443 A).

174. Filaret, Episcopul Râmnicului, *Enciclică protopopilor* (Râmnic 1781). — Foae volantă.

In-4° mic, fara titlu; 1 f. + 9 foi numerotate.

Pe prima foae nenumerotată, recto (verso alb):

Filaretŭ cu mila luĭ D(u)mnezeu Episcopulŭ Râmniculuĭ.

Cucérnice Protopoape . . . . dinŭ sudŭ . . . . bl(a)goslovenie. După cuprinderea acestor ponturi, fiindŭ că ne-amŭ încredinţatŭ şi te-amŭ orânduitŭ că ačastă dregătorie besericească a protopopieĭ, întru toate să fiĭ sârguitori a să urma întocma, însuţĭ maĭ întâĭu purtându-te cu înţelepcĭune ca unŭ epitropŭ alŭ Arhiereului şi să aibĭ viĭaţă cucérnică cu frica lui D(u)mnezeu, ca să fiĭ spre pildă şi celoralalţĭ preoţĭ, ferindu-te în totŭ chipulŭ de răpirĭ şi asupréle şi nedreptăţĭ, ĭară nepurtându-te cu orânduială şi nesilindu-te spre împlinirea acestorŭ poruncĭ besericeştĭ a să urma, măcarŭ că ai câştigatŭ cinste şi milă dela noĭ, darŭ precumŭ zicemŭ arătându-te nevrédnĭcŭ, să ştiĭ că atuncea, vei avea necinste şi urgie; ačasta poruncimŭ,

Pecétea 17. . . .

La f. 1:

Ponturile de urmarea ce să cade a face şi a da povăţuire cucérniculŭ Preotŭ Kyr Papa ... ce s'au orânduitŭ Protopopŭ la sudŭ. . . . pre cumŭ maĭ josŭ arată.

Urmeaza 18 «ponturi» de mare interes pentru administrarea şi organizarea bisericii.

Locurile lasate libere în formular, trebuiau completate la cancelaria episcopiei.

Filaret ocupând scaunul episcopal al Râmnicului dela 1780—1792, credem că enciclica s'a tipărit la Râmnic, curând după înscăunarea lui.

Textul, însoţit de comentarii, a fost publicat de Const. Erbiceanu în *Biserica ortodoxă română*, XV (1891—1892), p. 403—421, 507—521, 626—647.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române (430 A).

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

175. *Antologhion*, Bucureşti 1782.

Semnalat de Dr. Gh. Bran în *Graiul Maramureşului*, nr. 94 din 30 Maiu 1935, p. 3, nr. 10 (prima listă), ca existent la biserica din comuna Boliza.

176. *Octoih*, Râmnic 7290 (1782).

Semnalat de D. Balaur, *Biserici în Moldova de răsărit, Ju leţul Lăpuşna*, Bucureşti 1934, p. 15, ca existent la biserica din comuna Micăuţi.

177. *Patenş de toleranţă*, Blaj 1782.

Cluj-Sibiu: Biblioteca Universităţii (comunicat de dr. Sabin Mureşan).

178. *Ceasoslov*, (Bucureşti 1783).

In-16°, 2 foi nenum. (titlul şi scara) + 420 foi. In exemplarele Academiei Române lipseşte foaia cu titlul. Primul an din pascalie este 1783. La sfârşit :

S'au typărit acest Časoslov prin osteneala diorthosirii smeritului între ieromonahĭ Grigorie Râmniceanulŭ.

Acesta a semnat carţi tipărite la Bucureşti (v. *Bibl. rom. veche*, II, p. 370, ca arhimandrit).

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române (459 A).

179. *Octoih*, Blaj 1783.

ѺКТОЙХ | шй | Глⷭжбеле Сфйнцилшрь де ѿбщіе. | Йкѕм а трєм ѿаръ âшезáт, шй тѵ̈пърйт дⷭпъ Ржи-|дⷭмла БѢ̃ГѢРѢ̃ЧІЙ РЪГЪРИТѢ̆ЛѢ̆Й. | сⷭпт | Прⷦ феричйта ⷭ҂пъръціе â Прⷦнъл-|цáтⷭлⷭй ⷭ҂парáт âл Ромáнилор. | МЙРѢ̃ЛѢ̆Й ПРЙНЦ ЙРДѢЛѢ̆ЛѢ̆Й, | шй чѣла: | Дⷭмнⷭлⷭй, Дⷭмнⷭлⷭй | ІѺСИФ ЙЛ ДОЎПЛѢ Кѕ вом чѣлор май мáрй. | ѯнїй дела Хⷴ ⷯ аѱпⷮ: | ⷭ҂ БЛЙЖ | Кѕ Тѵпáрюл Сємінáрюлⷭй.

In-4° de 1 foaie, 478 + 224 pagine. Tiparit cu negru şi roşu, cu câteva ornamente şi gravuri fin lucrate (v. facs. nr. 32), gravură repetata pe mai multe pagini. Cea din faţa textului, reprezentând pe Sf. Ioan Damaschin, e semnata cu litere latine: IOANNI:

A. Filimon, în *Dacoromania*, V (1927—1928), p. 617 vorbeşte de o gravura cu „Isus pe cruce", la p. 478, care lipseşte în exemplarul Academiei.

Dr. Gh. Bran în *Graiul Maramureşului*, nr. 94 din 30 Maiu 1935, p. 3, nr. 46 (prima lista) semnaleaza exemplare la bisericile din comunele Strâmtura, Biserica Alba şi Slatina.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române (459 B.

180. *Psaltire*, Râmnic 1783.

Sibiu: Biblioteca Astra (comunicat de dr. Sabin Mureşan.

181. *Apostol*, Râmnic 1784.

ⷯПОСТОЛЪ | Йкѕма а трім шаръ Тѵпърит дⷭпъ | ржндⷭмла чѣлⷭй Грєчéск, | ⷭ҂ зйлеле, де Дⷯнезéⷭ прⷦ ⷭ҂нъліцá|тей Дⷯмнїей â пре Лⷭминáтⷭлⷭй | ѿблъдⷭнтóрѣ â тóатъ Цáра | Ромжнéскъ.

Іѡанн Мавршгéн Николáе Коювѿд | МЙѴРОКОРДЙТ | Кѕ Благословеніа шй кѕ тоатъ | кїеатⷭмла прⷦ ѿ сфйцйтⷭлⷭй | Митрополйт ⷯл Оѵгровлахїей | Кѵр Филáрет, | ⷭ҂ скаⷭнⷭл Ржмни: ла ⷯнⷭл | ⷯ аѱпд.

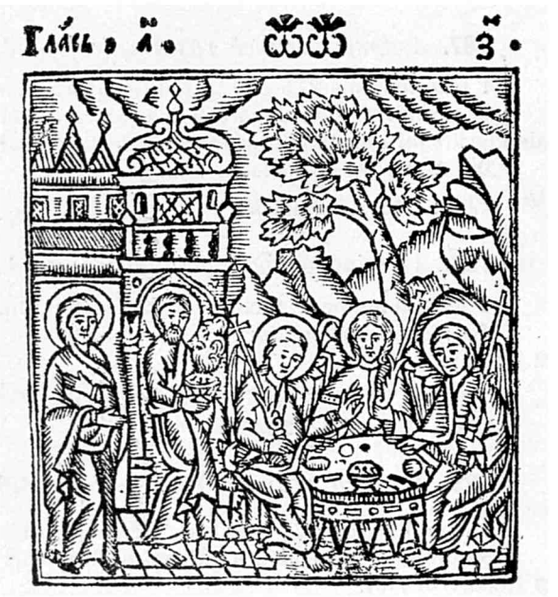
(Де попа Костантин Тѵпогрáф:).

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

In-folio, 1 foae (titlul), 264 pagini. Tipar negru şi roşu. Textul pe 2 coloane, paginile încadrate în linii. La începutul textului, icoana Invierii lui Christos (tipul : Coborîrea în iad).

Titlul încadrat într'un chenar gros, xilogravat de Сандꙋ типографъ, semnat în stânga. Reprezintă, la cele 4 colţuri, simbolurile evangheliştilor; Sfinţii Petru şi Pavel, în margini ; sus, Iisus Christos Drept Judecător, iar jos, Buna Vestire. Pe verso titlului stemele Moldovei şi Ţării Româneşti, cu versuri.

Observ o greşală în titlu: la 1784 ţinea domnia Ţării Româneşti Mihail Şuţu, iar nu „Ioan Mavroghen Nicolae Voiuvod Mavrocordat" — cu acest nume n'a existat vreun Domn. De altfel, exemplarul se termină cu un epilog anacronic, pe care l-a scris Dimitrie Popp Costa la *Apostolul* tipărit la Blaj, 1814 (vezi-l publicat în *Bibl. rom. veche*, III, p. 95). Dar şi tehnica tipografică (de ex. Sandu gravorul semnează pe cărţi tipărite în Blaj) arată Blajul ca localitate de tipărire, nu Râmnic, cum este în titlu. Este pentru prima dată când întâlnesc în domeniul cartii româneşti vechi, un fel de mistificare tipografică. Să fi fost oare, mai cautate cărţile bisericeşti mai vechi (ar justifica schimbarea anului, din 1814, în 1784) şi de peste Carpaţi (ar justifica schimbarea localităţii de imprimare, Blaj în Râmnic; cf. mai jos, nr. 300, p. 122—123)?

32. *Octoih*, Blaj 1783. — Xilogravură reprezentând Sf. Treime.

București: Biblioteca Academiei Române, (dăruită de Mitropolia Moldovei (466 A).

182. *Cuvântare despre taina preoţiei*, Viena 1784.

Cluj-Sibiu: Biblioteca Universităţii (comunicat de dr. Sabin Mureşan).

183. *Triod*, Râmnic 1784.

Semnalat, supt rezerva, de Diac. N. M. Popescu, *Prin Banatul Timişoarii*, Bucureşti 1919, p. 75, ca existent la biserica din comuna Gornia.

184. *Înştiinţare pentru reglementarea regimului iobagilor*, Blaj (1784). — Foae volantă.

ЧѢЛѲ МѢЙ ЖОѲ ѦѲѢМНѢТѢ | Нѣкѣвѣ́нце съ стрѣ́къ, шѝ дѣ ѿсѣвѣ́т съ ѿпрѣ́ск.

2 foi (ultima foae albă), 28×17,5 cm. In 15 articole se reglementează diferite raporturi între stăpâni şi iobagi. La sfârşit: «Typărit în Blaj cu typarĭul Seminarĭuluĭ».

Scris de mână, în cirilică: «Anul 1784».

Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, p. 315. — A. Veress, *Orânduieli româneşti vechi tipărite în Ardeal (1744—1848)*, Buc. 1926, p. 9.

București: Biblioteca Academiei Române (Foi volante, nr. 789).

185. *Pentru slobozenia negustoriei*, Blaj 1784. — Foae volantă.

[Prefacerea Sinedului a Impărăţiei turceşti pentru slobozenia . . . . . negustoriei supuşilor crăeşti împărăteşti în Ţara turcească].

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

In-folio, 3 pagini. In 8 ponturi se reglementează comerțul libre al negustorilor din Ardeal, cu împărăția otomană.

Traducere din nemțește; în nemțește, s'a tradus din turcește.

Dr. A. Veress, *Orânduieli rom. vechi*, p. 9.

Cluj: Muzeul ardelean.

183. *Poruncă răsculaților români*, Sibiu 1784. — Foae volantă.

1 foae, lungime 28,5 cm. text, 15 rânduri. Guvernul, în numele căruia semnează guvernatorul B. S. de Brukenthal, cancelarul David Székely și secretarul Anton Horvat, ordonă răsculaților lui Horia, să se întoarcă la vetrele lor. Datată 11 Noemvrie 1784.

Dr. A. Veress, *Orânduieli rom. vechi*, p. 10.

Cluj: Muzeul ardelean.

187. *A doua poruncă răsculaților români*, Sibiu 1784. — Foae volantă.

1 foae lungime 27,5 cm. text, 18 rânduri. Incepe: «Fiindcă întru turburarea...».

Se promit 30 zloți ungurești celor cari vor preda autorităților pe răsculații români; tăinuitorii sunt amenințați cu tragerea în țapă. Datata 18 Noemvrie 1784.

Dr. A. Veress, *Orânduieli rom. vechi*, p. 10.

Cluj: Muzeul ardelean.

188. *A treia poruncă răsculaților români*, Sibiu 1784. — Foae volantă.

1 foae, lungime 27,5 cm. text, 14 rânduri. Incepe: «Cu mare neplacere...».

Se recomandă tuturor supunere conducatorilor și proprietarilor comunelor. Datata 22 Noemvrie 1784.

Dr. A. Veress, *Orânduieli rom. vechi*, p. 10—11.

Cluj: Muzeul ardelean.

189. *A patra poruncă răsculaților români*, Sibiu. 1784. — Foae volantă.

1 foae, lungime 27,5 cm. text, 9 rânduri. Incepe: «Dupa ce au înțeles...».

Se promite suma de 300 galbeni acelora cari vor preda pe capii revoluției. Datata 23 Noemvrie 1784.

Dr. A. Veress, *Orânduieli rom. vechi*, p. 10.

Cluj: Muzeul ardelean.

190. *Rânduiala cea nouă a vămilor*, Viena 1784. — Foae volantă.

In-8', 14 pagini. Articolole 65—104 din regulamentul referitor la treceri prin contrabandă. Datată 29 Noemvrie 1784, tipografia lui Martin Holmaister din Viena.

Dr. A. Veress, *Orânduieli rom. vechi*, p. 10—11.

Cluj: Muzeul ardelean.

191. Ioan, Gură-de-aur, *Cuvânt la Duminica pogorîrei Sf. Duh* (1785).

Й ЧѢЛѢЙ ДѢНТРѢ ѲФІЦІЙ ПѢРІНТѢЛѢЙН НОѲТРѢ ІѠѦНЬ Златоѹстъ, кѹвѧнтъ ла Дѹмінека погорѧрей Дх҃ѹлѹй сфінтъ.

Broșură in-4º, scrisă pe 7 pagini nenumerotate. Tipar negru, 25 rânduri pe pagina. Nu are anul și locul tipăririi, dar, după limba în care e scrisă, e o tipăritură munteana (București ?). Se găsește legată între foile 383—388 ale unui manuscris cu omilii dela sfârșitul sec. al XVIII-lea (nu există precizat anul 1785, cum se arată pe eticheta).

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

Omilia aceasta nu se află între omiliile lui Ioan Gură-de-aur, tipărite până la anul 1830.

Bucureşti : Biblioteca Academiei Române (ms. rom. nr. 1953).

192. *Învăţătură pentru recensământ*, Sibiu 1785. — Foae volantă.

In-folio, 22 pagini + 4 tablouri şi 1 foae (errata). Se arată însemnătatea recensământului în Ardeal. Ediţiile germană şi ungară sunt mai reduse faţă de ed. românească.

Dr. A. Veress, *Orânduieli rom. vechi*, p. 11.

Cluj : Muzeul ardelean.

193. *Învăţătură despre strămutare*, Sibiu (1785). — Foae volantă.

ЛѢЪЦЪТѪРЪ.

2 foi, 28 × 17,5 cm. Se arată diferite condiţii în care se pot face strămutări de populaţie dintr'o ţară în alta. Datat, cu creionul, «1785».

Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, 315.

Bucureşti : Biblioteca Academiei Române (Foi volante, nr. 789 bis).

194. *Rânduială pentru reglementarea iobăgiei*. Sibiu 1785. — Foae volantă.

1 foae, 39,5 cm. lărgime, 26 rânduri.

Impăratul Iosif al II-lea reglementează în 6 ponturi îndatoririle iobagilor faţă de proprietarii lor de moşie.

Data: Viena, 22 August 1785.

Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, p. 309. — A. Veress, *Orânduieli rom. vechi*, p. 11.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române (Foi volante, nr. 687).

195. *Ponturi pentru pedeapsa dezertorilor*, Sibiu 1578. — Foae volantă.

In-folio, 5 pagini tiparite la Martin Hohmaister.

Pedepsele aplicate dezertorilor din armata ungară sunt mai mari ca acelea aplicate dezertorilor din armata austriacă.

Data : Sibiu 10 Sept. 1785.

Dr. A. Veress, *Orânduieli rom. vechi*, p. 12.

Cluj : Muzeul ardelean.

196. *Antologhion*, Râmnic 1786.

Anthologhion | ce să zice | înflorirea cuvintelorŭ carele cuprinde întru sine rânduiala Dumnezeeştiloru Praznice, ale sfinţilor numiţi şi ale sfinţilorŭ de obşte ce să prăznuescŭ, în 12 luni ale anului. Tipăritŭ întrŭ întâia domnie a luminatului Domnŭ Io Nicolae Petru Mavroghenisŭ Voevodŭ, cu blagoslovenia şi toată chieltuiala prea sfinţii sale iubitoriului de Dumnezeu Kyriu Kyr Filaretŭ Episcopulŭ Râmnicului, în sf(â)nta Episcopie a Râmnicului, la anulŭ dela Hs. 1786.

S'au tipăritŭ de Climentŭ Ieromonahu Typ., de Popa Costandin Typ. Şi de Dimitrie Typ. Râm.

Comunicat de D. Fecioru. In-folio, 3 foi + 573 foi, tipar negru şi roşu, în 2 coloane, 40 rânduri pe pagină. Titlul încadrat într'o gravură semnată de «Diiac Costandin Tip. Râm.».

După titlu urmează predoslovia, semnată de Grigorie Ierodiacon (Râmniceanul). In faţa textului, gravura «Duminica tuturor sfinţilor», sub care se precizează: «S'au început

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

acest sfânt şi dumnezeesc lucru, în luna lui Noemvrie în 25 de zile şi au luat sfârşit ia Mai, în 6». La pag. 573 jos: «Tipăritu-s'au această sfântă şi dumnezeiască carte, prin osteneala diorthosirii smeritului între ierodiaconi Grigorie Râmniceanul».

I. Roşu în *Societatea de mâine*, II (1925), p. 203. — A. Filimon în *Dacoromania*, V (1927—1928), p. 617—618. — Văler Literat, *Biserici din Ţara Oltului...*, în *Anuarul Comisiunii monum. istorice, secţia pentru Transilvania*, IV (1932—1938), p. 10.

Biblioteca Bisericii din Măneci-Pământeni (jud. Prahova).

197. *Penticostar*, Blaj 1786.

Penticostariu, acum întâiu aşezat şi tipărit după rânduiala Besearicii Răsăritului supt stăpânirea Prea Inălţatei Impărătesasei Rămleanilor, prinţeasei Ardealului, iproci, Doamnei Doamnei Maria Teresia, cu blagoslovenia celor mai mari. Tipărită în Blaj, in tipografia mănăstirii Bunei Vestiri. Anii de la I. H. 1786.

In-folio, 2 + 202 foi; textul pe 2 coloane.

Prefaţa:

Către cetitoriu.

Vrând a tipări acest Sfânt Penticostariu, care sa ceteaşte şi să cântă prin sfintele Besearici a Răsăritului, începând cu sfânta şi luminata zi a Paştilor până în Dumineca tuturor Sfinţilor şi aducându-ne aminte de porunca Sfintei Besearici ca prin sfintele besearici rugile ceale adevărate şi lămurite să se facă (precum în Pravila, Sfântul Sobor de la Cartagena, în Canonul 101 arată), ne-am nevoit a urma izvodului celui mai vechi grecesc. Pentru aceia nu te mira, nici ne vinovăţi de vei găsi într'acest Penticostariu, sau adaus ceva care în ceale nu să găseaşte, sau lăsat ceva, care într'altele să găseaşte; ci cu umilinţă şi cu frica lui Dumnezeu ceteaşte, cântă sau pre alţii cântând sau cetind ascultă, aducându-ţi aminte ca cum ai vorbi cu însuşi Dumnezeu nevăzut, precum învaţă Triodul lunii, în săptămâna cea dintâiu a sfântului Post.

Barbu Teodorescu, *Un Penticostariu din 1786*, în *Revista istorică*, XV (1929), p. 158—159.

198. Iosif II, Impăratul Austriei, *Rânduiala căsătoriilor*, Sibiu 1786. — Foae volantă.

In-folio, 16 pagini tipărite la Petru Bart din Sibiu. In 62 articole se reglementează logodnele şi căsătoriile din cuprinsul Ardealului.

Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, p. 309 descrie exemplarul Academiei, care e necomplet: 12 pagini, în loc de 16 pagini. — Dr. A. Veress, *Orânduieli rom. vechi*, p. 12.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române (Foi volante, nr. 688).
Cluj: Muzeul ardelean.

199. Iosif II, Impăratul Austriei, *Rânduiala divorţurilor*, Sibiu 1786. — Foae volantă.

In-folio, 2 foi. Reglementarea despărţirii de masă şi pat, în cazul când una din părţi nu consimte la divorţ.

Dr. A. Veress, *Orânduieli rom. vechi*, p. 12—13.

Cluj: Muzeul ardelean.

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

200. Leon, Mitropolitul Moldovei, *Pastorală* [Iaşi] 1786. — Foae volantă.

ЛЄѠНЬ кѫ мйла лѣи Дѧмнезѣ | Йрхіепйскѡпъ шй Митрополйтъ â тоа̃тъ Молдавїѧ.

In-folio, 2 foi (ultima albă). Pastorală la instalarea lui ca mitropolit, în timpul Domniei lui Alexandru Ioan Mavrocordat, căruia îi aduce laude. Data: «1786 Martie 2». Semnătura xilogravată.

Oferită Academiei spre cumpărare, de Arhimandritul Daniil Ciubotaru dela M-rea Obreja, jud. Alba.

201. *Pentru ţinerea sărbătorilor*, Blaj 1786. — Foae volantă.

In-folio, 6 pagini.

Decret împărătesc pentru fixarea sărbătorilor legale la uniţi şi neuniţi; să se şteargă din rândul sărbătorilor «Joile şi Vinerile, precum si Marţile» dintre Paşti şi Rusalii, ţinute de bărbaţi şi femei «să le petreacă fără lucru, cu a sa păgubire».

Sus, în dreapta: «Acestŭ Patenşŭ să vinde cu şase creiţarĭ». Exemplarul Academiei este defectuos, încât datele nu se pot citi în întregime: adresa lui «Vlădica Ioannŭ Bobŭ» este din «Blaj [1786] Maiu 1». Circulara dată în numele împăratului Iosif II, este datată «Viena 1 Ianuarie 1787». Circulara către episcop, a crăescului guberniu «Carolŭ Grofŭ Telechi» este datată «în Sibiiu zile 16 Noemvrie 1786».

Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, p. 315. — Dr. A. Veress, *Orânduieli rom. vechi*, p. 13 cunoaşte numai redacţia ungurească a acestui «patenş».

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române (Foi volante, nr. 790).

202. *Povăţuire*, Sibiu 1786. — Foae volantă.

In-folio, 3 pagini tipărite în tipografia lui Petru Bart. Instrucţii privitoare la jupuirea şi tăbăcirea pieilor. Data: 18 Noemvrie 1786.

Dr. A. Veress, *Orânduieli rom. vechi*, p. 13.

Cluj: Muzeul ardelean.

203. *Pravilă*, Lemberg 1786 — Foae volantă. Nemţeşte şi româneşte.

N'am văzut exemplare. In 11 pagini, Pravila reglementează raporturile dintre stăpânii de moşii şi podanii din cuprinsul Bucovinei.

Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, p. 323.

204. *Întrebări şi răspunsuri*, Iaşi 1787.

Sfânta Istorie pentru copii ceĭ micĭ, cu scurti întrebărĭ şi răspunsurĭ, s'aŭ alcătuitŭ.

Tipăritu-s'aŭ darŭ ačastă cărţulie, de celŭ maĭ micŭ între presviterĭ Ierei Mihailŭ în Iaşi. Aniĭ de la Hs. 1787 Maĭu 15.

In-16° (9 × 12 cm.), peste 76 pagini (complet poate 78 pagini). La p. 1 o gravură florala (un buchet de trandafiri).

Catehismul de la Iaşi, 1808, reproduce partea finală a acestuia, din 1787.

Pr. C. Bobulescu, *O carte necunoscută* în *Revista istorică*, II (1916), p. 81—83.

205. *Liturghie*, Bucureşti 1787.

Semnalată de Dr. Gh. Bran în *Graiul Maramureşului* nr. 94 din 30 Maiu 1935, p. 3, nr. 45 (lista prima) ca existent la biserica din comuna Poieni.

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

206. *Psaltire*, Râmnic 1787.

ѰАЛТЇРЪ | Прорѡкѹлвй шй .ѧпъра́тѹлвй | ДАВЇДЪ | Їкѹ҃ .ѧтрѹ ачѣ҃т҃ кнг҃ Тѵпъри́тъ | .ѧтрѹ .ѧтжѧ Домніе, а҆ прѣ | .ѧнълца́тѹлвй До́мнь | ІС҃ НІКОЛА́Є ПЄ́ТРЪ МИ|ЕРОГЛ́ФИ БОѲЕВОДЪ | Кѹ Бл҃гословє́нїѧ шй тѡ́атъ. | Кѣлтѹѧла прѣ Сфи҃цїи сі҃ле | Ювитѡ́рюлвй де Дмнезѣѹ Кѵг҃ | ФИЛА́РЄТЪ Є҃пѣ҃кѡпѹлъ Рыѧ | Ла Їнѹл҃ дела Ѩда́мь : зѣ҃чє :

Де Климєнтъ Іеромѡнг҃ Тѵг҃ : шй | де Пѡпа Кѡ҃ста҃дий Тѵг҃ : шй | де Димитрїе Мнхѣ Пол҃вн҃ Тѵг҃ Рыѧ.

In-4° mic de 293 foi numerotate şi 1 foae nenumerotată. Tipar negru, 17 rânduri pe pagină. Pe verso titlului, prorocul David stând pe tron.

La sfârşit:

Typăritu-s-au ačastă sfântă şi Dumnezeĭască Psaltire prinŭ osteneala diorthosiriĭ smerituluĭ între Ieromonahi Grigorie Râmničanulŭ.

Fişa facută de Al. T. Dumitrescu după un exemplar adus de anticarul Zwiebel.

207. *Circulară pentru strângerea birurilor*, Sibiu 1787. — Foae volantă.

Una foae cu 12 rânduri tipărite, datată Sibiu 29 Oct. 1787.

Obligă pe primarii comunelor să predea, din 4 în 4 săptamâni, perceptorilor regali sumele strânse din diferite impozite.

Dr. A. Veress, *Orânduieli rom. vechi*, p. 14.

208. *Decretumŭ cu diferite rânduĭale*, (Sibiu, 1787). — Foae volantă.

Titlul (scris de mână):

«Protocolu poruncilor şi a rânduelelor Impărăteşti în lucrurile bisericeşti. Sent Iosef».

5 foi, 31 × 17 cm. Cu tiparul tipografiei lui (Petru Bart din Sibiu) sunt tiparite mai multe înştiinţări dintre 8 Noemvrie 1781—17 Sept. 1787.

Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, p. 315.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române (Foi volante, nr. 791).

209. *Invăţătură împotriva călcezii oilor*, Sibiu 1787. — Foae volantă.

In-folio, 4 pagini.

Dr. A. Veress, *Orânduieli rom. vechi*, p. 13.

Cluj: Muzeul ardelean.

210. Ioan Bob, Episcopul Blajului, *Înştiinţare despre sărbătorile anului*, Blaj (1787). — Foae volantă.

N'am văzut exemplare. In 3 foi, Vládica arata sarbatorile ce trebuesc ţinute, potrivit decretului Impăratului Iosif II, din 1 Ian. 1787.

Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, p. 315.

211. Iosif II, Impăratul Austriei, *Instrucţii*, Sibiu 1787. — Foae volantă.

In-folio, 10 foi. Dupa o introducere, urmează aceste capitole:

«I. Despre emigraţie sau eşirea din ţară. II. Despre verburile célc străine. III. Despre vîclcana săducere (Gutführung). IV. Despre răpirea supuşilor».

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

Data : 2 Aprilie 1787, Viena.
Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, p. 309. — Dr. A. Veress, *Orânduieli rom. vechi*, p. 13—14.

Bucureşti : Biblioteca Academiei Române (Foi volante, nr. 689).
Cluj : Muzeul ardelean.

212. *Octoih*, Râmnic 1788.

ѠКТѠЙХЪ | шн | Глѣжбелѥ сфйцилwр дѥ wбцѥ. | Йкѣм а̃ патра ѡа́ръ кѣ а̃дawцерѣ вечерніилwр | а̂ фїѣцѥ кѣрѕм глаєъ, Дѣминекъ сѣра, ашезáт, шн Тѵ̈пърит дѣпъ риндѣмла Бесѣрєчй ръсъритѣлѣй.

Кѣ благословенїѧ, шн кѣ тóатъ келтѣмла | прѣ сфйцитѣлѣй, шн дѥ Дмнезѣѕ ѡбитóрѣ | Кр̂ ФЇЛЙРЄ̄Т | Є̄пископѣл Рыминкѣлѣй | Шн сѧѣ тѵ̈пърит ✠ сфйта Є̄пископїѧ а̂ Ры|миникѣлѣй а̃нѣл дела нашерѣ лѣй Хс̄ ✠ ӓѱ̄пн. | Дѥ попа Костантни тѵпографѣл.

In-4°, 1 foae (titlul) + 424 pagini şi alte peste 194 pagini.
Tipar negru şi roşu. Pe verso titlului gravura răstignirii Mântuitorului, înconjurată de 16 compartimente în care sunt simbolurile răstignirii.
Diaconul N. M. Popescu, *Prin Banatul Timişoarii*, Bucureşti 1919, p. 76.

Bucureşti : Biblioteca Academiei Române (522 A).

213. Budelko, Doctorul, *Cuprinderea meşteşugurilor*, Sibiu 1788. — Foae volantă.

In-folio, 2 pagini tipărite în tipografia lui Martin Hohmaister.
10 articole în care se arată sistemul doctorului primar al comitatului Győr, de a curăţi grânele de opsigă, neghină şi tăciune. Sus în stânga : «3083/1788».
Dr. A. Veress, *Orânduieli rom. vechi*, p. 14 ; acelaşi, *Bibl. română-ungară*, II, p. 51—52. nr. 692.

Bucureşti : Biblioteca Academiei Române, copie fotografică (520 A).
Cluj : Muzeul ardelean.

214. Iosif II, Împăratul Austriei, *Pravila cerşetorilor*, Sibiu 1788. — Foae volantă.

In-folio, 13 pagini tiparite la Petru Bart din Sibiu. In 27 articole se reglementează problema cerşetorilor, în sensul trimiterii lor peste graniţă.
Dr. A. Veress, *Orânduieli rom. vechi*, p. 14.

Cluj: Muzeul ardelean.

215. *Înştiinţare poruncitoare*, Sibiu 1788. — Foae volantă.

In-folio, 2 pagini. Se interzice facerea de cavouri în biserici, capele sau pe moşii ; sunt îngaduite numai în «ţinterime».
Dr. A. Veress, *Orânduieli rom. vechi*, p. 15.

Cluj : Muzeul ardelean.

216. *Învăţătură pentru cvitanţii*, Sibiu 1788. — Foae volantă.

In-folio, 14 pagini. In 13 articole se arată cum trebuesc facute chitanţele pentru bucatele şi nutreţul cailor, rechiziţionate pentru armată.
Dr. A. Veress, *Orânduieli rom. vechi*, p. 14.

Cluj : Muzeul ardelean.

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

217. *Inştiinţare* (Sibiu 1788). — Foae volantă.

ДѢСПРѢ Й СѦ҆ДПЪРЪТѦ҆СКЪ, КРЪѦ҆СКЪ, ѦПОСТОЛѦСКЪ МЪРЙРѢ:

Una foae, 27 × 44 cm. Deasupra titlului, un frontispiciu înfăţişând stema Austriei. Manifestul, dat în numele împăratului, la intrarea trupelor austriace în ţară, de către Feldmareşal Graf v. Lasti, promite locuitorilor deplină libertate şi tratament egal cu cetăţenii austriaci.

Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, p. 336 (cu bibliografie).

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române (Foi volante, nr. 1098).

218. *Măsuri contra incendiilor*, Sibiu 1788. — Foae volantă.

In-folio, 20 pagini. Primul regulament de pompieri, cu data Viena 26 Iunie 1788; tipărit însă la Petru Bart din Sibiu.

Dr. A. Veress, *Orânduieli rom. vechi*, p. 15.

Cluj: Muzeul ardelean.

219. *Vestire pentru importul lulelelor*, Sibiu 1788. — Foae volantă.

Una foae cu 12 rânduri, datată Sibiu 20 Noemvrie 1788.

Se îngădue importul lulelelor şi al altor fabricaţii din Tirol, cu condiţia sa se plătească vamă 10 %.

Dr. A. Veress, *Orânduieli rom. vechi*, p. 15.

Cluj: Muzeul ardelean.

220. *Vestire pentru urmărirea a doi soldaţi hoţi*, Sibiu 1788. — Foae volantă.

In-folio, 2 pagini, datată Decemvrie 1788.

Dr. A. Veress, *Orânduieli rom. vechi*, p. 15.

Cluj: Muzeul ardelean.

221. *Aritmetică*, Sibiu 1789. — Românceşte şi nemţeşte.

ДѢЧЁРѢ ДѢ МЪНЪ СЙѢ ПОВѢЦѢЙРѢ кътръ | ЙРЙѲМЁТІКЪ. | câš cokotѣlъ | пентрѳ ѧнтрєбѣйнцарѣ прѳнчилорь | рѳмънєцій чєлорь нєѳнніцй чє съ| ѧвацъ ѧ школлєлє чѣлє мичй.

Ѧдрєптáтъ ѧ лúмба ромънѣскъ прінь Дн|митрїє Ёѵстаѳієвичь Дирєкторѳль â | Школлєлорь нєѳ҆ніте Нацїоналичєцій | Дінь Ѳрдѣль.

Съ вінде фъръ лєгътѳръ кѳ 15. крєиц. | СЙБІЙ, лâ Петрѳ Бартъ Кєсаро-Кръєскѳль Прн|вєлєгіатѳль Типографь â Кърцилорь чєлорь Схо|ластичєцій нєѳ҆ніте рѳмънєцій. | 1789.

Anle'tung | zur | Rechenkunſt. | zum Gebrauche | der in den Trivialſchulen lernenden | nicht unirten Walachiſchen | Jugend. | Verbeſſert in der Walachiſchen Sprache durch Demetrius Eustatievits der nicht unirten Sieben-bürgiſchen Nationalſchulen Direktor.

Intr'un oval: R: R: Normalſchule.

Koſtet ungebunden 15. kr. | Herrmannſtadt, | bey Petrus Barth k. k. privil. Buchdrucker der nicht unirten Walachiſchen Schulſchriften. 1789.

In-12°, 152 pagini. Titlul românesc este la p. 2, cel nemţesc pe p. 3. Textul românesc începe la p. 4 şi urmează pe paginele cu soţ, iar pe cele fără soţ textul nemţesc.

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

Pe titlul românesc gravura mică a unui copilaş aşezat între flori. La fiecare cap de capitol, frontispicii înflorate, iar la sfârşitul lor vignete.

Până la p. 15 avem tabla cuprinsului.

Bucureşti: Biblioteca Prof. Nae Ionescu, fost director al liceului Matei Basarab.

222. Dimitrie Cantemir, *Descrierea Moldovei*, traducere de Vasilie Levşin, Moscova 1789. — Ruseşte.

ВЫПИСКА из книги | „Димитрія Кантемира, | бывшаго князя въ Молдавіи, | историческое, географическое | и политическое | описаніе | Молдавіи | съ| жизнію сочинителя". | Съ | нѣмецкаго переложенія перевелъ | Василій Левшинъ.| Москва, | Въ Университеской Типографіи, | у Н. Новикова. | 1789.

(Extras din cartea «lui Dimitrie Cantemir, fost principe în Moldova, descriere istorică, geografică şi politică a Moldovei, cu vieaţa autorului». A tradus, după transpunerea germană, Vasile Levşin. Moscova, Tipografia Universitară N. Novicov 1789).

In-8° mic, XLIV + 388 pagini. Colaţiunea paginelor: p. I, titlul; p. II, Одобреніе (Aprobare); p. III-IV, Предувѣдомленіе (Inştiinţare); p. V-XXXIV, Жизнь Димитрія Кантемиря князя Молдавескаго (Vieaţa lui Dimitrie Cantemir, Prinţul Moldovei) datată Berlin 1769 şi o listă bibliografică a operelor lui D. Cantemir, de Schmidt; p. XXXV-XLII, Предословіе (Predoslovie) de G. T. Müller; p. XLIII-XLIV, Содержаніе книги (Conţinutul cărţii); p. 1—388, textul.

Одобреніе.

По приказанію Императорскаго Московскаго Университета Господъ Кураторовъ я читалъ сію книгу подъ заглавіемъ: Димитрія Кантемира описаніе Молдавіи, и не нашелъ въ ней ничего противнаго наставленію, данному мнѣ о разсматриваніи печатаемыхъ въ Университетской Типографіи книгъ: почему оная и напечатана быть можетъ. Коллежскій Совѣтникъ, Краснорѣчія профессоръ и Ценсоръ напечатаемыхъ въ Университетской Типографіи книгъ,

Антонъ Барсовъ.

Traducerea:

Aprobare.

Din porunca domnilor Curatori ai Universităţii Imperiale din Moscova, am citit această carte intitulată: Descrierea Moldovei a lui Dimitrie Cantemir şi n'am găsit în ea nimic potrivnic instrucţiunilor ce mi s'au dat cu privire la examinarea cărţilor tipărite de Tipografia Universităţii; drept care, aceasta poate fi tipărită. Consilier de Colegiu, Profesor de Retorică şi censor al cărţilor tipărite în Tipografia Universităţii.

Anton Barsov.

Предувѣдомленіе.

Достоинство сего писанія ученымъ, кои оное видѣли, довольно извѣстно, и Господинъ Коллежскій Совѣтникъ Миллеръ сдѣлалъ обществу великую заслугу, приведя Господина Д. Бишинга въ состояніе издать его въ свѣтъ въ своемъ магазинѣ для новой исторіи и географіи и проч. Между тѣмъ дорогая цѣна помянутаго Магазина удержала большую часть любопытныхъ познать

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

ближе ту землю, въ коей во времена наши произошло примѣчанія достойное позорище воины. Сіе понудило переводчика къ особому изданію сего Кантемирова сочиненія. Не опорочивая перваго тисненія, можно смѣло обнадежить, что множество погрѣшностей, въ оное вкравшихся, поправлено; также для многихъ читателей нужнѣйшія приложены примѣчанія, означенныя здѣсь буквой „Ф". Причемъ надлежитъ вѣдать, что примѣчанія, имѣющія въ концѣ букву „Б" суть г. Бишинга, а не имѣющія знаковъ самаго сочинителя. Впрочемъ касающееся до повѣсти сего писанія, благосклонный читатель можетъ усмотрѣть изъ предувѣдомленія г. Бишинга и предисловія Господина Миллера.

Traducerea:

Inştiinţare.

Meritul acestei scrieri este destul de cunoscut oamenilor de ştiinţă, cari au văzut-o şi d-l Consilier de colegiu Miller a adus un mare serviciu societăţii, dând d-lui Bisching posibilitatea de-a o scoate la lumină în magazinul său pentru Istoria-nouă şi Geografie etc. Insă preţul ridicat al menţionatului Magazin a silit pe cei mai mulţi dintre doritori, să se abţină dela cunoaşterea mai îndeaproape a pământului în care s'a petrecut, în vremile noastre, războiul demn de menţionat. Aceasta a determinat pe traducător la o editare specială a acestei opere a lui Cantemir.

Fără să criticăm prima tipăritură, vă putem asigura fără teamă, că multe din greşelile ce s'au strecurat în ea, au fost îndreptate. S'au mai alăturat observaţii din cele mai necesare multor cetitori, însemnate aici cu litera „Ф" (F). E bine să se ştie, deasemenea, că observaţiile care au la sfârşitul lor litera „Б" (B) sunt ale lui Bisching, iar cele care n'au niciun semn, ale autorului însuşi. De altfel, cetitorul binevoitor poate afla (datele) privitoare la istoricul acestei scrieri din avizul d-lui Bisching şi din introducerea d-lui Miller.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române (cota 522 B).

223. *Euhologhion*, Blaj 1789.

Semnalat de Dr. Gh. Bran în *Graiul Maramureşului*, nr. 94 din 30 Mai 1935, p. 3, nr. 47 (lista întâia) ca existent la biserica din comuna Borşa.

224. *Orânduiala paraclisurilor împărăteşti*, (Iaşi) 1789.

După voinţa Preosfinţiţilorŭ Episcopi, Kirŭ Antonie alŭ Romanului şi Kirŭ Iacovŭ alŭ Huşului, Epitropi Mitropoliei Moldovei. Această carte s'au tipăritŭ, orânduĭala Paraclisurilorŭ Impărăteşti, cumŭ să se urmeză, la Coronaţie şi la naşterea Ei, la suirea în Scaunulŭ Impărătescŭ a toată Rosie şi la ceale victorialnice zile, după cum arată în tablă, la sfârşitulŭ aceştii cărţi, în fieştecare lună şi zi, aşa totŭ clirosulŭ bisăricescŭ să aibă a urma negreşitŭ, 1789, Iulie 19 zile.

S'au tipăritŭ în tipografia cea politicească a lui Mihailŭ Strilbiţchii şi Protopopŭ alŭ Rossiei.

In-16°, 29 foi, cu o gravură a Mântuitorului, semnata «Proto-Ierei Mihail S.». Pentru prima dată se introduce în formularele de pomenire numele membrilor familiei imperiale ruse.

Economul D. Furtună, *O carte rară*, în *Cuget clar*, III (1939), p. 629.

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

225. Mihail Strilbițchi, *De-ale casii vorbe ruseşti şi moldoveneşti*, Iaşi 1789.

ДОМАШНІЄ | РАЗГОВОРЫ. | РЎССКІЄ, И МОЛДАВСКІЄ, С прїятельскими Комплементамы.

ДЄ ЯЛЄ КАСѢИ | БОЙРБЄ. | РЎСЪЦИИ ШИ МОЛДОВЕНЕЦИИ. | Къ прїинчо́асъ Комплемéнтъри. | 1789. Года̀, Октавріа̀ 20. днѧ̀.

Печа́тано въ Го́родѣ Їассахъ, Прóто-|Іерéмъ Молдáвскимъ, Колóскимъ, й Бéсарáбскимъ, Михаи́ломъ Стрилбúцкимъ, | въ Сóбственной Своéй Типогра́фіи.

După o însemnare scrisă de Al. T. Dumitrescu, fost funcționar la Bibl. Academiei Române.

226. *Ceaslov*, Iaşi 1789. — Ruseşte.

Exemplar defectuos văzut (Oct. 1931) la Dimitrie Simionescu-Simicel, care l-a adus la Academia Română spre vânzare, dar l-a retras.

Sfârşitul epilogului (traducere din ruseşte):

Această sfântă şi de Dumnezeu luminată carte, *Ceaslov* — de pe Ceaslovul tipărit în Capitala Moscova în anul 7165, în anul 7-lea al domniei cucernice a stăpânitorului ţar şi mare duce, Alexie Mihailovici, singur stăpânitor a toată Rusia şi în anul al 5-lea al Patriarhiei Preasfinţitului Iosif, patriarh al Moscovei şi al întregii Rusii, — tipărită cu învoiala luminăţiei sale, Prinţul Grigore Alexandrovici Potemkin Tavriceski, la Iaşi, în anul dela facerea lumii 7298, luna Septemvrie, ziua întâia.

(După o notiţă scrisă de Ion Bianu).

227. *Circulară*, Sibiu 1789. — Foae volantă.

In-folio, 3 pagini. Circulară pentru prinderea unor soldaţi hoţi.

Dr. A. Veress. *Orânduieli rom. vechi*, p. 17.

Cluj: Muzeul ardelean.

228. *Înştiinţare*, Sibiu 1789. — Foae volantă.

In-folio, 2 pagini. Ordonanţă pentru depunerea şi pastrarea ţaverii băneşti a orfanilor.

Dr. A. Veress, *Orânduieli rom. vechi*, p. 16.

Cluj: Muzeul ardelean.

229. *Rânduiala pădurilor Ardealului*, Sibiu 1789. — Foae volantă.

In-folio, 32 pagini nenumerotate, cu desenul a 2 păduri model. Regulamentul dat în Viena, 30 Mai 1781, dar tipărit «cu învoirea Preaînalta la A[nul] 1789».

Au fost ediţii şi în limbile germană şi ungara.

Dr. A. Veress, *Orânduieli rom. vechi*, p. 16.

Cluj: Muzeul ardelean.

230. *Rânduiala conscripţiei chiriilor*, Sibiu 1789. — Foae volantă.

In-folio, 36 pagini. In 48 articole se arată regulamentul chiriilor şi formularele de încheiere.

Dr. A. Veress, *Orânduieli rom. vechi*, p. 17.

Cluj: Muzeul ardelean.

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

231. *Regulamentul decorațiilor*, 1789. — Foae volantă.

In-folio, 9 pagini. In 20 articole se arată că premiile în bani date până acum pentru virtuți militare, se vor înlocui cu ordine de decorații.

Dr. A. Veress, *Orânduieli rom. vechi*, p. 17.

Cluj : Muzeul ardelean.

232. *Vestire*, Sibiu 1789. — Foae volantă

In-folio, 3 pagini. Ordonanța despre contractul matrimonial al copiilor cari stau sub tutelă.

Dr. A. Veress, *Orânduieli rom. vechi*, p. 16.

Cluj : Muzeul ardelean.

233. *Octoih*, Iași 1790.

Semnalat de D. Balaur, *Biserici în Moldova de răsărit*, București 1934, p. 16, ca existent la biserica din Vărzărești vechi.

234. *Instrucții privind cărăușia*, Cluj 1790. — Foae volantă.

In-folio, 6 pagini. In 8 ponturi se desființează cărăușia gratuită, instituita în 1759 ca măsură militară.

Dr. A. Veress, *Orânduieli rom. vechi*, p. 18.

Cluj : Muzeul ardelean,

235. *Protocol al nou născuților* (Sibiu, 1790—1792). — Foae volantă.

Una foae, in-folio, cu 11 rânduri text. Formular de extract de naștere și botez, cu completări de mână din anul 1793.

Aurel Filimon în *Dacoromania*, VI (1929—1930), p. 385.

236. *Circulară*, Lemberg 1791. — Foae volantă. Nemțește și românește.

Nachricht | vom kaiſerl. königl. galiziſchen Landesgubernium.

In-folio, 2 foi (ultima albă). Textul românesc în coloana din dreapta. Referitoare la libera tăiere și vânzare de carne în Viena, de oriunde s'ar aduce carnea. La sfârșit : «Liow la [4] zile a luĭ Iulie 1791».

Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, p. 323.

București : Biblioteca Academiei Române (Foi volante, nr. 914).

237. *Bucvar*, Dubăsari 1792.

БꙋКВАРЬ | сѣ҃ѧ ѧ҆че́нїе дѣ ѧ҆вѣцъ҃тѣ҃ръ чѣ́лорь чє вор҃ь съ ѧ҆вѣ́це ! кѧ́рте кѣ҃ сло́вє словенѣ́щи. | Шй сѣ҃ѧ типъри́ть ѧ҆кѣ҃мь дє | Пр҃о́то Іерѣ́й ѧ҆лъ Басара́бїей | Ми-хаиль Стрѣ҃кѣ҃цкїй ѧ҆ трѣ҃ ѧ҆сѣ҃шь а са тѵ҃погрѣ҃фїє | ѧ҆ тѫргѣ҃ль Дѣ҃васѧри, ѧ҆ стъ-| пѫнйрѣ҃ Рwссїєи, ѧ҆ ѧ҆нѣ҃ль, | ѧ҃ѧ҆ч҃кѣ҃ Ноємврїє кй дє зйле.

In-8^{0} mic, 48 foi. Titlul încadrat într'un chenar floral. Foile 1—3 r. dau literele și numele prosodiilor ; dela f. 3 v. încep textele de rugăciuni.

I. Roșu în *Societatea de mâine*, II (1925), p. 111.

Reeditarea cu puține schimbari a Bucoavnei tiparita la Iași, în 1755 (v. *Bibl. rom. veche*, II, p. 130—132, nr. 294).

București : Biblioteca Academiei Române (copie fotografica).

Sibiu : Biblioteca Universității.

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

238. *Iertare dezertorilor*, Cluj 1792. — Foae volantă.

Una foae, cu 32 rânduri text, din 1 Noemvrie 1792.

Leopold II, Impăratul Austriei, iartă dezertorii cari se vor întoarce la regimente în timp de 10 luni.

Dr. A. Veress, *Orânduieli rom. vechi*, p. 18.

Cluj: Muzeul ardelean.

239. *Rânduieli românești vechi privind oieritul*, Cluj 1782. — Foae volantă.

In-folio, 5 pagini. Guvernul Ardealului tipărește 3 porunci domnești ale lui Ioan Mihail Const. Șuțu, domnul Țării Românești, date în București la 7, 29 August și 29 Sept. 1792, referitoare la tunsul lânii și gospodăria oilor. Guvernul motivează recomandarea acestor porunci, fiind obicee vechi, seculare, practicate și de ciobanii ardeleni, care duceau oile din Ardeal în Țara-Românească, unde găseau pășune mai bune.

Dr. A. Veress, *Orânduieli rom. vechi*, p. 18.

Cluj : Muzeul ardelean.

240. Molnar Ioan, *Paraenesis ad auditores chirurgiae*, Cluj 1793. — Latinește.

PARAENESIS | AD AUDITORES | CHYRURGIAE | in lyceo regio academico | claudiopolitano | habita | a | IOANNE MOLNAR—de MÜLLERSHEIM | de | morbis & medicina oculorum | professore publico | quum primum sua collegia | ordiretur | anno MDCCXCI. | Mense Novembri.

CLAVDIOPOLI | Typis Martini Hochmeister Caes. Reg. Priv. Dicast.| Typograph. & Bibliopolae 1793.

In-8° mic, 13 pagini. Pe verso titlului : *Imprimatur, 5-ta Ianuarii 1793. Claudiopoli, C. Ioannes Nepom, Esterházy mp.* Lecția de deschidere la cursul de oculistică ținut de I. Molnar la Universitatea din Cluj.

Andrei Veress, *Ceva despre viața și activitatea doctorului Ioan Molnár-Piuariu și a fiului său*, în *Anuarul Inst. de istorie națională*, III (1924—25), p. 569—572 (descrie și rezumă cartea). Facsimil după titlu, în Dr. Valeriu L. Bologa, *Contribuțiuni la istoria medicinei din Ardeal*, Cluj 1927, p. 25—28, (cu bibliografie).

Buda-Pesta : Biblioteca națională.

241. *Psaltire*, Râmnic (1793).

In-8° mic. Exemplarul Academiei Române are numai foile 2—295 ; lipsurile sunt numai la începutul cărții.

Tipar negru, 17 rânduri pe pagină. Pentru locul și anul tipăririi, citim la f. 295r. :

Purtătoriu de grijă fiind Typografiei Kyr Grigorie Iconomul sfintei Episcopii Râmnicului.

Typăritu-s'au ačastă sfântă și dumnezeiască Psaltire prin osteneala diorthosirii Cucearnicului Gheorghie Typograful Râmničanul.

București : Biblioteca Academiei Române.

242. *Indatoririle slugilor către stăpâni*, Cluj 1793. — Foae volantă.

In-folio, 32 pagini. Regulament, în 55 articole.

Dr. A. Veress, *Orânduieli rom. vechi*, p. 18.

Cluj : Muzeul ardelean.

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

243. *Protocol al răposaţilor*, Viena 1793. — Foae volantă.

ПРОТОКОЛЬ | РЕПОСѢЩИЛОРЬ, | алъ | Єпископій (sic) ТЄМИШОРЇИ | ши ✠ | сѣпѣса епархіе ачещїм | ✠ | ачесть хотарь | протопопескь | ✠ | парохіи.

Ан Єїенна Австрій ✠ ѣнъл Дѣмнълви 1793 ✠ Тїпографіа лъй | Новил Де Новаковичь.

In-4⁰ (21 × 16, 5 cm.). Am văzut numai acest titlu în Biblioteca Astrei din Sibiu. Negreşit că se anexau foi-tablouri unde se scriau numele celor morţi, pe comune. Exemplarul de la Sibiu are pe titlu, după cuvântul «Parohiia», completarea de mână : «satului Dobra».

Bucureşti : Biblioteca Academiei Române (copie fotografică).

244. *Ceaslov*, (Sibiu 1794).

In-8⁰ mic, 2 foi nenum. + 430 pagini. Exemplarul Academiei Române n'are foaia cu titlu. Prima foae nenumerotată, negreşit, titlul ; a doua are pe recto gravura Sf. Treimi, iar pe verso tabla cuprinsului.

Primul an din Pascalie este 1794. Pe ultima pagină :

La acest Dumnezeesc lucru folositoriu, fost-am ostenitoriu noi smeriţii fecori, care l-am şi zăţuit şi l-am şi diorthosit, Mihail din vestita cetate a Sibiiului şi Radu din sfânta Episcopie a Râmniculuĭ.

Rugăm dar pre tot pravoslavnicul cetitoriu, ca să fie greşalelor noastre lesne ertătoriu, ca şi Dumnezeu să-i dea tot binele aici şi în veacul cel viitoriu şi să-i fie întru toate de ajutoriu.

Sfârşit şi luĭ Dumnezeu laudă.

Bucureşti : Biblioteca Academiei Române.

245. *Molitvenic*, Iaşi 1794.

Semnalat de Dr. Gh. Bran, în *Graiul Maramureşului*, nr. 94 din 30 Maiu 1935, p. 3, nr. 15 (a doua lista) ca existent la bisericele din comunele Ieud, Şieu şi Bocicoiel (autorul însă greşeşte, când afirma că Molitvenicul este cunoscut *Bibliografiei* lui Bianu şi Hodoş.

246. Iacov, Mitropolitul Moldovei, *Instrucţiuni preoţilor*, (Iaşi 1794). — Foae volantă.

In-folio, peste 1 foae.

Exemplarul defectuos văzut de mine — împrumutat dela d-l Gh. Kirileanu — are următorul titlu :

ІѦКѠВЬ КѪ МЇЛѦ ЛѢИ ДѢМНЄ҃ЗЪѪ ѦРХІЄПИСКОПЬ ШЇ МЇТРѠПОЛИТЬ МѠЛДАВІѢИ.

După titlu urmează instrucţiunile, clasificate în 6 articole, dintre care ultimele 3 sunt copiate de d-l Kirileanu, după un exemplar complet.

Instrucţiunile se refera la purtarea preotului în biserica şi în mijlocul credincioşilor şi la dreptul preotului de a cununa (de pildă, când cunună ţigani, «să nu cununi fara răvaş a boiarinului ce va fi stăpân a ţiganului şi a ţigăncii»).

Nu ştiu dacă datarea d-lui Kirileanu, «1794 Dech. 8», a fost pe original sau nu.

Bucureşti : Biblioteca Academiei Române (copie fotografica).

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

247. *Poezii nouă*, 1795 (?).

Cunoscutul cercetator Pr. D. Furtună din Dorohoi are o carte tiparita, de care ne comunica următoarele : «Poezii noo de I. K.». Hârtia pe care este tipărita poartă în filigrană anul 1795.

248. Molnar I., *Economia stupilor*, Viena 1795.

In-12°. N'am văzut cartea. Cunoaştem numai ediţia din 1785. Ar fi a doua ediţie, probabil numai de titlu.

Catalogul Bibliotecei şi alu Museului diecesanu din Lugosiu, nr. 1396 din 1888, p. 96.

249. Francisc II, Impăratul Austriei, *Ordin de pedepsire*, Sibiu 1794. — Foae volantă.

In-folio, 7 pagini. Ordinul de pedepsire se îndreapta contra dezertorilor din regimentele mărginaşe, dând exemplu pe cei din Haţeg.

Dr. A. Veress, *Orânduieli rom. vechi*, p. 19.

Cluj : Muzeul ardelean.

250. *Măsuri contra tâlharilor*, Cluj 1795. — Foae volantă.

Una foae, cu 26 rânduri text, din 28 Sept. 1795. Guvernul, constatând mărirea numărului de hoţi şi tâlhari în ţinuturile Haromsicului, Fagăraşului şi Braşovului, răsplăteşte pe denunţatori şi iartă pe tâlharii cari se vor întoarce în vieaţa liniştită casnica.

Dr. A. Veress, *Orânduieli rom. vechi*, p. 19.

Cluj : Muzeul ardelean.

251. *Liturghie*, Bucureşti 1796.

In ms. rom. nr. 2303 al Academiei Române se afla o Liturghie tipărită, cu foile 57—253 (cu lipsuri); pentru toate celelalte foi avem completări scrise cu mâna. Comparând acest fragment cu Liturghiile tipărite până la 1830, observăm că este necunoscută.

Pentru datarea şi localizarea tipăriturii, n'avem dece să nu credem următoarea nota cirilică, contemporană, dela f. 1 r.

Ačas[te sfinte Lit]urghii s'au tipărit în zilile Mării Sale Domnului nostru Ioan Alexandru Costandin Muruză V(oe)v(o)d, întru întâĭa domnie, cu toată cheltuĭala prea sf(i)nţitului Mitropolitŭ Dosotheu, a toată Ungrovlafiĭa, aice : sfânta Mitropolie, în Bucureşti, 1796.

Bucureşti : Biblioteca Academiei Române (legată în ms. rom. nr. 2303).

252. *Iertare dezertorilor*, Cluj 1796. — Foae volantă.

Una foae, cu 30 rânduri text şi alte 3 rânduri cu semnături, din 1 Dec. 1796. Imparatul fixează un nou termen de 10 luni, începând cu 1 Ian. 1797, pentru iertarea dezertorilor întorşi la regimente ; pentru ceilalţi pedepse grele.

Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, p. 309.
Dr. A. Veress, *Orânduieli rom. vechi*, p. 19 (o repetă şi la p. 20).

Bucureşti : Biblioteca Academiei Române (Foi volante, nr. 691).
Cluj : Muzeul ardelean.

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

253. Veniamin Costachi, Episcopul Romanului, *Ponturi cum să cade a petrece preoții*, (Iași 1796—1803). — Foea volantă.

Drept titlu : **ВСНѢ́ММЇНЬ КѪ МЇЛА ЛѪЙ ДМ́НЄЗЄѪ | СМЄРЇ́ТЪ ЄПЇ́СКОПЪ РОМЇ́НѪЛѪЙ.**

In-folio, 2 foi ; ultima pagină albă. Nu se arată locul, nici anul tipăririi. Sunt 8 ponturi.

Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, p. 285.

București : Biblioteca Academiei Române (Foi volante, nr. 308).

254. *Catavasier*, Blaj 1797.

Semnalat de dr. Gh. Bran in *Graiul Maramureșului*, nr. 94 din 30 Maiu 1935, p. 3. nr. 23 (a doua listă) ca existent la bisericile din comunele Valeni, Șieu și Borșa (autorul greșește afirmând că in *Bibliografia* lui Bianu și Hodoș este trecută această carte).

255. *Catehism mic*, Sibiu 1797.

КѦТІ[ХІСМѪ] | МЇК, | сѧѕ | сквртáтъ правослáвникъ мъртѵ|рисíре â лéцїй гречéщй не|ѳ҃нитѣ, | пентрѵ трєбѵíница прѵ́нчилwр чé|лwр неѳ҃нщй рwмъ|нещй, фъкѵтъ, | шй дела Неѳ҃нйтѵл Ёпископéскѵл ⁂ Карловéц ла Й|нѵл 1774. Цинѵтѵл Сѵнóд ⁂търйт, шй кѵ ⁂|търйрѣ Йрхїепископѵлѵй, шй Мїтрополй|тѵлѵй тѵпърйт.

Intr'un cerc inflorat: K. K. Normalschule:

Съ бйнде легат кѵ 13. крейцáрй. Сѧѕ тѵпърйт ⁂ Сивїѵ ⁂ Тѵпографїѧ лѵй| Пéтрѵ Бáрт, кѵ Прив. Дпърътéщ. | Кръещ. Мърйрй. 1797.

In-8°, 1 foae (titlul, alb verso) + 94 pagini. Cuprinsul: «Intrare», p. 1; «Partea 1. Pentru credință», p. 3; «Partea 2. Pentru dragoste», p. 49; «Partea 3. Pentru nadejde», p. 74. Termină cu: «Scurtă tâlcuială a celor noo fericiri ev(a)nghelicești», p. 90—94.

București: Biblioteca Inginer Flaviu Dem. Baldovin.

256. *Punctumuri îndreptătoare*, (Cluj) 1797. — Foae volantă.

In-folio, 22 pagini. Paragrafe privind jurisdicțiunea scaunelor și districtelor Sașilor din Ardeal.

Dr. A. Veress, *Orânduieli rom. vechi*, p. 19—20.

Cluj : Muzeul ardelean.

257. *Iertare dezertorilor*, Cluj 1797. — Foae volantă.

Una foae cu 27 rânduri text și alte 3 rânduri cu semnaturi din 18 Noemvrie 1797. Consiliul de război prelungește cu șase luni termenul de intoarcere a dezertorilor la regimente, începând cu 31 Oct. 1797.

Vezi și nr. 238, 249, 252.

Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, p. 309. — Dr. A. Veress, *Orânduieli rom. vechi*. p. 20.

București : Biblioteca Academiei Române (Foi volante, nr. 692).

Cluj : Muzeul ardelean.

258. *Inceputurile istoriei de obște*, Sibiu 1798.

⁂ЧЄПѪТѪРЙ ТЄМЄ́ЙННЧЄ | ЙЛЄ | ЙѲТОРЇЙ ДЄ ѺБЩЄ. | йсторй вєкй| пáртѣ дйн тъѭ.

СЙБЇЙ. | ⁂ Тѵпографїѧ лѵй Пéтрѵ Бáрт. | 1798.

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

In-4°, peste 24 pagini.

C. Lacea în *Dacoromania*, III (1923), p. 800. — N. Iorga, *Cea dintâi istorie universală tipărită în Transilvania*, în *Anal. Acad. Rom.*, ist., s. III, t. IV (1925), p. 381—383 înclină a crede că Amfilohie Hotiniul ar fi traducătorul, din franţuzeşte.

Cluj-Sibiu : Biblioteca Universităţii.

Bucureşti : Biblioteca Academiei Române, copie fotografică (614 A).

259. D. N. Darvari, *Introducere în limba elină*, Viena 1798. — Greceşte.

Εἰσαγωγὴ | εἰς | τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν. | Περιέχουσα | διαφόρους ἑλληνικοὺς διαλόγους πάνυ ὠφελίμους εἰς τρεῖς ἑκατοντάδας διηρημένους, | συναρμοσθεῖσα | παρὰ | Δημητρίου Νικολάου τοῦ Δαρβάρεως | τοῦ ἐκ Κλεισούρας τῆς Μακεδονίας, | πρὸς χρῆσιν | τῶν Πρωτοπείρων τῆς Ἑλλάδος φωνῆς | καὶ ἐκδοθεῖσα | ὑπὸ | τοῦ τιμιωτάτου Αὐταδέλφου αὐτοῦ | Ἰωάννου Νικολάου | τοῦ Δαρβάρεως. Ἐν Βιέννῃ τῆς Ἀουστρίας. | Ἐν τῇ Τυπογραφίᾳ Γεωργίου Βενδότη. | 1798.

Introducere în limba elină, cuprinzând osebite dialoguri eline foarte de folos, împărţite în trei grupe de câte o sută, alcătuită de Dimitrie al lui Niculae Darvari, din Clisura Macedoniei, spre folosinţa începătorilor în graiul elin şi editată de prea cinstitul fratele său Ioan al lui Niculae Darvari.

In Viena Austriei. In tipografia lui Gheorghe Vendotis. 1798.

In-12°, 8 foi, 253 p., 3 foi, primele şi ultimele nenumerotate.

Pe verso titlului 2 versuri din Hesiod.

F. 2—5 r. liminare : o prefaţă a lui D. N. Darvari, datată : Ἐν Βιέννῃ τῆς Ἀστρίας, 1798 Φευρδαρίου 16. F. 5 v. o epigramă în stihuri iambice adresată autorului, de fraţii Chiriac şi Theofil N. Zertzuli din Meţovo. F. 6—8: zece mici compoziţii retorice cu subiecte variate.

Pe ultimele pagini nenumerotate tabla cuprinsului, errata şi lista operelor gasite spre vânzare la casa de editură a lui Ioan N. Darvari.

Traducere de d. Alex. Elian.

Bucureşti : Biblioteca Academiei Române (617 A).

260. Ion Bobb, Vlădica Făgăraşului, *Cuvânt la Dumineca Floriilor*, (Blaj) 1798. — Foae volantă.

КѢВѢНТѢ.

In-4°, 4 foi numerotate jos ѧ, ѧѢ,... După titlul *Cuvântu*, urmează:

Prin care ne învăţăm, ca pururea întru toate şi pentru toate să fimŭ mulţămitori luĭ D(u)mnezeu şi să-l lăudăm, cu dovediriĭ din sf(â)nta Scriptură întărit şi de Prea-o-sfinţitul Vlădica Făgăraşuluĭ Ioan Bobb aşezat, ca în anul 1798 în Dumineca Floriilor să să zică, când cu toţiĭ a mulţămi luĭ D(u)mnezeu pentru osebitele faceriĭ de bine, aceştiĭ ţărĭ arătate, ne îndetorim.

Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, p. 315.

Bucureşti : Biblioteca Academiei Române (Foi volante, nr. 795)

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

261. *Culegere a multor rugăciuni*, Buda 1799.

КѪЛѢЦЄРЄ | Â | МѪЛТОР РѪГѢЧѪНЙ ПЄ́НТРѪ | трѣ́ба прѫ́нчилωр чѣ́лωр рѫмъ|нѣ́цій, нѣ́ни́цій, ка́рїй .ѧва́цъ. | Къ довойръ Стъпънито́рилωр.

.Ѧ БѪДЙ, | Тѵ̈пъри́тъ ла Кръмска Оѵ̈нивирситъцїй Тѵ̈пографїѣ. | 1799.

In-8° mic, de 16 pagini.

Bucureşti : Biblioteca Academiei Române (619 A).

262. *Inştiinţare* (Offitialis), Cluj 1799. — Foae volantă.

In-folio, 3 pagini. Raport oficial despre cruzimile savârşite de Francezi în regiunea Londeck.

Dr. A. Veress, *Orânduieli rom. vechi*, p. 20

Cluj : Muzeul ardelean.

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

SECOLUL XIX

263. *Bucvar*, Movilău 1800.

БꙋКВѢ́РЬ. | Сáꙁ ѧ҆чѣ́пиꙋ дѣ ѧ҆вѣцѣтꙋ́рѣ | чѣ́лорь чѣ вóрь сѣ ѧ҆вѣ́цѣ кáртѣ | кꙋ слóвѣ словѣнѣ́цїи. чꙋ сáꙁ | типъри́ть âкꙋ́мь дѣ прото Ѣ|рѣ́й âль Молдóвей â Валá-хїей | шꙋ â Кисарáвїей Михáи Стрѣ^|лвицкїй (sic); ѧ҆трꙋ ѧ҆сꙋш â сà | Тꙋ́погрѣфїѣ ѧ҆ ккартѣ́ра чѣ̀ ꙋ̂рѫндꙋ́ить ла дꙋмнѣлꙋ́й | Нита Василѣ́вичь Къностъной (?); | чѣ âꙋ фóсть, кꙋгомѝетрꙋ ѧ҆ | магистрáтꙋм мовилꙋ́лꙋй. | ѧ҆ âнꙋ́ль: ѧ҃ѧ҃ѡ̃ май кā.

In-8⁰, 2 foi şi peste 44 foi.

Pe verso titlului gravura Sf. Treimi semnată *Protoierei Mihailŭ*. Foaia a doua liminară este numerotată â şi cuprinde buchile, mari şi mici; pe verso are gravura răstignirii, semnată de acelaşi gravor, care mai are şi alte gravuri în carte. O noua paginaţie începe tot cu f. 1 (â), repetând buchile.

Cluj-Sibiu : Biblioteca Universităţii.
Bucureşti : Biblioteca Academiei Române, copie fotografică (623 A).

264. *Cântecul celui ce boleaşte de dragoste*, (Buda 1800).

In-8⁰ mic, 16 pagini; n'are foaie de titlu.

Este retiparirea în litere cirilice a 7 poezii din cartea *Cântece câmpeneşti*, descrisă mai sus, sub nr. 142.

In această nouă ediţie, însă, titlurile şi textul sunt simţitor schimbate după felul limbii române.

Pentru ca să se poată vedea schimbările, reproducem titlurile ediţiei cirilice, care să se compare cu cele din ediţia I-a:

1. Cântecul celui ce boleaşte de dragoste (ed. I, cântecul nr. 1).
2. Jelania featii bătrâne (ibidem, nr. 2).
3. Plângerea după fetie (ibidem, nr. 3).
4. Despărţirea a doi iubiţi (ibidem, nr. 5).
5. După iubita scăpată (ibidem, nr. 7).
7. Nevasta trăind rău cu bărbatul (ibidem, nr. 8).
7. Cel ce să însoară pentru avuţie (ibidem, nr. 9).

Ediţia cirilică înlătură cele 3 poezii ungureşti. Cartea s'a tipărit, probabil, la Buda între 1780—1800.

Dr. A. Veress, *Bibl. rom.-ung.* II, p. 122, nr. 871.

265. *Strastnic*, Blaj 1800.

Strastnicu. Acum a treia oară aşezat şi tipărit, după rânduiala beséricii Răsăritului. Supt stăpâniré înălţatului împărat Romanilor, Franţisc al doilé,

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

Craiului Apostolice. Mare Prinţip al Ardélului şi a célelalte. Cu bla<go-slo>venia Exsélenţii Sale pré luminatului şi pré sfinţitului Domnului Domn Ioann Bobb, Vlădicul Făgăraşului, în Blaj, la Mitropolie.

Anul dela naşteré lui Hs. 1800 (cu tipariul Seminariului).

In-4°, 1 foae + 218 pagini. Textul pe 2 coloane, tipar negru şi roşu, cu 42 rânduri pe pagină. Titlul încadrat de gravuri din viaţa Mântuitorului. Pe verso. icoana răstignirii.

Ioan Roşu în *Societatea de mâine*, II (1925), p. 111. nr. 7.

266. *Iertare dezertorilor*, Sibiu 1800. — Foae volantă.

Una foae cu 34 rânduri + alte 4 rânduri cu semnaturi, text. In numele împăratului, se prelungeşte cu 8 luni termenul de iertare a dezertorilor, cu condiţia întoarcerii lor la regimente. Datat: 25 Maiu 1800.

Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, p. 309.

Dr. A. Veress, *Orânduieli rom. vechi*, p. 21.

Bucureşti : Biblioteca Academiei Române (Foi volante, nr. 693).

Cluj : Muzeul ardelean.

267. *Inştiinţare* («Aruncare»), Cluj 1800. — Foae volantă.

In-folio, 2 pagini. Se cere ajutor pentru săracii din regiunea Breisgan (Austria), loviţi în războiul cu Francezii.

Dr. A. Veress, *Orânduieli rom. vechi*, p. 20.

Cluj : Muzeul ardelean.

268. *Ordonanţă despre cătănie*, Sibiu 1800. — Foae volantă.

Una foae cu 16 rânduri text, din 9 Iulie 1800. Guvernul mustra pe locuitori că au groază de catănie.

Dr. A. Veress, *Orânduieli rom. vechi*, p. 21.

Cluj : Muzeul ardelean.

269. *Apostol*, Blaj 1801.

Semnalat de Dr. Gh. Bran în *Graiul Maramureşului*, nr. 94 din 30 Maiu 1935. p. 3, nr. 48 (prima listă), ca existent la biserica din comuna Iapa.

270. *Poveţuire sau ducere de mână*, Buda 1801.

Poveczuire szau ducsere de maene kétrė csinszte si direptate, adéke: Karte Raenduité szpre csetánie, péntru Kopiĭ Româenesti csej cse énváczé en Skoalele cséle micsi. La Buda. Tiperite ku keltujala Krejesty orientalic-sestij Tipografij a Universzitatej Pestij 1801.

In-8°, 157 pagini; are 5 părţi. Tipărita în românește, cu litere latine.

Pentru ediţii anterioare, dar în limbile română şi germană, v. *Bibl. rom. veche*, II, p. 222 (Viena 1777), p. 324 (Viena 1788), p. 353 (Viena 1793), p. 403 (Buda 1798).

E. Micu, *Materialŭ pentru istoria tipografiei române*, în *Transilvania*, XXV (Sibiu, 1894), p. 175.

Dr. A. Veress, *Bibl. română-ungară*, II, p. 126. nr. 882.

271. *Iertare dezertorilor*, Sibiu 1801. — Foae volantă.

1 foae, 37,8×32,8 cm., cu 35 rânduri tiparite.

Se prelungeşte termenul de predare a dezertorilor cu 4 luni, până în Fevr. 1802.

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

Data : 12 Oct. 1801.
Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, p. 310.
Dr. A. Veress, *Orânduieli rom. vechi*, p. 21.

București : Biblioteca Academiei Române (Foi volante, nr. 694).

272. *Ciaslov*, 1802.

Un „*Ciaslov 1802*“ semnalează Atanasie Popa, *Biserici vechi de lemn românești din Ardeal*, în *Anuarul Com. Monum. Ist., secția pentru Transilvania* (1930—1931), p. 227, ca existent la biserica de lemn din Cuhea (Maramureș).

273. *Psaltire*, Buda 1802.

Înregistrată pe o fișe scrisă de Al. T. Dumitrescu, fost funcționar la Biblioteca Academiei Române, ca văzută de el.

274. *Esopia*, Sibiu 1802.

ВІѦ'ЦЇЯ | шй | шйлдєлє | прѣ.ѧцелѣитѫлъ́й | ЄѠѠП. | Тупърйтє .ѧ зйлєлє прѣлъ-минáтѫлъ́й | шй прѣ.рнъцáтѫлъ́й .ѧнърáт | ФРѦНЦЙСКѪС ЙЛ ДОЙЛѣ. | СИБІЙ,| .ѧ Тупографѣѩ â лъ́й Їѡáнн Бáрт. | 1802.

In-12°, 49 pag. numerotate și alte 39 foi nenumerotate.
Pag. 1 titlul, pag. 2 albă ; p. 3—49 «Viĭața lui Esop», după care urmează «Pildele și învățăturile lui Esop», numerotate dela 1—105.
Șt. Gr. Berechet, *O ediție necunoscută a fabulelor lui Esop*, în *Revista istorică*, 24 (1938), p. 141.

Iași : Institutul de istoria vechiului drept românesc.
București : Biblioteca Academiei Române, copie fotografică (653 B).

275. *Stihuri către Hagi Const. Popp*, (Sibiu) 1802.

СТЙХѪРЙ кѣтрѣ дѫмнѣлъ́й | ХѦЦЙ КОНСТѦНДЙН ПОПП, | дѣспрє | Йкадѣйствл шй паракліѕл | сфйтéй | КРѪСТЙ, | кáрє дин рѧкна чѣ крєщинѣкъ лáѕ дáг | .ѧ Тупáрѣ спрє â сѣ .ѧнърцй .ѧ дáр | Православнйчилѡр Бисѣрічй | Неѵ̑-нйтє. Йннѕл 1802 **Мáй** 21.

In-4°, 2 foi (ambele albe pe verso). Paginile tiparite sunt încadrate în chenare de linii și flori. In loc de titlu, avem o cruce între doi îngeri trâmbițând.

Textul poeziei :

Constandin și cu Elena, au aflat Cinst. [Cruce,
Iar tu, creștinilor o împarți cu râvnă [dulce.
Adevărat că drept urmezĭ
Crucea să întemeezĭ.
Constandin împărat tare,
Iar tu cu credință mare.
Creștinătatea 'nfloreștĭ
Și cu crucea-ĭ întăreștĭ.
In dar o înparțĭ la noĭ,
A fi încredinčoșĭ ca voĭ.
Ci Dumnezeu cel putearnic,
Să te facă 'ntre noĭ harnic.
Ca'n mulțĭ anĭ să trăeștĭ.
Pre noĭ să ne fericeștĭ.
Cu credința ta cea tare,
Ce e lumiĭ luminare.
Și neamul să-ț înflorească
Pre oamenĭ să foloscască.
Intru cinstea părintească,
Cu laudă creștinească.

București : Biblioteca Academiei Române (653 A).

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

276. *Invăţătura celor ce dau porţii*, Sibiu 1802. — Foae volantă.

In-folio, 6 pagini + 1 formular. Data : 1 Iulie 1802.
Dr. A. Veress, *Orânduieli rom. vechi*, p. 21.

277. *Patenţ împărătesc monetar*, Sibiu 1802. — Foae volantă.

Format 15 × 24 cm., 5 pagini.
Se arată lipsa de pe piaţă a «petacilor» (valoarea 7 ½ creiţari) şi se interzice exportul, precum şi orice alt fel de speculaţie.
Dr. A. Veress, *Orânduieli rom. vechi*, p. 22.

278. *Patenţ împărătesc monetar*, Sibiu 1802. — Foae volantă.

1 foae, 36,5 cm. cu 19 rânduri.
In locul monetelor de 24 şi de 6 creiţari, se bate moneta nouă de argint de 7 creiţari şi de 8 ½ creiţari («zisă Mariaş»).
Data : 15 Martie 1802.
Dr. A. Veress, *Orânduieli rom. vechi*, p. 21.

279. *Patenţ împărătesc monetar*, Sibiu 1802. — Foae volantă.

Format 14,5 × 23,5 cm., 5 pagini. Se prelungeşte termenul de preschimbare a monetei de 12 creiţari, până la 31 Martie 1803.
Dr. A. Veress, *Orânduieli rom. vechi*, p. 22.

280. *Patenţ monetar al Guberniumului*, (Cluj) 1802. — Foae volantă.

1 foae, 35 cm., 19 rânduri.
Inştiinţare din 23 Sept. 1802, pentru fixarea schimbului monetelor de 10 creiţari : până la 20 Oct. au valoarea de 10 creiţari, iar dela 21 Oct. — 15 Noemv. valorează 9 creiţari hârtie.
Dr. A. Veress, *Orânduieli rom. vechi*. p. 22.

281. *Tarif vamal*, Sibiu 1802. — Foae volantă.

1 foae, 29 cm.
«Tarif la Crăiasca Hărminţie dela Turnu-Roşu». — Dr. A. Veress, *Orânduieli rom. vechi*, p. 22.

282. *Acatist*, (Sibiu 1803).

Am văzut exemplare defectoase, fara foaia de titlu. Formatul 8 × 15 cm. de 2 foi liminare nenum. (cuprinsul) + peste 400 pagini greşit numerotate (dela p. 278 sare la p. 289 şi urm.; 367 înainte, în loc de 385 şi următoarele, până la sfârşit; p. 401, în loc de 400).
Cerneală neagră şi roşie, cu 19 rânduri pe pagina plina.
Literele sunt mici, cele ale tipografiei din Sibiu. Pashalia începe cu „în anul acesta 1803“ — singurele elemente de localizare şi datare.
Numeroase xilogravuri: p. 64, Iisus Christos; p. 138, Icoana împărtăşaniei, având la colţuri pe Sf. Iacov, Sf. Vasile, Sf. Ioan Zlataust şi Sf. Grigore; p. 222, „Izvorul cel de viiaţa datatori“; înainte de p. 289, icoana „Domnulu Savaoth“; p. 304, Sf. Nicolae.
Conţinutul cel obişnuit al unui Acatist. Pentru identificare cităm: p. 281 — (sfârşitul lipseşte): „Cântare jalnica către prea sfântă de D(u)mnezeu Nascatoare“ (S-ta Maica cu jale plângând... = Stabat mater). P. 367 (numerotaţia cea greşită): Synaxarul. P. 392: Pashalia.

Bucureşti : Biblioteca Academiei Române (necatalogat).

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.“; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

283. *Bucoavnă*, Sibiu 1803.

Sibiu: Biblioteca Astra (comunicat de dr. Sabin Mureşan).

284. *Ode... domino Ioanni Bob... episcopo Fogarasieni*, Cluj 1803.

Cluj-Sibiu: Biblioteca Universităţii (comunicat de dr. Sabin Mureşan).

285. *Apel pentru ajutorarea oraşului Ems*, Sibiu 1803. — Foae volantă.

Format 15 × 24 cm., 3 pagini.

Apel datat Viena 14 Dec. 1802, pentru ajutorarea norodului din Ems, pustiit de focuri in 1777 şi 1800.

Dr. A. Veress, *Orânduieli rom. vechi*, p. 23.

286. Francisc II, Împăratul Austriei, *Carte de tocmeala tisturilor*, (Sibiu) 1803. — Foae volantă.

ЛѢ ҂ѪѦ. 5619. 1803. | **НОЙ ФРѢНЦЙШК ѢЛ ДОЙЛЄ..:**

Urmează diferitele lui titluri (v. nr. următor).

Una foae, 37 × 36,5 cm. In nouă articole se reglementează raporturile pentru tisturi (ofiţeri) şi slugile lor. Data 25 Martie 1803.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române (*Foi volante*, Pachetul IV, necatalogate).

287. Francisc al II-lea, Împăratul Austriei, *Rânduială despre neutralitate* (Sibiu 1803). — Foae volantă.

Drept titlu:

НОЙ ФРѢНЦЙШК ѢЛ ДОЙЛЄ | ДЙН МЙЛѢ ЛѪЙ ДѪМНЄЗЄѪ Ѣ|ЛЄЄѪЙ ЛПЪРЙТ ѦЛ РОМѦНЙЛОР, КРѢЮЛ ГЄР|МѦНІЄЙ. ѺҶНГЙРІЄЙ, БОХЄМІЄЙ, ГѢЛЙЦІЄЙ | ШЙ ЛОДОМЄРІЄЙ, ЙРХЙПОВЄЦХЙТОРЮЛ ЙѪЄТРІЄЙ, ПОВЄ-ЦХЙТОРЮЛ | БѪРГѪНДІЄИ, ШЙ ЛОТЙРЙНГІЄЙ, МЙРЄЛЄ ПОВЄЦХИТОРЮ Й ТОШКЙ,НІЄЙ ШЙ ЧЄ'Л'ЋѦѦТЄ.

In-folio, 6 foi (ultima pagină alba). După o introducere, in care se spune că s'a hotarit păstrarea neutralităţii in «bătaïa de acum, carea s'au pornit intre Franci şi intre Angluşi», se arată în 21 articole masurile luate de guvern în acest sens. Dat la Viena, 7 August 1803.

Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, p. 310.

Bucureşti: Biblioteca Academici Române (Foi volante, nr. 695).

288. *Orânduială*, (Sibiu 1803). — Foae volantă.

Format 14 × 24 cm., 4 pagini.

Se stabilesc condiţiile de căsatorie a soţiilor foştilor militari, morţi sau dispăruţi în timpul serviciului.

Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, p. 310. — Dr. A. Veress, *Orânduieli rom. vechi*, p. 23.

Bucureşti: Biblioteca Academici Române (Foi volante, nr. 696).

289. *Patenş împărătesc monetar*, Sibiu 1803. — Foae volantă.

1 foae, cu 3 paragrafe.

Se fixează, ca termen pentru schimbarea bancuţelor de 50 zloţi, ziua de 30 Iunie.

Dr. A. Veress, *Orânduieli rom. vechi*, p. 23.

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

290. *Proscomidia Sf. Liturghii*, (Sibiu sau Blaj) 1803. —Foae volantă.

Проскомíдїа сфѝтєй лѵтѵргїй.

O foae, 70 × 38 cm.; tipar negru şi roşu, pe 4 coloane. Textul este încadrat în chenar de flori. In text este pomenit «Impăratul nostru». La sfârşit: «S'au typărit 1803».

Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, p. 315.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române (Foi volante, nr. 796).

291. *Invăţătură despre sămănarea inului*, Lwów 1804. — Nemţeşte şi româneşte.

Unterricht | über | den Flachsbau, | für | Böhmen, Mähren, | und | Schleſien. | Herausgegeben | von | der königl. ökonomiſch-patriotiſchen | Geſellſchaft in Böhmen. | Im Jahre 1804. | Lemberg, | gedruckt bei Joſeph Johann Piller.

ДѢѢЦѢТѴРѦ | дєспрє | СѢМѢНѦРЄ ИНѴЛѴИ | пентрѵ Бохѵмїа, Моравїа, ши | Сѝлезїа. | сѧѵ дат | ѧ | Бохѵмїа дє К. Єкономїчаскъ, | патрїѿцаскъ Соцїєтатє. | Ѧ анѵл 1804. | Сѧѵ тѵпърѝт лѧ Їѿсєф Іѿан Пѝлер ѧ Лїѿв.

In-8° mic, 61 pag.; paginele cu soţ au textul în nemţeşte. celelalte în româneşte. Cuprinde: p. 1 albă; p. 2—3 titlurile; p. 4—11 introducere despre însemnatatea producţiei inului; p. 12—17 «despre întocmire pământului...»; p. 17—29 «despre grijă, cum să capată samânţă de inu bunŭ de sămănat»; p. 29—47 «despre sămanatu, creştere, coacere şi culesul inului». P. 48—55 «Tălcuirea planului spre facere usucătorii de inu, împreună cu cuptorĭu de obşte de copt pâne, şi cu un lacaşu, care să află». P. 56—59 «Tălcuire numerilor şi leterilor a planului». P. 59—61 «Osăbite luvări (Anmerkungen) în samă».

C. Lacea în *Dacoromania*, III (1923) p. 800. — Dan Simonescu, *Din vechile relaţii culturale româno-germane*, în *Hrisovul*, II (1942). p. 218—219.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române, dar dela George Grigorovici (667 A).
Cluj-Sibiu: Biblioteca Universităţii.

292. *Triod*, Blaj 1804.

Semnalat de Dr. Gh. Bran în *Graiul Maramureşului*, nr. 94 din 30 Maiu 1935, p. 3, nr. 49 (prima lista), ca existent la biserica din comuna Bărsana.

293. *Instrucţie pentru pedepsirea furătorilor de sare*, (1804). — Foae volantă.

Format 14×25 cm., 40 pagini.

Aceste instrucţii, deşi date în 16 Martie 1786, se trimet tipărite autorităţilor din Ardeal abia în 1804; de aici, calcularea anului tipăriturii. Localitatea: Sibiu?

Dr. A. Veress, *Orânduieli rom. vechi*, p. 24.

294. **Iosif II**, Impăratul Austrici, *Inştiinţare despre reglementarea sărbătorilor la Uniţi şi Neuniţi*, (Blaj) 1804. — Foae volantă.

Ла Нѣм. 9040 1804.

ІОСѝФ ѦЛ ДОЙЛѢ КѴ МЙЛА ѦѴЙ ДѴМ|НЄЗЄѴ ѦЛѢС ѦЛ РѺМѦННЛСѺР, ѦПЪРѦТ | ПѴРѴРѢ ѦѴГѴЄТ, КРѦЮЛ ѦПОСТОЛИЧѢСК | ЛЛ ГѢРМАНІЙ, ОѲНГАРІЙ, БОХЄ̂МІЙ, ДАЛ|МАЦІЙ, КРОѦЦІИ, ШЙ СЛАВОНІИ, ѦРХИПОВѢ-ЦѴНТѺРЮЛ ѦѴСТРІИ; Йпрóчй.

2 foi, 29×16,5 cm. Este republicarea înştiinţării date la Viena, 1 Ianuarie 1787.

In acelaşi an o nouă ediţie, deosebită ca tehnică şi dispoziţie tipografică.

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

Ilarion Puşcariu, *Documente pentru limbă şi istorie*, II, p. 162—166 publica ediţia din 1787. — Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, p. 315.

Bucureşti : Biblioteca Academiei Române (Foi volante, nr. 797).

295. Mitrovschi, *Înştiinţare cătanelor îmbătrânite*, Sibiu 1804.—Foae volantă.

Ла Нѣм. 8773. 1804.

ѦШІНЦІЇРЄ ДЄ ЛІПСЪ СПРЄ КѢНОЦІЇНЦЪ КЪТІЇНЄЛѠР ЧЄЛѠР ѦБЪТРѪНІТЄ ШІЙ СЛЪБІТЄ Ѧ ѦДЄЛѢНГІТІ КЄСІЇРѠ КРЄ̃МСКЪ СЛѢЖБЪ, ШІЙ ПЄ́НТРѢ КРЄ̃ДІНЧОІЄІ ЛѠР СЛѢЖБЪ ІѢ ДОБѪНДІ́Т, КѢ ПІТЄ̃НШ ЇЖѢТОРЇЇЦІ КІ ЇНЄЛЛЇДѢШІН·

O foae, 35,5×27,5 cm.
La sfârşit : «In Sibiĭ Noemvrie 24. Anul 1804. Mitrovschi. m. s.».
Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, p. 310.

Bucureşti : Biblioteca Academiei Române (Foi volante, nr. 697).

296. Veniamin, Mitropolitul Moldovei, *Pastorală în post*, (Iaşi) 1804. — Foae volantă.

Drept titlu:

ВЄНІѦМІНЬ КѢ МІЛѪ ЛѢН ДМІНЄ̃ЗЄ̃Ѣ | Ѩрхіепіскопъ шѝ митрополі́тъ Молдаві́ѣй. тѣтѣрѡр дє ѡвщіє правосла́вничилѡръ крещи́нй, къ рѣгѣмъ дела Дмінезѣ́ мі́лъ, па́чє, сънътáтє, шѝ спъсе́нїє сѣфлєтѣ́скъ. Ѩръ дела смере́нїѫ ноáстръ, къ дѣмъ Молі́твѣ, шѝ благословє́нїє пърінтѣ́скъ.

In-folio, 4 pagini, cu data: «1804 Martie 10».

Bucureşti : Biblioteca Academiei Române (675 B).

297. *Meşteşugul zidirii şi al stingerii focului*, (Blaj 1805—1806).

ЛѢМІНЯТЪ ѦВЪЦЪТѢРЪ дєспрє чєл ман лєснє, таре ши ши (sic) стътъторю ·рпотрива фокѣлѣи мецієшѣг ал зидирїи, каре пѣман дин пъреци дє пъмѫнт, ши дин коперишѣрі дє пае стъ спрє ажѣторюл ши фолосѣл ѡвщїи диипрєѣнъ кѣ 22 дє икоане.

Cartea este citată cu titlul de mai sus în *Înştiinţare*-a din 1806 (Foae volantă la Academia Română, nr. 800). Preţul «va fi 2 florini ungureşti» şi se va vinde «la Bolta cea de cărţi în Blaj, a lui Martin Hohmaister».

Cartea avea 3 părţi, fiecare parte având mai multe secţii :

Partea 1. Despre gătirea ziduirilor (sic) celor de pământ sau despre zidirea după modrul aşa numit pizee.

Partea 2 (în original, greşit „VI"). Despre pizeele cele noao sau despre gătirea cărămizilor celor de pământ, după cum în părceţi găuri în forma coveţii, stâlpi rătunzi şi voltiri de pământ şi acoperişuri de zid de pământ fără de niciun lemn să se poată face.

Partea 3. Despre coperişul de pae aşa zise havaner, sau despre nearzătoarele şindili de pae.

Nu suntem siguri dacă această carte, scrisă, a fost şi publicată. Exemplare nu cunoaştem. Vezi mai jos şi nr. 309 şi 313: *Luminate învăţături* (Cluj 1806) şi *Înştiinţare* (Blaj 1806).

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

298. *Onomasticon... principis Josephi*, Buda 1805.

Cluj: Muzeul ardelean.

299. Polizois Kontos, *Imn lui Const. Alexandru Ypsilanti Voevod*, Viena 1805. — Greceşte.

Ὕμνος εἰς τὸν ὑψηλότατον, σοφώτατον, θεοσεβέστατον καὶ μεγαλοπρεπέστατον Ἰωάννην Κωνσταντῖνον Ἀλεξάνδρου Ὑψηλάντην Βοεβόδαν, καὶ ἡγεμόνα Πάσης Οὐγγροβλαχίας. Συντεθεὶς καὶ στιχουργηθεὶς ἐν Βουκουρεστίῳ παρὰ τοῦ ἐν Ἰερεῦσιν ἐλλογίμου διδασκάλου Πολυζώη Κοντοῦ τοῦ ἐξ Ἰωαννίνων. Ἐν Βιέννῃ 1805.

Imn către prea înălţatul, prea înţeleptul, prea cucernicul şi prea măritul Ioan Constantin Alexandru Ipsilanti Voevod şi stăpânitor a toată Ungrovlahia. Alcătuit şi versificat în Bucureşti, de cel între preoţi învăţat dascăl Polizois Kontos din Ianina. In Viena 1805.

In-4º, 10 foi nenumerotate. Pe verso titlului o epigramă semnată de Ludovic Vranier, închinată autorului. P. 3 o închinare a lui Polizois Kontos adresată Domnitorului, datata: Ἐν Βουκουρεστίῳ. Ἐπὶ ἔτους ᾳωδ'. In fruntea poemei o litografie în culori: doi îngeri sboară pe deasupra unui oraş, unul trâmbiţând şi altul purtând inscripţia *In Legibus Salus*. La dreapta, atârnă de o coroană stemele ţărilor româneşti.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române (688 C).

300. Meletie, Episcopul Romanului, *Înştiinţare despre cărţi tipărite în Ardeal*, (Iaşi 1805). — Foae volantă.

N'am văzut exemplare. Originalul, într'un exemplar defectuos, a fost aratat de Justin Ştefan Frăţiman lui Ion Bianu, care a pus să se transcrie. Pentrucă originalul s'a pierdut, reproducem transcrierea, pentru marea însemnătate a conţinutului.

... Pentru aceasta şi noĭ, după datoria noastră cea păstorească, nu lipsim a vă înştiinţa, că în anulŭ trecutŭ s'au adusŭ aicea dinŭ Ardealŭ patru cărţĭ suptŭ nume de *Teologie dogmaticească, cuprinzătoare de ceale şapte taĭne*, tipărite fiindŭ acolo, care după ce s'au cercatŭ, s'au aflatŭ că sunt pline de socotealele [ceale reale] ale apuseanilorŭ ce sântŭ împrotiva maĭciĭ noastre Bisericiĭ răsărituluĭ, veninŭ cu ad . . . . . [1]) cu care limba noastră cea moldovenească până acumŭ nu s'au fostŭ smreduitŭ. Aşijd[erea] . . .[2]) ă s'au maĭ adusŭ lângă aceastea şi altă carte ce să numeaşte *Catihisisŭ mare*, întru care . . .[3])utŭ spre amăgirea celorŭ maĭ proştĭ, scrie cumŭ că nimicŭ nu are împrotiva dogmelorŭ credinţiĭ şi a orânduialelorŭ şi obiceaĭurilorŭ bisericiĭ răsărituluĭ, iarŭ în lăuntru cuprinde împrotivă toate dogmele ceale răzvrătite ale bisericiĭ apusuluĭ, pentru alŭ căria capulŭ, carele iaste papa, cu atâta obrăznicie şi fără de nicĭo ruşine neîntărit să întăresc, iarŭ maĭ vârtosŭ tare să răzvrătescŭ, că iaste întocma cu Domnulŭ nostru Is. Hs. încă şi altele ca de acestŭ feliŭ. unele de iznoavă alcătuite, precumŭ sântŭ ceale ce maĭ susŭ s'au arătatŭ, iarŭ altele după a lor socoteală stricate precum sântŭ iarăşŭ trioadele ce acumŭ acolo s'au tipăritŭ, dară la începutŭ cu vicleşugŭ puse iaraşŭ spre amăgire cumŭ că sântŭ tipărite în Ţara Rumânească, în Episcopia Râmniculuĭ, care şi înşăvă Dumneavoastră veţĭ putea cunoaşte din poarta c[ăr]ţiĭ după nepotrivirea vreamilorŭ, vicleşugul lor şi minciuna, la care trioade spun că lângă a. . . .[4]) ar fi scos şi slujba sfântului Grigorie

[1] [2] [3] şi [4] Lipsă în transcriere.

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

Palama, ca cela ce iaste foarte protivnic Latin[ilor]. De care aceastea măcar că şi prea înălţatul nostru Domnŭ înştiinţându-să, şi cu râvnă [adevăr]ată pentru pravoslavie aprinzindu-se, au datŭ luminate poruncĭ dumn[i]lorsale boiarilorŭ ispr[avni]ci, şi vameşilorŭ, şi căpitanilorŭ de pre la marginĭ, ca să fie cu privighiare, şi nicĭ de cumŭ să nu sloboaze să între cărţĭ bisericeştĭ şi dogmaticeştĭ de preste hotară în Moldova. Darŭ fiindŭ că ceĭ de acolo facŭ multe meşteşugurĭ spre aducerea lorŭ, nu lipsimŭ şi noĭ pre toţĭ de Obşte părinteşte a vă sfătui, ca să vă feriţĭ de cărţile ceale dogmaticeştĭ şi bisericeştĭ ce sântŭ tipărite acolo, şi fără de a fi încredinţate cu peceatea noastră, nicĭ sângurĭ să le priimiţĭ, nicĭ pre fiiĭ dumn[i]llorvoastre a le ceti să nŭ lăsaţĭ, ca să nu să închipuiască în mintea tinerilorŭ oare care reale socoteale de sufletŭ vătămătoare şi de munca veacinică pricinuitoare, ci să vă îndestulaţĭ, precumŭ părinţiĭ noştrĭ, (întru a cărora vremĭ ca soarele au strălucit pravoslavica aicea) cu cărţile ceale Bisericeştĭ ce să tipărescŭ în Ţara Românească şi aicea în Moldova. Ştiindŭ că pentru ceĭ ce să alunecă la oare care greşale şi să pocăescŭ, mila lui D[u]m[nezeu] iaste mare, iarŭ pentru ceĭ ce în reale socoteale cadŭ, uşa milostiviriĭ iaste cu totulŭ înch[isă]. Iarŭ molitvelorŭ voastre, preoţĭ întru Domnulŭ, vă poruncimŭ, ca nicĭ de cumŭ să nu suf[er]iţĭ a să ceti prinŭ Bisericĭ cărţĭ tipărite de acolo, fără de a noastră, pre cumŭ s'au zisŭ, prinŭ peceate încredinţare, ca nu în locŭ de a bine cuvânta numele lui Dumnezeu, împotrivă să se întâmple să-lŭ huliţĭ, şi în locŭ de a dobândi mila lui Dumnezeu, să trageţĭ asupră-vă mânia lui cea dreaptă. Că de veţĭ îndrăzni la aceasta după înştiinţarea ce vă facemŭ, şi vă vomŭ afla prinŭ cercetarea cucernicilorŭ protopopĭ, deosebitŭ de judecata luĭ Dumnezeŭ, darŭ nicĭ noĭ nu vă vomŭ lăsa fără de cuviincioasa canonisire. Să ştiţĭ încă şi aceasta, că ceĭ ce aducŭ cărţĭ de acolo, şi le vândŭ prinŭ ţară, ca să amăgească norodulŭ, rumpŭ foaia cea dela începutulŭ cărţiĭ, ca să nu se cunoască că sântŭ tipărite acolo. Darŭ însă de veţĭ lua seama la forma tipariuluĭ, prea lesne veţĭ priceape. Aceasta vă sfătuimŭ.....

Pentru confirmarea celor atestate de Meletie, v. mai sus, *Apostol*, Râmnic, 1784, nr. 181, p. 96—97.

301. *Măsuri pentru ferirea de boale contagioase*, 1805. — Foae volantă.

Format 14 × 24 cm., 6 pagini.

In 13 articole se reglementeaza aceste măsuri, hotărînd 10—20 ani de închisoare celor nesupuşi. Data: Viena, 21 Maiu 1805.

Dr. A. Veress, *Orânduieli rom. vechi*, p. 24.

302. *Pentru ultuirea vărsatului*, (Sibiu) 1805. — Foae volantă.

2100. 1805. | ПЪРЙНЦЙ КРѢЩЙННЙ. |

2 foi (ultima pagină albă), 24 × 15 cm.

Sub cuvânt ca se aduc mulţumiri lui Dumnezeu pentru izbândirea ultuirii varsatului, se dau noi îndemnuri pentru vindecarea varsatului „firesc" şi a celui „de vacă".

Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, p. 315—316.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române (Foi volante, nr. 799).

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

303. *Ponturi pentru iertarea dezertorilor* (Sibiu) 1805. — Foae volantă.

Nro. 9286. 1805 ДѢСПРѢ ГѢНѢРАЛ ПАРДОН.

O foae, 42 × 34 cm. Se acordă iertare dezertorilor inapoiaţi in ţară până la sfârşitul lunii Aprilie 1806.

Dat în Viena, 10 Noemvrie 1805.

Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, p. 310.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române (Foi volante, nr. 698).

304. *Rugăciune în vreme de foamete şi de războiu*, (Sibiu) 1805. — Foae volantă.

Nro. 9392. 1805. | РЪГЪЧЪНѢ .Л ВРѢМѢ ДѢ ФОЙМѢТѢ, | ШИЙ ДѢ РЪЗБОЮ.

1 foae, 25 5 × 15,5 cm.

Gavriil Hango in *Telegraful român*, Sibiu 1903, nr. 10, p. 43.

Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, p. 315.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române (Foi volante, nr. 798).

305. Aaron, Vasilie, *Versuri veselitoare la zioa numelui... lui Ioann Bobb,* Sibiu 1806.

ВѢРШЪРЙ | ВѢСЄЛЙТОЙРѢ | лл | ѕiwл нѣмелъй | Ѣдцелленцiей сале Дѣмнълъй | Дѣмн | ІѠЙННІ БѠББ | влъдйкъл Фъгърѣшълъй | шй | ѣ прѣ .Л.йлатей Кесаро-Кръещй Мърймй | дннлонтрѕ сфѣтник ѣл Стѣтълъй.

ЄЙБІН, | .Л Тнпографіа лъй Іwанн Бѣрт.

In-8°, 16 pagini. Pe verso titlului:

Vive Decus Patriae! praesentem transige laetus
Lucem, quae redeat semper amica Tibi!
Hancque renascentem quoties celebrabis; Eandem
Sidera laeta probent, signaque fausta notent.

MICHAEL TERTINA In Regiae Magno-Varadinensis Academiae Archi-Gymnasio Humaniorum Litterarum Professor Publicus ordinarius.

La sfârşit:

Sibiĭ 17 zile Ianuarie 1806. Al Exţellenţiei Tale, maĭ mic şi maĭ plecat fiu sufletesc Vasilie Aaron, jurat în marele Prinţipat al Ardealuluĭ Procurator.

V. şi nr. următor.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române, copie fotografica (688 D).

306. Aaron, Vasilie, *Versuri veselitoare la ziua numelui .... lui Ioan Bobb,* Sibiu 1806.

VERSURĬ | VESELITOARE | la | Zioa Numeluĭ | Exţellenţiei sale Domnului | Domn | IOANN BOBB | Vlădicul Făgăraşuluĭ | şi | A Prea Inaltĕi Cesaro-Crăeştĭ Mărimĭ | dinlontru Sfeatnic al Statuluĭ. | Sibii | In Tipografia luĭ Ioann Bart.

In-8°, 16 pagini.

După foaia de titlu facsimilata de Dr. A. Veress, *Bibl. română-ungară*, II, p. 149, nr. 935; acelaşi, *Erdély- és magyarországi régi olàh könyvek és nyomtatványok (1544—1808)*, Cluj 1910, p. 94—95.

Ediţie cu litere latine a cărţii dela nr. precedent, tiparita cu litere cirilice.

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

307. *Istoria biblicească*, Buda 1806.

In *Prospectul pentru dicţionar* al lui S. Micu (Clain), exemplarul descris în volumul de faţă (nr. 696), se arata ca fiind de vânzare la Institutul regal ungar de pe lângă Universitate şi următoarea carte: «Istoria Biblicească. in-8. 6 kr. | Einleitung in die biblische Geschichte. 8. 1086. 6 kr.».

Intregul catalog al cărţilor de vânzare este scris în limba română şi germană, astfel că nu trebue să credem că *Istoria bibliceascâ* era scrisă în 2 limbi.

308. *Pentru biruinţa asupra soprotivnicilor*, (1806—1812).

Broşura a fost descrisă de N. Iorga, *Două biblioteci de mănăstiri, Ghighiu şi Argeş*, Bucureşti 1904, p. 16, astfel : «Pentru biruinţă asupra soprotivnicilorŭ. Ectenii».

«Cuprinde rugăciuni de tot felul. La urmă o *Tablă*, infaţişând datele naşterii membrilor familiei imperiale ruseşti ... supt Alexandru I-iu. E deci din vremea ocupaţiei ruseşti dela 1806—12».

308 a. Caragea, Ioan Nicolae Const., *Gramatica limbei franceze*, Viena 1806. — Greceşte.

Descrierea completă, v. mai jos, p. 161.

309. Baronul Ioachim Bedeus v. Schaarberg, *Luminate învăţături.* (Cluj 1806). — Foae volantă.

Lumináte Entvetzeture deszpre tsel mai liesne, táre, schi sztetetorio empotriva fokului Meschteschug ál Zidirii, káre numái din peretzi de pemunt, schi din Koperischuri den Pae szte. Szpre asutoriol schi foloszul obstii din preune ku 22 de ikoane. (De Baronul Ioachim Bedeus von Schaarberg).

Fără loc şi fară an de tipărire. Orânduiala este trimeasă de Guvernul Ardealului, cu nr. 1158/1806 şi e tipărită la Martin Holmaister, deci în Cluj. Vezi şi nr. 297 şi 313.

Dr. A. Veress, *Bibl. rom.-ung. II*, p. 150, nr. 937.

Cluj : Muzeul ardelean.

310. Carol, General al Oastelor împărăteşti, *Iertare dezertorilor*, Sibiu 1806. — Foae volantă.

1 foae de 34,5 cm. text, cu 39 rânduri. In numele împaratului, se prelungeşte termenul de iertare a dezertorilor, dela 1 Mai — 31 Dec. 1806.

Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, p. 310. — Dr. A. Veress, *Orânduieli rom. vechi*, p. 24.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române (Foi volante, nr. 699).

311. Francisc al II-lea, Impăratul Austriei, *Proclamaţie*, Sibiu 1806. — Foae volantă.

In-folio, 1 foae ; ambele feţe tiparite.

Impăratul exprima bune nadejdi de prosperarea Europii, încheiându-se pacea.

Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, p. 310. — Dr. A. Veress, *Orânduieli rom. vechi*. p. 24.

Bucureşti : Biblioteca Academiei Române (exemplar în ms. rom. 967, f. 171).

312. Iacov, Mitropolitul Moldovei, *Pastorală*, Iaşi 1806. — Foae volantă.

Drept titlu : Ѩакwвъ кѯ мйлд лѣй Дѧмнєзъѧ Ѩрхїєпйскопъ | шй Мйтрополйтъ д тwйтъ Мѡлдйвїд.

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

Format 34 × 34 cm. text, 1 foae. Indemnuri ca să posteasca şi să se spovedească lumea. Datat : «La lĕtŭ 1806 Iunie 17».

Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, p. 284—285.

Bucureşti : Biblioteca Academiei Române (Foi volante, nr. 306).

313. *Înştiinţare*, (Blaj 1806). — Foae volantă.

Nro. 1158. 1806. | ѦЦІЙНЦѢРѢ.

In-4º, 2 foi. Se anunţa tipărirea unei cărţi despre construcţia caselor, pentru a nu mai fi expuse incendiilor. Ca loc de vânzare a cartii se arata librăria («Bolta cea de carţi») lui Martin Hohmaister din Blaj.

Vezi mai sus şi nr. 297, 309.

Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, p. 316.

Bucureşti : Biblioteca Academiei Române (Foi volante, nr. 800).

314. *Paraclisul Născătoarei de Dumnezeu*, Braşov 1807.

ЧИНСТИТѪЛ | ПАРАКЛИС. | Ал прѣ сфинтей Нъскътоарей де Дмнезеѫ, шй| пѣрѫрѣ Фечоарей Марией. Ѧтоклит | дѫпъ чел Грецеск, пентрѫ Ѧдемжнарѣ Ѧ кжнтарѣ.

Кѫ тоатъ Кїелтѫлъ Дмнѣлѡр Фрацилор Кїрїй | КОНСТАНДИН шй ІѠАНН БОГИЧ. | Тупъ[ритъ Ѧ] Брашов. | [180]7.

In-4º, 1 foae (titlul, alb pe verso), 12 pagini.

Bucureşti : Biblioteca Academiei Române (718 A).

315. *Liturghii*, Sibiu 1807.

СФИТЕЛЕ | шй ДМНЕЗЕЕЩИЛЕ | ЛѮТѪРГІЙ | а чѣлор дйнтрѫ сфиць пърінцилор ноштрій. | ă лѫй | Іоанн Златоуст, | ă лѫй Васілїе чел маре, | â лѫй | прежденшніїй. | Й доаваръ Тупърітъ | Ѧ зилеле Прѣѧналцатѫлуй Ѧпърат | ФРІНЦИЦЕСКѪС ЙЛ ДѪСОЙЛѢ. | кѫ слобозенїа Ѧнълцатѫлуй Крѣєскѫлуй Гѫберній â тот Прдѣлѫлуй. | сас тупърит Ѧ Синій Ѧ Типографіа лѫй Іоанн Барт. | 1807.

In-4º, 2 foi + 316 pagini. Tipar negru şi roşu. Foile liminare cuprind titlul şi tabla de materii.

Ioan Roşu în *Societatea de mâine*, II, (1925), p. 111, nr. 8. — Aurel Filimon în *Dacoromania*, VI (1929—1930), p. 385. — D. Balaur, *Biserici în Moldova de răsărit*, Buc. 1934, p. 19 (exemplare în Basarabia).

Bucureşti : Biblioteca Academiei Române, dar dela T. Pamfile (721 A).

316. *Mineiu pe luna Martie*, Buda 1807.

Semnalat de A. Sacerdoţeanu, *Inscripţii şi însemnări din Costeşti-Vâlcea*, în *Bulet.Com. Mon. Ist.*, XXVIII 1935), p, 102, nr. 6, ca existent la biserica Gruşetu, din Costeşti-Vâlcea.

317. *Vieaţa şi pildele lui Esop*, Sibiu 1807.

ВІѦЦЇ, | шй ПЙЛДѢЛѢ | прѣ Ѧцелептѫлуй Ѣ Ѳ ѲѲ П. | Тупърите Ѧ зилеле прѣлѫминатѫлуй | шй прѣѧналцатѫлуй Ѧпърат ФРЇНЦЇЄСКѪС ЙЛ ДОЙЛѢ.

СЙБІЙ, | Ѧ Типографїѫ â лѫй Іоанн Барт. | 1807.

In-8º mic, de 136 pagini.

Vieaţa lui Esop ocupa primele 53 de pagine. In aceasta ediţie cuvântul «pildă» este înlocuit cu «faura».

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

O ediție nouă apare în 1812, fără loc (v. *Bibl. rom. veche*, III, p. 70—71, nr. 816).
N. Cartojan, *Cărțile populare în literatura română*, vol. II, p. 266—267.

București : Biblioteca Profesor N. Ionescu.

318. *Învățături*, (Sibiu) 1807. — Foae volantă.

Nro. 2898. 1807. | ѦВѢЦѢТѪРЪ.

4 foi (ultima pagină albă), 23×14 cm.
Cuprinde urmatoarele învățaturi :

Invățătură în ce chip și cu ce fealiu de mijlociri cei înecați în ape s'ar putea ajuta mai pre lesne.

Invățătură cum trebue a ținea viïața oamenilor celor năduşiți de aburul cărbunilor.

Invățătură cum trebue toată nenorocirea carea să face în pivniță când fierbe mustul, nu numai a o împedeca și pre omul cel năduşit a-l ajuta. Ca aburul mustului ce fierbe să se poată lezne străcura.

Invățătură ce trebue a face mai înainte de curățirea fântânilor, care de mult au stat închise, și în ce chip să poate ajuta vreun om năduşit cu acel prilej.

Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, 316.

București : Biblioteca Academici Române (Foi volante, nr. 801).

319. *Patenș monetar*, 1807. — Foae volantă.

1 foae, de 17,5 cm. cu data Viena 16 Aprilie 1807. Instrucții despre monetele de aramă de 15 și 30 creițari, de curând puse în circulație.

Dr. A. Veress, *Orânduieli rom. vechi*, p. 25 (cu greșeala de tipar, că a fost imprimată în 1806).

320. *Bucoavnă*, Buda 1808.

БѪКВѦРЮ | пѣнтр҃ѕ | прѣнчїй чёй рѧмжнѣ|щй, карїй съ ѣфлъ | ѧ Крълѫ Оу҃нгрѣскъ, шй Хотѣ|рѣле ёй ѧпрѣвнѧтѣ.

Прецѣл фъръ легътѹ́ръ 6 кр. | ЛѦ БѪДѦ | ѧ Крълѫска Тѵпографіе ѣ Оу҃нивєрситѧцїй | Оу҃нгрёцкій. 1808.

In-8° mic, 43 pagini. Textul începe chiar pe verso titlului.

București : Biblioteca Profesor N. Ionescu.

321. *Catavasier*, Sibiu 1808.

КѦТѪВѦСІЄРЙ | ГРЁЧЄСК | ши | РѺМѪНЁСК | Тѵпъръ | ѧ зйлѣлѣ прѣ ѧнълцѧтѣлѣй ѧпъръ́тѵлѣй ностр҃ѣ | ФРѦНЦЙСК ѧл ДѺЙЛѢ | Прин слобозёнїе чинстителѣй конзисто́рю ал не-о҃у́ницилор.

СИБІЙ | ѧ Тѵпогрѧ́фїа лѣй Їѡа́нн Ба́рт. | 1808.

In-16° mic, 240 pag. + 1 foae. Tipar negru și roșu. Pe verso titlului gravura Sf. Nicolae.

La p. 2—3, aceasta rezoluție de imprimare cu dată mai veche:

Cetind eu ačastă numită carte *Catavasiïari* și ne aflând într'însa ceva împotriva religiilor, ci încă de folos și de lipsă la sf(i)ntele bisearici; care cuprinde într'însa cântări și laude spre cinstea luĭ D(u)mnezeu, drept aceaĭa

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

o judec a fi vreadnic a să tipări, poftind mai în jos ca preoţiĭ şi cântăreţiĭ sf(i)ntelor bisearici, cu bună înţeleagere cetind şi cântând pre dânsa, să se poată şi pre sine şi pe ascultătoriĭ săĭ a folosi: mila şi darul a tot puternicului D(u)mnezeu să vă ocrotească şi supt aripile miliĭ sale să să sprijinească, amin.

Sibiĭu, în 18 Martie 1803.

Ioann Popovici m. p. Gheneral Vicareşi

Pag. 4—8 tabla cuprinsului; apoi catavasiile greceşti, p. 9–50, dar cu litere cirilice; catavasiile româneşti, p. 51–235.

La p. 236:

Stihurile ce se cântă la copii când umblă cu steaoa în seara Naşterii luĭ Hristos, împreună cu doao oraţii, cătră boerii şi cătră jupânii casii.

Dupa notiţe comunicate de regretatul cercetator basarabean, Al. David.

Rev. Soc. ist.-arh. bis. din Chişinău, XVI (1925), p. 15 din *Catalogul Bibliotecii* ... aceleiaşi societaţi.

Chişinău: Muzeul istorico-arheologico-bisericesc.

322. Anton de Marki, *Estract din Gramatica germano-română*, Cernăuţi 1808. — Nemţeşte.

Außzug | aus der für | Normal- und Hauptſchulen | vorgeſchriebenen deutſchen | Sprachlehre | in | deutſcher und wallachiſcher Sprache....

In-8°, 5 foi, 1 tabelă, peste 310 pagini (exemplarul complet trebue ca a avut 719 p. + 7 foi). Titlul şi prefaţa continua întocmai ca în ed. a II a acestei carţi, din anul 1810 (v. reproduse în *Bibl. rom. veche*, III, p. 25—27).

Tabela cuprinde scrierea celor 41 litere cirilice, arătându-se pentru fiecare pronunţia în nemţeşte.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române (743 A).

323. Vasilie Popp, *Elegia... Carolo Michaeli Moger*, Cluj 1808. -- Latineşte.

Elegia | qua | spectabili ac clarissimo | viro | Carolo Michaeli Moger| in | Lyceo Regio Claudiopolitano | Chymiae, Metallurgiae, Historiae Naturalis | et Technologiae | Professori | publico ordinario | parentat | Basilius Papp Senior | pius defuncti | discipulus & in Regio S. Ios. Seminario Alumnus | Anno Aerae Cristianae 1808. | Claudiopoli.

Typis Coll. Reformatorum 1808.

Format 16 × 11 cm., de 4 foi. Poezia este scrisă în hexametri, la moartea profesorului lui V. Popp.

I. Muşlea, *Viaţa şi opera doctorului Vasilie Popp (1789—1842)*, Cluj 1928, p. 90.

Cluj: Biblioteca Muzeului ardelean.

324. Vasilie Popp, *Elegia ... Georgio Banffi*, Cluj 1808. — Latineşte.

Elegia | Excellentissimo | ac | illustrissimo domino | Comiti | Georgio, Bánffi | L. B. de Losontz | S. C. R. et a M. Camerario, status | actualis infimo | consiliario, in | signis ordinis sancti regis | Stephani magnae crucis| equiti, | magni Principatus Transilvaniae, | partiumque eidem reaplicatarum | Gubernatori Regio | et regni ejusd. magni Principatus | Gubernii Praesidi; | Devotissimo animo oblata | die onomastico | a Basilio Papp | Seniore

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

Logico | et in Regio Seminario S. Iosephi Alumno | anno aerae christianae| quo: | pax tranquilla poli, sic ut sol, fulgear ipsi | sitque Comes Lubricis quels libet illa VIIs | Claudiopoli.

Typis Coll. Reformatorum 1808.

Format 16 × 11 cm., de 4 foi; în hexametri.

I. Muşlea, *Viaţa şi opera doctorului Vasilie Popp (1789 -1842)*. Cluj 1928, p. 90—91.

Cluj: Biblioteca Muzeului ardelean.

325. *Psaltire*, Blaj 1808.

Semnalat de Dr. Gh. Bran in *Graiul Maramureşului*, nr. 94 din Maiu 1935, p. 3 nr. 50 (prima lista), ca existenta la biserica din comuna Barsana.

326. Francisc I, Impăratul Austriei, *Orânduială despre batalioanele de graniţă*, (Sibiu) 1808. — Foae volantă. Nemţeşte şi româneşte.

2 foi (pagina 4 albă), 29 × 18 cm., pe 2 coloane.

După titulatura impăratului, se anunţă înfiinţarea unui «batalion in rezerv» la «graniţile militărești a Croaţieĭ, Şlavonieĭ şi Banatuluĭ». Dat în Viena, 23 August 1808.

Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, p. 310.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române (Foi volante, nr. 701).

327. *Poruncă către toţi proestoşii mănăstirilor*, Iaşi 1808. — Foae volantă.

Къ милà лѣи Дѹмнезѣѹ | Й прѣ Сфѣнтѹлѹй Архіепіскопѹлѹй Сѵнодѹ Слѣнь шй | âлъ âчѣлѧшй, ѧ Молдáвїа, Валáхїа, шй Басарáвїа, Ґдáрхъ шй Какалéрь.

La sfârşit :

Сѧѕ дáтъ ѧ Йшй лà Йнѹлъ ЗЌЙ. лѣна лѣй Ноéмврїе, кѕ.

In-folio, 1 foae.

Pe temeiul mai multor canoane sinodale, se reglementeaza intrarea posluşnicilor in calugarie, precum şi ieşirea călugarilor din manăstiri.

Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, p. 78.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române (f. 178 din ms. rom. 1071).

328. Ion Demian, *Tableau géographique*, traducere din nemţeşte, Paris 1809. Vol. I şi II. — Franţuzeşte.

Tableau géographique et politique des royaumes de Hongrie, d'Esclavonie, de Croatie, et de la grande principauté de Transilvanie. Par Jean Demian. Traduit de l'allemend. Publié par M. M. Roth et Raymond. Tomes I-II.

Paris, 1809. Chez S. C l'Hiullier.

In-8°, XV + 360 pag.; 492 pag. şi o harta.

Cu acest titlu bibliografiata de Dr. A. Veress, *Bibl. rom.-ung.*, II, p. 175, nr. 991.

Budapesta: Biblioteca Muzeului naţional.

329. Györfy Andreas, *Ad Sabbam* (versuri), Buda 1809. — Româneşte şi latineşte.

Ad Sabbam e Nobilibus Tököly Consiliarium Regium subtribunum insurgentium militum Györfy *Vigilarum Praefectus*.

Budae, Typis Regiae Universitatis Pesthanae.

22671

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

In-8°, 8 pagini. Cuprinde o odă şi alte 7 poezii: Spiritus Zingari in periculo, Ver Aestas, Autumnus, Hyems, Militis equus, Montanae mors virginis.

Textul poeziilor e bilincv, jumatate din versuri româneşte şi restul latineşte (ex. *Annu gata lucru, regitur Jove solque, solumque*, etc.).

Dr. A. Veress, *Bibl. rom.-ung.*, II, p. 175, nr. 990.

Budapesta: Biblioteca Muzeului naţional.

330. *Insemnarea puselor înainte învăţături*, Buda 1809.

Insemnárea puselor inainte invăţăturĭ, cáre 31 de şcolárĭ în Şcóala Normálă a Náţieĭ Romanéştĭ din Peşta prin cúrsul de iarnă dela Constantin Diakónovici Lóga învăţătórul, au învăţat şi acum la pública examináre. În Lúna lúĭ Aprilie în 24 de zile Annul 1809, înainte de prânz Dela 9 până la 12 ceasurĭ s'au arătát.

În Buda, 1809. La Craiásca Tipografie a Universităţiĭ Unguréştĭ.

In-4°, 7, şi 7—10 pagini.

Cuprinde numele persoanelor din corpul didactic, materiile de învaţamânt, oraţii înainte şi după examen in limbile româna, ungara şi germană, clasificaţia cu numele elevilor, pe clase. Texte din Psaltire şi Ceaslov. V. mai jos, nr. 327 şi pentru anul şcolar 1809—1810.

Dr. Andrei Veress, *Bibl. română-ungară*, II, p. 173, nr. 984.

Budapesta: Biblioteca Muzeului naţional.

331. Vasilie Popp, *Elegia .... Emerico Wass*, Cluj 1809. — Latineşte.

Elegia | quam | Illustrissimo Comiti | Emerico Wass | de Czege | e Lyceo Regio | Claudiopolitano terminatis | maxima cum laude studiis | excedenti cecinit | Basilius Papp | Philosophiae etc. in alterum annum | auditor. Claudiopoli | Auno aerae Christianae | MDCCCIX.

Impres. Typis Coll. Reformatorum 1809.

Format 16 × 11 cm., de 6 foi.

I. Muşlea, *Viaţa şi opera doctorului Vasilie Popp*, Cluj 1928, p. 91—92

Cluj: Biblioteca Muzeului ardelean.

332. Vasile Ţintilă. *Calendariu*, Cernăuţi 1809. — Foae volantă.

Calendariu pe anul dela naştere măntuitoriului nostru I. Hs. 1809, Cernăuţi, s'au tipărit în typografiea a lui Petru Ekart.

Cu acest titlu il citează Teodor Balan, *Vasile Ţintilă*, in *Revista Arhivelor*, III, 2, nr. 8, Bucureşti 1939, p. 190; alte informaţii lipsesc.

Biblioteca Preotului Eusebie Procopovici din Mămaieşti (Cernauţi).

333. *Insemnarea puselor înainte învăţături*, Buda 1810.

Titlul la fel ca in ediţia scoasă pentru anul şcolar 1808—9 (v. mai sus nr. 330, cu deosebirea că menţionează „30 de şcolari".

In-4°, 8 şi 6—7 pagini. Conţinutul mult asemănător cu cel din ediţia precedentă.

Dr. Andrei Veress, *Bibl. rom.-ungară*, II, p. 177—178, nr. 996.

Budapesta: Biblioteca Muzeului naţional.

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

334. Vasilie Popp, *Elegia ad inclytos status*, Cluj 1810. — Latineşte.

Elegia | ad | inclytos status et ordines trium | nationum magni Principatus | Transilvaniae | partiumque eidem reannexarum | Claudiopoli | ad publica negotia Tractanda | congregatos | per Basilium Papp | juris, naturae, publici, gentium, civilis | , romani, theoretici, patriae & cet. | auditorem. | Claudiopoli | anno aerae christianae | MDCCCX.

In-16° (16 × 11 cm.), de 7 foi.
I. Mușlea, *Viața și opera doctorului Vasilie Popp*, p. 91—92 și titlul facsimilat la p. 93.

Cluj: Biblioteca Muzeului ardelean.

335. *Circulară pentru impozitul pe moșteniri*, Lemberg 1810. — Foae volantă. Nemțește și românește.

Nro. 4376. | Kreisſchreiben | vom k. k. Galizischen Landes-Gubernium.

In-folio, 2 foi. Textul românesc în coloana din dreapta. Data: 14 Oct. 1810. Completare la circulara din 8 Sept. 1810 (v. mai jos nr. 339).
Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, p. 324.

București: Biblioteca Academiei Române (Foi volante, nr. 917).

336. *Circulară*, Lemberg 1810. — Foae volantă. Nemțește și românește.

Nro. 1262. | Kreisſchreiben | von der in auserordentlichen Steuersachen aufgestellt | ten Hofkommißion.

In-folio, 3 foi. Textul românesc în coloana din dreapta. După titlul de mai sus, urmeaza:

Pentru birul stângerii, ce este să să plătească dipe avere moștenitoare mișcătoare.

Data: 20 Oct. 1810.
Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, p. 324.

București: Biblioteca Academiei Române (Foi volante, nr. 918).

337. *Circulară*, Lemberg 1810. — Foae volantă. Nemțește și românește.

Nro. 38.425. | Kreisſchreiben | von k. k. Galizischen Landes-Gubernium.

In-folio, 1 foae (verso alb). Textul românesc în coloana din dreapta. După titlul de mai sus urmează :

Pentru împlinirea peceților de plumb de vamă, ce s'au pus la expedițiile de tranzito.

Data 4 Noemvrie 1810.
Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, p. 324.

București: Biblioteca Academiei Române (Foi volante, nr. 919).

338. *Circulare monetare*, 1810. — Foae volantă.

Format 14.5 × 26 cm., 3 pagini.
Sunt reproduse vechi orânduieli din anii 1799, 1803—1804, privind «ducerea afară» a banilor de aur și convenționali.

Dr. A. Veress, *Orânduieli rom. vechi*, p. 25.

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

339. Francisc I, Împăratul Austrici, *Patent pentru impozitul pe moşteniri,* (Lemberg) 1810. — Foae volantă. Nemţeşte şi româneşte.

Wir Franz der Erſte, | von Gottes Gnaden Kaiſer von | Oeſterreich; König von Hungarn, Böheim, | Erzherzog zu Oeſterreich, K. K.

In-folio, 6 foi. Textul românesc pe coloana din dreapta. Data: 8 Sept. 1810.

Al. T. Dumitrescu, *Foi volante,* p. 323 (v. mai sus nr. 335).

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române (Foi volante, nr. 915).

340. Nectarie, Episcopul Râmnicului, *Carte de diaconie,* Râmnic 1810. — Foae volantă.

T. G. Bulat, *O carte de diaconie ...,* în *Biserica ortodoxă română,* XLI (1922—23), p 376—377 a publicat-o şi a atras atenţia asupra însemnătăţii acestei tipărituri.

341. Barac Ion, *Gratulaţie prea-o-sfinţitului domn Vasile Moga, episcopul neunit,* Braşov 1811.

Sibiu: Biblioteca Astra (comunicat de dr. Sabin Mureşan).

342. *Bucoavnă,* Braşov 1811.

Bucoavnă pentru învăţătura Pruncilor de a să deprinde atât la cunoaşterea slovelor, la slovenire şi la cetanie, cât şi la rânduiala Vecerniei, Utreniei şi a sfintei Liturghii. Typărită cu toată cheltuiala d[u]mnealor Fraţilor Costandin şi Ioan Boghici.

In Priveleghiata Typografie din Braşov. Prin Typograful Fridrihi Herfurt, 1811.

In-16° (format de buzunar, lungareţ, 84 pagini, cu 24 rânduri pe pagina. Textul începe pe verso titlului şi până la p. 11 avem exerciţii de alfabet. La p. 12 gravura Invierii Domnului, după care urmeaza Rânduiala Vecerniei, Utreniei, Liturghiei aceasta cu ectenii în greceşte, cu litere cirilice), Zece porunci, Invaţaturi bisericeşti şi diferite rugaciuni. Ultimele pagini, 82—84 numerele «romaneşti şi latineşti» şi tabla inmulţirii.

Ed. II, Sibiu 1818.

Şt. Gr. Berechet, *O ediţie de Bucoavnă necunoscută,* în *Revista istorică,* XXIV (1938), p. 142—143.

Iaşi: Biblioteca Inst. de istoria vechiului drept românesc.

343. *Ceasoslov,* Braşov 1811.

Semnalat de D. I. Balaur, *Biserici în Moldova de răsărit,* Bucureşti 1934, p. 19, ca existent la biserica din Marinci (Basarabia).

344. *Ceaslov,* Buda 1811.

Intru mărirea sf(i)ntei de o fiinţă şi nedespărţitei Troiţă a Tatălui şi a Fiului şi a sf(â)ntului D(u)h, cartea aceasta Ceaslov întru care se cuprinde rânduiala cum se cuvine a să cânta ceasurile cu troparele şi cu alte după obiceaiu sfârşituri ş. c.

S'au dat la tipar cu îngăduinţa celor mai mari, în Buda, la crăiasca tipografie a Universităţii ungureşti, 1811.

N'am văzut exemplare. Pr. C. Bobulescu în *Spicuitor în Ogor vechi,* I (1920), p. 48—50 reproduce titlul de mai sus, dar nu arată formatul, nici numarul paginilor.

La pag. 1—6 avem o expunere despre felul cum trebue facut «semnul sfintei cruci» (publicată de Pr. C. Bobulescu, *loc. cit.*).

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

345. *Octoih*, Iaşi 1811.

Semnalat («cu oarecari rezerve») de P. Constantinescu-Iaşi, *Tipărituri vechi româneşti necunoscute*, Iaşi 1931, p. 4, nr. 6, ca existent la biserica din Măşcăuţi (Orhei).

346. Rózsa Georg. Const., *Oratio de praestantia praxeos medicae rationalis*, Viena 1811.

Cluj: Biblioteca Muzeului ardelean (comunicat de dr. Sabin Mureşan).

347. *Voroavă de tâlcuirea Sf. Apostoli*, Neamţ 1811.

Semnalată («cu oarecari rezerve») de P. Constantinescu-Iaşi, *Tipărituri vechi româneşti necunoscute*, Iaşi 1931, p. 4, nr. 5, ca existentă la Mănăstirea Ţigăneşti.

348. *Circulare monetare*, 1811. — Foae volantă.

Format 15,5 × 26 cm., 9 pagini. In 12 paragrafe şi 4 facsimile de pe monetele de hârtie, se arată valoarea «schimbătoarelor ţedule».
Dr. A. Veress, *Orânduieli rom. vechi*, p. 25.

349. *Circulară monetară*, 1811. — Foae volantă.

Format 15,5 × 26 cm., 2 pagini. In 6 paragrafe se dă libertate de circulaţie hârtiilor de 100 florinţi.
Dr. A. Veress, *Orânduieli rom. vechi*, p. 25.

350. *Circulară monetară*, 1811. — Foae volantă.

Format 15 × 26,5 cm., 1 foae. Despre libera circulaţie a hârtiilor de 12 florinţi.
Dr. A. Veress, *Orânduieli rom. vechi*, p. 25.

351. *Circulară monetară*, 1811. — Foae volantă.

Format 15 × 25,5 cm. 1 foae. Despre libera circulaţie a hârtiilor de 25 şi 50 florinţi
Dr. A. Veress, *Orânduieli rom. vechi*, p. 25.

352. *Circulară monetară*, 1811. — Foae volantă.

Format 15 × 26 cm., 1 foae, cu 2 desenuri de bănuţe de 1 şi 2 florinţi, care se pun in circulaţie.
Dr. A. Veress, *Orânduieli rom. vechi*, p. 26.

353. *Circulară monetară*, 1811. — Foae volantă.

Format 16,5 × 29 cm., 1 foae. Despre schimbarea hârtiilor de 10 zloţi. Data: Viena 12 Noemvrie 1811.
Dr. A. Veress, *Orânduieli rom. vechi*, p. 26.

354. *Circulară monetară*, 1811. — Foae volantă.

Format 16,5 × 28,5 cm., 1 foae.
Despre schimbarca hârtiilor de 5 zloţi. Data: Viena, 10 Dec. 1811.
Dr. A. Veress, *Orânduieli rom. vechi*, p. 26.

355. *Circulară*, Lemberg 1811. — Foae volantă. Nemţeşte şi româneşte.

Nro. 32.467. | Kreiſſchreiben | vom k. k. Galliziſchen Landes-Gubernium.

In-folio, 4 foi. Textul românesc pe coloana din dreapta.
Dupa titlu:

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

«Pentru răsuflarea birurilor fără rânduială, care au fost până acum, adecă a biruluĭ de 60 de sută dipe moşiĭ, a biruluĭ de adaogere la visteria stângeriĭ bancoţădulilor de 50 de sută şi a plătiriĭ câşligurilor de lotorie ce s'au vestit câte 16 de sută, drept adetĭul stăpânesc şi ţărănesc pentru anul militărescu 1811, în sinetĭurĭ de schimbat, s'au întreit în bancoţădulĭ, cât şi drept răluiţia primiţeĭ liferaţiĭ de naturale». Data: «28 Sept. 1811».

Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, p. 323—324.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române (Foi volante, nr. 916).

356. *Protocolum al botezaţilor*, Sibiu 1811. — Foae volantă.

I. Protocolum | pentru însemnarea | botezaţilor | pe seama | bisericilor ne-unite din | . . . . . | Prin slobozenia In. K. Gubernium | Sibiu.
Tipărit în Tipografia lui Ioann Bart | 1811.

In-folio, cu 12 rubrici, una pentru scrierea numelui şi 11 pentru diferite alte date: (anul, luna, ziua, locul naşterii, porecla, oltuirea, etc.). Indeplinea rolul registrului de astazi, astfel că numărul foilor varia după numele botezaţilor.
Aurel Filimon în *Dacoromania*, VI 1929—1930), p. 386.

357. *Protocolum al căsătoriţilor*, Sibiu 1811. — Foae volantă.

II. Protocolum | pentru însemnarea | căsătoriţilor | pe seama | bisericilor ne-unite | din | . . . . | Prin slobozeniia In. K. Gubernium | Sibiu.
Tipărit în Tipografia lui Ioann Bart | 1811.

In-folio, cu 12 rubrici pentru completarea diferitelor date.
Aurel Filimon in *Dacoromania*, VI (1929—1930), p. 386—387.

358. *Protocolum al morţilor*, Sibiu 1811.

III. Protocolum | pentru însămnarea | morţilor | pe seama bisericilor neunite | din . . | Prin slobozenia In. K. Gubernium. | Sibiu 1811.
Tipărit în tipografia lui Ioann Bart.

In-folio, nu se cunoaşte exact numărul foilor. Registru cu mai multe rubrici, ce urmau a fi completate cu mâna.
I. Roşu în *Societatea de mâine*, II, (1925), p. 203.

359. Vasile Ţintilă, *Calendar*, Cernăuţi 1811. — Foae volantă.

Calendariu pe anul dela naşterea Mântuitorului nostru Is. Hs. 1811 care este un an de obşte de 365 zile, întru care se află arătarea vremilor, prin acele patru timpuri ale anului, răsăritul şi apusul soarelui. Cernăuţ. S'au tipărit în tipografia a lui Petru Ekhart.

O foae, format 25 × 21 cm.
Liviu Marian, *Contribuţiuni la istoria literaturii româneşti din veacul al XIX-lea*, Chişinău 1927, p. 45.

Biblioteca Preotului Eusebie Procopovici din Mămaieşti (Cernauţi).

360. *Apostol*, Blaj 1812.

Semnalat de Atanasie Popa, *Biserici vechi de lemn româneşti din Ardeal*, în *Anuarul Com. Monum. Ist., secţia pentru Transilvania* (1930—1931), p. 313, ca existent la biserica de lemn din Colţirea (Satu-Mare).

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

361. *Calendar pe anul 1812*, Buda 1812.

Am văzut exemplar fără foaia de titlu şi fără sfârşit.

Titlul însă nu poate fi deosebit de acelea ale calendarelor budane, care au început să se tipărească anual, dela 1806.

In-12⁰, 38 foi nenumerotate. După partea calendaristică obişnuită, urmează «Învăţătură cum se cade să ne purtăm în soţietate cu oamenii».

Dan Simonescu, *Un calendar dela Buda necunoscut*, în *Arhiva Românească*, IV (1940), p. 355—356.

Bucureşti: Biblioteca Fundaţiei Culturale Mihail Kogalniceanu.

362. *Psaltire* (Sibiu 1812).

Biblioteca Academiei Române are o Psaltire fără început, pe care catalogul o datează 1812. Anul ni-l arată Pascalia.

In-8⁰, p. 3—288 numerotate cu cifre arabe. Coalele sunt numerotate cu litere latine: A, B....; la pagina 288 e scris: «Sfârşit şi lui Dumnezeu laudă». Tipar negru, litere mărunte ca în tipăriturile dela Sibiu, cu 28 rânduri pe pagină.

In fruntea pag. 3 gravura mică a lui David rugându-se în genunchi, în faţa altarului; lângă el coroana, buzduganul şi harpa; în perspectivă, coloane şi clădiri.

Cathismele se termină la p. 213, iar la p. 214 Cântările lui Moysi. «Pentru polyeleu», p. 237. Pascalia, p. 262. Învăţătură pentru citirea psalmilor, p. 266. Cinstitul paraclis, p. 271—288.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române (811 A).

363. *Circulară monetară*, 1812. — Foae volantă.

Format 16 × 26 cm.. 1 foae. Despre schimbarea banilor de 6, de $^1/_2$ şi de $^1/_4$ creiţari de arama. Data: Viena, 2 Ianuarie 1812.

Dr. A. Veress, *Orânduieli rom. vechi*, p. 26.

364. *Circulară monetară*, 1812. — Foae volantă.

Format 16 × 26 cm., 2 pagini. Despre bancnotele de 1 şi 2 zloţi. Data: Viena 6 Ianuarie 1812.

Dr. A. Veress, *Orânduieli rom. vechi*, p. 26.

365. *Circulară monetară*, 1812. — Foae volantă.

Format 16 × 25,5 cm., 2 pagini. Despre schimbarea bancnotelor de diferite valori. puse în circulaţie în 1806.

Dr. A. Veress, *Orânduieli rom. vechi*. p. 26.

366. *Regulament silvic*, 1812. — Foae volantă.

Format 14,5 × 23 cm., 8 pagini. Despre: «Rândul ce vine de a sa ţânea cu padurile», în 15 paragrafe.

Dr. A. Veress, *Orânduieli rom. vechi*, p. 27.

367. Vasile Ţintilă, *Calendar*, Cernăuţi 1812.

Calendariu de casă pe anul dela naştere cea după trup a Domnului şi Mântuitorului nostru I. Hs. 1812, care este bisect de 366 zile, prin un iubitoriu de ştiinţele matematiceşti. Cernăuţi S'au tipărit şi se află la Petru Ekhart, tipograf Kraisului, Bucovina.

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

Liviu Marian, *Contribuţiuni la istoria literaturii româneşti din veacul al XIX-lea.* Chişinău, 1927, p. 45. — Teodor Balan, *Vasile Ţintilă*, în *Revista Arhivelor*, III, 2, nr. 8, Bucureşti 1939, p. 190.

Biblioteca Preotului Eusebie Procopovici din Mămăieşti (Cernăuţi).

368. Vasile Ţintilă, Neu Haus-Kalender, Cernăuţi 1813. — Foae volantă. Nemţeşte.

Neu und alt eingerichteter Haus-Kalender auf das Jahr nach der gnadenreichen Geburt unsers Erlösers und Seligmachers Jesu Christi 1813, durch einen Liebhaber der mathematischen Wissenschaften, Czernowitz, gedruckt und zu finden bey Petrus Eckhardt, Bukowiner Kreis-Buchdrucker.

Titlul acesta traduce exact Calendarele româneşti tipărite de V. Ţintilă (v. mai sus nr. 367), fapt care ar arăta tot pe Ţintilă autor al lui. Se zice că publicarea lor a urmat până la anul 1846.

Teodor Balan, *Vasile Ţintilă* în *Revista Arhivelor*, III, 2, nr. 8, Buc. 1939, p. 190.

Biblioteca Preotului Eusebie Procopovici din Mămăieşti (Cernăuţi).

369. Const. Diaconovici-Loga, *Caractere caligrafice*, (Buda?) 1813.

«Caractere caligrafice» pentru şcoalele poporale.

Cf. Dr. Teodor Botiş, *Istoria Şcoalei Normale (Preparandiei)... din Arad*, Arad 1922, p. 390.

370. Vasilie Popp, *Elegia de laudibus Medicinae,* Viena 1813. — Latineşte.

Elegia | de laudibus Medicinae | quam | Illustrissimo ac Magnifico Domino Praesi | di et Directori, item Clarissimis D. D | Professoribus, totique Inclytae Facultati | Medicae Vindobonensi.

Novo anno | Muneris instar | Animo devotissimo | obtulit | L. Basilius Papp, | Transilvanus Mezö-Keménytelkiensis, in Antiquissima, | ac celeberrima Universitate Vindobonensi Physiologiae et | Chemiae Ordinarius Auditor.

Illustrissimo Comiti Joanni Nemes de Hidvég | Caesareo Ephebo et in Caesarea Regia Nobilium Academia Theresiana Jurium in alterum | Annum auditori, Dilectissimo Musarum Amico | in perennis observantiae tesseram | dedicata.

Viennae. | Anno aere christianae | MDCCCXIII.

In-16°, 14 pagini. Pe verso titlului :

. . . . dat medicina Salutem,
Quaeque juvans monstrat, quaeque sit herba nocens.
Ovidius.

La p. 3—4 urmatoarea scrisoare către Comitele Ioann Nemes de Hidveg:

Illustrissime Comes!

Difficile erat, Comes Illustrissime ! nedicam difficillimum, in tanta Maecenatum copia unum eligere, cui rudem hunc ingenii factum sacrum facerem, nec alia hoc mihi via sciendum erat, quam ut aleae rem commiterem. Jacta est alea, Teque Commes Illustrissime, quem in animo meo jam pridem candidaveram, sors elegit. Patere igitur Comes Illustrissime! ut hos

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

versiculos gratum erga Praeceptores meos animum (qvalem et Tu erga Tuos geris, et semper gessisti) undique spirantes, Tuo Nomini sacrificem hisque meam erga Te observantiam tester, nec spero solum, verum etiam firmissime confido fore, ut humillimae, justissimae que petitioni meae facilis annuas, cum ex Illustri illa prosapia ducas originem, cujus Majores Litteras juxta ac Litteratos summo semper honore prosecuti sunt, quibus, cum opes, quas fortuna distribuit, sint caducae, et brevi tempore duraturae, immortales per hos erigentur columnae. Tuquoque, quamvis et nascendi felicitate et opum facultate tantus sis, Majorum Tuorum vestigiis opprime insistens, quod certe facis, Major eris, Maximum autem efficiet Te excellens Tuum ingenium, quo Tuos inter Conscolares sumper eminuisti, Tua Humanitas, qua summos, imosque absque discrimine amplectaris. Vale igitur Comes Illustrissime spes Patriae, Juvenum Decus, Familiae ornamentum, et hoc levidense munusculum eo accipe animo: quo Tibi dedicat

Tuus Humillimus servus Author.

Poezia, în distihuri elegiace, are numeroase note explicative.

București: Biblioteca Academiei Române (831 A).

371. *Circulară în privința oierilor*, 1813. — Foae volantă.

Format 14,5 × 23 cm., 4 pagini. Data: Cluj 24 Martie 1813.

Din lucrarea lui A. Veress, *Păstoritul Ardelenilor în Moldova și Țara Românească* (până la 1821), în *Acad. Rom.*, Memoriile Secțiunii Istorice, s. III, t. VII (1927), p. 204 și 222—225 (publică textul unguresc însoțit de traducere română), rezultă că această circulară a aparut și în limba ungară; același, *Orânduieli românești vechi*, p. 27 inregistreaza redacția românească.

372. Francisc I, Impăratul Austriei, *Rânduială spre alcătuirea unui înainte primitoriu fundus*, 1813. — Foae volantă

Format 14.5 × 23 cm., 4 pagini. Data: Viena 16 Apr. 1813.

Dr. A. Veress, *Orânduieli rom. vechi*, p. 27.

373. Francisc I, Impăratul Austriei, *Circulară monetară*, 1813. — Foae volantă.

Format 16 × 26 cm., 9 pagini. Data: 7 Mai 1813.

Despre emiterea bancnotelor de 10 și 20 fiorinți, in valoarea de 45 milioane fiorinți.

Dr. A. Veress, *Orânduieli rom. vechi*, p. 27.

374. Francisc I, Impăratul Austriei, *Rânduiala nouă în privința loteriei*, 1813.

Cluj-Sibiu: Biblioteca Universitații (comunicat de dr. Sabin Mureșan).

375. Peter Graf v. Goes, *Apel adresat Bucovinenilor*, Lemberg 1813. — Foae volantă. Nemțește și românește.

Bukowiner! БУКОВИНЕНЪ!

In-folio, 2 foi (ultima pagina alba). Textul românesc în coloana din dreapta. Indeamnă tineretul sa ia armele contra «imparatului francuzasc». Data: 13 Sept. 1813.

Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, p. 324.

București: Biblioteca Academiei Române (Foi volante, nr. 920).

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

376. *Gramote, ucazuri şi broşuri*, (Chişinău) 1813. — Foae volantă.

Nu cunoaştem exemplare; din descrierile făcute, se vede ca au fost mai multe tipărituri, unele sub formă de foi volante (gramotele preoţeşti şi diaconeşti), altele sub formă de broşuri «in scurt invaţatoare», care se trimeteau preoţilor.

Paul Mihailovici, *Tipărituri româneşti în Basarabia, dela 1812 până la 1818*, Bucureşti 1941, p. 11, nr. 1.

377. *Indemnuri pentru vindecarea boalelor*, Sibiu 1813. — Foae volantă.

7885. 1813. | ✤ НѢМЄЛЄ ТѢТЪЛѢЙ | [ЛЛ ФЇЮ]ЛѢЙ ШЙ ЛЛ ЄФЙТѪ-ЛѢЙ [ДХЪ].

2 foi, 27,5×15,2 cm. Incepe cu un extras din Mathei, cap. 8, stih. 1; combate spusele evanghelistului, arătând că nu mai e potrivit a merge la preoţi pentru vindecarea boalelor, ci la doctori, cari trebue să altoiasca copiii de vărsat.

Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, p. 310.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române (Foi volante, nr. 703).

378. *Sfaturi contra ciumei*, 1813. — Foae volantă.

Format 16,5 26 cm.

Dr. A. Veress, *Orânduieli rom. vechi*, p. 27.

379. Daniil Vlahovici, Episcopul Bucovinei, *Pastoralnică scrisoare*, Cernăuţi 1813. — Foae volantă.

Scrisoare adresată preoţilor, indemnându-i să ajute la recrutarea «a doao slobode batalioane şi a unii devizie de rezerve» din Bucovineni, pentru Imparat.

Datată : Cernăuţi $\frac{\text{27 Octomvrii}}{\text{7 Noemvrii}}$ 1813.

N. Iorga, publicând-o *(Biserica Ortodoxă Română*, 52 (1934), p. 729—730), o aşează «în bogata serie a tipăriturilor administrative în româneşte».

Bucureşti: Biblioteca Institutului de Istorie Universala «Prof. N. Iorga».

380. *Bucoavnă*, Buda 1814.

БѢКВЇРЮЛ | пѣнтрѫ прѫнчїй чей ρѡмѫнѣщій | кѧрїй | сѣ ѣфлъ ✤ Крълмѣ Оу҃нгѫрѣскъ, шй | ✤ пъриле ёй ✤прѣѧнѧте. | Ла Бѫда [✤ Крълѡ]ска Типографіе ѧ Оу҃ниверситѧтей | Оу҃нгѫрѣщій. 1814.

In-8° mic, 48 pagini. Pe foaia de titlu se află stema Austro-Ungariei. Textul incepe pe verso foii de titlu. Pâna la p. 11 exerciţii de alfabet; p. 12—20 cugetari morale în proza şi in versuri; p. 20—46 diferite istorioare şi fabule; p. 47 explicarea semnelor ortografice şi la p. 48 numerele arabe, cirilice şi latine.

Ioan Roşu în *Societatea de mâine*, II (1925), p. 111.

Sibiu: Biblioteca Universitaţii.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române, copie fotografică (846 A).

381. *Bucoavnă*, Chişinău 1814. — Românește şi ruseşte.

Bucoavnă moldovenească cu traducere în ruseşte.

A aparut in 1200 exemplare; la data de 22 Decemvrie 1814 se gaseşte trecuta cu titlul de mai sus, în registrul Cărţilor tiparite in tipografia exarhiceasca din Chişinău, intre 1814—1821.

Ştefan Ciobanu, *Cultura românească în Basarabia sub stăpânirea rusa*, Chişinau 1923, p. 79.

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

382. *Ceasoslov*, Râmnic 1814.

Anticariatul „Ardealul". Catalogul I, Cluj 1926, p. 22, nr. 534.

383. Vasilie Popp, *Elegia Francisco primo*, Viena 1814.

Elegia, | quam | Caesari Augusto | Francisco primo | Austriae Imperatori, Hungariae, Bohemiae, etc. | Regi Apostolico Domino suo Clementissimo. | Dum 16 Iunii pompa triumphali Viennam ingrederetur, | sub | Nomine Europae, quae ejus victricibus armis a jugo, sub quo tam diu | genuit, nunc demum liberata est | Laureae instar | Devoto animo gratulabundus offerebat Ladislaus Basil. Papp | Transilvanus Mezö-Keménytelkiensis in celeberrima et antiquissima | Universitate Vindobonensi Medicinae III anno Candidatus.

Anno Aerae christianae, | MDCCCXIV, | Viennae.

Format 22 × 17 cm., de 8 pagini.

Pe verso titlului versul *Jane fac aeternos parem pacisque Ministros*, din «Ovid. Fastor». Pe coperta exterioară dela sfârșit: «Viennae. Typis Antonii de Haykul. 1814». Poezia e scrisă în distihuri elegiace.

Ion Mușlea, *Viața și opera doctorului Vasile Popp*, p. 96 (titlul facsimilat).

Cluj: Biblioteca Muzeului ardelean.

București: Biblioteca Academiei Române, copie fotografică (855 A).

384. Samuil Klein (Micu), *Prospect pentru dicționar*, Buda 1814.

Opt pagini fotografiate, gasite între manuscrisele rămase dela Ion Bianu. Nu știu unde se află originalul, după care I. Bianu a pus să se fotografieze acest prospect, pentru Academie. Din studiul lor reiese că Dicționarul început de S. Micu trebuia să apară în 1806 (dovadă *Prospectele* descrise sub acest an, v. mai jos, *Corrigenda*, nr. 696). O nouă încercare de tiparire (necunoscută cercetatorilor noștri) s'a făcut și în 1814, când admiratori ai lui Micu au scos Prospectul ce prezentam aici.

Pag. 1—3 cuprind anunțul ce reproducem mai jos. Pag. 4—6: «Praenumerationum collectores in Hungaria». La p. 6 se arată prenumeranții din afară de Ungaria: (de ex. București, Cernauți, Iași). Pag. 7—8 pagini model din dicționar, pentru cuvintele: *a, abatère, abatiŭ, abătușŭ, abè, abecedă, abore, aborélă, aborescŭ, aborire, aborĭ, abrosŭ, Abrudŭ, aburu acaçiu, acar, acăriția, acariu, acasă, acâtare, acâțare, acâțu.*

Explicațiile cuvintelor se dau în limba română. Cuvintele studiate se dau în ortografia etimologică, cu caractere latine și în cea fonetică, cu caractere cirilice. Sunt traduse în ungurește și nemțește.

Se știe că nici de data aceasta n'a reușit sa apară *Dicționarul*, care vede lumina tiparului abia în 1825, intr'o formă deosebită de cea prevăzută de Micu în cele 2 prospecte anterioare.

Prefața:

Nuntium.

Octavus et amplius jam labitur annus, quod Typographia haec Regiae Universitatis Hungaricae Pestiensis Publico annuntiaverit: Lexicon Latino Valachico — [Germanico]* — Hungaricum, et Valachico — Latino — Germanico—Hungaricum, quod Auctore celebri olim Admodum Reverendo

* Se știe ca Prospectul din 1806 a fost pentru patru limbi (v. nr. 696, volumul de față, *Corrigenda*).

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

Patre *Samuele Klein* compilatum fuit, typis et sumtibus ejusdem Instituti Regii luce publica donandum esse. Huic Nuntio jam pridem satis factum fuisset, si post mortem P. *Samuelis Klein* ex Manuscriptis, quae reliquit, observare non licuisset, annuntiatum Lexicon non tantum ad apicem perductum non esse, sed etiam, ut quo utilius et perfectius reddatur, multa adhuc lima indigere. Ilarum curarum sollicita Typographia Regia feliciter rescivit, recte eodem tempore Reverendissimum Dominum *Basilium Kolosi,* eo tum Vice Archi-Diaconum Babolnensem, nunc autem actualem Archidiaconum Montanisticum, et Parochum Graeco-Catholicum Nagy-Agensem in Transilvania, Virum a multigena eruditione conspicuum, in simili Lexico elucubrando desudavisse, qui dein eatenus interpellatus opus suum Typographiae huic Regiae lubens obtulit, Excelsumque Consilium Regium Locumtenentiale Hungaricum, Vigore Bgratiosi Intimati de dato 12. Ianuarii 1808 N-ro 501 editi, Eidem indulsit, ut Lexicon hoc suum sub certis conditionibus in Typographia Regiae Universitatis Hungaricae cum pleno Auctoris Jure typis vulgare possit: Lexicon istud prae Samuele Kleiniano illam specialem Auctoritate Excellentissimi ac Illustrissimi Domini Ioannis Bab, Episcopi Fogarasiensis in Transsilvania, et Illustrissimi, ac Reverendissimi Domini Samuelis Vulcan Episcopi M. Varadinensis in Hungaria, tum testimonio plurium Eruditorum habebit Commendationem, quod non tantum multo perfectus, et amplius, nimirum quatuor Linguarum, habens pro initialibus omnes quatuor Linguas, utpote: Valachicam, Latinam, Hungaricam et Germanicam, futurum sit; verum etiam quod parti Valachicae Auctor unam fundatam, et unanimibus cum Reverendissimo Domino Archidiacono, et Regio librorum Revisore Petro Májor consiliis stabilitam Latino-Valachicam orthographiam, quae hactenus desiderabatur, praemittat.

Lexicon hoc quadrilinque, quo cum adparatu, qualibus typis, in quali formato et charta, quamque correcte excudendum sit? ob oculos ponit, Annunciationi huic adnexum partis illius, in qua Valachica Lingua praecedit, folium primum. Ut autem numerus excudendorum exemplarium praevie determinari, sumtusque pro tam magni moliminis opere copiosi quaqua ratione tegi queant, Typographia haec Regia constituit viam Praenumerationis inire. Praenumeratio acceptabitur pro qualibet singillativa parte, quae ob vastitatem majorem probabiliter in duos Tomos dividenda erit, singillative praenumerari, cum quaelibet pars sine relatione ad alias unum integrum opus jam in se, tum eo etiam ex motivo constituere possit, quod praevideantur tales Praenumerantes futuri, qui non omnibus quatuor partibus, sed alii una, alii duabus, alii tribus, alii omnibus indigebunt. Quaelibet Pars censetur plus, minusve ad 60 philyras exsurrectura, consequenter philyram a moderato 6 x- ferorum pretio computando (pro aliis enim longe altius defigetur) unam partem constare posse 6 flor. quos ut D. D. (pleno titulo). Praenumerantes apud D. D. Praenumerationis Collectores, in fine huius Annunciationis, in quantum noti sunt, nominandos, dein apud singula Postae Officia, ac denique apud omnes Scholarum Directores, Professores, aliosque Literaturae Promotores, catenus hisce perhumaniter et officiose

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

requisitos, qui more consueto undecimum exemplar titulo fatigiorum, et nefors expensarum suarum gratis accepturi sunt, a proportione partium, pro quibus praenumerabunt, seu si pro una parte, 6 fl. si pro duabus, 12 fl., si pro tribus, 18 fl. si pro omnibus quatuor partibus, seu respective quinque Tomis, 30 fl. usque ultimam Octobris anni modo decurrentis 1814 deponere velint, aeque perhumaniter requiruntur, siquidem impressio partis Valachicae, in qua exordium sumetur, pro 1. x. bris inommisse defixa sit, eo tamen hic expresse observato, quod eum simultanea omnium quinque Tomorum impressio ad semel suscipi nequeat, Praenumerantibus liberum maneat, modo pro parte Valachica sola cum 6 fl., hac terminata, quod Publico annunciabitur, pro latina cum 12 fl. et sic porro pro reliquis ad facilitandum Praenumerationis negotium, ne videlicet majoris Summae ad semel expositio Praenumerantes a comparando utili hoc opere absterreat, per partes et successive praenumerare. Casum in eum, si partes hujus Lexici ad plures, quam 60 philyras exsurgerent, Domini Praenumerantes per 6 x- feros a philyra supersolvendos habebunt; si vero pauciores efficerent, illud plus vel restituetur, vel acceptabitur in computum Praenumerationis pro altera parte. Terminata unius partis impressione Domini Praenumerantes statim sua recipient exemplaria ab iis, apud quos praenumerarunt, audientque ex iis, vel ex Annunciatione, an aliquid supersolvendum, vel illis restituendum sit? — Summae ex Praenumeratione collectae vel per Literas Campsoriales, vel per Currum Diligentiae, vel alia secura occasione franco, ut dicitur, et cum periculo submittentium ad summum usque Nundinas S. Leopoldi Pestini celebrari solitas, immediate ad Typographiam hanc Regiam transponendae sunt sub titulo: Inclytae Regiae Universitatis Hungaricae Pestiensis Typographiae Directioni, Budae, indicato penes submissas Summas, queis perceptis submittens statim ex officio quistabitur, Praenumerantium nomine, charactere, et domicilio, ut exacte posteritati tradi, et cuilibet parti D. D. Praenumerantes impressi adnecti possint.

Sibiu: Biblioteca Astra.
București: Biblioteca Academiei Române, copie fotografică (856 A).

385. Alexandru I, Impăratul Rusiei, *Manifest de încheierea păcii cu Franța* Chișinău 1814. — Foae volantă.

In-folio, 2 pagini text cirilic; traducere din rusește.
Paul Mihailovici, *Tipărituri românești în Basarabia...*, p. 11—12, nr. 2.

386. Alexandru I, Impăratul Rusiei, *Ucaz la sfârșitul războiului franco-rus*, Chișinău 1814. — Foae volantă.

In-folio, 2 foi.
Paul Mihailovici, *Tipărituri românești în Basarabia..*, p. 12, nr. 3.

387. *Apel pentru ridicarea unui monument Țarului Alexandru I,* Chișinău 1814. — Foae volantă.

In-folio, 6 pagini.
Paul Mihailovici, *Tipărituri românești în Basarabia...*, p. 13—14, nr. 5.

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

388. Francisc I, Împăratul Austrici, *Pentru ferirea pricinilor între morari*, Lemberg 1814. — Foae volantă. Nemţeşte şi româneşte.

In-folio, 6 foi; româneşte în coloana din dreapta. După titlul german al lui „Franz der Erste ...", urmează :

Pentru ferirea multoru pricĭ între morari şi măcinători, este de trebuinţă a hotărî cu de amănuntul, ce au morari să facă pentru cei ce vinu şă-ş macine bucatele şi de împrotivă, ce are să să plătească lor pentru măcinare

Data: 1 Dec. 1814.
Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, p. 324.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române (Foi volante, nr. 921).

389. *Ponturi pentru iertarea dezertorilor*, (Sibiu) 1814. — Foae volantă.

ГѲНЄРАЛ ПАРДОН.

O foae, 39 × 33,5. cm. Se iartă dezertorii înapoiaţi în ţară până la sfârşitul lui Martie 1815.
Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, p. 310.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române (Foi volante, nr. 704).

390. *Rânduială pentru altoirea contra vărsatului*, 1814. — Foae volantă.

Format 14,5 × 26 cm., 6 pagini.
Dr. A. Veress, *Orânduieli rom. vechi*, p. 27—28.

391. Vasile Ţintilă, *Calendar*, Cernăuţi 1814.

In titlu se spune că este făcut de un «iubitoriu de ştiinţele matematiceşti», care nu este altul decât Vasile Ţintilă. Pe ultima pagină este următoarea:

Inştiinţare.

Fiind că cu pozvolenie şi întărire a înnaltelor locuri cât de curund va eşi din tipografia aceasta un iscusit calendari moldovinesc cu mare meşteşug făcut, care va sluji nu pe 1, 100 sau 1000 de ani, ci din începutul şi până în sfârşitul lumii; aşa dară cu aceasta tuturor de obşte să face înştiinţare, cum că acii care ar avea deşchisă voinţă ca de acest fealiu de calendariu a cumpăra, pot să capete aice întru aceasta tipografie un calendariu cu 40 crăiţari valută.

Calendarul de perete anunţat a apărut, vezi nr. următor.
T. Bălan, *Vasile Ţintilă*, în *Revista Arhivelor*, III, 2, nr. 8, Buc. 1939, p. 190—191. Liviu Marian, *Contribuţiuni la istoria literaturii româneşti din veacul al XIX-lea*, Chişinau 1927. p. 45, nota 4, pomeneşte de un calendar-carte, care nu e altul decât acesta.

Biblioteca Pr. Eusebie Procopovici din Mămăieşti, judeţul Cernăuţi.
Bucureşti: Biblioteca Academiei Române, copie fotografică (865 A).

392. Vasile Ţintilă, *Calendar veşnic*, Cernăuţi 1814. — Foae volantă.

КАЛЄНДАРЮ | ✠ кáре съ афлъ тоате Сърбътоареле чéле мáрй а Бисерічїй ръсърйтѕáй, алкътѕйт кѕ їѫѕтóрюл лáй Дмнезеѕ дѕпъ мѫна лáй Дамаскін | дè óу̑н Ювиторй дè ачаста Цйнцъ, нѕ пє óу̑н ан, ѡ сѕтъ, сáѕ ѡ мíє дє їнй, чй дйн

҃чєпѕт, ши пъи ҃к | сф҃ръшитѫл лѣмїй, нѣмай ѭбитѫл Чйтиторй сѣ цїе чє словъ а Пасχалїей слѫжаще пє Їнѫл ачела чє вр҃к сѣ кавтє.

Май лà о҃рмъ сáв áдáвс шй Пащйле Католїчéцй пє 86 дє Їнй ҃найнтє.

Jos :

ЧѲРНЪѪЦИ ла 1 Їанѫáрїє 1814. сáв фъкѫт прйн Васйлїй Цинтйла, Ѳйшитѫл клéрик.

Calendar de perete, pe hârtie groasă, lung de 75 cm., lat de 46 cm.

Calendarul a apărut în 63 exemplare.

T. Balan, *Vasile Ţintilă*, în *Revista Arhivelor*, III, 2, nr. 8, Buc. 1939, p. 191; planşa III prezinta fotografia micşoratã a Calendarului.

Citat şi sub titlul *Tabelar veşnic, Calendar pentru 100 ani* (cf. Const. Loghin, *Ist. lit. române din Bucovina*, Cernăuţi 1926, p. 24).

Biblioteca Pr. Eusebie Procopovici din Mămăieşti, judeţul Cernăuţi.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române, copie fotografică (847 B).

393. *Ucaz de rugăciuni pentru izbăvirea Bisericii şi a Rusiei de năvălirea Gallilor*, Chişinău 1814. — Foae volantă.

In-folio, 1 pagină tipărită.

Paul Mihailovici, *Tipărituri româneşti în Basarabia...*, p. 13, nr. 4.

394. *Bucoavnă*, Chişinău 1815. — Ruseşte şi româneşte.

БѢКВѢРЪ | йлй | Начáльноє о҃ученїе,| хотѧщимъ о҃чйтисѧ | книгъ пйсмены славѣнс|кими, напечáтасѧ въ | Ѳксáршеской Бессарáбской | Типографѣи, въ Кишй|нѣвской Митрополѣи | ѧшєѣ гѡда.

БѢКОПѢНЬ | ѧдкъ | ҃чепътóаре ҃квъцътворъ | пéнтрѫ чéй чє воéскь ѧ | ҃квъца кáртє молдавє|нєщє. Ѳáв типърйть ҃н Ѳдархїчáска Типографїє днь Бассарабїѧ, ҃| сфйта Митрополїє ѧ Кишинѣвлй. ѧѿєѣ.

In 8⁰, poate 46 pagini nenumerotate (numerotate sunt numai coalele, quaterniuni) Pe verso titlului gravura Maicii Domnului.

Până la pag. 9 se dă alfabetul mare, mic şi grupe de litere; dela p. 10 se continua cu rugaciuni. A apărut la 20 Aug. 1815, in 1200 exemplare.

Şt. Ciobanu, *Cultura românească în Basarabia*, Chişinau, 1923, p. 79. — C. C. Giurescu, *Bucoavna basarabeană din 1815*, în *Revista istorică română* I (1931) p. 124—128. — Paul Mihailovici. *Tipărituri româneşti în Basarabia...*, Bucureşti 1941, p. 14, nr. 6.

Bucureşti: Biblioteca Institutului de Istorie naţionala (Facultatea de Litere).

395. *Ceaslov*, (Râmnic 1815).

Am vazut exemplar defectuos: in-8⁰ mic, foile 3—416, numerotate. Tipar negru, 17 rânduri pe pagină.

Pashalia, care începe la f. 398, are anul dela Adam 7323, iar dela Hristos 1815, arătând anul tipăririi.

In faţa Minologhionului (f. 205 v.) este gravura Sf. Treimi, semnată «D. T. 1810».

Pe ultima pagină, sub o cruce încadrată în chenar, această notă tipărită:

S'au typărit şi s'au diorthosit de Dimitrie Mihaĭ Popo Vyč Typografulŭ Râmničanulŭ.

Câmpulung-Muscel: Biblioteca M-rii Negru-Vodă, cota nr. 92.

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

396. *Molebnic*, Chişinău 1815.

Ѧтрѳ Слава Сѳйтей, чёй де ѡ ѳїйницѣ, де | Вїацъ, Фъкътоарей, шй не деспърцйтей тро(н)це, а Татълѣй, шй а Фіюлѣй, шй а Сѳйтѣлѣй, | Дхѣ. Кѣ порѣнка Прѣ Благочестивѣлѣй Сйнг(ѣ)рь | Стъпжнитоюлѣй Домнѣлѣй Нострѣ | ѦМПЪРАТѢЛѢЙ ѦЛЕѮНДРѢ ПѦВЛОВИЧЬ а | тоатъ Россіѧ: ѧ ѳїйница Соцїей Сѣле а Прѣ вла | гочестивей Доамне ѦМПЪРЪТЕСЕЙ ЕЛИСАВЕ|ТЕЙ ѦЛЕѮ|ІЕВНЕЙ: шй а Майчій лѣй Прѣблаго|честивей Доамне ѦМПЪРЪТЕСЕЙ МАРЇЕЙ ѲЕ|ѮДѮРОВНЕЙ: шй ѧ ѳїйница бинекреднічослѣй | Домн шй а Марелѣй Кнѣзѣ КѮНСТАНТЇНЬ ПѦВЛОВИЧЬ, шй а Соцїи сале бинекреднічоасей Доамне Марей Кнегине ѦННЇИ | ѲЄѮДОРѮВНЕЙ бинекреднічїошнлорь | Домнн Марнлорь Кнежи ЍНКОКѦЄ ПѦВЛО|ВИЧЬ шй МИХАЙЛЬ ПѦВЛОВИЧЬ, шй а бинекреднічоасей Доамне Марей Кнегине МАРЇЕЙ ПѦ|ѰЛОВНЄ, шй а Соцѣлѣй ЄЙ, шй ѧ ѳїйница бн|некреднічоасей Доамне Марей Кнегине ЄКАТЄ|РЙНЕЙ ПѦѰЛОВНЕЙ: шй а бинекреднічоасей | Доамне Марей Кнегине ЙННЕЙ ПѦѰЛОВНЕ. Йръ | кѣ благословенїѧ Прѣ Сѳйтѣлѣй Ѧдрептъторю|лѣй СѰНОДЬ, шй а Прѣ Ѡсфѳйцйтѣлѣй ГАВРЇЙЛЬ Ѥѯархъ Митрополйть Кишинѣлѣй, шй Хотйнѣлѣй, сѣ тупърйть картѣ ачаста, че се | нѣмѣще МОЛЄБНИКЬ: Ѧднкѣ рѫндѣѧла кѫнтърнлорь де рѣгъчѣнн, шй а Параклисърнлорь ѡсъ|бйте, ѧнь Єпархическа тупографїе а Бассарабї|ей, че съ ѦфлЪ ѧ сфйта Митрополіе а Кйшинъѣлѣй шй а Хотйнѣлѣй. ѦѦ Кушнъѣѣ, ла | ѦнѣлЬ дела фачерѣ лѣмїй, зткг. Ѧаръ де|ла Наперѣ чѣ дѣпъ трѣнь а лѣй Дмнезѣѣ кѣ|вѫнтѣлѣй, дшеї. | Йндйктїйнѣль, г, ѧ лѣна Декемврїе.

Format 16 × 20 cm., 128 foi; hârtie groasa, maslinie, cerneala neagra. Frontispicii, vignete şi iniţiale împodobite, în general puţine şi simple: cornul abundenţei. In faţa textului gravura lui Iisus ca mare arhiereu, binecuvântând.

Ediţii noi în 1816 (*Bibl. rom. veche*, III, p. 152–153, nr. 913) şi 1862.

P. Constantinescu-Iaşi, *Tipărituri vechi romîneşti necunoscute*, Iaşi 1931, p. 8–10, nr. 3 (cu greşeli de transcripţie). Nu credem în existenţa unui «Moliftevnic» tiparit la Chişinău 1815, semnalat de Virgil P. Arbore, *Insemnări culese de pe marginea cărţilor bisericeşti din oraşul Focşani*, în *Milcovia*, III (1932), p. 58; trebue sa fie o confuzie cu acest *Molebnic*.

397. Const. Vardalah, *Arta retoricei*, Viena 1815. — Greceşte.

Ῥητορικὴ τέχνη, συνταχθεῖσα χάριν τῆς ἑλληνικῆς νεολαίας. Ἀφιερωθεῖσα δὲ τοῖς ἐκλαμπροτάτοις καὶ περιβλέπτοις Κυρίοις Κυρίοις Γεωργίῳ καὶ Κωνσταντίνῳ Καρατζᾷ, ταῖς ἀγαθαῖς Ἑλλήνων ἐλπίσι, παρὰ Κωνσταντίνου Βαρδαλάχου τοῦ Αἰγυπτίου. Ἐν Βιέννῃ. Ἐκ τῆς τυπογραφίας τοῦ Ἰωάννου Σνίρερ. 1815.

Arta retoricei, alcătuită pentru tinerimea grecească. Închinată prea luminaţilor şi ilustrilor Domnilor Domni Gheorghe şi Constantin Caragea — nădejdile cele bune ale Grecilor — de către Constantin Vardalah, cel din Egipt. In Viena. Din tipografia lui Ioan Schnirer. 1815.

In-8⁰, 3 foi nenumerotate, λστ′ p., 486 p., 5 foi nenumerotate. Verso titlului alb; urmeaza o prefaţa semnata de Const. Vardalahos şi datata: Ἐν Βουκουρεστίοις ᾳωιε′. Μαΐου α′ In paginele α′–λστ′ προλεγόμενα, semnate de Const. Vardalahos şi datate: 1813 Δεκεμβρίου. 3. Βουκουρέστιον. Ultimele foi cuprind tabla de materii şi o lista a abonaţilor la volum, din Bucureşti, Craiova, Hios şi la diferite şcoli (din ţară, şcolile din Iaşi, Bucureşti şi Odesa).

Traducerea titlului de d. Alex. Elian.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române (894 A).

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

398. Alexandru I, Impăratul Rusiei, *Manifest de începerea războiului*, Chişinău 1815. — Foae volantă.

In-folio, 2 foi (tipărite numai 3 pagini).
Paul Mihailovici, *Tipărituri româneşti în Basarabia...*, p. 16—17, nr. 8.

399. Alexandru I, Impăratul Rusiei, *Manifest la logodna marei cneghine Ecaterina Pavlovna*, S. Petersburg 1815. — Foae volantă.

In-folio, una foae.
Paul Mihailovici, *Tipărituri româneşti în Basarabia...*, p. 17, nr. 9.

400. *Descrierea plantei «Pită tătărască»*, 1815. — Foae volantă.

Format 16,5 × 28,5 cm., 1 foae.
Rădăcina acestei plante are un «izu dulciu şi aşa de hrănitoriu, cât în vreame de lipsă numai cu aceasta pot trăi oamenii».
Dr. A. Veress, *Orânduieli rom. vechi*, p. 28.

401. Ivan Marcovici Garting, Ocârmuitorul Basarabiei, *Scrisoare adresată Mitropolitului Gavril Bănulescu*, Chişinău 1815. — Foae volantă.

КѢПІѦ.

In-folio, 2 foi (din care numai cele 2 pagini interioare, sunt tipărite). Scrisoarea, datată Chişinău, 20 Iunie 1815, încadrată în chenar, hotărăşte Vinerea ca zi de târg, iar nu alte zile de sărbătoare, nici Duminica.
Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, p. 330.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române (Foi volante, nr. 1025).

402. Gavriil Bănulescu-Bodoni, Mitropolitul Basarabiei, *Sfaturi pentru trimiterea copiilor la Seminar*, Chişinău 1815. — Foae volantă.

In-folio, 1 foae.
Paul Mihailovici, *Tipărituri româneşti în Basarabia...*, p. 18, nr. 11.

403. *Invăţături despre cultura cartofilor*, 1815. — Foae volantă.

Format 18 × 30 cm., 9 pagini.
Data: 12 Iulie 1815.
Dr. A. Veress, *Orânduieli rom. vechi*, p. 28.

404. Ivan Marcovici Garting, Ocârmuitorul Basarabiei, *Scrisoare pentru repaosul duminical*, Chişinău 1815. — Foae volantă.

In-folio, 4 pagini (pag. 1 şi 4 albe).
Paul Mihailovici, *Tipărituri româneşti în Basarabia...*, p. 18—19, nr. 12.

405. Samuil Pataki, Dr., *Despre ciumă*, [Cluj] 1815. — Foae volantă.

Format 16,5 × 28 cm., 4 pagini.
Traducere din ungureşte.
Dr. A. Veress, *Orânduieli rom. vechi*, p. 28.

406. *Ucaz pentru adăogirea titlului de «Ţarul Polşei»* (Chişinău 1815). — Foae volantă.

In-folio, 1 foae. Se atrage atenţia ca în tipăriturile româneşti, să se adaoge la titlurile Imparatului şi pe cel de «Ţarstvo Polïscoe».
Paul Mihailovici, *Tipărituri româneşti în Basarabia...*, p. 17—18, nr. 10.

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

407. *Calendar* (Sibiu?) 1816.

Ioan Roşu în *Societatea de mâine*, II (1925), p. 111–112 aminteşte un exemplar incomplet dintr'un Calendar al anului 1816, data fiind determinată din elementele de pascalie. Caracterele tipografice ar arata că este tiparit în Sibiu.

In-8⁰, peste 180 pagini.

Cuprinde, Synaxarul celor 12 luni (p. 1), Planetar (p. 17), însemnare despre steaoa „Ţigâra" (p. 45). „Arătare pentru seminţe" (p. 47), „Spunere de casnicĭ" (p. 48), Gromovnicul lui Iraclie Impărat (p. 53), Zodiacul (p. 56), „Prognosticon, sau maĭnainte ştire pentru schimbarea văzduhului" (p. 71), crugul lunii (p. 93), „Stăpânirea celor şapte planete" (p. 101), trepetnic (p. 122), tămăduirea ciumei (p. 129), învaţături despre cautarea în planete (p. 132), „Inceputul zodiile ce spun" (p. 140), pashalia (p. 161), „câteva curiosnice aflari" (p. 172). Exemplarul văzut de noi n'are sfârşit, ultima pagină având nr. 180.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române, copie fotografica (902 A).

408. *Catihisis mic*, Buda 1816.

КАТИХИСИСЪ | мик, | сăѵ | скѵртъ мъртѵрисире, православникъ | пентрѵ | схо-леле невните Рѡмжнещй чѣле дин | цѣра Оу҃нгѵрѣскъ, шй дин пъриле ей | ⁂прев-нате. | Кѵ милостика ⁂рѣдѵйницъ а ⁂пъръте́ией, Кесарѡ | Кръе́ией, шй ⁂постоличещей Мърйй.

⁂ Бѵда | Тѵпърйт кѵ кѣлтѵмла Кръещей Тѵпографйй | а Оу҃ниверсита́тей Оу҃нгѵре́щи. | 1816.

In-8⁰ mic, 79 pagine. Pe foaia de titlu stema Ungariei. Fără prefaţă.

Intrebările şi răspunsurile sunt rânduite în trei părţi: *Pentru credinţă* (p. 5), *Pentru dragostea cea către aproapele* (p. 49), *Pentru Nădejde* (p. 61).

Piatra-Neamţ: Biblioteca Gh. T. Kirileanu.

409. *Invăţătură pentru ulţuirea vărsatului*, Chişinău 1816.

⁂ВѢЦЪТѴРЪ: | Пе́нтрѵ оу҃латйрѣ Върса́тѵлйй, ка|ре май ⁂наинте пъзе́ще де бо́ала | Върса́тѵлйй фирескь.

Сăѵ типърйть, ла ⁂йнѵль а҃ѡвї· | ⁂ СѪНКТ ПЕТЕРБѴРГЪ, ⁂ Типогра|фїа Шкоалелоръ де Дофторій, ше | лимба Россїенѣскъ.

Ѿръ тълмъчйндѵсъ ше лимба Мол|дакенѣскъ, сăѵ типърйть ⁂ Е|ксархїчаска Типогра́фїе а Басара|бїей ⁂ Кишинѣѵ, ла ⁂йнѵль ѧа҃ѱѕ | ⁂ лѵна лѵй Феврѵа́рїе.

In-8⁰, 1 foae titlul (alb pe verso) şi alte 9 foi.

C. Lacea în *Dacoromania*, III (1923), p. 800, nr. 3.

Sibiu: Biblioteca Universităţii.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române, copie fotografică (909 A).

410. *Pravila căsătoriei*, Cernăuţi 1816.

ПРѪВЙЛА | сăѵ | ЛЕЦЕ | Й късъторїей | пе́нтрѵ | тоате църиле немцъщй моцшнитоаре | а Мона́рхїей Ѧвстрїещй.

Каре скоцындѵсѣ дин Карте Лецилор, сăѵ Пра|килилор де́ wбще пъргърещй, сăѵ чинилещи, | сăѵ типърит спре ⁂требѵинцаре а дѵ|ховничилор wсебит, сăѵ прививїере пѵблика.

ЧЕРНЪѴЦЙ. | сăѵ тїпърйт ла Петер Е҃кхард прикилегїет | Тѵпограф а Бѵковйнїи, ла анѵл 1816.

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

In-8⁰ mic, de 41 p. Sunt 93 articole de lege din *Capu al doile a părții întâi a Cărții Pravililor de obște părgărești* (p. 3). Fiecare articol are explicații și concordanțe marginale, cu alte articole ale aceleiași legi.

Din titlul cu care începe textul la p. 3 *(Despre Pravila sau Dreptu a căsătoriei)* rezultă că în capitolul întâi al părții întâi *Pravilele de obște pârgărești* tratau altă problema, iar *capu al doile* a fost rezervat numai căsătoriei.

Până acum nu cunoaștem vreo ediție tipărită a capitolului întâi.

București: Biblioteca Academiei Române (917 A).

411. *Prohodul Mântuitorului Hristos*, Buzău 1816.

Astfel trecut pe o listă de cărți, oferite spre vânzare Academiei Române, la 8 Decembrie 1941.

412. *Psaltire*, Brașov 1816.

ѰАЛТИРЬ | Фєричйтвлвй прорwк | шй Аπърáт | ДАВЙД. | Кв Молйтвєле лá тóатє Кадйсмєле, шй кв Кжн|тѣрнле лвй Мwvсй, кв Ѱáлмй âлéшй, шй кв | Прип-клеле лwр: кв Параклйсвл Пр-ѣчестїй : шй | кв Пасхáлїа. | їкѳм ⁂нтжю Тшпърйтъ:| ⁂ зйлеле пр-ѣ лѳминáтвлвй, шй пр-ѣ ⁂нъліáтвлвй | Аπърáт âл ˇЯѣстрїй | ФРАЦИСКѲС ЧѢЛ ДИНТЖЮ. | Кв тóатъ Кїелтвáлл Дмн-клвй Кvрїв. | КОНСТАНТИН БОГЙЧ. | ⁂ Привилегїáта Тупографїє дин БРАШÔВ, | прин Тупографвл Фрндрнх Хєрфврт. | 1816.

In-4⁰, 4 foi nenum. și 324 pagini. Titlul încadrat într'un frumos chenar înflorat. Deasupra cuvântului „Psaltirea" un îngeraș. In paginile liminare învățături despre citirea psalmilor. In fața textului gravura mare a lui David, rugându-se în genunchi.

După catlhismele și cântările obișnuite, urmează: Polyeleul (p. 275), Cinstitul Paraclis (p. 295), Pashaliïa (p. 309); pe ultima pagina, după „Psalmiï ceï ce să cetesc la vréme de primejdie", aceste versuri:

N'aș vrea s'auz cu rușine
Ponos dela oarecine
Să zică, că nu prea bine
S'au diorthosit de mine
Ioan Bărac
Translator

Ioan Roșu în *Societatea de mâine*, II (1925), p. 111.

București: Biblioteca Academiei Române (929 A); Biblioteca Seminarului de Istoria literaturii române vechi (Facultatea de Litere și Filosofie).

413. *Psaltire*, Mănăstirea Neamț 1816.

Semnalată ca existentă la Mănăstirea Dobrușa (Soroca), de Const. N. Tomescu, în *Arhivele Basarabiei*, I (1929), p. 61; alt exemplar la m-rea Hârbovăț, semnalat de P. Constantinescu-Iași, *Tipărituri vechi românești necunoscute*, Iași 1931, p. 4, nr. 7.

414. *Actul Sfintei Alianțe*, Chișinău 1816. — Foae volantă.

Кв мйла лвй Дмнезѣв, | НОИ ЙЛЄѲЙНДРЪ Аπжю | Аπърйтъ шй Єжнгѹрь Єтъпжнйгорю | ⁂ тоятъ рѡссїм, й прочй, й прочй, й прочй. | Фáчєм ⁂ѱїнцáрє, лá тóтъ нарóдвль.

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

Una foae 48,5 × 41 cm, cu textul pe 3 coloane. Impăratul aduce la cunoștința poporului Actul Sfintei Alianțe încheiat între Francisc I, al Austriei, Fridrih Velgelmi, al Prusiei și Alexandru I, al Rusiei, la Paris 14 (26) Sept. 1816.

La sfârșit:

S'au tălmăcitŭ moldovenește și s'au tipăritŭ în exarhicasca Typografie a Basarabieĭ, în Chișinău.

Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, p. 330—331.

București: Biblioteca Academiei Române (Foi volante, nr. 1027).

415. Alexandru I, Impăratul Rusiei, *Ordin de numirea unui împuternicit în Basarabia*, Chișinău 1816. — Foae volantă.

In-folio, 1 foae.

Pentru cauzele numirii, v. Paul Mihailovici, *Tipărituri românești în Basarabia...*, p. 19—20, nr. 13.

416. Bahmetev, Imputernicitul Basarabiei, *Înștiințare*, Chișinău 1816. — Foae volantă. Rusește și românește.

In-folio, 1 foae; textul pe 2 coloane. Paul Mihailovici, *Tipărituri românești în Basarabia...*, p. 20, nr. 14.

417. *Circulară pentru ajutorarea invalizilor de războiu*, 1816. — Foae volantă.

Format 17,5 × 29 cm., 4 pagini și un tablou anexat *(Însemnare)* ca formular. Data: Viena 16 Ianuarie 1816.

Dr. A. Veress, *Orânduieli rom. vechi*, p. 28.

418. *Formă de ectenii* (pentru Cneghina Ecaterina Pavlovna), (Chișinău 1816) — Foae volantă.

1 foae, 10,5 × 9 cm.

Paul Mihailovici, *Tipărituri românești în Basarabia...*, p. 21—22, nr. 17.

419. Gavriil Bănulescu-Bodoni, Mitropolitul Basarabiei, *Pastorală pentru depunerea jurământului*, (Chișinău) 1816. — Foae volantă. Rusește și românește.

In-folio, 2 foi (3 pagini tiparite). Textul pe 2 coloane.

Paul Mihailovici, *Tipărituri românești în Basarabia...*, p. 21, nr. 15.

420. Gavriil Bănulescu, Mitropolitul Basarabiei, *Apel pentru depunerea jurământului*, Chișinău 1816. — Foae volantă. Rusește și românește.

БОЖІЄЮ МИЛОСТІЮ, | Смиренный Гавріилъ, Єксархъ, Митрополитъ Кишиневскій | и Хотинскій и проч:

In-folio, 1 foae; românește în coloana din dreapta. Indeamnă obștea sa mearga la biserici, pentru a jura credință Imparatului Alexandru Pavlovič.

Data: 28 Iulie 1816.

Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, p. 330.

București: Biblioteca Academiei Române (Foi volante, nr. 1026)

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

421. *Indreptare despre folosința ghindei*, 1816. — Foae volantă.

Format 16,5 × 27 cm., 3 pagini.

Recomanda oamenilor în ce chip să folosească ghinda spre hrană, în loc de bucate.

Dr. A. Veress, *Orânduieli rom. vechi*, p. 20.

422. *Polihronismos* (Chișinău 1816). — Foae volantă.

In-folio, 1 foae. «Mulți ani» pentru Imparatul Alexandru I, Cnejii Nicolae și Mihail Pavlovici și marea Cneghină Ecaterina Pavlovna.

Paul Mihailovici, *Tipărituri românești în Basarabia...*, p. 21, nr. 16.

423. *Calendar*, Buda 1817.

In afară de *Calendarul* descris în *Bibl. rom. veche*, III, p. 183, nr. 933 (in-16°, acesta face parte din tipul *Ghenealoghia împăraților și Calendar*), mai există un *Calendar* pentru anul 1817, format in-8° mic și cu titlul obișnuit, ca în calendarele din *Bibliografie* cu nr. 824, 870, 901 și anii precedenți:

[КАЛѢНДАРЮ пр҃ѣ а҃нѹ дѣла Хр҃істос 1817 ...]

Exemplarul necomplet al Academiei Române are 47 foi nenumerotate; îi lipsește numai foaia de titlu, astfel că exemplarul complet are 48 foi. Cuprinde partea calendaristică (f. 2v.—16r.), despre anotimpuri și „eclipsuri“ (f. 16v.—18r.), „Arătarea vremilor“ (f. 18v.—20r.), „Mare luare de sancă pentru întreagă ținerea sănătății ...“ (f. 20v.—26r.), „Niște anecdote sau Povestiri“ (f. 26v.—32v.), cursul poștelor „prin țara Ungurească, Ardél și țéra Românéscă“ (f. 33r.—36v.), însemnarea târgurilor în Ungaria, Ardeal, Banat, țări din afară și Țara-Românească (f. 37r.—46r.); urmează p. 46v. și 47r, cu tabele de economii și de corespondență între „florinții“ ungurești și cei nemțești, pentru a încheia pe ultimele 3 pagini cu „Insemnarea cărților celor Românești ce se află de vândut în Craiasca Typografie a Universității din Pești“. Un loc deosebit îl ocupă cărțile lui Petru Maior, „revizorul cărților“.

București: Biblioteca Academiei Române (933 A).

424. *Carte de rugăciuni*, Buda 1817.

КѸЛѢ҆ЦѢРѢ | а мѣлтwр | РѪГѢЧѸНЙ. | Пѣнтрѹ | фолѡсѹл фіеціе кѣрѹм Крецйн| Йкѹм .ѣтѫм ѿарѣ тупърйте. | Ѧ БѸДѦ | Ла Крѣмска Типографіе ѧ Оу҆нивер|ситатей дин Пѣста. | 1817.

In-16°, 120 pagini. Rugăciuni de dimineață, spre somn, de pocaință, de umilință, cinstitul paraclis, către Născatoarea de Dumnezeu, Sf. Nicolae, cele zece porunci.

Multe gravuri: pe titlu Maica Domnului cu Iisus în brațe; pe verso titlului icoana Bunei-Vestiri asemănătoare cu cea din clișeul nr. 419.

București: Biblioteca Academiei Române, ms. Gaster, nr. 58.

425. *Adăogire către Tablile Inalteloru Prăznuiri*, (Chișinău 1817). — Foae volantă.

1 foae, 21 × 18 cm.

Zilele de sărbătoare sunt; 21 Aprilie, numele Cneghinei Alexandra Feodorovna și 30 August, numele Impăratului Alexandru Pavlovici.

Paul Mihailovici, *Tipărituri românești în Basarabia...*, p. 22, nr. 18.

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.“; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

426. *Indreptare pentru trecerea vitelor*, [Cluj] 1818. — Foae volantă.

Format 16,5 × 28 cm., 2 pagini.
Data: Cluj, 14 Sept. 1818.
Despre trecerea vitelor din Bucovina prin Transilvania şi Ungaria.
Dr. A. Veress, *Orânduieli rom. vechi*, p. 29.

427. *Pravilele pentru rânduiala scoaterii sării*, (Chişinău 1818). — Foae volantă, Ruseşte şi româneşte.

In-folio, peste 4 pagini (15 capitole). Textul pe 2 coloane.
Paul Mihailovici, *Tipărituri româneşti in Basarabia...*, p. 22, nr. 19.

428. Alexandru I, Impăratul Rusiei, *Manifest despre naşterea Mariei, fiica Cneazului Nicolai Pavlovici*, S. Petersburg 1819. — Foae volantă.

In-folio, 1 foae.
Paul Mihailovici, *Tipărituri româneşti in Basarabia...*, p. 23, nr. 20.

429. *Formă la ertenii*, Chişinău 1819. — Foae volantă.

In-folio, 1 foae.
Paul Mihailovici, *Tipărituri româneşti in Basarabia...*, p. 24, nr. 22.

430. *Instrucţie pentru magistratualişti*, 1819. — Foae volantă.

Format 16,5 × 27 cm., 56 pagini.
Traducere din latineşte: „Milostiva instrucţie pentru magistratualiştii, carii Reguiaţia Urbarialiciască o vor duce in savârşire. (Execuţic)".
Dr. A. Veress, *Orânduieli rom. vechi*, p. 29.

431. *Rânduiala cântării celor 12 psalmi deosebi*, Bucureşti 1820.

Рждвала | Кѣм съ квѣине â кжнтà чѣй доѣ-|спрезѣче Ѱалмй де ѡсѣбй.| Лѣнгъ карѣ сав âдàwс шй ѡарекаре Рвгъ|чѣюй фѣарте оумиличѣасе шй де мѣлт| фолос свфлетѣск причинѣнтѣаре тжлмъ|чйте дин лймба Ёллинѣскъ. | Йкѣм âнчѣ тупърйтъ .ѧ зйлеле прѣ Лѣми|нàтвлѣй шй прѣ .ѧнълцàтвлѣй нѣстрв | ДѺМН| йлеѯйндрѣ НЇколйѳ | сѣщѣл Боѳвод | Пвртжнд кàрма чѣ Бисѣричѣскъ,| Прѣсфйцитвл шй де Дйнезѣв âлѣсвл Митрополіт. | КѶРЇѢ ДЇОНѶСЇѳ.
.ѧ БѣКѣРЄЩЙ 1820.

In-16⁰, peste 250 pagini.
Comunicat de d. Const. Dinu din Câmpulung-Muscel.

432. Gheorghe Kleobul, *Manual despre metoda alilodidactică*, Iaşi 1820. — Greceşte.

D-l G. Russu, profesor în Bucureşti, ne comunica titlul urmatoarei tipărituri:

Ἔκθεσις περὶ τῆς ἀλληλοδιδακτικῆς μεθόδου, Iaşi 1820.

A. Papadopulos-Vretos, Νεοελλ. Φιλολογία, II, p. 212. — K. Iken, *Leukothea*, II, p. 212 şi Papadopol Calimah, *Două rânduri din ist. şcoalelor*, in *Convorbiri literare*, XX (1887), p. 175.

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

433. Bahmetev, Guvernatorul Basarabiei, *Dispoziţii pentru alegerea deputaţilor*, (Chişinău) 1820. — Foae volantă. Ruseşte şi româneşte.

In-folio, 10 pagini. Textul pe 2 coloane.
Paul Mihailovici, *Tipărituri româneşti în Basarabia...*, p. 24—25, nr. 24.

434. *Formă la ectenii*, Chişinău 1820. — Foae volantă.

In-folio, 1 foae.
Paul Mihailovici, *Tipărituri româneşti în Basarabia...*, p. 25, nr. 25.

435. *Adunare a stambelor Sf. Evanghelii*, Măn. Neamţului 1821.

ЙДѢНАРЄ | а стáмвелwр сфїйтей | Єѵанґелій, кáрѣ áкѣм .ѧ|тáкѡ сaѕ Тѵпѣрнт, кѕ | Благословéніа прѣ сфїй|ціτѕлѧй Йрхїепíскоп шй | Митрополіт áл Молдá|кїей, Кѵрiѡ Кѵрiѡ | БѲШПАМНН | Пѣ крѣмѣ Стъ́ц: кѕк: | Сале Кѵ́р, ІИСЇЄ | .ѧп Тѵпѡ: Сфн: | Монас|тúрй Нѣмцѕл. | Йнѕл 1821. Маїт: 8

In-12°, peste 111 pag.; intre p. 58—59, 88—89, 108—109 sunt patru stampe mai mari decât paginele obişnuite, cu explicaţia tipărită pe verso ei. Lânga fiecare gravura este textul parabolei corespunzătoare.

Pe primele 15 pag.. extrase „din theologhiïa" lui Ioan Damaschin şi părerile lui Ilie Miniat şi ale lui Dimitrie al Rostovului, asupra cultului icoanelor. Pe verso titlului (literele în paranteza, în original sunt omise):

Dragostea şi evlaviïa ce o au ceï (de) Hs. ïubitorï hristianï spre toate ad(ânci) sfintele scripturï, iară mai ales şi cu covârşire spre sfinţita Evanghe(lie), socotind-o cu mintea şi având (gă)tite acéste puţine stambe la pil(dele) sfintei evangheliï, le-am întocmit du(pă) istorie şi le-am typărit, dupre cum (se) văd, cu blagosloveniïa pré sfinţitulu(i) stăpân, punând înainte cuvântul pré cuviosuluï părinteluï nostru Ioann Damaschin, cel pentru sfintele icoane: (iară) puţine graïurï ale altor sfinţi Dascali ca să arătăm istoria maï de departe până ce am început la sfânta evanghe(lie). Şi accasta o am făcut maï mult pen(tru) noï. Iară décă şi altora le va pl(ăcea), lăudat fie numele Domnuluï.

Şt. Gr. Berechet, *O carte necunoscuta Bibliografiei românești vechi*, în *Revista istorică*. 24 (1938), p. 130—132.

Iaşi: Biblioteca Institutului de istoria vechiului drept românesc.
Bucureşti: Biblioteca Academiei Române, copie fotografica (1110 A).

436. *Apel pentru ajutorarea pribegilor creştini* (Chişinău) 1821. — Foae volantă. Ruseşte şi româneşte.

In-folio, 1 foae. Textul pe 2 coloane.
Se precizeaza: „aflerosiri" in bani pentru „folosul pribegiţilor Greci şi Moldoveni, ci sa afla la Odessa şi in Bassarabia".
Paul Mihailovici, *Tipărituri româneşti în Basarabia...*, p. 26, nr. 27.

437. *Formă la ectenii*, Chişinău 1822. — Foae volantă.

1 foae, 21 × 18 cm.
Paul Mihailovici, *Tipărituri româneşti în Basarabia...*, p. 27, nr. 29.

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

438. Hâncu Iacov *şi* **Teodor Bobeica,** *Table lancasteriene moldoveneşti* (Chişinău 1822).

Foi volante, de 60 × 52 cm. Se cunosc numai tablele nr. 7 *(Citire din sfânta scriptură)*, nr. 23 *(Tablă de aritmetică)* şi nr. 34 *(Cuvinte de trei sloguri)*.

Etienne Ciobanu, *La continuité roumaine dans la Bessarabie,* Bucarest 1920, p. 21.

Ştefan Ciobanu, *Cultura românească în Basarabia sub stăpânirea rusă,* Chişinau 1923, p. 87—90 (facsimilul tablei nr. 34).

439. *Proscomidiia Sfinteĭ Liturghiĭ*, Chişinău 1822. — Foae volantă.

1 foae, 71 × 50 cm. Textul e tipărit pe 4 coloane şi încadrat.

Paul Mihailovici, *Tipărituri româneşti în Basarabia...*, p. 26—27, nr. 28.

440. *Octoih*, Cernăuţi 1823.

Direcţia Muzeului judeţean din Rădăuţi refuzând împrumutarea exemplarului, ne mulţumim numai a-l semnala.

441. Alexandru I, Impăratul Rusiei, *Manifest pentru logodnă*, Chişinău 1823.

In-folio, 1 foae. Anunţă logodna dintre „Prinţessa Virtembergului, Şarlota" cu Cneazul Mihail Pavlovici.

Paul Mihailovici, *Tipărituri româneşti în Basarabia...*, p. 29, nr. 32.

442. Alexandru I, Impăratul Rusiei, *Manifestul şi actul Sfintei Alianţe* (1815), Chişinău (1823). — Foae volantă.

1 foae, 45 × 36 cm. ; textul pe trei coloane.

Paul Mihailovici, *Tipărituri româneşti în Basarabia...*, p. 28—29, nr. 31.

443. Dimitrie, Mitropolitul Basarabiei, *Pastorală pentru înfiinţarea şcoalelor lancasteriene* (Chişinău 1823). — Foae volantă. Ruseşte şi româneşte.

Formatul (?). Se anunţa înfiinţarea de şcoli „în Chişinau, în Benderiu şi pe la alte târguri". Învaţatori vor fi Moldovenii „crescuţi la Seminarie" ştiutori şi ai limbii ruseşti.

Paul Mihailovici, *Tipărituri româneşti în Basarabia...*, p. 31, nr. 34.

444. *Instrucţii pentru scrierea metricilor şi vedomostiilor de ispovedanie*, Chişinău 1823. — Foae volantă.

In-folio, 6 foi nenumerotate + 2 foi.

Paul Mihailovici, *Tipărituri româneşti în Basarabia...*, p. 29—30, nr. 33.

445. *Înştiinţare despre aşăzarea soroacelor de apelaţie*, Chişinău 1823 — Foae volantă. Ruseşte şi româneşte.

In-folio, 4 pagini.

Paul Mihailovici, *Tipărituri româneşti în Basarabia...*, p. 27—28, nr. 30.

446. *Patent împotriva schimosirii trupului*, [Cluj] 1823. — Foae volantă.

Format 16,5 × 28 cm., 1 foae.

Data: 23 Dec. 1823. Este vorba de împiedicarea obiceiului de a-şi „schimosi" trupul. ca sa nu mai fie luaţi în armată.

Dr. A. Veress, *Orânduieli rom. vechi*, p. 29.

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

447. *Hrisovul lui Alexandru Mavrocordat* (Chişinău 1824). — Foae volantă. Ruseşte şi româneşte.

In-folio, 8 foi. Tipărirea în ruseşte şi româneşte a hrisovului tipărit la Iaşi 1785 (v. *Bibl. rom. veche*, II, p. 306. nr. 490).

Paul Mihailovici, *Tipărituri româneşti în Basarabia...*, p. 31—32, nr. 35.

448. *Indreptare despre modul ţinerii de contumacie*, 1824. — Foae volantă. Româneşte şi ungureşte.

Format 17 × 29 cm., 17 pagini.

„Indreptare. Despre modrul ţinerii de Kontumaţie fără închidere, care spre binele gazdelor cu vite din Ardeal s'au îngăduit. după care ciurdele de marhă şi acelora productumuri în vreamea primejdii pot trăi".

Dr. A. Veress, *Orânduieli rom. vechi*, p. 29.

449. *Pravile pentru dezrădăcinarea faptelor rele* (Chişinău 1824). — Foae volantă.

In-folio, 8 pagini. Ucaz al Sinodului către Mitropolitul Dimitrie al Chişinăului.

Paul Mihailovici, *Tipărituri româneşti în Basarabia...*, p. 32, nr. 36.

450. *Ceaslov*, Bucureşti 1825.

ѠРОЛОГІОН. | ѣдекъ | ЧИСОСЛОВ. | Йкѣм ѧтѫ҃ѫ ѧйчѣ ѧтрѣ ѧчѣст кйп тѵ|пъріт ѧ ѕйлеле Прѣ.йнълцáтѣлъй нóстрѣ | Дóмн | ГРИГО'РІЄ ДИМИТРІѢ | ГИКЙ ВОЄВО'Д, | Кѣ блгословéнїа Прѣсфйцáтѣлъй Йр|хїепископ шй Митрополіт ѧ тóатъ| Оѵнгровлáхїа | КѵРІѢ КѵРІѢ ГРИГО'РІЄ, | Йр кѣ кїелтѣáла Дѣмнѣлъй | Йнастáсїе Хаµй Геѡргїе Полнзѣ. ѧ Бѣкѣрéщй, | ѧЩЖЄ.

In-folio, 4 foi nenumerotate + 567 pagini. Verso titlului alb. Urmează, pe paginele nenumerotate, „Simbolul sfântului Athanasie, Patriarhul Alexandrieï" şi „Insemnare ..." a cuprinsului. Deasupra Simbolului credinţei este un frontispiciu identic. cu cel din Psaltire, Buc. 1820 (v. facs. nr. 404), iar la începutul textului propriu zis (pag. 1) alt frontispiciu, semnat Іеромонахъ Костантій. „Pashaliïa" începe la pag. 553.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române, cota 1238 A. (Cumpărat dela d. G. Finkelstein, care mi-a comunicat cartea).

451. *Schematismus... cleri dioecesis Magno-Varadinensis graeci ritus catholicum*, Oradea-Mare 1825

Cluj: Biblioteca Muzeului ardelean (comunicat de dr. Sabin Mureşan).

452. *Adăogire la tabla împărăteştilor zile*, Chişinău 1825. — Foae volantă.

1 foae, 22,5 × 17,5 cm. Se adaogă la zilele „victorialnice" şi 21 Aprilie şi 25 Iunie.

Paul Mihailovici, *Tipărituri româneşti în Basarabia...*, p. 34, nr. 41.

453. *Formă la ectenii*, Chişinău 1825.

1 foae, 21 × 17 cm. (pentru Impăratul Constantin Pavlovici).

Paul Mihailovici, *Tipărituri româneşti în Basarabia...*. p. 33—34 nr. 39.

454. *Formă la ectenii*, Chişinău 1825. — Foae volantă.

In-folio, 1 foae (pentru Impăratul Nicolae Pavlovici).

Paul Mihailovici, *Tipărituri româneşti în Basarabia...*, p. 34, nr. 40.

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

455. *Formă la ectenii*, Chişinău 1825. — Foae volantă.

1 foae, 21 × 17 cm. Data de tiparire 23 Iulie 1825.
Paul Mihailovici, *Tipărituri româneşti în Basarabia...*, p. 34—35, nr. 42.

456. *Înştiinţare despre schimbări fiscale* (Chişinău) 1825. — Foae volantă. Ruseşte şi româneşte.

In-folio, 2 foi. Textul pe 2 coloane.
Paul Mihailovici, *Tipărituri româneşti în Basarabia...*, p. 33, nr. 38.

457. Nicolae I, Împăratul Rusiei, *Manifest de iertarea şi uşurarea pedepselor şi a dărilor*, (Chişinău 1825—1826). Foae volantă. Ruseşte şi româneşte.

In-folio, peste 12 pagini. Data cu prilejul încoronării.
Paul Mihailovici. *Tipărituri româneşti în Basarabia...*, p. 35—36, nr. 45.

458. *Bucoavnă* (Bucureşti 1926).

Exemplarul Academiei Române, defectuos, are urmatorul titlu reconstituit şi scris de mână:

Bucoavnă pentru învăţătura pruncilor. De a se deprinde atât la cunoaşterea slóvelor, la slovenire, şi la cetanie. Bucureşti 1826, în tipografia dela Cişmea.

In-8°, de 6 foi nenum. + f. 9—48 (dela început lipsesc 2 foi). Cerneala negra şi roşie; distribuţia rândurilor pe pagina foarte neegala: de cele mai multe ori câte 19 20 rânduri pe pagină.

Primele 5 foi cuprind materie de abecedar. Dela f. 8 înainte cartea cuprinde urmatoarele rugăciuni: „Rânduĭala vecerniei", f 8—13. „Prochimenêle de preste toata saptamâna" f. 14—15. „Rânduĭala utreniei", f 16—23 r. „Rânduiala sfintei Lyturghii" f. 23 v. — 38". „Acestea sa cântă, când se îmbraca arhiereul", f. 39—42 r. Diferite rugaciuni, f. 42 v.—45 r. „Invaţaturi bisericeşti" f. 45 r.—46. Despre „In ce chip sa cade creştinuluĭ pravoslavnic a-şi face semnul sfintii cruci", f 47 — 48 r.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române (1267 A).

459. Paladi Teodor, *Abecedar lancasterian*, Bucureşti 1826. Tabele.

Abecedaru, sillabismu, lectură, Aritm. Gram. Geogr. istor. şi alte diferite cunoscinţe imprimate în table de perete. Teodor Paladi, ed. Scóla.

Astfel este citata de D. Iarcu, *Bibliografia chronologica romînă*, Ed. II, Bucureşti 1873, p. 28.

S'a tipărit în tipografia Stolnicului Clinceanu, cu 2000 lei (cf. V. A. Urechia, *Istoria şcoalelor dela 1800-1864*, tomul I, Buc. 1892, p. 113).

460. *Strastnic*, Buda 1826.

Diaconul Nicolae M. Popescu, *Prin Banatul Timişoarii*, Bucureşti 1919, p 78.
Exemplar la biserica din Bocşa-Montană.

461. *Afiş pentru reprezentaţie de scamatorie*, Iaşi 1826. — Foae volantă.

Їшѣл | къ позволéнїю дна̀лтей стъпа̀ниги. | Жóй 1826 Їнгѣст 5. ва а̂вѣкъ чѝнсте Дѧминкáвй Монсю̀ Бартоломéю̀ Кóскѣ, а а̂ртà мáрй | механико Физикалинчéцкй мецершѣгѣрй.

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

1 foae, 39 × 26 cm., textul încadrat de chenar. După titlul de mai sus, toată pagina e ocupată cu *Prescriere cu deamăruntul.*

București: Biblioteca Academiei Române, Foi volante, XIV, partea I.

462. *Înștiințare pentru organizarea ocolașilor,* (Chișinău 1826). — Foae volantă, rusește și românește.

In *Bibl. rom. veche*, III, p. 669, nr. 1454, descriind această tipăritură de 2 foi, am datat-o — după d. Aurel Sava — din anul 1829.

Ținând seamă de titulatura „namestnic al Oblastii Bessarabiei", existentă în tipăritură, dar desființată după 1828, cât și de o notă manuscrisă din 1826, pe exemplarul Rev. Muzeului Istoric-bisericesc din Chișinău, foaia pare a se fi tipărit în 1826.

Paul Mihailovici, *Tipărituri românești în Basarabia...*, p. 37, nr. 48.

București: Biblioteca Academiei Române (Foi volante, mapa „Aurel Sava").

463. Nicolae I, Impăratul Rusiei, *Desmințire de svonuri,* Petersburg 1826. — Foae volantă.

In-folio, 1 foae tipărită pe ambele fețe. Svonurile desmințite sunt: că vor fi scutiți de dări; că nu vor mai fi supuși stăpânilor.

Paul Mihailovici, *Tipărituri românești în Basarabia...*, p. 36—37, nr. 47.

464. Nicolae I, Impăratul Rusiei, *Înștiințare despre succesiunea tronului,* Moscova 1826. — Foae volantă.

In-folio, 1 foae, tipărită pe ambele fețe. Mihail Pavlovici, fratele Impăratului, declarat cironom, până la împlinirea vârstii legale, a Cneazului Alexandru Nicolaevici.

Paul Mihailovici, *Tipărituri românești în Basarabia...*, p. 36—37, nr. 46.

465. *Polihronismos,* Chișinău 1826. — Foae volantă.

In-folio, 1 foae tipărită numai pe o față.

Paul Mihailovici, *Tipărituri românești în Basarabia....* p. 38, nr. 50.

466. Molnar, Ioseph, *Betrachtungen über die vereinigte allgemeine Versorgungsanstalt,* Viena 1827. — Nemțește.

Betrachtungen über die mit der erſten öſterreichiſchen Sparkaſſe vereinigte allgemeine Verſorgungsanſtalt, aus ihrem würdigſten und folgenreichſten Geſichtspunkte als moraliſches Wohlthätigkeits-Inſtitut. Zur Beherzigung meiner Waffengefährten der k. k. öſterreichiſchen Armee dargeſtellt von Joſeph Molnar von Müllerſheim, Platz-Oberlieutenant bey dem k. k. Platz-Commando in Wien.

Wien, 1827, Gedruckt und im Verlage bey Carl Gerold.

In-8°, XXII + 118 pagini. Din prefață aflăm că autorul a întemeiat Institutul general de pensii la 12 Februarie 1825 și recomandă civililor și militarilor să se înscrie la acest Institut care asigura, prin mici cotizații, plata regulată a pensiilor și rentelor.

Andrei Veress, *Ceva despre viața și activitatea doctorului Ioan Molnar Piuariu și a fiului său,* în *Anuarul Institutului de istorie națională,* III (1924—25), p. 571—572.

467. *Formă la ectenii și adăogire la tabla împărătești praznice,* Chișinău 1827. — Foae volantă.

In-folio, 1 foae.

Dupa ectenii, se adaogă zilele 9 Sept. și 21 Mai la praznicele împărătești.

Paul Mihailovici, *Tipărituri românești în Basarabia...*, p. 38—39, nr. 52.

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

468. *Molitvă la îngrozirea de foamete.* (Chişinău 1827). Foae volantă. Ruseşte şi româneşte.

In-8°, 4 pagini. Cuprinde cereri la ectenie şi rugaciunea patriarhului Callist.
Paul Mihailovici, *Tipărituri româneşti în Basarabia...*, p. 39, nr. 54.

469. Nicolae I, Impăratul Rusici, *Manifest la naşterea fiului Constantin,* Petersburg 1827. — Foae volantă.

Paul Mihailovici, *Tipărituri româneşti în Basarabia...*, p. 38, nr. 51.

470. *Ceasoslov,* Bucureşti 1828.

ЧИСОСЛО́Ѣ | кѧрє | Йкѡм â дѻаw ѡ҃ръ сaѳ тнпърйт дѯпъ вєнй рѣ ѯрмїей â прѣкнѵтєрникѵлвй шй â тѻатъ | Православїа ѯпъръторѣ НИКО́ЛАЄ | НИКЛОВИЧ ѦПЪРЙТ | Й тѻатъ Рwсіѧ: ѯпрѻчй, ѯпрѻчй, ѯпрѻчй. | Шй кѡ Блаrословєнїѧ чєлвй дє âкѡм | Митрополіт: | КѴРЇЄ КЙР ГРИГО́РЇЄ.
Ѧ БѾКѴРЄ́ЩЙ | Ѧ Типографїа дєла Чншмѣ ѦСѠКИ.

In-8°, 2 foi nenum. + 370 foi. Verso titlului alb. La pag. 4 liminara gravura Mântuitorului. La pag. 366 „Insemnare cum să citesc Evangheliile...", iar la p. 369—370 Pascalia pentru anii 1827—1855.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române (1362 A).

471. *Arătare pentru rânduirea recensământului,* (Chişinău, circa 1828). Foae volantă. Româneşte şi ruseşte.

In-folio, 1 foae.
Paul Mihailovici, *Tipărituri româneşti în Basarabia...*, p. 43—44, nr. 62.

472. *Instrucţie contra ciumei la vite,* (Chişinău) 1828. — Foae volantă. Ruseşte şi româneşte.

In-folio, 10 pagini nenumerotate.
Paul Mihailovici, *Tipărituri româneşti în Basarabia...*, p. 41, nr. 58.

473. *Înştiinţare pentru guberniile declarate sub stare militară,* (Chişinău 1828). — Foae volantă. Ruseşte şi româneşte.

In-folio, 2 foi, cu 13 instrucţii.
Paul Mihailovici, *Tipărituri româneşti în Basarabia...*, p. 40, nr. 56.

474. *Înştiinţare.* (Chişinău) 1828. — Foae volantă.

In-folio, 1 foae. Se opreşte «ţinerea în gazda a dezertorilor oşteneşti, a fugarilor şi deobşte a oamenilor fără paşaporturi...». Data: «Anulu 1828 Iulïu 31 zile».
Paul Mihailovici, *Tipărituri româneşti în Basarabia...*, p. 44, nr. 63.

475. Nicolae I, Impăratul Rusiei, *Înştiinţare despre moartea mamei sale,* Petersburg 1828. — Foae volantă.

In-folio, 1 foae.
Paul Mihailovici, *Tipărituri româneşti în Basarabia...*, p. 40, nr. 55.

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

476. *Ucaz pentru curmarea fugăritului*, (Chişinău) 1828. — Foae volantă. Ruseşte şi româneşte.

In-folio, 4 pagini.
Paul Mihailovici, *Tipărituri româneşti în Basarabia...*, p. 40—41, nr. 57.

477. Mihail Voronţov, Imputernicitul Basarabiei, *Înştiinţare despre ciumă* (Chişinău 1828). — Foae volantă. Ruseşte şi româneşte.

In-folio, 1 foae. Ediţia I-a.
Ediţia a II-a, puţin deosebită, a apărut în 1829. (v. *Bibl. rom. veche*, III, p. 668. nr. 1452).
Paul Mihailovici, *Tipărituri româneşti în Basarabia...* p. 42, nr. 59.

478. Mihail Voronţov, *Înştiinţare pentru uşurarea şi plata dărilor*, (Chişinău 1823—1828). — Foae volantă. Ruseşte şi româneşte.

In-folio, 1 foae, Tipărită pe ambele feţe.
Paul Mihailovici, *Tipărituri româneşti în Basarabia...*, p. 42—43, nr. 60.

479. *Psaltire*, Bucureşti 1829.

Ѱ҃ЛТИ҆РЪ | Прорѡ́кѹлвй | шй ѧ҆пѹрѧ́тѹлвй | ДАВІ́Д. | Кѧ́ре а҃кѹ́м ѧ҃тѧ́м ѡ҃ѧ́ръ сѧ҃ тѵпъри́т дѹпѧ́ | венйрѣ ѧ҃рмі́ей а҃ прѣпѹ́тѣрникѹлвй шй а҃ тѹ́а|тъ Правослáкїѧ҃ ѧ҃пѹръто́рѡ҆, | НИКО҆ЛАЄ ПѸЛОВИЧ. | ѧ҆ПѢРѰ҆Т. | а҃ тѹ́атъ Рwссі́ѧ: Йпрѡ́чй, йпрѡ́чй, йпрѡ́чй. | Шй кѹ Бллгословені́ѧ чі́лвй де а҃кѹ́м | Митрополі́т | КѶРІѪ КѶ҆Р ГРИГО҆РІЄ. | ѧ҆ БѪКѪРЄЩЙ. | ѧ҆ Тѵпографі́ѧ де ла Чишмѣ́ ѸЛѠКѲ.

In-8⁰ mic, 276 pagini. Pe verso titlului o gravura cu David în templu, având un filacter în mâna.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române, cota 1429 A (cumpărată dela d. Gustav M. Finkelstein, care mi-a comunicat cartea).

480. *Înştiinţare pentru ciumă*, (Chişinău 1829). — Foae volantă.

Format 33,5 × 21 cm., 6 pagini (24 instrucţii contra răspândirii ciumei în judeţul Orheiului).
Paul Mihailovici, *Tipărituri româneşti în Basarabia...*, p. 45, nr. 65.

481. *Înştiinţare despre trecerea armatei ruseşti peste Balcani*, (Chişinău) 1829. — Foae volantă.

1 foae, 16×18 cm.
Paul Mihailovici, *Tipărituri româneşti în Basarabia...*, p. 46—47, nr. 69.

482. *Pravili pentru dizrădecinarea crâcimăriei*, (Chişinău) 1829. — Foae volantă. Ruseşte şi româneşte.

In-folio, 10 pagini, cu 31 paragrafe.
Paul Mihailovici, *Tipărituri româneşti în Basarabia...*, p. 46, nr. 66.

483. *Ucaz pentru înfiinţarea iarmarocului de Sf. Dumitru*, (Chişinău) 1829. — Foae volantă. Ruseşte şi româneşte.

In-folio, 4 pagini (p. 4 alba). Textul pe 2 coloane.
Paul Mihailovici, *Tipărituri româneşti în Basarabia...*, p. 44—45, nr. 64.

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

484. *Ceaslov* (Sibiu 1830).

In-8°, f. 17—288, tipar negru, 19 rânduri pe pagină. Inițialele mari, ornate și mai multe gravuri.

Exemplarul Academiei Române fiind fără început și fără sfârșit, nu se poate data cu certitudine; pentru acest motiv, am luat ca temeiu afirmația unei notițe manuscrise, care spune că este din anul 1830. Literele și gravurile par a fi ale tipografiei românești din Sibiu.

Cuprinsul: Rânduiala utreniei (până la f. 29 r.), Ceasurile (f. 29 v.), Inceputul obedniții (f. 52 v.), Pavecernița mare (f. 60 v.), cea mică (f. 90 r.), Rugaciuni (f. 96 r.), Polunoștnița (f. 108 r.), Synaxariul (f. 144 r.), Troparele și Condacele (f. 193 v.), Slujba Acatlistului (f. 228 r.), Paraclisul Maicii Domnului (f. 254 r.), Slujba Impărtășaniei (f. 265 r.). Sfârșitul lipsește.

București: Biblioteca Academiei Române (1481 A).

485. Moise Noak, *Heroicon acrostichio echonicum Domino Alexandro ab Hohenlohe*, Oradea-Mare 1830. — Latinește.

HEROICON | ACROSTICHIO-ECHONICUM | celsissimo ac reverendissimo | DOMINO PRINCIPI | ALEXANDRO | ab | HOHENLOHE | DE WALDENBURG et SCHILLINGA, | Cathedralis Ecclesiae M. Varadinensis | CANONICO, insignis ordinis Bavarici S. Georgii, | ordinis item equestris melitensis | EQUITI, | Venerabilis Consistorii Episcopalis Magno-Varadinensis, et Inclyti Comitatus Bihariensis tabulae judiciariae | ASSESSORI, | XV. Calend. April. | Festivam Onomasin recolenti | oblatum.

Magno-Varadini, | Typis Jannis Tichy | 1830.

In-16°, 6 pagini. Pe verso titlului, dupa un citat din Horatius (Carm. Lib. I, od. XXXII), urmeaza rezoluția de imprimare a Censorului Ladislaus Gedeon.

Inițialele versurilor celor 10 strofe dau acrostihul.

Magnus Alexander saevos devicerat hostes; noster Alexander mundum devincere novit

La sfârșit: Cecinit M. Noak.

Budapesta: Biblioteca Națională.
București: Biblioteca Academiei Române, copie fotografică (1490 A).

486. *Schematismus.. cleri dioecesis Magno-Varadinensis graeci ritus catholicorum*, Oradea-Mare 1830.

Cluj-Sibiu: Biblioteca Universității (comunicat de dr. Sabin Mureșan).

487. *Inștiințare despre curățirea Basarabiei*, Chișinău 1830. — Foae volantă.

In-folio, 1 foae. Curațirea este fixată intre 30 Martie — 15 Aprilie, când «lăcuitorii nu trebue să iasă afara dintru ale sale orașe, târgușoare și sate».

Paul Mihailovici, *Tipărituri românești în Basarabia...*, p. 48, nr. 73.

488. *Istoria sfințirii M-rii Neamțului* și *Istoria Sfintei Icoane a Maicii Domnului* (Mănăstirea Neamțul 1830). — Foae volantă. Românește și sârbește.

Primul text (f. 1) titlul : ІСТѠРІѢ.

Incepe : Пєнтрѫ сфѣцирѣ Бисѣричїй, чє | съ нѫмѣцѫ âкѫм Монастирѣ Нѣмцѫлуй, (дѫпрє нѫмєлє рѫжлуй).

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

Al doilea text (f. 2—4), titlul :

ІСТѠРІѢ. | Пентрѹ прѣ Сфйта Іѡанъ а прѣ Сфй|тей Стъпжней нѡастре Нъскътоарей де дм|незеѹ, шй пѣрѹрѣ Фечѡарей Маріей. Че | сав афлат ѧ скрисо-риле сфйтей Митро|полій ал Молдавіей. Скрисъ де прѣ|ѡсфйщйтѹл Геѡргіе Митрополйтѹл Мол'дакїей. Ла Белѣт 1723.

In-folio, 5 foi nenumerotate (a 5-a albă). Tiparul negru, pe 2 coloane, cea din dreapta în sârbeşte. Frontispicii şi vignete mari, înflorate, în capul şi la sfârşitul fiecărui text.

Nu se arată locul şi anul tipăririi; tehnica tipografică pare a fi cea dela M-rea Neamţ. Am datat cu anul fabricarii hârtiei, «1830», pus ca filigrană la f. 2 şi 3.

Primul text, după ce spune că sfinţirea s'a facut de Theoctist la 14 Noemvrie 1497, încheie astfel:

Ačastă Istorie s'au aflat întru o sfântă Evanghelie Sârbească scrisă cu mâna pre pergament, ce ïaste şi până astăzï întru ačastă Sfântă Monastire a Neamţuluï.

Al doilea text povesteşte despre declararea bisericii din Moldova ca autocefală, de Impăratul bizantin Ioan Paleologul, în vremea lui Alexandru cel Bun (precum şi de mai multe daruri ale aceluiaşi împărat, printre care şi 2 icoane: una, cu Maica Domnului şi Sf. Gheorghe, dăruită lui Alexandru cel Bun; alta, cu Sf. Ana, dăruită soţiei lui Alexandru cel Bun, care şi ea a dăruit-o M-rii Bistriţii. Textul încheie astfel:

Şi ačastă Istorie o am scris eu Gheorghe smeritul Mitropolit al Moldavieï, cu mâna mea.

Iară când au fost Nicolae Grammaticul la Monastirea Neamţuluï, de au tălmăcit Istorïa ačasta, de pre acéle hrysoave împărăteştï şi patrierheştï, în zilele luï Ştefan Gheorghie Voevod, era veleatul dela Hs., 1655 Fevruarie 17, iară dela Bătrânul Alexandru Voevod era veleatul 1401.

Sfârşit.

Adevarul acestei «istorii», în ce priveşte autocefalia bisericii din Moldova, a fost contestat de Episcopul Melchisedek, *Chronica Romanului*, Bucureşti 1874, partea I, p. 86—100. In ce priveşte fragmentul despre «istoria» celor 2 icoane, Mitropolitul Gheorghe însuşi recunoaşte ca a compus-o după material tradus de Spătarul Nicolae Milescu. P. P. Panaitescu, *Nicolas Spathar Milescu*, Paris 1925, p. 169 revendica acestuia dreptul de autor, întemeiat şi pe izvoare ruseşti.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române (Foi volante, nr. 337).

489. Sf. Sinod, *Ucaz pentru vârsta tinerilor cununaţi*, (Chişinău) 1830. — Foae volantă. Ruseşte şi românește.

In-folio. Se fixeaza vârsta de 18 ani pentru barbaţi şi 16 ani pentru femei.

Paul Mihailovici, *Tipărituri românești în Basarabia...*, p. 47, nr. 70.

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

ADAOS

Domnul dr. Sabin Mureşan, prim-bibliotecar al Universităţii Cluj-Sibiu, a avut amabilitatea a ne trimete lămuriri pentru mai multe tipărituri. Lămuririle venindu-ne în timp ce ajunsesem cu corectura în pagini, suntem nevoiţi a le folosi sub forma următoarelor adaose:

114a. *Invăţătură creştinească*, Blaj 1755. — Ediţia II.

Invăţătură creştinească, prinŭ întrebărĭ şi răspunsurĭ, pentru procopseala şcoalelorŭ şi adăpostirea lipsiţilorŭ. Acumŭ întâiŭ tipărită cu blagosloveniĭa prea-o-sfinţituluĭ Kiriŭ Kirŭ P. Pavelŭ Aaronŭ, vlădicăi Făgăraşului. In mănăstirea sfintei Troiţă dela Blajiŭ. Martie 6. 1755.

In-8^{0} (16 × 10 cm.), 2 foi nenum. + 82 foi, + 8 foi nenum. + 28 foi. Pe verso titlului, o gravură reprezentând «Sfânta Mănastire dela Blaj», semnata de «Vlaicul», cu următoarele versuri:

Troiţiĭ s'au numitŭ Hramulŭ
Ca să păzească totŭ neamulŭ.

Spre sfârşit, cele 8 foi nenum. cuprind «Insemnarea pe scurtŭ a sfintelorŭ Taine», iar ultimele 28 foi num. conţin: «Dialogosŭ Uceniculu(i) cu dascalulŭ».

O altă ediţie, puţin schimbată, dar aparuta tot în anul 1755, a fost descrisă mai sus, p. 73, nr. 114. A treia ediţie, din 1756, v. mai jos, nr. 299.

Sibiu: Biblioteca «Astra».

177. *Patenş de toleranţă*, Blaj 1782. — Foae volantă.

In-folio, 4 pagini nenumerotate. Datat: Viena, 20 Aug. 1782, contrasemnat de grof Karol Pálfi, la porunca lui Alexandru Hórvat. Se adreseaza Românilor de lege greceasca şi celor uniţi, ca să trăiască în armonie şi aminteşte patenşul dat în acelaşi sens în 1761 (v. mai sus, nr. 124, p. 77).

180. *Psaltire*, Râmnic 1783.

Psaltirea proroculuĭ Davidŭ, acumŭ întru acestŭ chipu tipărită, întru întâia domnie a prea înălţatului domnŭ Io Nicolae Constandinŭ Caragea Voevodŭ. Cu blagosloveniĭa şi toată cheltuiala prea sfinţii sale iubitoriuluĭ de Dumnezcu kirŭ Filaretŭ episcopulŭ Râmniculuĭ. La anulŭ dela Adamŭ 7291. S'au tipăritŭ de popa Constandinŭ Mihail Popovici tip. Râm[niculuĭ]

Format 10 × 15,50 cm., 293 foi num. + 1 foae nenum.

182. *Cuvântare despre taina preoţiei*, Viena 1784.

Cuvântare despre taina preoţiei, carea cu prilejul liturgiei ceĭ dintâi ce au slujit C. P. Ioann Girtan paroliuşul în Sâmbăceag, s'au zis în bisea-

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

rica catedralnică grecesco-pravoslavnică a Orăziĭ-Marĭ, prin C. C. Simeon Magiar, prefectuşul şcoalelor, în 21 de zile a lui Martie, anul 1784.

In împărăteasta (sic) cetate Vienna, la boeriul Iosifŭ de Kurgbek, la (sic), răsărituluĭ tipograf 1784.

In-4°, 15 pagini.

283. *Bucoavnă*, Sibiu 1803.

Bucoavnă pentru învăţătura pruncilor, ce cuprinde întru sine rânduiala vecerniĭ şi a utrenieĭ şi a sfintelor liturgiĭ, cu priceasnele de peste săptămână. Şi la praznice împărăteştĭ, greceşte şi româneşte. Şi ceale zeace poruncĭ ale luĭ Dumnezeu şi alte învăţăturĭ bicericeştĭ. Sibiĭ, în Tipografiĭa lui Ioann Bart 1803.

Format 16,50 × 10 cm., 64 pagini.

284. *Ode... domino Ioanni Bob...*, Cluj 1803.

Ode Excellentissimo, illustrissimo, ac reverendissimo Domino Domino Ioanni Bab de Kápolnak-Monostor, dei et apostolicae sedis gratia per Transilvaniam graeci ritus unitorum episcopo Fogarasiensi, s. c. r. ap. Majestatis status consiliario actuali intimo dum Claudiopoli erectam impensis suis ecclesiam die 28 Augusti anni 1803 sacro ritu consecraret, oblata.

Claudiopoli Impress. Typis Collegii Reform.

In-8°, 3 foi nenumerotate.

298. *Onomasticon... principis Josephi*, Buda 1805.

Onomasticon serenissimi hereditarii principis regii archi-ducis Austriae et regni Hungariae palatini Iosephi Pesthini anno MDCCCV. Inter concentus musicos lingvis Latina et nationum Hungariam incolentium celebratum. Budae, typis regiae Universitatis Pesthanae. 1805.

In-4°, 64 pagini. Bibliografiez aceasta tiparitura ocazională, care cuprinde 7 poezii în diferite limbi, pentruca între ele figureaza şi un «dialog între Oprea şi Bucur», în româneşte, scris cu litere latine, de „George Şincai". Incipit: «Iárnă, frátè! áu trecut».

308 a. Caragea, Ioan Nicolae Constantin, *Gramatica limbii franceze*, Viena 1806. — Greceşte.

Γραμματικῆς Γαλλικῆς ἀκριβῆς διδασκαλία τοῦ ὑψηλοτάτου, θεοσεβεστάτου καὶ σοφωτάτου αὐθέντου καὶ ἡγεμόνος πάσης Οὐγροβλαχίας κυρίου κυρίου Ἰωάννου Νικολάου Κωνσταντίνου Καρατζᾶ. Ἐν Βιέννῃ τῆς Αὐστρίας. Ἐν τῇ Ἑλληνικῇ τυπογραφίᾳ Γεωργίου Βενδώτου 1806.

Invăţătura Gramaticei franceze exacte, a prea înălţatului, prea cucernicului şi prea înţeleptului stăpân şi domn al întregei Ungrovlahii, Domnul Domn Ioan Nicolae Constantin Caragea. In Viena Austriei. In tipografia grecească a lui Gheorghe Vendoti 1806.

In-8°, 8 + 461 pagini + 5 foi nenum.

Cluj-Sibiu: Biblioteca Universităţii.

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

341. Barac Ion, *Gratulație episcopului Vasile Moga*, Brașov 1811.

Gratulație întru cinstea prea-o-sfințituluĭ domn Vasilie Moga, episcopuluĭ neunit în M. Prințipat al Ardealuluĭ, sfințit în Carloviț, la 23 Aprilie, anno quando pecunia mox fatis agitatur iniquis sacra papirus opis sin ubi solvitur aes.

Format 18 × 10,50 cm., 8 foi nenumerotate. La sfârșitul versurilor urmează:

Ioan Bărac, translator magistratualis în Brașov. Brașov, în 29 Iunie, anul dela Hs. care s'au suit în bani prea tare (sic).

346. Rózsa, Georg. Const., *Oratio de praestantia praxeos medicae nationalis,* Viena 1811.

Oratio de praestantia praxeos medicae rationalis, occasione collocatae in auditorio practico effigiei, illustrissimi, caleberrimi ac doctissimi I. V. nobilis ab Hildenbrand, sac. caes. reg. a consiliis..., etc. publice habita a Georgio Const. Rózsa, Vallacho Voscopolitano ex. Maced. med. cand. anni 5-ti. Viennae Austriae. 1811. Ex typographia Antonnii de Haykul.

In-4°, 16 pagini.

374. Francisc I, Impăratul Austriei, *Rânduială în privința loteriei* (F. l.) 1813. — Foae volantă.

Prin aceasta, toate rânduĭalele care până acuma în rândul loteriĭ am făcut, a fi ștearsă le publicăluim și hotărîm ca în vreamea viitoare și deregătoriile veniturilor noastre din loterie și și părțile jucătoare de următoarele prințipiumuri și condiții să să țină.

In-folio, 9 foi nenum., cu 36 capitole. Datata: «în Beciu, în anul 1813».

451. *Schematismus și Calendar pe anul 1825*, Oradea-Mare 1825. — Românește și latinește.

SCHEMATISMUS venerabilis CLERI Dioecesis Magno-Varadinensis graeci-ritus catholicorum pro anno a Christo nato MDCCCXXV. Incorporationis vero septuaginta duarum parochiarum anno I.

Magno-Varadini, typis Ioannis Tichy.

Pe foaia următoare:

CALENDARIU pre annu dela Christos 1825 quare arétá dilele, dominicele, serbatorile, și septimanile a calendariului vechiu, și nouu, partile anului, și schimbarea lunei. In Oradea Mare, cu typariu lui Ioan Tichy.

In-16°, 113 pagini, din care 33 dela început, nenumerotate; urmează 7 pag. nenum. cu: «Index personarum» și «Index parochiarum».

486. *Schematismus și Calendar pe anul 1830*, Oradea-Mare. — Românește și latinește.

Titlurile urmează ca în Schematismul anului 1825 (v. nr. precedent), cu următoarele deosebiri: «... a Christo nato M.D.CCCXXX. Incorporationis 72 parochiarum anno VI». După vorbele: «... schimbarea lunei», continua: «și numera dile 365».

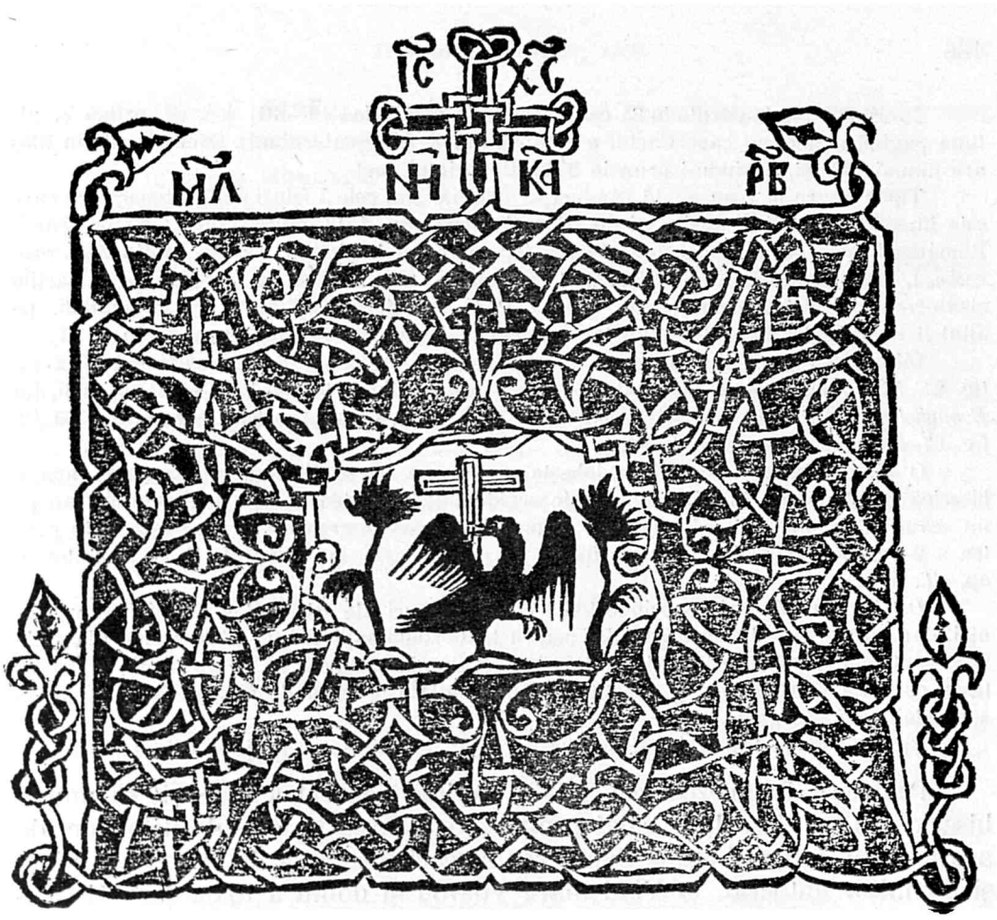
In-16°, 114 pagini, dintre care primele 32 nepaginate și 3 foi nenum., cu *Index personarum* și *Index parochiarum.*

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

PARTEA A DOUA:

INDREPTĂRI

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

33. *Octoih mic* (tip. de Lorinț, Alba-Iulia, 1580?). — Cap de pagină.

SECOLUL XVI

2. *Octoihul* tipărit de Macarie, 1510 (Târgoviște). — Slavonește, redacție medio-bulgară.

Descoperirea unui nou exemplar în Biblioteca Mitropoliei unite din Blaj, studiul scris de P. P. Panaitescu asupra acestui exemplar, cât și copiile fotografice daruite Academiei Române de prof. V. Grecu, dupa exemplarul din M-rea Hilandar, dau putința sa întregesc informațiile necomplete din *Bibl. rom. veche*, I, 9.

Foaia cu titlul lipsind în exemplarul din Blaj, reproduc titlul dupa exemplarul din Biblioteca Mănastirii Hilandar din Atos.

Начѧло съ богомь wсмогласникъ, творенїе. Прѣподобнаго wца нашего Iwана Дамаскїна. въ сѫботѫ вечерь. намалѣи вечерни. на господи възвахъ, стихѫры въскресны, глас а̃.

(Inceputul cu Dumnezeu al Osmoglasnicului, opera prea cuviosului părintelui nostru Ion Damaschin. Sâmbătă seara la vecernia mică. Spre Domnul am strigat, stiharele Invierii, glasul 1).

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

In-4°, 200 foi, împărţite în 25 caete, semnate în cilirică (а̃—к̃ѳ̃) jos, pe prima şi ultima pagină a fiecărui caet. Caetul e compus din 8 foi (quaterniuni). Exemplarul din Blaj are numai 198 foi, lipsindu-i primele 2 foi din primul caet.

Tipar negru şi roşu, cu 12 rânduri pe pagină. Din cele 3 feluri de frontispicii, cu care este împodobit *Octoihul*, găsim şi în *Evangheliarul* din 1512 numai unul: stema Ţării-Româneşti, mică, în mijlocul unui frontispiciu mare cu împletituri (v. fig. 24 din *Bibl. rom. veche*, I, 11). Celelalte 2 frontispicii sunt fără stemă, mai mici şi nu le regăsim în cărţile slavo-române contemporane (cum afirmă P. P. Panaitescu, *op. cit.* p. 7; în schimb, pe altul îl regăsim în *Triodul-Penticostar* coresian, 1558, v. fig. 46, *Bibl. rom. veche*, I, 33).

Iniţiala Б ornată din pagina cu titlul e identică cu cea din *Evangheliarul* 1512 (v. fig. 27, *Bibl. rom. veche*, I, 14). A doua iniţială ornată din *Octoih* este П, identică cu П din *Evangheliarul*, 1512 (fig. 30, *Bibl. rom. veche*, I, 18) şi cu П din *Apostolul* coresian, 1563 (v. fig. 67, din *Bibl. rom. veche*, I, 50).

O singură xilogravură împodobeşte cartea, pe verso titlului, reprezentând, sus, o biserică cu clopotniţă în stil arhitectonic occidental; în partea de jos a gravurei stau pe un scaun sfinţii Iosif, Theofan şi Ioan Damaschin. Aceasta gravură se regaseşte şi în partea a 2-a a *Octoihului* din Cetinje, tipărit tot de Macarie, la 1494 (cf. P. P. Panaitescu, *op. cit.*, p. 11).

Octoihul lui Macarie cuprinde toate cele 8 glasuri ale cântărilor utreniei şi vecerniei, dar numai glasul 1 este complet pentru toate zilele săptămânii, câtă vreme glasurile 2—8 sunt numai pentru cântările de Sâmbătă şi Duminică, «ceea ce — afirmă P. P. Panaitescu, cu toată pătrunderea — constitue o formă mixta, extrem de rară şi de neaşteptată a acestei carţi liturgice».

Epilogul cărţii transcris şi tradus de P. P. Panaitescu, cuprinde următoarele:

Pentrucă Dumnezeu cel într'o Treime venerat a binevoit să umple biserica sa cu deosebite cărţi pentru glorificarea şi folosul cititorilor, de aceea şi eu, întru Christos Dumnezeu binecredincios şi de Dumnezeu păzit şi domnitor autocrat, Io Vlad mare Voevod şi domn a toată ţara Ungrovlahiei şi a Podunaviei, fiul marelui şi prea bunului şi milostivului domn, Io Vlad voevod, am râvnit, cu îndemnul Sfântului Duh şi pentru dragostea cea către dumnezeeştile, sfintele biserici şi am scris această carte mântuitoare de suflet, Osmoglasnic, pentru desăvârşirea glorificării Dumnezeirii cea de trei ori strălucitoare, într'una venerată. Rog pe cei tineri şi pe cei maturi şi pe cei bătrâni, cari citesc, sau cântă, sau scriu, pentru dragostea lui Christos, să îndrepte, iar pe noi, cari ne-am trudit cu sârguinţă la această operă, să ne binecuvinteze, ca împreună slăvind pe Tatăl, din care sunt toate, pe Fiul, prin care sunt toate, pe Sfântul Duh, întru care sunt toate, aici să dobândim pace şi miluire, acolo [în cealaltă lume], să ne luminăm şi să dobândim binefacere, Amin.

Din porunca domnitorului, Io Vlad mare Voevod, eu robul lui Dumnezeu, ieromonahul Macarie, m'am trudit pentru aceasta şi am săvârşit noi aceste cărţi în anul 7018 [1510], crugul soarelui 18, al lunii 7, indiction 12, luna August 26 zile.

Pentru toate celelalte chestiuni în legatura cu acest *Octoih* (de pilda: dovada ca Macarie n'a reprodus textul Octoihului dela Cetinje; împrejurarile în care vine Macarie în Ţara-Românească; discuţia daca tipografia lui Macarie s'a instalat la Târgovişte, M-rea Bistriţa a Olteniei sau la Snagov [1]), etc.), trimitem la studiul lui P. P. Panaitescu,

[1]) Cred că Macarie nu putea lucra decât în preajma scaunului de domnie, deci la Târgovişte.

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

Octoihul lui Macarie (1510) şi originele tipografiei în Ţara-Românească, Bucureşti 1939, extras din *Biserica ortodoxă română*, 57 (1939), Sept.—Oct. 1939.

Blaj: Biblioteca Mitropoliei unite.
Bucureşti: Biblioteca Academiei Române (52 pagini fotografiate).

3. *Evangheliar* tipărit de Macarie, 1512 (Târgovişte). — Slavonește, redacţie medio-bulgară.

Textul slav al epilogului, numai facsimilat în *Bibl. rom. veche*, I, 18—19, a fost publicat de V. Ţonev, Описъ на славянскитѣ ржкописи и старопечатни книги въ Пловдивската Библиотека *(Descrierea manuscriselor şi a tipăriturilor vechi din Biblioteca din Filipopol)*, Sofia 1920, p. 247—248 (nr. 143), «după un exemplar fost la mânăstirea Sf. Paraschiva, din Moldova, apoi la Calofer în Bulgaria».—Idem, Описъ на ржкописитѣ и старопечатнитѣ книги на народната библиотека въ София *(Descrierea manuscriselor şi a cărţilor vechi tipăriet, din Biblioteca naţională din Sofia)*, Sofia 1910, p. 477—478, nr. 466. — P. P. Panaitescu, *Octoihul lui Macarie (1510)*, Bucureşti 1939, p. 15, nota 1.

Bulgaria: Biblioteca Naţională din Filipopol şi Sofia.
Bucureşti: Biblioteca Academiei Române (numai foaia cu epilogul).

7—8. *Apostol* tipărit de D. Liubavič, Târgovişte 1547. — Slavonește redacţie medio-bulgară.

Sub aceste numere *Bibl. rom. veche*, I, p. 29—31 şi 514—516 înregistrează aceiaşi carte, una însă tipărită pentru Ţara-Românească (nr. 7 poartă în epilog numele lui Mircea Ciobanul, nr. 8 aminteşte numele lui Iliaş Vodă, domnul Moldovei).

Public titulatura lui Iliaş Vodă al Moldovei, necunoscută *Bibliografiei* şi deosebită de aceea pusă în jurul stemei Moldovei (facs. 273, *Bibl. rom. veche*, I, 515); ea e urmată de menţiunea membrilor din familie:

Самодрѣжавныи Господаръ вьсѣи земли Мѡлдавскои, Іѡ Ілашкѡ Воєвода и матыи его, благочьстива Госпожда Єлена деспотарица и сыновы ен, Іѡ Стєфань Воєвода, Іѡ Костантинь Воєвода, сынові поконнаго Петра воєводъı и емоу же боудн вѣчна памєть.

(Autocratul Domn a toată ţara Moldovei, Io Iliaşco Voevod şi mama lui, binecinstitoarea Doamnă Elena despotariţa şi fiii ei, Io Ştefan Voevod, Io Constantin Voevod, fiii răposatului Petre Voevod şi lui fie-i veşnică pomenire).

L. Stojanovič, Стари српски записи и натписи, IV, p. 52, apud P. P. Panaitescu, *Octoihul lui Macarie (1510)*, Bucureşti 1939, p. 25, nota 1.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române (numai f. 8 din caetul 1).

9. *Triod-Penticostar*, tip. de Coresi, Târgovişte 1558. — Slavonește, redacţie medio-bulgară.

I. Bianu şi N. Hodoş au datat greşit *Triodul-Penticostar* slav, pe care l-au descris în *Bibl. rom. veche*, I, p. 31—43, din anul [1550]; cât priveşte locul de tipărire, n'au putut spune mai mult, decât că s'a tiparit în „ţările româneşti".

Exemplarul cumparat de Academia Româna dela A. Filimon (v. *Academia Română, Anale*, vol. 50, *Şedinţele din 1929—1930*, p. 32), întregeşte şi schimbă fundamental datele bibliografice.

Cartea este in-folio, de 46 caete, de câte 8 foi, afară de caetele 1 (6 foi), 2 şi 3 (9 foi), 4 (7 foi), şi 46 (4 foi). N'au toate caetele numarul în cifre cirilice, pe prima şi ultima foae.

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

Exemplarul acesta fiind complet, are 11 xilogravuri. Pe lânga cele 8 reproduse în *Bibl. rom. veche*, I, p. 34—41, mai sunt:

1. Pipairea lui Toma necredinciosul, cu inscripția: Осѣзаніе Ѳомино (caetul 17, f. 8r.).
2. Vindecarea orbului, cu inscripția: *Христос исцѣли слѣпа отъ рождениаго* (caetul 32, f. 5r.).
3. Coborîrea Sfântului Duh, cu inscripția: съшествіе святого дѫха (caetul 40, f. 4v.). Pe ultima pagină a caetului 46 este urmatorul epilog:

Въсекидцѣ и прѣблагомѹ богѹ слава и величіе дажіѧмѹ съвръшити въсѣко дѣло благо иже ѡ нем начинаемѹ томѹ слава й дръжава къ вѣкы вѣкѡм аминь ·:·

Понеже иже къ Троици покланѣеми богъ. благоизволи цръковь свое исплънити различнъими книгами въ славословіе и полѧ прочитаѣщимь ·:· Сего ради и азъ иже въ христа бога благовѣрнаго и христолюбиваго Іѡнъ Петрашко Воєвода ·:· Възревновахъ посѣщеніе святого дѫха, и любовіе еже къ божественнимь и святъимь врьквамь и напісахъ сіе дѫховносавиѧ книгы, глаголеми пѧтикостарь. къ исплъненіе славословію Тріслънечнаго въ единствѣ покланѣемаго божества· моле же юніе, и съвъзрастніе и старіе. чьтѧщіи или къспѣвающеи, или пишѹщіе любвѣ христовѣ ради испрашѣти. нас же ѹсрьдно потъщавшихсѧ на сіе дѣло благословѣти да обои славѧще ѡтеца из него же късѣ, сына иже въсѣ дѫха святого ѡ немѧ евъсѣ зде ѹлѹчимь съмиреніе и милость таможе сіе свѣтіѡ҃ѡ҃ ѡзаримсѧ благодѣтію аминь ·:· Почесе сіе свѧтъıѧ книгы къ дьны Іѡань Петрашко Воєвода вѣчна емѹ паметь.

И съвръшишесѧ сіе книгы повелѣніемь въ христа бога благовѣрнаго и христолюбиваго и богом храним҃аго и прѣсвѣтлаго господара, Іѡ Мирча великаго воєводы Въсеѧ земли Ѹнгровлахіискон и подѹнавію, сынъ великаго и прѣдобраго Іѡ Радоѹла Воєвѡды·:· Ѩзъ христѹ рабъ дїакѡнъ Кореси трѹдихсѧ ѡ семь и съписахъ сіе книгы. и сьсъ ї ѹченикъ монѧ. Въ лѣто. ҂ѕ҃ѳ҃ѕ҃. Почесе сіе книгы мѣсеца іѹлїе й дьни. и пакы съвръшишесѧ мѣсеца іѹлїе, ѧ҃ днь. въ настѡлнїи градъ трьговище.

(A tot văzătorului şi prea bunului Dumnezeu slavă şi mărire, cel ce dă a se săvârşi orice faptă bună, cea întru Dânsul începută, aceluia slavă şi stăpânire în vecii vecilor, amin!

Pentrucă cel în Treime închinat Dumnezeu a binevoit a umplea biserica sa cu diferite cărţi întru lauda şi folosul cititorilor, drept aceea şi eu cel întru Hristos iubitorul Ioan Pătraşcu Voevod am râvnit cu ajutorul Sfântului Duh şi cu dragostea cea către Dumnezeeştile şi sfintele biserici. Şi am scris această de suflet mântuitoare carte, numită Penticostar, întru îndeplinirea laudei celei prea strălucite în unitate închinată Dumnezeire. Rog pe cei tineri şi pe cei în vârstă şi pe cei bătrâni care o vor citi, sau o vor cânta, sau o vor scrie, pentru iubirea lui Hristos, să îndreptaţi, iar pe noi, care cu osârdie ne-am nevoit la această lucrare, să ne binecuvântaţi ca împreună lăudând pre Tatăl de la care toate purced, pe Fiul, prin care toate se fac, pe Sfântul Duh, în care toate se săvârşesc, ca să dobândim pace şi milă, iar acolo prin această lumină să ne luminăm de har, amin.

S'a început această sfântă carte în zilele lui Ion Pătraşcu Voevod, veşnica pomenire şi s'a săvârşit această carte cu porunca celui întru Hristos Dumnezeu, binecredinciosul şi iubitorul de Dumnezeu şi păzitorul de Dumnezeu şi prea luminatul Domn, Io Mircea, marele Voevod a toată

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

ţara Ungrovlahiei şi al Podunaviei, fiul marelui şi prea bunului Io Radu Voevod.

Eu robul întru Christos, Diaconul Coresi, m'am nevoit întru aceasta şi am scris această carte şi cu 10 ucenici ai mei, în anul 7066. S'a început această carte în luna Iulie 8 zile şi s'a săvârşit de asemeni în luna Iulie, a 30-a zi, în cetatea de scaun Târgovişte).

In faţa textului categoric al epilogului, ca tiparirea a avut loc la Târgovişte, între 8 Iulie 1557 şi 30 Iulie 1558, cad toate ipotezele emise până acum.

N. Iorga, *Noul tipar slavon din a doua jumătate a veacului al XVI*, în *Grafica română* 1, (1923), nr. 11, pag. 7. — N. Iorga, *Istoria literaturii rom.*, ed. II, Buc. 1925, p. 173, nota 1 (ipoteza ca s'ar fi tiparit la Veneţia, prin îngrijirea Marioarei Adorno Vallarga, cumnata lui Alexandru al II, Domnul Ţării-Româneşti (1568—1577), o făcuse autorul până la descoperirea exemplarului complet din Triod-Penticostar). — Aurel Filimon, *Dacoromania*, 5 (1927—1928), p. 601—604, a semnalat primul, exemplarul complet al acestei carţi.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.
Bucureşti: Biblioteca Institutului de Istorie Universală «N. Iorga».

10. *Evanghеliar*, tipărit de Coresi, Braşov 1561.

I. Bianu şi N. Hodoş, *Bibl. rom. veche*, I, p. 43, afirmaseră ca descrierea acestei cărţi „nu trebue considerată ca definitivă", din cauză că nu văzuseră exemplar complet. Biblioteca Muzeului Naţional din Budapesta are un exemplar complet.

In-folio, 252 foi, în 32 caete, de câte 8 foi fiecare caet, afară de caetele 30 şi 32, care au câte 6 foi. Caetele au signatură în cirilică, pe prima şi ultima pagină jos, cu urmatoarele abateri: c. 1 are signatură pe pag. 3, prima foaie fiind albă; c. 14 o are pe recto foii a 2-a; c. 11 este semnat greşit 12 (ıĩE); dela c. 24—c. 32 numerotaţia este greşita cu 1, din cauză că pe c. 24 s'a semnat tot numărul 23. Caetul 9 şi în alte exemplare, (cum de pildă, în exemplarul Bibliotecii I. Marţian). c. 3, 4 şi 18 n'au signaturi.

Tiparul este negru şi roşu, dar tirajul cu cerneală roşie nu s'a mai făcut pentru foile 2—7 din c. 15 şi pentru foile 1—8 din c. 16, încât în exemplarul I. Marţian completarile acestea s'au făcut tot în roşu, dar cu mâna.

Mario Roques, *L'Évangéliaire roumain de Coresi* (1561), în *Romania*, 36 (1907), p. 429—434 (transcrie în litere latine foile care lipsesc în exemplarul Academiei Române, completând astfel şi ediţia lui Gherasim Timuş Piteşteanul). — S. Puşcariu, *Un nou exemplar din Evanghеliarul lui Coresi (1561)*, în *Dacoromania*, 1 (1920—1921), p. 344—347 (exemplarul I. Marţian, cu 5 foi lipsă, din care 2 sunt albe).

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.
Budapesta: Biblioteca Muzeului Naţional.
Năsăud: Biblioteca I. Marţian.

12. *Apostol*, tipărit de Coresi (Braşov 1563).

Un exemplar mai complet decât cel descris în *Bibl. rom. veche*, I, p. 49, l-a dăruit Academiei Române Const. Karadja, în 1924. Exemplarul fost al lui Ioan Papiu din Gherla, intrat în Biblioteca Academiei Române în 1906, trimes în 1916 la Moscova şi întors de acolo în vara anului 1935, are mai puţine lipsuri decât ex. Karadja. Alte 2 exemplare din Biblioteca Academiei Române sunt mai defectoase.

In-folio, volumul trebue că a avut 40 caete, de câte 8 foi fiecare, semnate jos а̃-м̃; caetul 9 (а̃) nu este semnat; caetul 37, în loc să fie numerotat лз̃, este numerotat зл̃; caetul 38 (лн̃) este greşit numerotat 37 (лз̃). Exemplarelor din Biblioteca Academiei Române le lipsesc foile 7—8 din c. 1 şi f. 8 din c. 40. Foae cu titlu n'a avut; textul începe sub un chenar simplu (la fel cu cel din facs. 28, reprodus din *Evangheliarul* 1512, v. *Bibl. rom. veche*, I, 15) cu urmatoarele rânduri tiparite cu cerneală roşie:

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

Сполꙋпєрѣ лоꙋкроꙋл҃ апостолескь, скрисѫ є дѣ лоукѫ ѣѵ҆гліесть. доꙋпѫ ани моꙋлци дѣ моꙋ.лка домноꙋлоуи ·:· ·:·

Apoi continuă cu cerneală neagră:

Ічѣстѣ кѫрци лоꙋкрѫ апостолескь кѣмѫсє· .рсѫ тоѧтє лоꙋкрѫрилє апостолєщи цинѫсє. споꙋсь цѣстє дѣ лоукѫ ѣѵ҆гліесть· антїохїанинь амѫ ачѣста роꙋдан, врачь мѣщєр'шоугоуѧзи. .рбла коꙋ апостолїи, ман крѫтось коꙋ павель. шй цноꙋ шй ѧдеверить скрисє· споꙋсє коꙋмь .рцерїи лоуаръ їс .рнълцѫсє домноꙋль шѧѫ фѭсть кър'сарѣ сѫнтѫлоуи дх҃ь .ртроꙋ роꙋсалїи· спрє аїли шй спрє чиие фоꙋсѣкєє атоꙋнче ачїѫ· ток'м[ѣ]ла ѧѫ мат'θїе .л лѣкѫль їоꙋдеи вѫ[нзѫ]торю҃. шн ток'мѣла ѧ шапте д[ѣако]ни· шй алєсоу҃ ѧѫ павель, [ ] сѣѫ моꙋнчить шн кѫ тѣѫ

f. 1 v. [ ] дє апостолїи кѫ роꙋгьчю[ни шн крє]динца ѧѫ хс҃ ·:· Апостолилъ ноꙋмеле ле сънть ѣчѣстѣ. сімонь зйчесє пєтрь· шй ѣндрєи фрателе лоꙋи. іѧковь. їѡаннь. филип'пь· кѫрѳломєи· домѧ· мат'деи камешоу҃· іѧковь ѧѫ ѣлфеи· шй симѡнь кана|нитъ· іоꙋда ѧѫ іѧковь· шй мат'дїа .рчетить къторѫ оꙋнспрѫзѣче.

Токмѣла дїаконилъ· ноꙋмеле ле сънть ѣчѣстѣ· стєфань· филип'пь· прохѡрь никанѡр· тїмѡнь· пармєна· никѡлаи· доꙋпѫ ачешѣ лоуать фоꙋ шй павѣль вась ѧлєсь.

Ічєщи апостоли сѣмнеле шй чѡдеселе чѣѫ фъкѫть сънть ачѣстѣ ·:· ~

Singurul exemplar care păstrează începutul textului este cel dela I. Papiu. Pagina are în jumătatea de sus un frontispiciu cu stema Ţării-Româneşti în mijloc. Frontispiciul, deşi este mult asemănător cu cel din *Evangheliarul* slav. 1512 (v. facs. 24 din *Bibl. rom. veche*, I, p. 11), totuşi înfloriturile sunt mai subţiri, mai fine şi mai puţin simplificate. Sub frontispiciu începe textul cu următoarele cuvinte:

ѧѫкрѫ сѳ[и]ницилъ апостол.

In exemplarul Karadja se observă o imprimare mai slabă a zaceialelor marginale (ѕаꙗ); pe f. 8v. din c. 18 nu se vede decât litera ѕ din acest cuvânt, care este scris ѕаꙗ în celelalte exemplare. Asemenea omisiuni de litere arată inferioritatea preselor tipografice.

Textul românesc se termina cu Epistola catre Evrei, XIII, 22—25 (f. 4r. din c. 37). Apoi, sub un chenar asemanator cu cele din Evangheliarul slavonesc, 1512 (v. facs. 23 şi 29, *Bibl rom. veche*, I, 10 şi 16) urmeaza indicaţiile tipiconale in limba medio-bulgara. Cum aceste indicaţii tipiconale se fac şi pentru August, ultima luna a anului bisericesc (f. 6v.—7v. din c. 40), deducem ca ultima foaie a acestui caet, lipsă în exemplarele Academiei, conţinea sfârşitul indicaţiilor tipiconale pentru luna August şi epilogul.

Const. Karadja, *Despre Lucrul apostolesc al lui Coresi dela 1563*, in *Anal. Acad. Rom., lit., s. III, t. II*, p. 545—555 şi 3 planşe (şi extras). — O ediţie în facsimile, având pe margine notate corespondenţele din *Vulgata*, a dat I. Bianu, *Lucrul apostolesc. Apostolul tipărit de diaconul Coresi în Braşov la 1563*, Bucureşti 1930 (in colecţia *Texte de limbă din secolul XVI reproduse în facsimile).*

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

13. *Tâlcul evangheliilor* şi *Molitvenicul românesc*, tipărite de Coresi (Braşov 1564).

In *Bibl. rom. veche*, I, 51—52 sunt descrise aceste 2 carţi tiparite într'un singur volum, dupa publicaţiile lui Cipariu, de carte spunând ca „s'a pierdut". Afară de exemplarul lui Cipariu, se mai cunoaşte un exemplar din Biblioteca canonicului I. M. Moldovan din Blaj. O copie in cirilică, de mână, dupa acest exemplar, a facut pentru Academia Română, în 1902, Stoica Nicolaescu. Completările bibliografice le-au facut I. Bianu, N Hodoş, *op. cit.*, I, p. 516—525.

S. Puşcariu, *Istoria literaturii române. Epoca veche.* Ed. II, Sibiiu 1930, p. 224, susţine că Lorinţ a tiparit Tâlcul evangheliilor, pentrucă numai un strain ca Lorinţ putea

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

scrie greşit мѣргѫритаріюлѵ şi кдѳ (in loc de *mărgăritariul* şi *sau*), confundând pe r cu n şi pe s (c) cu c. Nu putem crede că numai un străin putea face asemenea greşeli; în plus, Lorinţ nu a fost străin. Lorinţ este numele germanizat, probabil în cercul patronilor tipografi saşi, al lui Lavrentie, iar el a fost „ieromonah", ortodox (v. mai sus, Addenda, p. 13—15, cartea nr. 11).

Studiu şi ediţie din Molitvenic a publicat N. Hodoş, *Un fragment din Molitvenicul Diaconului Coresi (1564)*, în *Prinos lui D. A. Sturdza*, Buc. 1903, p. 235—276. — Dr. E. Dăianu, *Un molitevnic calvinesc pentru Românі*, în *Răvaşul*, 6 (Cluj, 1908), p. 168—181, dovedeşte, punând pe 2 coloane, că Molitvenicul lui Coresi este, în parte, o traducere după un Molitvenic tipărit în 1559 (ed. II), la Cluj, de Gáspár Heltay, cu titlul: *Agenda, az az Szentegyházi chelekedetec mellyeket követnek közenségesképpen a keresztyéni Ministerec és Lelkipásztoroc. Ujonnan nyomtattatot* (Agenda sau actele bisericeşti pe cari le săvârşesc de obiceiu miniştrii şi păstorii sufleteşti creştini. Din nou tipărit).

Blaj: Biblioteca Mitropoliei unite.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române (copie în cirilică, de mână; o altă copie facsimilată).

15. *Sbornicul*, partea a 2-a, tipărit de diaconul Coresi (Braşov) 1569. — Slavoneşte, redacţie medio-bulgară.

In *Bibl. rom. veche*, I, p. 53—54, cartea aceasta este descrisă sub anul 1568. Această dată s'a calculat scăzându-se 5509 din anul 7077 Decemvrie 6, arătat de Coresi în epilog.

S'a dovedit însă că sistemul cronologic la Coresi a fost cel occidental, iar nu cel bizantin, încât chiar pentru lunile Sept.—Dec. scădem tot 5508; deci *Sbornicul* a fost tipărit dela 12 Iulie—6 Dec. 1569.

Exemplarul Academiei Române a fost trimes la Moscova în toamna anului 1916, de unde nu a fost restituit.

D. R. Mazilu, *Diaconul Coresi. Contribuţii*, Ploieşti 1933, p. 8 şi 49—56.

16. *Psaltire*, tipărită de Coresi, Braşov 1570.

Exemplarul descris în *Bibl. rom. veche*, I, p. 54—56, a fost trimes cu tezaurul la Moscova, de unde nu a fost înapoiat.

In schimb, au fost semnalate şi descrise noi exemplare. Academia Română are acum un exemplar foto-copiat după originalul din Biblioteca Universităţii din Cernauţi; exemplarul este însă cu totul defectuos: începe cu caetul 3 (fiecare caet are 4 foi) din care lipseşte f. 4 şi se termina cu caetul 51 din care lipsesc foile 3—4. Intre acestea, mai lipsesc caetele 4, 48, 49 întregi şi f. 4 din c 11, f. 3—4 din c. 50.

Incipit: *...inema mea spune toate cĭudesele tale* (IX, 1). Desinit: *...şi dulce vrearea ta rĕ* (LXXXVIII, 18).

Doua foi sunt lipite pe copertele legăturii unui *Liturghier* slav tip. în sec. XVI (Acad. Rom., B. R. V. 32 I); altele în legătura *Triodului* coresian, din 1578, al M-rii Vălenii de Munte (semnalate de N. Iorga, în *Almanahul Graficei române pe 1926*, Craiova, p. 29). Pentru un exemplar al Bibliotecii Universităţii din Cluj-Sibiu şi altul din biblioteca prof. Gh. Giuglea din Sibiu (se pare, cel mai complet), vezi N. Drăganu în *Dacoromania*, 4, partea a 2-a (1924—1926), p. 913—914, nota 3.

Cernăuţi şi Sibiu: Bibliotecile Universităţilor.

Sibiu: Biblioteca Prof. Gh. Giuglea.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române (copie fotografica)

17. *Octoih*, tipărit de Coresi (Braşov) 1574. — Slavoneşte, redacţie medio-bulgară.

Cuprinde numai glasurile 1—5. Academia Română nu mai are exemplare, nefiind înapoiat dela Moscova, unde a fost trimes în timpul războiului.

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

21. *Triod*, tipărit de diaconul Coresi (Braşov) 1578. — Slavoneşte, redacţia medio-bulgară.

Bibl. rom. veche, I, 68—69, descrie cartea dupa alţi bibliografi. Academia Română are acum două exemplare, dar sunt defectoase; cel mai complet începe dela caetul 3, care e complet, de 8 foi; sare la c. 6, 7 (păstreaza numai f. 1 şi 8), 8, 9 (are 14 foi, în loc de 8), 10, 11 (lipsesc f. 7—8), 12—19 (în c. 18 lipseşte f. 5), sare la c. 21—36 (c. 23 păstreaza numai f. 1 şi 8). Spre deosebire de exemplarele cunoscute până acum şi în care nu aveau signaturi c. 3, 14 şi 25, în exemplarul Academiei au signaturi toate caetele.

Mai adăogăm, că numeroasele majuscule se regăsesc şi în alte tipărituri coresiene. Exemplarul mai complet al Academiei Române a fost al Mănăstirii Văleni (v. însemnările cirilice din c. 10—11, 16 şi 28). Pentru un alt exemplar, tot al Manăstirii Văleni, v. N. Iorga, în *Almanahul graficei române 1926*, Craiova, p. 28—29 şi două planşe cu reproduceri din majusculele ornate ale cărţii.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române (dăruit în 1925, de Enea Traian, pe atunci student la Facultatea teologică din Bucureşti).

22. *Octoih mic*, tipărit la 7086 (1578). — Redacţie medio-bulgară.

La exemplarul cunoscut până acum, adăogăm exemplarul Academiei Române, bine păstrat, dar necomplet: are 25 caete de câte 8 foi. afara de caetul 1, din care lipsesc f. 1—2 şi c. 25, din care lipseşte f. 8. N'au signaturi c. 19, f. 8, jumătatea inferioara a paginei fiind albă şi c. 24, f. 8.

Este greu să precizăm locul tipăririi, neamintit nici în exemplarul complet al Bisericii Sf. Nicolae din Şcheii Braşovului. Faptul ca în frontispiciu avem stema Ţarii-Româneşti, nu dovedeşte neapărat că s'a tipărit în Târgovişte. cum spune Lucian Predescu, *Diaconul Coresi*, Buc. 1933, p. 56. Tipografii foloseau stemele şi numele acelora care cheltuiau cu tipărirea cărţii, oriunde se aflau ei. Frontispiciul cu stema Ţarii-Româneşti dovedeşte sigur numai că Octoihul a fost tipărit de Români, pentru interesele bisericii ortodoxe române.

El a putut fi tipărit mai de grabă la Alba Iulia, de diacul Lorinţ. Evangheliarul lui Lorinţ, tipărit la Alba Iulia în 1579, are vulturul din stemă la fel cu cel din Octoih mic. capul întors spre stânga şi fără coroană deasupra; (compară facs. nr. 80, 81 cu facs. 84 din *Bibl. rom. veche*, I).

D. R. Mazilu, *Diaconul Coresi. Contribuţii*, Ploieşti 1933, p. 15—16 şi 62.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române (dăruit de Oficiul parohial greco-catolic din Berivoii-Mici, jud. Făgăraş).

23. *Evangheliar*, slavonesc, tipărit de diaconul Coresi şi Mănăilă la 7087 (1579).

Descrierea în *Bibl. rom. veche*, I, p. 73—75. Un exemplar din care lipsesc numai 4 foi dela început, are Seminarul de Bizantinologie (Facultatea de Litere şi Filosofie) din Bucureşti.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române (copie fotografică).

25. *Evangheliar*, (Braşov 1580, tipărit de Lorinţ?) — Slavoneşte şi româneşte.

Fragmentul pastrat, compus din caetele 2—16, a fost descris de I. Bianu şi N. Hodoş, *Bibl. rom. veche*, I, p. 80—81. după Karataev şi I. Bogdan.

Completam: Textul este tiparit pe 2 coloane, slavoneşte în stânga şi româneşte în dreapta, după cum se poate vedea din cele 2 pagini fotografiate, reproduse de S. Puşcariu. *Istoria literaturii române. Epoca veche*, ed. II, Sibiu 1930, p. 79. Cartea a fost considerata ca facând parte din cărţile coresiene (I. Bianu şi N. Hodoş, *loc. cit.* şi Dan Simonescu,

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

Diaconul Coresi, Buc. 1938, p. 7 şi 10), pe baza asemănărilor tipografice dintre această carte şi celelalte cărţi coresiene.

Alţi cercetători atribue tipărirea lui Lorinţ, întemeindu-se pe particularităţi fonetice în limba cărţii. Aceste particularităţi sunt însă ale traducătorului, iar nu ale tipografului, care le putea, cel mult, înlătura în forma tiparului, adoptând o limbă mai literară (obiceiul lui Coresi), sau lăsa aşa, ca în manuscris (obiceiul tipografului Lorinţ). Susţinătorii lui Lorinţ, ca tipograf al cărţii sunt: N. Iorga, *Istoria literaturii româneşti*, vol. I, Bucureşti 1925, p. 197. şi D. R. Mazilu, *Diaconul Coresi*, Ploieşti 1935, p. 46—47.

Despre traducătorul cărţii, spunând că este de origine „malorusă ori săsească", se mai ocupa N. Drăganu în *Dacoromania* IV, partea 2-a, Cluj 1927, p. 1147—1149, cu prilejul unei recenzii, în care respinge părerea lui N. Iorga despre Lorinţ ca tipograf.

Două pagini, şi acestea în fotografii negative, sunt neîndestulatoare pentru a ne putea pronunţa în mod hotărît asupra tipografului.

27. *Octoih mic*, (tip. de Lorinţ?, Alba-Iulia, 1580). — Redacţie mediobulgară.

Folosesc notele lui N. Hodoş, care a avut sub ochi, pentru scurt timp, un fragment de Octoih mic slavonesc din sec. XVI, care pare a fi chiar acela de care vorbeşte Safařik, *Gesch. der südslaw. Lit.*, III, I, 263.

Exemplar necomplet, fără început şi fără sfârşit, cu multe foi lipsă.

Tipărit cu negru şi roşu, cu 26 de rânduri pe pagina. Caracterele sunt mai mari decât cele din *Octoihul* din 1574-75 şi mai mici decât cele din *Octoihul mic* din 1578. Hârtia cu marca Braşovului.

Clişeele-frontispicii sunt de 4 feluri.

1) Clişeu mic, imitat stângaciu după Evangheliarul slavonesc din 1512 (*Bibl.* I, facs. 28), reprodus de mai multe ori.

2) Clişeu mijlociu, imitat dupa Evangheliarul românesc din 1561 (*Bibl.* I, facs. 65), Quatern. 11, f. 8 v.

3) Clişeu mare, cu vulturul mare al Ţării-Româneşti, la începutul glasului V şi VII (v. mai sus, p. 165, facs. nr. 33).

4) Clişeu mic, cu vulturul mic, la începutul glasului VI şi VIII, identic cu cel din Octoihul, 1578.

Litera Е, cu fondul alb (comp. *Bibl.* I, facs. 79), la încep. gl. VIII. Litera П ca în *Bibl.* I, facs. 67.

Glasul III începe pe ultima faţa a tetradei 11.

Dupa factura vulturului din stemă, întors cu capul spre stânga, ca în alte tipărituri ale lui Lorinţ, s'ar putea atribui şi acest Octoih mic, ieşit tot din tipografia, pe acea vreme la Alba-Iulia, a diacului Lorinţ.

Nasaud: Biblioteca Iuliu Marţian.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române (o singură foae).

28. *Sbornic*, tipărit de diaconul Coresi, la Sas-Sebeş, 1580. — Slavoneşte.

Academia Română are acum 2 exemplare din aceasta carte, din care erau cunoscute numai exemplarul Bisericii Sf. Nicolae din Şcheii Braşovului şi altul la Petrograd.

Foaia epilogului dintr'un exemplar al Academiei schimbă datele bibliografice cunoscute până acum, în sensul urmator: în afară de exemplarele tiparite între 20 Mai—11 Noemvrie, anul 1580, cum scrie în epilogul unora din exemplare (v. facs. 87, *Bibl. rom. veche*, I, p. 83), s'au tiparit altele, în care epilogul are o alta dispoziţie tipografica şi anunţa alte date de tipărire:

Почѣсѧ пи҃сати сїа ст҃а и бж҃ьствьнаа кни҃га. мц҃а маю, д҃ї, дн҃ь а҃ съвръшисѧ. мц҃а, ноємврїа. и҃, дн҃ь (S'a început a se scrie această sfântă şi Dumnezeiască carte, în luna Mai 14 zile şi s'a sfârşit în luna Noemvrie 7 zile).

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

Anal. Acad. Rom., Partea administrativă şi desbaterile, s. II, t. XXX (1907—1908), p. 22 (despre ex. dăruit Academiei Române de I. Marţian din Năsaud) şi *ibidem*, s. III, t. L (1929—1930), p. 32. — Damian P. Bogdan, *Contribuţiuni la Bibl. rom. veche*, Buc. 1938, p. 6—7, cartea de sub nr. 2, nu este «carte tipărită între anii 1576—1581, Sas-Sebeş», ci acest Sbornic al lui Coresi.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

29. *Evanghelie cu învăţătură,* tipărită de diaconul Coresi, Braşov 1580—1581.

Comisia istorică a României a publicat o ediţie critică: *Diaconul Coresi, Carte cu învăţătură (1581), publicată de Sextil Puşcariu şi Alexie Procopovici. Vol. I, Textul*, Bucureşti, 1914, in-8°, 4 foi + 566 pagini.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

30. *Palia*, tipărită de Şerban şi Marien, Orăştie 1582.

Intrucât I. Bianu şi N. Hodoş, *Bibl. rom. veche*, I, p. 93—98 au descris un exemplar defectuos, voiu face o nouă descriere, de data aceasta bazata pe exemplarul complet al Academiei Române.

Academia Româna are trei exemplare, dar numai unul e complet. In-folio, 100 foi (din care ultima e alba), imparţite astfel: 6 foi liminare (terniune), cu titlul şi prefaţa. Caetele ã—ĩ de câte 8 foi (quaterniuni) şi caetul ãi de 4 foi, cu textul cărţii întâia бытїѧ (Geneza). Caetele ĩк—ĩѳ de câte 8 foi şi caetul к de 6 foi (5 cu text şi a 6-a albă), pentru cartea a doua їсхѡдъ (Exodul).

Caetele sunt semnate dela ã la к, pe prima şi ultima pagina a fiecarui caet, afara de c. ãi şi к, carora le lipseşte numai ultima signatură, pentruca se termina textul la acea pagina. Primele 4 foi din fiecare caet sunt numerotate şi după obiceiul apusean, astfel: ã i, ã ii, ã iii, ã iiii, ẽ i, ẽ ii, ẽ iii, ẽ iiii, etc. Terniunea liminara nu are alta signatura, decât pe f. 2r. astfel: † ii.

Hârtia este alba-galbue, rezistenta şi are ca filigrana (vezi c. 6, f. 6; c. 7, f. 1; c. 9, f. 5) două spade încrucişate, încadrate într'un desen oval şi lungueţ jos, iar deasupra o coroana din 2 grupe de câte 3 frunze în părţi şi între ele un desen mai ridicat, ca un coif (deci mai stilizată decât filigrana gasita de B. P. Hasdeu, *Cuvente den bătrâni*, I, 79, în acte româneşti dintre 1573—1597). Este fabrica de hârtie a lui Nagy-Szeben din Sibiu (cf. M. Roques, *Palia d'Orăştie*, Paris 1925, p. XXIII), din a doua jumatate a sec. XVI.

Tiparul este numai negru, cu 27 rânduri pe pagina, de cele mai multe ori; uneori şi cu 21 rânduri (c. 16, f. 4 v.), sau 22 rânduri (c. 16, f. 5 v.). Majusculele sunt în lemn şi puţin împodobite. O singura gravura este deasupra titlului (f. 1 verso) şi reprezinta un frontispiciu cu stema familiei Bathory, identic cu cel din Sbornicul slav tipărit de Coresi la Sas-Sebeş, în 1580 (*Bibl.* I, facs. nr. 87, jos).

In cele 6 foi liminare avem titlul (f. 1 verso; pe recto foaia este alba). Urmeaza, pe f. 2—3, o expunere asupra cuprinsului vechiului testament. Pe f. 4—5 comentarii asupra sfintei Scripturi şi f. 6 are predoslovia.

Reproduc în ordinea originalului (în *Bibl. rom. veche*, I, p. 93—98, ordinea e schimbată) aceste texte (comp. M. Roques, *op. cit.*, p. 3—12):

f. 1 v. Къ вѣнъ воі шй дестойнік мйла лѣ Дѡмнезѣ âчѣсте къріи крещітнеціи â съ wръндйте дѣнъ воѫ лѣ дѡмнезѣ къ цйрѣ мъріі лѣи Бâтъръ Жйгмѡнь Бѡйвѡдъль âрделоу̑лѣи шй â църіі о̑̑нгѣреціи, шй къ цйрѣ пін къ воѫ â тѡци дѡмнілор мâри шй сф̑тінчі âи âрдмлѣлѣи: пе.нтрѣ дитръмѫтоурà бесѣрéчéі сф̑нтъ â рѡмънілорь поѫтйндь тѡ̃ бйнел[ѣ] їсїсéнїі крещіннілорь рѡмънін: кâре їсїсéні[ѣ] нѣман делà тйне доâмне чѣремь прйнтрѣ сй.нгѣрь сф̑нть фіюль тъѣ їс ẍс дѡмнѣль шй йсїсторюль нóстрѣ âмйнь: ~

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

Шй сѣ҃в .лчепвт âчѣсте кърци, лв҃и, ноємврі[є] [ка҃] шй сѣ҃в сѣвършить .л лвна лв юніѥ: [ка҃ вйле] въ лѣто . ҂ѕ҃ ѕ҃, рождество хв҃є, [҂аф҃па҃к].

f. 2 r. а҃частâ є̀ партє пâлі҃ѣй дѐ .лнтьи, âмв чйнчи кърци âлє лви мщ҃си пр҃рікоу҃ : карєле съмть .лтворѐ шй скѡсѐ. дѣн лим҃ба жидовѣскъ прѐ гречѣще, дєлà грéчи сърбѣще, шй .лнтрáлте лим҃бы дѣн ачѣлъ скѡсѐ прѐ лі҃мбъ рвмънѣскъ: ~ Кърцилѐ ѿръ чє сѐ кемъ скриптвръ сф҃нтъ дентрв рѡстоу҃ дѡм҃нвлви зі҃, шй гръйть. ши сѐ цйнв .лн бесѣрека сф҃нтъ сънтв âчѣстѣ нвмеле лш҃ : ~

ДЕ҃НТЬНІ҆Ю·

ка҃ бытїѐ.
кв҃ їс҃хоаль.
кг҃ лєвїа́.
кд҃ числа.
кѕ҃ дѡрwзаконъ҃.
кз҃ кáртѣ лв їс҃ навїі҃нь: кв âлть нвме , їѡ҃сїѐ,
кѕ҃ кáртѣ цвдѣцелорь: ѿсоу҃.
кѝ кáртѣ рвтеѐн: рвть,
кѳ҃ кáртѣ лв Самоѐль пр҃рквль: дéнтъню,
л҃ картѣ лв Самоѐль пр҃коу҃ · â дwà.
лі҃ кáрте .лмпъращилорь, ѿръ дé.лтъне,
лв҃ кáртѣ .лмпъращилорь â дwà: âчѣстѐ пáтрв сѐ кема сърбѣще. цр҃ва,
лг҃ паралипомень съмть . г҃ . кърци,
лд҃ ѐзара.
лѕ҃ неѐмїѐ,
лз҃ ѣстерь,
f. 2 v. лѝ҃ картѣ лв їѡвь пътріа́рхоу҃ .
ли҃ ѱáлтире лви дв҃дь пр҃рікь.
лѳ҃ картѣ мъндрїѣн лви сѡломѡн лє сѐ кемъ прічте дѣнтъню.
м҃ â доà кáрте дѐ мъндрїѝ ѿръ â лви сóломон
ма҃ â трéмъ кáрте â лв соломш҃, дє проповеданїѐ дѐ âйчѣ сé .лнчéнь кърциле прочилш҃ марн.
мв҃ кáртѣ лв Йса́їѝ пр҃рóкоу҃ .
мг҃ кáртѣ â лв Ґремїѣн прріѡкоу҃ :
мд҃ â лв Ґзекїи҆ прр҃ѡкоу҃ .
мѕ҃ â лв данїи҆л прóрокоу҃ .

Йчéлорь, кг҃. прорѡчи мли мйчи҆.

кѕ҃ ѵҐсїà прр҃ѡкь.
кз҃ їѡи҆ль пророкнѵ (sic).
кѝ ѧмоѳ҃ прорѡкь.
кѳ҃ âвдіѐ прорѡкь.
л҃ їѡнà прорwквль.
ла҃ мехїѐ прорwкь.
лв҃ наѳ҃мь прорóкоу҃ .
лг҃ âввакѡм прорóкь.
лд҃ софwнїѐ прорóкь.

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

ѧ҃в҃ ѧвгїа прорѡкь.
ѧ҃г҃ Захарїе пророкь.
ѧ҃д҃ манахїе пророкь.

f. 3 r. Дѣначе҆стѣ тоа҆тѣ нѣ҆ѹ мѫлтѣ кѫрѣ наѕ їшитъ ѧн лимвѫ рѫмѫнѣскѫ дѣн чѣлѣ кѣрци сѣрвещи шй гречещи. ѧнсѫ ѫкмѕ ѫсѫпрѫ дѣчѣстѣ, Типѫритѫсѣѕ чѣстѣ доѡ кѣрци дѣнтъню ѫлѕ мойсй прѡрокь : ∾

ѧ҃ Бйтїѧ: ѧн карѣ бйтїе шй картѣ дѣнтъню, скрїсѧѕ сфнть Мѡусй, ѧнчепътѫра ѫ тоа҆тѣ фъптѫрилорь: ман вѣртос їѫрѫ ѿмоу҆, ѧнтрѫче ѫшезѫтѫрѫ лаѕ родить: къ лаѕ родить ѧн кѫржцїе, ѧн мѣндрїе, шй сфнцїе, дѫпачѣ кѫм ѧѕ къѕѫть, шй ѫпои кѫмѕ сѣѕ спорит ѿѫменїи дела ада҆м шй дела ѣва: кѫмѕ сѣѕ ѧмѣрцить ѧ лѫме, шй кѫмѕ шаѕ ѫдоу҆с прѣ кашетешь пентрѫ пъкателе сале Потопоу҆ ѫпеѣи. шй коу҆м ѫѕ рѣмась ѧ кораблѣ нѫман Нѡе Пътрїархоу҆ дѣн тоатѫ лоу҆мѧ ѧн врѣмѧ Потопѫлѫи. шй їѫрѫ дела Ноѣ ѧсѫшь ѫль ѿптоу҆ сѣѕ йѕводить їѫржшь ѫ доѡ лѫме. скрїѣсѧ шй ѫчаста. дѫпачѣ коу҆м ѫѕ ѫлесь дѡ҆мнезеѕ Йѫвраа҆м патрїархоу҆ дѣн халдей шй фѕ лѫи фъгѫдоуйтѫ бс҃вѣнїѣ. Їсаакь, Їѡкокь, шй депрѣ Їосйфь кѫ бѫн нъравоу҆ съѕ: шй Їѡковь коу҆ фѣчорїи съи коу҆м фѕ Дѫсь ѧн Ег҃ипетъ : ∾

ѧ҃б҃ Йсхо҆, ѧ карѣ скрїѣ Мойсй, коу҆м ѫѕ ѫдоу҆с ѫфѫрѫ дѡ҆мнезеѕ прѣи Мойсй Їс҃лтѣнїи дѣн цара ег҃ипетѫлѫи: дѫпачѣ кѫмѕ їѫѕ трекѫть прескрѣ марѣ моходътѫ, ѧ пѫстїѣ, шн коу҆м ѫѕ ѧвйнс прѣ ѫмаленитѣни, кѫмѕ їѫѕ хрънит кѫ манѫ ѧн пѫстїѣ
f. 3 v. ши лѣѕ дат лорь лѣци, шй че҆ кѡрть шй скѫле бесѣричѣць лѣѕ порѫнчит а фач шй ѫ чинстй Дѡ҆мнезеѕ.

ѓ Левїѧ скр[ї]е Мойсй прѣѡ҆цїѧ леуїѣи вѣки, слѫжба левицилор, жйртвеле, шй ѫлте слѡбозїи де грешѣле дѣ ѫфѫрѫ, шй ѫлте лѣци де дѣ ѫфѫрѫ.

ѕ҃ Чйсла, жн карѣ Мѡусй пр҃ѡкь скрїе майнте сама шй нѫмѫроу҆ фїилорь ѕѫ Їс҃ль, шй ѫль левїтѣнилѡ҆, дѫпачѣ дескѫлекарѣ шй съласиле фїйлор ѕѫ Їс҃ль ѧ пѫстинѣ, шй рѫндоу҆ таѣржѫлѫи, шй тремѣтерѫ йскоделор ѧ цара ханаѫлѫи, ѧнтре карѣ йскѫѫдѣ ѫѕ фѡсть шй Їс҃ навйнь кѫ Калевь: скрїесѣ ѧнкѫ шн моу҆тѫ ѧнстарѫ ѕѫ Їс҃ль ѧн ѫлѣноу҆ ѕѫ дѡ҆мнезеѕ шй ѕѫ Мѡусй, шй пентрѫ ѫчаѧ шй бътѫйле перириле лорь моу҆тѣ, лънгѫ ѫчѣстѣ їѫрѫ пророчїѧ ѕѫ калаа҆м пророкоу҆, нѫмъроу҆ съласиелорь шй локѫрелорь о҆҃ндѣѕ дескѫлекать глоата ѕѫ Їс҃ль ѧн чен, м҃. де ѫны, ѡщйрѣ лорь кѫ пъгѫнїи: шй тѡ҃ че сѣѕ тъмилать дѣн ѫль доуѫлѣ ѫнь дѫпѫ ѫшитоу҆ лор дѣнь Єгѵптъ пънѫ лѧ моартѣ ѕѫ Мѡусй: ∾

ѕ҃ Дорѡзаконь: ѧн карѣ Мѡусй скрїе де йѕновѫ, тоа҆тѣ леуиле шй порѫнчиле чѣ ѫѕ фѡсть дать шй порѫнчить дѡ҆мнезеѕ прѣ Мѡусй пърїнцилорь ѫ фїйлорь ѕѫ Їс҃ль, къ пентрѫ некредѫцїѧ тѡци кѫзѫрѫ шй мѫрїрѫ ѧн пѫстїе карїи ѫшйсѣ дѣн Єг҃ипетъ, шй ѕѫ Мѡусй фѫи їѫрѫ де йѕноѫвѫ ѫпрочети фїйлорь ѫчелора, чѣ дѡ҆мнезеѕ пърїнцилорь лорь порѫнчисѣ, коу҆м са сѣ поменѣскѫ прѣ ѧнсѫ шй ѣи сѫ цїе лѣуѧ дѡ҆мнѕлѫи : ∾

f. 4 r. Дѫпѫ ѫчѣстѣ, ѣ кѫрци, а ѕѫ Мѡу҆сй нѡй фѡлосоу҆ чѣлорь прорѡчи мѫлци ѫлалци нѕ пѫтоу҆м скрїе, чѣ карѣ ѡ҆м ва четйле ман дѫлчи ворь фй ѧн рѡстоу҆ лоу҆и дѣ кѣть стредїе, ѱ҃лѡ҆м, катйзма. їѳ҃.

Чѣ требѫѡщѣ сѫ цим шй сѫ ѧцелѣуем коу҆м ѧнтрѫчѣстѣ кѣрци ѫ прорѡчилорь бътрѣни, шй ѧнтрѣ лѣуе нѡа маре о҆҃сѣбитѫрѫ шй ѫлесътѫрѫ, пентрѫ ѫчѣѧ съ цїи че і о҆҃сѣбѣла ѧнтре ѣле, лѣуѧ прорѡчилорь ѫре трей пърци: дѣн ачѣле о҆҃на требѫѡщѣ ѫ ѡ҃ цинѣ кѫ маре гриже: ѡ҃рѫ доѡ пърци ѫ леуиѣи їѫстѣ ѫ нѕ

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

вїѧ҆нóи кѕ ѧ̑ле: кáреле съмть âчѣлé пѫрци. чѣ дéнтъню ѧ̑сте, порѫшчеле лѕи дѡ҃мнезеѕ чѣле, ї. дéн ачѣлѫ сѣ сфцѣцie .лнтъню шѝ прослъкѣцie нѕмеле лѕи Дѡ҃мнезеѕ ши вїа̑цѫ сфнтѫ ѿâмéнилѡрь кáрїѝ вóрь лѕà прецоу҃ лà ц҃óдекатѫ ма̑, рз̑. шѝ дéп лчѫле сѣ кѕнóци чи̑не слѫжаце лѕи дѡ҃мнезéѕ. ши чи̑не ѧ̑сте л мъпїѣ лоу҃и дѡ҃мнезеѕ пентрѕ âчѣѧ âчѣѧ пáрте требѕа̑це â ле ц҃ине.

Я̑ доѿ пáрте â леци҃нéи ѧ̑сте леци҃ле ц҃óдекърилѡ҃ â трѕпѕрилѡ҃ де âфáрѫ коу҃м дѕпѫ тоâтѫ вúна шѝ пъкатоу҃ сé âѕ ц҃óдекать кѕ скрúптѵра каѕтѫ лà Ис̑ Хс̑, кá. кв̑. кі̑. ши áѽриле. чѣ âчеле ноѝ .лнкѫ пѕ требѕа̑це â вїѣ дѕпѫ ѧ̑ле, къ Хс̑ ѕи́че ци́ци къ ѧ̑сте, скрⷡ̑ .пі лѣ҆ц҃ѣ ѿкы дерéпть ѿкы чѣ .лнтре коѝ пѕ фїѣ âшà:∽

Я̑ треѫ пáрте â леци҃їéи съмть ръндѕриле кѝртѕлѕи жидовéскь, жиртвеле, âрсѕрилорь, ц҃óнгерилорь, .лбръкѫмпителе кóртѕлѕи шѝ преѻ҃ц҃илор. âчеле .лнкѫ пои пѕ сем̾ легáц҃ѝ къторѫ êле â̆ ле ц҃инѫ съ âчѣле тоâте âоу҃ фúсть ѻ҃мбрà, шѝ сéмиоу҃ль венитоу҃ль â дѡ҃мнѕлѕи нóстрѕ â лѕ Іс хс̑: ман дéньтъню. слóбозїе ѝзраи́лтѣнилорь дéп ⁘Єгѵпетъ âшà фѕ коу҃м мънкарѫ кáрнѫ мїéлѕлѕи. âшá сé слúбозирѫ дéп рúвїе вéѕи і҃ѡ ботезъторюль âратѫ кѕ дѣцетѕль прѣ ї҃с̑ шѝ ѕиче честа è мїéлоу҃ лѕ дѡ҃мнезеѕ кáреле вà лѕà пъкателе лѕмїéи, лада кѕ порѕнчителе, прѣ грѡ҃ша лѕи ї҃с̑ âѕ семнать. чѝ доѝ съра́фи҃м дéп скаѕноу҃ль мúлостúвничїéи прѣ чеѝ, ѣ̑. .лнцери дéла гроâпѫ âѕ сéмнать, .лмбракѫмпителе попиаорь плашка лѕи âѕ сéмпать âмѕ тоâте слѫжбеле бесѣ҆речїи .лн êль сáѕ .лмплѕть кѕмь ѕиче скрúптѵра капѕ̾ леци҃нéи ѧ̑сте ї҃с̑, пентрѕ âчѣѧ нóи пѕ сем̾ легаци â ле ц҃ине къ è ї҃с̑ кáпоу҃ âчéлора: ∽

Дáрѫ лѣ҆ц҃ѣ кéке шѝ къруцúле прорúчилорь пентрѕ чѣ требѕа̑це â ле четѝ шѝ â ле ц҃инѣ: прúнтрѕ мѕлте фúлосѕри, шѝ хѡ҃сне, къ чи́не пѕ ка чети âчѣлѫ скрúптѵри немúкѫ слáкеле лѕи дѡ҃мнезеѕ пѕ пѽ҃те цѝ съ пѕ вéи чéти пѕ поци ци҃и. коу҃м ѕи́чѣ ї҃с̑ лà лѕка. Дї̑. матéи. м̑. мѕлци флъмѫнѕи шѝ стрикаци фѕрѫ .л зилéѣ лѕ ⁘Єлїѣ прорúкь, чéтѣцiѣ шѝ âю҃рѣ мѕлть: чѣ маѝ тарѣ нéчи ѿ слáвѫ â лѕи доу҃мнѣзéѕ пѕ веи ци нéчитúндь âкѿлѡ̀ къ è âколѡ̀ плúшѫ слáва лѕи дѡ҃мнѣзѣѕ коу҃м четѣцiе шѝ веи ведѣ: чѣ тръ|бѕа̑цiѣ â цiѝ коу҃м четиндь съ пѕ те коу҃мва съблъзнѣци, съ цiи чѣ съблазнѫ ѧ̑сте âколѫ ѣ̑сте âчѣѧ кѕмь веи четѝ пътрнѣа̑рхїи сфнци а̀враа́мь, і҃сакь, ѣ̑кúв, шѝ âлци мѕлци кѕмь âѕ цинѕть мѕ҆ѣри мли къте мѕлте дé ѻ҃на шѝ кѕмва съ пѕ ѕи́чи тѕ къ пѕ é пъкать къ âѕ вїâть êи âшà шúсь сфнци че ѫ̑ âмúнте кѕмь кънды âѕ êи вїâть âшà лѣ҆ц҃е лѕи дѡ҃мнезеѕ наѕ фѿсть да́ть âфарѫ кѕмь шúци чети къ вїе҆цiле пътрнѣа̑рхылорь съмть скрúсе .л бúтїѣ ѣ̑рѫ лѣ҆ц҃ѫ ѣ̑сте да́тѫ .лн Исхоа, ѣ̑. каиете, каѻ҃тѫ кѕ мѕлте ѕи́ле доу҃пѫ пътрнѣа̑рхы: шѝ ї҃с̑ спáрце âчеѫ лѣ҆ц҃ѣ кънды ѕиче дѕпѫ хѡ҃клениѣ воâстрѫ скрúѣ мúйсѝ ачѣ è чѣ дéнтъню пѕ фѕ âшà, матѣн, ѻ̑й. дерéпть .лнсѫ ѿâре кѕмь âѕ вїâть жúдовїи кѕ мѕ҆ѣриле ши кѕ вїе҆цiле лѿрь дѣ âчѣле пúлде тѡâте съ те делѕнци, къ .лн тълкованїѣ лѕ сты Іѡ̂ Златоу҃сть прѣ вѡ҃тїѣ êль ѕи́че кѕмь ѕпътрнѣа̑рхыи сфнци прин âчѣѧ .лнкѫ âѕ цинѕть моу҃ѣри моу҃лте ѻ҃нде лѣѕ фúсть фъгѫдúйть прѣ мескѣ: ї҃с̑ кѕмь ва̀ наше дéи съмѫпца мѕ҆ѣрїéи. êи къѻ҃та мѕ҆ѣри кѕрате â лъкѕй кѕ ѣ̑але съ нáскѫ мескѣ. че .лнтра́лть кѡ҃шь âѕ нъскѕть ї҃с̑ .л маре кѕрѫцiѣ кáре ї҃с̑ бесѣ҆река сà шѝ нърѿдоу҃ль съоу҃ .лнкѫ кѕрать шѝ сфѣнть. пофтѣцie, ѕикъндь, сфнци фúци къ ѣ̑ѕ сфнть сънт шѝ павель âпúсль цúче чи́не âре мѕ҆ѣре съ фїѣ .л дѿмноу҃ль ка чела че нáре;|

f. 4 v.

f. 5 r.

f. 5 v. пéнтрѕ âчѣѧ четúци кѕ ѝнимѫ трезвѫ коу҃мь пѣ҆делеѣ кѕнилорь съ .лкъцаци пúлде кѕне ѣ̑рѫ дéн ни^деле ръ҆́ило҃ съ вѫ ферици съ нѕ лѕâци мънїѣ лѕ дѡ҃мнезеѕ къ жúдовїи кѕ вїе҆цiле лóрь хръборе ши негъндите. ши кѕ некр[е]дúница лорь ѣ̑ка прѣ чеѝ доу҃ѡ҃мнезеѕ âдѕсе: дѣ фѕрѫ рúви .лн влвїлѡ҃, ѻ̑, де âни, â доâрà. ѣ̑ржѝ

22671

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

пїѣрдѕ кѕ ѽсте де рнѡ, коѵ҃ѡ сѷсиржⷦ прѐ ѧчѣ дѐ съ вѣндѕржⷦ кътѣ, л҃. дѐ жидови .рнтрѕ .рн банѣ жйдовѣскѣ, шй кътѣ, л҃, дѐ мѕѣри, шй, л҃. дѐ фѣте. шй л҃. дѐ ѧрме скѕмпе. шй, л҃. дѐ кай дѐ о҃ни банѕ жйдовѣскѕ, прии ачѣ҃ съ не .рнфрйкошесе лѕкрѕре кѧ ѧчѣлѧ̀ шй ѧлте мѕлте съ нѕ пъцнѡ шй нѡн бътаѐ .рн трѕп шн .рн сѳфлетѣ, чѐ сѣ йспитнѡ кѕ тоѧтⷦ йнймл скрнптѷра коѵ҃ѡ сйче ӷ҃с҃ лѧ ӏѡ. ӟї. дѣка вѡ кѕноѧце воѧ̀ лѕн дѡѡнесеѕ нон сълѣ чнистнѡ нѕман кѕ ѧчѣ҃ кѕ кѧре ѣлѣ ѧѕ лъсатѣ нече ѧдѧѕцеѡ нѣчи съ лѕѡѡ коѵ҃ѡ сиче лѧ дѽроѕаконь, кї҃. къ ѣ о҃ржтъ нѧнитѧ̀ лѕн ѧлтⷦ фържⷦ нѕман чѐ ѧѕ ѣлѣ тѷкмнт. мадей. в҃. чѐ тѕ дѡѡнесеѕ пѐнтрѕ чѣлѣ драгъ фїюль тъѕ ӏс .рнлѕмнесъ не кѕ дх҃оѵ^ сѳ҃итѣ ѧл тъѕ ѧмйнь: ∾

Мйлостйвѕ шй дѐ бечїѐ пѕтѣрнк дѡѡнесеѕ роѵ҃гъмѣ тйне кѧ драгъ пърйн-[т]еле нѣстрѕ, ной мншеѣн грешници шн пъкѧтошн, ненострѣбийчн рѷв[н] шн вїѣрмн слѫнле тѧле. ѧскѕлтⷦне мйкѕѽла чѧстⷦ пѕцнк мѕнкⷦ дйн водитѕра дх҃ѕлѕн сѳ҃итѣ, фъ ѽ кѕ рол шн кѕ фолос҃ сѕитѣ сѳ҃итѣ нѕмеле тъѕ: ∾

f. 6 r. Кѕ мйла лоѵ҃н дѡѡнесеѕ шн кѕ ѧжторюль фїюлоѵн шн кѕ съкършнтоѵ^ дх҃ѕлѕн сѳ҃итѣ ѣѕ Тордаш Мйхаю ѧлѣсь Пнскопоѵ^ рѷмжнилорь .л їрдѣль: шй кѕ Хѣрче Щефѧнь. прономедѕйторюль ’Єѵ҃гліѣн лѕ ’хс’ .рн ѿрашоѵ^ Къкжрань Шѣбешѕлѕн Заканъ Ѯфрем даскалоѵ^ дѐ дъскжлїѐ. ѧ шебешѕлѕн, шн кѕ Пецнше^ Мшѵсй, пропо-ведѕйтороѵ^ ’Єванґелїѣн .рн ѻрашоѵ^ Логожѕлѕн, шй кѕ їкїрїе потронопоѵ^ вармйцнѣн Хенедорїѣй. цнноѵ҃ѡ.рнтрѕна пентрѕ желнїѐ скрйптѷреѣн сѳ҃итѣ кѣ къѕѕмь коѵ҃ѡ тоѧте лнѡбиле ѧѕ шй .рнфлѕрѣскь .рнтрѕ кѕкжителѐ слъвите ѧ лѕн дѡѡнесеѕ нѕман нѡн рѷмъніїн пре лнѡбж нѕ ѧвем. пентрѕ ѧчѣ҃ кѕ мѧре мѕ.ркж скоѧсем дѣн лнѡбж жй-довѣскж, шй гречаскж, шй сърбѣскж пре лнѡбж рѷмжнѣскж, ѥ. къріи ѧле лѕн Мшѵсй пророкоѵ^. шй патрѕ къріи че сѐ кемж. цѷтка. шй ѧлци йрроѵчн къцкѧ шн ле джрѕнѡ воѷ̀ фрѧцилор Рѕмъни. шй четйци шн нѕ жѕдекареци нечѣтйндь майнте, къ вѣци кѕ ѧдевърь ѧ ѧфлѧ мѧре кйстнѧрю сѳфлетескь ной пентрѕ дрѧгосте лѕн дѡѡнесеѕ ѧмь о҃стеннтъ, нав ѿржⷦ .рнтѡрсь мънж дѐ .рнцерь, чѐ мънж грѣ̀ пъ-кжтолж, съ вѣци ѧфлѧ чѣѧ̀ грешнтъ прѐ ѧ черюлѕн дѡѡнѕ коѵ҃ѡ къ ѣлѣ фїѣ ѧдекъ-ржтѕржⷦ къ нѕ ѣ кѕ коѣ ноѧстржⷦ ѧчѣ҃ грешалж, пентрѕ ѧчѣ҃ чѣтйндь тѳци кѧре .рн чѐ мънж вѧ сѡсн блс҃вйци коѵ҃ѡ шй дѡѡнесеѕ съ блс҃вѣскж прѣ̀ воѝ ѧмйнь: ∾: ∾

f. 6 v. Дѐ .л мйла лѕ дѡѡнесеѕ .рн знлеле лѕ Бѧтърь жйгмѡнь Войводж Йрдѣлѕлѕн: държѡ дѣн ачѣсте къріи скрй҃ ѧ ноастре чѣсте дов де.ртъню, Бїтїѐ, шй Исходль. челѕн дѡѡнь дѐ стѣгь шй вестнт вйтѣзь Гѣсти Фрѣнци ѧлесѕ Хѡ҃ноцю ѧр-делѕлѕн шй цържѣн о҃нгѷрецнй. лъкойторю .рн Дева коѵ҃ѡ ѧчѣсте доѡ̀ къріи съ фїѣ пъргж пънж дѡѡнесеѕ вѧ шй ѧлѧте тйпъри шй скоѧте, шн мъріѧ лѕ Гѣсти Фрѣнци фѕ кѕ тѡ҃ ѧцѷторюль шй лѣѕ скрй҃ .рн кѣлтѷѽлъ моѵ^тж. шй кѕ ѧлци ѽѧ-мени бѕни .рнкж лъ.ргж сйне шй лѣѕ дързйть вов фрѧци рѷмжнилорь пентрѕ ѧчѣ҃ рѕгаци прѣ̀ дѡѡнесеѕ.

пре .рнтрѕ мъріѐ лѕн.

Дѐ .рн мйла лѕн дѡѡнесеѕ ’Єѕ Шѣрбань дїа҃кѕ мемшероѵ^ (sic) мѧре ѧ тйпа-релорь. шн кѕ Марїѣнь днйакь дъ.рндѕ .рн мъна ноѧстрж чѣсте къріи чѣтйндь шй не плъкѕржⷦ шн лѣмь скрйсь коѡ̀ фрѧцилѡ҃ рѷмъни, шй ле четйци къ вещи ѧфлѧ .рнтрѕ ѧ̀ле мъргжритарю скѕмнѕ шй кнстїѣрю несфършнть. кѕноѧце вещи фо-лосоѵ^ бѕнѣцилорь: шй плѧта пъкателорь дѣла дѡѡнесеѕ .рнтрѕ чѣсте къріи :∾:∾

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

Скрúвсѣкѫ чѣсте кѫрци сѣ҃нте: âнїи ѕ҃, р҃; ~ Порóждествѡ хр҃о: а҃ѣ҃ї҃к. мц̑ѣ Іѡ҃ѵлі. к҃ї. ѧн четате ѧн ˇѠржщїѣ; ~

Dr. Iosif Popovici, *Paliia dela Orăştie 1582*, în *Anal. Acad. Rom.*, lit., s. II, t. 33 (1910—1911), p. 517—538. — M. Roques, *L'original de la Palia d'Orăştie*, extras din *Mélanges offerts à M. Emile Picot*, Paris 1913 şi *Palia d'Orăştie (1581—1582). I. Préface et livre de la Genèse, publiés avec le texte hongrois de Heltai et une introduction*, Paris 1925, in-8°, LXXI + 213 pag., dovedeşte că Palia este o traducere, în parte, după Pentateucul ungar, tipărit de Gaspard Heltai, în 1551, precum şi după Biblia (Vulgata) lui G. Heltai. Ediţia lui M. Roques reproduce numai prima carte, Bitia (Genesa).

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române (cel complet, fost al Fundaţiunii Nic. Zsiga din Oradea-Mare).

Budapesta: Biblioteca Universităţii.

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

SECOLUL XVII

35. *Molitvenic,* Câmpulung 1635. — Slavoneşte, redacţie medio-bulgară, amestecată cu elemente ruseşti.

Cel mai complet exemplar cunoscut până acum este al Bibliotecii Ion I. C. Brătianu: are 9 foi nenumerotate, 216 foi numerotate, uneori cu greşeli. Cerneală neagră şi roşie, 21 rânduri pe pagină.

Foaia cu titlu lipseşte în acest exemplar. Ea trebue că a avut pe verso stema ţării, pentrucă exemplarul începe [la p. 3] cu următoarele 12 versuri slave, închinate stemei, scrise şi semnate de Udrişte Năsturel (*Bibl. rom. veche,* I, 109, semnalase aceste versuri numai în *Pravila* tipărită la Govora, 1640):

Стрáна сíѧ вѣзнáменїе, птúцѣ врáна нóситъ.
Нá íгóже нúкъ вы́н, и ѹ҆вѧ҇сло вúситъ.
Имъ дóмѣ прєсвѣтлаго, и прєстарѣйшаго,
Дóмѣ рóда, Басарáбъ, доблєст вєннѣйшаго.
Члкъ жєзлóмь, нетѣне сѧ на прглѣ вúдитъ.
Сúх бо дóблєст побѣда, многúх слы́хи дівит.
Прєстѡлъ ѹ҆бѡ высотѣ, дóмѣ сúх ѩвлѧ҇єтъ.
Пáлица же ѩсно úх хрáбрость прєдставлѧ҇єт.
Под нєюже тозéмець мúрное жúтєлство.
Нєдáй íспровръщúсѧ, бже в гѣбúтєлство.
Ноѹ҆вѧслѣ íхъ сємѣ, нє íскидáти сѧ.
Врáна къ вѣки пéрсей нє íзлагáти сѧ.

Ѯрúлъ Настѣрєл.

Traducerea:

Ţara aceasta drept stemă poartă pasărea corbul,
Iar pe gâtul ei acum şi o coroană stă.
Iar în casa prea luminatului şi prea bătrânului,
Casa prea vitejescului neam al Basarabilor,
Omul cu toiagul (sceptrul) nu degeaba pe tron se vede.
Deci vitejia acestora e biruinţa ce multe auzuri minunează
Tronul, deci, mărirea casei acestora arată,
Toiagul însă lămurit vitejia lor vădeşte,
Sub el pământeanului îi e vieţuirea paşnică.
Nu da, Doamne, să se schimbe în pieire;
Şi această coroană a lor să nu se arunce,
Corbul în veac dela pieptul ei să nu se înlăture.

Uriil Nasturel.

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

Urmează predoslovia lui Matei Basarab, Domnul Ţării-Româneşti, necunoscută *Bibliografiei*, vol. I:

ПРѢДОСЛОВІЄ

на книгѹ Єухологіонъ, или Молитвенникъ.

ІѠ МАТѲЄИ БАСАРАБА

Божіею благодатію началникъ и воевода, Земли Влахіи Запланенъскіа и прочая.

Православномѹ и благочестивомѹ рwдѹ wтечества нашего, Влахо-запланенскомѹ, и инымъ родwвомъ, намь въ вѣрѣ же, и славнѣм дїалектѹ славенскомъ: и своиственномъ ꙗзыцѣ искрѣно съгласѹющымъсѧ. Такожде, и иже въ общіемъ ихъ гъчію ꙗзыцѣ насъ разликѹющымъ свѧщеннаго и мірскаго съсловіа:

Благодати, милости мира, здравіа же и спасенїа wт въсе-благаго Бога, и Господа и Спаса нашего Ісѹса Христа, ѹсрѣдно желаемъ и привѣтъствѹемъ.

Єлма ѹбо по божествънномѹ Григорію рещи, еже тѣлѹ пища, сіе дѹши слово. Азъ ѹбо хѹждъшіи въ христіанехъ, рабъ прещедраго Владыки моего Ісѹса Христа, тоижде, иже и выше помнимыи: тогожде ѹбw Владыки моего преблагаго, благодатію и помощію начальствовавъ землею сею, видѣхъ ѹбо, ꙗкw въ своеи въсеи wбласти, гладъ и жажда, не иже хлѣба и воды, по пророкѹ, нъ ꙗвѣ ꙗко дѹшевныа пища и напоенїа. Словесе глаголю Божіа, имъ же дѹша питаетъсѧ, и еже исповѣдаемъ прѣвое сіе быти наказанїе въсѣх, ꙗже wт Бога намъ благихъ. Пошбладалъ ѹже и крѣпцѣ ѹтвръдилъсѧ вѣ ѕѣлw, и не мало wпечалихъсѧ:

Вѣдѧ ꙗкw не сѣщѹ нѣгдѣ таковомѹ брашнѹ; нѹжда тогда дѹшамъ тамо христіанскимъ, гладомъ недовременномъ измождатисѧ, нъ гладомъ иже въ непроходимыа вѣки безъпрестанно томѧщымъ, лишенїемъ ꙗже тымъ ѹготованныхъ небесныхъ благъ. Ялчьб же таковаѧ видѧсѧ намъ wтсюдѹ ѕбо приходити странѣ, ꙗвѣ wт сватыхъ книгъ ѹмаленїа. Семѹ же ѹбо многочастьными нахожденьми и обстоньми различныхъ ꙗзыкъ, Божіимъ праведнымъ попѹщенїемъ въ различныхъ временах къ нашемѹ наставленныхъ наказанїю, иновѣрныхъ же и никакоже вѣрныхъ: и тыхъ нещаднѣишимъ ꙗкоже въ всѣхъ инѣхъ и въ сватыхъ цръкваχ разграбленїем, слѹчилосѧ есть быти. Сегw ради Божіею подвиженъ ревностію, и таковаго дѹшевреднаго алканїа ѹмиленїемъ распалѧемъ, по реченномѹ, зависть домѹ твоего сънѣсть мѧ. Такожде и нѣкихъ wт благогодныхъ намъ и вѣрнѣишихъ боляръ, тѣюжде ревность w тѣхъжде съимѹщыхъ частѣишимъ w семъ припоминанїемъ. наипаче же рекѹ прїлежным моленїемъ пошщрѧемъ. Съмотрихwм w семъ како быхомъ сътворили, даже сицевагw глада лѹтѣишыи ѹтолити трѹдъ. И разѹмѣхъ ѹбо ꙗкw еже скѹдостію Божественныхъ книгъ прїинде злое, паки сихъ ѹмноженїемъ исчезнет тое. И изwбилъно Богъ помагающіѧ въдкоритъсѧ благое. Ихъ же wбилію не иначе нанестисѧ не пщевахом быти мошно, разкѣ тѵпоградїею, сирѣчъ печатнею. Тѣм же и w том еже въ своаси издалече прїнесенїи и съwрѹженїи, повѣсть кратькѹ вашемѹ предложити благочестію не полезно сѹдихwм. Бывшым ѹбw намъ въ недоѹмѣнїи w семь, ꙗкw и что сътворити. Се ѹбо Божіе маанїе присно wбычнѣ обрѣтающееѧ благомѹ предложенію члокеческомѹ, абіе напѹтїе творѧще къ ѹдобствѹ, сіе и наше нынѣ еже w семъ произволеніе къ помощи и недомышленїа разрѣшенїю рѹководствѹюще. Показа намъ мѹжа пришелца прѣподобна свѧщеноиноκа именемъ Мелетїа Македонска, пришедша wт росіискихъ

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

странъ, и глаголюща намъ: оувидѣхъ дѣлw тупографско, и испытно пріемъши вѣсть w цѣнѣ, пріидох възвѣстити, аще оугодно вамъ кѫдетъ. Тогда мы абїе, съкѣщавшесѧ съ нѣкимъ дрѫжиною егw мѫжемъ, іермонахомъ Пектарїи Пелагонскїи, зовемымъ и съ нимъ къкѫпѣ wтрока нашего вѣрна Стефана Бръзоходца наричаема, по печатню в Малѫю Рwссїю послахомъ, имѫще съ собою при тупограффнои плъноu цѣнѣ, и писанїа оубо wсобнаѧ wт самаго лица нашего, и wбщаѧ wт вещи wбщеѧ, до настоѧщаго митрополита Кїевскаго, свѧщеннѣншаго Петра Могилы и до сѫдїа же и прочїихъ старѣишинствѫющыхъ глаkнѣишемѫ градѫ wномѫ, wбразъ имѫщїа молитвънѣниши. Прї сих же и даршвъ не несподобихwм томѫ прислати выше именованномѫ великомѫ мѫжѫ, егw же ходатаиством и оустроенїемъ сподобихомсѧ Христовою благодатїю и тогw прѣчестыа Матере благопрїатными молитвами, еже Дѫха иже въ чревѣ прїали быхом желанїа, и рожденїе оуже благополѫчнаго испълненїѧ не по мнозѣм видѣти: Печатню глаголю цѣло съкръшенѫ пѧтовидныхъ писмен, такожде и искѫсна тупографа съ нею въкѫпѣ. Тумодеа именем съ прочїими, имъ же мѣсто на се wтлѫченно показахомъ Дългое поле наричаемыи грâдъ, и повелѣхомъ тамо жити, и градскою данїю питатижесѧ и wдѣати, и имъздитисѧ: и въ прочее изнѫренїе хитростное оупотреблати.

По скончанїю же исправленїа дрекенных их wрѫдїи хѫдожествѫ подлежащыхъ: сію перквѣ, іакw нѫжнѣишѫю оубо цръковгымъ въслѣдованїемъ сѫщѫю книгѫ, іаже Требникъ, или Молитвослов наричаемѫю: ею же wт седмыхъ, сватыѧ православныѧ съборныѧ нашеѧ въсточныѧ цръкве, ѕ таинъ съкръшаютъсѧ, седмѫю же книзѣ Слѫжебникъ или Литѫргїи зовемѣи въмѣщающи. Сіѧ же сѫть: сватое крешенїе, сватое мїро, чинъ свѧшенства, испокѣданїе, маслосвѧшенїе, законныи бракъ, и прочаѧ, іаже нашемѫ праковѣрїю слѫжатъ. Общымъ съкѣтомъ и изволенїемъ, свѣтѫ издати повелѣхомъ, ю же въси иже съ нами въ глѫбокоразмнѣмъ семъ іазыцѣ же и вѣрѣ съгласѫющиесѧ. И Богови силъ и еже w насъ тогw человеколюбномѫ съмотренїю, благодаренїе, молитвы, и слѫжбы принашающе, іако вы Молдоклахове, и Оугроклахове, Рѫси, Сръбове же и Бѫлгаре. Изрядньѣе же вы, иже сихъ родwкъ, благоговѣнніи свѧщеници и дїакони, тако прѣподобно иночествѫющїи іакоже и мірскїи, свѧщенослѫжителіе Бога вышнаго и іаже на земли сѫщеѧ его: Божествънаѧ и высоко прѣстолнъаѧ и выше небесъ разлмѣваемыѧ славы. Яще и малѫ цѣнѫ привъносяще аки благоволныи даръ дающе, на истрошенїе хотящихсѧ. Пакы по сихъ, иныхъ благочестїю вашемѫ представити книгъ, не мните іако нѣкоторѫю земнѫю вещъ стяжете, нъ небесных іако въ истиннѫ дароканїи съкровище. Въси бо дарове, иже съ выше wт Wтца свѣтоком Дѫхом сватым православнои цръкви и Сыномъ ея съкръшеннѣ вѣрѣемыи, въ сеи книзѣ заключаютсѧ. Тѣм же, оубо оусръдnw любезно же и благодарно пріемлите, и хѫдости нашеѧ кыше реченное имѧ емѫ же аще нелѣпосно есть съприлагающе и имѧ съпрѫжници нашеѧ Елены наричающиесѧ, въ сватыхъ вашихъ свѧщенно-дѣйствителныхъ молитвахъ на⟨мят⟩ствовати не презрите. Паче же благоволите семѫ, іаже и въ прочее подкижнѣишыхъ насъ въ сихъ различномѫ оумноженїю сътворите. Здравствѫите.

Вы же оубо wтоземци страны нашеѧ, Влахозападненстїи, людіе въсѧкаго чина и възраста, wбою причтѫ: цръковнаго же и людскаго, наипаче же вы братїе, кѫдѫщїи по нас Божїим избиранїем землею wбладати сею, къпемлѣте wпасно дарованію семѫ, дрѫкарни сеи глаголю, и аки даръ пречстен прїимлѣте wт нас сію и съблюдите ю къ wпаснѣм съдръжанїи вашем негібамѫ въ вѣки. Съкро-

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

кніце бо ѣст паче всѣх земныхъ съкровищі дражаншее и чстнѣншее. Ніце и wт хѵдокнднныхъ вещен плод съкровища сего нзнесен внднтсѧ, нскѵсна рекѵ желѣза мѣді же и wлова нъ паче злата и каменн чстнаго и сребра, дѵховны сего съкровища плод чстнѣншїн и скѧтѣншїи ѣстъ вынѵ. Златокаменнаѧ бо и сребренна съкровїща, тѣлеса тъкмо временнѣ оукрашают а съкровїще сїцевое дѵша прівдобдѣвает їстнною а Божествеою оутварїю, и нетлѣнною свѣтлостїю wблиставает ѧ прнсно. Тѣм же сіе wт нас пріемше дароканїе, акн wтѕкланѣншым желанїем въждслѣвшыхъ, сіе вам възлюбленным и вѣрным нам съwтчстеенником wставнтн прежде даже не wтнтн нам wт мірa сего, (нм же прнсно вам възможно бѵдет, не тъчїю хотящїнсѧ когда глад такwв прїключнти въ земли вашен съ вощѣм оудобїем оутолнти, нъ и по премногѵ гобзовательнѣншее wбнаїе прїдатн сѣменн свѧтомѵ еже ѣстъ словѵ Божїю, всегда десни вѵдете, и wтсюдѵ размножнтн е и прїплоднтн вездѣ въ дѵшах препнтаніе). Благодареніе оубо къ тъщном прїлежанїн въздавлнте, нже сїю вам намн благонзволившемѵ благодать преподатн человеколюбивомѵ Богѵ. Та же и насъ, нже всякнмн нравы w снхъ тщанившѧсѧ, wже въ васъ вѣкн протѧженным, памѧты не лишнте. Дѣлательницѵ же сію въ всѧцѣмъ wбнаїн нѵжных хѵдожествѵ вещен съблюдатн къ вѣкн вашѧ, по wтшествїн нашем не небрежнте, зане непразднокатн съдѣлана бысть нъ непрестанънw дѵшекнѵю съдѣлокатн нніѵ. Прочее же, здракъствѵнте, мнръствѵнте же и спасантесѧ.

Издано въ перво населешемъсѧ градѣ страны нашем длъгом-поли.

Prefaţă la cartea Evhologhion sau Molitvenic.

Io Matei Basarab, din harul lui Dumnezeu, conducător şi voevod al ţării Vlahiei-transalpine şi a altora.

Pravoslavnicului şi binecinstitorului neam al patriei noastre Vlaho-transalpine şi altor neamuri în aceiaşi credinţă cu noi şi slăvitului dialect slavon al aceleiaşi limbi, care mai de aproape conglăsuiesc. Aşijderea şi celor ce în genere ne deosebesc de ei numai limba clasei clerice şi mirene— harul, mila lumei, sănătate şi mântuire de la prea bunul Dumnezeu Domnul şi Mântuitorul nostru Iisus Christos, cu sârg dorim şi ne rugăm.

Aşa dar, după spusa dumnezeescului Grigorie, precum este hrana pentru trup, aşa este cuvântul pentru suflet. Eu, deci, cel mai umil dintre creştini, robul prea darnicului meu stăpân, Iisus Christos, acelaşi ce şi mai sus e pomenit, al aceluiaşi deci stăpânului meu prea bun, prin binefacerea şi ajutorul căruia conducând această ţară, am văzut cum că în întreaga mea ţară e foamete şi sete, nu însă de pâine şi de apă, ci, după prooroc, de vădită hrană şi adăpare sufletească.

Cuvintele spuse de Dumnezeu, cu care sufletele se hrănesc şi ceea ce mărturisim întâiu, aceasta va fi învăţătura tuturor a celor bune, date nouă de Dumnezeu. Am stăpânit dar şi puternic m'am întărit, foarte însă şi nu puţin m'am mâhnit, văzând că nu este nicăieri o astfel de hrană; atunci nevoia sufletelor creştineşti de aici prin foamete timpurie va slăbi şi prin foametea celor ce se chinue fără contenire în veacuri apăsătoare, prin lipsa pregătirii acelor bunuri cereşti. O astfel de foamete ni s'a arătat nouă de pretutindeni viind, deci vădit din pricina împuţinării sfintelor cărţi.

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

Această împuținare din pricina deselor năvăliri și împresurări ale diferitelor popoare, ale necredincioșilor și chiar ale unor credincioși, în diferite vremuri prin dreapta îngăduință a lui Dumnezeu, conduse spre pedeapsa noastră și aceștia necruțând pe lângă celelalte toate, s'a întâmplat să fie și prădarea sfintelor biserici.

Pentru aceasta, mișcat de râvna către Dumnezeu și astfel de flămânzire, stricătoare sufletului, prin umilință s'o aprindem, după cum este spus: zavistia casei tale m'a mâncat. Asemenea și câțiva dintre boerii noștri, de bun neam și prea credincioși, aceiași râvnă pentru aceleași având, prin pomenirea cea mai deasă despre aceasta, mai ales, zic, cu rugăminte potrivită să aţâțăm. Am căutat întru aceasta cum să facem, ca chiar unei astfel de foamete prea amare, să-i potolim truda. Și am priceput deci, că răul a venit din pricina sărăciei cărților dumnezeești, iar prin înmulțirea acestora, va dispărea acel rău. Și cu ajutorul din belșug al lui Dumnezeu, se va așeza binele. Al căror belșug am socotit că nu va putea fi altfel cu putință, decât numai prin tipografie, adică tiparniță. Așa dar, și despre aceasta întru sineși din depărtare a ei aducere și înzestrare, am judecat că povestirea ei pe scurt nu va fi fără folos, a o pune dinaintea binecinstirei voastre, fiind dară noi în nedumerire despre aceasta, cum și ce să facem. Această vrere dumnezeiască, deci care se află de obiceiu pururea pentru propășirea în bine a omenirei, aceiași făcând îndată călătoria cu înlesnire și care și acum această a noastră voire să o conducă spre ajutor și spre înlăturarea nedumerirei; ni s'a arătat nouă un bărbat străin, cuviosul ieromonah anume Meletie Macedoneanul, venit din țările rusești, care ne-a și grăit: văzând lucrul tipograficesc și luând știre întocmai despre valoare, am venit a vă vesti dacă vă va fi plăcut. Atunci noi, îndată după ce s'a sfătuit cu un oarecare tovarăș al lui, cu bărbatul ieromonah Nectarie, numit Pelagonianul și cu el dimpreună feciorul nostru, credinciosul Ștefan, numit Sprinten-la-mers, l-am trimis după tiparniță în Rusia-Mică, având cu dânsul prețul deplin pentru tipografie și scrisoare deosebită de la însăși persoana noastră și una de obște pentru lucruri de obște către cel de acum mitropolit al Kievului, Preasfințitul Petru Movilă și către județ și ceilalți conducători ai acelei cetăți de frunte, având cuprins prea rugător. Pe lângă acestea și daruri ne-am învrednicit a trimite celui mai sus numit mare bărbat, prin a cărui mijlocire și așezare ne-am învrednicit de bunătatea lui Christos și de rugăciunile bine primite ale Preasfintei lui Maici, a cărei dorință a fost de a primi Duhul în pântecele ei și a vedea, nu după mult timp, împlinirea cu bine a nașterii.

Tiparnița, zic, întreagă, desăvârșită, cu litere de cinci feluri, deasemeni și tipograf iscusit dimpreună cu ea, anume Timotei și cu alții, cărora și loc hotărît pentru aceasta le-am arătat orașul numit Câmpulung și le-am poruncit acolo a viețui și a se hrăni, a se îmbrăca și a se folosi de darea orașului și în alte cheltuieli de meșteșug a o întrebuința.

Deci, după săvârșirea instrumentelor de lemn trebuincioase meșteșugului, am poruncit ca prin voire și sfat obștesc, mai întâiu să scoată la lumină această carte, ce este *Trebnic* sau *Molitvoslov* numit, fiind cea mai

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

de trebuință cercetării bisericești: cu ea se săvârșesc cele șase taine, din cele șapte, ale sfintei noastre pravoslavnice sobornicești Biserici răsăritene, a șaptea însă cuprinzându-se în cartea numită *Slujebnic*, sau *Liturghie*. Aceste taine sunt: sfântul botez, sfântul mir, cinul preoției, al mărturisirei, al stinței untdelemnului, căsătoria legitimă și altele ce credinței noastre ortodoxe slujesc. Am poruncit să se dea la lumină după sfatul și învoirea obștească a tuturor celor cari cu noi au conglăsuit în adâncă înțelegere a acestei limbi și a credinței. Și prin aceasta lui Dumnezeu, căruia pentru această iubitoare căutare omenească îi aducem de la noi, mulțumire, rugăciuni și slujbe, fie Moldovlahi și Ungrovlahi, Ruși, Sârbi și Bulgari. Mai ales însă voi din toate neamurile, cucernici preoți și diaconi, atât cei prea cuvioși monahi cât și cei mireni, slujitori ai preoției lui Dumnezeu de sus și cari pe pământ sunteți ființa lui, a dumnezeeștei și prea strălucitei și mai sus de ceruri înțăleasă mărire. Chiar dacă și mic preț va aduce, însă va da dar bun, de bună voie, pentru întrebuințare celor doritori.

Deasemeni, după aceasta unora, prin binecinstirea voastră, să li se prezinte cărțile, dar nu socotiți să le folosiți ca pe un oarecare lucru pământesc, ci ca pe o comoară cu adevărat dintre dăruirile cerești.

Căci toate darurile cele de sus, de la Tatăl, prin lumina Duhului sfânt al Bisericei ortodoxe și a Fiului său, întru totul cu credință, în această carte se cuprind. Pentru aceasta deci, stăruitor, cu dragoste și cu mulțumire o primiți și umilul nostru nume mai sus pomenit, căruia îi este adăogat stăruitor și numele soției noastre numită Elena, în sfintele voastre rugăciuni, făcute cu sfințenie, nu uitați a le pomeni.

Deasemeni binevoiți acestuia și chiar și în celelalte îndrumate de noi, către aceste să le faceți spre înmulțire felurită. Să trăiți. Voi însă, străini de țara noastră a Vlaho-transalpiniei, oameni de orice treaptă și vârstă, de amândouă rangurile, bisericesc și mirenesc, mai ales voi frați ce veți stăpâni după noi, prin alegerea lui Dumnezeu, această țară, luați aminte cu grije la această dăruire, zic, la această tipografie și ca dar prea curat primiți de la noi aceasta și o păstrați pe ea în întreținerea voastră neperitoare în veci, căci este bogăție mai de preț și mai cinstită decât toate bogățiile pământești. Incă și dintre lucrurile umile la vedere se vede că această bogăție scoate rod iscusit, adică din fier, aramă și plumb, ci mai de seamă decât aurul și pietrile de cinste și decât argintul, această bogăție duhovnicească, rod prea cinstit și prea sfânt este pururea. Bogățiile din piatră de aur și de argint împodobesc numai vremelnic trupurile, iar o așa bogăție împodobește sufletul prin adevăr și lucrare dumnezeească și pururea o luminează prin lumină neperitoare. Pentru aceasta și de la noi primind dăruirea, ca doritori cu cea mai puternică dorință, aceasta vouă, iubiților și credincioșilor, nouă compatrioți, o lăsăm, înainte de a pleca noi din această lume (deci vouă să vă fie pururea cu putință, nu numai, doritori, a potoli cu toată ușurința o asemenea foamete, când se va întâmpla în țara voastră, ci și o prea prielnică îmbelșugare a da seminței sfinte, ce este cuvântul lui Dumnezeu; întotdeauna deadreapta veți fi și de aceea înmulțiți și sădiți pretutindeni în suflete hrana aceasta).

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

Mulţumire, deci, în sârguinţă, cu osârdie să daţi lui Dumnezeu, iubitorul de oameni, care a binevoit a ne da nouă această bunătate ce v'o dăm vouă. Deasemenea şi nouă, care cu toate virtuţile ne-am sârguit pentru aceasta, de la voi care să nu lipsiţi veacurile îndelungate de a ne pomeni. Acest lucru în toată îmbelşugarea meşteşugului a-l păstra în veacul vostru, după plecarea noastră să-l îngrijiţi, pentrucă a fost făcută nu pentru a sta, ci pentru a face necontenit hrană sufletească. După acestea, apoi, fiţi sănătoşi, fiţi în pace şi mântuiţi-vă.

S'a tipărit în cea dintâi cetate locuită a ţării noastre, în Câmpulung.

Urmează predoslovia către Matei Basarab, reprodusă în *Bibl. rom. veche*, I, 530—532. Cartea a apărut, însă, în 2 ediţii, pentrucă în unele exemplare această predoslovie este semnată de „Ioan Glebcovici, adunător (culegător) aşezător de cuvinte, cu ceilalţi te salută şi ţi se închină" — câtă vreme în exemplarul Bibl. Ion I. C. Brătianu predoslovia este semnată de Ivaşco Băleanul şi se termină, în plus, cu următoarele cuvinte:

Въ тоже время, сéи книгѣ выше реченной, Трéбникъ, или Молитвословъ исправникъ бысть благородныи и благовѣрныи въ боляреХъ, господинъ дворник великыи Ивашко Балáнъвлъ (In acea vreme, acestei cărţi mai sus pomenită, Trebnic sau Molitvoslov, i-a fost ispravnic, cel de bun neam şi binecredincios între boeri, domnul mare vornic, Ivaşco Bălianul).

Urmează, pe 1 foac, tabla cuprinsului (f. 9 nenumerotată), după care începe textul însuşi al Molitvenicului. Nu se cunoştea nici cuvântul despre iertarea greşalelor tipografice (f. 216 r.), pe care-l reproduc aici:

СЛОВО КЪ ЧИТЯТЄЛЄМЪ

Възлюбленiи w Христѣ wтци и братiя, и чстнiи господiе, чтyще сiю книгy, аще что погрѣшено въ нeи wбрящете, молимъ Бога ради, и колѣнѣми касаемся, покрыкаите мyдростiю своею, и исправляите іакw вы наyчилъ есть Дyхъ свaтыи. Насъ же оyсрѣдно трyдникшихъся w семъ. благословите: а не клените. Понеже трyдившася, человѣцы грѣшни, и бренiи пръсты съчинaхy, да и сами прощенiя и благословенiя оyлyчити сподобитеся wт Христа Бога, Ємy же подоблетъ кyпно съ Wтцем и свaтымъ Дyхомъ, въсяка слава, честь, и поклоненiе, въ неисконча-емыи вѣкы вѣкwмъ, амиинь.

Traducerea:

Cuvânt către cititori.

Iubitori întru Christos, părinţi şi fraţi şi cinstiţi domni, citind această carte, dacă veţi afla ceva greşit în ea, rugăm pentru Dumnezeu şi cu genunchii ne atingem, acoperiţi cu înţelepciunea voastră şi îndreptaţi, după cum vă va învăţa Duhul Sfânt.

Pe noi, însă, cei ce ne-am trudit cu sârguinţă pentru aceasta, binecuvântaţi-ne şi nu ne blestemaţi. Pentrucă cei ce s'au trudit sunt oameni păcătoşi şi cu degete de lut au alcătuit şi singuri de iertare şi de binecuvântare de la Christos Dumnezeu se vor învrednici a căpăta. Căruia i se cuvine dimpreună cu Tatăl şi Sfântul Duh, toată mărirea, cinstea şi închinăciunea, în veacurile nesfârşite ale vecilor, amin.

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

Pe ultima pagină a cărţii (f. 216 v.) este următorul epilog, care lămureşte complet *titlul* cărţii (care nu se ştie decît din lucrarea bibliografică a lui Karataev [1]), cât şi data tipăririi. Acest epilog nu s'a păstrat în exemplarele cunoscute până acum:

Изволенїемъ Ѻтца и съ поспѣшенїемъ Сына и съвръшенїемъ сватаго Дѫха, повелѣнїем же и иждивенїемъ пресвѣтлаго и благочестиваго господаря, господаря Іѡ Матфея Басараба, господина и воеводы Земли Оугровлахїскои, и въсегѡ Подунавїа и прочя, напечатана бысть сїа книга глаголемая Ѳухологіонъ, еже есть Молитвѣникъ, въ Богоспасаемомъ градѣ Длъгомъ Полю, многогрѣшнимъ и недостоинымъ рабомъ Тимодеемъ Плеѧндровичем Вербицким, въ лѣто ѿт създанїа мира ѕрѯг а ѿт въплощенїа Христа Спаса ахѳ мѣсеца Іюлїа, л̃ днм.

Cu vrerea Tatălui şi cu ajutorul Fiului şi cu săvârşirea Sfântului Duh, din porunca şi cu cheltuiala prea luminatului şi binecinstitorului Domn, a Domnului Io Matei Basarab, domn şi voevod al ţării Ungrovlahiei şi al întregei Podunavii şi al altora, a fost tipărită această carte numită Euhologhion, ce este Molitvenic, în de Dumnezeu mântuita cetate a Câmpulungului, de către prea păcătosul şi nevrednicul rob Timotei Alexandrovici Verbiţki, în anul de la zidirea lumei 7143, iar de la întruparea Mântuitorului Christos 1635, luna Iulie, a 30-a zi.

Dan Simonescu şi Damian P. Bogdan, *Inceputurile culturale ale domniei lui Matei Basarab*, Bucureşti 1939.

Bucureşti: Biblioteca I. C. Brătianu şi Biblioteca Academiei Române (la aceasta din urmă, lipsurile completate prin copii fotografice).

37. *Psaltire*, tipărită de Ieromonahul Ştefan din Ohrida, (Govora 1638). — Slavoneşte, redacţie medio-bulgară.

Numele egumenului chinoviei Govora şi autorul Sinaxarului din această carte, trebue corectat din *Silvestru Taha eromonah (Bibl. rom. veche*, I, p. 107, 535 şi în indice. sub voce *Taha)*, în «Silivestru chipurile eromonah...», *taha* fiind o particulă greceasca, trecută şi la Slavi, de umilinţă faţă de slava lui Dumnezeu, iar nu un nume propriu.

D. Russo, *Elenizmul în Romînia*, Bucureşti 1912, p. 26—27.

Exemplarul Academiei Române, trimes la Moscova în 1916, nu a fost restituit.

38. *Catechism calvinesc*, tipărit la Belgrad (Alba-Iulia) 1640.

Nu cunoaştem exemplar din această carte. Mitropolitul Varlaam al Moldovei, care raspunde acestui *Catechism* în 1645 (v. mai jos, p. 190—194, nr. 48), îi reproduce titlul urmator:

ѺВѢТНИКЪ.

Кѳрткѣ чс сѫ кїамѫ Катехѵзмсѵ.

Кѳрѣ кѵ кѳѧ шй кѵ порѵнка дѳмнѵлвй
крещинѣскѵ, Ракѫци, Гевѳрги, Кралюлѵ
Ордѣлвлвй, Дѳмнвлѵ Пѫрцилорѵ цѫръей
Оугрѵрѣць, шй сѫкѵнлорѵ шпанѵ. Кѳрѣ сѵ

[1]) Cf. I. Karataev, Описаніе славяно-русскихъ книгъ напечатанныхъ кирилловскими буквами *(Descrierea cărţilor slavo-ruse tipărite cu litere cirilice)*, în Сборникъ отдѣленія русскаго языка и словесности Императорскої Академіи Наукъ, tom. XXXIV (1883), nr. 2, p. 448 (nr 426), reprodus şi de I. Bianu—N. Hodoş, *op. cit.*, I, p. 529—530.

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

†пѡ́рсъ дн† лиѧ̑бѫ дїєчáскѫ шй̀ слове́нѣскѫ
пре лѝмба ромънѣскѫ, кѵ̀ сва́пѵ̀лъ шй̀ кѵ̀
†дємнѫшѵ̀ра шй̀ кѵ̀ келпѵ̀йала до́мнїей лѣ̀й
Чюлáй Геѡ́рги, пѫсторюлъ сѵ̀флетéскъ, â
кѵ̀рцей мъръ̀ї́й сáле. Кѵ̀ скрисоáрѫ сáѵ̀ бѵ̀-
стенйпъ пóпа Геѡ́рги де сéкъ, шй̀ сáѵ̀ йзво-
дйпъ † чепáпе † Бéлъградъ. шй̀ сáѵ̀ типърйтъ
† сáпъ † присáкъ. Мéцерѵ̀лъ типáрюлѵ̀й а͂ѵ̀
фóспі попа Добрѣ дн† цáра мѵ̀нтенѣскѫ.
шй̀ сáѵ̀ †чепѵ̀тъ † лѣ̀на лѵ̀ ю͂, е͂. зйле, шй̀ сáѵ̀
ѡ́вършитъ † лѣ̀на лѵ̀ ю͂ † кѐ де зйле. Въ лѣ̀т
ѿ сѫзда мѵ́ра, ѕзр͂н. ѡт рѡ́жаество хр̃о, а͂ѯ̃м.

Titlul reprodus de Varlaam explică şi nepotrivirea, în ce priveşte datarea cărţii, dintre Vasile Popp, care susţinea data de 1642 şi Timotei Cipariu, care susţinea anul 1640 (*Bibl. rom. veche*, I, p. 107). Nepotrivirea vine din greşeala lui Varlaam, care a socotit greşit că anului dela Hristos 1640, îi corespunde anul dela Adam 7150, în loc de 7148. Pentrucă ne închipuim că mai de grabă a greşit Varlaam la calcularea datei dela Adam, decât la aceea dela Christos, socotim ca dată de tiparire, anul 1640.

39. *Pravila*, Govora 1640.

Versurile închinate stemei, semnate de «Uriil Nasturel» (*Bibl. rom. veche*, I, p. 109), au apărut încă din 1635, în Molitvenicul tiparit la Câmpulung, v. mai sus, p. 181, nr. 35 unde corectăm şi greşelile de traducere.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

42. *Evanghelie învăţătoare*, Govora 1642.

Exemplarul descris în *Bibl. rom. veche*, I, p. 120 are 4 foi nenum. şi 600 pag. (incomplet). Exemplarul complet are 602 pagini, ultimele 2 pagini cuprinzând «sfârşitul celei din urmă învaţături din evanghelie».

I. Roşu, în *Societatea de mâine*, 1 (1924), p. 477.

Cluj-Sibiu: Biblioteca Universităţii (ex. complet).

43. *Învăţături*, Câmpulung 1642.

Exemplarul Academiei Române nu a fost întors dela Moscova, unde a fost trimes în anul 1916.

44. *Antologhion*, Câmpulung 1643. — Slavoneşte, redacţie medio-bulgară, amestecată cu elemente ruseşti.

Au apărut două ediţii de titlu; o ediţie cunoscută *Bibl. rom. vechi*, I, p. 128—136, care aminteşte în ultimele rânduri ale titlului binecuvântarea lui Theofil, mitropolitul Ţării-Româneşti; cealaltă ediţie aminteşte pe Melchisedec, egumenul M-rii Câmpulung şi titlul se termină cu aceste rânduri, singurele deosebiri faţă de ediţia precedentă:

Тцáнїем й̀ йждивéнїем їеромонáха | Мелхиседéка, їгѵ̀мена тожж ѡ́бителѧ, | съвръшенѣ пéрвїе напечатáсѧ. | Въ дългóмъпóли. | въ лѣ̀, ѕзрйв. ѿ рож. хр̃а, ѕа͂ѯ̃мг.

Cu silinţa şi cheltuiala Ieromonahului Melhisedec, egumenul acestui lăcaş, s'a sfârşit întâia tipărire. In Câmpulung în anul 7152, dela naşterea lui Christos 1643.

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

Pe verso titlului este, în xilogravură, stema Ţarii-Românești, care încadrează portretele lui Matei Basarab și al Doamnei Elina. Academia Română are 2 exemplare complete din această carte, din care cel mai bun are însemnarea că a aparținut bisericii din comuna Berivoii-Mici (jud. Făgăraș).

Cunoscutul paleograf din Rucăr, D. Băjan, a găsit în comuna Micești, jud. Muscel, foaia de titlu a Antologhionului cămpulungean (tipul: menţiunea Melchisedec), lipită la un alt Antologhion slav, diferit de cel cămpulungean, pe care l-a dăruit Academiei Române, cota III, 160.080. Greșit s'a crezut că este același Antologhion dela Câmpulung într'o ediție mai desvoltată (I. Bianu în *Anal. Acad. Rom.*, Partea administrativă și desbaterile, s. II, t. 29 (1906—1907), p. 57 și S. Salaville, *Contributions á l'Ancienne Bibliographie roumaine*, în *Echos d'Orient*, 38 (1939), p. 200). Cu o cercetare mai atentă s'ar fi putut observa că e de factură tipografică ucraineană și că poartă în predoslovie chiar menţiunea că este un Antologhion tipărit la Lwow, 1643.

București: Biblioteca Academiei Române.

45. *Carte de învățătură*, Iași 1643.

De corectat numai paginația (la ultimele foi) 3 foi: nenum. + 384 + 116 + 4 foi nenum. (în loc de 3 foi, *Bibl. rom. veche*, I, p. 137). Ultima foae face parte din tabla de materie și cuprinde „Praznicele lunilorŭ peste anŭ, împărățești și a svenți mari".

Gr. Scorpan, *Locul Cazaniei lui Varlaam în vechea noastră literatură omiletică din sec. XVI și XVII*, în *Cercetări istorice*, XIII—XVI (Iași 1940), p. 502—596 și în *Studii și cercetări istorice*, XVII (Iași 1944) studiu neterminat.

București: Biblioteca Academiei Române.

46. *Evanghelie învățătoare*, Măn. Dealului 1644.

Lista lucrătorilor tipografiei *(Bibl. rom. veche*, I, p. 146) se completeaza astfel:

Радѹ фечерѹ (sic) лѹй Стойкѫи ѿ града тръговищѣ.
Стъниѧ фечорѹ йванѹ сѷмей ѿ мала ѡ(ц)н(а).

București: Biblioteca Academiei Române.

48. Varlaam, *Răspunsul împotriva Catehismului calvinesc*, (Mănăstirea Dealului?) 1645.

Bibl. rom. veche, I, p. 150—151 înregistrează cartea numai după informațiile sumare ale lui Gh. Șincai. Completez datele bibliografice după exemplarul *(unicum)* dăruit Academiei Române de Vasile Mangra:

КНРТѢ, | кáрѣ съ кѷмѫ, | Рѣспѹнсѹлъ, | ѧпотрíка катиχѷсмѹсѹлѹй, | Калвинéскъ, | фѣкѣтѫ де пърнѷтеле Кардаáмъ Митрополúтъ Сѹчáвей, шй | Ѧрχѷѥпѹпъ цѣрый | Молдóвей. | Тѷпърйтѫ, кълѣто, бѣтїа мїра | зрйг, сѷенїаже мїра | ѧ҃ѯмѣ.

Tăindu-se la legat, cartea are astăzi 10 × 16 cm. La început 6 foi nenumerotate + peste 32 foi num. sus, în dreapta. Se numerotează și caetele (de câte 4 foi) dar cu greșeli.

Exemplarul n'are sfârșit; termină cu a 9-a mărturisire a credinței ortodoxe: «A noa. Cinstim prea svânta și prea curata Fecioară». Tiparul negru, literele mărunte (ca în cărțile Mitropolitului Dosoftei, provenientă ucraineană), câte 25 rânduri pe pagină.

Unele litere slab imprimate: *m*, *ѧ*, *ѯ*, etc. Gravuri nu are. Titlul este încadrat în chenar înflorat, iar la începutul textului este un frontispiciu care reprezintă 2 cornuri ale abundenței, pe care-l mai găsim și in *Imitatio Christi*, tip. la Mănăstirea Dealului 1647 (facs. nr. 35).

Nu numai acest frontispiciu, dar și literele au aceeași tăetură și mărime în *Răspuns*, ca și în *Imitatio*. Această asemănare mă face să bănuesc că *Răspunsul*.„ în al cărui titlu nu se amintește locul tipăririi, a putut fi tipărit la Mănăstirea Dealului, unde, peste 2

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

ani, s'a tipărit cu acelaşi material tipografic *Imitatio*. Tipărirea s'a putut face cu banii lui Udrişte Năsturel; aşa s'ar explica mai bine cuvintele de laudă ale lui Varlaam, la adresa lui Udrişte (v. predoslovia).

Pe verso titlului aceste două versuri:

Nu se laude nime, de bună credinţă,
De n'are lucrure bune, prea cu socotinţă.

Urmează predoslovia ce reproducem mai jos. Ultima pagină din cele liminare e albă. Textul începe cu vorbele: «Otveatnicŭ. Cartea ce să chiamă Catehizmus».

f. 2 r.

Predoslovie

Varlaamŭ cu mila luĭ Dumnedzău Mitropolitulŭ Suceaveĭ şi Arhiepiscopulŭ ţărăĭ Moldoveĭ.

Cătră creştiniĭ de(n) Ardealŭ.

Credinčoşi pravoslavnici şi adevăraţi fiĭ svintei aĭ noastre beséreci apostoleşti, iubiţi creştini şi cu noi de un niam Români. Pretutindirea tuturor ce să află în părţile Ardealĭului, ce sinteţi cu noi într'o credinţă, cu direptatea Dumnedzăuluĭ ş'a Mântuitorĭului nostru luĭ Is. Hs., dar voao şi pace să să înmulţască întru cunoştinţa domnuluĭ nostru luĭ Is. Hs., iară dela smereniĭa noastră, ca a neşte fiĭ iubiţi întru Hs. blagoslovenie, rugă şi ertăciune şi de vecie dela Dumnedzău ertare de toate păcatele. 2 Pet. gl. 1, zač 64

Socotind eu diregătoriĭa cĭa păstorĭască carea mi s'au dat dela Dumnedzău şi aducându-mi aminte de cuvintele vasului celuĭ ales fericituluĭ Pavelŭ, carele cu episcopiĭ Efeseilor poruncéşte noao tuturor de dzice:
f. 2 v. socotiţi-vă pre sine şi toată turma întru carea pre voĭ duhul svânt | v'au pus episcopi, ca să paşteţi beséreca luĭ Dumnedzău, carea o au răscumpărat cu sângele său. Aducându-mi aminte, dzic, de datoriĭa cĭa nenumărată ce am, să lupt şi să propoveduesc, să întăresc svânta evanghelie şi poruncile şi tainile beséreci noastre, carile sânt date de scriptura cea de duhul svânt suflată, dela propovédnicii lui Dumnedzeu, fericiţii apostoli, şi dela aceĭ luminaţi de duhul svânt, cinstiţi şi svinţi părinţi şi a toată lumea învăţători, č-au tocmit cu duhul svânt ş'au dat la şeapte săboară credinčoasă şi sufletească obicină*) a beséreceĭ noastre ceiĭ apostoleşti. Dea An gl. 20 zač. 44

Aducându-mi aminte de datoriĭa mea cĭa mare, nevoesc, ustenesc, — Dumnedzeu véde numaĭ, — cu toată putériĭa mea şi cu toată usârdĭa lucredz după neputinţa mea cea omenească, ca să cresc şi să adaog talantul ce mi-i dat, cândaĭ vrun păcătos şi de turma lui Dumnedzău depărtat, voĭu putea să-l întorc, să să spodobască a fi destoinic şi spăsit, petrecând întru poruncile cele pravoslavnice a beséreceĭ noastre, carile diîn bătrâni sânt
f. 3 r. date diîn | tr'untâĭu şi di început acelea să le întăresc. Să nu cumva să să tâmple să fie neştine svătuit şi amăgit de vicleşugul şearpeluĭ, adecă a ereticilor, să cadză şi să să depărtedze de acea alinată şi cu pace şi fericită curte, beséreca noastră cĭa pravoslavnică, cândai pentru acest lucru de folos să vor acoperi mulţimea păcatelorŭ méle, cum scrie Iacov, brat bojiĭ, întru a sa săbornică poslanie, de adevereşte dzicând: fraţilorŭ, de să va înşela

*) Običnă.

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

neştine di întru voi şi de-l va întoarce neştine, să ştie că cela ce întoarce Iacov gl. păcătosul di în calea lui cĭa rătăcită, scoate suflet di în moarte şi acopere 5, zač. 57 mulţimea păcatelor.

Pentr'acéĭa, iubiţiĭ mieĭ fiĭ, tâmplându-mi-se estimp în părţile Ţărâi Româneşti, cu trebe domneşti şi a nărodului, în Trâgovişte, cu ceĭ maĭ de frunte şi maĭ de-a firea vorovind, maĭ vrâtos cu oarecare boiarin, cinstit şi slovesnic şi a toată destoiniciĭa şi înţelégerea, harnic, direpţ pravoslavnic creştin, al doile logothet şi frate doamneĭ a bunuluĭ credincos şi a lumi-
f. 3 v. natuluĭ domn, Io Mateĭ Voivodă | , cu mila luĭ Dumnedzău, domnul Ţărâi Româneşti, dumnealuĭ Udrişte Năsturel, carele ca un ĭubitori de învăţături şi socotitorĭu credinţeĭ ceiĭ dirépte, în mijlocul altor cărţi noao ce mi-au arătat, adusu-mi-au şi o cărţulie mică în limba noastră românească tipărită. Şi deac'am cetit, am vădzut sămnul ei scris Catihizmus creştinesc, carea o am aflat plină de otravă de moarte sufletească. De care lucru, iubiţiĭ mieĭ fiĭ, mărturisesc înaintea luĭ Dumnedzău, cu firea mĭa, că mare grije şi multă scrâbă au cuprins sufletul şi inima mĭa, pentru care lucru îndată am chemat ş-am strâns săbor di într'amândoao părţile şi di în Ţara-Românească şi di în ţara Moldoveĭ, nu atâta că doară să poată eĭ clăti inima voastră, ce-ĭ întărită şi rădăcinată pre temelĭa cĭa bună şi tare a beséricei noastre pravoslavnice, cât cuget şi socotesc cândaĭ cu aceste minciuni şi amagituri, cu carile ciarcă şi ispitesc în tot chipul să poată afla pre neştine prostac
f. 4 r. şi neştiutori, să-l sparie cu mărturiĭa svinteĭ scripturi, carile fără de cale li-au pus şi rău le tâlcuesc cătră a lor perire.

Pentr'acéĭa am socotit că am o datorie mare, să fac răspuns şi să arăt strâmbătura şi tâlcul cel rău a lor ce tâlcuesc rău şi strâmbază scriptura svintă. Ş'ačasta nu că doară prepuĭu ceva întru fapturile céle pravoslavnice a creştinătăţii voastre, că ştiu foarte bine şi sânt adeverit cum credinţa voastră, č-aţi apucat di întâĭu şi di început, nici unul de voĭ cărţile céle ereticeşti şi dăscăliĭa şi învăţătura lorŭ în număr nu le socotiţi, ce numaĭ pentru să arăt întunérecul şi neinţelegerĭa lor, ce au întru scriptura svintă, carea o tâlcuesc pre voĭa şi pre volniciĭa lor cum vor, cum de-ačasta Svintul Pătru mărturiséşte şi învaţă de dzice în 66 de zač-(ale) şi dzice: ačasta să ştiţi că toată proročiĭa cărţilor, adecă tâlcul scripturiĭ svinte, nu ĭaste după cum spune fieştecine.

Pentr'acéĭa dzic că tâlcul ce fac aicea şi hapăd tâlcul lor cel rău, nu iaste di în spunerea şi di în cugetul mieu sau altcuiva, ce di în tâlcul
f. 4 v. svinţilor şi de duhul svânt luminaţilor | părinţi, cariĭ după darea cea scrisă şi nescrisă dumnedzăeştilor apostoli a beséreceĭ noastre ceiĭ pravoslavnice au tâlcuit şi nesmintite noao pravoslavnicilor li-au dat, cu mintea să le ferim, cu gura să le mărturisim şi dela inimă să le spunem întru vădirea ereticilor şi întru tăriĭa pravoslavnicilorŭ creştini.

Pentr'acéĭa, fiiĭ mieĭ, întru Hristos iubiţi, scris-am asupra acestuĭ Catihizmus nou, cu carele ceĭ den afară de pravoslavie au nedejduit să vă sparie, cu mărturiile scripturiĭ svinte, să vă înşeale întru eresa lor cea rătăcită. Č-am scris: una, pentru să puteţi sta împrotivă, când va fi vreme

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

de nevoe; alta, pentru ca să vă aflaţi întru învăţăturile pravoslavieĭ în- Glat. gl. 1
tăriţi ca neşte stâlpi neplecaţi şi neclătiţi. Deci, cum învaţă fericitul Pavel zač. 199
pre Gălăténi de dzice: sânt uniĭ de vă spementeadză pre voĭ şi vorŭ să strâmbeaze bună vestirea luĭ Hs., ce săvaĭ şi eu, săvaĭ înger di în cerĭu de va vesti voao maĭ într'alt chip de cum am vestit voao, anathema să fie. Cum am şi maĭ dzis şi ĭară mai dzic, că de va neştine vesti voao maĭ
f. 5 r. într'alt chipŭ de cum aţi luat, anathema să fie. Pentr'acéĭa şi eu, fiiĭ mieĭ, legiuitura ačasta a fericituluĭ Pavel cu greu vă dzic, cum de-ar fi neştine întru voĭ să vă îndărăptédze şi să vă întoarcă di întru evangheliĭa luĭ Hs. şi di întru învăţăturile cele pravoslavnice a beséricei noastre şi cu dăscăliile lor cele ucigătoare de suflete, să vă afunde întru eresa lorŭ cea rĭa, s'ar fi cine-ar fi şi vă va învăţa altă credinţă, măcar s'are fi îngerŭ di în ceriu, să nu-l credeţi, ce să-i dziceţi anathema şi să vă lepădaţi şi să vă depărtaţi de unulŭ ca acela, că acelĭa č-am luat dela moşiĭ şi dela strămoşiĭ noştri sânt de svinta evanghelie a luĭ Hs. întărite de proroci şi de apostoli temeliuite şi de duhul svint cu luminatele săboară a svinţilor părinţi mărturisite. Acéstĭa dzic, fiiĭ mieĭ, că să cade cu tot sufletul să le ţinem şi cu glas mare să le mărturisim şi, de va trebui, dzice Hristos, şi până la singe, de ne îmbărbăteadză şi ne învaţă, aşĭa nu vă temereţi de
f. 5 v. ceĭa ce ucig trupul, că sufletul nu-l pot ucide, că acestĭa a lumiei sânt trecătoare, iară binele de vecie, ce vor să-l dobândească ceĭa ce vieţuesc în credinţă, ĭaste de pururea netrecut întru veaci nenumăraţi, şi atâta sânt de mari şi de săvârşit, cât acela ce s'au suit până în al treile cerĭu, fericitul Pavel, spune de dzice că ochi n'au văzdut, urechi n'au audzit şi la inima omuluĭ n'au întrat celĭa č-au gătat celora ce-l iubăsc.

Pentr'aceĭa, fiiĭ mieĭ, întru Hristos iubiţi, să murim cu credinţa cĭa direaptă întru Hristos, pentru ca să fim viĭ întru el şi să ne aducem aminte de acela marele proroc Moysi, cum elŭ au urît cinstea şi mărirea împărăţiei dela Eghypet, împreună cu bogăţiĭa şi cu visterele luĭ, socotind mai bine să paţă rău cu fraţiĭ săĭ, ce era de un niam şi de o credinţă, decât să aibă altă cinste şi mărire. Că de vom răbda toate greutăţile şi nevoile pentru credinţa cĭa adevară şi de ne vom svârşi într'însă cu pocăinţă, vom dzice şi noi cu fericitul Pavel: cu bună nevoinţă m'am nevoit, viaţa Tim. gl. 4
mi-am săvârşit, credinţa am ferit, de-acmu mi să cruţă cununa direptăţiĭ, zač. 298
f. 6 r. care mi o va da domnul în dziua aceĭa a direptului giudeţ. Ačasta şi voĭ veţi dobândi pentru credinţa voastră cĭa pravoslavnică a moşilor şi a strămoşilor voştri, care o aţi ţinut întru învăţăturile cele bătrâne şi de de mult, a şépte svinte şi a toată lumea săboară, cariĭ dela apostoli au luat şi noao le-au dat, aceĭa dzic cununa cĭa de Dumnedzău împletită a mărireĭ şi a vieţiĭ ceiĭ de vecie şi a fericieĭ, carea toţi credinčoşiĭ o vor dobândi pentru Is. Hs., domnul nostru, a căruĭa ĭaste slava şi ţineriа şi slujba şi închinăcĭunea, împreună cu părintele şi cu duhul svânt acmu şi pururea şi întru véci de véci, aminŭ.

Anal. Acad. Rom., Partea administrativa şi desbaterile, s. II, t XXVI (1903–1904), p. 51. — Prefaţa a fost publicata, cu unele omisiuni, de P. V. Haneş, *Răspunsul Mitropolitului Varlaam (1645)*, în *Preocupări literare*, 5 (1940), p. 108—111. — *Cartea carea să*

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

chiamă Răspunsul împotriva Catihismusului calvinesc, făcută de Părintele Varlaam, Mitropolitul Suciavei ..., ediție în transcriere și facsimilată de N. Cartojan, Casa Școalelor, București 1944 (în colecția *Texte de literatură veche românească*).

București: Biblioteca Academiei Române.

52. Thomas a Kempis, *Imitarea lui Christos*, traducere din latinește în slavonește de Udriște Năsturel, Mănăstirea Deal 1647. — Redacție rusească.

Кни́га ѡ Хр̃ѣ по-
дражáнїи

Бо́жїею помощїю повелѣнїем жѝ
вс̃ѣцѣмь ѝждивéнїемь, пресвѣтымь
а̀ блгочс̃тивымь кнѧгини Гс̃ѝжды
Є́лены, Нача^нницы Оу̑гровлахїи за
планéнскомь. сѡпрѧжницы пресвѣтымь
пїлаго с̃пдара ѝ воєводы Iw Ма^т
θеа Басарабы. Трѹдолюбїемъ
своегѡ̀ є̀мь ѝстагѡ сѫродника Ѡ̀рéста
Настрéла, вторагѡ логодета,
ѿ латѝнскагѡ на славéнскїй ѩзы́къ
ѝнѣ превеdéнь. из господарскоѧ
ѝхъ тѵпографїи ѩже в̀ дх̃ѣскомъ
монастири, мїрѹ̀ ѝздасѧ.
въ лѣто, бы́тїѧ мїра, ҂зр̃не
сн̃ѣїа же мїра. ҂ахмз.
Мц̃а ѝпрѝлїѧ днь ї̃, съвр̃шѝсѧ.

Cartea despre imitarea lui Christos, cu ajutorul lui Dumnezeu și cu porunca și cu toată cheltuiala prea luminatei și drept credincioasei prințese Doamnei Elena, stăpâna Ungrovlahiei transalpine, soția prea luminatului Domn și Voevod Io Matei Basarab, cu osteneala adevăratei sale rude Orest Năsturel, al doilea logofăt, tradusă acum din limba latină în limba slavonă. Fu scoasă la lumină din tipografia lor domnească, care se află în Mănăstirea Dealului. In anul dela zidirea lumei 7155, iar dela mântuirea lumei 1647, luna Aprilie 15 zile, s'a sfârșit.

N'am văzut exemplare; informațiile care urmează sunt luate din fotografiile Academiei Române după un exemplar al Muzeului eclesiastic din Lwów, precum și din bibliografia ce dau mai jos.

In-8°, 8 + 216 + 10 pagini (titlul, versuri și predoslovia, textul, epilogul și errata). Tipar negru, cu 21 rânduri pe pagină.

Pe verso titlului este stema Țării-Românești, cu urmatoarea inscripție, în caractere tipografice ucrainene: 'ѲЛѢНИ БО́ЖІЄЮ МѢТІЮ НАЧѦЛАНИЦѦ VГРОВЛАˣ (Elina, cu mila lui Dumnezeu stăpâna Ungrovlahiei). Stema (o mai găsim și în *Triod-Penticostar*, Târgoviște, 1649) o aquilă de gâtul căreia atârnă un scut prelungit cu o cruce pe care o ține în cioc. Pe scut sunt desenate 2 cruci suprapuse pe un piedestal. Deasupra stemei e coroana domnească. Totul e ținut de 2 lei, care stau pe o terasa (v. facs. în *Revista p. ist. arch. și fil.* 11 (1910), p. 318).

La pag. 3 urmeaza 6 distihuri de laudă catre Doamna Elina:

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

Сѣ бл҃гочт҃нвѣйшей нашей Нача́лници
Добродѣтелей їѣкѣ въ сѣхъ Витаа́нници

Дъхнꙋ Бж҃тквѣннаѧ їѧже и҆ є҆ллерой.
Бл҃года́ть цр҃ци, сей є҆диноймѣнной.

Кр҃шꙋ же ѡ҆вчѣй ѡ҆брѣсти ре́вность вълага́етъ,
Кр҃тоно́сное сѣго мі҃рꙋ прелага́етъ

Жи́тїе и҆мꙋже хр҃а дѣсни подража́тии,
И тогѡ неѡ҆клонни стопꙋ сѧ съдр'жа́ти.

Прїе́мше нещаа́наго плоа и҆зновре́нїа,
Ѡ҆дѣ́янъ славе́нскаго в҃ скв҃ ѡ҆крашє́нїа.

Достойны҃х ѡ҆'бо шой, ѿ мꙋжїе, до́блести.
Бл҃года́рны҃х вѣнцей, не ѡ҆'нывайте плт҃и.

A tot bine cinstitoarei stăpânei noastre,
Făcătoarei de bine sădită în toate lăcaşele;
Cu dumnezeiască inspiraţie, care asemenea
Cu har împărătesei aceleia cu acelaşi nume,
Aceleia ce această cruce a aflat, acea râvnă pune
Prin purtare de cruce, lumei propovăduind:
Vieaţă celor întru Christos la drept a imita
Şi pe urmele acestuia neclintit a se ţinea.
Primind fructul fără de cruţare istovit
Imbrăcat în haina de podoabă a limbei slavoneşti.
Pentru aceia destoinici de bărbătească virtute
Cununi de mulţămire nu pregetaţi a-i împleti.

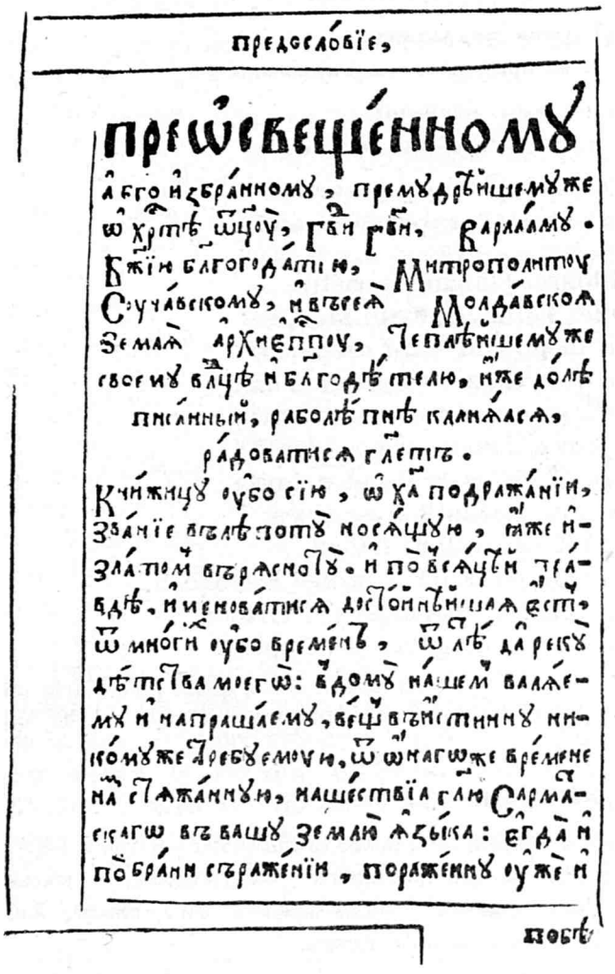
La p. 4 liminară (facs. 34) şi până la sfârşitul acestor foi urmează predoslovia lui Orest Năsturel catre Varlaam, Mitropolitul Moldovei (transcriu după o copie al lui Ion Bogdan, făcuta pentru Academia Română).

ПРѢДОСЛО́ВЇЄ,

ПРѢ'ѠСВѢЩЕ́ННОМꙋ | а҆ вго и҆збра́нномꙋ, премꙋдрѣ́йшемꙋже | ѡ҆ хр҃тѣ ѿц҃ѣ, Г҃вна Г҃ѣ, Варла́амꙋ. | Бж҃ію бл҃гогода́тію, Митрополи́тꙋ | Сꙋча́вскомꙋ, и҆ въсеѫ Молда́вскоѧ земли а҆рхіе҃пскꙋ, Теплѣ́йшемꙋже | своемꙋ вл҃цѣ и҆ бл҃годѣ́телю, и҆же до́лѣ писа́нный, работѣ́пѣ кланѧ́ѧсѧ, ра́довашисѧ гл҃ѣшъ.

Кни́жницꙋ ѡ҆'бо сію, ѡ҆ хр҃а подража́нїи, | зва́нїе въ лѣнотꙋ носѧщꙋю, їѧже и҆|зла́-шоѧ въ ржнотꙋ, и҆ по̀ в'сѧ́цѣй пра́-|вдѣ, и҆менова́ти сѧ досто́йнѣйшаѧ ѣст'- ѿ многи҃х ѡ҆'бо време́нъ, ѿ л҃ѣ да҆ рекꙋ | дѣ́йства моегѡ: в' домꙋ на́шемъ вапе-|мꙋ и҆ напраша́емꙋ, вѣ́ци' въ и҆́стинꙋ ин-|ко́мꙋже трєбꙋемꙋю, ѿ ѡ҆наго́же вре́мене нам҃ | стѧжа́нꙋю, нашє́ствїа гл҃ю Сармат-|скаго въ ваш҃ землю ѧ҆зы́ка: є҆гда́ и҆ | по̀ бра́ни съраже́нїи, пораже́нїꙋ ѡ҆'же и҆ | побѣжде́нїꙋ. ва҆́шими же и҆ на́шими и | Ѧ҆гарѧнскими вон, ѧ҆зыкꙋ ѡ҆номꙋ бы́к҃ш: плѣне́на ѡ҆'вы бы́сть, мн҃ѣ съ ско-|йми ча́ды. ѡ҆наго прослáвнаго и҆ пре-|свѣ́тлаго домꙋ Могѝлвꙋ. ѿ то́лѣ. ѡ҆'бо на́шими ѡ҆нде тогда́ бывшими корн-|ствова́ннꙋ и҆ съ и҆нѣ́ми въкꙋпѣ кни-|га́ мниже и҆ вѣ́ми прнше-сѣ́ннꙋ (ѡ'сѣмейнѣ́йшїй пастырꙋ Нача́лнце) по́мню. | По̀ времени же нема́лѣ, є҆гда

юнóшескїй въ вóзрастꙋ достиг҃нꙋвши ми, мно-|гꙋю ѝ тéплꙋю къ Рúмскомꙋ, ѝлѝ Латúн-|скомꙋ, нам ѣвѣ съролномꙋ ꙗзы́кꙋ, его-|дúннꙋю ,васнь в҃ ср҃цѝ мóемъ съ мжах лю-|бóкъ толúкш ѣко мáла нé ѿ ѝнѣмъ чем, | въ ѻ҃мѣ же ѝ въ ср҃цѝ пó-мысли ѿвнешáм | бѣхѫ, нóщїю ѝ дн҃ю, рáзвѣ ѿ ꙗзы́ка | извычéнїи, непрестáнно глꙋмлáхсѧ. | Дондеже премꙋдрости наставникъ, ѝ | смы́слꙋ дáвецъ, ѣже ѻ҃бо къ ꙗзы́ка | любвѝ многопáлнꙋю, раждéгшагѡ сѧ | моегѡ́ ср҃ца жáждꙋ, сцéглым навыкноé-|нїем (ѣже въ ѝстинꙋ) не ѿ писменúч-|ном. хúтрости, нн҃ѣ ѿ чáстагѡ ѥже съ к҃ськми добрѣ же ѝ нейскꙋснѣ кѣдѫщими, безствднагѡ моегѡ́, времéннѣ же ѝ без. | времéнну, съвѣсѣдовáнїа, ѻ҃потреглé-нїем ѻ҃толúти бл҃гонзволи́. Тогдà їже| младéнца ѻ҃мꙋдрáющагѡ просвѣти́-|телною, пóмощїю, ѿ ѿнꙋдꙋнагѡ не-|кѣдéнїа, мóй твѣрдшїй помáлꙋ къꙁ-|никнꙋвꙋ ѻ҃м, книжица сѝѧ, ѝво ѻ҃бо | ѧкѝ ѻ҃довѣйшаѧ мѝнѣ къ разꙋмѣнїю, | ѝво же ѣкѡ къ ѝстинꙋ къ ѥже хр҃ no-|дражáши ѝскꙋсенѣйшаѧ ѻ҃чителница сѣ-|цаѧ (ѣкѡжде самаѧ себѣ вс҃ькми ѥѧ | в҃ѣхъ четырех глакáми чáстей, ѻ҃казꙋ-шꙋ ѝ съставлѧ, плáнꙋ въ сáмом, быти | нѣном бж҃твéнным премꙋдрости) рѣд-|чáйше мóею ѡплагáше сѧ рѣкꙋ. Дондеже | том бг҃одъхновенѣйшїй рáзвѧ, ѻ҃мꙋ| моемꙋ ѝ ср҃цꙋ, Бж҃твéнымъ нѣрастꙋщнѡ | схвъкꙋпѝт сѧ рачéнїемъ, ѝ негли г҃ꙗ ꙗ маноквнїю, ѣкѡ дaй сѝм ꙗзы́комъ, слáвѣнх.....

34. *Imitarea lui Christos*, Măn. Dealului, 1647. Inceputul prefeței.

Restul lipsește în copia lui I. Bogdan. Formula de încheiere o reproduc după *Rev. p. ist., arch. și fil.*, 11 (1910), p. 320:

Здравствꙋй ѡ҃ц҃е, ѡ҃ц҃емъ, бл҃гостынѣйшїй, | Твоегѡ́ бг҃оизбранагѡ Прѣѡ҃-цѣнства, | ѡ҃бóмагѡ спсéнїа рачителнѣйшїй рáбъ,

Ѡ҃рестъ Настꙋрéлъ
вторый логодет҃ Ѫ҃гровлахїйскїа землѧ.

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

Precuvântare.

Prea sfinţitului şi de Dumnezeu alesului şi prea înţeleptului în Christos părintelui, domnului domnului Varlaam, cu binecuvântarea dumnezeească mitropolit al Sucevii şi arhiepiscop a toată ţara Moldovii, prea căldurosului viu stăpânitor şi binefăcător, cel mai jos iscălit, ca un rob închinându-i-se, îi zice, să se bucure (îl salută).

Cartea aceasta purtând frumosul titlu despre Imitarea lui Christos şi prea vrednică fiind a se numi cu toată dreptatea aur adevărat, de multă vreme, ca să zic aşa din anii copilăriei mele, aruncată şi prăfuită în casa noastră, ca un lucru ce, în adevăr, nu era de nevoe nimănui. a fost luată de noi, din vremea aceea, adică din vremea venirii neamului Sarmaţilor[1]) în ţara noastră, când după luptă, fiind bătut şi biruit acel neam de oştile voastre şi ale noastre şi ale Agarenilor, fu prinsă (robită), voi mama cu copiii săi, a acelei prea slăvite şi prea luminate case a Moghileştilor. Pe atunci mi-aduc aminte că a fost adusă de către ai noştri, cari au fost acolo şi au cumpărat-o împreună cu alte cărţi şi lucruri — o prea sfinţite cap al păstorilor! Şi nu după puţină vreme, ajungând la vârsta tinereţelor, am căpătat aşa dor în inima mea, multă şi caldă şi de Dumnezeu dată dragoste pentru limba râmlenească sau latinească, nouă vădit înrudită, astfel că în minte şi în inimă nu mai purtam aproape nici un alt gând, decât să învăţ această limbă, noaptea şi ziua, fără încetare exersându-mă. Până ce şeful înţelepciunei şi dătătorul de înţeles (de pricepere) a binevoit să potolească setea inimei mele aprinse de dragostea plină de flăcări pentru (această) limbă, printr'o deosebită deprindere (învăţătură) — într'adevăr — nu numai din înţelepciunea cărţilor scrise, ci şi convorbirea vremelnică şi nevremelnică cu toţi cei ce o cunoşteau bine şi în chip natural (nu artificial), fără să-mi fie ruşine. Astfel, cu ajutorul luminat al celui ce povăţueşte pe tineri (tineret), din neştiinţă pe încet s'a ridicat mintea mea prea tâmpită, (şi) cartea aceasta, poate ca una ce era mai potrivită pentru înţelegerea mea, poate ca una ce era învăţătoarea cea mai iscusită pentru a imita în adevăr pe Christos — precum singură pe sine, în toate cele pentru ale ei capitole, se arată, plină fiind de toată înţelepciunea cerească şi dumnezeiască — foarte rar era pusă la o parte de mâinele mele, până ce filosofia ei, inspirată de Dumnezeu, pătrunse în mintea şi inima mea, unindu-se cu iubirea statornică de Dumnezeu, şi printr'o arătare dumnezeiască[2]) s'a îngăduit ca această mică floare de aur să fie înfăţişată lumii în limba sfântă slavonă (aşa cum a mai fost tradusă în alte multe limbi orientale şi occidentale, după ceea ce am auzit spu-

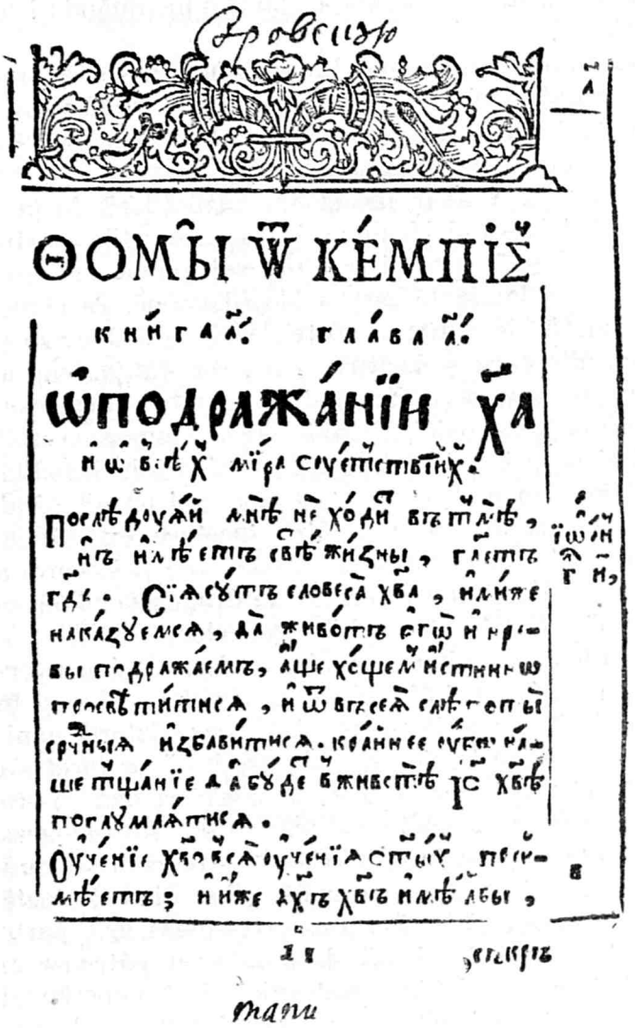
[1]) Se'nţelege: Polonilor.

[2]) Până aici am urmat traducerea lui Ion Bogdan; de aici înainte, exemplarul vazut de Ion Bogdan întrerupându-se, urmez traducerea lui P. P. Panaitescu, care a tradus prefaţa, după textul slavon din Crestomatia lui F. Buslaev (v. bibliografia mai jos). Comparând traducerea lui I Bogdan cu aceea a lui P. P. Panaitescu, observam că Buslaev a dat numai fragmente din prefaţă, omisiunile găsindu-se, în schimb, în textul şi traducerea lui I. Bogdan.

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

nându-se la multă lume şi după cum eu însumi mi-am putut da seama de aceasta).

Am fost împins şi încurajat până acum de influenţa iubirei mele pentru aceste două limbi, adică slavona şi latina. Traducerea acestei mici cărţi de aur, zămislită de mult timp în mintea mea, ca un fruct arzător de dragoste, a fost făcută pentru folosul obştesc, ca şi pentru al meu personal.

ѲОМЪІ Ѡ КЄ́МПІЄ̆

35. *Imitarea lui Christos*, Măn. Dealului, 1647. Inceputul textului (p. 1).

Dumnezeu cel a tot puternic, care hotărăşte orice lucru şi alcătueşte totul spre binele lumii, a binevoit ca această carte folositoare sufletului să fie, în sfârşit, îmbrăcată în timpul de faţă în haina slavo-iliriană, *înăuntrul meu*, prin adevăr, iar nu prin ştiinţa umană, pentrucă este o culegere de înţelepciune, o creatoare a binelui, scaunul duhului sfânt şi un propovăduitor al cuvântului lui Dumnezeu creatorul.

Fii sănătos Părinte al Părinţilor cel prea binefăcător. Al prea Sfinţiei Tale, de Dumnezeu alesul de ambele părţi, mântuire caută prea iubitul rob.

Orest Năsturel, al doilea logofăt al ţării Ungrovlahiei.

Celelalte foi liminare lipsesc din fotografiile Acad. Române.

La începutul textului se afla titlul cu numele autorului (facs. 35):

ѲОМЪІ Ѡ КЄ́МПІЄ̆
КНИ́ГА А̑. ГЛАВА А̑.
Ѡ ПОДРАЖА́НІИ ХА.

Thoma de Kempis, Cartea I, capitol 1, Imitarea lui Christos.

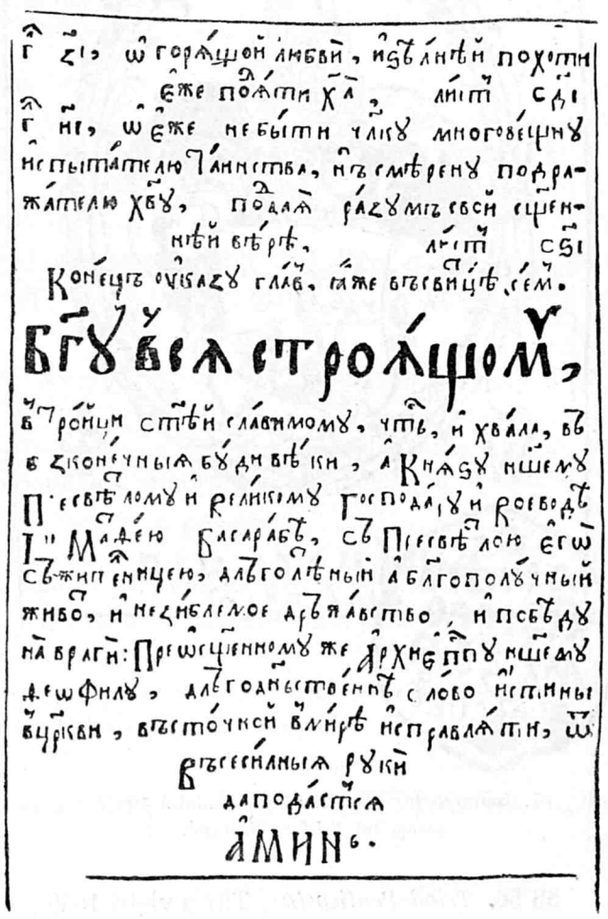
Pe primele 4 foi, dintre cele 10 dela sfârşit, este tabla de materii. Pe foaia a 5-a acest epilog (facs. 36):

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

БГ҃У ВѢСѢ СТРОА҆ЩОМ҃,

в҃ трóйци сты҃ѣй слáвнимомѹ, чт҃ь, и̂ хвáла, въ безконéчныа вѣ́ди вѣ́ки, а̂ Кнáзѹ нш҃емѹ Пресвѣ́ломѹ и̂ велúкомѹ Господáрѹ и̂ Воєводѣ Iѡ҃ Мáдéю Басарáбѣ, съ Пресвѣ́лою є҃гѡ̀ съжúтелúницею, длъголи҃тный а̂ бл҃гополѹ́чный живо҃, и̂ незúблемое дръжáвство, и̂ побѣ́дѹ на врагѝ: Прeѡсщ҃енномѹ же а̂рхиепⷭ҃пѹ нш҃емѹ Θеѡфúлѹ, длъгодѣ́йственнѣ слóво и̂стúны вѹ҃ цр҃кви въстóчной вѹ҃ мúрѣ и̂справлáти, ѡ҃ Въсесúльныа рѹ́кѝ да подáстѹ҃ся а̂мúнь.

Lui Dumnezeu a tot întocmitorul, Celui în sfânta Treime slăvit, cinste şi laudă fie în veacurile cele fără sfârşit; iar Domnului nostru, prea luminatului şi marelui domnitor şi Voevod Io Matei Basarab, împreună cu prea luminata lui soţie, vieaţă lungă şi fericită şi domnie neclintite şi biruinţă împotriva vrăjmaşilor; iar Preasfinţitului nostru Arhiepiscop Teofil, zile multe, să propovăduiască cuvântul adevărului în bisericele Răsăritului; în lume a îndrepta, a tot puternicele mâini să-i îngădue, Amin.

36. *Imitarea lui Christos*, Măn. Dealului, 1647. — Epilogul.

La f. 5 verso, dela sfârşit, se află stema lui Udrişte Nasturel, cu următoarea inscripţie (sus): **ЗНАМЕНІЄ СМѢРЕННАГѠ ПРѢВОДНИКА**; în parţi iniţialele **V Н Ѡ Ф**: jos; **НА ПАМАТЬ ЗДѢ ПРИЛОЖИСА** (Semnul smeritului traducator, U(drişte) N(ăsturel) ot F(iereşti) spre amintire aci s'a adăogat)

Stema reprezintă un scut pe care e desenat un leu stând pe picioarele din urmă, iar cu cele din faţă ţine o cruce, cu care loveşte într'un şarpe. (Simbolul: puterea şi credinţa bat necredinţa. In al doilea plan, este un coif de pene cu o coroana; în planul al treilea un turn cu o poarta şi 2 ferestre. Totut este înconjurat într'o ghirlanda (facs. 37).

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

Pe verso ultimei foi se află notiţa următoare, pe care o reproduc numai în limba română (v. *Rev. p. ist. arch. şi fil.*, 11 (1910), p. 322, unde se dă şi textul slav):

Pentrucă ne-am trudit oameni cu greşeli şi nevoiaşi... smeriţii Proca Stanciulovici, Radul Staicovici, Teodor Dumitrievici şi micul Ivanovici.

37. *Imitarea lui Christos*, Măn. Dealului 1647. — Stema lui Udrişte Năsturel.

General P. V. Năsturel, *O carte românească din 1647 (Imitatio Christi)*, în revista *Albina*, nr. 10, 9 Decemvrie 1907, p. 319–324; acest articol a fost reprodus de autor şi în *Revista pentru istorie, archeologie şi filologie*, XI (1910), p. 316–322. — Dr. Ilarion Svencickiy, Каталогъ книгъ церковнославянской печати Жовкв. 1908, nr. 481. Eufrosina Dvoicenco, *Un studiu necunoscut al lui Hasdeu despre traducerea cărţii „De imitatione Christi" în 1647*, în *Revista istorică*, 18 (1932), p. 315—329 (arata şi bibliotecile slave în care se gasea cartea înainte de razboiul 1914—1918 şi o bogata bibliografie slava) P. P. Panaitescu, *L'influence de l'oeuvre de Pierre Mogila archevêque de Kiev dans les Principautés roumaines*, Paris 1926, p. 83—84 (fragmente din prefaţă, dupa ediţia F. Buslaev, traduse în franţuzeşte).

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române (8 pagini în legatura cărţii vechi nr. 55, exemplarul care a fost la Moscova).

New-York City: Biblioteca George A. Navrotsky, refugiat rus (informaţia d-nei E. Dvoicenko).

Lwòw: Muzeul bisericesc.

55-56. *Triod-Penticostar*, Târgovişte 1649. — Slavoneşte, redacţie mediobulgară.

N. Iorga a observat foarte bine că I. Bianu şi N. Hodoş, *Bibl. rom veche*, I, p. 171—175, nr. 55—56 au înregistrat, greşit, la 2 numere bibliografice, una şi aceiaşi carte.

Prefaţa urmeaza, dupa titlu, pe 5 pagini; ea n'a fost reprodusa de I. Bianu şi N. Hodoş, spunând ca are «cuprins religios». Realitatea este, dupa informaţiile orale ale d-lui P. P. Panaitescu, că are un cuprins de mare însemnatate culturala, dar este scrisa într'o

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

limbă slava cu foarte multe greşeli, de un slab cunoscător al frazei slave şi de aceia aproape intraductibilă.

I. Bărbulescu, *Versificarea la noi înainte de Dosoftei*, in *Arhiva*, 30 (1923), p. 197—199, traduce în româneşte câteva din versurile (2 sau 4, de câte 13 silabe) introductive la sinaxarele diferitelor sărbatori. — N. Iorga, *Doamna Elina a Ţerii-Româneşti ca patroană literară*, in *Acad. Rom., Mem. secţ. ist.*, s. III, t. XIII (1932—1933), p. 57—67, reproduce, cu greşeli, prefaţa slavă şi rezumă părţile traductibile.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.
Bucureşti: Biblioteca Institutului de Istorie Universala «N. Iorga».

61. *Indreptarea legii*, Târgovişte 1652.

Tradusă in latineşte de Petru Dobra. in anul 1722 (cf. *Wiener Jahrbücher der Literatur*, XXV, p. 158—167).

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.
Bucureşti: Biblioteca Ion I. C. Bratianu.

62. *Târnosanie*, Târgovişte 1652.

Sfârşitul prefeţii in *Bibl. rom. veche*, I, p. 206, in limba slava, este greşit transcris şi socotit ca intraductibil. D-l prof. Damian P. Bogdan reconstitue corect textul şi da urmatoarea traducere:

Гъ Бъ Вѣсѣхъ да подастъ братолюбїе Вашемѹ и мнѣ еже къ сн҃їю прошенїѭ.

Domnul Dumnezeu să încredinţeze pe toţi dragostei voastre frăţeşti [prefaţa estre adresată clerului şi slujitorilor ţării] iar pe mine mântuirei cerute.

Сн҃енѣ жителѣствѣните ѡ Гд҃ѣ и многолѣтнѣ мнѡгих блг҃ѣдѣлѧ, вы҃ше начертанныи Рачитъ и привѣствѣет҃.

Mântuiţilor, vieţuiţi întru Domnul şi întru mulţi ani multe fapte bune, cel mai sus însemnat [Mitropolitul Ştefan, autorul prefeţii] poftеşte şĭ salută.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române (2 exemplare).

64. *Catehismul calvinesc*, tipărit la Belgrad (Alba Iulia) 1656.

Datele din *Bibl. rom. veche*, I, p. 207, luate din ediţia Gh. Bariţiu, trebuesc completate, dupa original, astfel:

ѠКѪТѢЛЬ. | Катихизмѣшѧлнїй кѫ | ръспѣнсѫ, дєй скръпт҃ра сѣтъ. .Д҃потрйва ръс҃ пѣнсѫлнїй ѧ доѧѡ цъв҃, | фъръж скн҃ртѣръж (sic) сѣтъ.

La f. 6 r. din caetul **Н**:

Шй сѧѳ типърйть .ѧ. чита́те .ѧ. | Бѣлгрдѧ. Въ лѣт҃, ѿ рождт҃ва хрнстова. ѧ҃.Х҃.Н҃Ѕ. мц҃а | ю҃е. к҃е. дн҃ь.

La sfârşit:

Блѣт ѧ҃.Х҃.Н҃Ѕ. | Кой Гѣѳ҃, Мѡѧ.

Formatul 13,50 × 9 cm., 189 foi distribuite în 24 caete de câte 8 foi fiecare, afara de caetul **Н**, care are numai 6 foi şi de caetul **Ѡ**, de 7 foi. Caetele numerotate jos, astfel: **А, Б, В, Г, Д, Ѳ, Ж, З, З, І, И, К, Л, М, Н** (f. 6 v. alba), **О** (f. 1 r. alba), **П, Р, С, Т, Ѹ, Ф, Х, Ѡ.**

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

Cerneală neagră, 16 rânduri pe pagină. Un chenar simplu la începutul textului şi vignete florale simple la sfârşitul celor 3 părţi ale cărţii.

După imprimarea *Bibliografiei*, Academia Română a avut un exemplar din această carte, care a fost trimeasă în 1916 la Moscova, de unde nu a fost restituită.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române (dar dela d. Virgil Drăghiceanu).

65-66. **Dosofteiu,** Mitropolitul Moldovei, *Psaltirea în versuri* şi *Acatistul Maicii Domnului*, tipărite la Uniev 1673.

In mai toate exemplarele văzute, aceste 2 cărţi sunt legate la un loc.

Pentru noi exemplare, care au circulat prin Ardeal (comuna Ip, jud. Salaj), v. C. Lacea, *Bibliografie şi literatură veche*, în *Dacoromania*, IV, partea a 2-a (1924—1926), p. 959—961.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

Cluj-Sibiu: Muzeul Limbei Române.

67. **Pilutio,** *Catechismul creştinesc*, Roma 1677.

Exemplarul dăruit Academiei Române de Emile Picot şi descris în *Bibl. rom. veche*, I, p. 216, a fost trimes în 1916 la Moscova, de unde nu a fost restituit.

68. *Cheia înţelesului*, Bucureşti 1679.

La descrierea făcută în *Bibl. rom. veche*, I, p. 217–222 să se adaoge: cele 18 predici din această carte sunt traduse din limba slavă, din opera lui Ioanichie Galeatovschi, Ключъ Разѣмѣнїа (Cheia înţelesului), ediţia II, îngrijită de autorul însuşi şi tiparita de Mihail Sliozca la Lwów, în 1665. Însăşi foaia de titlu reproduce exact foaia de titlu a cărţii lui Galeatovschi (compară facs. 183, *Bibl. rom. veche*, I, p. 219 cu planşa III din Ştefan Ciobanu, *Din legăturile culturale româno-ucrainene* ...). După cercetarile documentate ale lui Şt. Ciobanu, iniţiativa şi îngrijirea traducerii a luat-o Varlaam, mitropolitul Ţării-Româneşti.

Faptul că un exemplar din *Cheia înţelesului* se găseşte legat la un loc cu ms. rom. al Academiei Române nr. 4648, nu e o întâmplare. Manuscriptul conţine alte 12 predici tot din Cazania lui Ioanichie Galeatovschi, care trebuia, probabil, sa fie şi ele tiparite. Varlaam fiind nevoit a părăsi scaunul mitropolici curând după tipărirea cărţii (26 Aprilie 1679), cele 12 predici au rămas netipărite.

Vezi pe larg studiul lui Ştefan Ciobanu, *Din legăturile culturale româno-ucrainene. Ioannichie Galeatovschi şi literatura românească veche*, în *Anal. Acad. Rom.*, s. III, lit., t. VIII (1938), p. 170—204.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

69. **Dosofteiu,** *Dumnezeiasca Liturghie*, Iaşi 1679.

Semnalam exemplarul descoperit în Biblioteca Universităţii din Upsala, legat la un loc cu un manuscript slavon. Faptul prezintă însemnatate nu numai pentruca exemplarul a aparţinut spătarului Nicolae Milescu, dar şi pentrucă pe prima pagină a cărţii, jos, se găseşte următoarea notă a învăţatului suedez J. A. Sparwenfeldt (facs. nr. 38 şi 39):

Valacchicus hic liber Lithurg(icus) factus est meus ex dono Nob[ilis] Nic[olai] Spatharij Moldo-Walaccho. Sac. Tsar. Mayti a sacretis, olim in Chinas ablegati. Moscwae d. 30 Ian. 1685 — J. A. Sparwenfeld.

Anal. Acad. Rom., Partea administrativă şi desbaterile, s. II, t. XXXIII (1910—1911), p. 38. — N. Iorga, *O tipăritură românească la Upsala*, în *Anal. Acad. Rom.*, ist., s. III, t. VI (1927), p. 73—78.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

72. Dosofteiu, *Molitvenic de 'nțăles*, **Iași 1681.**

Volumul are 5 foi liminare, nenumerotate și 155 foi numerotate (*Bibl. rom. veche*, I, p. 238 arată greșit că sunt 4 foi liminare).

38. Dosofteiu, *Dumnezeiasca liturghie*, Iași 1679. — Prima pagină, cu nota învățatului suedez J. A. Sparwenfeldt.

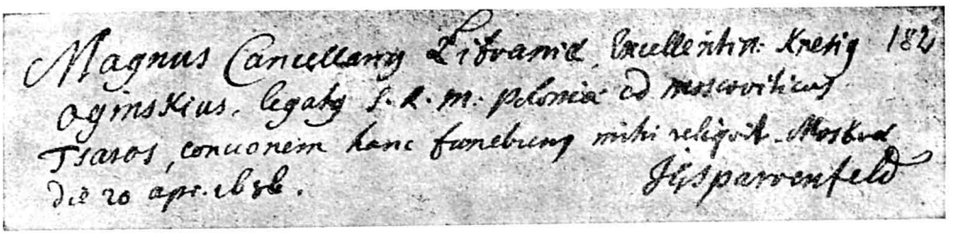
BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

D. Pușchilă, *Molitvenicul lui Dosoftei*, în *Anal. Acad. Rom.*, lit., s. II, t. 36 (1913—1914), p. 1—114 (studiu filologic).

București: Biblioteca Academiei Române.
București: Biblioteca Ion I. C. Brătianu.

73. Dosofteiu, *Viețile Svinților*, Iași 1682—1686.

Din descrierea făcută în *Bibl. rom. veche*, I, p. 240—246 se știe ca cel mai complet exemplar al acestei cărți se oprește la ziua de 10 Iulie. Acest fapt nu trebue interpretat în sensul ca nu s'au gasit exemplare complete, ci — dupa cum observă G. Pascu, *Istoriea*

39. Alta însemnare a învățatului suedez J. A. Sparwenfeldt, despre Nicolae Milescu, scrisa pe cartea lui Dosoftelu, *Dumnezeiasca liturghie*, Iași 1679.

literaturii romîne din secolul XVII, Iași 1922, p. 129 — „cartea lui Dosofteiu a ramas neterminata pentru 11—31 Iulie și August". Intr'adevar, din nota tiparita la f. 137, din vol. III, la sfârșitul textului pentru luna Mai (reprodusa în *Bibl. rom. veche*, I, p. 246), se vede ca vol. III se terminase de tiparit abia în luna August 1686, când trebue ca a început și tiparirea vol. IV. Dar, cum Dosofteiu a fost ridicat de Sobieski în luna Sept. 1686, tiparirea volumului nu s'a putut termina.

București: Biblioteca Academiei Române.

77. Dosoftei, *Liturghie și Rugăciuni*, Iași 1683.

Intr'un exemplar foarte defectuos al Academiei Române, la f. 7 verso, sunt urmatoarele 2 rânduri în slavonește, autograful lui Dosoftei. Din rândul al treilea nu se mai poate citi clar decât iscalitura, restul fiind taiat; reconstitui pe baza unor litere aruncate:

† Дѧмитрашкѡ Маріѧ, и чѧд ихъ и рѡд ихъ.

† И Леонтіе, Миснра, Маріѧ, и чѧд и рѡдителе ихъ [и чѧд ихъ .....] и Досоѳеи.

(Dumitrașco, Maria și copiii lor și neamul lor.

Și Leontie, Misira, Maria și copiii și părinții lor și copiii lor... și Dosothei).

Aceste însemnari, nepublicate până acum, dar semnalate vag de N. Iorga, *Istoria literaturii românești*, vol. I, ed. II, București 1925, p. 369—370, alaturate la cele cunoscute lui B. P. Hașdeu (*Archiva istorică*, I, partea 1, p. 118), sunt puținele știri aratate de Dosoftei însuși, asupra familiei lui.

București: Biblioteca Academiei Române.

79. Dosofteiu, *Parimiile*, Iași 1683.

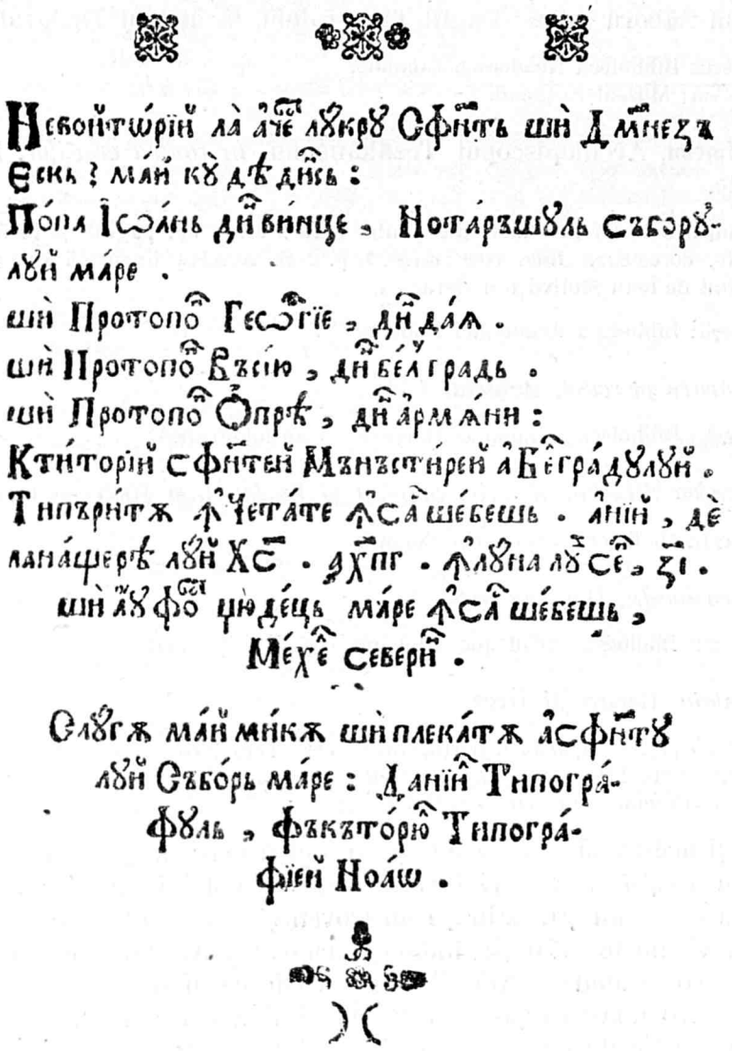
In *Bibl. rom. veche*, I, p. 269, cu prilejul descrierii ce i fac cărții, autorii arata la «F. 130: Sivila Eritrea». Intr'adevar, la f. 130 v.—132 v., Dosofteiu a reprodus niște versuri latinești scrise în litere cirilice și însoțite de traducere românească și polona, cuprinzând

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

prezicerea Sibilei Eritreia despre «giudeţul» de apoi. Versurile sunt urmate de o notă lamuritoare asupra Sibilei Eritrea.

Despre acestea, v. mai pe larg Şt. Ciobanu, *Versuri poloneze necunoscute în opera Mitropolitului Moldovei Dosoftei*, Bucureşti 1940 (extras din *Mélanges Drouhet*).

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

Невойтѡрїй лѣ а҃ч҃ѣ лѣкрѹ Ѳфн҃тѣ шн Дмнезѣ
Есть? мн кѹдѣдньь:
Попа Іѡнь дн҃ винце, Нотарѣшѹль Съборѹ-
лѹй маре.
шн Протопо҃ Гесѡгїе, дн҃ дам.
шн Протопо҃ Въсію, дн҃ бѣлградь.
шн Протопо҃ Ѻпрѣ, дн҃ армнн:
Ктиторїй Сфн҃тей Мънстирей а҃ Бѣградѹлѹй.
Тнпърнтѫ ѫчетате ѫса шебешь. анїй, дѣ
ланѣщерѣ лѹй Хс҃. ѯхпг. ѫлѹна лѹ с҃ѣ, ѯї.
шн а҃ѵ҃фо҃ цюдець маре ѫса шебешь,
Мехѣ Себерн҃.

Слѹгѫ мнй мнкѫ шнплекатѫ асфн҃тѹ
лѹй Съборь маре: Данїн҃ Тнпогра-
фѹль, фактѡрїю Тнпогра-
фїей Ноѧш.

40. *Sicriul de aur*, Sas-Sebeş 1683. — Ultima pagină.

80. *Sicriul de aur*, Sas-Sebeş 1683.

Cartea este descrisă în *Bibl. rom. veche*, I, p. 269) ca având numai 4 + 168 foi numerotate. Exemplarul Muzeului Naţional din Budapesta are la sfârşit încă o foae nenumerotata. Pe o faţa cuprinde «Smintelele» şi pe ultima pagină aceasta listă (facs. nr. 40):

Nevoitorii la acest lucru sf(â)ntŭ şi D(u)mnezăescŭ, maĭ cu deadinsŭ:
Popa Ioanŭ din Vinţe, Notarăşulŭ Săboruluĭ mare.

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

şi Protopop Gheorghie, din Daĭa.
şi Protopop Văsiĭu, din Belgradŭ.
şi Protopop Oprea, din Armiani.

Ctitoriĭ sf(i)nteĭ Mănăstireĭ a Belgraduluĭ. Tipărită în Cetate în Sasşebeşŭ, aniĭ de la naşterea luĭ H(risto)s 1683, în luna lui Sept. 17 şi au fost gĭudeţŭ mare în Sasşebeşu, Méhel Severin. Slugă maĭ mică şi plecată a sf(â(ntuluĭ Săborŭ mare: Daniil Tipografulŭ, făcătorĭul Tipografieĭ Noao.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.
Budapesta: Muzeul Naţional.

81. Simeon, Archiepiscopul Tesaloniculuĭ, *In contra eresiilor*, Iaşi 1683. — Greceşte.

Volumul are 14 foi nenumerotate (dintre care 2 albe), 391 pagini şi 14 foi nenumerotate (nu 16, corecteaza *Bibl. rom. veche*, I, p. 274). Acestea din urma au un indice de lucruri alcătuit de Ioan Molivd din Heraclea.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

82. *Cărare pe scurt*, Belgrad 1685.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române (copie fotografica).

83. *Slujba Sfinţilor martiri Serghiu şi Bachu*, Iaşi 1685. — Greceşte.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

84. *Ceasloveţŭ*, Belgrad 1687.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române (copie fotografica).

86. *Biblia*, Bucureşti 1688.

Pe ultima pagină tipărită a cărţii, într'unele exemplare, se găsesc urmatoarele 16 rânduri necunoscute *Bibl. rom. vechi*, I, p. 291 (între paragrafele «Pre tine pravoslavnice cititorĭu ...» şi «Precumŭ dorescŭ să soséscă ...»):

Insă şi acésta să ştiĭ, că de veĭ osteni a cerceta pre amăruntulŭ înţelesulŭ alŭ aceştiĭ sfinte scripturi şi de-l veĭ potrivi cu niscare izvoade afară denŭ céle elineşti, lătineşti au sloveneşti, au a altora limbi şi nu să va potrivi, să nu te grăbeşti îndatăşŭ cumva a defăima, ce să cauţi, că între alte izvoade elineşti, veĭ afla unŭ izvodŭ, ce au fostŭ tipăritŭ la Franco Fortŭ, care izvodŭ ĭaste dupre celŭ vechĭu alŭ 72 de dascali Ovréĭ, ce Ptolomeu Filadelfulŭ au făcutŭ de au tălmăcitŭ scriptura sfântă cea veche de pre limba ovreĭască pre elinéscă. Tălmăcitoriĭ dară aĭ aceştiĭ sfinte scripturi pre acela l-au alesŭ maĭ adevăratŭ, şi dupre acela au şi tălmăcitŭ. Deci potrivindu cu acela veĭ afla pre ce cale au umblatŭ. Iară de te veĭ îndoi cumva şi pentru izvodulŭ acela, socotindŭ cumŭ nu s'au nemeritŭ izvodŭ bunŭ, alunecându-te dupre alte bibliĭ ce multe încă s'au tipăritŭ, de mulţi, ce s'au făcutŭ dascali tălmăcitori scripturilorŭ sfinte, trăgându-le şi copilindu-le (sic) maĭ vârtosŭ în voĭa numaĭ şi părérilorŭ, cariĭ, nu ştimŭ, maĭ multŭ au smintit rodulu omenescŭ, au au turburatŭ cetitoriĭ.

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

Ce noĭ, spre acéstea nimicŭ nu vomŭ lunica, că amŭ văzutŭ acumŭ, în anulŭ dela spăseniĭa lumiĭ 1687, de nou elineşte dândŭ în tiparĭu Veneţiĭaniĭ ačastaşu sfântă scriptură[1]) şi iară aceluĭ izvodŭ urmară.

Exemplarele care au aceste rânduri au altă vignetă la sfârşitul cărţii, decât celelalte exemplare.

N. Iorga, *In legătură cu Biblia de la 1688 şi Biblia de la 1667 a lui Nicolae Milescu*, în *Anal. Acad. Rom.*, ist., s. II, t. 38 (1915—1916), p. 37—43 susţine că Biblia dela Bucureşti «e lucrată după a lui Milescu, pe care o strică adesea dregând-o».

Const. Solomon, *Biblia dela Bucureşti (1688). Contribuţiuni nouă istorico-literare*, Tecuciu 1932, susţine că fraţii Radu şi Şerban Greceanu o traduc din greceşte. — N. Iorga, *La Biblia lui Şerban Vodă*, în *Revista istorică*, 24 (1938), p. 193—196 întăreşte afirmaţia că traducerea lui Milescu este baza, Grecenii făcând operă numai «de netezire»; reduce rolul lui Ghermano de Niş, corectând că e Nyssa Capadociei, iar nu Nişul sârbesc şi atribue stolnicului Const. Cantacuzino merite mai mari în traducerea şi tipărirea Bibliei, decât s'a crezut până acum. O prezentare mai completă a controversei, susţinând, caşi N. Iorga, pe Milescu autor al traducerii, v. G. Pascu, *Note despre Milescu*, în *Revista Critică* IV (1930), p. 90—97.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.
Bologna: Biblioteca Universităţii (exemplar fost al Papei Benedict al XIV-lea).

88. *Poveste la 40 de mucenici*, Alba-Iulia 1689.

Exemplarul descris în *Bibl. rom. veche*, I, p. 296, fost al lui I. M. Moldovan, este acum în:

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

89. Maxim Peloponezianul, *Manual în contra schismei Papistaşilor*, Bucureşti 1690. — Greceşte.

Cartea este descrisă complet în *Bibl. rom. veche*, I, p. 297—298. Să se adauge că ea a fost tradusă în româneşte, sub titlul *Carte sau lumină* şi tipărită la Snagov, 1699 (v. *Bibl. rom. veche*, I, p. 370—372, nr. 114).

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

90. Meletie Sirigul, *Întâmpinarea la principiile catolice şi la chestiunile lui Ciril Lucaris*, Bucureşti 1690. — Greceşte.

Cartea a fost tipărită, după cum s'a arătat în *Bibl. rom. veche*, I, p. 298—315), împreună cu alta, scrisă de Dositeiu, Patriarhul Ierusalimului, *Manual în contra rătăcirii calvine*.

Patriarhul Dositeiu scrie şi la prima carte 2 prefeţe; autorii *Bibliografiei* au reprodus prefeţele, prima în întregime, a doua fragmentar, însoţite de traduceri române de prof. Şt. Michăileanu. O altă traducere integrală a prefeţei a doua («către fraţii şi fiii noştri cititori») a făcut Protosinghelul Neofit Scriban în Iaşi 1840 şi este publicată de Th. Codrescu în *Uricarul*, VII, Iaşi 1886, p. 33—42.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

101. *Ciasloveţ*, Sibiu 1696.

N'am văzut încă exemplar complet din această carte; cel descris de A. Filimon *Dacoromania*, VI (1929—1930), p. 374—375 a fost cumpărat de Academia Română şi are dela f. 2—330 (ultima foae greşit legată la începutul volumului).

[1]) Despre ediţia veneţiană, vezi N. Iorga, în *Anal. Acad. Rom.*, s. II, t. 38, p. 39—42 (prefaţa ei, în româneşte) şi p. 44—46 (textul grecesc).

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

Cuprinde:

Polunoștnița de toate zil(ele). f. 2. Polunoștnița de Sâmbătă, f. 37. «Inceputulŭ itrosului», f. 53 v. «Inceputul lui pervi čas», f. 81 v. Al treilea ceas. f. 90. Al șaselea ceas, f. 97 v. «Inceperea obeadniței», f. 107 v. Al noulea ceas, f. 116 v. Inceputul vecerniei, f. 127. Pavecernița mica, f. 132 v., cea mare, f. 145 v. Troparele Invierii, f. 171 v. Stihiri de pocaință, f. 174 v. Troparele și condacele zilelor, f. 176. Ceasurile la Paști, f. 191 v. Cinstitul Paraclis al Precistei, f. 194. Rugaciunile la cuminecatura, f. 211 v. — după cuminecatură, f. 226 v. Rugăciuni de seară, f. 230 — ale dimineții, f. 236 v. Sinaxarul lunilor, f. 245–330 v.

Mult nu mai poate lipsi după această foae, pentrucă la f. 330 v. avem începutul tablei cuprinsului: «Scara pe scurtŭ...».

La f. 244 v. următoarele rânduri pentru greșelile tipografice:

Pre tine, Pravoslavnice Cetitorĭu, cu umilință te rugămŭ: unde vei afla nescare greșuri în lucrul acesta al nostru, în slove, în cuvinte, să nu blastămi, ce cu blândețe îndreptează și plinéaște, săvai precât am pututŭ. Cu nevoință amŭ lucrat și precum amŭ aflat în izvodŭ, așa amŭ dat și în typarĭu. Ce te rugăm ĭartă, ca și tu să dobândești ertăcĭune dela domnul nostru I(su)s H(risto)s al căruĭa dar și m(i)lă și noi îi rugăm să fie cu tine pururĭa.

Iubitorŭ de ostenĭală: Pop. Chiriac, g(ravor) i typ(ograf) și Avraam Arhidiac.

București: Biblioteca Academiei Române.

102. *Orânduiala slujbei S-lor Constantin și Elena*, Snagov 1696. — Slavonește și românește.

Să se adaoge ca, acum, Biblioteca Academiei Române are 2 exemplare din aceasta carte. Unul din exemplare are la sfârșit, scris de mâna, Paraclisul Sfinților Constantin și Elena. Celalalt are 8 foi manuscrise adăogate de Mihail, egumenul Manastirii Hurezul, în 1800, cuprinzând: «Litiia hramuluĭ ce sa cântă în postul cel mare».

Ecteniile ce sa zic de preot în postul cel mare și fragment de pomelnic domnesc și de preoți.

București: Biblioteca Academiei Române.

104. *Tâlcuirea Liturghiei*, Iași 1697.

Exemplarul complet are 6 foi + 264 foi numerotate + 2 foi nenumerotate. Pe ultima foae, necunoscută *Bibl. rom. vechi*, I, p. 344–347. sunt tiparite următoarele, în slavonește:

Гй Іс҃е Хе҃, сн҃е ѣдинородный, Без началнаго ти ц҃а, Рекый, Прчстымн҃ѹстй ѩко без мене не можете творйти ничт҃оже, Гй Мон гй, Вѣрою ѵвем, вх дшй моей, й вх срдци, тобою҃ре ченнаа.

Припадаю твоей бл҃гсти, й милсдѣю йже сподобнм есн менѣ грѣшнаго й недостоннаго раба твоего: сію книгѹ с҃т: лтворгню начёнши й съвершйти.

Да бѫдетъ Слава, Бг҃ѹ ѣдйномѹ, въ Т҃ци с҃той славймомѹ, Оц҃ѹ, й сн҃ѹ, и с҃томѹ Дх҃ѹ, нйнѣ й прснw й въвѣки вѣкомъ ѧмйнь.

Смирённый Іеромонах: Іѡсифъ,
Городёцкїй, Тѵпографъ.

Doamne Iisuse Christoase, Fiule unul născut al Tatălui tău fără început, carele a zis cu preacurata gură, că fără mine nu puteți face nimic. Doamne, Domnul meu, cred întru amândoi, în sufletul și în inima mea prin tine spusă.

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

Cad la bunătatea ta şi mulţumesc că m'ai învrednicit pe mine păcătosul şi nevrednicul tău rob această carte, sfânta liturghie începând şi sfârşind. Să fie mărire unului Dumnezeu, mărit întru sfânta Treime, Tatălui şi Fiului şi sfântului Duh, acum şi pururea şi în vecii vecilor amin.

Smeritul Ieromonah Iosif Gorodeckij, tipograf.

Drag. Demetrescu, în articolul *Hatmanul Lupu Bogdan şi Dascălul Ieremia Cacavela*, publicat în *Bis. ort. rom.*, 33 (1909—1910), p. 394—406 susţine ideea că Ieremia Cacavela este alcătuitorul însuşi al acestui tâlc al Liturghiei: l-a scris în greceşte (dar nu l-a tipărit), apoi s'a tradus in româneşte din îndemnul lui Lupu Bogdan, hatmanul (sau poate de Bogdan insuşi), care semnează şi prefaţa. — I. Roşu în *Societatea de mâine*, 1 (1924), p. 477 (greşeşte datând cartea din anul 1679).

Traducere de d-l Damian P. Bogdan.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.
Cluj-Sibiu: Biblioteca Universităţii.

106. *Antologhion*, tipărit de Antim Ivireanu, la Snagov, 1697. — Greceşte.

Exemplarul descris în *Bibl. rom. veche*, I, p. 347—349, fost al lui Gh. Dem. Teodorescu, este acum în Biblioteca Academiei Române.

111. *Mineiul*, tipărit de Episcopul Mitrofan al Buzăului, Buzău 1698.

Formatul este in-folio, iar nu in-4°, cum greşit arată *Bibl. rom. veche*, I, p. 365.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

113. *Bucoavnă*, Belgrad (Ardeal) 1699.

БѢКОΛВНЪ | Чє а҃рє .ѧ. сине дєприндерѣ ѧвъцътѣрїй | копіилwрь лa кáртє. шй Сѷмволѣль крєдйніцїй крєщине|цїи. Зѣчє порѣнчи âлє лéцїй | вéки, шй âлє чéй нóaw. Шáптє | тáйне âлє Бесѣрєчїй Рxсхрй|тѣлѣй. й прочь:

Кѣ вoм прѣ сфйцйтѣлѣй кѵ҃ѳ | ЙѲЙΠΙΘΙЄ Митрополйтѣлѵ | цѣржй Йрдѣлѣлѣй.

Йкѣм .ѧнтжй .ѧтрачéста кип токмй|тѣ, шй тѵпърйтѣ .ѧ. сфйта Митро|полїє .ѧ Бѣлгрáдь.

Дє ΜΙΧΑΙΗ Іцикановйчь, | Тѵпографѣль. | Йнѣль Дóмнѣлѣй ѧаχ҃ѳ *

In-8° mic, 35 foi nenumerotate. Pe verso titlului gravura Sf. Constantin şi Elena.

Cuprinde: slovele; «Insemnare pentru cumŭ sa cade a slovni slovele ce au de asupra titlă», «Prosodiile orthografii». Diferite rugăciuni, Crezul: «Сѵмволь прεѽсѵ҆ѣεннагw Йѳанáсїа Патрїáрха Йлεѯандрїйскаго» (textul în româneşte), «Zece porunci», «Şase săvârşiri ale legiĭ noao», «Intrebăcune câte taine sântu ale legiĭ noao, carele ţine Beséreca Răsărituluĭ...», «Trei fapte bune...» (credinţa, nadejdea, dragostea).

Sfârşeşte astfel:

Sfârşit şi lui D(u)mnezeu laudă.

Purtătoriĭ de grija Typografii cinstitul Protopop Gheorghie Notareşul Dăĭanulŭ.

I. Pan Raţŭ Iştvanŭ Cheşfalud Odorŭ Birăul Belgraduluĭ.

Dr. Veress Endre, *Erdély- és magyarországi régi oláh könyvek és nyomtatványok*, Cluj 1910, p. 30—31. Recitată de Mihai Becicherechi, la Cluj, 1744 *(Bibl. rom. veche*, II, nr. 235). Gregoriu Silasi, *Abecedariu romanescu din seclulu XVII*, în *Transilvania*, 14 (1883), p. 74—75. — Gavril Precup, *Două bucoavne*, în *Unirea* din Blaj, 25 (1915) nr. 114, p. 2—3, nr. 115,

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

p. 2—3 şi nr. 116, p. 2—3. — Dr. Onisifor Ghibu, *Din ist. lit. didactice*, în *Anal. Acad. Rom.*, lit, s. II, t. 38 (1915—1916), p. 10—12.

Cluj-Sibiu: Biblioteca Universitaţii.
Bucureşti: Biblioteca Academiei Române (copie fotografică).

114. *Carte sau lumină*, Snagov 1699.

Cartea are 3 foi nepag. (nu 4, cf. *Bibl. rom. veche*, I, p. 370) + 108 pag. Sa se adaoge însă că e traducerea românească a cărţii greceşti descrisa în *Bibliografie* la nr. 89: Maxim Peloponezianul, Ἐγχειρίδιον κατὰ τοῦ σχίσματος τῶν Παπιστῶν, tiparita la Bucureşti, 1690.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

116. *Molitvenic*, Buzău 1699.

Exemplarul descris în *Bibl. rom. veche*, I, p. 377—378 era defectuos (lipsea din predoslovie) şi era al Muzeului de Antichitaţi. Acum voiu completa Predoslovia după exemplarul complet al Academiei Române; în plus, voiu descrie o noua ediţie a acestui Molitvenic, pe care o are Biblioteca I. C. Bratianu din Bucureşti.

Din exemplarul Academiei Române nu se poate şti autorul Predosloviei, nefiind semnat. In ex. Bibl. Brătianu ea e semnata de Mitrofan, episcopul Buzaului. După ce Mitrofan îndeamnă preoţii din ţară «şi de aiurea» să socotească Molitvenicul, ca un dar ceresc *(Bibl. rom. veche*, I, p. 378), continuă astfel:

Că toate darurile ce pogoară de susŭ pren D(u)hulŭ sf(â)ntŭ, dela Părintele luminilorŭ Besérecii pravoslavnice şi fiilor eĭ, desăvârşitŭ să află în cartea ačasta. Că ĭaste îndreptătoare de viaţă, avântŭ (sic) în sine făgăduinţa vieţiĭ, şi ceştiĭ de acumŭ şi aceĭ viitoare.

Că sufletele celor născuţi trupéşte, cu pricina ei să dezleagă den legătura blestemuluĭ strămoşilorŭ, pren scăldătoarea sf(â)ntului Botezŭ la véčnica slobozenie, precum am mai zis. Şi céle întunecate cu păcate să luminează pren plângerea de păcate şi pren M(o)l(i)tvele de dezlegare ce să citesc dela preoţi cu venirea darului D(u)hului sf(â)ntŭ celuĭ luminătorĭu. Şi fieşte cine, ori ce félĭu de vindecare de boala sufletească pofteşte să i să dea, dela slugile lui D(u)mnezeu Preoţiĭ, sau alte isprăvi ce sântŭ date creştinilor cu lége să li să facă, acélea toate câte sântŭ în putérea preoţilor, le dobândéşte şi ĭa darulŭ după măsura vredniciei sale. Aşa dară priimindu-o cu dragostĭa sufletească ca nişte mădulări ce sânteţi maĭ de cinste a trupuluĭ luĭ H(risto)s şi păstori puşi spre hrana oilor celor cuvântătoare cu învăţătura, încă Duhovnicéşte vă învăţ şi vă aduc aminte, ca să vă nevoiţi să isprăviţi toate trebile acéstea, ci vă sântŭ în putére şi date pentru paza altora, cu témere de D(u)mnezeu, cu cinste fără de osândă, nu cu lăcomie uitându-vă la daruri, iar nu la aflarea sufletelor celor pierdute şi la îndreptarea celor rătăciţi. Nu că mănie înfruntându şi mustrându pre ceĭ căzuţi în păcatŭ, ce cu blândéţele sufletului, frăţéşte rădicându sarcinile celor îngreuĭaţi şi alergându la trebile creştinilor fără de lene. Nu căutându cinstea voastră, ci cinstea lui D(u)mnezeu. Socotindŭ ačasta, că preoţiĭ slugile luĭ D(u)mnezeu sântŭ şi ispravnici puşi de D(u)hul sf(â)ntŭ, preste acéle vistĭărĭuri mari cereşti, care sântŭ şapte Taine şi preste alte trebi creştineşti carele altulŭ nimenea nu le poate isprăvi. Şi să vă aduceţi aminte, că sufletele celora ce vă sântŭ daţi pre seamă, va să le ĉară direptul judecătorĭu den mâinile voastre.

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

Pentru aceĭa rugați pre D(u)mnezeu ca să vă întărească să nu pĭĭardeți suflete, ci să puteți agonisi și talantul ce-l aveți al cuvioasei preoții, să-l puteți înmulți. Rădicându oile cele căzute ale păstorieĭ voastre cu vredniciĭa preoțieĭ și la Părintele Cerescŭ ducându-le, cu totulŭ urmându pre arhiereul cel véčnicŭ H(risto)s aĭ căruĭa sânteți preoți.

Pre făcătoriĭ de bine, pre Domniĭ pravoslavnici, pre Arhiereĭ, să nu uitați la sf(i)ntele voastre rugi. Pentru pacea creștinilor și pentru toți cariĭ să nevoescŭ pentru Pravoslavie, încă și pentru smereniĭa noastră, careĭ ne-am ostenitŭ la ačastă carte, să nu pregetați a face rugă. Că d(o)mnul nostru I(isu)s H(risto)s cel ce nu uită osteneala, după făgăduința sa, vă va da plată însutită și nefățarnică, în zioa venirii sale, pentru înmulțirea talantului său, ce vi l-au datŭ. A căruĭa milă și dar, spre plinirea poruncilor luĭ să vă întărească, Aminŭ.

In exemplarul Bibl. Brătianu continuă:

Pren osârdiĭa și pren nevoința a ĭubitorĭuluĭ de ostenéle, Mitrofanŭ episcopulŭ de Buzău.

Exemplarul Bibl. Brătianu se mai deosebește de ex. Academiei prin următoarele:

Ex. Brătianu:	*Ex. Academiei:*
in-4¹, 6 foi liminare (lipsește titlul, 1 foae din prefață și sfârșitul cuprinsului) + 312 foi numerotate.	in-4⁰, 9 foi liminare + 298 foi numerotate + 11 foi nenumerotate.

Deosebiri în scriere, culese din pag. 1-a a predosloviei:

поФтѝмь	поХтѝмь r. 4.	ботѣзъ	ботѣзь r. 8.
тѝтълъ	тѝтълъ r. 4.	мл҃	мли r. 11.
пѥнтрѳ	пѥнътрѳ r. 7.	їсповѣдаНїей	їсповѣданїей r. 20.
съ҃	съл҃ r. 7.	face pe 7, ҃	face pe 7, ҃

Chenarul care încadrează paginele este mai gros și un alt model. In ex. Bibliotecii Brătianu titlurile capitolelor sunt în roșu și sub chenar, câtă vreme în ex. Academiei sunt în negru și într'o porțiune întreruptă a chenarului. Literele majuscule au altă taetura de tipar. Tiparul este mai bine imprimat și mai clar în ex. Bibliotecii Brătianu.

Triniterile la foi din *Capetele lucrurilorŭ* nu se aseamănă decât până la p. 26r.; de la aceasta pagina înainte nu se mai aseamănă, pentrucă nu mai este aceiași distribuție a rândurilor pe pagini. Ornamentațiile se deosebesc; din toate aceste deosebiri, se vede ca Molitvenicul a aparut, la Buzau, în 2 ediții. A doua ediție, care nu a pastrat titlul în exemplarul Biblioteca Bratianu, cred că s'a tiparit tot în 1699, pentruca deosebirile aratate mai sus se pot explica printr'o foarte ușoara modificare a matrițelor.

București: Biblioteca Academiei Române; Biblioteca I. C. Brătianu.

117. *Mărturisirea credinței ortodoxe*, Snagov 1699. — Greceşte.

Să se adauge la descrierea complet făcută în *Bibl. rom. veche*, I, p. 378—389, ca opera a fost tradusa în ungurește și tiparita în Pesta, la anul 1791.

Dr. A. Veress, *Bibl. română-ungară*, II, p. 77—78, nr. 762.

București: Biblioteca Academiei Române.

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

41. *Antologhion*, Râmnic 1705. — Stema familiei Cantacuzino.

SECOLUL XVIII

118. *Învăţături creştineşti*, Snagov 1700.

Cartea s'a reeditat la Viena, 1785 şi Iaşi, 1823. Vezi carţile descrise în *Bibl. rom. veche*, II, la nr. 491 şi în tomul III, nr. 1172.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

125. *Psaltire*, Buzău 1701.

Să se corecteze că vol. are 6 foi liminare (nu 7) + 220 foi nenumerotate.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

128. Ştefan Brâncoveanu, *Cuvânt panegiric la martirul Ştefan*, Bucureşti 1701. — Greceşte.

Exemplarul Academiei Române este legat în piele, cu aur, din vremea lui Brâncoveanu.

129: Ioan Comnen, *Proschinitarul Sfântului Munte*, Snagov 1701.— Greceşte.

La descrierea sumară făcută în *Bibl. rom. veche*, I, p. 422—423 adăogăm: cartea are 150 pag. cu greşeli de paginaţie la p. 128, 145, 148—149. Pe verso titlului este stema Ţarii-Româneşti cu iniţialele I. K. B. B. A. H. Π. Ꙁ. (Ἰωάννης Κωνσταντῖνος Βασσαράμπας Βοεβόδας Αὐθέντης Ἡγεμὼν Πάσης Οὐγροβλαχίας) şi cu patru versuri sub ea.

Intre p. 24—25, exemplarul Academiei are o stampă care reprezintă Muntele Atos (ὁ Ἄθων), împreună cu toate mănăstirile situate pe peninsulă. La p. 3—6 următoarea prefaţă a lui Ioan Comnenul către Mitropolitul Theodosie:

Τῷ πανιερωτάτῳ καὶ Θεοπροβλήτῳ Μητροπολίτῃ τῆς ἁγιωτάτης μητροπόλεως Οὐγγροβλαχίας ὑπερτίμῳ καὶ ἐξάρχῳ Πλαγηνῶν Κυρίῳ Κυρίῳ Θεοδοσίῳ, τῷ σεβασμιωτάτῳ μοι ἐν Χριστῷ Πατρὶ καὶ δεσπότῃ, τὴν εὐλαβητικὴν προσκύνησιν.

Νόμος εἶναι ἀρχαῖος καὶ πάτριος (πανιερώτατε καὶ σεβασμιώτατε Δέσποτα) ὅτι τὰ ἱερὰ τοῖς ἱεροῖς νὰ ἀνήκουσι πάντοτε, ὡσὰν ὁποῦ πρέπει τὸ ὅμοιον οὐ πρὸς τὸ ἀνόμοιον, ἀλλὰ πρὸς τὸ αὐτοῦ νὰ ἐφαρμόττεται ὅμοιον. Τὰ δὲ περὶ ἱερῶν τινων πραγμάτων διαλαμβάνοντα βιβλία εἰς ποίους ἄλλους ἤθελεν ἦσται ἁρμοδιώτερον νὰ προσφέρωνται καὶ νὰ ἀφιερώνωνται, παρὰ εἰς ἄνδρας ἱερούς· καὶ μάλιστα ἐὰν ἤθελαν ἦσται οἱ τοιοῦτοι ἢ ἐπιστάται ἱερῶν, καὶ κηδεμόνες ψυχῶν, καὶ λογικοῦ ποιμνίου ποιμένες, ἢ ἀντιλήπτορες τῶν

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

περὶ ὧν ἐκεῖνα διαλαμβάνουσιν· ὅθεν πρεπόντως ὑπὸ τὴν σκέπην τῆς ὑμετέρας πανιερότητος τὸ παρὸν προστρέχει μικρὸν βιβλιάριον· ὡσὰν ὁποῦ εἶναι τοῦ ἱεροῦ καὶ ἁγιωνύμου ὄρους τοῦ Ἄθωνος προσκυνητάριον· ἡ δὲ ὑμετέρα θεοπρόβλητος πανιερότης εἶναι μὲν στολισμένη καὶ μὲ τὸ τελεταρχικὸν καὶ ἱεροτελεστικὸν τῆς ἀρχιερωσύνης ἀξίωμα· ποιμαίνει δὲ καὶ τὸ ἐνταῦθα τῆς Θεοφρουρήτου Οὐγγροβλαχίας λογικὸν ποίμνιον ὑπὲρ τοὺς τριάκοντα ἤδη χρόνους νομίμως τε καὶ θεοφιλῶς ἀρχιερατεύουσα ἐν πρεσβυτικῇ καὶ αἰδήμονι πολιᾷ κεκοσμημένη μεθ' ὅσων θεοφιλῶν ἀρετῶν· ἔχει δὲ παρὰ ταῦτα καὶ πολὺ τὸ οἰκεῖον πρὸς τὰ ἐν τούτῳ διότι εἰς τοσοῦτον τιμᾷ καὶ ὑπερασπίζεται τὸ ἁγιώνυμον ἐκεῖνο ὄρος, ὁποῦ συχνάκις καὶ ἰδίαν τὸ ὀνομάζει πατρίδα· μὲ τὸ νὰ ἐδιάτριψε καὶ νὰ ἐπρογυμνάσθη ἐπὶ χρόνους πολλοὺς ἀσκητικῶς εἰς αὐτό, μὲ ὑπερβάλλουσαν καρτερίαν ἐν ἡσυχίᾳ ἀπὸ τὸ ὁποῖον οὐδὲ ἤθελε τὸ σύνολον ποτὲ μακρυνθῇ, ἂν ἡ τὰ πάντα σοφῶς διοικοῦσα τοῦ Θεοῦ πρόνοια δὲν ἤθελε τὴν ἀνακαλέσῃ ἐκεῖθεν, εἰς τὸ νὰ τῆς ἐγχειρίσῃ τοὺς ἱεροὺς ταύτης τῆς ἁγιωτάτης μητροπόλεως οἴακας· ἐμὲ δὲ δύο ὑπῆρξαν τὰ κινήσαντα πρὸς τὴν τούτου συγγραφὴν αἴτια· ἓν μέν, ἐπειδὴ καὶ περί τε τῶν ἐν τῇ ἁγίᾳ τοῦ Θεοῦ πόλει Ἱερουσαλὴμ ἱερῶν καὶ σεβασμίων προσκυνημάτων, καὶ τῶν ἐν τῷ Θεοβαδίστῳ ὄρει Σινᾷ, ἐνέτυχον πολλάκις διάφορα προσκυνητάρια, περὶ δὲ τοῦ ἁγίου ὄρους οὐδὲν οὐδαμοῦ· ὄχι πῶς νὰ μὴν ἔγραφαν καὶ περὶ τούτου ἄνδρες σοφοί, σοφώτερά τε καὶ διεξοδικώτερα· ἀλλ' ὅτι ἴσως ὁ πανδαμάτωρ χρόνος κἀκεῖνα μετὰ καὶ ἄλλων καλῶν ἢ ἐξηφάνισεν, ἢ ἀπέκρυψε. Δεύτερον δὲ ἡ τινῶν φίλων πρὸς τοῦτο προτροπὴ καὶ ἀξίωσις· μόνον διὰ νὰ μὴν εἶναι καὶ αὐτὸ δὴ τὸ ἁγιώνυμον ὄρος τοῦ Ἄθωνος ἄμοιρον τοῦ τοιούτου καλοῦ. Ἀποδεξάσθω τοῦτο λοιπὸν ἡ ὑμετέρα πανιερότης πατρικῶς τε καὶ εὐμενῶς μὴ πρὸς σμικρότητα τοῦ προσφερομένου, ἀλλὰ πρὸς τὴν ἀξίαν τῶν εὐαγῶν περὶ ὧν διηγεῖται μοναστηρίων, καὶ πρὸς τὴν ἐμὴν περὶ τὴν ὑμετέραν πανιερότητα εὐγνώμονα καὶ εὐλαβητικὴν ἀποβλέπουσα προθυμίαν, ἀντιβραβεύουσά μοι τὰς παρ' αὐτῆς ἱερὰς καὶ θεοπειθεῖς εὐχάς τε καὶ εὐλογίας.

Ἐν Βουκουρεστίῳ ,αφα' Μαΐου.

Τῆς ὑμετέρας Θεοπροβλήτου Πανιερότητος εὐλαβητικὸς καὶ πρόθυμος ἐν πᾶσιν,

Ἰωάννης Κομνηνὸς Ἰατρός.

Inalt prea sfinţitului şi de Dumnezeu păzitului Mitropolit al prea sfintei Mitropolii a Ungrovlahiei şi prea cinstitului exarh al plaiurilor Domnului Domn Teodosie, prea respectat întru Christos, părinte şi stăpân, cea mai cucernică închinăciune.

E rânduială veche şi din bătrâni lăsate (Inalt prea sfinţite şi prea cinstite stăpâne) ca cele sfinte să fie ale celor sfinţi, după cum se cuvine ca un lucru să se apropie de ceea ce-i seamănă, nu de ce se deosebeşte.

Cărţile care se îndeletnicesc cu lucruri sfinte, la cine alţii ar fi mai potrivit să fie aduse înainte şi închinate, decât la oameni sfinţi şi mai ales dacă unii ca aceştia sunt, fie puşi peste cele sfinte şi apărători ai sufletelor şi păstori ai turmei cuvântătoare, fie ocrotitori ai aşezămintelor cu care acele cărţi se îndeletnicesc. Deaceea, după cuviinţe, cărţulia mică de faţă, către proteguirea Inalt Prea Sfinţiei Voastre aleargă, ca una ce este proschinitariu al sfinţitului şi cu sfânt nume Munte al Athosului. Inalt Prea Sfinţia Voastră este împodobită cu vrednicia începătoare şi săvârşitoare de slujbe sfinte a arhieriei, păstoreşte şi turma cuvântătoare de-acum a Ungrovlahiei de Dumnezeu păzită, de peste treizeci de ani, în chip le-

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

giuit şi cu dragoste de Dumnezeu, arhierind întru adâncă şi smerită bătrâneţe, împodobite cu atâtea virtuţi plăcute lui Dumnezeu. Pe lângă acestea, cele cuprinse într'însa îi stau foarte aproape, fiindcă întru atât cinsteşte şi apără acel munte cu nume sfânt, pe care adesea îl şi numeşte patria lui însăşi, ca unul ce-a sălăşluit şi s'a nevoit ani îndelungaţi în schimnicie, într'însul, cu o covârşitoare stăruinţă întru isihie şi dela care îndeobşte nici n'ar fi vrut să se despartă vreodată dacă pronia lui Dumnezeu, care pe toate cu înţelepciune le cârmueşte, nu l-ar fi chemat de acolo ca să-i înmâneze cârma sfinţită a acestei prea sfinte mitropolii.

Pentru mine, două au fost pricinile care m'au îndemnat să o scriu. Intîi, fiindcă şi pentru sfinţitele şi cinstitele locuri de închinăciune din sfânta cetate a lui Dumnezeu, Ierusalimul, şi pentru cele din Muntele de Dumnezeu umblat al Sinaiului, am găsit adesea osebite proschinitarii, pentru Sfântul Munte, însă n'am găsit niciunul, nicăieri. Nu, că nu ar fi scris şi despre el bărbaţi înţelepţi, scrieri mai iscusite şi mai cuprinzătoare, dar poate că timpul, care nimiceşte toate, le-a prăpădit împreună cu alte lucruri de preţ sau le-a ascuns.

In al doilea rând, îndemnul şi cererea unor prieteni la aceasta: să nu mai fie şi acest munte, cu nume sfânt al Athosului, nepărtaş la o asemenea învrednicire. Să o primească, dar, Inalt Prea Sfinţia Voastră, părinteşte şi cu bunăvoinţă, necătând la neînsemnătatea darului, ci la cinstea sfintelor mănăstiri, despre care se vorbeşte şi la râvna mea recunoscătoare şi cucernică pentru I. P. S. Voastră, răsplătindu-mă cu rugăciunile sfinte şi cu binecuvântările Sale.

In Bucureşti, 1701 Mai.

Al Inalt Prea Sfinţiei Voastre, de Dumnezeu păzite, cucernic şi cu râvnă la toate.

Doctorul Ioan Comnen

(Traducerea prefeţei făcută de d-l Alexandru Elian).

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

130. *Liturghier grecesc şi arăbesc*, Snagov 1701.

La notiţele bibliografice din *Bibl. rom. veche*, I, p. 433, sa se adaoge descrierea mai completă şi studiul liturgic de Cyrille Charon (C. P. Karalevsky), *Histoire des Patriarcats Melkites*, III, Roma 1909, p. 55-72.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

131. *Invăţătură de şapte taine*, (Buzău 1702).

Ediţia pentru Moldova, asemănătoare celei tiparita pentru Muntenia, în acelaşi an (aceasta din urmă descrisă pe larg în *Bibl. rom. veche*, I, p. 433—435, nr. 131) a fost incomplet descrisă, *ibidem*, p. 539.

In-4°, 1 foae (titlul, numai un colţ din el, în exemplarul Academiei Române) şi 31 foi nenumerotate.

Deosebiri faţă de ediţia pentru Muntenia:

1. Chenarul care încadrează paginele are ornamentaţii mai mult lineare, câta vreme cel din ed. munteana are ornamentaţii florale.

2. Iniţialele au alte ornamente.

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

3. Paginile nu sunt numerotate, în timp ce ed. munteană are foile numerotate şi sus în dreapta şi pe coale; ed. moldovenească are numai caetele numerotate.

4. Prefaţa ed. muntene este scrisă în numele Mitropolitului Theodosie, câtă vreme în ed. moldovenească începe astfel: «Cu mila lui Dumnezau Antonie Arhiepiscopu şi Mitropolitŭ a toată Moldaviĭa, voao tuturorŭ Preoţilor cariĭ vă aflaţi in Eparhiĭa noastra....» şi continuă la fel ca în ed. munteană, numai cu mici deosebiri grafice, din care notez: smerenie (ed. mold.), smerenїѧ (ed. munt.), f. 2 r.; dazrădăcinézь (ed. mold.), dăzrăcinéze (ed. munt.) f. 2 r.; aţѣ văzutŭ (ed. mold.), aţ' văzutŭ (ed. munt.), f. 30 v., etc.

5. Literele mai subţiri şi mai fine în ed. moldovenească.

Ce ne face să o credem tipărită la Buzău, este acelaşi cuprins de text în pagini, la ambele ediţii. Din punct de vedere bibliografic, ele sunt două cărţi deosebite, deaceea catalogul Academiei le înregistrează la cote deosebite: II 170. 414 ed. munt., II 170, 416 ed. mold.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

132. *Liturghie*, Buzău 1702.

Prefaţa acestei cărţi, scrisă de paharnicul Şerban Cantacuzino, a fost publicata şi de Const. Erbiceanu, în *Biserica ortodoxă română*, 29 (1905—1906), p. 1341—1345.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

133. Paul Baranyi, *Pânea pruncilor*, trad. de Ianeş Duma, (Alba Iulia) 1702.

ПЪ҃НѢ ПРѢ҃НЧЙЛО'Р | Г҃Й҃Ѣ҃ | ѧвѫцѧтѣра крєдйнцїй Крєцннєцїи, | стрѧнсѧ ѧ мйкѧ шѣмѧ. | Кáрє ѿ ѧѕ скрйсь ѧ мйчи ѧтрєбкчѣ|нн, шй рѧспѣнсѣри ѻуигѣрéцїи Чйсти|тѣлъ Пáтєр҃ БОРОНѢЙ ЛЙҐЛО | Пароḱхѣшѧлъ Бєсѣрєчій | Катхолнчéцї де ла | Бéлградъ .

Шй сѧѕ ѧтóрс҃ ѧ лймба ромѧнѣскѧ | де Дѣма Ѿнъшъ де ла | Борбáинцн. | ѧ҃ Ѧ҃ нїй Дом҃ . ѧѱѵв.

In-18° (15 × 9,3 cm.), 8 pagini + 152 foi; sunt numerotate, jos, şi caetele. Tipar negru, 18 rânduri pe pagină. Pe verso titlului, stema cardinalului Leopold Kollonich, mitropolitul primat al Ungariei.

In paginile 3—7 liminare:

Epistolie închinătoare.

Vrădnicului măriei sale Craiului preoţesc, Colonici Leopold Cardinalişului sfintŭ de obşte besericei Rome, Arhiepiscopului Estregomului şi marelui Işpan aceiaş varmeghii, Capului ţări Ungureşti, Cănţălareşuluĭ celui mai mare, mai marelui următorilor sfântului Ioann de la Ierusalim, comundatoriului Egri şi maiberghi, a înalţatului împărat a Romei şi a Craiului încoronat a ţări Ungureşti sfiatnicului mai dinlăuntru eminenţii sale.

Cu inimă amărâtă a putut plânge până acum în ţara Ardealului şi în părţile ţări Ungureşti cu Ieremia Prorocul, beséreca noastră cea călcată de multe rătăcituri. Pruncii au cerut pâne şi n'au fost cine să le dea lor (plângerea Ieremieĭ, cap., 4, sh. 4). Dară iată mila luĭ D(u)mnezău cea părinţască, Eminenţiĭa ta, înălţate Craĭu preoţesc, care ştergi lacrămile pruncilor şi le saturi sufletele lor céle flămânde, cu cuvântul şi cu învăţătura dumnezeĭască dându-le lorŭ dinŭ cheltuĭala d(u)mnezeĭască.

Adevărat, cine ar putea socoti cu câtă priveghiĭare şi sudoare dinceput, de când Dumnezău sfinţiĭa sa, pre Eminenţiĭa ta ti-au rădicat spre marea preoţie în biruinţa Ungurească, ti-au rădicat spre preoţie mare, Ar-

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

hipiscopie și Cardinărie, aĭ nevoit spre săturarea sufletelorŭ celor flămânde, nu numai cu învățătura, ce și cu typărirea cărților dumnezăeștĭ, cu cheltuĭala eminenției tale, cu dirâgerea besérecilor și coleghiomurilorŭ și cu scumpă înfrumusețare acelora.

Vrednicéște ne putem bucura și noĭ derept aceĭa de norocită viĭața besérecii noastre ceĭ până acum de mulți eretici călcată, care supt arepile preoției tale luund-o, nu numai procteștĭ cu grija, ce și păzeștĭ ca un zidŭ tare de turburarea cea înfierbântată a pizmașilorŭ, nu numaĭ cu pâinea cuvântuluĭ luĭ D(u)mnezău, cea din sămânță curată ĭĭ hrăneștĭ, ce și dinŭ neghina cea sămănată de omulŭ cel pizmaș ĭi păzește cu mare priveghiare, într'atâta cât suptŭ umbra arepilorŭ eminenției tale, nu numaĭ nu să suguşă beséreca noastră de turburarea pizmașilor cea răpștitoare, ce și cu noao peste noao roade sufleteștĭ să îmbogățește și să înfrumusețază, cu care sufletele céle până acuma flămânde le înoeștĭ și le saturi spre lauda luĭ Dumnezău și spre spăseniĭa sufletelor lor și spre bucuria și veseliĭa eminenții tale.

Să priimeștĭ derept acéĭa cu ochi buni eminențiĭa ta ačastă de iznoavă frântă pânea pruncilor, care și noĭ din mica eminențiĭ tale pruncilor o frângem și o împărțim.

De la Dumnezău toată blagosloveniĭa trupească și sufletească și viĭață îndelungată și spre lauda luĭ D(u)mnezău și spre paza besérecliĭ noastre ceiĭ până acum călcată pohtim eminenții tale.

Caplani cei smeriți aĭ eminențiĭ tale, păstoriĭ sufleteștĭ a besérecliĭ unite din Ardealŭ.

Ion Mușlea, «*Pânea pruncilor*» *(Bălgrad — 1702). Din istoria unei cărți vechi românești*, București 1941 (extras din volumul *Omagiu Profesorului Ioan Lupaș).*

Cluj-Sibiu: Biblioteca Universității.
Blaj: Biblioteca centrală.
București: Biblioteca Academiei Române (copie fotografica).

134. *Slujba cuvioasei Matrona Hiopolita*, (București) 1702. — Grecește.

Academia are un exemplar din această carte, legată în piele, cu aur, din vremea lui Const. Brâncoveanu.

135. Ștefan Brâncoveanu, *Cuvânt panegiric la martirul Ștefan,* București 1702. Ed. II. — Grecește.

Exemplarul descris în *Bibl. rom. veche,* I, p. 441 a fost dăruit de Const. Erbiceanu Academiei Române.

136. Hrisant, Patriarhul Ierusalimului, *Despre preoție* (București 1702). — Grecește.

Cartea este greșit bibliografiată la anul 1702. De altfel, nici n'a existat ca tipăritura de sine stătatoare, ci a fost tipărita la 1728, în București, la un loc cu altă operă a lui Hrisant și cu Cartea sobornicească a lui Paisie, patriarhul Constantinopolului.

V. mai jos, p. 234—235, nr. 198.

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

137. *Ceaslov* grecesc şi arăbesc, Bucureşti 1702.

La cele arătate în *Bibl. rom. veche*, I, p. 442—447 şi 539—540, adaogă Cyrille Charon (C. P. Karalevsky), *Histoire des Patriarcats Melkites*, III, Roma 1909, p. 103—105.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

138. **Canisius**, *Catechism*, tradus de G. Buitul, Cluj 1703.

Insemnarea din *Bibl. rom. veche*, I, p. 447 şi 532, că prima ediţie a acestei cărţi este din 1636, trebue corectată în sensul următor: în 1636 s'a facut prima traducere română a Catehismului lui Canisius, de către P. Iacob Nemcthi. Această traducerc, însa, pare a nu se fi tipărit, deşi a fost trimeasă la Pozsony în acest scop. Bibliografii unguri nu cunosc niciun exemplar.

Limba română este scrisă în litere latine, cu ortografia ungurească. Are 5 părţi cu «summa sécurte a enveczeturiei krestinest», iar dela p. 53—60 («szeversit») cuprinde «Rugecsune de tote dzilele».

A. Veress, *Bibliografia română-ungară*, vol. I, Bucureşti 1931, p. 152—153.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române (copie fotografică).

142. **Ştefan Brâncoveanu**, *Cuvânt panegiric la Adormirea Născătoarei*, Bucureşti 1703. — Greceşte.

Exemplarul descris în *Bibl. rom. veche*, I, p. 452—453, a fost daruit dc C. Erbiceanu Academiei Române.

143. *Ceaslov* (Bucureşti) 1703. — Slavoneşte şi româneşte.

Exemplarul Institutului de Istoria vechiului drept românesc din Iaşi, singurul vazut de noi. n'are foaia cu titlul; din 8 pagini liminare. are numai 3. cu scara cuprinsului. plus alte 720 pag. numerotate, urmate de 4 pag. nenumerotate (în loc de 6).

După cum s'a arătat în *Bibl. rom. veche*. I, p. 454, a fost tipărit de Antim Ivireanu, credem la Bucureşti. Din datele pashaliei (p. 689), anul tipăririi este 1703. Tipar negru şi roşu, cu 21 rânduri pe pagină. Trei xilogravuri: la p. 512 icoana Bunei-Vestiri, într'un desen puţin obişnuit; p. 554. înfăţişând pe Iisus Christos drept judecător, cu Maica Domnului şi Ioan Botezătorul în părţi; la p. 606, Cupa împărtăşaniei. Cuprinde: Scara cuprinsului (foile liminare), Polunoştniţa (f. 3—32). Polunoştniţa Sâmbetii (p. 33—47); a Duminecii (p. 48—50). Utrenia (p. 51—110). Ceasurile (p. 110—182). Vecernia (p. 183—199). Pavecerniţa cea mare (p. 199—241); cea mică (p. 241—251). Urmează Synaxarul, (p. 252—449). Troparele şi condacele Triodului (p. 449—465), ale Penticostarului (p. 465—474). Troparele voscresnelor (p. 474—484) şi altele (p. 484—487). Bogorodičnele (p. 487—511). Până aici, rugăciunile au fost în slavoneşte, iar indicaţiile tipicului în româneşte, cu cerneală roşie.

Textele care urmează sunt scrise, în întregime, în limba română şi se succed astfel: Slujba cântării Acathistului (p. 513—553). Canon de umilinţă (p. 555—569). Canonul Precistei (p. 570—587). Canonul Ingerului păzitor (p. 587—605). Slujba Priceştaniei (p. 607—657). Canonul tuturor sfinţilor (p. 658—668). Rânduiala exepsalmului (p. 669—688). Pashalia (p. 689—720).

Ultimele 3 foi, nenumerotate. fac parte din aceiaşi carte, fiind tipărite cu acelcaşi caractere tipografice şi pe aceiaşi hârtie şi cuprind îndrumări pentru credincioşi, dar mai ales pentru cler, asupra folosirii postului.

Ştefan Gr. Berechet, *Ceaslovul slavo-român al lui Antim Ivireanul din 1703*, în *Revista istorică*, 24 (1938), p. 246—247 (nu putem crede că ultimele foi, despre post, sunt dintr'altă carte şi au folosit numai la legarea Ceaslovului).

Iaşi: Bibliotcca Institutului de Istoria vechiului drept românesc. Bucureşti: Biblioteca Academiei Române (copie fotografică).

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

144. *Apostol*, Buzău 1704.

Exemplarul complet al Academiei are 4 foi nenum. + 178 foi; pe ultima foae se cere iertare pentru greşelile tipografice.

A. Filimon în *Dacoromania*, V, p. 604.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române
Cluj-Sibiu: Biblioteca Universităţii.

145. Radu Brâncoveanu, *Cuvântare la patima cea mântuitoare*, Bucureşti 1704. — Greceşte.

Exemplarul descris în *Bibl. rom. veche*, I, p. 457—460 a fost dăruit de Const. Erbiceanu. Academiei Române.

147. *Antologhion*, Râmnic 1705.

ΑΝΘΟΛΟΓΙΟΝ | Ἤδεκъ ФЛОΛРѢ КѸВИНТѲΛѠРꙋ | Кáрє кѵпрѝнде ✠ сѝне тѡ́тъ слꙋ́жба чє и̑ сѣ кѵвѝне лю́й | а̑ сфѝтей Бесѣ́рнч̑, шесте тѡ́ть а̑нꙋ́ль.

Ѩкѵмь ✠тѫ́ю ✠трачє́ста кѝнь тупхрѝть, шѝ а̑шезáть | дѵ́пъ чє́лъ Грєчє́ск.

✠ зѝлєлє Прѣлꙋминáтꙋлюй шѝ ✠нѣлцáтꙋлюй Дѡ́мнь, шѝ | ѡ̑блаждꙋнтѡ́рю а̑ тѡ́тъ Цáра Рѵмѫнѣскъ, | Іωáннь Кѡнстандѝнь Б: Басарáкꙋ Коєвол. | Кѵ ѡ̑сѣ́рдіѧ шѝ кѵ тѡ́тъ кѣлтꙋ́ала прѣчинстѝтꙋлюй де | кѵ́нь шѝ мáре нѣ́мь а̑ лю́й Мιχáй Кантакꙋзинѡ̀ вѡ Гпа|тáр', спре чѣ́ де ѡ̑вцре а̑ Бесѣ́рничилѡ̀ лю́й Хс̑ тре|кѵ́винцъ, шѝ алъ Праволáвничилѡрꙋ фолос̑.

Кѵ блг̑вѣнїѧ прѣсфѝцѝтꙋлюй Митрополѝтꙋ Кѵр̄ Ѳеодо́сїе. | ✠ сфѝта ε̑кклісіе а̑ Рѫмникꙋлюй. | Ла а̑нꙋль дела зиднѝрѣ Дꙋмѣ́й ꙗзѐгі. | Прѝнь ѡ̑стенѣкла ѽбинтóрюлюй де Дм̑незѐ Кѵр Іѡӓѝмь Іви|рѣкнꙋль Єп̑ко́пꙋль Рѫмникꙋлюй.

In-folio, 1 foae (titlul) + 406 foi. Titlul încadrat în chenar de flori, în părţi; sus Iisus Christos între Maica Domnului şi Ioan Botezătorul (gravură care se repetă şi la f. 1 recto), iar jos stema Cantacuzinilor (vulturul bicefal încoronat) cu iniţialele MX KT, ale ostenitorului şi susţinatorului acestei tipărituri, Mihail Cantacuzino (facs. nr. 41, la p. 213).

Pe verso titlului stema Ţării-Româneşti, cu inscripţia: Ἐλέῳ Θεοῦ Ι Κ Β Β Α Η ΙΙ Ꙁ 1700 IV.

Textul pe 2 coloane, cerneală neagră şi roşie, cu 40 rânduri pe pagină.

A. Filimon în *Dacoromania*, V, p. 605 greşeşte spunând că f. 2 v. are o gravură, ce se regăseşte în *Cheia înţelesului*, Bucureşti 1678.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

148. *Slujba Sf. Visarion, episcopul Larissei*, Bucureşti 1705. — Greceşte.

N'am văzut exemplare. O descriere mai completă decât a lui Em. Picot (folosită şi în *Bibl. rom. veche*, I, p. 463), au dat Em. Legrand, Mgr. Louis Petit, Hubert Pernot, *Bibliographie hellénique... au dix-huitième siècle*, I, Paris 1918, p. 38—39, nr. 32. — Mgr. Louis Petit, *Bibliographie des acolouthies grecques*, Bruxelles 1926, p. 27. - Notiţă în *Luminătorul*, 67 (1934), p. 785, nr. 10.

150. *Slujba Născătoarei de Dumnezeu*, Râmnic 1706 — Slavoneşte şi româneşte.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

151. *Molitvenic*, Râmnic 1706.

Bibl. rom. veche, I, p. 541–543 a descris un exemplar cu totul defectuos. Exemplarul complet are 7 foi liminare (titlul, extrase biblice şi tabla de materii) + 453 pagini. Reproducem ultimele pagini, fiind insemnate din punct de vedere liturgic şi cultural.

Pag. 451:

Cade-să a şti, că în M(o)litv(e)nicul acesta pentru toate tainele şi trebile ce să cuvinŭ a le isprăvi Preotulŭ, s'au pusŭ, iară slujba la priceştaniĭa bolnavului, noi n'amŭ pusŭ, precumŭ vedemŭ că să află în M(o)litv(e)nicele sloveneşti, căce că în izvoadele greceşti nu să află ačastă rânduĭală făcută osebi, nice urmează a să face vreo slujbă la acest lucru, ce numai după ce mérge Preotulŭ acolo unde va fi bolnavulŭ. Intâi trebue să-lŭ ispoveduĭască cumŭ să cade şi apoi să-lŭ priceştuĭască cu D(u)mnezeeştile taini, zicândŭ bolnavulŭ de va şti carte.

Crezŭ D(oa)mne şi mărturisescŭ că tu eşti adevărat H(risto)s fiĭul lui D(u)mnezeu celui viu. Tot până în sfârşit.

Iară pe ispoveduitŭ să nu îndrăznească Preotulŭ a-lŭ cumineca, că vorŭ cădea amândoi în osândă.

La p. 452 sunt 11 rânduri, în care se cere iertare pentru greşelile de tipar, iar la p. 453 următoarele:

Insă să ştii şi ačasta; că de veĭ cerceta pre amăruntulŭ rânduĭalele şi tălmăcirea acestuĭ M(o)l(i)tvenic şi de-l veĭ potrivi cu niscare izvoade sloveneşti, veri de unde ar fi typărit şi nu să va potrivi, să nu te pripeşti îndată a defaĭma, căce noĭ amŭ urmat M(o)l(i)tveniculuĭ grecescŭ, carele l-au typărit Nicolae Glychi la anul de la Hs. 1691. Şi după câtŭ ne-au fostŭ putinţa şi întru înţelesŭ şi întru rânduĭale, amŭ aşăzatŭ, pre alocurea şi adaosŭ în tălmăcire pentru scurtarea limbiĭ Rumâneşti, aşijderea şi la învăţături şi la rânduiale pentru [p]rostimea Preoţilorŭ şi pentru mai lesnele lorŭ.

Iară céle ce nu s'au pusŭ nici decumŭ, s'au lăsatŭ, unele pentrucă sântŭ arhiereşti, iară altele pentrucă nu le slujesc pre acéste locuri.

A. Filimon în *Dacoromania*, VI, p. 376–377.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

151. *Octoih*, Râmnic 1706.

Exemplarul complet pe care-l are acum Academia Româna se compune din 2 foi nenumerotate + 84 foi + 1 foae nenumerotată. Foaia de titlu pe recto şi verso are aceleaşi gravuri (chenare şi stema ţării) ca în *Antologhionul*, Râmnic 1705 (v. mai sus, p. 219, nr. 147 şi facs. nr. 41, la p. 213).

Ultima foae nenumerotată are pe recto o gravura semnată ИѢѪНЪ БѢКОЕ 1678, identică cu cea din *Cheia înţelesului*, Bucureşti 1678 (v. facs. 184 din *Bibl. rom. veche*, I, p. 221). Pe verso o serie de vignete în cerneala neagra şi roşie, aşezate simetric, asemanatoare cu cele de pe recto foii a 2-a nepaginata (liminara), astfel că cele 2 pagini cu vignete formează un fel de „pendantif" cu care începe şi sfârşeşte cartea.

Compară cu A. Filimon, *Dacoromania*, V, p. 606.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

152. Gheorghe Maiota, *Cuvânt la Patima Domnului*, Râmnic 1706. — Greceşte.

In *Bibl. rom. veche*, I, p. 468—469 s'a reprodus numai titlul, dupa alţi bibliografi.

Formatul in-16°, de 51 foi. Tipar negru, 18 rânduri pe pagina; dela f. 28 înainte, versetele sunt notate prin litere majuscule roşii, în paranteze.

Verso titlului alb. F. 2—3, prefaţa lui Gheorghe Maiota către Dositliei, patriarhul Ierusalimului. F. 4 r. albă, iar pe verso xilogravură foarte fin lucrată, înfăţişând pe Iisus purtând crucea; 5 versuri sub gravură.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

153. Radu Brâncoveanu, *Cuvânt panegiric la Sf. Nicolae*, Râmnic 1706. — Greceşte.

In *Bibl. rom. veche*, I, p. 469 numai titlul reprodus după alţi bibliografi.

In-16°, 23 foi; tipar negru, cu 18 rânduri pe pagină. Exemplarul văzut de noi este defectuos: f. 3 (sfârşitul prefeţii lui Radu Brâncoveanu) şi f. 6—23.

Reproducem fragmentul din prefaţă, cât s'a pastrat, în traducerea d-lui Al. Elian:

... ὡς, καὶ τῆς ἀκροάσεως τῶν κατορθωμάτων τοῦ Ἁγίου ὁποῦ πανηγυρίζομεν τὴν σήμερον, καὶ λαμβάνεις τοιουτοτρόπως ἐκείνην τὴν εὐφροσύνην, τὴν ὁποίαν λαμβάνομεν καὶ ἡμεῖς εἰς τὴν ἀνάμνησιν τῶν πράξεων, ὁποῦ δὲν ἔχουσιν ἀκόλουθον τὴν μετάνοιαν. Αὐξάνει πάλιν ἡ τοιαύτη ἀγαλλίασις, ὅταν βλέπῃς ἄνωθεν πῶς ἔγινε κανὼν Ἁγιότητος ἡ ὁσιωτάτη σου πάλαι εὐλάβεια, καὶ πῶς ἀνυμνεῖ καὶ πανηγυρίζει μεγαλοπρεπῶς τοὺς Ἁγίους ὁ Γαληνότατός σου καὶ Φιλευσεβέστατος Υἱὸς μὲ τὸν ἐπίλοιπον Λαὸν τοῦ Κυρίου, διατὶ ἄφησες λαμπρὰν κληρονομίαν τὴν εἰκόνα τῆς Χριστιανικωτάτης σου εὐσεβείας. Χαῖρε λοιπὸν Θεοφιλέστατε Μακαρῖτα εἰς τὴν θεωρίαν τῆς προκοπῆς ὁποῦ ἐμάθαμεν ἀπὸ τὸν βίον σου, διατὶ καὶ ἡμεῖς ἀκολουθοῦντες τὰ ἴχνη σου ἐλπίζομεν μετὰ θάνατον τὴν κοινωνίαν τῆς ἀϊδίου Μακαριότητος.

Σοῦ τοῦ αἰωνίας μνήμης Μακαρίτου

Εὐλαβὴς ἀπόγονος
Ῥάδουλος Βραγκοβάνος.

...şi a ascultării biruinţelor Sfântului pe care-l prăznuim astăzi şi capeţi astfel acea bucurie, pe care o căpătăm şi noi la amintirea faptelor care nu au drept urmare căinţa. Creşte, iarăşi, o asemenea veselie, când priveşti de sus[1]) cum a ajuns canon de sfinţenie prea cucernica ta evlavie de odinioară, şi cum slăveşte şi prăznueşte cu mare cinste pe sfinţi, prea luminatul şi prea cucernicul tău fiu[2]) cu tot poporul Domnului, fiindcă ai lăsat strălucită moştenire chipul cucerniciei tale celei prea creştineşti. Bucură-te, dar, de Dumnezeu, iubite răposate, când priveşti folosul pe care l-am scos din vieaţa ta.

Fiindcă şi noi, umblând pe urmele tale, nădăjduim după moarte să fim părtaşi fericirii veşnice.

Al tău, răposate, întru veşnică aducere aminte, cucernic urmaş,

Radul Brâncoveanu.

---

[1] Cuvântul panegiric este scris în amintirea lui Preda Brâncoveanu.

[2] Domnul Constantin Brâncoveanu.

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

154. *Psaltire*, Alep 1706. — Limba arabă.

La descrierea din *Bibl. rom. veche*, I, p. 469—477 să se adaoge studiul lui Cyrille Charon (C. P. Karalevsky), *Histoire des Patriarcats Melkites*, III, Roma 1909, p. 108—112.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

159. *Slujba Sfintei Ecaterina şi Proschinitarul Muntelui Sinai*, Târgovişte 1710. — Greceşte.

Titlul în *Bibl. rom. veche*, I, p. 481—482.

In-4° mic, 4 foi liminare + 45 foi, din care au numere numai primele 4 foi.

Titlul încadrat în chenar gros cu ornamentaţii de compoziţie tipografica. Un chenar asemănător, pe verso titlului, înconjură stema Ţării-Româneşti; sub stemă versuri semnate de Mitrofan Grigoras. În foile liminare mai avem: prefaţa ieromonahului Nichifor Marthalis, egumenul mănăstirii Episcopiei Râmnicului, către Mitropolitul Antim; o epigramă semnata de Mitrofan Grigoras şi o altă prefaţa a aceluiaşi Nichifor Marthalis către cititori.

Textul Proschinitarului începe la f. 22 v.

Pe ultima pagină o altă epigramă semnată; Ὁ τῶν ἱερομονάχων εὐτελὴς Μητροφάνης Γ'ηγορᾶς ὁ ἐκ Δωδώνης.

Publicăm în transcriere şi traducere, datorita d-lui Alex. Elian, două din epigramele lui Mitrofan Grigoras.

Sub stemă, pe verso titlului:

Πρὸς τὸν εὐσεβέστατον, καὶ ἐκλαμπρότατον αὐθέντην, Κύριον Κύριον Ἰωάννην Κωνσταντῖνον Μπασαράμπαν Βοεβόδα, ἡγεμόνα πάσης Οὐγγροβλαχίας.

Εἴκελε ἡρώων Κωνσταντῖνε Μπασαράμπα,
Κοίρανε Οὐγγροβλάχων σκηπτοφόρε ζαθέων,
Σοὶ πᾶσα χθὼν οἵδε χάριν, θεῖοί τε ἅπαντες
Εὐσεβέων σηκοί, ἠδὲ μοναὶ ἱεραί.
Πᾶσι γὰρ ἐνδεέσι στήριγμα πέλεις, ὄρεός τε
Ἄλκαρ Σιναίου πατράσιν ἠλιβάτου,
Οὓς ὑπευχομένους σῆς ἐκλάμπρου ὑγιείας
Ἐχθρῶν ἐξ' ὀρατῶν ῥύεο σῇ δυνάμει.

Ὁ δοῦλος τῆς ἐκλαμπρότητός σου Μητροφάνης.

Către prea cucernicul şi prea luminatul Domnitor, Domnul Domn Ioan Constantin Basarab Voevod, Domn a toată Ungrovlahia.

Constantine Basarab, cel asemenea cu eroii, căpetenie purtătoare de sceptru a Ungrovlahilor sfinţiţi, ţie tot pământul îţi aduce mulţumită şi toate lăcaşurile celor cucernici şi deasemeni sfintele mănăstiri, fiindcă eşti sprijin tuturor celor lipsiţi şi ajutor părinţilor din muntele Sinai cel prea înalt. Pe aceştia, care se roagă pentru luminata ta sănătate, i-ai scăpat cu puterea ta de duşmanii cei văzuţi.

Robul Luminăţiei tale, Mitrofan.

Pe f. 3 v. liminară:

Πρὸς τὸν πανιερώτατον καὶ λογιώτατον Μητροπολίτην Οὐγγροβλαχίας Κύριον Κύριον Ἄνθιμον.

Πάντεσσι σπουδῇ κέλομαι τάδε ῥήματα γνῶναι,
Ἦλυθε φὼς Βλαχίης εἰς πέδον, ἦλθε δὲ φῶς,

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

Ἄνθιμος Ἱεράρχης Θεοείκελος Οὐγγροβλαχίης,
Κεδνῶν Ἰβήρων ἐκ γενεῆς ὁσίης.
Ὃ δῶκε πλοῦτον σοφίης Θεὸς ἄφθονον, ἔρδειν
Πρήξεις οὐρανίους, τῇ τε Τυπογραφίῃ
Εὐσεβέων σύστημα ὀνεῖν γαίην ἀνὰ πᾶσαν
Ὃς δὴ Συναίου στίφεα τῶν πατέρων
Τήνδε τύπῳ δοὺς βίβλον ἐφήδυνεν ἔξοχα πάντα.
Ὃ ῥὰ Θεὸς δοίη οὐρανίους θαλάμους.

Ὁ τῆς σῆς πανιερότητος πρόθυμος
θεράπων τῶν Ἱερομονάχων εὐτελὴς
Μητροφάνης.

Către Inalt Prea Sfinţitul şi prea învăţatul Mitropolit al Ungrovlahiei Domnul Domn Antim.

Indemn pe toţi să ia cunoştinţă, cu grijă, de aceste vorbe; a venit bărbat pe pământul Valahiei, a venit lumină, Antim dumnezeesc, ierarh al Ungrovlahiei, din neamul cucernic al Ivirilor înţelepţi. Lui i-a dat Dumnezeu averea înbelşugată a înţelepciunii, să facă fapte cereşti şi prin tipografie să fie de folos peste tot pământul mulţimii celor cucernici. Acesta dând prin tipar cartea de faţă, a bucurat în cea mai mare măsură cetele părinţilor din Sinai. Lui, dar, să-i dea Domnul sălaşurile cele cereşti.

Al Inalt Prea Sfinţiei Tale slujitor zelos, smeritul
între Ieromonahi, Mitrofan.

București: Biblioteca Academiei Române.

160. *Panoplia dogmatică*, Târgovişte 1710. — Greceşte.

Cartea este în-folio, de 6 foi nenum. + 178 foi num. (nu 188, cf. *Bibl. rom. veche*, I, p. 482—483).

București: Biblioteca Academiei Române.

162. *Octoih*, Târgovişte 1712.

La *Bibl. rom. veche*, I, p. 486, adaogă: C. Erbiceanu, *Cel întâiu Octoih imprimat în Valahia, în româneşte*, în *Biserica ortodoxă română*, XVI, p. 800.

București: Biblioteca Academiei Române şi Biblioteca Ion I. C. Brătianu.

166. *Maxime filosofice*, Târgovişte 1713. — Greceşte.

Exemplarul lui Const. Erbiceanu, descris în *Bibl. rom. veche*, I, p. 489–492 este acum în Biblioteca Academiei Române.

170. *Ceaslov*, tradus de Antim Ivireanul, Târgovişte 1715.

Exemplarul complet are 4 foi nenum. + 531 pag. Deşi exemplarele Academiei sunt necomplete, totuşi numarul paginilor se poate deduce din tabla cuprinsului (f. 4 liminară, verso): până la p. 527 este Pascalia, iar dela p. 528 începe învăţătura despre posturi, care, într'unul din exemplarele Academiei, ţine până la p. 531, unde se termină cu: «Sfârşitu şi luĭ D(u)mnezeu laudă».

București: Biblioteca Academiei Române.

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

172. Antim Ivireanu, *Sfătuiri creștine-politice*, Bucureşti 1715. — Grecește.

C. Erbiceanu, în *Bis. ort. rom.*, XXX, p. 1201.
Exemplarul lui Const. Erbiceanu, descris în *Bibl. rom. veche*, I, p. 498—499 este acum în Biblioteca Academiei Române.

173. Chrisant, *Despre oficii, clerici...*, Târgovişte 1715. — Grecește.

La descrierea făcută în *Bibl. rom. veche*, I, p. 499—500 să se precizeze localitatea unde s'a tipărit: Târgovişte — şi să se corecteze paginaţia: 7 foi liminare + 144 pag.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

175. Dositeiu, *Istoria Patriarhilor Ierusalimului*, Bucureşti 1715. — Grecește.

Să se adaoge la *Bibl. rom. veche*, I, p. 501, localitatea de tipărire: Bucureşti.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

176. Al. Mavrocordat, *Istoria sfântă*, Bucureşti 1716. — Grecește.

La descrierea făcută în *Bibl. rom. veche*, I, p. 509—512 să se adaoge locul de tipărire: Bucureşti; cuprinde 17 foi liminare + 384 p. + 15 foi nenumerotate.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

183. *Acolutia sfinţilor Neofit şi Maxim*, Bucureşti 1723. — Grecește.

Titlul în *Bibl. rom. veche*, II, p. 22.
In-4⁰ mic, 32 foi. Tipar negru şi roşu, 28 rânduri pe pagina.
Pe verso titlului o închinare în versuri scrisă de Panaiot Vizantiul, primicher al Marei Biserici a lui Christos şi grămatic domnesc, catre Mitropolitul Neofit al Artei.
Urmează o prefaţă a Mitropolitului Neofit Mavromates al Naupactului şi Artei, către proigumenul Mănăstirii Lavra din Athos şi către prea cuviosul între ieromonahi Neofit, din insula Hios.
După mai multe pagini scrise de acelaşi Mitropolit Neofit asupra M-rii Ivirilor din Athos, începe slujba pomeniţilor sfinţi.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

185. Damaschin, Episcopul Râmnicului, *Invăţături pentru şapte taine*, Râmnic 1724.

Nu se cunoaşte titlul acestei publicaţii.
In-8⁰ mic, 55 pagini. La pag. 3 începe cu urmatoarele:

Damaschinŭ cu mila lui D(u)mnezeu Episcopul Râmniculuĭ: Cucérnicilorŭ preoţi, cariĭ vă aflaţi în Eparhiĭa smereniеĭ noastre, tuturorŭ de obşte m(o)l(i)tvă şi blagoslovenie vă trimitem.

Lămuririle lui Damaschin ţin de la p. 3—6 şi au fost reproduse de Samuil Clain, la sfârşitul *Theologhiei dogmatice*, Blaj 1801 (v. *Bibl. rom. veche*, II, p. 429, nr. 634). Dela p. 7—55 învăţăturile.
C. Lacea în *Dacoromania*, 3 (1923), p. 800.

Cluj-Sibiu: Biblioteca Universităţii.
Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

186. *Psaltire*, Râmnic 1725.

ΨΑΛΤΊΡЪ | Пр҃ро́кꙋвлꙋй шѝ ѧпо́столꙋвлꙋй ДАВЕ́ЙДЪ. | Ѩкѣ́мь ѧтрачѐсть кѝпъ ѧ дѣ́лw | wа́рх тꙋпхри́тх. | ѦѦ сфѝта ѲЕ҃ѴКОПѢ҃ѧ ѧ Рим: | Къ порꙋнка шѝ къ тоа́тъ кѣл-|тꙋ́ала а҃ прѣ сфѝцѝтꙋлꙋ[й] шѝ де Дм҃незе́й ѳвитóрюлꙋй | Кꙋ҃ Дамаскѝнь, епѝскопꙋль | Рѝмникꙋлꙋй. | Ѧ а҃нꙋлъ дела На҃шерѣ лꙋ́й Хс҃ | ѧꙋ҃гкѣ іаⷨ, ѳ҃г, | Де Йлıѣ Чернавод҃кнꙋль.

In-8° mic, de 1 foae şi peste 248 foi numerotate.

Pe verso titlului, David pe un tron, gravat de H. P.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

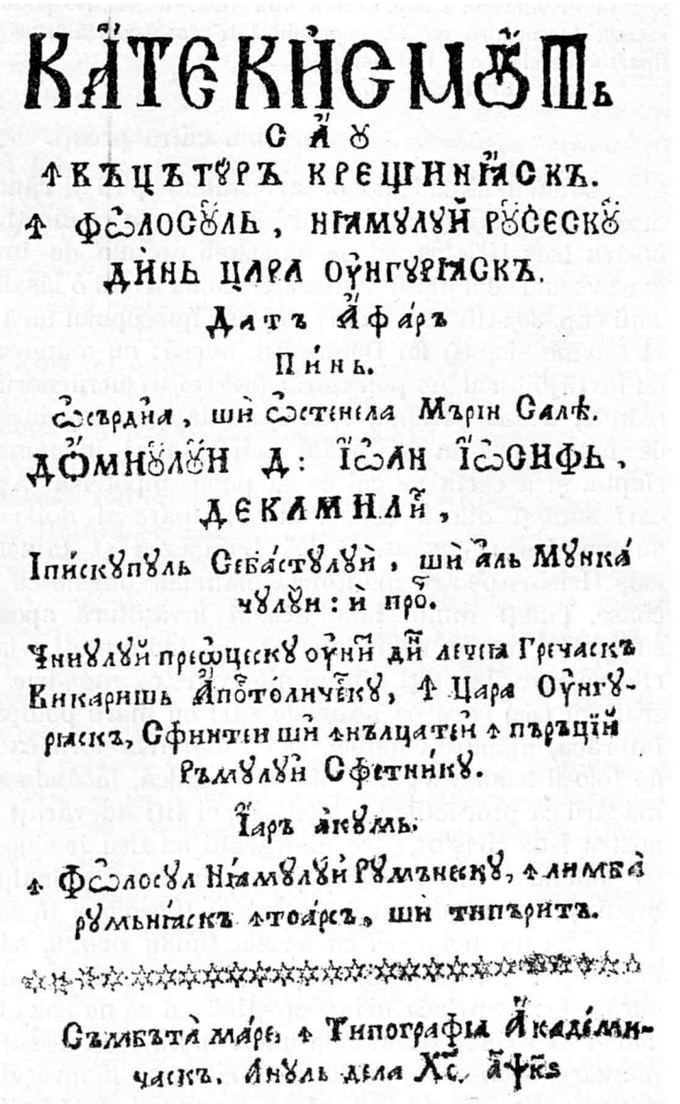
188. N. Mavrocordat, *Despre datorii*, Londra 1724. — Greceşte şi latineşte.

I. Bianu şi N. Hodoş, *Bibl. rom. veche*, II, p. 23 au semnalat greşit, după alţi bibliografi, această carte, sub anul 1725. N'a existat o ediţie din acest an, ci din anul 1724. Vezi descrierea mai sus, p. 48—50, nr. 59.

189. *Antologhion*, Iaşi 1726. — Slavoneşte şi româneşte.

La descrierea făcută în *Bibl. rom. veche*, II, 23—27, cât şi în lista dela p. 539 să se corecteze ca Antologhionul este scris în limba slavonă, iar nu «româneşte». In limba româna sunt titlul, prefaţa, indicaţiile tipicului, evangheliile voscresnelor şi epilogul.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

КѦТЄКѢѠМѢШЬ
СѦѴ
ѦКѢЦѢТѲРЪ КРЄЩИНѢѦСКЪ.
Ѧ ФѴЛОСѢ҃ЛЬ, НѦМѴЛѴЙ РѢ҃СЄСКѢ҃
ДѢНЬ ЦАРА ОѲ҃НГѴРѦСКЪ.
Дѧтъ Ѧ҃ФѦ́РЪ
Пѝнь.
Сѣ҃рдѧ́ѧ, шѝ Сѣ҃стенѧ́ла Мѣ́рıѧ Сал҃ѣ.
ДѢ҃МНѢ҃ЛѢ҃Н Д: Ї҃ѠѦН Ї҃ѠСИФЬ,
ДЄКѦМНѦ́Й,
Іпѝскꙋпꙋ́ль Себа́стꙋлꙋѝ, шѝ ѧ҃ль Мꙋнка́
чꙋлꙋѝн: и҃ про҃.
Чнıꙋлꙋ́й прѣ҃ѡцескꙋ оу҃нѝ́ дѝ́ лецıѧ Грѣчаскъ
Кикарнıшь Ѧ҃по҃то́лнчѣ́кꙋ, Ѧ Цара Оу҃нгꙋ-
рıаскъ, Сфнитѣ шѝ ѧнъѣлацатѣ́ѧ Ѧ пъръцꙋ́й
Ръмꙋлꙋѝ Сфѣтнѝкꙋ.
Ї҃аръ ѧкꙋмь.
Ѧ Фѣ҃лосꙋ́л Нѣ҃мꙋлꙋ́ѝ Рꙋмънескꙋ, Ѧ лимвѣ́
рꙋмънѝ́скъ ѧтоа́рѣ, шѝ тнпъ́ритъ.
Сѫмбѣтѣ́ маре, Ѧ Типографıа Ѧ҃кадѐмıнческъ. Ѧнꙋль дела Хс҃. а҃ѱк҃з

42. *Catechismuş*, Sâmbăta-Mare 1726. — Titlul.

190. *Catechismuş*, Sâmbăta-Mare 1726.

КѦТЄКѢ́ѠМѢ́ШЬ | сѦ́Ѵ | ѧѣкѣцатѣ́ръ крещинѣ́скъ. | Ѧ фѡлосѣ́ль, нѣмꙋлꙋ́й рѣ́сескѣ́ | днь цара Оу҃нгꙋрıаскъ. | Датъ а҃ф҃а́рх | пѝнь. | ѡ҃сѣрдѧ́ѧ, шѝ ѡстенѧ́ла Мѣ́рıи Сал҃ѣ. | ДѢ҃МНѢ҃ЛѢ҃Н Д: Ї҃ѠѦН Ї҃ѠСИФЬ | ДЄКѦМИЛѢ́Й, | Іпѝскꙋпꙋль Себа́стꙋлꙋѝ, шѝ ѧ҃ль Мꙋнка́ | чꙋлꙋѝн; и҃ про҃. | Чнıꙋлꙋ́й прѣ҃ѡцескꙋ оу҃нѝ҃ дѝ́ лецıѧ Грѣчаскъ | Ки-

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

карнишь Їпоѳоличѣкѕ, ✠ Цара Оу҃нгр҃ѕ|ровскѧ, Сфинтен шій ✠нѧлиа́тей ✠пхрхиїй| Рѣмѕаѕй Сфетни́кѕ.

Їа́рх ѧкѕмь. | ✠ фѡлосѕа Нїа́мѕаѕй Рѕмѣнѣскѕ, ✠ лимба рѕмѣніа́скѧ ✠тоа́рсѣ, шій тнпхри́тѧ.

Сѧмбѧтѫ ма́рє, ✠ Типографіа Їкадѣми|часкѧ. Їнѕлѣ Дела Хс̃. ѧ҃ѱ҃кѕ.

In-8º mic de: 1 foae pentru titlu (fasc. nr. 42), 396 pagini şi 7 foi nepaginate pentru «Scara lucruriloru ce să coprindŭ într'ačastă carţalăruo» (sic) şi pentru greşelile de tipar: «Greşelele aşa le îndereptïaza».

Verso titlului este alb. Incepe cu:

Cuvăntu cătră preoţi.

Cumŭ ni să cade noao, carĭ săntemŭ puşĭ şi rănduiţi dinŭ mila luĭ Dumnezeu spre grija sufletelorŭ răscumpărate cu cinstitŭ sângele Mântuitoriuluĭ nostru Isus Hristos, să ne aducemŭ aminte de învăţătura apo(s)toličască, care vasulŭ celŭ alesŭ dumnezeiesculŭ Pavelŭ o lăsatŭ tuturorŭ Ipiscupilorŭ la Titŭ cap. 30 stih 7 zicându: cade-să Ipiscupuluĭ fără de păcatŭ a fi, precumŭ să cuvine slugi(i) lui Dumnezeu, adecă: nu măndru, nu măniosŭ, nu beţivŭ, nu învrăjbitoriŭ, nu pohtitorĭu (побиторю) lucruriloru grozave: ci priimitorĭul, blăndŭ, trĭazŭ, direptŭ, sfăntŭ, răbdătorĭu, coprinzătorĭu cuvăntuluĭ direptu de învăţătură, ca să poată îndirepta şi îndemna spre învăţătura cé dirĭaptă, şi a certa pe cei ce să punu înpotrivă. Aşijdere, şi voi preoţilorŭ, carĭ săntеţĭ oilorŭ celorŭ cuvântătoare al doile păstorĭu, şi dinŭ darulŭ dumnezeiescu cuvăntuluĭ luĭ Dumnezeu şi tainelorŭ de Domnulŭ nostru Isus Hristos pentru măntuirĭa nĭamuluĭ omenescu rănduite slugi credi(n)čoase. Ţineţĭ minte bine ačastă învăţătură apostoličască, cărie cu totŭ sufletulŭ vostru urmându, să vă îndireptaţi viaţa voastră şi năravurile voastre. Isgoniţi din inimile voastre măndria şi nu fiţĭ asemene farisailorŭ (sic) care pe scaunele sale cu mare pompă şi deşarte podoabe să îmbrăca, măndreţi umbla, şi cu măndria lorŭ ča ne-bună, învăţătura ča de folosŭ a adevăratuluĭ Mesie o călca, făcându-să pe sine mai înţelepţi, măcarŭ că prorociile nu înţelegĭa, ci fiţi adevăraţi următori Măntuitorĭuluĭ nostru Isus Hristos, care adevăratŭ au zisŭ de sine: eu săntu bunŭ şi blăndu cu duhulŭ: care scoborŭ pe cei măndri şi înalţŭ pe ceĭ smeriţi; nu fiţi măniosi, că mănĭa după cuvăntulŭ filosofuluĭ fĭ nebunie, că cine să umple de mănĭe de multe orĭ cu ačasta fiĭndu orbitŭ, să sloboade într'unele, de care apoĭ foarte-şĭ bănueşte şi cu multă dosadă, şi pătimire debie să curăţeşte: pentr'ača ori ce creştinŭ, ca să nu cază într'atâta şi gre răutate, cade-i-să să să ferĭască de unele lucruri ca acestĭa, care luc(r)u pe om la pierzare, muncindu, ca totŭ omulŭ, care îi învăţatŭ şi sucuitŭ (sic) acestui năravŭ rău, sau păcatŭ, să să desveţe şi să să îndirepteze în alte fapte bune care-sŭ înpotriva acestuĭ năravŭ rău adecă în blăndeţe, umilinţă, răbdare, şi alte greutăţi: că în pătimirile voastre viţi (sic) birui sufletele voastre. Zice Domnulŭ şi în alte locuri: fericiţi-sŭ ceĭ blănzi, că ei vorŭ moşteni pământulŭ; fericiţi-sŭ făcători(i) de pace că aceiea fiĭ lui Dumnezeu să vorŭ chema. Nu punereţi veselia voastră înŭ beţie, că ce-i mai urătŭ a vede, decătŭ omulŭ amintere cinstitu şi de toţi priimitŭ, sau maĭ vărtosŭ cu darulŭ du-

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

huluĭ sfăntŭ înpodobitŭ, în zavi(s)nice şi urâte beţie şi măncări afară de samă înecatŭ? Că şi dobitoacele cele fără înţeles, atâta măncă şi beu cătŭ le pofteşte firĭa ca să-şi poată ţine viaţa; dară omulŭ care-i cu minte şi ĭĭ făcutŭ să caute la cele maĭ de susŭ, care maĭ pe urmă fericitŭ să le poată ajunge; ca firiĭ sale şi lăcomieĭ a face destulŭ şi afară de samă cu atăta grozăvie a numeluĭ său într'ačastă parte mai josŭ de câtŭ dobitoacele a lăsa şi atăta răutate a aduce trupuluĭ său de care şi voĭvodulŭ doftorilorŭ au mărturisitŭ, zicându: grijiţi de înplere pânteculuĭ afară de samă, dinŭ care toate beteşugurile vinu în trupulŭ omuluĭ. Şi dumnezesĭesculŭ (sic) Pavelŭ Apostolŭ iară zice şi într'acestu năravŭ, cu ačastă învăţătură de mântuire ne îndémnă la Efesŭ, cap. 1, stih 40: «Nu vă înbătareţi cu vinŭ, întru care este curvie; pentr'ača bogatulŭ celŭ ce să îmbrăcă în urşinicu şi pre să slobozie în toate deşertăčunile aceştiĭ lumi şi păcate peste păcate grămădie, înŭ fundulŭ ĭaduluĭ s'au îngropatŭ; ave puţină pentru lipsa sau beteşugulŭ trupuluĭ, sau pentru veselia inimi(i), nu-ĭ lucru rău; ci înŭ uspeţe, cărşme, şi înŭ uliţă beuturile afară de samă şi urâte, alesŭ feţelorŭ duhovniceşti săntu foarte contenite şi oprite de sfintele canoane; şi firii noastre beţia ĭĭ lucru foarte necuviosŭ şi înpotrivitoriŭ: căndu afară de samă şi de măsură flĭndu îngreuĭată, în silă fi caută a se curăţi şi la starĭa ča de mai nainte a să pune. Nu fireţi pripitori spre bătaĭa de aproapeluĭ vostru, fără căndu îi de lipsá pentru îndireptarĭa lui; şi căndu vă face cineva silă şi în pizmă, bucuroşi răbdaţi, avându nădejdĭa plati(i) de vecie, aducându-vă aminte de credinţa creştineĭască care ne'u învăţatŭ Domnulŭ nostru Isus Hristos încă fiindu cu noi în trupŭ omenescu, zicându: De-ţi va da cineva o palmă peste obrazŭ, întoarce şi ceialaltă parte; şi ačastă pildă a pătimiri(i) ne'u datŭ noao în toată viaţa sfinţii salé, de vreme ce şi pe Pătru, maĭ marele Apostolilor, uciniculŭ sfinţiĭ salé celŭ mai ĭubitŭ, care vre să-l apere, nu l-au lăsatŭ ca să-lŭ apere cu sabie, căndu mănioşi jidovi spre groaznică moarte îlŭ prinde. Aşijdere, şi voĭ căndu simţiţĭ că vă face cineva înŭ pizmă, aduceţi-vă aminte de cuvintele cu care v'au înbucuratŭ adeverinţa ča večnică: fericiţi-s cei ce patŭ izgonire. Bătaĭa doao răutăţi aduce: una celuĭ bătutŭ, alta celuĭ ce bate, că celŭ ce bate a prinde pe celŭ bătutŭ spre izbândă şi-lŭ împle de mănie, şi-şi scorneşte urăčune sie-şĭ şi chĭamă judeţulŭ pe pedepsirĭa sa. Pentr'ača maĭ bine este să vă conteniţi de unele vrajbe ca aceste ca soţia şi viaţa voastră să fie pace, pildă, floare şi de folosŭ creştinilorŭ. Nu vă slobozireţi în dobănzi urăte, că cine pohteşte (ποθεμιε) multu, bine a biruĭ într'ačastă lume, mintĭa lui atăta să departiază de lucrurile cele cereşti, cutŭ nu să poată spune cătă înpiedecare şi pagubă aduce mergeriĭ înainte întru cele sufleteşti şi deregătoriĭ griji păstoreşti lipite, ačastă fără de socotĭală poftă a lucrurilorŭ celorŭ trecătoare în care multe suflete pieru; şi cinulŭ bisericescu, care amintere foarte-i luminatŭ şi cinstitu fi necinstitŭ şi nebăgatŭ înŭ samă şi nesocotitŭ pentru una ca aceĭa, care caută ača dobândă fără socotĭală. Pentr'ača sfinţĭ părinţi în sfintele săboară aşe tare au opritŭ ca să nu să mestice preoţi înŭ neguţătoriĭ şi alte lucruri din afară. Pentr'ača cu multu maĭ vărtosŭ tribue să să ferĭască şi de alte lucruri maĭ mici în folosulŭ trecă-

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

toriŭ, care lesne are pute dobăndi dintr'alte meșterșuguri mirenești, au jocuri și camete, care nu să cuvinŭ cinului preoțescu și care nu numaĭ de Dumnezeu ce și de mireni și sfintele săboară îsŭ oprite; și nu numaĭ mirenilorŭ, ce maĭ vărtosŭ și preoțilorŭ și adevăratŭ nece o cinste nu poate aștepta preoți de la mireni, ori cari întru acestu năravŭ rău cu atăta pagubă și a cinstiĭ și a sufletuluĭ său, să tăvălescu cătră oaspeți; alesŭ cătră călători și săraci, fiți milostivi și eftini, dăndu-le bucuroși salașĭ și alte care-sŭ de lipsă călătorilorŭ ca să poată la voĭ odihni și răsufla fiindu bătuțĭ și ostenițĭ de drumŭ. Arătați-vă dragostĭa și libovulŭ cătră toțĭ întru cele slobode, uspătându-ĭ, veselindu-ĭ, bucurându-ĭ și vorbindu bucuroși cu eĭ. Fiți trĭazi în toată vreme, mai alesŭ căndu aveți vorbă cu cineva au vi să faceți (sic) ceva, care să cuvine deregătoriĭ voastré, ca să nu să îndoĭască și să ĭa pildă ra (sic) cei ce-s supuși va o întru cele sufletești: ca așa dinŭ faptele și viața voastră, nu ocară, ci laudă să aveți la toțĭ ceĭ buni și cinstiți.

Iubiți direptatĭa, care foarte va fi cunoscută și bičuluită oamenilorŭ și oilorŭ voastré; de nu viți bușuluĭ pre mine nece în sufletu, nece în iosagu, nece în cinste sau în veste sau în vestĭa ca bună; ci vă viți ajunge cu ale voastre, care v'au dăruitu milostivulŭ Dumnezeu și viți întoarce oricărue ce-i alŭ său și viți face orice să cuvine și-i direptu. Fiți sfinți și răbdători, ferindu-vă de pofte strămbe și soții cu prihană, de mueri, de vorbe grozave și povești, de cântece lumești, de jocuri și alte lucruri care nu să cuvinu cinuluĭ preoțescu, ci lege lui Dumnezeu neîncetatŭ o căutați. Sfănta Scriptură și alte învățături ale sfinților părinți cetiți și ispitiți, ca să puteți mai lezne și sufletele voastre a mântuĭ și oile caresŭ încrezute griji(i) voastre ceĭ păstorești cu pâne sufletĭască a paște și maĭ pe urmă la pășunĭa ca cerĭască și staulŭ celŭ de susŭ fără frică a le duce. Mai pe urmă fiți prietini învățăturii ceĭ adevărate și de măntuire și cu oameni vestiți cu învățătura și viața bună creștinĭască și nu pe ceĭ caresu u(m)flați cu înțelepția ca deșartă a aceștii lumi și muncescu a să arăta mai înțelepți de cătŭ săntŭ, cinstiți-i, ci pe ceĭ care-sŭ în biserica catoličască a Romei plini de direpta și adevărata învățătură sfinteĭ Evangheliĭ; care orŭ pute, proști și pe ceĭ leneși, cari nu grijescu de măntuirĭa sa ča de vecie, a-ĭ învăța pe ceĭ răĭ, a îndirepta și pe ceĭ ce greșescu la cărarĭa ce de măntuire aduce. Pe aceștĭa cinstiți și pe aceștĭa cu toată inima ĭubiți: că alți fiindu întorși și stricați cu învățătura eriticilorŭ, suptŭ fagurŭ de miere arătându-să înțălepți pinăcetŭ încetŭ, slobod în inimile oamenilor veninul eresurilorŭ, care-su pierzare sufletelorŭ de vecie. Iară aceste cu învățătură dirĭaptă, adevărată și de măntuire pe ceĭ greșiți îndereptĭază și destoinicĭ facu oameni a ține darulŭ dumnezeiescu, sufletelor sale făcătorĭulŭ de viață. Pentr'ača ca și eu dĭatoriĭ și deregătoriĭ melé, ca să pocĭ face destulu și voĭ ca să știți cumŭ veți pute maĭ lesne a învăța sufletele care-sŭ încrezute păstoriĭ voastre; ce să cade a ști și a face credinčoși luĭ Hristos și întăi capetele și păstorilorŭ cei sufletești. Acestu Catechizmușŭ sau învățătură creștinĭască într'ačastă cărțălue deregătorii voastré foarte de folosŭ, foarte cu gându bunŭ o amŭ strânsŭ, în care pe

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

scurtu şi foarte alesŭ, la înţălesulŭ şi folosulŭ sufletescŭ acestuĭ niamŭ rătăcitu (pentru alŭ cărie ajutoriu şi bucurie, amŭ priimitu ačastă muncă) toate articulușurile credinţi(i), poruncile lui D(um)nezeu şi ale biserici(i), Tainele teştemăntuluĭ nou, Tatălŭ nostru, Bucură-te Maria şi alte lucruri care nu numaĭ atâta-sŭ de lipsă omuluĭ creştinŭ, cătŭ fără de ele nu poate a se spăsi, nece decumŭ, ce şi care-sŭ de lipsă pentru umplere poruncilorŭ. Şi altor lucruri grele, care de multe ori vinŭ la întrebare şi mai alesŭ acele care Greci(i) cizmatici, sau care s'au tăiatŭ de cătră sfănta Besereca Romei, în rănduelele şi cinurile lorŭ fără ocă au sucuitŭ a arunca şi a mişca înpotriva Râmlenilorŭ, li-amŭ tălmăcitu şi li-amŭ dezlegatŭ.

Pentr'ača ačastă învăţătură de mântuire cu ača poftă şi gându o cetiţi, cu care poftă părinţască o amŭ adusŭ şi eu vao, primiţi-o şi cătŭ veţi pute mai bine şi mai vârtosŭ într'însa vă ispitiţi şi cu viaţa voastră eĭ vă asemănareţĭ. Că'n adevărată învăţătura sfintei Beserici Rămleneşti şi Apostoliceşti, care o mărturisimŭ a o crede, cându facemŭ mărturisiria credinţiĭ. Iară voĭ spre cinstĭa şi mulţămiria munci(i) mele cei păstoreşti şi osteneli înbătrâneţelorŭ mele, care amŭ priimitu pentru folosulŭ sufleteloru voastre, o priimiţi, aducându-vă aminte de mine purure, în sfintele rugăciunile voastre, carea' o pothescu să cază în mai bună şi mai mare măriria sfinteĭ uniĭ, care-i întră sfănta Biserica Râmleniască şi Grečască şi vă spăsiţi.

Urmează pe 5 pagini următoarele instrucţii:

Ce tribue să facă preoţi(i) cându orŭ vre să de ačastă învăţătură poporănilorŭ?

Intr'acestŭ cuvântu înainte părinţeşte v'amŭ îndemnatŭ pe voi cinstiţi în Hs. fraţi, ca după învăţătura apostoličască, viaţa şi năravurile voastré să îndereptaţi. Ačasta vă să cuvine vao întăĭ a gândi şi a păzi, ca pinŭ ačastă învăţătură de folosŭ şi traiurile voastre şi faptele voastre cele bune, să fie lumină, viaţa voastră înainte oamenilorŭ, ca precum lumina aprinsă în feşnicu luminĭază, aşa şi voi să luminaţi pe cei ce-sŭ în întunerecul neştiinţăĭ, înŭ prostĭe, în lucrurile cele de lipsă la viaţa de vecie şi care-sŭ căzuţi şi învăluiţi în funingine păcatelorŭ; ca aşa fiindŭ întorşi pinŭ voĭ la lumina ča de maĭ nainte, la cunoştinţa vieţiĭ de vecie să mărĭască pe părintele vostru care-ĭ în cerĭu, că voĭ sănteţi în locului apostolilorŭ cărora au zisŭ Domnulŭ Hristos: mergeţi în toată lume a propovedui cuvântulŭ Evangheliĭ. Pentr'ača înpleţi poporăni(i) voştri de învăţătura Sfinteĭ Evangheliĭ, propoveduindŭ adesé ori cuvântulŭ luĭ Dumnezeu înŭ besericile voastre, învăţându tineri şi bătrâni, prunci şi pruncele, şi pe toţĭ carĭ potŭ înţelege cuvântulŭ luĭ Dumnezeu, tălmăcindu-le şi descoperindu-le toate care le trebue lorŭ a crede şi a face, ca să miruiască viaţa de vecie, ca pinŭ lenĭa voastră sufletele cu cinstitŭ şi scumpŭ sângele Domnuluĭ Hristos răscumpărate să nu cază în jahulŭ blăstămatuluĭ diavolŭ şi ca să nu le caute oarecându direptulŭ judeţŭ dinŭ mănile voastre, cu mare paguba sufletelorŭ voastre.

A dooa: ca să puteţi umple aceste toate care amŭ scrisŭ maĭ susŭ, în toată Dumineca, după ce isprăveşte sfânta Lăturghie, să de ştire preo-

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

tulŭ tuturorŭ poporănilorŭ ca înainte, sau după vecernie, să vie toţi la sfănta beserică, ca să auză ačastă învăţătură de mântuire, care-ĭ foarte de lipsă creştinilorŭ ca să poată bine şi în curăţănie a trăi. Insă pentru ca să nu să întămple nescari lucruri necuvioase, bine are fi, ca într'o Duminecă să cheme bărbaţi(i), într'alta fămeile; sau de vor veni toţi odată, o parte, adecă bărbaţi să să deschiliniasc(ă) de cătră fămeĭ.

A trie: să înčapa preotŭ făcăndŭ cruce, a zice: Tatăl nostru, Bucură-te Maria, Credíulŭ şi alte rugăčuni pe scurtŭ care orŭ plăce norodului şi să vorŭ întămpla după vreme şi sărbătorile anuluĭ şi aşa să zică ca să poată şi norodulŭ a zice după elŭ dinŭ cuvăntŭ în cuvăntŭ.

A patra: să îndemne pe toţi cari ştiu ceti ca să ţie la sine una dintr'aceste învăţături, adecă: o cărţălue mai nainte de Dumineca în care va fi învăţătură, să arăte la o păreche de prunci, care va socoti că-sŭ maĭ înţelepţi, o rugăčĭune scurtă, să o înveţe pănă Duminecă şi apoi Duminecă în beserică de rostŭ şi tare să o zică unulŭ, iară altulŭ să asculte şi un(d)e va greşi să-lŭ îndereptеze, şi care dintr'aceşte va şti mai bine de cătŭ altulŭ, să-lŭ cinstĭască cu ceva şi să-lŭ laude înainte altora, ca să-ĭ tragă inima şi pe alţi la învăţătură.

Mai pe urmă, după ce va face preotulŭ aşa pecumŭ l-amŭ învăţatŭ şi prunci care au avutŭ leţcă o spusŭ de rostŭ, preotulŭ să le tălmăčască şi să-i lumineze într'ača leţcă de toate căte-sŭ într'însa, sau poate şi deĭre dinŭ sfănta Scriptură, care va socoti că lorŭ şi altora care audŭ or fi maĭ de lipsă şi de folosŭ, sau poate le lua şi dinŭ Evanghelia, care să va întămpla într'ača Duminecă sau sărbătoare, după anŭ, sau rânduĭala besericiĭ, căndŭ va vre să înveţe şi să facă Catechezişŭ. Să munčască încă preotulŭ şi într'ačasta ca să nu zăbăvască oameni cu învăţătura sa mai multŭ decătŭ un časŭ, ca să nu li să urască, ci să le fie dragu şi elŭ şĭ învăţătura luĭ şi aşa inimile lorŭ pentru lungime vremii de cătră ačastă învăţătură de folosŭ să nu li să întoarcă.

Iară la sfârşit, după ce va isprăvi ača învăţătură, ĭară să zică cu ei o rugăčune frumoasă şi scurtă, ca şi la începutulŭ într'acesta chipŭ, ca să poată zice şi norodulŭ după elŭ, cumŭ să cade, cu umilinţă şi isprevindŭ aceste toate bine şi precumŭ să cade, să de laudă luĭ Dumnezeu, ĭară noroduluĭ blagoslovenie şi slobozie a merge pe acasă în pace.

Tabla de materii (paginile nenumerotate dela sfârşit):

Scara lucrurilorŭ
ce să coprindŭ într'ačastă cărţălărue.

Listu

Cuvăntu cătră preoţi 1
Ce tribue să facă preoţiĭ căndŭ or da ačastă învăţătură poporănilorŭ 19

Capŭ întăĭu

De credinţă şi credĭulŭ Apostolilorŭ 19
Pentru ce au făcutŭ Dumnezeu într'ačastă lume oameni 19
Care să chĭamă creştinŭ şi catolicŭ 21
Care-ĭ întăiulŭ sămnŭ creştinuluĭ pravoslavnicŭ 25

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

De faceré sfintei cruci 29
Cum tribue să punemŭ degetele, când facemŭ cruce 30
Cumŭ tribue să pue preotulŭ degetele, cândŭ blagosloveşte 30
In care tribue să să înveţe creştinulŭ 31
Ce-ĭ credinţa 31
Suma în care să cuprinde pe scurtŭ toate articuluşurile credinţii, care tribue să să criază 33
Credĭulŭ 33
Intâiulŭ articuluş alŭ credĭuluĭ 35
Alŭ doile articuluşŭ alŭ credĭuluĭ 37
Alŭ 3 articuluşŭ 39
Alŭ 4 articuluşŭ 42
Alŭ 5 articuluşŭ 45
Alŭ 6 articuluşŭ 46
Alŭ 7 articuluşŭ 48
Alŭ 8 articuluşŭ 50
Să arată dinŭ sfânta Scriptură, cumŭ că duhulŭ sfântŭ purcede şi de la fiĭulŭ 52
Alŭ 9 articuluşŭ 73
De capulŭ văzutŭ alŭ Sfinteĭ beserici 80
Alŭ 10 articuluşŭ 84
Alŭ 11 articuluşŭ 86
Alŭ 12 articuluşŭ 88

Al 2 capŭ

De nădejde şi de rugăcunĕ Domnului 91
Tatăl nostru 94
De întăia cerere în Tatalŭ nostru 95
De a 2 cerere 97
De a 3 cerere 98
De a 4 cerere 98
De a 5 cerere 100
De a 6 cerere 101
De a 7 cerere 102
De alte rugăcuni 104
De închinaré îngerĭască, adecă: Bucură-te Maria 106

Al 3 capŭ

De libovŭ sau dragoste şi de 10 porunci 108
Dinŭ ce să cunoaşte libovulŭ luĭ Dumnezeu 111
Dinŭ ce să cunoaşte libovulŭ cătră de aproapele nostru 113
Zece porunci 115
Dezlegaré porunciĭ dentăĭu 118
Dezlegaré a 2 poruncă 126
Dezlegaré a 3 porunci 130
Dezlegaré a 4 poruncă 133
Dezlegaré a 5 porunci 139

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

Dezlegaré a 6 porunci 143
Dezlegaré a 7 porunci 147
Dezlegaré a 8 poruncă 152
Dezlegaré a 9 porunci şi a zece 157
De poruncile sfintei beserici 162
Pentru ce au rănduit sfănta beserică aceste porunci 163
Care sărbători săntem datori să le sărbăm 166
De postŭ 171
Care-ĭ dĕtoriu a posti 173
De folosulŭ postuluĭ listь acelaşĭ . . . . . .
Ce-sŭ dijmele şi cui tribue să să de 176

Alŭ 4 capŭ

De tainele sfinteĭ beserici 179
Căte-sŭ şi ce-sŭ taĭnele sfinteĭ beserici 180
Pentru ce slujeşte sfănta beserecă sfintele taĭne 182
Căte lipsăscŭ la priĭmiré sfintelorŭ taine 185
Care taĭne să potŭ pohtori (поѳорѝ) 186
De botezŭ 189
Căte felĭuri de botezuri să află 190
Care-ĭ materia botezuluĭ 193
Ce gătare lipsăşte în celŭ ce va să să boteze 195
De slujitorĭulŭ sfăntuluĭ botezŭ 196
De lipsa nănaşilorŭ 198
De cumetria ce să trage dinŭ botezŭ 200
De untu de lemnu cu care să unge omulŭ înainté botezuluĭ 201
De pomăzuire, sau ungeré cu mirŭ 202
De materia miruluĭ 203
De forma miruluĭ 204
De slujitorĭulŭ miruluĭ 209
De sfănta cuminecătură 213
De materia sfintei cuminecături 214
De slujitorĭulŭ s[fintei] cuminecături 230
De pocanie 237
De materia s. pocaniĭ 245
De forma s. pocaniĭ 246
De slujitorĭulŭ s. pocaniĭ 247
De celŭ ce să spovedeşte 252
De s. masle şi materiĭa lorŭ 261
De slujitorĭulŭ s. masle 262
De s. preoţie şi cinurile eĭ 268
De materiĭa s. preoţiĭ 272
De forma preoţieĭ şi cinurilorŭ eĭ 273
De slujitorĭulŭ s. taine a preoţieĭ 274
De celŭ ce va să să preoţască 275
De Simonie 276
De slujba preotului 280

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

De privileghiumurile cinuluĭ preoţescŭ 282
De logodnă 286
De căsătorie 289
De materia, forma şi slujitorĭulŭ sfinteĭ căsătoriĭ 293
De clerici căsătoriţi 301

Al 5 capŭ

In care multe întrebări să dezlĭagă 309
De direptaté omuluĭ creştinŭ 309
De răutăţile ce să află în lume 311
De păcate 312
De postŭ 320
De rugăčune 328
De milostenie 330
De darurile duhuluĭ sfăntŭ 340
De fericirile evangheleşti 341
De cele maĭ de pe urmă ale omuluĭ 347
De judeţŭ 347
De ĭadŭ 352
De purgatorĭumŭ 354
De sinulŭ luĭ Avramŭ 357
De raĭu 359
De credinţa catoličască 364
De eriticŭ, păgânŭ şi şchizmaticŭ 366
Ce-ĭ credinţa, ce-ĭ cinulŭ 368
De călindariulŭ celŭ nou 374
De călindarĭulŭ celŭ vechĭu 377
De schimbaré celorŭ 11 zile întră călindarĭulŭ celŭ nou şi celŭ vechĭu 378
De cele 7 săboară mari care s'au făcutŭ la răsăritŭ 385

Transcrierea textelor este facută de dl. N. Cartojan.

N. Iorga, *Scrisori şi inscripţii ardelene*, II, p. 9, nr. 9.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române. — Blaj: Biblioteca Municipiului. — Sighişoara: Biblioteca Gimnaziului evanghelic.

193. *Intâia învăţătură pentru tineri*, Râmnic 1726. — Slavoneşte şi româneşte. Ediţia I.

Descrierea completă în *Bibl. rom. veche*, II, 29–32.

Pentru precizarea originalului rusesc: Первое ученне отрокомь, alcătuit de Teofan Prokopović şi tipărit în 1721, despre aducerea exemplarelor ruseşti în ţară din iniţiativa mitropolitului Moise Petrović al Belgradului (Serbia), v. Emil Turdeanu, *Din vechile schimburi culturale dintre Români şi Jugoslavi*, în *Cercetări literare*, III (1939), p. 183–186.

Ediţii noi în 1727 şi 1734; v. mai sus, *Addenda*, p 51, nr. 64 şi p. 52—54, nr. 68.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

196. *Liturghie*, Bucureşti 1728.

Descrierea facută în *Bibl. rom. veche*, II, p. 35 a fost pusă la îndoială de A. Filimon în *Dacoromania*, VI, p. 378, spunând că exemplarul complet are 2 foi + 210 pag., iar nu «peste 244» pag., câte sunt trecute în *Bibliografie* şi câte arată Pinaxul.

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

Restabilim adevărul: 1. au existat ediţii datate 1728, cu 2 foi + 210 p.; 2. au existat alte ediţii datate 1729, cu acelaşi număr de pagini (comunicare scrisă de I. M. Moldovănuţ, lui Ion Bianu); 3. o a treia ediţie, datată 1728, are Academia Română, cu 2 foi + peste 244 pag. In plus faţă de ediţiile precedente, aceasta are *Slujba Sfintei Preceştanie*. Exemplarul fără sfârşit al Academiei se termină (pag. 244) cu *Rugăciunea lui Metafrastă, cu stihuri la Greci*.

Ed. nouă la 1741, v. mai jos, p. 238, nr. 220.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române. Blaj: Biblioteca lui I. M. Moldovănuţ.

198. Hrisant, Patriarhul Ierusalimului, *Manual despre superioritatea Ierusalimului şi a Sfântului Mormânt*, Ierusalim 1728. — Greceşte.

ΧΡΥΣΑΝΘΟΥ | ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ | ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΩΝ | ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟΝ | Περὶ τῆς κατ' ἐξοχὴν ὑπεροχῆς τῆς ἁγίας Πόλεως Ἱερου|σαλήμ, καὶ τοῦ ἁγίου καὶ ζωοδόχου Τάφου τοῦ Κυρίου, | τῆς τε πρὸς αὐτὸν κεχρεωστημένης ἐλεημοσύνης παρὰ πάν|των τῶν Χριστιανῶν κατὰ τὴν ἀποστολικὴν διαταγήν, | καὶ τῆς ὠφελείας τῶν εἰς προσκύνησιν αὐτοῦ καὶ τῶν | λοιπῶν ἐκεῖσε σεβασμίων τόπων παραγενομένων.

Τυπωθὲν ἐν τῇ ἁγίᾳ Πόλει. | Ἐν ἔτει ,αψκη' κατὰ μῆνα Σεπτέμβριον. | Παρέχεσθαι δωρεὰν ἐκ μέρους τοῦ παναγίου Τάφου.

Manualul lui Hrisant, patriarhul Ierusalimului, despre superioritatea prin excelenţă a sfintei cetăţi Ierusalim şi a sfântului şi de viaţă dătătorului mormânt al Domnului şi despre milostenia datorită faţă de el de toţi creştinii, după porunca apostolească şi despre folosul celor ce se duc să i se închine lui şi celorlalte cinstite locuri de acolo. Tipărit în sfânta cetate, în anul 1728, în luna Septemvrie, spre a se împărţi gratuit din partea prea-sfântului Mormânt.

In-folio mic, 5 foi nenumerotate + 63 pag.; pag. 64—65 albe, p. 66—67 errata, p. 68 albă; urmează 19 foi nenumerotate + 28 pagini.

Titlul încadrat în chenare, sus înflorat, în părţi şi jos din linii şi ornamentaţii de compoziţie tipografică. Verso titlului alb. Urmează, în foile liminare, tabla de materii (Πίναξ τοῦ παρόντος ἐγχειριδίου κατὰ κεφάλαιον), diferite extrase din părinţi ai Bisericii şi o prefaţă a patriarhului Hrisant către cititori.

La un loc cu opera lui Hrisant despre superioritatea Ierusalimului şi a Sfântului Mormânt, s'a mai tipărit pe cele 19 foi nenumerotate, în limbile grecească, românească, slavonească următoarea (dăm titlul redacţiei româneşti):

Carte săborničască la toţi pravoslavnicii creştini, pentru ajutorĭulŭ sf(â)ntuluĭ Mormântŭ.

Paisie din mila luĭ D[u]mnezeu arhiepiscopŭ Ţarigradului, Râmuluĭ celuĭ nou, şi Patriarhŭ a toată lumea.

Datată: «La anul de la Hs. 1727 Мѣц҃ъ August». La sfârşit, numele a 13 mitropoliţi, între cari şi Daniil al Ungrovlahiei.

Pe ultimele 28 pagini numerotate altă lucrare a lui Hisant, Περὶ ἱερωσύνης λόγος *(Despre preoţie)*, care a fost socotită greşit ca tipăritură independentă, tiparita, după unii la 1702 (cfr. *Bibl. rom. veche*, I, p. 441, nr. 136), iar după alţii la 1707 sau 1709 (cfr. G. Pascu, *Un opuscul de Hrisant Notara*, în *Revista critică*, I (1927), p. 212).

Titlul operii este:

Περὶ ἱερωσύνης λόγος ἐγκωμιαστικός, σχεδιασθεὶς παρὰ Χρυσάνθου Πατριάρχου Ἱεροσολύμων, καὶ προσφωνηθεὶς παρ' αὐτοῦ ἔνδον ἐν τῇ μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ τῆς ἁγίας τοῦ

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

Κυρίου ἡμῶν Ἀναστάσεως, ἤτοι τοῦ ἁγίου Τάφου, ἡνίκα ἐχειροτονήθη Μητροπολίτης Καισαρείας τῆς Παλαιστίνης, ἐν ἔτει τῷ Σωτηρίῳ ᾳψβ΄. Ἀπριλλίου ε΄. κατ' αὐτὴν τὴν ἡμέραν τῆς ἁγίας Λαμπρᾶς.

Cuvânt de laudă despre preoţie, alcătuit de Hrisant, Patriarhul Ierusalimului şi rostit de el înlăuntrul marii biserici a Sfintei Învieri a Domnului nostru, adică a sfântului Mormânt, când s'a hirotonisit Mitropolit al Cesareii Palestinei, în anul mântuirii 1702, Aprilie 5, în însăşi ziua Sfintelor Paşti.

I. Bianu şi N. Hodoş, *Bibl. rom. veche*, I, p. 35, induşi în eroare de Sathas, au socotit cartea tipărită la Bucureşti, în loc de Ierusalim (v. în titlu: Τυπωθὲν ἐν τῇ ἁγίᾳ Πόλει. Vezi notiţa lui Alex. Elian, în *Analele Acad. Rom., Desbaterile*, tomul 59 (1938—1939), p. 66. Ea totuşi face parte din domeniul *Bibl. rom. vechi*, prin acea carte sobornicească de care am amintit mai sus, tipărită în limba română.

A doua ediţie în Bucureşti 1768, v. *Bibl. rom. veche*, II, p. 188—190, nr. 361.

Traducere de Alex. Elian.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

201. *Ceaslov*, Bucureşti(?) 1731. — Slavoneşte şi româneşte.

Un exemplar defectuos fără început şi fără sfârşit, a descris I. Roşu în *Societatea de mâine*, II (1925), p. 24: in-8°, peste 163 foi numerotate. Tipicul şi sinaxarul sunt în româneşte.

Cluj-Sibiu: Biblioteca Universităţii.

202. *Octoih*, Bucureşti 1731. — Ediţia II-a.

La descrierea făcută în *Bibl. rom. veche*, II, p. 41—42, să se adaoge: ediţie de titlu a *Octoihului* tipărit la 1730, ed. I-a (v. *Addenda*, p. 52, nr. 66). Ediţia III-a, apărută în Bucureşti 1732 şi descrisă la *Addenda*, p. 35—37, nr. 44, poartă greşit în titlu anul de imprimare 1709, pentru care motiv am pus-o bibliografic sub acest an. Ed. II se deosibeşte de ed. III, pentrucă are 167 pagini în plus, cu un adaos de slujbe.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

206. *Învăţătură preoţilor pe scurt de şapte taine*, Iaşi 1732

ДѢЦЪТѢРЪ | ПРѢѠЩЇЛОРЪ ПѢ ѠКѢРТЪ | Дѣ шѣптѣ таѧнѣ ѧлѣ Бѣсѣрічїй, къ дрѣптѣ | довѣдѧри дѣѧ прѧкнла сфїцилоръ | Пърѧнци. | Їкѣмъ типърѧтъ ѧ ѕѧлѣлѣ прѣ лѧмінѧтѕлѧй | шѧ ѧнълцѧтѕлѧй Дѯмнь шѧ ѡблъдѧйторю ѧ тѯатъ Цѧра Молдовїй. | Їѡ ГРѦГѮРІѢ Г: ВОѢВОДѢЛЪ | Къ порѕнка шѧ къ тѯатъ келтѕѧла ѧ Прѣ сфїцѧтѕлѧй Митрополѧтъ | Кѵр Їѡѧнѳѡѧнѣ | ѧ сфїта Митрополїѣ | ѧ Ѧшь | Ла Їѡѕль дела ѕндѧрѣ Лѧмїй, ѧѕѣм.

In-4° de 3 + 29 foi nenumerotate. Tipărit cu negru şi roşu, cu 25 rânduri pe pagina încadrată în flori de compoziţie tipografică.

Pe verso titlului se află o xilogravură reprezentând pe Christos stăpânitorul lumei, semnată de *Ierei Ursul*, cu următoarele versuri:

Doamne Isuse păzéşte în sfânta Mitropolie
Intr-acĭastă de acumŭ şi acé ce va să fie,
Pre Antonie Mitropolitulŭ alŭ Sucĭavi
Care la un gândŭ s-au unitŭ cu G. G. Domnulŭ Moldovi

De-au scos la lumină acéste şepte Taĭni sfinte
Şi le-a 'mpărţit la preoţĭ să lĭa (sic) aminte

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

Ca prentr'însele să sfinţéscă norodulŭ creştinescŭ
Şi să-lŭ ducă la 'mfrumusăţatulŭ raĭulŭ celŭ cerescŭ.

Plecatulŭ poslușnicŭ, Ieremiĭa Typografŭ.

Urmează această prefaţă:

Cu mila luĭ Dumnedzău Antonie Arhiepiscopŭ şi Mitropolitŭ a toată Moldaviĭa,

Voao tuturorŭ preoţilorŭ cariĭ vă aflaţĭ în eparhiĭa noastră, dela Arhiereul Arhiereĭlorŭ şi stăpânulŭ Hs., pace, milă, darŭ, întărire şi spăsenie vă pohtimŭ, ĭară dela smerenia noastră blagoslovenie.

Ştiindŭ noĭ că Domnulŭ nostru Is. Hs. Arhiereulŭ celŭ mare alŭ tuturorŭ vécilorŭ, pentru acéĭa voĭaşte a să da Arhiereĭlorŭ mila şi darulŭ şi cinste Arhierieĭ, după măsura daruluĭ carele s-au datŭ Dumnedzăeştilorŭ şi sfinţilorŭ luĭ ucinicĭ şi apostolĭ, ca să facă rânduĭale şi tocméle bune între următoriĭ lorŭ, între preoţiĭ, adecă şi păzitoriĭ turmeĭ ceĭ cuvântătoare răscumpărate cu pre scumpŭ sângele luĭ şi cele protivnice Besériciĭ să le dăzrădăcinédzŭ şi céle ce ar vedé că le facŭ preoţiĭ den neştiinţă, să le arate şi să-ĭ învéţe; iară pentru céle ce le facŭ denŭ léne, să-ĭ cérte, şi pravoslaviĭa în totŭ chĭpulŭ să o întăréscă, precumŭ grăĭaşte sfântulŭ Pavelŭ la Faptele apostolilor, cap. 20: „Păziţi-vă pre voĭ şi toată turma întru care pre voĭ Duhulŭ sfântŭ v-au pusŭ episcopĭ (adecă oglinditori sau pădzitori) ca să paşteţi Beséreca luĭ Dumnedzău, care o au căştigatŭ cu sângele său. Dreptŭ acéĭa nu putemŭ lăsà nicĭ noĭ ca acĭastă poruncă să fie trecută, adecă a nu aşădzà céle netocmite şi a nu dezrădăcinà céle ce s-ar vedé protivnice şi pravoslaviĭa a nu întărì după datoriĭa Arhipăstorieĭ noastre.

Iară pentru că toată dzidiré şi tăriĭa în temelie ĭaste, ĭaste şi stă şi themeliĭa pravoslavieĭ sântŭ céle şepte Taĭne de însuşi Hs. Domnulŭ nostru rânduite şi tocmite, carele ca niște colone vârtoase, neclătite şi ca niște stâlpi nesurpaţi ţinŭ toată dzidiré credinţeĭ noastre şi a adunăriĭ creştineştĭ, în casa înţelepcĭuniĭ luĭ Dumnedzău, în sfânta besérecă. Şi păzitoriĭ şi apărătoriĭ de céle ce s-arŭ vedé că sânt înprotiva acestorŭ sfinte taĭne, sântem noĭ arhiereiĭ; judecat-amŭ pentru acéĭa cu amăruntulŭ şi cu totŭ dédinsulŭ cercândŭ sfintele scripturi şi citindŭ pravila sfinţilorŭ părinţĭ, şi socotindŭ céle ce vedemŭ sau şi audzimŭ că să facŭ între voĭ preoţiĭ, amŭ aflatŭ unele carele să înprotivescŭ învăţăturilorŭ apostoliceştĭ şi taĭnelorŭ sfinteĭ beséreceĭ. Şi mai alesŭ de sfântulŭ botedzŭ, de sfânta cumenecătură şi de myrulŭ celŭ mare. Care împotriviri în totŭ chipulŭ a le zmulge şi a le dăzrădăcinà voimŭ şi ne silimŭ. De care lucru şi poruncă ca acĭasta dămŭ, ca céle ce să vorŭ vedé într'însele a fi drépte şi adevărate să să ţie cu toată paza; ĭară céle protivnice şi carele să facŭ făr de cale, să să lase şi să să lépede. Insă după rânduĭala sfintelorŭ 7 taĭne, socotimŭ că de folosŭ lucru va fi, ca toate să le aducemŭ aminte dérândulŭ, să să ştie ce sântŭ. Şi unde adeverimŭ şi socotimŭ, că nu să facŭ isprăvi după aşădzământulŭ sfinţilorŭ părinţi, la toate taĭnele, vomŭ arăta céle protivnice.

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

Bibliografierea şi transcrierea textelor sunt făcute de N. Hodoş. — P. Constantinescu-Iaşi, *Tipărituri vechi româneşti necunoscute*, Iaşi 1931, p. 4—6. — C. Lacea în *Dacoromania*. III, p. 801.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române

207. *Calendarul* lui Petcu Şoanul, Braşov 1733.

Gh. Bogdan-Duică, în studiul *Tipograful Popa Petre*, în *Ţara Bârsei*, I (1929), p. 76—78, susţine că, după *Calendarul* din 1733 al lui Petcu Şoanul, s'ar mai fi publicat altul, în 1737, de Popa Petre din Şcheii Braşovului. C. Lacea, *Cel mai vechiu Calendar românesc*, în *Dacoromania*, VI, p. 357—359 arată, însa, cu bună dreptate, că dascălul Petcu Şoanul a fost şi preot la Şchei şi că străinii îi mai ziceau şi „Petrus". Astfel, însemnările cronicarului sas Thomas Tartler, pe care se baza G. Bogdan-Duică, se referă la una şi aceiaşi persoană, Petcu Şoanul, iar Calendarul presupus din 1737, nu este decât cel tipărit la Braşov, 1733.

Milian [= Em. Micu], *Ceva despre aşia poreclitul „Primul calendari romanesc" 1733*, în *Luminătoriul*, Timişoara 1887, nr. 79.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

209. **D. Cantemir,** *Istoria Imperiului Otoman*, trad. de N. Tindal, Londra 1734—35. — Englezeşte.

The History of the growth and decay of the Othman Empire. | Part. I. Containing the | growth of the Othman Empire, | from the | Reign of Othman the Founder, | to the | reign of Mahomet IV, | that is, | From the year 1300, ts the Siege of Vienna, in 1683.

Written Originally in Latin, | by *Demetrius Cantemir*, late Prince of Moldavia.

Translated into English, from the Author's own Manuscript, | by *N. Tindal*, M. A. Vicar of Great Waltham in Essex.

Adorn'd with the | Heads | of the Turkish Emperors, Ingraven from Copies taken from | originals in the Grand Seignor's Palace, ley the late| Sultans's Painter.

London: Printed for James, John and Paul Knapton at the Crown| in Ludgate Street. MDCCXXXIV.

Titlul părţii a doua (p. 273) este la fel, afară de an şi de rândurile următoare, care arată cuprinsul :

The History | of the | Decay of the | Othman Empire, | from the| reign of Mahomet IV. | to the | reign of Ahmed III. | being the | History of the Author's own Times.

Written originally in latin,... Printed... MDCCXXXV.

In-folio, 1 foae cu portretul lui D. Cantemir, XVI + 4 + 1 stampă (planul Constantinopolului şi al palatului lui D. Cantemir) + 460 pagini.

In afara de frontispicii, vignete la începutul şi sfârşitul fiecarui capitol şi de portretul lui D. Cantemir, mai avem 22 litografii semnate *C, Du, Bosc, sculp*, sau *fecit*, ale următorilor sultani: Othoman I, Orchan, Murad I, Bajazid I, Mahomet I, Murad II, Mahomet II, Bajazid II, Selim I, Soliman I, Selim II, Murad III, Mahomet III, Ahmed I, Mustafa, Othoman II, Murad II, Ibrahim, Mahomet IV, Soliman II, Ahmet II şi Mustafa II.

Cuprinsul: p. I titlul, alb pe verso; p. III—XV: *The translator to the reader*. P. XVI, instrucţiuni pentru transformarea anilor din Hegira, în era creştină. P. 1—4, lista alfabetică

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

a subscriitorilor. Stampă. P. 1—272 textul şi corectările părţii intàia. P. 273 titlul părţii a II-a, alb pe verso. P. 275—453 textul. P. 454: „Index of the principal Turkish Words explained in the Annotations. — Names of the Sultans. Errata". P. 455—460 despre vieaţa şi opera lui D. Cantemir.

Ed. noua în 1756 (v. *Bibl. rom. veche*, II, nr. 297).

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

211. *Psaltire*, Bucureşti 1735. — Slavoneşte şi româneşte.

ѰАЛТЇРЪ | Прр҃кѕл[ѕ[й шй ѧпъра́тѕлѧй | Дв҃ѣ҃ѷ҃: | Ꙗкѕ́мь ѧтрачѣ́сташь кнпь тꙋ-|пърйтъ ѧ зйлѣѥ прѣ ѧнъл-|ца́тѕлѧй Домнь Ꙗ҃ѡ Григо́рїѥ | Гйка Воєво́дь. Кѕ кѣлтѕ́ѧ-|лѧ шй кѕ бл҃гов҃ѣнїѥ прѣ сфин-|цйтѕлѧй Митрополитъ а҃лъ ѳꙋг|провлахїей, Кꙋрь Стє́фань: | ѧ сфйта Митрополіѥ ѧ | Бѣкѕрѣщ. | Ла а҃нѕль дела фа́черѣ лѧмїи | зсм҃г. Дє кѕчѣрникѕль ѧтрє прѣщ[й] по́па | Стойка Йковичь тꙋпографѣѕль.

In-8° mic, de 1 foae pentru titlu, 168 foi numerotate. 4 foi nenumerotate. Tiparit numai cu negru, cu 19 rànduri pe pagină.

Pe verso titlului se află reprezentat David, pe tron, cu sceptru şi harpă. Textul este slavonesc, afară de Polieleul cuprins în cele 4 foi nenumerotate dela sfârşit:

Polieleu ce să cântă la toate praznicile céle împărăteştĭ, şi la sfinţiĭ ceĭ marĭ.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.
Sibiu: Biblioteca Mitropoliei.

213. *Octoih*, Bucureşti 1736.

Exemplarul complet are 2 foi nenum. şi 84 foi + 1 foae (compara cu *Bibl. rom. veche*, II, 51: „peste 80 de foi.").

Foaia nenumerotată dela sfârşit are pe recto gravura lui Ivan Bacov din 1678 (v. *Bibl.* I, facs. 184) din *Cheia înţelesului*, iar pe verso mai multe vignete, roşii şi negre, aşezate simetric, asemenea cu cele din foaia 2 liminară, recto, astfel ca textul Octoihului este încadrat între aceste ornamentaţii tipografice. Această încadrare o gasim şi în *Octoihul*, tip. la Râmnic, 1706 (v. mai sus, p. 220, nr. 151).

I. Roşu în *Societatea de mâine*, I (1924), p. 477.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

218. **Antim**, *Învăţătură bisericească*, Bucureşti 1741. — Ed. II.

La descrierea făcută în *Bibl. rom. veche*, II, p. 54 sa se adaoge: C. Erbiceanu în *Bis. ortodoxă română*, 16 (1892), p. 769—785, 912—922 şi vol. 17 (1893), p. 130—146, 225—242, a publicat textul, însoţindu-l cu numeroase note.

Pentru ed. I, tipărita la 1710, în Târgovişte, vezi *Bibl. rom. veche*, I, nr. 158, p. 481 şi 548—550.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

220. *Liturghie*, Bucureşti 1741. — Ed. II.

Exemplarul Universităţii din Cluj-Sibiu are 2 foi nenum. + 244 pag.; ultimul text fiind Rugăciunea Priceştaniei, trebue că nu lipsesc prea multe pagini. Exemplarul Academiei, mai defectuos, are 234 pag.

Ediţia I, la 1728, v. mai sus, p. 233—234, nr. 196.

I. Roşu în *Societatea de mâine*, I (1924), p. 477.

Cluj-Sibiu: Biblioteca Universităţii.
Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

221. *Molitvenic*, Bucureşti 1741.

Exemplarul complet are 4 foi nenum. + 564 pag. (al Academiei este defectuos, cu 554 p., v. *Bibl. rom. veche*, II, 55–56). La p. 563, cuvânt de iertare pentru greşelile de tipar, iar la p. 564 epilogul, în care se precizează că izvorul după care s'a tradus, a fost Molitvenicul grecesc tipărit de Nicolae Glykis, la Veneţia, în 1691.

I. Roşu în *Societatea de mâine*, I (1924), p. 477. — A. Filimon în *Dacoromania*. V, p. 607

Cluj-Sibiu: Biblioteca Universităţii.
Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

228. *Acatistul Născătoarei de Dumnezeu*, Buzău 1743.

† ÎЌѢѲѢГѠЛЬ † | Къторъ прѣ сѫ́ита Ѥскъто́аре | де Дм̃незѣ, шѝ кѵ а̃лте| Рѵгъчѡ́ни. | Ѩкѣмь ѧтрачѐста кѝи҃ Тѵ̆|пъри́ть | ѧ зилеле прѣ ѧнъліа́тѵлѵй | Дм̃нь| Їѡ Михаи́ Ръковицъ Воєвѡ.

Митрополи҃т фѵ̆и҃д҃ѵ а то́атъ ца́ра | Кѵ́р҃ѵ Неѡфитъ. | [К]ѵ келтѵ́ала Ѻбиторюлѵй де | Дм̃незѣ Ѳѣ̃ѥкшпѵлъ Бѵзѫ́ѵлѵй | Кѵ́р Мефѡ́дїе. | Лѣт҃ѵ, ѕзсиг (sic). | Де Їѡан Стойко́вич' Тѵ̆пог[р]а́фѵл҃ѵ.

In-16°; exemplarul Academiei are foaia cu titlul şi f. 1—161. Anul din titlu 7253 (= 1745) e greşit. Anul tipăririi este 1743, dupa cum rezulta din menţiunea tipărită la f. 154 v.: «Typaritu-s'au în anulŭ de la spăseniia lumii 1743, de Ioan Stoicovici Typograful». Pe verso titlului este o xilogravură, care reprezinta Adormirea Maicii Domnului, datată ѕзсиа (= 1743).

Cerneală neagră şi roşie, 17 rânduri pe pagină, pagina încadrată.

Cuprinsul: f. 1—50r., Acatistul Maicii Domnului. F. 50v. — 65r., Paraclisul Maicii Domnului. F. 65v.—78v., «Molitvele celoru ce mergŭ spre somnŭ». F. 79r.—90r., Rugăciunile dimineţii. F. 90v.—148r., «Pravila către D(u)mnezeĭasca cumnecătură». F. 149r.—154r., doua rugăciuni «foarte de folosŭ», una «scoasă după grecie», alta «de slovenie». F 154v., Cuvânt pentru iertarea greşalelor şi menţiunea lui Stoicovici tipograful. P. 155r., până la sfârşit, «Canon de umilinţă către D(o)mnulŭ nostru Is. Hs.».

O altă gravură, Iisus Christos drept judecător, la f. 79v.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

230. *Apostol*, Buzău 1743.

Exemplarul descris în *Bibl. rom. veche*, II, 65, cu 2 + 176 foi, e necomplet; complet are 2 + 178 foi (foaia 177 greşit numerotată рѳѕ). Textul Apostolului se termină (f. 177v. — 178r.) cu *Antifoane de preste toate zilele*, scrise în limba slavonă. La f. 178v, aceste rânduri:

Unuĭa D(u)mnezeu celuĭ în Troiţă slăvitŭ, Tatăluĭ, Fiĭuluĭ sf(â)ntŭ, fie dela noĭ robiĭ săĭ, mulţămită, cinste, laudă şi închinăcĭune, căci ne-au îndemnatŭ de am începutŭ şi ne-au ajutatŭ de am scosŭ cu Typarĭul ačastă sf(â)ntă Carte Apostol. Iară pre tine, pravoslavnice Cetitorĭu, cu smerenie te rugămŭ, ca de veĭ afla ceva nu bine alcătuitŭ, sau greşitŭ, acéĭa să o acoperi cu blândeţele dragostii şi să o socoteşti a fi din nesăvârşirea slabei minţi, iară nu din voĭa ostenitorĭuluĭ, aducându-ţi aminte că toţi aceiĭaşi neputinţi sântemŭ părtaşi. Şi D(u)mnezeu carele numaĭ singur ĭaste desăvârşit, să te învredničască vederiĭ féţiĭ sale şi mila luĭ să fie cu tine pururea.

I. Roşu în *Societatea de mâine*, I (1924), p. 477. — A. Filimon în *Dacoromania*, VI, p. 378.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.
Cluj-Sibiu: Biblioteca Universităţii.

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

234. *Psaltire*, Iaşi 1743.

Exemplarul descris in *Bibl. rom. veche*, II, p. 76—79 avea 6 şi 160 foi. Exemplarul complet are 6 foi nenum. + 184 foi, ultimele cu greşeli de paginaţie. Dela f. 161 înainte, cuprinde: polieleul, citirile psalmilor la sărbători, indicele alfabetic al numelor proprii şi Pashalia.

Din ultima pagină (f. 184 v.) extragem:

Typăritu-s'au în anul dela mântuire lumi 1743, de Duca Sotiriovici Thasiïanulŭ.

A tratajilorŭ rânduite urmare. Ѧ ѣ ѵ г д є ж ѕ з ї и к л м н о п р с т ѹ ѳ ф ѯ χ ъ ы ь ѿ ѡ ц ч ш щ ѣ ѧ ѫ ю ѫ ѱ ѹ ѧ ѵ. Йѣ,...

Precum doresc să sosească la vadul cel cu adăpostire,
Carii sânt bătuţi de valurile mării cu neodihnire,
Intr'acestaş chip şi typăgraful (sic) de a cărţi(i) sfârşire,
Laudă neîncetatŭ lui D(u)mnăzău dă şi mulţămire.

A. Filimon, în *Dacoromania*, V, p. 607.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

235. *Bucoavnă*, Cluj 1744. — Ed. II.

Pentru descriere v. *Bibl. rom. veche*, II, p. 79 şi mai ales Gavril Precup, *Două bucoavne*, in *Unirea* din Blaj, 25 (1915), nr. 114, p. 2—3, nr. 115, p. 2—3 şi nr. 116, p. 2—3.

Ediţia I-a, tipărită la Belgradul Ardealului, in 1699 (v. mai sus, p. 209—210, nr. 113).

236. *Catavasier*, Rădăuţi 1744.

КѦТИВѦСІЇѦРІѺ | тѫ^мъчит пре лиⷨба Рѹмѫнѣскъ | кѹ мѹлте трѣбѹиⷨчоасе кѫнтърн | їкѹм тѵпърит^ ѧ Тѵпографїа | чѣ нѹаw â сфиⷮтей 'Єпіскопій Рѣдъѹцѹлѹй. Лà ѧнѹль | диⷨтѫй ѧл^ ѧнълцатєи де Дмнезѣѹ, Дмніє, â прѣ лѹминатѹлѹй дмнь, â тодт : цара молдав : | Їѡ Їѡáнь Нїколáє Воєвóдъ.

Кѹ Бл҃го^ловѣніѥ прѣ Єфиⷰитѹлѹи | Мнтрополитъ ѧл^ Молдовлáхїї | Кѵріѹ кѵр Нєкифорь. | Йръ кѹ тóатъ келтѹмла â | ѡвнтóрюлѹй де дмнезѣѹ Єпіскопь âль сфиⷮтей Єпископій Рѣдъѹцѹлѹй Кѵр Варлáмь. Лà ѧнѹ^ дела зн^ Лѹмїй ѧсіїѫ.

In-8⁰ mic, de 4 foi nenum. + 183 foi numerotate.

In paginile liminare se afla tabla cuprinsului şi urmatoarele versuri, în chip de prefaţa:

Cătră pravoslavniculŭ norod al ţărăï Moldoveneştï.

O, pravoslavnice norod, limbă rum(â)nească,
păzită de D(u)mnezeu, ţară creştinească.
In D(o)mnul să vă bucuraţi, prin sf(â)nta cântare,
cu credinţă, cu nădĭajde, cu dragoste mare,
Că iată, s'au typărit, spre al vostru folos,
Carea cu nevoinţă, din grecie s'au scos.
Cântaţi, slăviţi, lăudaţi pre D(u)mnezeu cel mare,
Cu dragoste, cu frică, că e împărat tare.
Şi pre sf(â)nta stăpână să o lăudaţi,
Cu toţi sf(i)nţii împreună, slavă mare să-i daţi.
A sf(i)ntelor praznice taină să cinstiţi,
Cântând cu înţelégere şi să o proslăviţi,

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

Şi cu toţi dinpreună rugăčune făcând,
din tot sufletul nostru să grăim zicând:
Prea putérnice împărate, D(umne)zeu cel mare,
a tot ţiitorĭule, D(oa)mne celŭ prea tare,
Dă pace şi sănătate, bună norocire,
ani mulţi şi zile bune, şi cu fericire,
D(o)mnului Ioa(n) Vod(ă) ca să stăpânească
ţara Moldavlahieĭ şi să odihnească
Intru prea înălţatul scaun, precum să cuvine
păzind ţara, miluind cum iaste mai bine
Cumu altă veselie cu multe bunéţe,
cu viaţă îndelungată într'adânci bătrânéţe,
Cu D(oa)mna, cu coconiĭ întru toată nălţimea,
cu rudele, cu boiari, cu toată mulţimea,
Biruind vrăjmaşii săi cu putére de sus,
cu spata, cu buzdugan, prin stema ce i-a pus.
Că a ta iaste mărirea, slava şi putérea
stăpânirea şi cinstea şi toată ţinérea
Celŭ ce eşti mai nainte de véci fără început,
acum şi pur(u)rea şi în véci de véci fără sfârşit.

Aminŭ.

In faţa textului:

Ostenitorĭŭ fiindŭ la totŭ lucrulŭ typografiei Barbulŭ Bucureşteanulŭ Typografulŭ.

Cluj-Sibiu: Biblioteca Universitaţii.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române (ex. defectuos, completat cu copii fotografice).

240. *Ceaslov*, Râmnic 1745.

ЧЇѲСЛОВЬ | Кáрѣ кѕпрѝнде ✠ сѝне тѣ́атъ слѣ́жба | де зѝ, шѝ де нѣ́апте, âкѕмь ✠трѕ â|чéстъ кѝпь âшезáтъ шѝ Тѵпърѝтъ. | ✠ зѝлеле прѣ Лѕминáтѕлѣй шѝ прѣ ✠|нълцáтѕлѣй Дѣ́мнь, шѝ ѡблъдѕи торю â тѣ́атъ Цáра Рѕмънѣ́скъ. | Їѡ **КОНСТѢ́НДѢ́НЬ** Николáѣ **ВОѢВОДЬ**. | Кѕ Бл҃гословéнїѧ прѣ сфѣ́цитѕлѣй | Митрополѝтъ âлъ Оу҃гровлáхїей | Кѵрь **НЄѲ́ФИТЬ**. | шѝ кѕ тѣ́атъ келтѣ́мла: Ювитóрю-|лѣй де Дѝнезѣ Кѵр **КЛѢ́МЄНТЬ** ѣпископъ Рѝмникѕлѣй. ✠ сфѣ́та | 'Єпискѡпїе â рим. Ла ѣнѣль :ѯсѣ́г | де Димѝтрїе Пандовичь Тѵпографъ.

In-8° mic, de 8 foi nenumerotate şi 492 numerotate. Tipărit cu negru şi roşu, cu 21 rânduri pe pagina.

In foile liminare se afla: prefaţa, care începe îndată pe verso titlului, arătarea cuprinsului şi o gravură pe lemn, reprezentând pe Christos pe un tron, la spatele caruia se văd Maica Domnului şi Sf. Ioan, cu inscripţia: *Doamne Isuse, păzéşte turma ta, povăţuindu-o la împărăţiia ta.*

„Predoslovia catră pravoslavniciĭ cititorĭ" este semnată de „Climentu, Episcopulu Rimnicului" şi trateaza despre însemnatatea Ceaslovului şi împarţirea lui. La f. 353 v. gravura Bunei Vestiri. Dela f. 465 v. începe Pascalia.

Pe f. 492 se afla aceasta însemnare:

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

Typăritu-s-au acĭastă sfântă şi dumnezeĭască Carte, carè să chiĭamă Cĭasoslovŭ, prinŭ ostenèla diorthosiriĭ smerituluĭ între Ieromonaşĭ, Arsenie Ieromonahulŭ, din sfânta Mănăstire Coziĭa. La anulŭ dela zidiré lumii 7253, iară dela Hs. 1745.

Pe ultima pagină, obişnuitele cuvinte pentru iertarea greşelilor de tipar.

Bibliografierea şi transcrierea sunt făcute de N. Hodoş. — A. Filimon în *Dacoromania*, V, p. 607—608.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.
Iaşi: Bibl. Universităţii «Cuza Vodă».

243. *Liturghia Sfântului Ioan Gură-de-aur*, Rădăuţi 1745.

Exemplarul complet ne îngădue să întregim lipsa din titlu (reprodus în *Bibl. rom. veche*, II, p. 87) a numelui tipografului:

шн с-дѕ тѵпърйтъ дѥ Ѳа́нд҃ѕлъ сннъ Ѷримі́й типографа́ѳѕлъѵ.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

247. *Învăţătură pentru şapte taine*, Râmnic 1746.

Descrierea în *Bibl. rom. veche*, II, p. 92—93, dupa un exemplar din Bibl. V. A. Urechia din Galaţi. Un exemplar fără foile 1 şi 8 are Academia Româna, legat la un loc cu *Răspunsurile lui Varlaam la Catechismul calvinesc*, 1645.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.
Cluj-Sibiu: Biblioteca Universităţii.

250. *Psaltire*, Râmnic 1746.

La descrierea şi depozitele aratate în *Bibl. rom. veche*, II, p. 94 să se adaoge: Dr. Gh. Bran, *Rarităţi bibliografice în bisericile maramureşene*, în *Graiul Maramureşului*, nr. 94 din 30 Maiu 1935, p. 3 (exemplar în biserica din Com. Rozavlea)

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române (copie fotografica).

252. *Catavasier*, Râmnic 1747. — Românește, grecește şi slavonește.

Oraţia întreruptă în *Bibl. rom. veche*, II, p. 98 se continuă astfel (f. 159r.):

...ţiindŭ şi daruri în mâĭnĭ. Aurŭ, smirnă şi tămâe, oce s-au învrednicitŭ înnalta [înţelep]cĭune şi spre cé deplinŭ norocire şi des[făta]re şi atâta bunătate şi plăcére [dumne]zeĭască întru toţĭ véciĭ.

Urmează (f. 159 recto şi verso):

Oraţie către aĭ casiĭ în carè veĭ mérge.

[Cins]tite jupâne oblăduitoriule alŭ caseĭ [ace]stiĭa, de vréme ce aĭ ajunsŭ a prăznui o [taină] foarte mare ca acĭasta, cu credinţă te în[chină] celuĭ ce s-au născut astăzĭ, soareluĭ dreptăţiĭ [ce au] răsărit din pântecele fecĭoariĭ Marieĭ [no]ao celora ce şedémŭ întru întunérecŭ şi [în u]mbra morţiĭ s-au arătatŭ şi din călduroasă [inimă] să mulţămeştĭ, cu toţĭ aĭ caseĭ du[mita]le, pentru multa şi nemăsurata milă [ce au] făcutŭ cu noĭ milostivulŭ Dumnezeu de au în[noit] firé noastră cé căzută cu naşteré sa. [Căruĭă] şi eu mă rog, ca unuĭa născutŭ fiĭulŭ [lui Du]mnezeu, şi Dumnezeu adevărat, să dă[ruĭască] pace, sănătate pré luminatuluĭ nostru Domnŭ şi viĭaţă norocită

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

şi bună întemeĭare întru cinstitŭ, şi luminatŭ scau[nulŭ] Măriĭ sale, şi împreună cu toată curtea Măriĭ sale, şi împreună cu dumnĕta, cinstite jupâne şi (sau) pré cinstîte părinte şi cu totŭ norodulŭ creştinescŭ, ca împreună dĕ-pururé să priimiţĭ bucuriĭa acĭasta în mulţĭ anĭ cu veselie, cu toate céle bune, şi de folosŭ.

Pe ultima pagină (f. 160r.) se afla formula obişnuită pentru greşelile de tipar, reprodusă în *Bibl. rom. veche*, II, p. 98.

Gh. Teodorescu-Kirileanu, *Un cântec de stea şi două oraţii*, in *Şezătoarea*, VIII (1904), p. 14—15 (după ed. din 1760). — Tudor Pamfile, *Crăciunul*, Bucureşti 1914, p. 132—133. — Dan Simonescu, *Cântece de stea tipărite înainte de Anton Pann*, în *Rev. Soc. Tinerimea Română*, Dec. 1932, p. 114—118.

Bucureşti: Biblioteca Acadmiei Române.

261. *Triod*, Bucureşti 1747 (?).

Această carte, numai semnalată in *Bibl. rom. veche*, II, p. 102, trebue ştearsă de sub acest an. *Triodul* a apărut în 1746 (vezi mai sus, p. 59 61, nr. 93).

264. *Psaltire*, Bucureşti 1748.

Ѱ҃ІЛТИРЬ | Пр҃ѻрѻкѵ҆ѧвый ѥй ѩпѣрѧтѵ҆ѧвый ДАВИДЪ. | Йкѵ҆мь ѩтрачѣста кънь тѵ҆- пърйтъ. | А҃ зйлиле прѣ лѵ҆мінѧтѵ҆ѧвый | Домь, Їѡ Григо́рїе Гн҃: Боѣкоѧ, ѩтрѵ҆ а҃ до́ѡш домніѣ. | Кѵ҆ кѣтѵ҆ѧла прѣ сфѣщйтѵ҆ѧвъ҆ | Мітрополит Кѵ҆р҃ Неѡфитъ, | Критѣнѵ҆ль. А҃ тѵ҆пографїѡ | сфйтей Мітрополїй ѩ Бѵ҆҃: | Ла ѧнїй дела зидйрѣ Лѵ҆мїй,| а҃ ѧсйѕ. | де Бѧрбѵ҆ль Бѵ҆҃: Тѵ҆҃:

In-8⁰ mic, de 231 foi nepaginate (numerotate caetele 1—28, de câte 8 foi şi caetul 29 de 7 foi).

Pe verso, o gravura reprezentând pe David pe tron. Fără prefaţă.

Pe f. 8 a caetului кѕ se află urmatoarea notă manuscrisă: сню кнїгѹ кѵ҆пиѫ ѧзъ за 5 маріѧш влѣто ѧѱмн. Петръ. (Aceasta carte am cumparat-o eu, cu 7 mariaşi [1]), in anul 1748. Petru).

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române (dăruită de Dr. Hiador Sztripski).

270. *Preoţia*, Râmnic 1749.

Exemplarul complet are 2 + 32 foi, în loc de 31, câte arata *Bibl. rom. veche*, II, p. 110—111.

I. Roşu în *Societatea de mâine*, I (1924), p. 477. — Pr. Dr. Gh. Ciuhandu, *Indreptarea presviterilor*, Sibiu 1931, p. 4—5.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

271. *Prescurtare de rugăciuni din Psaltire*, Bucureşti 1749. — Greceşte.

La descrierea facuta in *Bibl. rom. veche*, II, p. 111—112 adaoga: cartea are 34 foi nenumerotate (5 foi + 3 caete de câte 8 foi şi caetul 4 de 5 foi).

Aceste rugaciuni, adunate de Ghenadie Scholarie, Patriarhul Constantinopolului, au fost traduse şi tiparite in româneşte, la Iaşi 1751.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române (daruit de C. Erbiceanu).

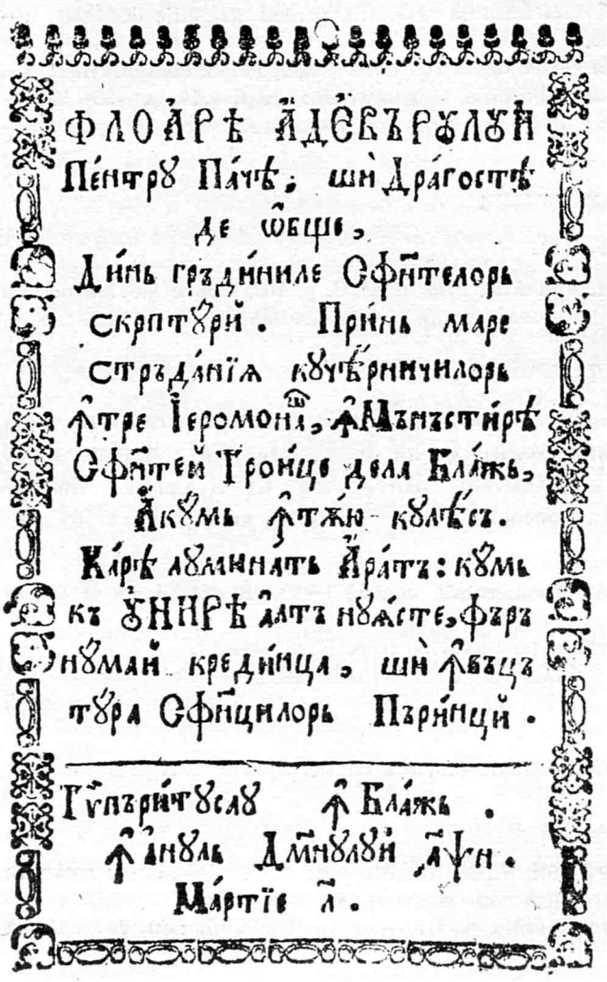
[1]) Mariaşul este o monedă ungurească, numită aşa din pricina chipului Fecioarei Maria, imprimat pe ea, valorând 20 de creiţari.

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

273. *Catavasier*, Râmnic 1750. — Românește, grecește și slavonește. Ed. II.

La descrierea din *Bibl. rom. veche*, II, p. 112 adaogă: exemplarul complet are 214 foi, cu greșeli de paginație (după f. 206 numerotația se repetă cu 200—207).

Catavasiile de la f. 3—28 sunt în grecește, cu litere cirilice, cele de la p. 29—56 în slavonește, restul în românește. Ed. I, Râmnic 1747.

ФЛОАРЪ ЙДЄВЪРХЛЪЙ
Пѣнтрѫ Пáчѣ, шй Драгостѣ
де ѡвщіе,
Дíнь грăдíниле Сфи̃телорь
скрптѫрй. Прíнь маре
стръдáнїѧ кѫчѣрничилорь
ѧтре Іеромона҃ш, ѧ Мънъстíрѣ
Сфи̃тей Троíце дела Блáжь,
Йкѫмь ѧтжю кѫлѣсъ.
Кáрѣ лѫминать Йрáтъ: кѫмь
къ ѪНИРѢ ѧлтъ нѫáсте, фъръ
нѫмай кредíнца, шй ѧкъцъ
тѫра Сфи̃цилорь Пърíнцй.
Гѵпърíтѫслѫ ѧ Блáжь.
ѧ âнѫль Дмнѫлѫй ѧ҃ѱн.
Мáртіе л҃.

43. *Floarea adevărului*, Blaj 1750. — Titlul.

I. Roșu în *Societatea de mâine*, I (1924), p. 477.

București: Biblioteca Academiei Române (dar de la Gavriil Hango).

276. *Floarea adevărului*, Blaj 1750.

N'am văzut cartea, dar reproducem titlul după un clișeu al Academiei Române (facs. nr. 43):

ФЛОЙРѢ ЙДЄВЪРХЛЪЙ
Пѣнтрѫ Пáчѣ, шй драгостѣ
де ѡвщіе,
Дíнь грăдíниле Сфи̃телорь
скр[и]птѫрй. Прíнь маре
стръдáнїѧ кѫчѣрничилорь
ѧтре Іеромона҃ш, ѧ Мънъстíрѣ
Сфи̃тей Троíце дела Блáжь,
Йкѫмь ѧтжю кѫлѣсъ.
Кáрѣ лѫминать Йрáтъ: кѫмь
къ ѪНИРѢ ѧлтъ нѫ ѧсте, фъръ
нѫмай кредíнца, шй ѧкъцъ-
тѫра Сфи̃цилор пърíнцй.
Гѵпърíтѫслѫ ѧ Блáжь.
ѧ âнѫль Дмнѫлѫй ѧ҃ѱн.
Мáртіе л҃.

In-8° mic (110 × 153 mm.), 2 foi liminare nenum. + 64 foi. Pe verso titlului începe „Predoslovia“, și mai departe „Cuvânt înainte“, asemănătoare cu cele din ed. II (anul 1816), reproduse în *Bibl. rom. veche*, III, p 141—144.

C. Tagliavini, *Contribuții la Bibliografia românească veche*, în *Cercetări literare*, III (1943), p. 1 2.

277. *Octoih*, Râmnic 1750.

Bibl. rom. veche, II, p. 113—119 descrie numai partea întâia a Octoihului, de 4 foi nenum. + 372 foi, dupa care insa urmeaza alte 65 foi cu «Evangheliile Văscrésnii».

A. Filimon în *Dacoromania*, V, p. 609.

București: Biblioteca Academiei Române.

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.“; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

281. *Antologhion*, Râmnic 1752.

ΑΝΘΟΛΟΓΙΟΝ | чѣ съ зѣче | ⁂флорѣрѣ кѫвѣнтелоръ | кареле кѫпрінде ⁂трѫ сіне рѫндѫлѫ | Дмнезеѣщілоръ празнічє. âле сфінцілоръ | нѫмінцй, шй âле сфінцілоръ де ѡбще; | чє съ празнѣкѣ ⁂ кѣ лѫній âле Ѣнѣлѣй: Ѣкѣмь â трєѧ ѡаръ тѫпърнт рѫмжнѣще | ⁂ зйлеле Лѫмінатѫлѫй Дмнь | ІѠ ΜΙΤѢΙ: Григорїе Гика Ввл: | кѫ бгословенїѧ, шй ѡсѫрдїѧ, шй | тоатъ кїелтѫлла, сфінцїй сале Ювн-|торюлѫй де дмнезѣѫ | КѪр ГРИГОРІЄ Ѣпѣкѡпѫль Рнм: | ⁂ сфінта Ѣпископїє â Рымникѫлѫй | Ла Ѣнѫль дела Хѣ ⁂ѧ-йк.

Сѧѫ тѫпърнт де Попа Кѡстандній Ѧданасїе | Ецч Тѫпографѫль: Рымничѣнѫль.

In-folio, de 3 foi nenumerotate + peste 546 foi, tipărit cu negru şi roşu pe 2 coloane, cu câte 40 rânduri pe pagină. Titlul încadrat în icoane, reprezentând Sf. Troiţă, pe Maica Domnului, Iisus şi marii ierarhi ai bisericei. Pe verso titlului se află stema Munteniei cu «Stihuri poeticeşti asupra peceţii dinŭ coroana Prè luminatului Domnŭ Io Matei Grigorie Ghica Voevodŭ». Sunt identice cu cele tipărite la stema din Antologhionul publicat la Râmnic în 1745, care are în plus 2 versuri (9 şi 10). Urmează «Predoslovie cătră cetitorĭu», semnată de «Lavrentie, ieromonahŭ, de la mănastirea Hurezĭi». Predoslovia este şi ea identică cu cea din Antologhionul de la Râmnic din 1745 (reprodusă în *Bibl. rom. veche*. II, p. 82—83). Pe verso acestei predoslovii se află gravura simbolizând Duminica tuturor sfinţilor, cu o invocaţie în proză, ca şi în ediţia din 1745.

Bibliografierea este făcută de d. N. Cartojan.

A. Filimon în *Dacoromania*, v. p. 609.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

287. *Catehis mare*, Blaj 1753.

Cartea înregistrată sub acest titlu în *Bibl. rom. veche*, II, p. 123 n'a existat; este confundata cu cea descrisă mai sus (Addenda),. p. 73 nr. 114.

290. *Strastnic*, Blaj, 1753.

СТРѪСТНѢКЪ | карє кѫпрінде ⁂ сіне | слѫжба Сфінтелоръ Пътнмй, шй â ⁂-вїерій | дмнѫлѫй Хѣ | ѢКѢМЬ: ⁂трачєста кніѫ Тѫпърнть. | СѢПТЬ: Стъпжнйрѣ Прѣ ⁂нълцатей Кесаро Крѫсей: МѢРІЙ ѲЄРЄСІЙ | Кѫ Бгословенїѧ Прѣ Сфінцітѫлѫй | ВЛЪДЙКІЙ | Фъгърашѫлѫй. Кѵріѕ Кѵріѕ: | ПЄТРѪ ПѪВЄЛЬ ЛѪРОШЬ | Де ла Бнстра: Мънъстирѣ Сфінтей Троице Ла Блажь | Ѧни: Дела Хѣ. ⁂ѧ-йг.

Д. Васнлїе Кѡстѧндннь:

In-folio, 2 + 179 foi, 34 rânduri pe pagină, tipărite cu negru şi roşu, pe 2 coloane. Titlul încadrat în chenar. Pe verso o gravură reprezentând «Sfânta mănăstirea de la Blaj» semnată: *Vlaicul 1751* (conf. *Bibl. rom. veche*, II, p. 141, facs. 296), sub care se află următoarele versuri:

Treiĭ fețe văzŭ în Troiță
Unŭ D(u)mnezeu prinŭ credință:
Tatălŭ, Fiĭulŭ, Duhulŭ sf(â)nt
Unŭ gândŭ şi o voe sânt.
Troiță s'au numitŭ hramul,
Ca să păzéscă totŭ neamul,
Şi ceĭ dintr'ačastă vie
Unŭ gândŭ şi o voe să fie.

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

Pe foaia următoare:

Predoslovie ĭubitului cetitorĭu: cucérnicii ieromonașiĭ de la Blajĭi, plecată închinăcĭune.

Inţăleptul şi de rudă bună evanghelicesculŭi Casnicĭi vrând a mérge în ţară depărtată, chiemat-au slugile sale şi fieştecăruĭa precumĭi au voitŭ lé-au încredinţatŭ talanţiĭ săĭ, poruncindu-le şi zicândŭ: neguţătoriţĭ până voi veni. Luca, capĭi 19; uniĭ porunci şi datoriĭ ca aceştiĭa şi noĭ supuşi fiindĭi, gândeamĭi pururé şi cugetam, în ce chip omŭ puté spre maĭ mare sufletescŭ folosŭ împărţi neguţătorilorĭi încredinţatulŭi talantĭi: ca viindĭi nefalniculŭ casnicĭi să-şĭ ţară şi să-şĭ scoaţă alĭi său cu dobândă. Şi aflândŭ cumĭi că dinĭi zilele pré sfinţituluĭ şi în domnul răposatuluĭ Kyrĭi Athanasie, Mitropolituluĭ Belgradului, până în vremile de acumŭ, a noastră typografie, în măhramă s'au ţinutĭi învălită şi pentru acéĭa mare scădére în céle sufleteştĭ s'au întâmplatŭ, lipsindŭ sămănătorii şi sămânţa, amĭi judecatŭ de lipsă a fi, cumĭi nu numaĭ cu cuvântulŭ, ce şi cu typarĭulŭ, încredinţatulŭi talantŭ şi buna sămânţă a-lŭ împărţi şi a o sămănà: ca aşa şi cariĭ după datorie orŭ ceti, şi cariĭ orĭi auzi, împreună neguţătorindŭ, însutită roadă să aducă viitorĭuluĭ stăpânŭ.

Şi fiindĭi că multe, încă toate ar fi de lipsă, amŭ alesĭi astă dată ačastă carte Strastnicĭi, sau Patimile Mântuitorĭuluĭ a le da în Typarĭu, ştiindŭ că de o parte acésté şi ĭubitorĭul de spăsenie norodŭ, maĭ cu dorĭi a le auzi poftéşte, mai cu jale a le asculta şi mai cu înfrângeré inimiĭ le priiméşte. De altă parte şi însuşĭ Mântuitorĭulŭi Hristos poftéşte şi iubéşte cum de acésté în toată vrémé să gândimĭi, de acésté să cugetămŭ, de acésté să vorbimĭi, precumĭi voĭa sa ačasta luminată, şi cu fapta o au arătatĭi, împreunându-să celorŭ doĭ ucenicĭ, cariĭ deşi trecuse vrémé patimilorĭi şi venise vrémé bucurieĭ, zioa învierii, vorbindĭi de Patimile luĭ, călătoriĭa în Emausĭi şi era triştĭ; pre cariĭ, nu ca cumĭi n'ar fi fostĭi ştiindĭi de ce vorbiĭa, ştiutorĭulŭi tuturorĭi, şi celorŭ tăinuite, Doamnezeu, ci ca să auze dinĭi gura lorĭi mai adése orĭ vorbă de patimile sale, ĭ-au întrebatĭi: ce sântĭi cuvintele acélé, de carele vă întrebaţĭ între voĭ mergândĭi, şi sânteţĭ triştĭ. Luca, capĭi 24, arătândĭi cu ačasta, câtă putére are cătră ceĭa cariĭ adése orĭ gândescŭ, cugetă şi vorbescĭi cu întristare de patimile sale, că aşa deşchizându-le ochiĭ sufletuluĭ prinĭi tâlcuiré scripturilorĭi s'au învrednicitŭ a le cunoaşte.

Dreptĭi ačaĭa dară şi tu ĭubitorĭule de Hristos cetitorĭu, acésté aflându-le într'ačastă carte typărită, nu numaĭ în vrémé lor, cândĭi după orânduĭala sfinteĭ beséricii toţĭ sântĭi datorĭ a le ceti şi a le asculta, ci în toată vrémé vieţiĭ tale urmând acelorașĭ ucenicĭ, le gândéşte, despre acésté pururé cugetă, acésté şi altora le vorbéşte şi le vestéşte: ca aşa culegândĭi dintr'însele sufletească roadă şi împărţindĭi şi altora talantulŭi şi sămănândŭ buna sămânţă, când va veni Mântuitorĭulŭi cerându-şi alŭ său, să-i poţĭ da talantulŭi cu însutite dobânzi şi să auzĭ acelŭ dulce glasŭ: întră întru bucuriĭa Domnuluĭ tău..

Pag. 179: Sfârşitŭ şi lui Dumnez⟨eu⟩ mărire.

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

Copierea textelor de d. N Cartojan.

I. Roşu în *Societatea de mâine*, II (1925), p. 41. — A. Filimon în *Dacoromania*, V, p. 609—610. — C. Tagliavini, *Contribuţii la Bibliografia românească veche*, în *Cercetări literare*, V (1943), p. 2—4.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.
Iaşi: Bibl. Universităţii „Cuza-Vodă".

291. *Molitvenic*, Iaşi 1754.

O descriere mai completă decât cea facută în *Bibl. rom. veche*, II, p. 126, a dat I. Roşu în *Societatea de mâine*, II (1925), p. 41: in-4⁰ mic, de 4 foi + 514 pagini.

Cluj-Sibiu: Biblioteca Universităţii.

293. *Antologhion*, Iaşi 1755.

Există exemplare în ale căror versuri, la stemă, lipsesc cuvintele «văzuţi şi nevazuţi» din ultimul vers (cfr. *Bibl. rom. veche*, II, 127).

I. Roşu în *Soc. de mâine*, I (1924), p. 477.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

296. *Apostol*, Iaşi 1756.

Descrierea din *Bibl. rom. veche*, II, p. 132 trebue îndreptată: ex. complet are 2 + 174 foi (foile liminare şi f. 174 nenumerotate).

La f. 174 recto:

Sfârşitŭ şi luĭ D(u)mnezău Mărire. Căruĭa ne-au ağutatŭ după începutŭ, de amŭ văzutŭ şi sfârşitulŭ.

A. Filimon în *Dacoromania*, VI, p. 380.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

299. *Invăţătură creştinească*, Blaj 1756. — Ediţia III-a.

ѦВѢЦѢТѢ̃РЪ | КРѢЩИ̃НѢСКЪ | Принь ѿтрѣбáрй шй Рáспѣ|сѣрй, пентрŭ Прокопи́ла | Шкóлелюрь. | Йкŭм â дóаю ѿарѣ Тр̃ѣрйтѣ | кŭ Бл҃гослови́нїа Прѣ ѡсфйщй|тѣлюй Кр̃юŭ Кр̃ь: | П. ПЇѢСЛЬ ЇИРѠНЬ | Блѣдйкъй Фъгърáшюлюй. | ѿ Мънъстйрѣ Сфйтей Тр̃ицѣ. | Ла Блáжь. | Мáй к. ѧ҆ѱ҃ѳ.

Дѣ Дюмúтрŭ Рамничáнюлъ.

In-8⁰, de 4 foi nenumerotate şi 136 pag. + 63 pag. Pe verso titlului gravura Manastirii din Blaj, semnată de «Vlaicul» (facs. 296 din *Bibl. rom. veche*, II, p. 141).

In foile liminare sunt cuvântul ce-l reproduc mai jos şi tabla cuprinsului. In aceasta nu se arata şi cuprinsul ultimelor 63 pagini (seria a doua din paginaţie), care incep cu: «Dialogosŭ uceniculu cu dascalulŭ»

Cuvântul introductiv:

Ucenicilorŭ spăsenie.

Ačastă cărticică sau precumŭ zice Apostolulŭ Limbilorŭ [1]), stihiile începutuluĭ cuvintelorŭ luĭ D(u)mnezeu. Ca unŭ temeĭu a altorŭ învăţăturĭ de prin sf(i)ntele cărţĭ s'au culesŭ; iară voĭ cu amândoao mâinile o priimiţĭ, o cetiţĭ şi o mestecaţĭ, sau maĭ bine cu b(la)goslovulŭ mâncaţi-o şi va amărî pântecele vostru, iară în gura voastră va fi dulce ca miĭarea [2]).

[1]) Evrei 5. [2]) Apost. 10.

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

Așa faceți, fiilorŭ: mâncați-o cu lapte, cariĭ nu sânteți în vârstă [1]). Și vă sârguiți ca procopseala voastră să fie cunoscută tuturorŭ [2]). Și Preo·o-sfinția sa, întâĭ Arhiereulŭ, apoĭ Părinții voștri și voĭ împreună cu acelașŭ marele Apostolŭ să ne putem bucura și a zice: Că voĭ sânteți nădéjdea noastră în D(o)mnulŭ, cununa, mărirea și bucuriĭa [3]).

Cucérniciĭ în Hs. Ieromonaho. Canonicĭ.

Pentru ediția I (anul 1755), v. mai sus (Addenda), p. 73, nr. 114; ed. II (tot anul 1755). v. mai sus (Addenda), p. 160, nr. 114 a.

N. Iorga, *Scrisori și inscripții*, II, p. 10, nr. 16.

Cluj-Sibiu: Biblioteca Universității.

București: Biblioteca Academiei Române (copie fotografica).

301. *Psaltire*, București 1756.

Un exemplar mai complet decât al Academiei Române (cfr. *Bibl. rom. veche*, II, p. 135 - 136), descris de I. Roșu în *Soc. de mâine*, I (1924), p. 477, are 8 + 224 foi.

Cluj-Sibiu: Biblioteca Universității. — București: Biblioteca Academiei Române.

310. Ambrosius Marlianus, *Teatru politic*, traducere de Domnitorul Nicolae Mavrocordat, Lipsca 1758 — Greceşte.

După cercetările mai noi, s'a dovedit că opera nu este alcatuită de Nicolae Mavrocordat, Domnul Țarii-Românești — cum s'a prezentat în *Bibl. rom. veche*, II, p. 143—144. Nicolae Mavrocordat a tradus, din latinește, opera lui Ambrosius Marlianus cu acest titlu:

Theatrum politicum in quo quid agendum sit a principe et quid cavendum accurate praescribitur. Elogiis, adagiis, emblematibus, notis academicis, hieroglyphicis, et variis historiarum monimentis insignitum. Principibus, praelatis, iudicibus, sacris oratoribus, ac cunctis Justitiae administrandibus, pernecessarium. Auctore Ambrosio Marliano, Papiense, Can. Reg. Lateran. Sac. theologie professore. Romae M. D. CXXXI.

A doua ediție a cărții lui Ambrosius Marlianus a aparut la Dantzig 1655, un exemplar din aceasta ediție găsindu-se chiar în Biblioteca lui Nicolae Mavrocordat.

Ediții noi din *Teatru politic:* Lipsca 1776, (v. nr. 397), Veneția 1802 (nr. 655) și Volo din Grecia, 1933. O traducere românească a tiparit, în 2 vol., Grigore Pleșoianu, în 1838; alta, în ms. Acad. Rom. nr. 434—435, copie din 1805 de Ion Burchi.

Bibliografie completă de M. Himu, *„Teatrul politic" al lui Nicolae Mavrocordat și originalul latin*, în *Raze de lumină*, 9 (1937), p. 66—70.

București: Biblioteca Academiei Române.

313. *Liturghie*, Iași 1759.

Sunt și exemplare care nu au notate la sfârșit numele zețarilor Sandul și Gheorghe (cfr. *Bibl. rom. veche*, II, p. 146). Această *Liturghie* a fost recomandata ca model pentru Liturghiile tipărite în Ardeal, în ședințele canonicilor români, ținute de la 13—18 Aprilie 1773 (cf. Dr. Ioan Moga, *Contribuții privitoare la tipărirea cărților bisericești ...*, în *Omagiu I. P. S. S. Dr. Nicolae Bălan*, Sibiu 1940, p. 591, nota 2).

I. Roșu în *Soc. de mâine*, I (1924), p. 477.

Cluj-Sibiu: Biblioteca Universității. — București: Biblioteca Academiei Române.

---

[1]) 1-a Cor. par. 3. [2]) 1-a Tim. 4. [3]) 1-a Sol. cap. 2.

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

321. Nil, Arhiepiscopul Solunului, *Carte sau Lumină*, Râmnic 1760.

După arătarea anului de tipărire: ѧѱ҃д. | , adaoga în titlu şi Фєвр҃а́рїє: ѝ:

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române (cumpărat de la Pr. Gavriil Hango).

322. *Octoih*, Blaj 1760.

Exemplare în bisericele din comunele Rozvalea, Şieu, Jeud (Maramureş), cfr. Dr. Gh. Bran, în *Graiul Maramureşului*, n. 94 din 30 Maiu 1935, p. 3.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

325. P. P. Aaron, *Epistola consolatoria*, Blaj 1761.

La descrierea din *Bibl. rom. veche*, II, p. 155—156 adaogă: La sfârşit se află un apendice, în care se vorbeşte despre ordinea ierarhică a bisericilor creştine, după Pravila de la Târgovişte, 1652, apoi următoarea listă a cărţilor româneşti citate în cursul lucrarii:

Libri etiam a non-unitis recepti, qui in hoc opusculo recittantur, sunt hi: *Biblia Sacra* Bukurestini in Valahia Annô 1688. *Corpus Juris vulgo Pravila* Tergovisti 1652. *Maenologium* Rimnikii 1737. *Triodion* Bukurestini 1747. *Pentecostarion* Rimnikii 1743. *Octoichos* ibidem 1750. *Horologion* ibidem 7253. *Sacrae Lyturgiae* Bukurestini 1747. *Margaritum S. Joan Chrysostomi* Bukurestini 1691. *Vita Sanctorum* Iassi in Moldavia 1682.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

331. *Acatistiariu*, Blaj 1763.

ЙКЙѲЙСТ҂ЛРЙѲ | Кѵ мѣлтє âлѣѕє Рѵгъчѵн, | пентрѵ îєвлáвїѫ фíєцє кѣ рѵѫ крєцйнъ. кѵ Бл҃гословє|нїѫ. Прѣ Ѡсфйцйтѵлвй, | шй Прѣ лѵминáтѵлвй Дмн | П. ПЙВЄ̂ЛЬ ЙЙРОНЯ | Дє Бúстра, прнй Цáра Йрдѣ|лвлвй, шй пѣрцилwрь ĩн .ѧ.|прєвнáтє, Блъдúкѵль Фъгъ|рáшѵлвй. Тѵпърит лa Сфйта| Троúцъ .ѧ. Блáжь | Йний дела Хс̃ ѧѱ҃г.

Дє Їwаннь Рымничанвлъ Тѵ҃.

In-12°, 2 foi nenum. (titlul şi cuprinsul) + 661 pag. + 2 foi (din Pashalie, necomplet).

Titlul e încadrat în chenare de flori sus şi jos, iar în margini 2 coloane sculptate cu frunze şi ciorchini de struguri (semnat: ЯЦИЯ ВЛЯИКЪ).

Pe verso titlului icoana Bunei Vestiri, cu iniţialele latine: I. E.

Tipar negru şi roşu, cu 18 rânduri pe pagină. Fără prefaţa.

A. Filimon în *Dacoromania*, VI (1929—1930), p. 380—381.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

332. *Ceasoslov*, Iaşi 1763.

Descrierea din *Bibl. rom. veche*, II, p. 160, făcută dupa *Buciumul român*, trebue completată astfel:

ЧЯСОСЛОВЬ | чє кѵпрúндє .ѧтрѵ сúнє тóатъ Слѣ̂ж|ба чє й съ кѵвúне. | Кáрєлє акѵмь .ѧтжúй сав тнпърúть .ѧтрѵ âчúсташй кúпь | .ѧ. зúлєлє Прѣ .ѧнълцáтѵлвй Дóмнвлвй | нóстрѵ, Иw Грнгóрїє Θєѡ́дѡ҃ Ѥwєвwа | .ѧтрѵ .ѧтжѫ Домнíє â Мърїи сáлє.

Кѵ Бл҃гословéнїѫ шй кѵ тóатъ кїєл|тѵмла сфиницúй сáлє Прѣ сфиницитвлвй Митрополúть âль Молдáвїей | КѴРІ̂Ѕ КѴРЬ ГЙВРÎЙЛЬ. | .ѧ̂трѵ â сà типографáфїє, .ѧ. сфúта | Митрополíє .ѧ. Мши; | .ѧ̂. Йнїй Дела Йдáмь: ѧѕсо̀а | Їаръ дела Христось, ѧѱ҃г | Дє Грнгóрїє Становúчю Тѵ̈пографъ.

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

In-8⁰ mic, 2 foi nenumerotate + 390 foi. Tipar negru şi roşu, cu 22 rânduri pe pagină. Pascalia începe de la f. 388, cu anul de la Adam 7272.

Pe ultima pagină următoarele:

Tipăritu-s'au acestŭ sfântŭ Časoslov prin tocmirea şi diorthosirea luĭ Evloghie Monah, întru carele cuprinde toată slujba Bisericiĭ, de seară şi de dimineaţă.

Puţinŭ ajutorĭu va putea lua unŭ bogat de la unŭ săracŭ. Şi puţină laudă va auzi unŭ cinstitŭ de la unŭ neînvăţatŭ. Dreptŭ acéĭa dară şi eu smeritulŭ şi prostulŭ, ştiindu-mĭ sărăciĭa bunătăţilorŭ şi slăbiciunea învăţăturiĭ, carea nimicŭ dintru a mea ştiinţă n'amŭ pusŭ, ci precumŭ amŭ aflatŭ în izvoade, aşa amŭ urmatŭ, rogu-mă dară tuturorŭ cu umilinţă, orĭce greşală veţi afla, îndreptaţi şi ertaţi pre mine tică̆losul mai susŭ numitulŭ, ca şi voi să aflaţi ertare de la lesne ertătorĭulŭ D(u)mnezeu.

Fiindŭ îndreptătorĭu şi aşezătorĭu de slove, Sandulŭ Nicovicĭu.

Sfârşitŭ şi luĭ D(u)mnezeu laudă.

C. Bobulescu în *Spicuitor în ogor vecin*, I (1920), p. 46—47 şi A. Filimon în *Dacoromania*, VI (1929—1930), p. 381.

București: Biblioteca Academiei Române.
Iaşi: Bibl. Universităţii „Cuza Vodă", carte rară nr. 151.

337. *Molitvenic*, București 1764.

ЄѴХОЛОГІОН | а҃дѣкъ | ⷆЛѢ҃ТѢ[Є]НЙКЪ. | Йкѣмѫ ѩтрачѣсташ кнп҃ Тѵ̈пърнт҃,| дѵпъ | рѫкдѵѧла чѣлвй Грчѣскѵ̀.

Ѧтрѵ ѩтѫ҃ Домнїе, а҃ мърїй сѧле прѣ | лѵминáтѵлвй, прѣ ѩнълцáтѵлвй.| Дóмнѵлвй нóстрѵ, | шй ѿблъдвйторю | а҃ тóатъ Цáра Рѵмжнѣскъ. | Їѡ ⷣтефан Михáи Раковйцъ Воєвѡд. | Кѵ Бáгословéнїѧ шй кѵ тóатъ келтѵѧла | прѣ сфѣцитѵлѵ҃ Митрополит҃ дⷯ Оуґровлáхїѣ. | Кѵ̀рѵ҃ ГРИГОРІЄ̀. | Ѧ сфйта Митрополїе а҃ Бѵкѵрéщилѡрѵ҃ | Лá ѧ̃нвлѵ҃ Дела Хѐ, ѧѱ҃д : Дⷯ Їѡрдáке Стойкокйчѵ тѵ̈п҃ :

In-4⁰, 4 foi nenum. + 569 pagini (cu greşeli în paginaţie de la p. 561). In foile liminare, titlul şi tabla cuprinsului.

La p. 566 cuvinte pentru iertarea greşalelor de tipar. La pag. 567 însemnate amanunte asupra izvoarelor Molitvenicului („izvoade sloveneşti" şi Molitvenicul grecesc al lui Nicolae Glichi, de la anul 1691), pe care însă nu le putem reproduce, fiind lipită peste o bună parte din text o şuviţă de hârtie. La sfârşit: „Rugăciunea la semnatura".

Compară cu I. Roşu în *Societatea de mâine*, II (1925), p. 41 şi A. Filimon, *Dacoromania*, V (1927—1928), p. 611.

București: Biblioteca Academiei Române.
Cluj-Sibiu: Biblioteca Universităţii.

339. *Psaltire*, Blaj 1764.

In *Bibl. rom. veche*, II, p. 162, numai amintita.

Ѱ҃ЛТЙРЬ | Прорóквлвй шй Ѧпърáтѵлвй | ДⷯВЙДЪ | Йкѣмь Й҃ трѣм wаръ тѵ̈пърйтъ, кѵ Бáгословéнїѧ | Прѣ СФЙЦЙТѢ҃ЛѢ҃Й | Кѵ̀рїѵ Кѵ̀рь, | П. ПѢ҃VЄ҃ПЬ Й҃Й-РѠНЬ | ВЛЪДЙКЪЙ ФЪГЪРЙШѢ҃ЛѢ҃Й | Ѧ Сфйта Митрωполїе | Й Блáжѵлвй| Йнїй дела Хѐ. ѧѱ҃д.

In-8⁰; exemplarul văzut de noi este defectuos, având 1 f. (titlul) + p. 4—501 + peste 1 f., nenumerotate.

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

La pag. 501: „Sfârşitulŭ Psaltirii şi lui D(u)mnezeu mărire". Urmează pe cele 2 pagini nenumerotate învăţătura pentru citirea Psaltirii.

Pe verso titlului o frumoasă xilogravură înfăţişând pe David şezând pe un jilţ cu picioare înalte şi sculptate, aşezat sub un baldachin. Gravura este semnată «Петрѡ Рꙑм; 1764» (Petru Râmniceanul).

A. Filimon, *Dacoromania*, VI (1929—1930), p. 381—382. Pentru un exemplar de la biserica din Ostrovul-Mare (Haţeg), v. Al. Bărcăcilă, *Un tropar al prea cuviosului Nicodim*, în *Buletinul Comisiei monum. ist.*, XXVI (1933), p. 43.

Cluj-Sibiu: Biblioteca Universităţii.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române (copie fotografică).

345. *Antologhion*, Râmnic 1766.

Completez descrierea din *Bibl. rom. veche*, II, p. 170, după A. Filimon, *Dacoromania*, V (1927—1928), p. 611: volumul complet are 3 foi liminare + 572 foi. Pe foile liminare: titlul, scrisoarea lui Parthenie, episcopul Râmnicului, către Arhiepiscopul Grigorie şi predoslovia.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

346. *Orologhion*, Blaj 1766.

Pentru alte exemplare, decât cel din Bibl. V. A. Urechia-Galaţi (cfr. *Bibl. rom. veche*, II, p. 170—171), vezi Dr. Gh. Bran în *Graiul Maramureşului*, nr. 94 din 30 Mai 1935, p. 3 (la bisericele din comunele Bărsana, Cuhea şi Călineşti).

348. *Apostol*, Blaj 1767.

Să se îndrepte în *Bibl. rom. veche*, II, p. 172 anul 1867, în 1767, şi sa se adauge la depozit.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

350. *Liturghii*, Râmnic 1767.

De oarece în titlu se da ca an de imprimare 7276 (= 1768), iar la f. 204 v. se dă anul 1767, unii cercetatori (P. Constantinescu-Iaşi, *Tipărituri vechi romîneşti necunoscute*, Iaşi 1931, p. 4, nr. 3 şi A. Sacerdoţeanu, *Inscripţii şi însemnări din Costeşti-Vâlcea*, Buc. 1937, p. 13) presupun greşit că Liturghiile s'au tipărit în anul 1768.

352. *Psaltire*, Buzău 1767.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

364. *Catavasier*, Blaj 1769. — Ed. II.

КѢТѢВАСІАРІѠ | Кѫ мѣлтє прєстє тѡтъ а҃нѕл҃ѵ | трєѕвинчѡасъ кѫнтѣрй. | Йкѕмь аѣѡаѡ ѿаръ аѣшє-|ѕѣтъ, шй Тѵпърйтъ. | Сѣпт҃ѵ стъпѫнйрѣ прѣ ⁘нъл҃-|цѣтєй ⁘Апъртѣсєй Рѫмлѣ|нилѡрь, Принцѣсєй Йрдѣ-|лѧвѣй, йпроч҃ѵ: Дѡм҃ѵ: Дѡамнѣ | МЙ-РІЄЙ ѲЄРЄЗІЄЙ | Кѫ Блаѕловєнїм Чєлѡрь | май мѧрй. | ⁘А Тѵпографїм Мънъстйрїй | Бѣнєй Вестйрй: ⁘ Вла҃жь. | Йшїй дєла Хс̃, ѧѱг҃ѧ. | Дє Пєтрѡ Папавйч҃ Тѵпографъ Рꙑм:

In-8⁰ mic, de 3 foi şi 463 pagini. Tipărit cu negru şi roşu, cu 19 rânduri pe pagina. Fără prefaţă.

N. Iorga, *Scrisori şi inscripţii*, II, 165, 189. — I. Roşu în *Soc. de mâine*, II (1925), p. 42 şi A. Filimon în *Dacoromania*, V, p. 614.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române. — Biblioteca Inginer Flaviu D. Baldovin, cunoscut bibliofil din Bucureşti.

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

366. *Liturghie*, Buzău 1768.

Anul de tiparire este 7277, adică 1768, iar nu 1769 (cfr. *Bibl. rom. veche*, II, p. 192), pentruca domnitorul Alexandru Scarlat Ghica, amintit în titlu, a domnit până la 28 Oct. 1768.

București: Biblioteca Academiei Române.

367. *Triod*, București 1768.

Exemplarul complet are 2 foi nenum. + 470 foi. Din epilogul cărții, necunoscut autorilor *Bibl. rom. vechi*, II, p. 192, se vede că anul tipăririi este 1768, iar nu 1769 cum înregistrează *Bibliografia* (corespunzator anilor 7277, arătați în titlu). Epilogul (f. 470v.) :

Typăritu s'au şi s'au diorthosit ačastă sf(â)ntă şi d(u)mnezeĭască carte, ce se chiĭamă Triodionŭ, prinŭ iubirea de ostenéle a nevredniculuĭ şi smerituluĭ între ieromonahĭ Grigorie Ieromonahulŭ. Iară ceĭ ce vă veţĭ întâmpla a ceti pe ačastă sf(â)ntă carte, bucuraţi-vă în D(o)mnul şi orĭ ce greşală veţi afla, în cuvinte sau în slove, cu umilinţă vă rugămŭ ca să îndreptaţĭ cu D(u)hulŭ blândéţelorŭ, negrăbindu-vă a ne pune în ponosŭ, că n'au lucratŭ îngerŭ, ci mână de ţărână şi minte de omŭ păcătosŭ, cuprinsŭ de slăbiciunea firiĭ, carea nu lasă nici pre unŭ omŭ a rămânea fără de greşală. Că, precumŭ ĭaste cu neputinţă a nu păcătui, aşa şi typografuluĭ a rămânea fără de greşale la typăritŭ. Deciĭ ştim, adevăratŭ ştim că multe alunecăturĭ şi greşelĭ să vorŭ fi făcutŭ prinŭ multa osteneală şi prinŭ cetirea prubelorŭ de noaptea (că cu adevăratŭ şi noaptea de multe orĭ o amŭ făcutŭ în locŭ de zi). Că, pre câtŭ amŭ pututŭ, cu nevoinţă amŭ lucratŭ. Cu plecăciune darŭ vă rugămŭ ca să ne ertaţi şi D(u)mnezeulŭ păciĭ să fie cu voĭ, acoperindu-vă greşalele.

Precumŭ doresc ŭ să ajungă la vadulŭ celŭ cu adăpostire ceĭ ce sântŭ bătuţĭ de valurĭ în luciulŭ măriĭ, aşa dorêşte şi typografulŭ să ajungă la sfârşitulŭ cărţiĭ.

Şi s'au începutŭ acestŭ sf(â(ntŭ şi d(u)mnezeescŭ lucru la luna luĭ Iulie în zioa dinŭtâĭu şi au luatŭ sfârşitŭ la luna luĭ Noemvrie în zile 7, la aniĭ de la Hs. 1768.

I. Roşu în *Societatea de mâine*, I (1924), p. 477. — A. Filimon în *Dacoromania*, VI (1929—1930), p. 383—384.

București: Biblioteca Academiei Române.

371. *Octoih*, Blaj 1770.

ѠКТОЙХЪ | шй | слѫжбеле сфѣцилоурь де ѿбще. | Йкѹмь â дѣаѡ ѿаръ âшезáть, шй Тупърйть, | дѹпъ рждѹѡла Бес·крйчій Ръс·кръйтѹлѹй. | Сѣпть стъпжнїѧ Прѣ ·ѧнълцáтей ·Апърът·кснй | Рылá·книлоурь Прнщ·кснй Йрд·клѹлѹй. Й прóчй: | й прóчй: Дóамнїй Дóамнїй. | ЙЙРІСЙ ѲЄРЄСІЙ | Кѹ бл҃гослоꙋéнїѧ чéлоур май мáрй | Тупърйть ·ѧ Блáж ·ѧ Тупографїѧ | Мжнъстйрїй Бѣней Вестйрй. | Йнїй дела Хс̃: ѧ Йѱѳ.

Де Пéтрѹ Пáпа Вничй Тупографѣлѫ Рымничáнѹлѫ.

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

In-4º, 2 foi (titlul şi cuprinsul) + 211 + 104 foi. Tipar negru şi roşu, cu 25 şi 26 rânduri pe pagină. Pe verso titlului gravura Sf. Ioan Damaschin (facs. 44), semnată cu litere latine IOANNI⟨CHIE⟩.

44. *Octoih*, Blaj 1770. — Sf. Ioan Damaschin, gravură pe verso titlului.

C. Bobulescu în *Spicuitor în Ogor vecin*, I (1920), p. 47 şi facsimilele p. 53—54, (titlul şi gravura de pe verso titlului) descrie un exemplar cu totul necomplet.

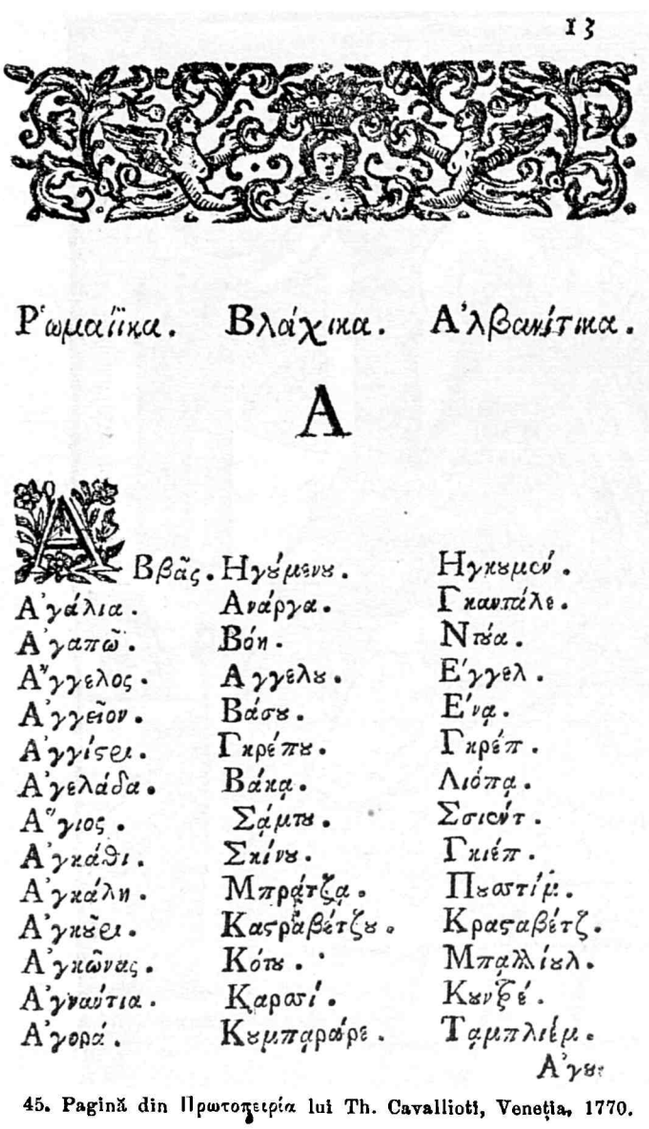
Bucureşti: Biblioteca Academiei Române. — Iaşi: Bibl. Universităţii „Cuza Voda".

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

372. Petru Rumianţov, *Proclamaţie*, Iaşi 1770. — Foae volantă.

Proclamaţia datată Iaşi, 29 Noemvrie 1770, a fost publicată de V. A. Ureche, *Documente dintre 1769—1800*, în *Anal. Acad. Rom.*, ist., s. II, t. 10 (1887—1888), p. 267—269. Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, p. 342.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române. (Foi volante, nr. 1195).

Ρ'ωμαΐϊκα. Βλάχικα. Α'λβανίτικα.

Α

Α

Ββᾶς. Ηγέμενς. Ηγκεμόν.
Α'γάλια. Ανάργα. Γκαμπίλε.
Α'γαπῶ. Βόη. Νπέα.
Α'γγελος. Αγγελς. Ε'γγελ.
Α'γγεῖον. Βάσς. Ε'να.
Α'γγίζει. Γκρέπς. Γκρέπ.
Α'γελάδα. Βάκα. Λιόπα.
Α'γιος. Σάμπς. Σσισνέτ.
Α'γκάθι. Σκίνς. Γκιέπ.
Α'γκάλη. Μπράτζα. Πεαστίμ.
Α'γκεῖ. Καστᾶβέτζς. Κραταβέτζ.
Α'γκῶνας. Κότς. Μπαλλίκ.
Α'γναύτια. Καραϊ. Κανξέ.
Α'γορά. Κεμπαράρε. Ταμπλίμ.
Α'γς.

45. Pagină din Πρωτοπειρία lui Th. Cavalliotl, Veneţia, 1770.

373. T. Kavalliotis, Πρωτοπειρία *(Intâia învăţătură)*, Veneţia 1770. — Greceşte.

Descrierea a fost facuta de I. Bianu şi N. Hodoş, *Bibl. rom. veche*, II, p. 194—195, după studiile diferiţilor cercetători (Joh. Thunmann, Fr. Miklosich, G. Meyer). Biblioteca Academiei Române are acum exemplarul fost al lui G. Mayer, cu 96 pag. (exemplarul fost al lui Thunmann, complet, dar astăzi dispărut, avea 104 pag.).

Th. Capidan, *Aromânii. Dialectul aromân, studiu lingvistic*, Bucureşti 1932 (Acad. Rom., Studii şi cercetări, XX), p. 49—53. Victor Papacostea, *Povestea unei cărţi. Protopiria lui Cavalioti: «ein unicum»*, în *Omagiu lui Constantin Kiriţescu*, Bucureşti 1937, p. 665—674.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

376. *Învăţătură arhierească*, Iaşi 1771.

Nu cunoaştem exemplarul tipărit, ci numai o copie manuscrisă, de pe la 1800: Bibl. Acad. Române, ms. Gaster, nr. 141. Reproduc titlul cărţii după această copie:

ꙗВѢЦѢПѢ҂РЪ ꙗРХЇЄРѢЄКЪ кѣтрѣ прѣѡцн, каре сѧ́ шн шнпѣрнтѣ кѫ келтѫ́ала сфинцїи сѧ́ле ювнторюлѧи де дмнезѣ кирнѫ кирь нѡ́никне, епнскѡпѫ Романѫлѧи: ✝ зилеле пре лѫминатѫлѧи шн пре ꙗнѣлцатѫлѧи домнь Нѡан Костантин Михаил Раковицѣ Воєвод: Де Дѧка Сошнрнѡвн[ч] типографѫ дела Ласос, ✝ Іашн. ѩзсѳ.

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

După copia manuscrisă arătată (in-4º, de 11 foi, fără sfârşit), opera are 2 părţi: o parte în care se dau preoţilor diferite sfaturi în legătură cu practicele liturgice şi a doua parte cu cele «12 capite ce cuprind légea noastră creştinească, adunate de Simeon, arhiepiscopul Thesaloniculuí».

377. Petru Rumianţov, *Proclamaţie*, Iaşi 1771. — Foae volantă.

Proclamaţia, datată Iaşi, 9 Februarie 1771, a fost publicată de V. A. Ureche, *Documente dintre 1769—1800*, în *Anal. Acad. Rom.*, ist., s. II, t. 10 (1887—1888), p. 269—271.—Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, p. 342.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române (Foi volante, nr. 1196).

380. *Învăţătura Ecaterinei a II-a*, Iaşi 1773.

Cartea are în frunte o scrisoare de dedicaţie a Mitropolitului Gavriil al Moldovei, către Graful Petru Rumianţov, publicată în *Bibl. rom. veche*, II, p. 201—202. A fost publicată întâi de V. A. Ureche, *Documente dintre 1769—1800*, în *Anal. Acad. Rom.*, s. II, t. 10 (1887—1888), p. 271—273.

Să se mai adauge că opera este tradusă din ruseşte, după cum rezultă din următoarea notiţă tipărită la p. 239:

Izvodulŭ celŭ dintâĭ s'au însemnatŭ prin sângură a sa mână, de însuş stăpânitoarea a EIĬ mărire, aşa:

ECATERINA

La Petruburgŭ: 1768, Aprilie 8, dinŭ tipografiĭa Sinatuluĭ.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

386. *Hatişerif*, (Bucureşti 1774).

Cartea are ca an de tipărire ҂ѧрпн (= 1188), după sistemul turcesc de cronologie, iar «Cetatea Constandanie» nu este decât Bucureşti, numită astfel dupa numele Sf. Constandin, patronul oraşului.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

395. *Mineiul* pe Octomvrie, Râmnic 1776.

Mineiul a fost tipărit în două ediţii, din care *Bibl. rom. veche*, II, p. 215—217 a înregistrat numai pe a doua, cu 3 + 210 foi. Biblioteca Academiei are acum şi ediţia întâia, care este alt tip:

МѢНЄЮЛЬ | ЛѢНЇЙ ЛѢЙ ОКТОВРІЄ | Кáрє сѧ̀ тѷпърѝть а҃кѹмь ѧ҆тжю рⷭ|-мжи҃цѣ ѧ҆трⷭ ѧ҆тжа̀ домнѣ а҆ прⷯ | ѧ҆нъла́тѹлаго дóмнь | ІѠ ЇЛЄѮЯНДРЪ ІѠа҆НЬ | VѰИЛѦНТЬ ВОЄВѺДЬ | Къ благословенїа̀ шй тóатъ кїєа|тѹмла прⷯ сфиницѝтѹлаго митропо|лѝть а҆лы Оу҆гровлáхїей, | Кѷр҃ѹ ГРЇГОРІЄ. | Прии ѡ҆сжрдїа̀ Сѳ҃йцїй сáлє ѡ҆бнтóѳюлаго дє Дмнезѣ Кѷр҃ѹ КЄСЇРІЄ 'Єпис|кóпъль Рым: ѧ҆ сѳ҃йта 'Єпископіє а Рым: | Ла ѣ҃нъль дела Хс ѧ҆ѱѡ҃ѣ: | Сѧ̀ тѷпърѝтѹ дє кѵч҃рникъл҃ѹ ѧ҆трє | прѣвицй пѡ҃па Кѡстандѝнь Мѝхаи҃лѡ | Пѡ҃пѡвичй тѷпографѳ҃лѹ Рым.

In-folio, 3 foi nenum. + peste 254 foi numerotate cu greşeli de paginaţie la f. 111—112 (în loc de 213—214). Socotind cuprinsul, nu a putut avea mai mult de 255 foi. Din titlurile reproduse, se poate vedea că la prima ediţie a lucrat numai «popa Constandin Mihailo Popovici», câta vreme la ed. a II-a, grija tiparului o poartă ieromonahul Climent şi Popa Constandin. Colaborarea lui Clement s'a facut, de buna seamă, episcopul Chesarie fiind nemulţumit de munca tipografică a lui Const. Mihailo Popovici. Intr'adevar, se observă la

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

prima ediţie următoarele neajunsuri: o altă distribuţie mai rea a rândurilor din titlu; majusculele cu cerneală roşie sunt tipărite peste celelalte litere; omite gravura răstignirii lui Christos, care în ed. II-a se află la f. 3 v. Titlurile cântărilor au fost lăsate în limba slavă, câtă vreme în ed. II-a au fost traduse în româneşte; majusculele şi uncialele sunt mai mici şi urâte; zaţul este şi el schimbat, încât ceea ce în ed. I s'a tipărit pe 255 foi, în ed. II a încăput numai în 210 foi. Această carte este un exemplu caracteristic, de conştiinţa perfecţiunii tipografice şi de evoluţia gustului tehnic, a episcopului Chesarie al Râmnicului.

N.-A. Gheorghiu, *Glose bibliografice*, Bucureşti 1937, p. 4—6.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

400. *Aritmetică*, Viena 1777. — Româneşte şi nemţeşte.

In *Bibl. rom. veche*, II, p. 219 numai amintită, după Popp.

ДѪЧЄРЄ ДЄ МѢНИ | кътръ | ÎРИѲМЄТÏКИ | сѫ сокотѣла | пентрѫ трѧба прѫничлорь рѫмънѣцїй чєлорь не|ѫнїцлорь чє сє ѧваца ѧ школѣ чѣлє | мнче. (ruptă o parte din titlu, cu gravură) Съ кннде фъръ лъгътѫръ кѫ 15 крєиц | Кѫ добонрѣ Стъпънніторнлорь. | Типѫрнтъ ѧ ѧпъръцнтоарє чєтатъ Бечъ ла Їωснфь | дє Кѫрцбєкь Їллѵрнческь дє Кѫртѣ Тѵпографѫлъ шн вън|зъторь дє Кр̃цй ѧ Йнѫль | 1777.

Pe pagina următoare:

ANLEITUNG | zur | RECHENKUNST | zum Gebrauche | der in den Trivialſchulen lernenden | nicht unirten Walachiſch[en] Jugen[d] [Koſtet] ungebunden 15kr. | [M]it Erlaubniſſ der Obern. | Gedruckt in der Kaiſerl. Reſidenzſtadt Wien, bey | Joſeph Edlen von Kurzbeck, k. k. Illyriſchen Oriental-Hofbuchdrucker und Buchhändler | 1777.

In-8⁰ mic, 151 pagini. Textul românesc pe paginile cu soţ, iar textul german pe cele fără soţ. Pag. 1 e albă, pe 2—3 titlurile, p. 4—5 cu tabla de materie. Textul aritmeticei începe la p. 6.

D. C. Ascaniu-Crişan în revista *Natura*, XXII (1933), p. 2 şi Ion Ionescu, *Prima aritmetică tipărită în limba română*, în *Gazeta matematică*, XLI (Sept. 1935), p. 20—24.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

401. *Bucoavnă*, Blaj 1777.

Gavriil Precup, *Două bucoavne*, în *Unirea* din Blaj, nr. 114, 115 şi 116, p. 2—3, comparând textul, găseşte că Bucoavna din 1777 este o reeditare, într'o forma mai modernă, a Bucoavnei din 1744 (v. nr. 235).

405. *Catechism sârbesc, românesc şi nemţesc* [Viena 1777].

In *Bibl. rom. veche*, II, p. 220 citat după alte publicaţii.

Completăm: nu cunosc exemplare cu titlu. Exemplarele Academiei, defectoase, unul are p. 5—319 şi altul p. 5—331. Cum amândouă au sfârşitul complet, deduc că au fost 2 tipuri.

In tipul de 331 pag. textul urmează astfel: paginele cu soţ au textul pe 2 coloane, sârbeşte în stânga şi româneşte în dreapta. Textul german singur, tipărit cu litere gotice mari, ocupă paginele fără soţ.

In tipul de 319 pag. textele urmează altfel: pag. cu soţ au textul românesc pe coloana din stânga, cel sârbesc pe coloana din dreapta, iar textul german pe pag. cu soţ, dar cu litere gotice mai mari decât în celălalt tip.

Tipul de 331 pag. are la pp. 5, 330 şi 331 ornamente (un frontispiciu şi 2 vignete) care lipsesc în celalalt tip.

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

Tipul de 331 este de un format mai mic, cu 12—14 rânduri germane şi 20—21 rânduri sârbo-române, pe pagină; celălalt tip are 14—17 rânduri germane şi 25—28 rânduri sârbo-române, pe pagină.

Exemplarul cu 319 pagini are la p. 319 următoarea notă, care lipseşte în celălalt:

Acest de iznoavă typărit Catihisis s'au tălmăcit şi s'au diorthosit prin Stefan Athanasievici întâĭul slavonesc şi moldovenesc Cantalist al Consistoriumuluĭ C. C. Bucoviniĭ.

Emilian Micu, în *Transilvania*, XXV (1894), p. 168.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

407. *Ceasoslov*, Bucureşti 1777.

Exemplarul complet are 8 foi nenum. + 564 pagini, pascalia ajungând până la anul 1826.

Anticariatul „Ardealul". Catalogul I, Cluj 1926, p. 22, nr. 531.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

408. *Ceaslov*, Iaşi 1777.

A circulat în Ardeal, unde se găsesc exemplare la bisericile comunelor Şieu şi Strâmtura (Maramureş), cfr. Dr. Gh. Bran, *Graiul Maramureşului*, nr. 94 din 30 Mai 1935.

423. *Psaltire*, Râmnic 1779.

In descrierea din *Bibl. rom. veche*, II, p. 244—245 nu se dă prefaţa lui Chesarie, Episcopul Râmnicului. O reproducem, pentru interesul ei deosebit:

Meşteşugulŭ cântărilorŭ au fostŭ nu numaĭ în laudă la ceĭ vechĭ, ci şi în mare socotélă, încâtŭ filosofulŭ Pithagora zicé cumŭ că sufletulŭ nostru ĭaste alcătuitŭ în trupŭ, după armoniĭa musichieĭ, şi pentru acéĭa auzulŭ omenescŭ are mare pornire cătră armoniĭa glasuluĭ, care armonie ĭaste putérnică a preface patimile omeneşti, schimbându-le după a lorŭ mişcare. Totŭ acestŭ filosofŭ, suindu-să cu scara minţiĭ, îndrăzniĭa a hotărî, cumŭ că şi plantele cerĭuluĭ mişcându-se fac unŭ glasŭ cu mare armonie, carele dinŭ proniĭa d(u)mnezeĭască s-au opritŭ a nu să auzì de oamenĭ, fiindŭ că dinŭ dulcĭaţa aceiĭ armoniĭ, nu s-ar fi pututŭ oamenĭĭ a să maĭ mişcà, rămâindŭ pururé ascultându-o, măcarŭ că acĭasta ĭaste dogmă ellinéscă. Cândŭ socotescŭ că proroculŭ Davidŭ nicĭ au gânditŭ, nici au vorbitŭ, nici au jucatŭ, nici au cântatŭ fără numaĭ fiindŭ mişcatŭ de D(u)hulŭ sf(â)tŭ. Şi cândŭ elŭ taĭnile céle mai marĭ ce i s-au descoperitŭ, nu le-au arătatŭ nici cu condeĭulŭ, nicĭ cu graĭulŭ, ci le-au bine vestitŭ cu organe bine răsunătoare, cu glasuri foarte îndulcitoare; cândŭ acésté le puĭu în cumpăna socotinţii, mă silescŭ a nu lepădà cu totulŭ dogma mai susŭ zisului filosofŭ. Insă nu la céia ce zicé elŭ, cumŭ că sufletulŭ ĭaste alcătuitŭ din armonie, ci cum că sufletulŭ are mare pornire şi legătură cu armoniĭa glasurilorŭ. Căci fiindŭ că D(u)hulŭ sf(â)tŭ orînduise cu a sa vécĭnică şi nemutată hotărîre, ca céle de D(a)v(i)dŭ prorocite şi în véculŭ său şi în vécurile viitoare a să arătà cătră totŭ norodulŭ, şi fiind-că ĭaraşĭ ştiĭa sf(â)ntul D(u)hŭ némulŭ omenescŭ neplecatŭ cătră fapte bune, ce face? Dulcĭaţa cântării o amestecă, ca prinŭ dulcĭaţa ascultării să primimŭ fără băgare de sémă folosinţa cè

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

din cuvinte, după cum facŭ doftorii cei înțelepți, carii céle maĭ ĭuți doftorii le améstecă cu miĭare. Cântaré psalmilor ĭaste liniște sufletuluĭ, dare pricinuitoare de pace, căci potolește turburaré gândurilorŭ, înblânzește mâniĭa sufletului; Cântaré psalmilorŭ ĭaste unire celorŭ despărțiți, înprietenire celorŭ învrăjbiți. Că cine poate să mai socotéscă vrăjmașŭ pre acela cu care dinŭpreună au cântatŭ psalmiĭ? Decĭ cântaré dăruĭaște bunătaté cé mai mare (dragosté meșteșugindu) prinŭ staré cé dinpreună la cântare, ca o legătură cătră unire dragostii. Cântaré ĭaste gonitoare de Draci, care acĭasta în faptă o au arătatŭ D(a)v(i)dŭ, cândŭ cântă și prefăcé patima lui Saulŭ.

O ce înțelépță meșteșugire, ca cântândŭ noĭ, să ne învățămŭ céle de folosŭ, căcĭ ce nu poți învăța dinŭ psalmĭ? Mărimé vitejieĭ, iscusiré dreptățiĭ, biruința trupuluĭ, săvârșiré înțelepciuniĭ. măsurile suferirii; întru psalmĭ ĭaste bogosloviĭa cé de săvârșit, prorociĭa veniriĭ lui Hs., înfricoșaré munciĭ, făgăduințele slavei, a tainelorŭ descoperire, toate ca într'o jitniță mare ce șade în obște, în carté psalmilor s-au așăzat. Acĭastă putére a psalmilorŭ cunoscându-o și părinții vécurilorŭ celorŭ dinŭtâĭu, cândŭ în besérică dreptŭ toată slujba, slujiĭa numai cu psaltiré, ceĭ ce străluciĭa prinŭ găurile pământuluĭ, cu psalmĭ cântândŭ, petrecé cé maĭ multă a lorŭ viĭață, darŭ și în urmă dascaliĭ besericiĭ mulți psalmĭ, precumŭ Ἀνηθαναζίου și alți psalmi i-au împodobit cu meșteșugulŭ cântării.

O vécuri de acumŭ, carele cu totulŭ au prefăcutŭ obicéĭurile céle vechi! Psaltiré céĭa ce D(a)v(i)dŭ o au cântatŭ în organŭ, mișcându-să și mâinile și glasulŭ său de însuș D(u)hulŭ sf(â)nt; psaltiré céĭa ce au fostŭ ò scară a minții, cu caré părinții ceĭ vechĭ cântându-o, să rîdică la cerĭu; psaltiré céĭa ce s-au înpodobit și cu meșteșugul musichiei, acumŭ nu cumŭ să să cânte, ci la unele locurĭ maĭ nicĭ să citéște, de alțiĭ să citește pe tainăŭ; iarăŭ de o și citéște, cineva cu glasŭ cu atâta pripă, încâtŭ și cel ce o citéște întru nimic nu să folosește, nepricepândŭ înțelégeré de multă grăbire.

Toți îndată ce intră în besérică voescŭ să asculte cântări, catavasii și altele, nesocotindŭ cumŭ că toată slujba ĭaste alcătuită și întemeĭată în psaltire.

Toti sfinții părinți învățăturile lorŭ și dovedirile le-au răzimat asupra stâlpilor celorŭ neclătiți ai psalmilorŭ. Insușĭ Mântuitorĭulŭ pre Jidovi mustrându-i, psalmĭ le-au pusŭ înainte. Pentru acéĭa cei ce nu să îndeletnicescŭ întru întélegeré psalmilorŭ, rămânŭ numaĭ cu sunetulŭ glasurilorŭ, fără nicĭ o roadă a D(u)hului. Eu nu mustrândŭ pre alțiĭ, ci pre mine înfricoșindu-mă, scriu acésté, ca să mă îndreptezŭ, a nu mă lenevì la cetaniĭa d(u)mnezeeștilorŭ psalmi, cândŭ eu însumĭ știu și scriu acésté, o cetitorilorŭ, și dinŭpreună cu mine pătimași. Mare trebuință avemŭ de cetaniĭa psalmilorŭ, că de au pututŭ proroculŭ D(a)v(i)dŭ, numaĭ cu cântaré organuluĭ a gonì Duhulŭ de la Saulŭ înpăratŭ, cu câtŭ mai multŭ atâțé psalmĭ înpletiți cu d(u)mnezeeștĭ cuvinte vorŭ puté gonì patimile și maĭ vârtosu de la ceĭ ce citescŭ cu înțelégere.

Poftescŭ dară pre toți câțĭ vor priimì acéste psaltiri, să nu trécă cu vedéré aciastă predoslovie, căci fiindŭ că arată putéré psalmilorŭ, va ră-

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

dică leneviré şi va pricinuì dragoste la toţĭ, a să indulcì întru cĭtaniĭa lorŭ, fiindŭ că mi să pare, că dinŭ neştiinţă să pricinuìaşte la citanie lenevire.

Alŭ tuturorŭ fierbinte rugătoriŭ cătră D(u)mnezeu.

Chesarie, Episcopulŭ Râmnicului

București: Biblioteca Academiei Române.

428. *Katekizmul cel mare pentru învăţătura tuturora*, Buda 1780.

In *Bibl. rom. veche*, II, p. 250 se reproduce titlul şi se descrie cartea, dar autorii nu văzuse exemplar complet (complet: in-8°, 3 foi + 120 pagini). Deasemeni ediţia scurtată a acestui *Catekism* nu se cunoştea decât dintr'un fragment, căruia îi lipsea foaia de titlu. Titlul «Catekismului mic», fiind deosebit de al «Catekismului mare», îl reproducem aici:

KATEKIZMUL | CSEL MIK | KU ÆNTRÆBÆRY, | SI RÆSZPUNSZURY TOKMIT PÆNTRU ÆNVÆCÆTURA PRUNCSILOR | A KRESTINO-KATOLICSILOR | ÆN CÆRILE | *PRÉA ÆNNÆLCSATEJ, SI PRÉA LUMINA|TEJ ÆMP.ER.ETÉASZEJ-KP.ÆJEASZI* | *APOSZTOLICSESTY.* (gravură cu 2 îngeri).

ÆN BUDA. | KU SZLÓVELE KRÆJESZKULUJ UNIVERZSITÁS| ANNÚL MDCCLXXX.

Deosebiri în titlu în ediţia I-a: KATEKIZMUL CSEL MARE... PÆNTRU ÆNVÆCÆTURA TOTURORA... (gravură cu ochiul lui Dumnezeu).

Formatul acelaşi, in-8°, de 20 pag. Cuprinsul:

Pag. 3: POVÆCZUIREA.

E. *Cse jêaszte Katekizmul?*

R. Katekizmul jêaszte, Ænvaecaetúra stiinci Krestinesty Katolicsesty. Au, jêaszte Kartêa, æn kare szæ kuprinde Ænvæcætúra Krestinĉaszkæ Katolicsaszkæ.

E. *Æn kæte pærtz æn Katekizmul acseszta szæ deszpárte ænvæcætúra Krestinêaskæ Katolicsaskzæ?*

R. Ænvæcætúra Krestinêaszkæ Katolicsaszkæ æn Katekizmul acsészta, æn csincs pærtz, si æn un Adaoz szæ deszparte.

PARTÊA DINTEJ. | De Kredincæ.

Pag. 6: A DOAO PARTE. | De Nædêaxde.

Pag. 7: A TREJA PARTE. | De Jubire au Dragoszte.

Pag. 10: A PATRA PARTE. | De szvintele Tajne, au Szakramente.

A CSINCSEA PARTE. | De Dreptatêa Krestineaskæ.

Pag. 11: § I. PARTEA DINTEJ. | De a ne depærta de ræu.

Pag. 13: § II. A DOAO PARTE. | De a facse bun, au bine.

Pag. 18: ADAOZU. | De acsêale patru depe urmæ.

Vezi şi numărul următor:

București: Biblioteca Academiei Române.

429. *Catekism pentru învăţătura tinerilor*, Buda 1780.

Cartea este o scurtare a *Katekismului mare*, bibliografiat mai sus, sub nr. 428. Titlul lui a fost reprodus în *Bibl. rom. veche*, II, p. 250.

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

Exemplarul Academiei Române are numai 58 pag., dar complet are 76 pag. (cf. Emilian Micu, *Material pentru istoria tipografiei române*, in *Transilvania*, 25 (1894), p. 168–173).

Cuprinsul (cât are exemplarul Academiei):

Pag. 3: POVÆCZUIREA.

E. *Cse jêaszte Katekizmul?*

R. (Intocmai ca la nr. 428, pag. 3, apoi se adaugă):

E. *Kare szænt acsêale csincs pærtz?*

R. Acsêale csincs pærtz szænt acsêaszte:

1. Kredincza.
2. Nædêaxdêa.
3. Jubirêa, au Dragosztêa.
4. Szvintele Tajne.
5. Dreptatêa Krestinêaszkæ.

Si Adaozu de acsêale patru depe Urmæ.

PARTÊA DINTEJ. | De Kredincæ. | DESZPÆRCIRÊA DINTEJ. | Cse jêaszte Kredincza Krestinêaszkæ Katolicsaszkæ.

Pag. 6: A DOAO DESZPÆRCIRE. | De doao szprezêacse Artikusuri, a Kredeuluj. | De Artikusul dintej a Kredeuluj.

Pag. 7: § II. De zidire Fæpturilor.

Pag. 9: § III. De a doilêa Artikus a Kredeuluj.

Pag. 10: § IV. De a treilêa Artikus a Kredeuluj.

Pag. 11: § V. De a patrelêa Artikus a Kredeuluj.

§ VI. De a csincselêa Artikus a Kredeuluj.

Pag. 13: § VII. De a saszælêa Artikus a Kredeuluj.

§ VIII. De a sêaptelêa Artikus a Kredeuluj.

Pag. 14: § IX. De a optelêa Artikus a Kredeuluj.

Pag. 15: § X. De a noaolêa Artikus a Kredeuluj.

ÆNTREBARÊA DINTEJ.

Pag. 16: A DOAO ÆNTREBARE.

Pag. 17: § XI. De a zêacselêa Artikus a Kredeuluj.

§ XII. De a unszprezêacselêa Artikus a Kredeuluj.

Pag. 18: § XIII. De a doaoszprezêacselêa Artikus a Kredeuluj.

A DOAO PARTE. | DE NÆDÊAXDE. | DESZPÆRCIREA DINTEJ. | CSE JÊASZTE NÆDÊAXDÊA KRESTINÊASZKÆ.

Pag. 19: A DOAO DESZPARCIRE. | De Rugæcsunje. | § I. | De Rugæcsunje æn Obsthie.

Pag. 20: § II. De Rugæcsunja Domnului æn oszæbit.

§ III. De Mærturiszania noasztræ kætræ Dumnezæu.

Pag. 21: § IV. De trej Rugæcsuny dintej a Rugæcsuni Domnuluj.

Pag. 23: § V. De acsêale patru Rugæcsuny de pe Urmæ a Rugæcsuni Domnuluj.

Pag. 24: § VI. De Vesztirêa æmbukuratæ Ængsærêaskæ.

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

Pag. 25: A TREJA PARTE. | De Jubire au Dragoszte. | DESZPÆRCIRÊA DINTEJ. | Cse jêaszte Jubirêa, au Dragoszt êa Krestinêaszkæ.
Pag. 27: A DOAO DESZPÆRCIRE. | De zêacse Poruncsy a luj Dumnezæu æn obsthiæ.
Pag. 28: A TREJA DESZPÆRCIRE. | De zêacse Poruncsy a luj Dumnezæu æn Oszæbit.
§ I. De zêacse Poruncsy a luj Dumnezæu kare kuprind datoriile noasztre kætræ Dumnezæu.
Pag. 31: § II. De csêalelalte sêapte Poruncsy, kare kuprind datoriile nôastre kætræ aproapele.
Pag. 35: A PATRA DESZPÆRCIRE. | De poruncsile Beszêarecsi æn obsthiæ
Pag. 36: A CSINCSÊA DESZPÆRCIRE. | De poruncsile Beszêarecsi æn oszæbit.
§. I. De doao poruncsy dinteja Beszêarecsi.
Pag. 37: §. II. De svænta Miszæ, au Lyturgie.
Pag. 40: §. III. De askultarêa kuvæntuluj luj Dumnezæu æn Prædikacie.
§. IV. De trej poruncsy depe urmæ a szvintej Besêarecsi.
Pag. 42: A PATRA PARTE. | De szvintele Tajne, au Szakramente. | DESZPÆRCIREA DINTEJ. | De szvintele Tajne, au Szakramente æn obsthiæ.
Pag. 43: A DOAO DESZPÆRCIRE. | De szvintele Tajne, au Szakramente æn Oszæbire.
§. I. De svænta Tajna Botezuluj.
Pag. 45: §. II. De szvænta Tajnæ Mirului au Krizmj.
Pag. 46: §. III. De szvænta Tajna Altaruluj.
Pag. 47: §. IV. De cætjre la primirêa a szvintej Tajnĭ Altaruluj, au Kuminekæturi.
Pag. 48: §. V. Cse are de a facse Krestinul æn Primirêa szvintej, au Kuminekæturi.
Pag. 49: §. VI. Cse are krestinul de a facse dupæ szvænta Kuminekæturæ.
Pag. 50: §. VII. De szvænta Tajna Pokæinci.
Pag. 51: §. VIII. De æncserkarêa stiinci szufletuluj.
Pag. 52: §. IX. De durerêa pæntru pækáte la Tajna Pokæinci træbuincsoaszae.
Pag. 56: §. X. De fægæduinca de æmbuna viacza.
Pag. 57: §. XI. De iszpovàdæ.

I. Boroș, *Adaus la „Materialul pentru istoria tipografiei române“*, în *Transilvania*, 25 (1894), p. 239—241.

București: Biblioteca Academiei Române.

432. *Liturghii*, București 1780.

Exemplarul complet are 2 + 271 foi, iar nu 263, cât înregistreaza *Bibl. rom. veche*, II, p. 253. La p. 271 instrucțiuni «pentru slujirea sfinteĭ și dumnezeeștiĭ Liturghii». Compara cu I. Roșu în *Societatea de mâine*, I (1925), p. 477.

București: Biblioteca Academiei Române.

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

440. *Psaltire*, Blaj 1780.

Completăm *Bibl. rom. veche*, II, p. 269 cu privire la paginaţia cărţii: exemplarul complet are 4 foi, 485 pag. + 41 pag. nenumerotate (Pascalia).

A. Filimon în *Dacoromania*, V, p. 615 şi I. Roşu în *Societatea de mâine*, I (1925), p. 477.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

444. *Catavasier*, Bucureşti 1781.

Nu cunoaştem exemplare complete. Exemplarul din Biblioteca Universităţii din Cluj-Sibiu are 2 + 236 foi, deci e mai complet decât cel descris în *Bibl. rom. veche*, II, p. 270—271.

I. Roşu în *Societatea de mâine*, I (1925), p. 477.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

445. *Cazanii*, Râmnic 1781.

Exemplarul complet (compară cu *Bibl. rom. veche*, II, p. 271–272) are 2 foi nenum. + 312 foi. După titlu urmează predoslovia semnată de Grigorie ierodiaconul din sfânta episcopie a Râmnicului. Frontispiciul dela p. ā (1) reprezintă pe Iisus Christos în medalion, incadrat în desene cu flori, 2 păsări şi 2 coşuri cu fructe; gravura este semnata «ΚΤΔ 1745». (Costandie?).

Pe f. 311 v.—312 v. cuprinsul cărţii. Sfârşeşte:

Typăritu-s'au ačastă sf(ântă şi D(u)mnezeĭască çarte prinŭ ostenęala diorthosirii smerituluĭ între ierodiĭaconĭ Grigorie Rimničanulŭ.

Urmează alte 6 rânduri, ceránd iertare pentru greşelile de tipar.

A. Filimon în *Dacoromania*, V, p. 615.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

448. *Minologhion*, Blaj 1781.

Academia Româna neavând exemplar, reproducem titlul transcris în litere latine de A. Filimon în *Dacoromania*, V, p. 616:

Minologhion | care cuprinde întru sine rânduiala Dumnezeeştilor Praz|-nice şi ale Stăpânei de Dumnezău Născătoarei şi | pururea Fecioarei Măriei şi ale sfinţilor celor numiţi | ce să prăznuesc peste an şi ale sfinţilor de obşte | în fieşte care zi. | Acum întâiu tipărită rumâneşte supt stăpânirea | Prea înălţatului Impărat al Românilor, | Iosif al doilea, | Craiul apostolicesc, Mare Princip al Ardealului, | iproci: | cu blagoslovenia Excelenţiei Sale, Prea Iuminatului | Domn Gabriile Grigorie Maer: | Episcopul Făgăraşului şi al Prea înălţatei Kessaro | Krăeştii Măriri sfeatnic din lăuntru. | In Blaj la Mitropolie. | Anul dela naşterea lui Hs. | 1781.

In-folio, 1 foae (titlul, având pe verso gravura lui Iisus între învaţaţi, cu versuri supt ea) + 1149 + 63 foi numerotate. Tipar negru şi roşu, 43 rânduri pe pagină, fiecare pagină pe 2 coloane. Are mai multe gravuri semnate Πετρὸς Τ., sau Π. Τ. («ce inseamna—identifică A. Filimon — Petru Popovici Râmniceanul Tipograf»).

Pentru circulaţia cărţii în Ardeal, la izvorul citat în *Bibl. rom. veche*, II, p. 273, adaogă şi Dr. Gh. Bran în *Graiul Maramureşului*, nr. 94 din 30 Mai 1935 (exemplare în bisericile comunelor Salişte şi Strâmtura).

449. *Odă la moartea Mariei Teresiei*, Sibiu 1781.

Descrierea în *Bibl. rom. veche*, II, p. 273.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române (copie fotografică).

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

451. Samuil Klein, (Micu), *Dissertatio de jejuniis*, Viena 1782.

Descrierea în *Bibl. rom. veche*, II, p. 274.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române (copie fotografica).

453. *Molitvenic*, Râmnic 1782.

Exemplarul descris în *Bibl. rom. veche*, II, p. 274—275 este defectuos. Exemplarul complet are 4 foi nenum. + 360 foi. La sfârşit se cere iertare pentru greşelile de tipar şi semnează: «Smeritul între Ierodiaconi, Grigorie Râmnicennul».

I. Roşu în *Societatea de mâine*, I (1925), p. 478. — A. Filimon în *Dacoromania*, VI (1929—1930), p. 384.

Cluj-Sibiu: Biblioteca Universităţii.
Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

456. *Triod*, Râmnic 7290 (1782).

Versurile stemei, care lipseau în exemplarul descris în *Bibl. rom. veche*, II, p. 277—278, continuă astfel:

Pre Domnulŭ nostru Nicolae Costandinŭ Caragea.

Şi prinŭ semnulŭ cinstitei Crucĭ ce în pecéte s'au însemnatŭ.
Stăpânirea creştinescului Norod i-au încredinţat;
Prinŭ soare cu buzduganulŭ dreptăţii îlŭ întărĕşte,
Iară prin lună, sabiĭa spre îngrozirea făcătorilor de réle îi dăruĭaşte.
Păzească-l Domnulŭ întru bună şi întreagă fericire,
Dându-i şi în veaculŭ viitorĭu cu drepţii sălăşluire.

Completare după exemplarul d-lui Inginer Flaviu Dem. Baldovin, din Bucureşti.

457. *Abecedar*, Blaj 1783. — Româneşte şi nemţeşte.

Sa se îndrepte anul greşit pus 1873 (cfr. *Bibl. rom. veche*, II, p. 279).

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

462. Şincai Gh., *Catechizmul cel mare*, Blaj 1783.

Exemplarul descris în *Bibl. rom. veche*, II, p. 281—282, fost al Canonicului I M. Moldovanu, acum este în Biblioteca Academiei Române.

466. *Apostol*, Bucureşti 1784.

Ca bibliografie, adaogă N. Iorga, *Observaţii şi probleme bănaţene*, Buc. 1940 (în colecţia Academiei Române, Studii şi cercetari, XL), planşa XX.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

467. Bob, Ion, *Cuvânt.. la zioa instalaţiei*, Blaj 1784.

Ed. a doua în 1812 (v. tomul III, p. 55, nr. 802).

472. Samuil Klein, (Micu), *Propovedanie ... la îngropăciunea oamenilor morţi*, Blaj 1784.

La descrierea din *Bibl. rom. veche*, II, p. 287—288 sa se adaoge: ed. II, Sibiu 1842 (cfr. Ştefan Gherga, *Catalogul bibliotecei lui...*, Lugoj [1910], nr. 260). Ed III: *Propovedanii la*

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

îngropăciunea oamenilor morți de Preotul Samuil Clain de Sad izvodite. Editate acum pentru întâia oară cu litere latine, după ediția din Sibiu, anul 1812, de Ioan Nicorescu, Arad, 1907.

București: Biblioteca Academiei Române.

475. *Molitvenic*, Blaj 1784.

Cartea este descrisă în *Bibl. rom. veche*, II, p. 290—292, dupa un exemplar al Bibliotecii V. A. Urechia din Galați; acum se află și în Biblioteca Academiei Române.

483. *Alfavita cea sufletească*, Iași 1785.

N'a existat această carte tipărită în 1785, ci în 1755 (v. mai sus, p. 73, nr. 113), *Addenda*.

484. *Calendar*, Iași 1785.

Exemplarul din Bibl. G. T. Kirileanu, descris în *Bibl. rom. veche*, II, p. 301—302, este necomplet. Complet are 12 foi + 273 pag.

I. Roșu în *Societatea de mâine*, I (1925), p. 478. — Pentru copii manuscrise vechi, după această carte, vezi I. C. Cazan, *Texte de folklor medical*, în *Cercetări literare*, II (1936), p. 60—64 (și extras).

Cluj-Sibiu: Biblioteca Universității.

490. *Hrisovul lui Alex. I. Mavrocordat*, Domnul Moldovei, Iași 1785.

Pentru o ediție ruso-română, v. mai jos, sub anul 1823.

Biblioteca Institutului de Istorie universală „N. Iorga" are o altă ediție tiparita la Iași, 1839.

493. Ioan Molnar, *Economia stupilor*, Viena 1785.

La descrierea făcuta în *Bibl. rom. veche*, II, p. 307—309 adaogă următoarele: La Sibiu, în 1808, Molnar a reeditat opera, dar cu titlul schimbat: *Povățuire către sporirea stupilor* (v. tomul II, p. 535, nr. 748).

Ioan Vicoreanu, *Începutul apiculturii teoretice la Români*, în *Făt-Frumos*, 6 (1931), p. 131—134. — I. Lupaș, *Doctorul Ioan Piuariu-Molnar. Viața și opera lui, 1749—1815*, în *Anal. Acad. Rom.*, ist., s. III, t. XXI (1939), p. 669—670.

București: Biblioteca Academiei Române.

495. Iosif II, Împăratul Austriei, *Proclamație pentru desființarea iobăgiei*, Sibiu 1785. — Foae volantă.

Foae volantă, lățimea 39,5 cm., cu 26 rânduri.

A fost dată la Beciu (Viena) la 22 Aug. 1785, dar s'a tiparit la Sibiu (nu la Viena, cfr. *Bibl. rom. veche*, II, p. 310), cu litere din tipografia lui Petru Bart.

Al. T. Dumitrescu, *Foi volante...*, p. 45. — Dr. A. Veress, *Orânduieli românești vechi tipărite în Ardeal (1744—1848)*, p. 11.

București: Biblioteca Academiei Române (*Foi volante*, nr. 687).

496. Gh. Șincai, *Indreptare către Aritmetică*, Blaj 1785.

Ion Ionescu, *Prima aritmetică tipărită în limba română*, în *Gazeta matematică*, XLI (Sept. 1935), p. 20—27, consideră Aritmetica lui Șincai ca alcătuita dupa modelul Aritmeticei *Ducere de mână*, Viena 1777.

Victor Marian, *Aritmetica lui G. Șincai*, în *Țara Bârsei*, IX (1937), p. 250—254 susține ca Șincai a tradus cartea pedagogului I. von Felbiger, *Anleitung zur Rechenkunst*, Viena 1777.

București: Biblioteca Academiei Române.

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

499. Iosif II, Împăratul Austriei, *Proclamație pentru cadastru*, Sibiu 1786. — Foae volantă.

In-folio, 98 pagini + 2 planuri.

Dată în Viena, 10 Februarie 1786, dar tiparită la Sibiu «prinŭ Pătru Bart», iar nu la Viena, cum înregistrează *Bibl. rom. veche*, II, p. 312.

Dr. A. Veress, *Orânduieli românești vechi...*, p. 12.

Cluj: Muzeul ardelean.

501. *Ceaslov*, Blaj 1786.

In *Bibl. rom. veche*, II, p. 313 numai citat.

ЧАСОСЛОВЬ | Йкѣмъ҃ а шасѣ маръ тѣпърйтъ | кѣ благословенїѧ Прѣ лѣ|минатѣлѣй шй Прѣ ѡ сфй|цйтѣлѣй Домнѣлѣй домнь | ІѠАННЪ БОБЪ Блъдика | Фъгърашѣлѣй, шй а тоатъ | Цара Йрдѣлѣлѣй | а БЛЙЖ.

Йнѣлъ дела зидйрѣ лѣмїй | ѧслд. | Йпрь дела мжнтѣйрѣ лѣмїй | ѧѱпѕ.

In-8° mic, 2 foi + 608 pagini.

Pe verso titlului xilogravura Bunei-Vestiri. La p. 4 liminara gravura Mântuitorului și la p. 552 gravura «Izvorul cel de vĭeață dătător», ambele semnate ПЄТРѢ ПТ.

A. Filimon în *Dacoromania*, V (1927—1928), p. 618.

București: Biblioteca Academiei Române.

507. *Psaltire*, Blaj 1786

Exemplarul Academiei are mai multe foi decât cel din Bibl. V. A. Urechia din Galați, descris în *Bibl. rom. veche*, II, p. 315.

In-8° mic, 1 foae (titlul) + 2 foi + 415 pag. + 12 foi nepaginate.

București: Biblioteca Academiei Române.

512. *Poslanie*, Viena 1787.

In *Bibl. rom. veche*, II, p. 317, cu titlul în litere latine, după alții.

ПѠСЛЙНЇЄ | ДРѢПТЪ ѠГЛЙНДЪ | ПЪЧЇИ, ДРЙГОСТЇЙ, ШЙ ОѸНЙМІЙ.

Прин карєлє кѣ дрѣптє довєдйрй чєй ѻѸнйци съ мжн|тѣєскѫ дє хѣлєлє кáрєлє лwр ли съ âрѣнкъ. Йпръ нєѻѸ|ніцїй нич йритйчй а фй нич сχисматйчй май âлєс| а нѣмѣл ρшмънєск а нѣ съ пѣтѣ âѣкє | зичє съ âратъ.

ЙКѢМ

Атъй Типърйтъ, а апърътѣска четáтє ЕЇЄННЙ прйн чинстйтѣл ши дє нѣмѣ ЇѠСИФ дє КѢРЦБЄК типографѣл | апърътєск. ла Йнѣлъ дєла Хс. ѧѱпз.| Пєнтрѣ â нѣмѣлѣй ρшмънєскъ фолос, ши мжнгъâрє.

In-4°, 8 foi nenum. + 1 foae (Cuprinsul și Errata). Verso titlului alb. La p. 1 frontispiciu înflorat. Pe foile liminare:

Celor ce s'ar întâmpla a ceti pravoslavnicĭ creștinĭ, bucurie și spăsănie.

La sfârșit:

Insemnarea celorŭ ce să cuprindu întru ačastă carte:

Descoperirea Puntumurilorŭ, carele aducŭ dejghinare . . . . listŭ 1
Cap. 1. Despre purcćderea Duhuluĭ sfântŭ . . . . . listŭ 9

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

Cap. 2. Despre cinstea şi puterea Patriarhuluĭ Romiĭ vechĭ . . . . list. 26
Cap. 3. Despre Materia S. Cuminecăturĭ . . . . . list. 55
Cap. 4. Despre sufletele dreptilorŭ. Celorŭ osândiţĭ şi celorŭ ce morŭ în păcat mic lezne ertătorĭu . . . . . list. 71
Cap. 5. Despre păcuirea Besearecilor Răsărituluĭ şi a Apusuluĭ . . list. 110
Cap. 6. Despre îndreptarea neamuluĭ românesc . . . . . list. 139
Cap. 7. Despre păzirea păcĭĭ, dragostiĭ şi unimiĭ . . . . . list. 153

Carele

Smeritul între preoţĭ Eclisiarh Nechita Horvat a Besearĭcĭĭ catedralnice Episcopieĭ [O]răziĭ Marĭ de leage grečască, o închină neamuluĭ său romanesc.

Iaşi: Biblioteca Universităţii „Cuza-Vodă".

513. *Rânduiala judecătorească*, Viena 1787. — Nemţeşte şi româneşte.

Éste primul cod de Procedură penală, tradus după codul penal latin din 1786, cunoscut sub numele Nemesis Theresiana.

Şt. Gr. Berechet, *Istoria vechiului drept românesc-Izvoarele*, Iaşi 1933—1934, p. 301 306 (reproduce întreaga tablă de materie a cărţii). Acelaşi, *Legătura dintre dreptul bizantin şi românesc*, vol. I, parea I, Vaslui 1937, p. 196—197 (studiu) şi p. XLIX-LI (reproduce prefaţa-hrisov a lui Iosif II, împăratul Austriei).

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.
Iaşi: Bibl. Inst. de Istoria vechiului drept românesc.

515. *Slujba Sf. Stelian*, Râmnic 1787.

N'am văzut exemplare, însă informaţia sumară din *Bibl. rom. veche*, II, p. 317 se poate completa cu următoarele:

Ms. Acad. Rom., fond Gaster, nr. 40, f. 20—35 cuprinde aceasta slujba, al carei titlu îl dau în întregime, pentrucă, după înfăţişare, el reproduce exact forma tiparului.

СЛЎЖБА СФЇТЎЛЎЙ | Кѵкіѡсѵлвй шѝ Пѵртъпіо́рюлвй де | дмнезе́ѕ пъринтелвй но́стрѕ Стівлїа|нѡ. Шнпърйшъ ѧ зйлеле прѣ ѧнъл|цáтѵлвй но́стрѕ Домнѵ. Їѡ Нїко́|лае Пе́трѕ Мавроге́не КоеВо́д: | шѝ сав тїѫлмъчнт де пре лймба ѣли|нѣскъ пре лймба рѕмжнѣскъ, де прѣ Сфйцїм сѧ Пърйнтеле, Кѵр Фїлáрет, Епіскопѵл рмжникѵлви, дáтъ ла сіпáмвъ, ѧ шнпографїм прѣ сфіі|цїи сáле: ѧ áнѵл: дела нашерѣ лѵи | Хс̃: 1787 Ноéмкрїе: 22.

Сѣѕ шнпърнт де климент Іеромонахѵ. шнпографѵл рмжничѣнѵлѵ.

516. Văcărescu Ienache, *Gramatică românească*, Râmnic 1787.

La descrierca carţii, facuta în *Bibl. rom. veche*, II, p. 318—322, să se adaoge: I Vacarescu a avut ca model, în prima parte a Gramaticei lui, Γραμματική γεωγραφική (Gramatica geografica) a preotului grec Gheorghe Faţea din Cerigo, tiparita la Veneţia, în 1760. In a doua parte însa şi anume în capitolul Poeticei, a folosit Γραμματική ἑλληνική ἀκριβεστάτη (Gramatica greacă completă) a lui Antonio Catifóro, tipărită la Veneţia, 1734.

Bibliografia completa şi comparaţii de texte, v. N. Camariano, *Modelele Gramaticii lui Vacărescu*, în *Studii ituliene*, III (1936). p, 185—191.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

518. Ioan Gianeti, *Respingerea tratatului lui Ocellus despre natura Universului*, Viena 1787. — Greceşte şi franţuzeşte.

Această respingere a tratatului pitagoreanului Pseudo-Ocellus din Lucania, scrisă de Clucerul Ion Gianeti şi dedicată Voevodului Nicolae Mavrogheni al Ţarii-Româneşti a fost descrisă în *Bibl. rom. veche*, II, p. 322—324.

Ca bibliografie adăogăm: D'Argens (Mr. le Marquis), *Ocellus Lucanus en grec et en françois*.., Berlin, 1762 (argumentele lui Gianeti se aseamănă în parte cu comentariile şi reflecţiile marchizului d'Argens).

D. Russo, în *Revista istorică română*, I (1931), p. 12—15, 23—25.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

520. *Ducere de mână către cinste*, Viena 1788. — Româneşte şi nemţeşte.

Biblioteca Academiei Române are o copie fotografică a exemplarului Bibl. V. A. Urechia, descris în *Bibl. rom. veche*, II, p. 324.

522. *Pravilă de obşte*, Viena 1788.

Cod penal descris în *Bibl. rom. veche*, II, p. 326—327. Ca bibliografie adăogăm: Şt. Gr. Berechet, *Istoria vechiului drept românesc-Izvoarele*, Iaşi 1933—1934, p. 584—585; acelaşi, *Legătura dintre dreptul bizantin şi românesc*, vol. I, partea I, Vaslui 1937, p. 197.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.
Timişoara: Biblioteca avocat Aurel Bugariu.

524. Mihail Strilbiţchi, *Dialoguri ruso-româneşti*, Iaşi 1789.

ДОМАШНІЄ | РАЗГНЕОРЫ. | Рѳскіе, и Молдавскіе, | Сприѧтельскими Комплемѣнтамы.

ДЄ ЙЛЄ КАЄІИ БОЙРБЄ, | рѳсъцки ши молдовенецки. | Къ прїинчѣасъ Комплемѣнтѳри. 1789, Годѧ, ᵛОктомвр҃ѧ 20. днѧ.

Печѧтано въ Гѡродѣ Мєсахъ, Прѡто-|Іерѣємъ Молдавскимъ, Колѡскимъ, ѝ Бе-|сарабскимъ, Михаѝломъ Стрилбѝцкимъ, къ Сѡбственной Сво҃ей Типографѳи.

Traducerea rândurilor din compartimentul al 3-lea al titlului:

Tipărită în oraşul Iaşi de către Protoiereul Moldovenesc, Muntenesc şi Basarabean, Mihail Strilbiţchi, în tipografia sa proprie.

In-8° mic, de 1 foae, 12 pagini, 1 foae şi 193 pagini (cu greşeli de paginaţie).

Pe verso titlului se afla stihuri de Sf. Grigore Nazianzianul in greceşte, in ruseşte şi in româneşte.

In fruntea textului o gravură dintr'o ghirlandă de trandafiri. Textul e pe 2 coloane.

Pe cele 22 pag. urmatoare titlului : «Capetele vorbeloru Rusască şi Moldovenească limbă, in carte ačasta să ţinŭ». Urmează o foae cu dialoguri în limba rusească şi greceasca. Pag. numerotate 1 193 au dialogurile în limba rusă şi română.

C. Lacea în *Dacoromania*, III (1923), p. 801. — B. P. Hasdeu, *Cuvente*, I, p. 260 nu se ocupa de aceasta carte (cum spune *Bibl. rom. veche*, II, p. 327), ci de alt lexicon al lui M. Strilbiţchi (v. *Bibl. rom. veche*, nr. 525).

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

559. *Catavasier*, Blaj 1793. — Ed. IV.

КАТѦВѦСІѦРІѲ | Йкѣмь ѧ пѧтра ѿвръ тѷ|пърйть, сѵпть прѣ фе|ричйта Ѧ-пъръціе ѧ прѣ | Ѧнълцѧтѵлѵй ѦПЪРЯТЬ | ФРѢНЦѢШК ЙЛ ДОЙЛѢ | Къ Благосло-

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

вѣнїѧ Прѣ | Лѣмнѧтѫлѣй шй прѣ ѡ | Сфѣцйтѫлѣй Дѣмнѫлѣй | Дѣмнь. | ІѠѦННЪ БѠБЪ | Блъдйкѫлъ Фъгърѧшѫлѣй. | .ѧ. Блѧжь. | Йнїи дѣла Хѕ | ѧѱ-чг.

In-8 mic, de 3 foi, 426 pagini şi încă 3 foi. Tipărit cu negru şi roşu, cu 19 rânduri pe pagină. Pe verso titlului se află reprezentat Iisus Christos binecuvântând. Urmeaza apoi arătarea cuprinsului. Fără prefaţa.

Textul este românesc până la p. 306. Dela p. 307 până la p. 390, se gasesc catavasiile în limba greceasca, tipărite cu litere cirilice. In foile nepaginate dela sfârşit se află pascalia.

A. Filimon în *Dacoromania*, V (1927—1928), p. 618—619.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.
Sibiu: Biblioteca Seminarului andreian.

561. *Ceaslov*, Viena 1793.

Copie fotografică după exemplarul Bibl. V. A. Urechia din Galaţi (descris în *Bibl. rom. veche*, II, p. 352-353) în Biblioteca Academiei Române.

568. *Psaltire*, Viena 1793.

Copie fotografică după exemplarul Bibl. V. A. Urechia din Galaţi (descris în *Bibl. rom. veche*, II, p. 356), în Biblioteca Academiei Române.

571. *Calendar*, Sibiu 1794.

Copie fotografică după exemplarul Bibl. V. A. Urechia din Galaţi (descris în *Bibl. rom. veche*, II, p. 358), în Biblioteca Academiei Române.

574. Balthasar Gracian, *Critil şi Andronius*, Iaşi 1794.

Cartea fiind descrisă în *Bibl. rom. veche*, II, p. 361, adăogăm numai urmatoarea precizare: că nu este o traducere directa din limba spaniolă *(El Criticon*, 1651—1657), ci din limba greceasca, limba în care a tradus-o, din franţuzeşte, stolnicul Ion Rali, în Iaşi 1754 (cf. D. Russo, *Studii şi critice*, Bucureşti 1910, p. 105).

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

586. Dim. Cantemir, *Intâmplările Cantacuzinilor şi Brâncovenilor*, (Lipsca) 1795. — Greceşte.

ΔΗΜΙΤΡΙΟΥ | ΚΑΝΤΕΜΗΡ, Ἡγεμόνος τῆς Μολδαυίας τῶν ἐν τῇ Βλαχίᾳ Καντακϋζηνῶν καὶ Βραγκοβάνων.

Μεταγλωττισθέντα μὲν ἐκ τῆς Γερμανικῆς | γλώσσης εἰς τὴν ἡμετέραν Ἀπλῆν | διάλεκτον, παρὰ τοῦ λογιωτάτου | κυρίου | ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΙΩΑΝΝΟΥ ΖΑΒΙΡΑ, | τοῦ ἐκ ΣΙΑΤΙΣΤΗΣ. 1795. ˏαψϛˑ

Ale lui Dimitrie Cantemir, Domnul Moldovei, Intâmplările Cantacuzinilor şi Brâncovenilor din Valahia.

Traduse din limba germană în limba noastră populară de către prea învăţatul Domn Gheorghe Ioan Zavira din Siatista 1795.

Titlul cărţii reprodus mai sus, comparat cu cel reprodus în *Bibl. rom. veche*, II, p. 374, după C. Sathas, este aşa de deosebit, încât credem că Sathas nu a văzut cartea, pe care a bibliografiat-o după alte izvoare, necomplete. Astfel, oraşul Viena, aratat de Sathas ca loc de tipărire, nu există în titlu şi cu bună dreptate N. Iorga, *Zavira şi opusculul lui Dimitrie Cantemir..*, în *Anal. Acad. Rom.*, ist., s. III, t XXI (1939), p. 28—31 + 1 planşe (titlul) presupune Lipsca, localitate de tipărire.

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

Prefaţa:

Τῷ 'Αναγνώσκοντι.

Μεταξὺ τῶν ἄλλων συγγραφέων τοῦ αἰῶνος τούτου ἕνας ἐχρημάτισε καὶ Δημήτριος ὁ Καντεμήρ, ὁ 'Ηγεμὼν τῆς Μολδαυΐας. Οὗτος, διά τε τὴν αὐτοῦ ἀξίαν καὶ τὴν πρὸς τὰς ἐπιστήμας ἐπίδοσιν, καὶ διὰ τὰ πολυμαθῆ αὐτοῦ συγγράμματα, ἐγένετο γνωστὸς εἰς πᾶσαν τὴν Εὐρώπην· αὐτὸς ἦν υἱὸς Κωνσταντίνου τοῦ Καντεμήρ, τοῦ 'Ηγεμόνος τῆς Μολδαυΐας, καὶ ἐγεννήθη τῷ ἔτει 1673, ἐν τῇ Μολδαυΐᾳ, τῷ ἑνδεκάτῳ ἔτει τῆς ἡλικίας αὐτοῦ, ἐπέμφθη ὅμηρος ἐν Κωνσταντινουπόλει, ὅπου ἔτη 7 διέτριψε. Τῷ 1700, ἐνυμφεύθη τὴν Κασάνδραν, τὴν θυγατέρα Σερβάνου τοῦ Καντακουζηνοῦ, τοῦ πρώην 'Ηγεμόνος τῆς Βλαχίας, καὶ μετὰ ταῦτα διέτριψε πάλιν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἄλλα 10 ἔτη. Τῷ ἔτει 1711 διεδέχθη Νικόλαον τὸν Μαυροκορδάτον, εἰς τὴν 'Ηγεμονίαν τῆς Μολδαυΐας. 'Ως δὲ ἀνέβη εἰς τὸν θρόνον, ἠβουλήθη νὰ ἐλευθερώσῃ τὴν Μολδαυΐαν τοῦ ζυγοῦ τῶν 'Οθωμανῶν, ὅθεν τῷ αὐτῷ ἔτει ἔκαμε κρυφὴν ἀνταπόκρισιν μετὰ τοῦ αὐτοκράτορος Πέτρου τῆς 'Ρωσσίας· ἀλλ' ἐπειδὴ τὰ τότε πράγματα τῶν 'Ρώσσων οὐ κατὰ ῥοῦν αὐτοῖς ἔῤῥεον, ἠναγκάσθη νὰ φύγῃ τῆς πατρίδος αὐτοῦ καὶ νὰ πηγαίνῃ εἰς τὴν 'Ρωσσίαν. Τῷ αὐτῷ ἔτει κατέστη 'Ηγεμὼν τοῦ Μοχιλόβ, ὑπὸ τοῦ μεγάλου Πέτρου. Θανούσης δὲ ὕστερον τῆς γυναικὸς αὐτοῦ, ἀπῆλθεν εἰς τὴν Πετρούπολιν, ὅπου τῷ 1718 ἐνυμφεύθη τὴν θυγατέρα τοῦ 'Ηγεμόνος Τρουβέσκοϊ, ὅτε καὶ μυστικὸς σύμβουλος ἐγένετο τοῦ Αὐτοκράτορος. Τῷ ἔτει 1722 δι' ἐπιστασίας αὐτοῦ ἐσυστήθη ἡ 'Ακαδημία τῆς Πετρουπόλεως καὶ τέλος, τῇ 21 τοῦ Αὐγούστου τοῦ 1723 ἔτους καὶ 49 ἔτει τῆς ζωῆς αὐτοῦ τὸν βίον μετήλλαξεν. 'Ην οὗτος εἰδήμων τῆς Τουρκικῆς, Περσικῆς, 'Αραβικῆς, 'Ελληνικῆς, τῆς ἡμετέρας 'Απλῆς, Σλαυονικῆς, Μολδαυϊκῆς καὶ Γαλλικῆς διαλέκτου. 'Η μεγάλη ἐπιμέλεια ὁποῦ εἶχε καταβάλη εἰς τὴν 'Ιστορίαν, Φιλοσοφίαν καὶ Μαθηματικὴν τὸν ἔκαμε νὰ συγκρίνηται μὲ τοὺς καλλιτέρους σοφοὺς τοῦ καιροῦ του· ἠξιώθη νὰ ὀνομασθῇ καὶ μέλος τῆς 'Ακαδημίας τῶν ἐπιστημῶν τοῦ Βερολίνου καὶ περὶ τὸν θάνατον αὐτοῦ 'Ηγεμὼν τοῦ 'Ρωμαϊκοῦ Καισαρικοῦ Κράτους. Τὰ τῆς ἀγχινοίας αὐτοῦ πονήματα εὑρήσῃς σποράδην παρὰ πολλοῖς συγγραφεῦσιν, ὡσαύτως καὶ ἐν τῷ ἡμετέρῳ Συγγράμματι, τῷ ὀνομαζομένῳ 'Ελληνικὸν Θέατρον. Τούτου λοιπὸν τοῦ ἀρίστου συγγραφέως τὸ περὶ τῶν ἐν τῇ Βλαχίᾳ Καντακουζηνῶν καὶ Βραγκοβάνων πονημάτιον συνεγράφη εἰς μολδαυϊκὴν διάλεκτον, καὶ ἐξ αὐτῆς μετεγλωττίσθη εἰς τὴν 'Ρωσσικήν, καὶ ἐξ ἐκείνης πάλιν εἰς τὴν Γερμανικήν. Τοῦτο εὑρὼν δὲ ἐγώ, ἠθέλησα νὰ τὸ μεταφέρω καὶ εἰς τὴν ἐδικήν μας ἁπλῆν διάλεκτον, ἵνα μὴ χαίνωσιν οἱ ἡμέτεροι, ἀκούοντες παρ' ἀλλογενῶν τὰ ἡμέτερα, τὸ γὰρ ἀγνοεῖν τὰ ἡμέτερα αἰσχύνη καὶ ὄνειδος τοῦ γένους ἡμῶν νομίζεται.

'Ο Γεώργιος 'Ιωάννου Ζαβίρα, ὁ Σατιστεύς.

Către cititor,

Printre alţi scriitori de seamă ai acestui veac a fost şi Dimitrie Cantemir, Domnul Moldovei. Acesta, prin vrednicia lui şi aplecarea către ştiinţe şi prin scrierile sale erudite, s'a făcut cunoscut în toată Europa. El era fiul lui Constantin Cantemir, Domnul Moldovei şi s'a născut în anul 1673 în Moldova. La vârsta de 11 ani a fost trimes zălog la Constantinopol, unde a stat şapte ani. In 1700 s'a căsătorit cu Casandra, fiica lui Şerban Catacuzino, fostul Domn al Ţării-Româneşti şi după aceasta a petrecut iarăşi la Constantinopol alţi 10 ani. In anul 1711 i-a urmat lui Nicolae Mavrocordat în Domnia Moldovei. Când s'a suit pe tron, a vrut să libereze Moldova de ju-

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

gul Otomanilor; astfel, în acelaşi an, a ţinut corespondenţa pe ascuns cu împăratul Petru al Rusiei, dar fiindcă treburile de atunci ale Rusiei nu mergeau cum trebue, a fost nevoit să fugă din ţara lui şi să meargă în Rusia. In acelaşi an a fost pus Principe de Moldilău, de marele Petru. Murindu-i, mai apoi, nevasta, a plecat la Petersburg, unde, în anul 1718 s'a căsătorit cu fata Prinţului Trubeţcoi, când a devenit şi consilier secret al Impăratului. In anul 1722, sub conducerea sa, s'a întemeiat Academia din Petersburg şi, în sfârşit, la 21 August 1723 şi în al 49-lea an al vieţii sale, s'a săvârşit din vieaţă. Era cunoscător al limbii turceşti, persane, arabe, eline, a limbii noastre populare, a celei slave, moldoveneşti şi franţuzeşti. Marea lui sârguinţă, care l-a purtat spre Istorie, Filosofie şi Matematică, l-a făcut să fie pus alături de cei mai de seamă învăţaţi ai vremii sale; s'a învrednicit să fie numit şi membru al Academiei de ştiinţe din Berlin şi, în preajma morţii sale, Principe al Imperiului Roman. Operele ⟨datorite⟩ pătrunderii lui, le găseşti ⟨pomenite⟩ ici şi colo la mulţi autori, ca şi în scrierea noastră numită „Teatrul Elenic". Lucrarea acestui excelent scriitor despre Cantacuzinii şi Brâncovenii din Ţara-Românească, s'a scris în limba moldovenească şi din aceasta s'a tradus în ruseşte şi din aceasta iarăşi în nemţeşte. Pe aceasta găsind-o eu, am vrut s'o transpun în limba noastră simplă, ca să nu se minuneze ai noştri auzind dela alţii faptele a lor noştri, fiindcă a nu cunoaşte faptele a lor noştri se socoteşte ca o ruşine şi ocară pentru neamul nostru.

George al lui Ioan Zaviras din Siatiste.

O copie manuscrisă, făcută direct după cartea tipărită, se afla în Biblioteca Academiei Române, ms. grecesc, nr. 68 (C. Litzica, *Catalogul manuscriptelor greceşti (din Biblioteca Academiei Române)*, Bucureşti 1909, p. 19. Traducerea grecească a lui G. I. Zavira a fost tradusă în româneşte de G. Sion, *Operele Principelui D. Cantemir tipărite de Soc. Academică Română, Evenimentele Cantacuzinilor şi Brâncovenilor*, Buc. 1878, tomul V.

Bucureşti: Biblioteca Institutului de Istoria universala „N. Iorga".

591. *Viiaţa şi pildele lui Esop*, Sibiu 1795.

ВІѦЦЯ | шй пйлдѣлѣ прѣ ѧцѣлѣпт҃ѕлѧѧ | ѵGGѠП, | Йкѕм ѧтжѧшй дѧт҃ъ тѵпърйтє, | ѧ зйлєлє прѣ лѧмннѧт҃ѕлѧѧ шй | прѣ.ѧнълцѧт҃ѕлѧѧ ѧпърѧт. | ФРѧЦЙGКѢG ЙЛ ДОИЛѢ, | шй кѕ слобозѣнїѧ ѧнълцѧт҃ѕлѧѧ Кръ|єскѕлѧѧ Гѕвєрнїй ѣ тѡт Йрдѣклѧѧ.

Ѧ GЙБІИ, лд Петрѕ Бѧрт, ѧѱчє:

In *Bibl. rom. veche*, II, p. 376, numai citată.

In-8⁰ mic, 1 foae (gravură) + 62 foi nenumerotate; sunt numerotate, jos, numai caetele, din 8 foi fiecare, ѧ, ѧб, ѧг..., В2, Бѣ,.. până la Гѣ.

In faţa titlului e gravura în metale cu inscripţia: Езопъ Басношворецъ, adică Esop creatorul, reprezentând pe Esop povestind, iar animalele ascultă înmărmurite.

Tiparul negru. Până la f. 24 incl. rândurile sunt mai dese, câte 35 pe pagină, în restul cărţii câte 25.

Verso titlului alb. Pag. 2—3 o predoslovie. Dela f. 3—28; «Arătarea chipuluĭ luĭ» şi vieaţa; dela f. 29 până la sfârşit: «Pildele lui Esop. Ce au grăit pentru tot félĭul de dobitoace şi pentru paseri zburătoare». Sunt 111 pilde, fiecare fiind urmată de talcul ei.

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

Predoslovia:

Esopiĭa, adecă:

Viĭaţa preaînţeleptuluĭ şi minunatuluĭ Esop, carele au fost de neamul lui Frânc, din ţara francească. Iar viĭaţa şi petrecerea luĭ de folos ĭaste ca să o arătăm şi pre limba noastră cea de moşie rumânească, ca să poată înţelege toţĭ pre rând de amăruntul, precum au fost şi câte ispite şi nevoĭ marĭ au petrecut şi ce felĭurĭ de lucrurĭ minunate au făcut.

Firea şi félĭul tuturor lucrurilor care sânt întru oamenĭ cercetate şi aflate de oamenii ceĭ vechĭ şi înţelepţĭ, aşijderea şi pentru înţeleptul Esop deprinzând dascalii ceĭ bunĭ şi unii dela alţiĭ învăţând învăţătura lui, apucându-o ca pre un odor scump şi ţiindu-o. Iată că s'au mânat vrémea de să istovéşte şi până astăzĭ pela toţi unde să află Typografiĭ aşezate de Dascaliĭ ceĭ aleşĭ, la Grecĭ, la Latinĭ, la Sârbĭ şi la Nemţĭ. Să află şi istoriĭa luĭ Esop scrisă sau typărită, cu viĭaţa şi pildele luĭ. Că cu adevărat sânt învăţăturile luĭ de mare folos celor ce iubesc învăţătura şi să nevoesc a fi înţelepţĭ şi pricepuţĭ. Că măcar că era el păgân şi închinătorĭ (sic) de idolĭ, că încă nu strălucise darul luĭ D(u)mnezeu pre lume, fiind cu mulţĭ anĭ mainainte de venirea luĭ Is. Hs. în trup, căcĭ pe acéle vremĭ era toată lumea împiedecată de înşălăcunea diavoluluĭ şi să închina idolilor şĭ măcar pre multe locurĭ pomenéşte Istoriĭa de D(u)mnezeĭ elineştĭ: de Apolon, de Diĭa, de Zevs, de Ermis, de Aris, de Cron şi de alţiĭ mulţĭ, cum să fie fost grăind şi răspunzând; dară acéĭa o putem créde cum s'au fost săleşluind diĭavolul fost înşălând într'acei idolĭ şi au fost răspunzând şi au fost făcând îndămnăturĭ de s'au fost înşălând ticăloşiĭ oamenĭ şi au fost zicând că sânt Dumnezeĭ şi s'au fost închinând lor.

Insă pentru înţeleptul Esop trebuĭaşte să povestim că învăţătura luĭ şi înţelepciunea luĭ, n'a fost dela niscarĭ dascalĭ învăţată, ci numaĭ din darul luĭ D(u)mnezeu şi atâta ajunsése, de au întrecut pre toţĭ dascaliĭ ce era pre vremile acélea şi pre toţĭ filosofiĭ cu înţelepčunea luĭ. Că cuvântele luĭ ce grăĭa, nu era din niscarĭ scripturĭ vechĭ, mai de demult luate, ci cu mintea luĭ şi cu basnele luĭ, toată firea omuluĭ o socotiĭa şi la sine o trăgea şi nicĭ un Dascăl de pre acéle vremĭ nu putea să stea împrotiva luĭ cu cuvântul, căci cuvintele luĭ era tot cu pilde, spre paseri, spre dobitoacele (sic) câmpuluĭ şi spre alte poveştĭ, precum arată pre înţeles mai nainte la pildele luĭ, carele pre mulţĭ întorcea spre folos şĭ cine îl asculta, scăpa de mari nevoĭ şi din cumpene de moarte. Pentrucă nu numaĭ cu cuvântul tocmiĭa viĭaţa oamenilor, ci mai vârtos cu lucrul şi cu îndreptatea. Sfârşitul Predoslovieĭ.

N. Cartojan, *Cărţile populare în literatura românească*, II, Bucureşti 1938, p. 262, 266 şi planşa IX (titlul).

Bucureşti: Biblioteca Prof. N. Ionescu, fost director la liceul Matei Basarab.

594. Amfilohie Hotiniul, *De obşte Gheografie,* după Buffier, Iaşi 1795.

Descrierea ei în *Bibl. rom. veche*, II, p. 378—379. Opera este compilaţie după ediţia italiană a Geografiei universale a lui P. Claudio Buffier, din 1775, cu titlul următor:

Geografia Universale del P. Buffier. Edizione prima Romana aumentata, corecetta e ridotta in miglior forma. Con nuovo trattato della sfera, e d'una dissertatione sopra l'origine e progresso della Geografia dal P. Francesco Jacquier. In Roma MDCCLXXV. A spese di Venanzio Monaldini Mercante di Libri.

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

Comparații de texte și bibliografie completă, v. Claudio Isopescu, *Il vescovo Amfilohie Hotiniul e l'Italia*, Roma 1933, p. 18—36, extras din *L'Europa Orientale*, fac. IX–X (1938).

București: Biblioteca Academiei Române.

596. Amfilohie Hotiniul, *Elemente arithmetice,* Iași 1795.

Ilie I. Popa, *Le modèle italien d'un ancien traité romain d'Arithmétique*, în *Archeion*, XXI (1938), p. 69—73 dovedește că Amfilohie Hotiniul a avut ca model cartea *Elementi Aritmetici* a lui P. Alessandro Conti, tipărită întâi în 1730; fără dovezi, Pr. V. Ursăcescu, *Aritmetica Vlădicăi Amfilohie...*, în *Biserica ortodoxă română*, 44 (1926), p. 20—23 socotește ca izvor aritmetica grecească a lui Manuil Glinzoniu.

598. Gh. Șincai, *Alfavit sau Bucoavnă*, Blaj 1976. — Latinește, nemțește, ungurește și românește.

La descrierea din *Bibl. rom. veche*, II, p, 384 adaogă următoarea informație bibliografică: Dr. Onisifor Ghibu, *Din istoria literaturii didactice românești*. I. *Bucoavnele*, în *Anal. Acad. Rom.*, lit., s. II, t. XXXVIII (1915—1916), p. 73—77 (comparație cu Bucoavnele din 1781 și 1783).

București: Biblioteca Academiei Române.

606. *Bucoavnă*, Buda 1796. — Românește și nemțește.

Descrisă în *Bibl. rom. veche*, II, p. 390—392. Academia nu are exemplare. Retipărirea Bucoavnei oficiale germano-române, tipărită la 1783 în Sibiu, tipografia lui M. Hochmeister. Dr. O. Ghibu, *Din ist. lit. didactice românești*. I, în *Anal. Acad. Rom.*, lit. s. II, t. XXXVIII (1915—1916), p. 79.

607. *Bucoavnă,* Sibiu 1797. — Ed. II-a.

Ediția I-a n'a aparut la Sibiu 1795, cum se afirmă în *Bibl. rom. veche*, II, p. 393 și 374, ci la 1788 (v. nr. 519). Asemănarea între ed. 1788 și 1797 este mai mare în partea a doua a Bucoavnei, unde sunt reproduse aceleași povestiri: Pruncul cel mic, Furul cel mic, Gazda lotrilor, Tot ce este peste măsură, nu este sănatos, etc.

Dr. O. Ghibu, *op. cit.*, *Anal. Acad. Rom.*, lit., s. II, t. XXXVIII (1915—1916), p. 78 (nota 1).

București: Biblioteca Academiei Române.

613. Ucuta, Const., *Noua Pedagogie*, Viena 1797. — Aromânește.

Descrisă în *Bibl. rom. veche*, II, p. 398—403.

Ca bibliografie adaoga, Th. Capidan, *Aromânii. Dialectul arom*ân. *Studiu lingvistic*, București 1932 (Acad. Rom., Studii și cercetări, XX), p. 61—65.

București: Biblioteca Academiei Române.

616. Ioan Molnar, *Retorica*, Buda 1798.

I. Lupaș, *Doctorul Ioan Piauriu-Molnar. Viața și opera lui.* în *Anal. Acad. Rom.*, ist., s. III, t. XXI (1939), p. 671: reproduce fragmente din prefața; în întregime este reprodusa în *Bibl. rom. veche*, II, p. 403—404.

București: Biblioteca Academiei Române.

618. Giulio Cesare Croce, *Bertoldo și Bertoldino*, Sibiu 1799.

Ca bibliografie, v. N. Cartojan, *Cărțile populare în literatura românească*, II, București 1938, p. 364—383 (bibliografie completa).

București: Biblioteca Academiei Române.

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

SECOLUL XIX

626. Millot, *Istorie universală*, trad. de I. Molnar, Buda 1800.

Descrierea în *Bibl. rom. veche*, II, p. 417—418. N. Iorga în *Revista istorică*, VI (1920), p. 128 a arătat că originalul «a apărut in nouă volume mărunte, la Paris, în 1772—93» sub titlul *Elémenls d'histoire générale, ancienne et moderne*. Molnar a tradus, însă, după o versiune germană, din 1793 (cf. N. Iorga, *Cea dintâi istorie universală tipărită în Transilvania*, în *Anal. Acad. Rom.*, ist., s. III, t. IV (1925), p. 381). — I. Lupaş, *Doctorul Ioan Piuariu Molnar*, în *Anal. Acad. Rom.*, ist., s. III, t. XXI (1939), p, 671—673.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

650. Gheorghe R. Golescu, *Atlas de tabele geografice*, Viena 1800.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române, Secţia stampe, Härţi III, 337.

643. *Acatistul şi Paraclisul sf. Cruci*, Sibiu 1802.

Gravura dela p. 8-a liminară, semnalată cu prilejul descrierii (*Bibl. rom. veche*, II, p. 432—433), este lucrată în apă tare, singura de acest fel în cărţile româneşti vechi, care de cele mai multe ori întrebuinţau xilogravura.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

651. Dosithei Obradovici, *Sfaturile a înţelejérii cei sănatoase*, trad. de D. Ţichindeal, Buda 1802.

Descrierea făcută în *Bibl. rom. veche*, II, p. 435—438 trebue îndreptată, în ce priveşte paginaţia: ex. complet are XVI × 168 pag.

I. Roşu în *Societatea de mâine*, I (1925), p. 478.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

668. *Mineiu mare*, Buda 1804—5.

Biblioteca Academiei Române nici acum n'are exemplare. Pentru exemplare la bisericele din Boldur, Glimboca, Marul, Teregova în Banat, vezi Diaconul Nicolae M. Popescu, *Prin Banatul Timişoarii în vara anului 1809*, Bucureşti 1919, p. 77.

669. M. Neustädter, *Ulţuirea vărsatului de vacă*, Sibiu 1804.

La titlul reprodus în *Bibl. rom. veche*, II, p. 450 adaogă: tradusă din nemţeşte, tipărită şi trimeasă ca foae volantă, de către Guvernul Ardealului, sub nr. 6318/1804.

In-6°, 63 pagini.

Ioseph Trausch, *Schriftsteller Lexikon*, III, p. 19. — Dr. A. Veress, *Orânduieli rom. vechi*, p. 23.

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

682. Gr. Obradovici, *Aritmetică*, Buda 1805.

Exemplarul descris în *Bibl. rom. veche*, II, p. 461—462 din Biblioteca V. A. Urechia din Galaţi, acum este în Biblioteca Academiei Române (copie fotografica).

683. *Octoihul cel mic*, Braşov 1805.

ЧСЛС | СПТ ГЛАСЎРЙ, | сѧѕ | СЖКТОЙХѮЛ | ЧСЛ МНК. | Дпрєѣнъ кѕ | подѡвѣйле гласѣрилѡр, кѕ Скѣ|тйлнеле ѧвгѣрїй, шй Бого|родйчнеле лѡр. | Тпъръйт кѕ кїелтѣѧла Дѕмнѣлѣй Кѵрїѕ | КОНСТАНТИН БОГНЧ. | БРАШОВ | ѧ прнвелегїата Тпографїе. | де Їѡанн Фрїдрїх Хєрфѣрт | 1805.

In-8° mic, 1 foae (titlul) + 198 pag. Pe verso titlului, în xilogravură, icoana Sf. Treimi, semnata: „1800 Д: Ф:". In fruntea textului gravura Inalţarii Mântuitorului.

Dr. Veress, A., *Erdély-és magyarországi régi oláh könyvek és nyomtatványok (1541—1808)*, Cluj 1910, p. 93. — I. Roşu în *Societatea de mâine*, II (1925), p. 42, greşeşte datându-l din 1806.

Cluj-Sibiu: Biblioteca Universităţii (fondul Gr. Creţu).
Braila: Biblioteca Prof. N. Ţane.

688. Teofilact, *Tâlcuire la cele patru evanghelii*, Iaşi 1805.

Numerotaţia, greşit arătată în *Bibl. rom. veche*, II, p 466—471, sa se îndrepte astfel: in-folio, 6 foi nenum. + 388 pag. + 3 foi nenum. (viaţa ev. Luca) + 708 pag. (într'unele exemplare este greşită, începând cu p. 705).

I. Roşu în *Societatea de mâine*, I (1924), p. 478.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

692. *Cărticică care cuprinde multe lucruri spre folos*, trad. de Gavril Vineţchi, (Bucureşti) 1806.

Ediţia a II-a n'a apărut în 1826 (cum greşit arata *Bibl. rom. veche*, II, p. 476—477), ci în 1825, cf. I. Bianu, Dan Simonescu, *Bibl. rom. veche*, t. III, f. III—VIII, Buc. 1936, p. 489, nr. 1236.

Pentru corectarea greşelilor altor bibliografi şi cercetători, precum şi pentru raspândirea cărţii, v. I. C. Cazan, *Texte de folklor medical*, în *Cercetări literare*, II (1936), p. 65 68.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

693. *Ceaslov*, Braşov 1806.

Exemplarul descris în *Bibl. rom. veche*, II, p. 477—478, fost al lui D. A. Sturdza, este acum în Biblioteca Academiei Române

695. Samuil Klein (Micu), *Istoria Românilor*, Buda 1806—1807.

Descrierea în *Bibl. rom. veche*, II, p. 479—481.

Exemplarul ce avem are 3 foi nepag. + 72 pag. + 3 foi nepag., acestea din urmă necunoscute *Bibl. rom. vechi*. Ele cuprind, sub titlul „oare care pilde", următoarele:

Despre un preot, Despre un episcop şi despre un preot, Despre un tist Cătănesc, Despre doĭ oamenĭ neguţătorĭ, Despre un preot şi despre poporan al său, Despre oarecarĭ oaspeţĭ, Despre un împărat şi despre treĭ solĭ.

Pe ultima pagină: „Însemnarea cărţilor care se află de vândut în craĭasca Typografie" (lista nu e terminată).

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

SAMUELIS KLEIN

Monasterii SS. Trinitatis Reg. Fundat. Balasfalvensis in Transilv. Hieromonachi, Episcopatus Fogarasiensis Consist. Adsessoris, et Typog. Regiæ Univ. Hung. Censoris, et Correctoris.

DICTIONARIUM

LATINO- VALACHICO- GERMANICO-
HUNGARICUM,

IN

GENERE SUO NOVISSIMUM, ET USUI CUJUSLIBET ACCOMMODATUM.

BUDAE,

Typis, et Sumtibus Typogr. Regiae Univ. Hungaricae.

1 8 0 6.

46. S. Klein (Micu), *Prospect pentru Dicționarul latin-român-german-unguresc*, Buda 1806. — Titlul.

SAMUELIS KLEIN

Monasterii SS. Trinitatis Reg. Fundat. Balasfalvensis in Transilv. Hieromonachi, Episcopatus Fogarasiensis Consist. Adsessoris, et Typog. Regiæ Univ. Hung. Censoris, et Correctoris

DICTIONARIUM

VALACHICO- LATINO- GERMANICO-
HUNGARICUM,

IN

GENERE SUO NOVISSIMUM, ET USUI CUJUSLIBET ACCOMMODATUM.

BUDAE,

Typis, et Sumtibus Typogr. Regiae Univ. Hungaricae.

1 8 0 6.

47. S. Klein (Micu), *Prospect pentru Dicționarul român-latin-german-unguresc*, Buda 1806. — Titlul.

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

696. Samuil Klein (Micu), *Prospect pentru Dicţionarul latin-român-german-unguresc*, Buda 1806.

Din nişte însemnări şi fotografii rămase dela Ion Bianu (nu arată de unde le-a procurat), se poate completa descrierea din *Bibl. rom. veche*, II, p. 481—482, făcuta numai pe temeiul cercetărilor lui N. Iorga, *Ist. lit. rom. în secolul al XVIII-lea*, vol. II, Buc. 1901, p. 174 şi 285 (nimic în plus în N. Iorga, *Ist. lit. româneşti*, vol. III, partea întâia, Bucureşti 1933, ed. II, p. 179–180 şi 289).

Intenţia lui S. Micu a fost — ceea ce nu s'a ştiut până acum — de a publica 2 dicţionare şi de aceia a scos 2 prospecte: *Dictionarium latino-valachico-germanico-hungaricum* (v. facs nr. 46, cu titlul) şi *Dictionarium valachico-latino-germanico-hungaricum* (facs. nr. 47, cu titlul).

In-8°, 8 pagini, din care am văzut, în fotografii, numai titlurile şi pag. 1—2 din partea lexicografică.

Intre titlu şi partea lexicografică este scrisa pe 2 coloane, în stânga nemţeşte, în dreapta româneşte, acea Ankündigung. ѧнцїѝнцѧрє. — transcrisa în *Bibliografie*, vol. II, p 482.

Urmează, tot pe 2 coloane, nemţeşte în stânga şi româneşte în dreapta, sub titlul: *Pr. königl. Ungarischen Universitäts-Buchdruckerey Zu Ofen*, lista localităţilor şi persoanelor care au legături cu desfacerea tipariturilor Universitaţii ungare (alte persoane decât cele aratate în *Bibliografie*, II, p. 481).

Pe ultima pagină dinaintea prospectului lexicografic avem Catalogul cărţilor ce sunt de vânzare în Institutul regal ungar de pe lângă Universitate. Dintre cărţile cunoscute, semnalam pe cele care au în *Bibl. rom. veche*, nr. 687, 698, 701 şi 705.

Necunoscuta *Bibliografiei* noastre este numai:

„Istoria Bibliceasca. În 8. 6 kr. Einleitung in die biblische Geschichte. 8. 1806. 6 xr.".

Trecând la partea lexicografică, observam ca pe cele 2 pagini din *Dictionarium valachico-latino-germanico-hungaricum* (v. facs. nr. 48 şi 49) sunt studiate cuvintele:

Ѧ, Ѧбѧт, Ѧбѧтєрє, Ѧбѣѫ, Ѧбрѡс, Ѧбѣр, Ѧбѣрѣлъ, Ѧбѣрєск, Ѧк, Ѧкѧр, Ѧкърницъ, Ѧкътѧрє, Ѧкъц, Ѧкъцѧрє, Ѧкъцат, Ѧкмѣ, Ѧколѣ, Ѧколо, Ѧколѣшй, Ѧколѡшй, Ѧкоѡ, Ѧкоперемжнт, Ѧкоперирє, Ѧкоперишѡ şi **Ѧкоперит.**

Pentru prospectul latino-valachico-germanico-hungaricum (v. facs. nr. 50 şi nr. 51), urmatoarele cuvinte:

A, ab, abs, Abacium, Abactio, Abactor, Abactus (adj.), Abactus (subst.), Abaculus, Abacus, Abalienatio, Abalieno, Abamita, +Abannatio, +Abannitus, Abarceo, Abavia, Abavunculus, Abavus, Abax, Abbas, Abbatia, Abbatissa, Abbrevio, Abdicatio şi Abdico.

Se ştie că acest dicţionar, inceput de S. Micu, a fost continuat de V. Kolosy, I. Corneli, Petru Maior, Ioan Theodorovici, Alecsandru Teodori şi tiparit la Buda, în 1825, sub titlul *Lesicon*... (v. *Bibl. rom. veche*, III, nr. 1240).

Ovid Densuşianu, *Literatură romînă modernă*, vol I, Buc. 1920, p. 59—60 (cu bibliografie) —G. Pascu, *Istoriea literaturii romîne din secolul XVIII*, vol. III, Iaşi 1927, p. 34. Dr. A. Veress, *Bibliografia română-ungară*, vol. II, Buc. 1931, p. 151, nr. 940.

(Acad. Rom. nu are exemplar original, cum spune Veress).

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române (copie scrisa cu mâna şi câte 3 pagini din fiecare versiune, fotografiate)

699. *Evanghelie*, Sibiu 1806.

Сфїѧта | шн Дѡмнезєѫска ЄѴѦѠГѦЛІЄ, | ѧкѕѡ | ѧтрѕ ачєстаѡй кѡн | тѵпърѡтъ: ѧ зѡлєє прѣ ѧѕминѧтѕлѕй, | шн прѣ ѧнъцатѕлѕй | ѧпърѧт | ФРѡЛШЦИСКѢС | ѧл дѕѡѡлѣ. | Кѕ слобозѣнїѡ Ч. Конзистѡрїѡм неѡ'нѣт дин ѧрдѣл. | ѧ тѵпографїа лѕй Іѡѧнн Бѧрт. | 1806.

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

DICTIONARIUM

VALACHICO-LATINO-GERMANICO-HUNGARICUM.

A.

A eſt prima litera in Alphabeto, in numéris ſignificat unitatem. Præponitur verbis infinitis, ut *a fáce*, facere. Præponitur numeris ordinariis, ut *a treilea*, tertius. Eſt nota genitivi casus, ut *a Domnului*, Domini. Item additur verbis futuris loco *vâ*, ut *a fáce*, pro *vá fáce*, faciet.

Abát. *Abát, ere, tut.* Deflecto, adpello, propello, diverto in sensu activo: hertreiben, weqtreiben, einkehren; hozzám üzöm, magamtól elüzöm. Eltérek, kitérek. v. g. *Abátel lá mine*, diverte, deflecte illum ad me. *Abátel 'delá mine*, avertas illum a me.

In tertia persona singulari impersonaliter sumptum cum dativo significat incidere v. g. *ce tzáu abaiut ſe fáci aceaſtá?* Quid tibi incidit, ut facias hoc? Was iſt dir eingefallen, damit du es thun ſollſt? Mi jött eſzedbe, hogy ezt tselekſzed?

Mz âbát, *me abát*, cum præpositione *lá* significat deflecto, diverto ad; cum præpositione *delá* diverto ab. Abgehen, weggehen. Kitérek.

Abátere. *Abátere* Diversio, digressio. Das Weggehen, Abgehen, Einkehren. Elmenés, Eltávozás. Eltérités, Megszállás.

Abïa. *Abica.* Vix. Kaum, ſchier. Alig, nehezen.

Abros. *Abros* (фáиꙋ дe мáсꙋ, пънзꙋтъръ) Mensale, mappa, æ. f. Das Tiſch-Tuch, die Tiſch-Decke. Abroſz.

Abur.) *Abur.*) Vapor, halitus, exhalatio.
Aburéla.) *Aburéala.*) Der Dunſt, Dampf, Broden.
) Goz, Pára.

Aburesc. *Aburesc.* Vaporo, exhalo, as, are; Item vapore adficio. Dünſten, ausdünſten, item anhauchen. Gözölgök, kigözölöm, item Gozit kihozom, vészem.

Ac. *Ac.* Acus, ûs, f. Die Nadel. Tô.

Acár. *Acár* (сърй, мъкар, бътър) Tametsi, quamvis. Obgleich, obſchon. Noha, akár.

Acaritza. *Acaritza* (кънъше) Acarus, i, m. Eine Wachs-Schabe, auch Mauſedorn. Viaszban termô igen kitsiny Féreg, Bör alatt viszkettetö Serke.

Acatáre. *Acatáre*, adeo. adeo talis, valde. So weit, ſo ſehr, ſo gar. Úgy, annyira.

Acatz. *Acatz.* Appendo, suspendo. Aufhenkend ſeyn, hangen, gehenkt werden, aufhenken. Függök, felfüggeſztem, feltéſzem.

Acatzáre. *Acatzár* Appenſio suspenſio, onis, der Anhang, die Aufhenkung. Függés, Felfüggeſztés, Feltévés.

Acatzát, a. *Acatzát, a.* Appensus, suspensus, a, um. Aufgehenkt, angehängt, aufgeſchlagen. Függött, felfüggeſztetett.

Acmu. *Acmu*, vide âkъм, *acum.*

Acolea) *Acolea*) Ibi, illic, illuc. Dort. Ott, amott.
Acolo) *Acolo*)

Acoleshi) *Acoleshi*) Ibidem. An eben dieſen Ort.
Acolosh) *Acolosh*) ugyan ott.

Acoiu. *Acoiu* Magna acus. Eine große Näh-Nadel Nagy To.

Acoperement) *Acoperement*) Protectio, onis, f.: tegumen, is, n. Die Beſchützung, auch eine Decke.
Acoperire) *Acoperire*)
) Oltalom, Takargatas.

Acoperish, *Acoperisium.* Tectum, i, n. Das Dach. Házheja, Takaródzó.

Acopert, a. *Acopert, a.* Tectus. protectus, coopertus, a, um. Bedeckt, beſchützt, zugedeckt. oltalmazott, befedezett, fedett, takargatott.

48—49. S. Klein (Micu), Pagini din *Prospect pentru Dicţionarul român-latin-german-unguresc*, Buda 1806.

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

In-folio, 178 foi.

I. Bianu şi N. Hodoş, *Bibl. rom. veche*, II, p. 485 menţionează cartea fără să o fi văzut. Academia Română nu are nici acum exemplare.

Al. David, *Contribuţiuni la Bibliografia românească veche*, in *Luminătorul, Revista bisericii din Basarabia*, 67 (1934), p. 788, nr. 20. — D. Balaur, *Biserici în Moldova de Răsărit. Cărţi româneşti de slujbă bisericească*, în *Biserica ortodoxă română*, 52 (1934), — Dr. Gh. Bran, articolul citat din *Graiul Maramureşului*, nr. 94 din 30 Mai 1935 — toţi trei arată întinsa răspândire a cărţii pe la bisericele comunelor din Basarabia şi Maramureş.

702. Gh. Şincai, *Povăţuire către economia de câmp*, Buda 1806.

In *Bibl. rom. veche*, II, p. 486 este descrisă cartea, dar autorii nu-i arată autorul; de altfel, numele lui nu este pomenit în titlul cărţii. S. Puşcariu în *Dacoromania*, I (1921), p. 348, contrar părerii lui N. Iorga, care susţine pe P. Maior ca autor, dovedeşte că autorul este Gh. Şincai. Argumentele: numeroase asemănări între limba şi stilul *Povăţuirei* şi *Cronica* lui; observaţii asemănătoare cu privire la unele cuvinte; amintirea în 2 locuri a „Grofului Vaş“ (Contele Daniil Vass, în casa căruia a stat Şincai mult timp, ca profesor al copiilor Contelui).

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

703. *Psaltire*, Bucureşti 1806.

Ѱ҃ЛТЇРЪ | Прорóкꙋ шй ⷭпърáтѡлꙋй | Дкд Йкѣм ⷭтрачесташий кйи Тꙋпърйтъ | ⷭтрѣ ⷭтѫ Домніе â Прⷦ | Лѧминáтѡлꙋй Дóмй, | ІѠ КОНСТ҃Й(Н)ТІН ЙЛЄ|ВЙ(Н)ДРѢ ҀѰІЛЙНТ БоєБол | Кѣ Блгослокéнїа шй тóатъ | Кїелтѡмла Прⷦ Сфйцїй сале | Пърйнтелꙋй Кꙋрїѣ Кꙋрь | ДОСІѲЄЙ Митрополит | â Тóатъ Ѹнгровлáхїа | ⷭ Сфйта Митрополїе | Ла âнѣл Дела Хⷭ. лѠѴѢ.

Глѣ Тꙋпърйтъ дѣ | Стаґчѣ Тꙋіі Бѣк.

In-4°, de 8 + 233 foi, numai acestea din urma numerotate. Gravura care încadreaza titlul este semnată ѪРGѴЛ.

Pe verso titlului se află stema amândoror ţărilor, imitata dupa cea din Liturghia dela Bucureşti din 1747 (*Bibl.*, II, p. 18) şi versuri asupra stemei în onoarea lui Constantin Ipsilanti, imitate dupa cele din *Molitvenicul* dela Bucureşti din 1794, dedicate lui Alexandru Moruzi (II, p. 366).

Prefaţa este opera Episcopului de Râmnic, Chesarie, dar reprodusă dupa *Psaltirea* dele Râmnic din 1770 (*Bibl.*, II, p. 244—245, nr. 423), ca şi versurile dela sfârşit, care sunt iscălite, aci, de:

„Popa Ioan Duh(o)vnic Sf(i)nteĭ Mitr. Diorthositorĭu, Craioveanul“.

In faţa textului gravura lui David semnata „1694 Iw M. K.“, cunoscuta din mai multe carţi (v. vol. I, facs. nr. 139 şi explicaţiile dela pag. 411).

I. Roşu în *Societatea de mâine*, II (1925), p. 42.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.
Biblioteca Inginer Flaviu D. Baldovin, cunoscut bibliofil din Bucureşti.

704. *Psaltire*, Sibiu 1806.

Ѱ҃ЛТЇРЪ | Прорóкѡлꙋй | шй | ⷭпърáтѡлꙋй | ДѪВИД | тꙋпърйтъ | ⷭ зйлеле прⷦ лѧминáтѡлꙋй, шй прⷦ ⷭнълцáтѡлꙋй ⷭпърáт | ФРѪНЦѪЗКѢС | ЙЛ | ДѢСѲЙЛѢ. СѪВІЙ, | ⷭ Тꙋпографїа лꙋй Іѡáнн Бáрт. | 1806.

In *Bibl. rom. veche*, II, p. 486 doar semnalată, după N. Iorga. — In-12°, 288 pagini. Tipar negru, 28 rânduri pe pagina. Pe verso titlului (p. 2). o gravura înfaţişând pe ДѪВИДꙋ ПРОРОКЪ

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.“; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

DICTIONARIUM

LATINO VALACHICO-GERMANICO-HUNGARICUM.

A.

A, ab, abs. Дела, дин. *Delá, din.* Von. Tól, töl, ból.

Abacium, ii, n. Мѫсѹцѫ пе кáрѣ сѫ ѣ сáма; Ѧлмарїѹ. *Massutza pe cárea se ea áma; Almáriu.* Ein Schreib-Tiſch, Credenz-Tiſch, Spiel-Tiſch. Számvetô aſztalotska, Pohár-ſzeketske.

Abactio, onis, f. Гонúре, мѫнáре кѹ сúлѫ, Ѧдѹúре. *Gonire, mænáre cu sila; Duduire.* Das Wegtreiben, Wegjagen. Elüzés, Hajtás, Elkergetés.

Abaetor, oris, m. (Apul.) Мѫнѫторїѹ де вúте. Фѹраторїѹ де вúте. *Mænatóriu de víte; Furatóriu devíte.* Ein Wegtreiber z. B. des Viehes, beſonders der das Vieh diebiſcher weiſe wegtreibt, ein Vieh-Dieb. Hajtó, Marhahajtó, Marhalopó.

Abactus, a, um (Cic.) Гонит, Ѧдѹúт, ѫ. *Gonít, duduít, a.* Weggejagt, weggetrieben. Elhajtatott, elüzetett.

Abactus, ûs, m. (Plin.) *vide* Abactio.

Abaculus, i, m. (Plin.)

Abacus, i. m. (Cic.) *vide* Abacium.

Abalienatio, onis, f. (Cic.) Ѧстрѫинáре. *Instrainare.* Die Entfremdung, Veräußerung. Elidegenités.

Abalieno, as, avi, are, atum (Cic.) Ѧстрѫинéз. *Instrainéz.* Entfremden, veräußern. Elidegenitem.

Abámita, æ, f. (Paul.) Гора-Стрѫмошѹлѹй. *Sora'-Stramóshului.* Des Urgroß-Vaters Schweſter. Nagy Apám Apjának Némye

Aban-

†Abannatio, onis, f. Ѳѹргѹнúре Ѧтрѹн ѫн дин Пáтрїе. *Surgunire intrun an din Pátrie.* Die Verbannung auf ein Jahr. Eſztendeig való Számkivetés.

†Abannitus, a, um. Ѧтрѹн ѫн дин пáтрїе сѹргѹнит, ѫ. *Intrun an din pátrie surgunit, a.* Auf ein Jahr verwieſen, verbannt. Eſztendeig ſzámkivettetett.

Abarceo, es, ere (Fest.) Гонеск, Ѧдѹѹю. *Gonesc, duduiu.* Abhalten, zurückhalten, verbieten. Eltiltom, üzöm magamtól.

Abavia, æ, f. (Caj.) Стрѫмóашѣ тáтѫлѹй меѹ. *Stramóashea tátalui meu.* Die Ur-Groß-Mutter d. i. die Groß Mutter des Groß-Vaters. Nagy' Anyád, Annya, Üköd.

Abavunculus, i. m. (Caj.) Оѹнкїѹ, Фрáтеле мóашеѹ. *Unchiu, Frátele móashei.* Bruder der Ur-Groß-Mutter. Üköd Annyának Báttya.

Abavus, i, m. (Cic.) Стрѫмóшѹл тáтѫлѹй. *Stramoshul tátalui.* Der Ur-Groß-Vater. Nagy Apád-Apja, Ösöd.

Abax, acis, *vide* Abacium.

Abbas, atis, m. Пърúнтѣ, Ѧвва, Ѧрхимáндрит. *Parínte, Avá, Archimándrit.* Ein Abt. Apátúr.

Abbatia, æ, f. Ѧвáцїе, Ѧрхимáндрицїе. *Avátzie, Archimándritzie.* Die Abtey. Apátúrság.

Abbatissa, æ, f. Ѩгѹменúцѫ мáре. *Igumenítza máre.* Eine Aebtiſſinn. Apátzák Fejedelem Aſzſzonya.

Abbrevio, as, avi, are, atum. Скѹртеѫ. *Scurtez.* Abkürzen. Megrövidítem.

Abdicatio, onis, f. (Plin.) Лепѫдáре дечевá. *Lepadáre de cevá.* Die Entſagung, Losſagung von etwas, Verwerfung. Megtagadás, Megvetés.

Abdicatio filii (Plin.) *Lepadáre de fíiu, quænd te lápezi de el, cá senul cunóshti mái mult altau fíiu.* Die Verſtoßung ſeines Sohnes, wenn der Vater ihn für ſeinen Sohn nicht mehr erkennen will. A' Fiának Eltagadása, Elüzése.

Abdico, as, avi, are, atum, (Cic.) Мѫ лáпѫ де чевá. *M'lápad de cevá.* Sich von etwas losſagen, einer Sache entſagen, verwerfen, entſetzen, niederlegen,

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

stând în ţicioare între 2 stâlpi înfloraţi. În capul p. 3 un frontispiciu, încadrat în chenar îngust de flori, înfaţişează pe David în mantie, rugându-se în genunchi.

Tabloul cu pascalia începe (p. 264) cu anul 1805.

Bucureşti : Biblioteca N. N. Beldiceanu (comunicat de d-l Const Dinu).

707. Mihail Cantacuzino, *Istoria Ţării-Românești*, editată cu cheltuiala fraţilor Tunusli, Viena 1806. — Greceşte.

Descrierea din *Bibl. rom. veche*, II, p. 478—480 să se completeze astfel : cartea în-8° mic, are VIII + 368 + 71 pagini.

Ultimele 71, pag., neobservate de autorii *Bibliografiei*, conţin: Παράρτημα τοῦ αὐτοῦ συγγραφέως εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς Δακίας, (Supliment al acestui autor, la Istoria Daciei).

Adaosul cuprinde următoarele capitole:

Περὶ προικός. (Despre zestre).

Περὶ κληρονομίας. (Despre moştenire).

Περὶ ἐγγύης γυναικὸς καὶ ἐνεχειριάσεως πραγμάτων αὐτῆς. (Despre dreptul de cauţiune al femeii şi despre amanetarea lucrurilor acesteia).

Περὶ τριμοιρίας. (Despre partea de moştenitor a văduvei).

Περὶ προτιμήσεως. (Despre dreptul de precădere).

Περὶ κατζιβέλων. (Despre ţigani).

Περὶ ἐξόδων εἰς προῖκα. (Despre cheltueli la înzestrare).

Περὶ χοταρνιτζίας. (Despre hotărnicie).

Περὶ τόκων. (Despre dobânzi).

Περὶ δεκίλιδων. (Despre procuratori).

Περὶ γεντικίου. (Despre ghentic).

Αἱ συνδῆκαι εἰρήνης μεταξὺ Ῥωσσίας καὶ Τουρκίας, μεταφρασθεῖσαι ἐκ τῆς Ῥωσσικῆς διαλέκτου. (Tratatele de pace dintre Rusia şi Turcia, traduse din limba rusească). În realitate, este tratatul dela Cuciuckainargi, pe care-l datează „1774 Ἰουλίου 10".

Manuscrisul grecesc din Bibl. Acad. Rom., din care *Bibliografia rom. veche*, II, p. 489 reproduce un fragment, care confirmă paternitatea lui Mihai Cantacuzino asupra acestei cărţi, are nr. 916, cf. C. Litzica, *Studii şi schiţe greco-române*, Bucureşti 1912, p. 100—101.

Bucureşti : Biblioteca Academiei Române.

710. *Acatist*, Buda 1807.

Descrierea în *Bibl. rom. veche*, II, p. 492.

Asupra gravurilor, amestecate cele în lemn cu cele săpate cu daltiţa în arama, v. G. Oprescu, *Gravura în lemn ca ornament de carte ilustrată în ţările române, în perioada 1800—1807*, în *Viaţa românească*, XXXII (1940), p. 44.

Bucureşti : Biblioteca Academiei Române.

715. *Catihisis mic*, Braşov 1807.

Bibl. rom. veche, II, p. 497—498 descrierea incompletă, după alte izvoare.

КѢТИХИСІС | МІЙК, | сѣѕ | сквртѧтъ православникъ мъртвѧи|сире ѣ лєцїй грєчєцій невѹнйтє, | пентрѕ требѣйница прѧвчи|лѡр чєлѡр невѹнйцїй Рѡ|мънєцій, фъкѣтъ, | шй дела невѹнйтѧл ѥпископєскѧл ѧ Кар|локец лѧ Їнѧл 1774 Цинѣтѧл Сѵнѡд | ѧтъриѣт, шй кѕ ѧтъриръ Їрхїепис|кѡпѧлѧи, шй Митрополи|тѧлѧй Тѵпъриѣт.

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

Кѣ тѣатъ келтѣлла Дѫ̃клшр фрáцилшр | КОНСТ. шй ІѠЙНН БОГИЧ. | ѧ прикилегїѧта Тупографїе дин | БРѧШОВ | 1807.

In-8° mic, 1 foae (titlul) + 108 pagini.

București : Biblioteca Academiei Române.

716. *Ceaslov*, Sibiu 1807.

La mențiunea foarte sumară din *Bibl. rom. veche*, II, p. 498 sa se adaoge : „cu 28 rânduri, format octav mai mare".

Atanasie Popa, *Biserici vechi de lemn românești din Ardeal*, în *Anuarul Com. Monum. ist., secția pentru Transilvania*, 1930—1931, p. 184 (exemplar la biserica de lemn din Copaceni-Turda).

723. *Pannyhidă și litïa mică*, Iași 1807.

Sa se adaoge la descrierea facută (*Bibl rom. veche*, II, p. 503) ca o a doua ediție a aparut la Iași 1821 (vezi *Bibl. rom. veche*, III. nr. 1125).

București : Biblioteca Academiei Române.

724. *Polustav*, Buda 1807.

Academia Română nu are exemplare. Pentru circulația cărții, v. Dr. Gh. Bran, în *Graiul Maramureșului*, nr. 94 din 30 Mai 1935 (exemplar la biserica comunei Vad).

725 *Propemtiron honorribus Samuelis Vulkán*, Oradea-Mare (1807).

Descrierea în *Bibl. rom. veche*, II, p. 504.

București : Bibliotcca Academici Române (copie fotografică).

730. Vasilie Aaron, *Versuri veselitoare*, Sibiu 1807.

In *Bibl. rom. veche*, II, p. 506 greșit citată după *Disertație* de V. Popp.

Versurĭ | Veselitóre I'ntru csinté Pré luminatuluĭ, si Pré osfinczituluĭ | Domn | SAMOIL VULCAN | Episcopuluĭ Graeco-Catholicesc | al | Orâdieĭ-Mare, | quând la annul 1807. in Luna luĭ Maĭ prin | Excellencia sa | IOANN BABB | Episcopul Fôgâraschuluĭ, | saŭ Sfintzit Episcop în Blas, | Sibiĭ, | I'n Typographia luĭ Ioann Barth 1807. (Titlul, v. facs. nr. 52).

In-12° (19,5 × 11,5 cm.), are 18 pagini. Verso titlului e alb. Paginile 3—4 cuprind o lamurire asupra ortografiei întrebuințate. Dela p. 5—14 urmează poezia ocazională adresata episcopului Samuil Vulcan, având titlul *Prèosfinzit Dómne, și Prèluminate! Mie milostiv Patron i'ntru tóte!* La p. 15—18 urmcază a doua poezic, cu titlul *Ode.*

A doua odă se tcrmina cu aceste cuvinte, care arată pe Vasile Aaron autor al cărții:

O bun Părinte! iartă museĭ mćle
Primind acéste date Versuréle
Pe lîngă care su'nt î'n vremé tótâ
Slugâ plecatâ
Vasilie Aaron
Jurat î'n marele Principat al Ardélului Procurator.

Lamuririle ortografice dela p. 3—4 ;

Qualiter sequentes versiculi Litteris Latinis deducti legi debeant ?

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

1. A. a. E. e. I. i. O. o. U. u. in Regula ubique efferuntur ut in Latinis dictionibus.

2. Quodsi spiritu aspero, et accentu ˇ insignita fuerint, sono quôdam

Versuri
Veselitóre
Intru csinté Pré luminatului, si Pré offinczitului
Domn
SAMOIL VULCAN
Episcopului Græco-Catholicesc
a l
Oradiei-Mare,
quând la annul 1807. în Luna lui Mai prin
Exeellenciasa
IOANN BABB
Episcopul Fogaraschului,
sau Sfintzit Episcop în Blas.

Sibiiu,

În Typographia lui Ioann Barth. 1807.

52. Vasilie Aaron, *Versuri veselitoare* Sibiu 1807. — Titlul.

elato gutturali velut ѧ Vallachicum pronunciantur, v. g. laˇna, veˇna, îˇntru, quoˇt, suˇnt: legendum venit ѧѫна, вѫна, ѧтрѣ, кѫт, сѫнт. etc.

3. Si vero accentu brevi ˆ muniantur, ut ъ, efferuntur, v. g. faˆrinaˆ,

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

dupe^, boni^tate, lacri^ma^, po^ne^, al su^u : фърйнъ, дѫпъ, бонътáте, лáкръмъ, пъѧ̀ть, âл съѫ. etc.

É. é.

Si sequatur aliud e in sequenti vocali pronunciatur, ut e. Hungaricum, et ѣ. Illiricum v. g. mérge, мѣрѧе. Si vero sequatur a. pronunciatur ut Syllaba ja in latinis dictionibus, et ѧ v. g. mérga^, мѣргъ.

I. i.

Ante aliam vocalem vel inter duas vocales vicem subit consonantis, v. g. Ieu.

O. o.

Si sequatur vocali e, vel a. effertur, ut diphtongus oa, v. g. *flóre*, *móra^*, lege: floare, moara˘.

Spiritus˘

Denotat vocalem, cui super imposita est, dimidium sonum amisisse, ut *audi˘*, *vedu˘*, дѫзй, въз. Sillaba *di*, plerumque, ut *zi* effertur, ut : audi˘, дѫз que ut к. v. g. quo˘t. lege кѫт.

j. velut *ds zs.* v. g. *Iune :* lege ѭнє.

S. ante i. velut ʀ hung. et ш. frumosi˘, фрѫмошй, excipe si : n sequatur, tunc enim retinet suum sonum, v. g. pe sine. пє сйнє.

Sce, *sci*, effertur *ste*, *sti*, ut crésce, cresci˘, крѣщє, крéщй.

Dr. Veress Endre, *Erdély- és magyarországi régi oláh könyvek és nyomtatványok* (1544—1808), Cluj 1910, p. 94—95 şi *Bibl. rom.-ungară*, vol. II, p. 149. — Dan Simonescu, *O latură necunoscută din activitatea lui Vasilie Aaron*, în *Arhiva Românească*, V (1940), p. 257—265.

Bucureşti : Biblioteca Fundaţiei culturale Mihail Kogalniceanu ; Biblioteca Academiei Române (copie fotografica).

745. *Octoih mic*, Sibiu 1808.

In *Bibl. rom. veche*, II, p. 534 îl citează numai, dupa N. Iorga.

ЧѢЛѲ | ѺШТ ГЛѦСѢРЙ | сѧ | ѺКТОЙХѢЛ | ЧѲЛ ⷨИК. | Кѫ ѿржндѫѧла Вечéрнїей, Литѫргїей, | ✠прѣѣнѫ Глáсѫрилє кѫ Подобйлє, | Катавáсїйлє, Ірмóаселє, Полунéѣѧ, Рри|пѣлєлє кѫ Свѣтйнелє, шй Воскрѣ|снелє дє прéстє тот Йнѫл.

Типхрйтѫслѫ кѫ келтѫѧла лѫй Сймєѡн | Пáнтѣ дин Сѫлчíѡ.

СИБІЙ, | ✠ Типогрáфїа лѫй Їѡáнн Бáрт. | 1808.

In-8°, 352 pagini. Pag. 1 titlul ; p. 2 gravura lui Iisus Christos, în veşminte de arhiereu, purtat de nori. Alte diferite frontispicii (v. facs. nr. 53) şi vignete (v. facs. nr. 54) la p. 3, 184, 193, 224, 225. Dela p. 350—352 este Pascalia.

A. Filimon în *Dacoromania*, VI (1929—1930), p. 386.

Bucureşti : Biblioteca Academiei Române.

747. *Polustav*. Blaj 1808.

La depozitele care au cartea (v. descrierea completă în *Bibl. rom. veche*, II, p. 535) adaogă:

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

Iaşi: Biblioteca Universităţii „Cuza-Voda".

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

748. Ioan Molnar, *Povăţuire către sporirea stupilor,* Sibiu 1808.— Ediţia II-a.

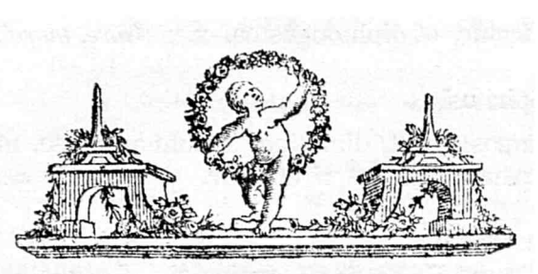
Ediţia I, a apărut în 1785 (v. *Bibl. rom. veche,* II, nr. 493).

750. *Rânduială cumŭ să cuvine a cânta ceĭ doĭsprezéce psalmĭ deosebĭ,* Măn. Neamţul 1808.

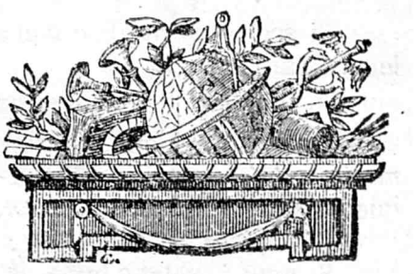
In *Bibl. rom. veche,* II, p. 535—536 s'a descris un ex. defectuos, de 2 foi nenum. + 126 foi num. Exemplarul complet, după foi 126, mai are alte 12 foi nenumerotate, care cuprind: „Rânduĭala celui ce să ispitéşte în visŭ".

I. Roşu în *Societatea de mâine,* I (1924), p. 478.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

53. *Octoih mic,* Sibiu 1808. — Cap de pagină.

54. *Octoih mic,* Sibiu 1808.— Sfârşit de pagină.

753. Gh. Const. Roja, *Untersuchungen über die Romanier ... welche jenseits der Donau wohnen,* Pesta 1808. — Nemţeşte şi greceşte.

Descrierea în *Bibl. rom. veche,* II, p. 537—538. La bibliografie sa se adaoge: Th. Capidan, *Aromânii. Dialectul aromân,* Bucureşti 1932, p. 67—78 (cu bibliografie).

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

762. *Invăţătură către dascalii normalicești,* Sibiu 1809.

In *Bibl. rom. veche,* III, p 5 doar citată, după V. Popp, *Disertaţie,* p. 34.

Ѧ Ѣ Ъ Ц Ъ Т Ѳ Р Ъ | катрѣ Дѧ́скѫлїй нормѧ́лїйчѣ́щий, | ѧ Шкóалелωр Не-Оу́-нйте | дин | Мáре Принципáтѫл Ѫрдѣлѧвей. | ѧ дáр ѧкинáтѣ прин ѧл ѧчéлωр Шкóале Дирéктор, | Г Ѳ Ѡ Р Г І Ѳ Х Ѫ Ї Н Ѳ Ѳ. ѧтѫ́ю Ѫсéсωр Конзисторїѧмѧлей, | шй фóстѫл Прéωт де Ѡасте ла Бенїωвскїй, | ѵал 31. Регленéнт педéстрѫ де лúнїе.

Кѫ слобозéнїа ѧнъцáтѫлей Крééскѫлей Гѫбéрнїѧм ddto. 26. **Іанѫáрїе | Ѫнѫл** 1809. **Ѳ́пт Нѧмъръ** 333.

Ѳ Ѫ Ѳ І Ѫ | ѧ Типографїа лéй Іωáнн Бáрт. | 1809.

In-4º mic, 23 pagini tipărite şi o pagină albă. Textul începe pe verso titlului, în litere cirilice; pe paginele fără soţ, acelaşi text, tipărit în litere latine, cu ortografie ungurească (p. 2—17): se arată nevoia de a cultiva «ochiul minţii», apoi se arata „datoriile unui dascal", despre materiile de învăţământ şi metoda de predare şi termina cu 2 poezii, una „Dascalul către ucenicĭ", alta „Ucenicii care au învăţat mulţamesc". Urmeaza (p. 18—23): „Aiča s'au însemnat slovele, céle latineşti cu numele lor", întâi „După Ungaria" şi al doilea „După Nemţie".

La p. 23: „Despre acţenturĭ" şi alfabetul latin.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

763. *Istoriia a Alexandruluĭ celui mare*, 1809.

Cu privire la paginaţia arătată în *Bibl. rom. veche*, II, p. 5 fac precizarea următoare: 1 foae (titlul) + 277 pag. + 9 pag. nenumerotate. Localitatea de tipărire nu este trecută.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

771. Gh. Const. Roja, *Măestria ghiovăsirii româneşti cu litere latineşti*, Buda 1809. — Românește şi grecește.

Descrierea în *Bibl. rom. veche*, III, p. 13—15, unde se omite însă prefaţa. O reproducem, fiind de mare însemnătate (numai paginele cu textul românesc):

p. 4 Cuvânt cătră Românĭ!

Limba sau vorba e adunarea cuvintelor, cu care cugetele noastre le facem altora cunoscute; cuvintele dară sânt sémne cugetelor. Ci ca cuvintele anumite cugete să însemnéze, ačasta s'au făcut cu tocmeala a maĭ mulţĭ întru o soţĭetate şi desbinate tocméle s'au făcut, maĭ multe dară şi limbĭ şi desvrătite căută să se nască, care asemene pentru strămutările po-
p. 6 poarălor şi înpreună cu maĭ | multe şi desbinate ghinte se schimbară, părăsând unele ale sale cuvinte şi luând altele de ale altora Naţioane vorbe. Insă şi acéstea aşca urzite dialecte se află în desbinate ţărĭ şi cetăţĭ, pentru desvrătarea înpreună vieţuitoarelor naţioane strămutate. Aşa de vom socoti întânea limbă cea nemţască, dintru ačasta au izvorît Barvarica, Svevica şi altele. Ci şi Barvariĭ altmintrea vorbesc într'o cetate, altmintrea alĭurea.

Limba Italianilor după plasa oraşelor în desvrătite dialecte se împarte. Aceĭaşĭ soarte e şi a limbiĭ noastre ceĭ Româneştĭ, carea streiniĭ o numesc Valahica. Ačasta preste tot grăind, precum în investigaţiile méle céle cu vechĭ morumânturi, întărite, la anul 1808 am arătat, în doao dialecte, adecă in cea dincoace de Dunăre şi cea dincolo de Dunăre se împarte, ačasta cu Greceştĭ, céĭa cu Schiavoneştĭ cuvinte, pentru înpreună petrécerea cu aceste Ghinte e amestecată. Ci şi acéste îmbe dialecte, parte pentru dezvrătirea unor cuvinte, parte pentru dezvrătirea viersuireĭ, ale sale iarăşĭ desbinate dialecte au, precum e dialectu Voscopolitan, Grabovean, Gramostean, Gopistan, Meţovitean sau Epirotean, Moldovean, Ardelean, Bănăţean, cel din Ungaria pre lângă Criş şi altele. Ci acela e lucru de mirare în limba ačasta, căcĭ |
p. 8 care cuvânt îl are stricat un dialect, celalalt dialect îl ţine firesc întru atâta, cât de s'ar culége din fieştecarele dialect, cuvintele céle fireşti, s'ar prefăce o limbă Românească tocma curată. Iată în cuvântul *určor*, care acum să zice *stamra*, acum *urceor*, acum *olu*, acum *carčagu;* întregĭ sânt Româniĭ Ardelénĭ şi Crişeneniĭ, cariĭ zic *urceor* sau *olu*, dela *urceolus* şi *ola*.

In cuvântul *iubire*, care acum se zice *vrére*, acum *dragoste*, acum *plăcére*, acum *iubire*, întregĭ Voscopolitanii zicând *vrére* dela *volo*, precum şi ceĭ dincoace de Dunăre, cariĭ iubire dela *lubet*, *libet* şi placére dela *placet*. Aşa maĭ încolo în cuvântul *tină*, carea uniĭ o chiamă *muzgă*, alţiĭ *imală*, alţiĭ *tină*, ceĭ dincoace de Dunăre ţĭnură firea, zicând dela cuvântul lătinesc *cenum*, au dela *cvino* şi aşa multe. Acéĭaşĭ schimbare o are şi limba grečască. Aşa Greciĭ popuraniĭ ceĭ de acum a Castorieĭ, *măluramă* o chiamă *rizani*, aliurea Mandili. Acéĭaşĭ Castorionĭ şe-au uitat fata a o zice *córi*, ci *čupa*, alţiĭ o

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

chiamă *coriți*. Nu ajung să aduc cuvintele *iahnì*, *iapunjeà* și altele turcești,
p. 10 nice nu ajung să aduc puține cuvinte din dialectu Hiotilor, carĭ | cu adevărat nicĭ umbra limbiĭ grecești nu au, însă care ghintă au avut modru și liniște, s'au nevoit limba sa a o deplini, iară limba va fi deplinită atuncea, dacă toate cuvintele eĭ înpreună vor sta a dobândi pusul scop, carele e împărtășirea cugetelor și afară de acéĭa, de va avea întregimea cuvintelor, mulțime și frumséțe și ale sale litere, atuncea e și limbă polită sau iscusită. Din céle zise se véde, că limba noastră cea Românească nu e așea deplinită, cât să ne putem înțelége toți în toate cuvintele, pentrucă are multe dialecte dintru însoțirea cu multe ghinte născute și acélea dezvrătite, nice e polită, pentrucă ce nu e deplinit, nu poate fi polit. Inainte de toate, dar, lipsésțe, să lăpădăm din limba noastră toate cuvintele céle streine și să punem în locul lor altele nevătămate Românești, care sânt prin dezbinatele aceĭaș Ghintă Românească dialecte sămănate. Ačasta o pot face capete Românești, precum și limba lătinească și italienească, cercând etimologhia, adecă izvorul fieștecăruĭa cuvânt și un Lexicon curat Românesc făcând.
p. 12 Lipsésțe maĭ încolo a se întocmi bine céle opt părțĭ ale vorbii, | carea se împlinésțe cu ajutorĭul Gramaticiĭ, a Poezi(e)ĭ și a Retorichiĭ. Ci îmĭ aruncă oarecarele acéĭa: așa limba noastră cea Românéscă la noao schimbare se va supune și așa maĭ cu greu se vor înțelége Româniĭ întră sine. La acéstea răspund eu așa: fieștecarele céle necuvântătoare sânt născute a-și căuta singur binele său; iară pre om spre acéĭa l-au întocmit natura (firea), ca maĭ mult să caute binele soțietățiĭ decât al său, cât nu numaĭ osteneală, ci și averea sa toată de ar lipsi, e dătorĭu a o vărsa pentru binele soțietățiĭ; de unde acela Român, carele maĭ vârtos se cruță pre sine și avérea sa, decât să caute procopsala a toată Ghinta Românéscă, nu numaĭ ș-au uitat din ce strămoși mărițĭ își trage viața sa; ci și maĭ asémene e fierilor celor sălbatece decât omuluĭ cuvântătorĭu și pre unul ca acela de îl va judeca neștine a fi bastardu, nu Român adevărat, mi se pare că nu mult se va abate dela adevăr. Apoi lipsésțe să părtinim fiilor nostrĭ, cărora mai vârtos créștere bună și polirea mințiĭ fără de avuțiĭ, decât avuțiĭ fără créștere bună
p. 14 și fără de polirea mințiĭ, să le lăsăm. | Părințiĭ mulțĭ pentrucă despre o parte sânt împresurați cu întunérecul neștiințiĭ, despre alta se nevoesc întru agonisirea celor ce sânt de lipsă spre traĭul viețiĭ, nu se pot cuprinde a créște bine fiiĭ săĭ și a iscusi inima lor, decĭ acéstea lipsésțe să le împlinéscă învățătoriĭ, cariĭ străcură în inimile tinerilor vrérea spre învățătură, îĭ învață bunătatea faptelor și a cunoaște pre D(u)mnezeu. Acum ce poate fi maĭ frumos la Românĭ și maĭ ușor, decât învățătoriĭ să învéțe pre născuțiĭ nostri dialectul nostru curat și cu ajutorĭul aceluĭa, științăle?

Acestĭ scolarĭ se vor deprinde încet a-și împărtăși cugetele sale în limbă curată Românească și apoĭ pre fiĭ așa îĭ vor învăța a grăi. Asémene acestea pre născuțiĭ lor și așa mai încolo. Nicĭ nu împiedecă, că ačastă limbă limpezită nu va ajunge curând a trăi toți cu dânsa, ba întru acesta chip vom fi întocma cu alte națioane, pentrucă vom avea o limbă de toate zilele și o alta curată, carea se va învăța din cărțĭ. Și cu ajutorĭul aceștiĭa nu numaĭ toți Româniĭ, frațiĭ nostri, întră cariĭ multe și desvrătite dialecte sânt, precum

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

mai sus am arătat, ci și alte ghinte se vor înțelége cu noi în limba noastră. Ziseĭ, că cu ajutoriul Lexiconuluĭ, a Gramatichiĭ și ale altor cărți ce sânt |
p. 16 de lipsă, se va poli limba noastră cea Românească, însă ačasta fără de ale sale litere tocma nu se face. Dirept acéĭa fiind eu purtat cu mare vreare spre răzbunarea limbiĭ noastre și fiindcă de iscusirea limbiĭ Românești asémenea céle Românești litere, ĭară nu céle grecești, nicĭ céle chiriliane, cu care trăesc Sârbiĭ, se țin, dau la lumină cărticica ačasta, care cuprinde literele vechilor Romanĭ, adecă a strămoșilor nostri, cu care încalete cărțile céle politicești să se scrie. Iară cum că noi putem și lipsește să scriem tocma cu litere lătinești, arată cele următoare: 1. Atât din limba noastră, precum și din mărturisirea istoricilor, pre cariĭ în investigațiile méle céle din anul 1808 i-am adus, eluminat, cum că noi sântem din sângele Romanilor célor de demult; așa dară mai aproape litere pentru traĭul nostru altele nu pot fi, decât céle lătinești. 2. Românii ceĭ din Moldova, frații nostri mai de mult, după adeverirea strălucituluĭ Bișing, până la anul 1439, trăĭa cu litere lătinești, carea iaste a créde de toți Românii ceĭ dincoace de Dunăre, Italianiĭ, Spanioliĭ, Francii, cariĭ și eĭ își trag viața dela Romanĭ, nu au alte litere fără lătinești. 3[1]). Astăzĭ mai toate națioanele învățate cu literele céle lătinești trăesc în Evropa. Au nu e rușine, noi, cariĭ vorbim limba cea lati-
p. 18 néscă | stricată, să ne scriem cugetele noastre cu litere streine? Acéĭa e prea adevărat, cum că noi așea sântem cu Latiniĭ, precum popuraniĭ, Greciĭ de astăzĭ, sânt cu Eliniĭ. Dacă dară aceștea nu cu altele, fără cu céle elinești litere trăesc, ce ne împiedică pre noi ca să nu trăim cu literele céle latinești? Până când dară vom amena a ne deștepta din lângurosul otat a nepricéperiĭ, carea din asuprirea streinilor întru noĭ născută, acum înșine noi cu îndărătniciĭa inimiĭ noastre o créștem și o întărim? Iară de voim a iscusi limba noastră, precum întru adevăr ni se șéde noao, se cade să avem organele céle de lipsă, adecă literele noastre, pentru că scopul fără de mijlociri nu se poate căpăta, literele céle streine sânt streine mijlocĭrĭ și apriat vedem, că cu streinele litere limba noastră tocma nu s'au iscusit. Iară când vă aduc literele latinești, să nu gândițĭ, că doară eu vréu să lapăd literele chyriliane. Nu, ci céle chyriliane să se țină în cărțile céle bisericești, iară céle latinești (care sânt ale noastre) le aduc ca prea folositoare organe spre curățirea limbiĭ noastre și spre scrierea cărților celor politicești. Decĭ pruncii nostri să învéțe a scrie cugetele sale și cu litere latinești și cu litere chyriliane. Ci iată strigă uniĭ: întunéric! |
p. 20 Intunérec pentru pruncĭ! Greotate mare pentru polire cu doao plase de litere! Ci eu zic așa. In școala cea ungurească și în cea nemțască, de odată învață pruncii literele și céle nemțești și céle lătinești și încă nu s'au întunecat. In școala noastră cea Românéscă învățără pruncii nostri în zece lunĭ a ghiovăsi cu litere chyriliane, nemțeștĭ și ungurești, fără greotate. Fetițele învață astăzĭ acasă, a ceti și a pricépe cărțĭ grecești, nemțeștĭ și frâncești. Ci să las acéstea. Căutați la Ruși, ghintă mare, vestită și prea cunoscută. Acéstea doao plase de litere învață în școală, chirilianele și apoĭ

[1] In original, greșit „4“ (= ă).

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.“; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

altele pentru cărţĭ politiceştĭ şi totuşĭ nu s'au întunecat. Să dea D(u)mnezeu să aibă Naţia noastră polirea lor! Puneţĭ dară înaintea noastră pilda lor, Români! Şi atuncĭ veţĭ veda că coantra acelora, carii strigă: întunérec! întunérec cu doao plase de litere! — e nebunie. Luaţĭ dar, Românĭ, mijlocire, atât pentru deplinirea voastră, precum şi polirea celor ce vor fi după voĭ. Dacă mulţĭ de aĭ nostri cu laudă putură alte limbĭ procopsi, cu cât va fi maĭ uşor polită acum aşa limba, sau acum încă custând noĭ a învăţa într'însa
p. 22 pre alţiĭ, sau în cărţĭ a o lăsa. Intru ačastă cărticică a mea nu voĭu alta acum odată a învăţa, fără a ghiovăsi (a ceti) cu litere latineştĭ. Decĭ pun numărul literelor, sonul sau viersul lor şi dezvrătatea viersuluĭ a unor litere după dezbinarea dialectuluĭ ghinteĭ Romăneştĭ. Afară de acéĭa, ca să dau paradigmă de vorba cea Românéscă cu latineştĭ litere scrisă, céle ce urmează după răschirarea sonurilor literelor pentru deprinderea ghiovăsiriĭ ce-am întocmit. Judecaţĭ direpţ, judecaţĭ şĭ orĭ cariĭ; însă acéĭa, cariĭ ştiţĭ toate dialectele limbeĭ Romăneştĭ şĭ aveţi cunoscută şi limba latinéscă, cu cea italienéscă, iară orĭcariĭ sânt neştiutorĭ de acéste, se nu judece, pentrucă ca neştiuţiĭ vor mesteca céle rătunde cu céle pătrate şi aşa veţi întărâta pre svinga. Luaţĭ, dar, Români! ačastă cărticică, carea pentru polirea limbiĭ Românéştĭ, ca organ, o am scris; aşa unde am smintit, ertaţĭ şi unde am smintit, spuneţi-mĭ sau scrieţi-mĭ, rogu-vă, că voĭu mulţemi-vă foarte.

Th. Capidan, *Aromânii. Dialectul aromân*, Bucureşti 1932, p. 71–78 (cu bibliografie).

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

778. Carol Filibért de Lastririe, *Invăţătură despre bumbac*, Buda 1810.

O descriere mai completă de cât cea din *Bibl. rom. veche*, III, p. 22 (Academia Română nu are exemplare) a dat Dr. A. Veress, *Bibl. rom.-ung.*, II, p. 177, nr. 995:

Invăţătúra luĭ Carol Filibért de Lastririe despre sădirea bumbaculuĭ, pre scurt întocmită şi cu însemnări luminată de Abbatul Ludovic Mitterpáher. In Buda, 1810. La Crăiasca Tipografie a Universităţiĭ Ungureştĭ.

In-8°, 45 pag. + scară; o tabelă în aramă.

Cu prefaţă: „Insemnările Domnului Trattnik păzitorului kezáro crăescului botanicesc Museu despre agonisirea bumbacului".

Budapesta: Museul Naţional şi Bibl. Universităţii.

780. Anton de Marki, Aufzug auf der... Sprachlehre in deutſcher und walla chiſcher Sprache, Cernăuţi 1810. — Nemţeşte. Ediţia II-a.

Ediţia I a apărut în 1808, v. mai sus, *Addenda*, p. 128, nr. 322.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

786. Panait Nitzoglu, *Gramatica ruso-greacă*, Moscova 1810. — Grecește.

La descrierea din *Bibl. rom. veche*, III, p. 29 să se adaoge: între pag. 26–27 este următoarea tabela: Πίναξ διὰ τὰς καταλήξεις τῶν Ῥωσσικῶν οὐσιαστικῶν ὀνομάτων (Tabela pentru terminaţiile numelor substantivale ruseşti).

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

793. *Ducere de mână către frumoasa scrisoare românească*, Buda 1811.

Exemplarul Bibliotecei V. A. Urechia din Galaţi, descris în *Bibl. rom. veche*, III, p. 45 este la

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române (copie fotografică).

794. *Molitvenic*, Braşov 1811.

Exemplarul complet are 4 foi liminare, 562 + 3 foi.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

798. *Psaltire*, Sibiu 1811.

Descrierea din *Bibl. rom. veche*, III, p. 54 trebue corectată: in-4°, de 4 foi nenum. + 228 pag.; pe pag. 225—228, necunoscute lui I. Bianu şi N. Hodoş, avem cunoscutul indice, sub titlul: „Nume jidoveşti care le pomeneşte David la Psalmii luĭ, tălcuite cu Istoriia lor".

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

803. *Cartea legilor...*, Cernăuţi 1812. — Trei volume.

КНРТѢ | лецилѡр | ПРѝВѢЙЛѢГОР | де ѿвще Пѣргъреще. | [în partea I şi II: Пѣргъреще де ѿвще] пентрѫ | тоате Църеле моцениторе Немцещ | а Монархиеи Австриечещ. | ПѢРТѢ ѦТѢИ. [ПѢРТѢ II.; ПѢРТѢ III.].

ЧѢРНѢѪЦѢЙ. | Сѫ тъпърит ла Петер Екхард привилегиет | Типографѫ а Бѣковинеĭ, ла анѫл 1812.

In-8°, de 4 foi nenum. + 115 p. pentru partea întâia; 1 f. (titlul) + 410 p. pentru partea a doua; 1 f. (titlul) + 56 p. + 3 foi nenum. (tabla cuprinsului) pentru partea a treia.

Pe foile 2—4 liminare următorul decret imperial:

Noĭ Franţ întâiĭ din mila lui Dumnezeu împăratul Austrii; craiul Ungarii şi a Bohemii, marile Prinţip în Austria ş. c. l.

Socotind ca să să poată aduce părgarilor deplină hodină asupra întrebuinţării singurite a privateĭ dreptăţiĭ lor, nu numai după temeĭurile dreptăţiĭ de obşte, ce încă şi hotărit după osibite împrejurările lăcuitorilor, să să vestcască legile părgăreştĭ într'o limbă lor pricepătoare şi să le ţie pururea aminte prin o strinsură cu rânduĭală, am purtat Noi neîncetat grijă încă de la întrarea împărăţii Noastre, ca să să săvârşească Cartea legilor dinlăuntru părgăreşti, care s'au hotărit şi s'au cercat încă despre cei mai înainte a Noştri.

Urmarea care s'au făcut în vreme împărăţii Noastre despre Comisiïa Noastră de Curte în trebile legilor (: pravililor:) cât şi mai înainte facerea Cărţii legilor asupra faptelor răle şi a călcărilor grele de poliţie, s'au dat Comisiilor, care sănt prin fel de fel de provinţii anume, spre ačasta aşăzate spre judecare, ĭara în Galiţia întru ačastă vreme s'au fost pusă întru aşezare.

După ce s'au stinsu într'acesta chip gândurile celor cu pricepere la ačasta şi experienţile ce s'au căzut din urmare, s'au întrebuinţat spre săvârşirea aceştiĭ trebi mari a leghislaţii (: dătatorilui de legi:), am hotărit Noi acum a vesti ačastă Carte de obşte a legilor părgăreşti pentru toate

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

ţările Noastre moştenitoare nemţăşti şi a rândui ca să între în lucrare de la 1 Ghenuarie 1812.

Prin ačasta să scoate din lucrare pravila ce era până acum de obşte primită, adecă partea dintăi a Cărţii legilor părgăreşti, care s'au vestit la 1 Noemvrie 1786. Cartea legilor părgăreşti, care s'au dat pentru Galiţia, denpreună cu toate legile şi obiceĭurile, care au cuprindere la obiecturile acestui drept de obşte părgărescu.

Insă, precum am aşăzat Noi în Cartea legilor, însuş spre răgulă de obşte, ca legile (: pravilile:) să nu lucreză înapoi, aşa să nu să atingă nici ačastă carte de pravilă de urmări, care s'au întâmplat mai înainte, di ce au căpătat ačastă pravilă putere îndatorită şi să n'aibă treabă la dreptul care s'au căştigat după legile (: pravilile:) de mai înainte, ori că s'ar cuprinde urmări cu doaoă feţă în trebile judecătoreşti, îndătorite ori îndeasăminea testamenturi în puterea sa şi îndrepta după răgulile întru ačastă Carte de pravilă cuprinzătoare. Deci dară să să socotească prescripţia (: întârzierea:) ce s'au început încă înaintea lucrării aceştii cărţi de pravilă, după pravilile cele mai vechi. De ar vre cineva să să răspundă cu o prescripţie care este în pravilile cele noaă pe o vreme mai scurtă hotărită, decât în pravilile cele mai dinainte, atunča poate el începe a socoti şi acestu mai scurt termin dela aceĭa vreme, dela care capătă ačastă Carte de pravilă îndătorită putere.

Răgulile aceştii Cărţii de pravilă sănt drept de obşte cu îndătorire, cu toate acestea să află pentru starea militărească şi pentru persoane la Corpusuri milităreşti cuprinzătoare osibite reguli atingătoare de dreptatea privată, care trebue să fie păzite la trebile judecătoreşti, ce sănt să să urmeză dela, sau cu dănsile, măcar de nu s'au arătat lămurit la ačasta într'ačastă Carte de pravilă.

Trebile de neguţătorie şi de vexel să vor hotări după pravilile osibite de neguţătorie şi de vexel, depărtându-să de răgulile aceştii Cărţi de pravilă.

Şi rămănu poruncile care s'au vestit asupra materiilor politiceşti, cameralnice sau de finanţii care să atingu sau hotărăsc mai pre largu dreptăţile private, în puterea lor, măcar de nu s'ar răspunde anume ačasta, într'ačastă carte de pravilă.

Mai alès să să hotărască plăţile de bani atingătoare de dreptăţi şi legături după patentul ce s'au dat la 20 fevruarie 1811 spre curgerea şi preţul de obşte de Viena a banilor hotărit, sau după poruncile osibite ce ar eşi de acum înainte şi numai la lipsirea lor să să hotărască după răgulile de obşte a Cărţii de pravilă.

Noi vestim dinpreună acestu text nemţăscu a Cărţii de pravilă de uric (: orighinal:), după care sănt să să judece prefacerile (: tălmăcirile:) rănduite în fel de fel de limbi a provinţiilor Noastre.

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

S'au dat în cetatea răzidenţii Noastre Viena, la 1 Iunie, o mie opt sute unsprezece, a împărăţii Noastre în al noaăsprezăcilea an,

FRANŢ.
L. S.

Alois Graf fon Ugarte, întăile crăescu de Bohemia şi de Prinţipatul Austria Canţler.

Franţ Graf fon Voina, după prenaltă porunca Măririi Sale Ioan Nepomuc Baron f. Gaizleri.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

811. [Prof. A. L. Mikan], *Pentru facerea zahărului*, Buda 1812.

Completări după Dr. A. Veress, *Bibl. rom.-ung.*, II, p. 186, nr. 1018:

Pèntru făcerea zahăruluĭ din mustăreaţă de jugastru. La Buda, 1812. In Crăiasca Typografie a Univer[sităţiĭ] Ungurésti.

In-8⁰ mic, 43 pag., în cirilică. Statul ungar a tipărit broşura în mai multe limbi. Dăm lista jugastrilor cultivaţi în Ungaria, pentru scoaterea zahărului, numele românesc şi latinesc (în original se dă şi numele unguresc şi nemţesc): Jugastru păltinos, Acer platanoides; Pseudo-paltin, Pseudo-Platanus; Jugastru de câmp, Acer campestre; Jugastru tătărăsc, Acer tataricum; Jugastru frăncesc, Acer monspessalanum; Jugastru întâmpit, Acer obtusum.

Budapesta: Muzeul National.

813. Thomas a Kempis, *De urmarea lui Hristos*, Blaj 1812.

In *Bibl. rom. veche*, III, p. 62 sumar descrisă, pentrucă autorii nu văzuse cartea.

Й ѲОМІЙ ДѢЛЙ КЪМП | де ѻ҃рмарѣ лсй Хс̑ | ПЙТРЪ КЪРЦЙ | Кѕ благословенїѧ, ши келтѹала | прѣ Ѡсфѣнцитѹлсй, ши прѣ лс|минатѹлсй Дм̑н Ѣ҃селенїцїѧ са | ІѠЙНН БѠББ. | Блъдикѹл Фъгърашѹлсй, а Прѣ | Ѧнълцатей Кесарѡ Кръіцй Мъримй | статѹлсй Сфѣтник дни лъѹнтрѕ, шй а Рждѹлсй ал донлѣ Леопѡлд| Комендатѡр : | Тѵпъритъ. | Ѧ Блаж ла Мѵтрополіе ѣнѹл дела | Хс̑ лаѿѵ.

Кѕ Тѵпарюл Семинарюлсй.

In-8⁰ mic, 6 foi nenum. + 420 pagini.
In paginile liminare, afară de titlu, avem următoarele:

Către Cetitori.

Ačasta cărticea a Thomiĭ dela Câmp, De urmarea luĭ Hs., cetind-o Noĭ maĭ adéseorĭ şi văzând că ĭaste de mare folos nu numaĭ féţelor bisericeşti, şi călugărilor, ci şi mirénilor, de vréme ce toţĭ creştiniĭ după chiemarea şi statul său să îndatoresc a urma luĭ Hs. şi a-ş purta crucea sa, macar că ceĭ. duhovniceştĭ maĭ mult trebue să năzuĭască la săvârşire, de cât mirénii, fiind aceştea cuprinşĭ cu célea din afară, am socotit a o da la tipariu şi a o face de obşte, cu atâta maĭ vârtos îndemnându-ne, că batăr să află multe cărţĭ bisericeştĭ şi aschiticeştĭ, din care folositoare învăţătură pot toţĭ lua, dară fiind acéle maĭ pe lung alcătuite, nu au vréme; maĭ vârtos ceĭ ce cu agonisala celor de lipsă spre hrana vieţii trebue să se cuprindă a le ceti.

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

Iară ačasta pre scurt în capete şi în stihurile împărţită şi spre lesne înţăles aşezată, fieşte cine şi între alte lucrurĭ luându-o a mână şi cetind ceva dintr'însa cu bună luare aminte, mult să poate ağuta, îndrepta şi procopsi în viĭaţa evalnică.

Despre aceştiĭ cărticea folos multe mărturiĭ s'ar putea aduce aciĭa întru ačastă cuvântare, numind pre ceĭa, carii din cetirea eĭ s'au mângâĭat, s'au îndreptat, în evlavie au sporit şi cu fapte bune împodobiţĭ la săvârşire au ajuns; dară fiind că nu din lauda cărţiĭ, sau din procopsala altora, ci din cetirea eĭ să culége rodul şi din tocmirea din lăuntru a cetitorĭuluĭ să dobândéşte folosul, le lăsăm şi numaĭ la atăta îndemnăm, ca cetitoriĭ, de vreau să se folosască, cu acela duh, cuget şi inimă trebue să o cetéscă, cu care iaste alcătuită, adecă precum alcătuitoriĭ scriind, întocmind, aşezând şi înaînte puind ačastă învăţătură, au vrut, ca cetitoriĭ să se învéţe modru de a urma luĭ Hs. şi urmându-ĭ să sporească în fapte bune şi să dobândească viĭaţa de veciĭ, aşa cetitoriĭ cu duh ca acela să o cetească şi céle cetite să le socotească şi despre ialc cu umilinţă să cugete, ce în urmarea vieţiĭ luĭ Hs. să se învéţe şi să sporească şi aşa desăvârşit şi creştineşte trăind să se mântuĭască.

Cetiţĭ dară când veţĭ fi de alte datoriĭ a voastre slobozĭ, precum am zis maĭ în sus şi nu căutaţĭ în cetire lucrurĭ noao, numaĭ spre naşterea deşartă întocmite, nicĭ iscusirea şi podoaba cuvintelor spre desfătare lumească aşezate, că aciĭa nu le veţĭ afla, de vréme ce graĭul ĭaste vechiu, din ss. Părinţĭ cules, cuvintele proaste şi de rând, lesne de înţăles, ci căutaţĭ în cetire numaĭ la adevăr şi învăţaţĭ modru mergeriĭ înainte în vârtuţĭ şi în urmarea vieţiĭ luĭ Hs. D(o)mnuluĭ şi Mântuitorĭuluĭ nostru, ca să puteţĭ fi desăvârşit.

Vlădica Ioann.

Urmează această programă analitică, de mare însemnătate pentru învăţământul seminarial din Ardeal:

Prea luminate şi prea o sfinţite D(oa)mne Exelenţia ta, Episcoape, al nostru Părinte.

Bine voind Exelenţiia ta ca ačastă cărticea cu cheltuĭala Exelenţiĭ tale typărită să o dărueştĭ Cleruluĭ spre învăţătură, supt tytulu examenilor acestuĭ an, aĭ poruncit noao celor ce învăţăm şi procopsim tinărul Cler în céle de lipsă la treapta Preoţĭ(e)ĭ, să punem aciĭa Theseşurile învăţăturiĭ, care rânduĭală noĭ cu umilinţă primindu-o şi pentru ačasta facere de bine cătră noĭ şi c. Cler arătată, pururea mulţămind. Punem foarte pre scurt céle, întru care pre tinărul Cler l-am procopsit, precum urmează.

Intie — să cuvântă de cinstirea luĭ D(u)mnezeu, de descoperire, légea veche şi noao.

2. De locurile Theologhiceştĭ întru care să cuprind s. scriptură, trădaniĭa, ss. Părinţĭ, maica Biserică, săboarele, hotărîrea Patriĭarşilor, theologhiĭ, niintea omenească, filosofiĭ, istoriciĭ.

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

3. Să arată a fi un D(u)mnezeu adevărat, neamestecat, véčnic, nemărginit, neschimbat, în faptele sale slobod, atot puternic, drept, milostiv, atot văzătoriu şi ştiutoriu şi celelalte.

4. Să dovedéşte că un D(u)mnezeu ĭaste în treĭ féţe: Tatăl, Fiĭul, D(u)hul sf(â)nt şi fieştecare faţă ĭaste adevărat D(u)mnezeu.

5. Să arată că a doao faţă din sf(â)nta Troyţă din ceriu s'au pogorît şi trup luând din preacurata fečoară, au pătimit şi prin moartea sa făcând destul pentru noi, ne-au răscumpărat.

6. De darul luĭ D(u)mnezeu, unde să arată, cum că nimene fără darul şi ajutoriul luĭ D(u)mnezeu, nu poate face fapte vrédnice de împărăţiĭa ceriurilor.

7. Să cuvântă preste tot şi deosebĭ despre numele, număru, rânduitoriu, slujitoriu, primitoriu, materiĭa, forma, rodu şi ţeremoniile taĭnelor.

8. Să dovedéşte cum omu să îndătorésţe a ţinea legea şi călcându-o, păcătuĭaste, ĭară maĭ pe larg ĭaste cuvântare despre păcatul strămoşesc.

Din S. Scriptură.

Despre înţălesul cuvintelor s. Scripturĭ şi cum că foarte mult agiută ştiinţa limbilor răsărituluĭ la înţălegerea s. Scripturĭ. 2. despre tâlcul s. Scripturĭ după arătarea minţiĭ sănătoase şi după înţălesul de obşte a ss. Părinţĭ şi a pravoslavnicĭi Besérică. 3. despre locurile s. Scripturĭ care să văd a să împrotivi, despre prorociile legiĭ vechĭ ce s'au plinit în D. nostru Is. IIs. 4. de avtentiĭa, întregimea, adeverinţa şi d(u)mnezăĭasca însuflare a tuturor cărţilor legiĭ vechĭ şi legiĭ noao. 5. despre cathalogul sau canonul lor, despre tălmăcirea lor în limbile tuturor creştinilor şi despre cărţile céle apocrife. 6. despre fieştecare s. carte, deosebĭ ce cuprinde în sine, prin cine, în ce limbă, în ce loc, în ce vréme, cu ce prilej s'au scris şi care e înţălesul eĭ. 7. despre judecătorĭ, împăraţi, ostaşĭ şi modru de a să oşti a jidovilor. 8. de legea Patriarşilor şi a luĭ Moysi, despre locurile. praznicile, preoţiĭ şi jertvele jidovilor şi despre d(u)mnezeiĭ streinĭ pre cariĭ cu mare păcat îĭ cinstea jidoviĭ.

Din Canoane.

De descoperirea legiĭ vechĭ şi legiĭ noao. De Bisérica creştinească, de sf(â)nta scriptură, Trădanie, ss. Părinţĭ. De puterea biseričască, de puterea Patriarhuluĭ celuĭ dintie şi aceloralalţĭ, de a Exarhilor, Mitropoliţilor şi a Arhiepiscopilor. De Episcopĭ, Vicareşĭ, Canonicĭ, Parohĭ, Călugări. De puterea împăraţilor în lucrurile céle bisericeştĭ, de ĭuşu bisericesc, de rânduelile bisericeştĭ, de privileghiĭ, de obiceĭu. De culegerea canoanelor laolaltă, la Grecĭ sânt a luĭ Simeon Logotheta, Mihail Psellĭ, Alexi Aristeniĭ, Constantin Harmenopoli, Arsenie Matheĭu Vlastares, ĭară maĭ vestită ĭaste a luĭ Theodor Balsamon. De féţele bisericeştĭ, de viĭaţa şi cinstea Clericilor, de datoriile şi veniturile Clericilor, de botez, logodnă, căsătorie şi împedecările căsătorieĭ. De bisérică, ţintirimurĭ, îngropărĭ şi mănăstirĭ. De modru a dobândi lucrurĭ bisericeştĭ, de judecăţile bisericeştĭ şi modru de a păşi întru acéle. De iurisdicţiĭa biseričască în păcate gréle şi pedépsele bisericeştĭ.

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

Din Moraliș.

De datoriĭa omenească sau moralnicască. De legĭ, de înputare, de cunoștință, de păcăte, de mijlocirile împrotiva păcatelor. De cunoștința luĭ D(u)mnezeu. De credință, nedejde, dragoste. De datoriĭa a mulțămi luĭ D(u)mnezeu, a-l lăuda, a ne teme și de a-i urma, a-i sluji. De cele ce sântem datorĭ sufletuluĭ nostru și trupuluĭ, de averĭ, de bucurie, de năcaz. De iubirea de-aproapeluĭ, de a nu-l vătăma pre de-aproapele în nume sau averĭ, nici a-l păgubi și de s'au păgubit trebue să i să întoarcă. De datoriile căsătoriților, părinților, rudeniilor, stăpânilor, casnicilor. De datoriile însoțiriĭ politicești, a preoților, a norodului cătră preoți, a călugărilor și a altora oameni după statul și chiemarea lor. De poruncile bisericești, de mijlocirile faptelor bune. De darul luĭ D(u)mnezeu cel din lăuntru, de șépte taine, de sfaturile evangheliceștĭ.

Din Pastoraliș.

De vredniciĭa Cleruluĭ, de chiemare, de sémnele adevărateĭ chiemărĭ la preoție. De ispitirea maĭ înainte de hierotonie, de alégerea la cler, de treptele creștinești. Clericiĭ trebue să se lapede de lume, să nu să mestece în lucrurĭ mireneștĭ, să nu fie ostași, procatori, ispravnici, vraci, chizeșĭ, neguțătorĭ, vânători, jucătorĭ în cărțĭ, crășmari, să se ferească de tot păcatul. De pofta deregători(e)ĭ, de mărirea deșartă, de fățărie, de lăcomie, de necontenire, de lenevie, de beție, de ospețe, de mâncărĭ multe. In cler trebue să fie săvârșirea a tuturor vârtuților, sf(i)nțenie mare, credință, nedejde, dragoste, râvnă, buna creștinătate, evlavie în rugăcuni, cetirea slujbeĭ pravilii. Să fie clericii primitori de streinĭ, curați, ascultătorĭ, umiliți, blânzĭ, cuviincoși în purtarea din afară și din lăuntru, răbdători, înțălepți, următori lui Hs., învățațĭ, slugitori în treptele primite, grijitori de spășeniĭa sa și a norodului, lăcuitori în parohiĭa sa și nu umblătorĭ pusti(e)ĭ, ca să poată vesti cuvântul luĭ D(u)mnezeu, să cathechizăluĭască, să învețe de obște și deosebi toate cele de lipsă la spășenie, ca nește mijlociri și cele din poruncă. Maĭ pre urmă modru de a sluji toate tainele mai pre larg răspicat pruncilor, sănătoșilor și bolnavilor, credincoși, care ĭaste săvârșirea aceștii învățături păstorești.

Ceĭ maĭ micĭ între preoțĭ, fiĭ Exelențiĭ tale, Canonicĭ a scaunluĭ episcopesc profesori:

Vasilie Filipan a Canoanelor.
Dimitrie Vaida a Moralișuluĭ și a Pastoralișuluĭ.
Dimitrie Caian cel maĭ tinăr a Dogmaticiĭ.
Theodor Pap a S. Scripturĭ.
Gavriil Stoica al Dogmaticiĭ al doilea.

Dela p. 408—420 tabla cuprinsului.

București: Biblioteca Academiei Române.

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

819. C. Vardalah, *Fizica experimentală*, Viena 1812. — Greceşte.

ΦΥΣΙΚΗ | ΠΕΙΡΑΜΑΤΙΚΗ | ΠΕΡΙΕΚΤΙΚΗ | ΤΩΝ ΝΕΩΤΕΡΩΝ ΕΦΕΥΡΕΣΕΩΝ. Συγγραφεῖσα καὶ ἐκδοθεῖσα | Ἑλληνιστὶ | χάριν τῶν ἀρχαρίων | ὑπὸ | τοῦ ἐν Βουκουρεστίοις | ἀρχιδιδασκάλου | Κωνσταντίνου Βαρδαλάχου | τοῦ Αἰγυπτίου.

Ἐν Βιέννῃ τῆς Ἀουστρίας, | κατὰ τὸ τυπογραφεῖον Λεοπόλδου τοῦ Γρούνδ | 1812.

Fizica experimentală, cuprinzând cele mai nouă explicaţiuni, compusă şi publicată în limba greacească, pentru începători, de către profesorul din Bucureşti, Constantin Vardalah, Egipteanul. Viena, în tipografia lui Leopold Grund, 1812.

In-8°, ιϐ′ + 773 pag. şi alte 8 foi nenumerotate + 4 planşe (figuri geometrice).

Cuprinsul: p. α′, titlul, p. 6′ albă; p. γ′—η′, Προοίμιον; p. ϑ′—ιϐ′ Πίναξ κεφαλαιώδης; p. 1—773 textul fizicei; 4 foi lista prenumeranţilor; ultimele 4 foi, Πίναξ πραγματιώδης (indicele de lucruri).

Prenumeranţii înscrişi sunt din Constantinopol, Bucureşti, Craiova şi Odesa.

Prenumeranţii din Bucureşti sunt următorii (traduc în româneşte):

Mitropolitul Ungrovlahiei Ignatie.
Episcopul Buzăului Costandin.
Un anonim.
Marele Ban Costandin Ghica.
Arhon Golescul.
Barbu Văcărescu.
Bălăceanu.
Aga Grigorie Băleanu.
N. Văcărescu.
Paharnicul Comăneanu.
Marele logofăt Toma Creţulescu.
Prea strălucitul, Beizadea Costache.
Caragea.
Mihail.
Pantazoglu.
Ioan Rahtivan.
Alecu.
Vornicul Grigore Ghica.
Vornicul Barbu Ştirbei.
Vornicul Mihail Manu.
Şerban Grădişteanu.
Alexandru Filipescu.
Ştefan Manu.
Logofătul Dimitrie Racoviţă.
Banul Creţulescu.
Isaac Ralet.
Scarlat Grădişteanu.
Eustratie Creţulescu.
Teodor Văcărescu.
Petrache Ritoridi.
Gheorghe Slatinian.
Romanitis Vornicul Cutíu.
Visarion Tesalianul, dela Mănăstirea Cotroceni.
Paharnicul Mihalescu.
Slugerul Filippos.
Ioan Cocorescu.
Serdarul Spiros.
Costachi Grădişteanu.
Alecu Creţulescu.
Iancu Nicolescu.
Hristodul Nicolescu.
Ştefan Voinescu.
Răducanu Voinescu.
Serdarul Costachi.
Stolnicul Ştefan Costescu.
Stolnicul Paladas.
Pitarul Petrache.
Nicolae Lipănescu.
Clucerul Ioan Fotino.
Medelnicerul Chiriacos.
Al 2-lea postelnic Răducanu Clinceanu.
Ţingritos.
Iancu Filipupolítis.
Ştefan Lăcusteanu.
Alexandru Niţulescu.
Atanasie Gunaropulos.
Al 2-lea logofăt Anastasie Coridaleu.
Căminarul Grigorie Rali.

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

Căminarul Gheorghe Rastis.
Clucerul N. Glogovanu.
Ioan Asan, doctor.
Ştefan H. Moshu.
Arhimandritul Arsenie Bistriţeanu.
Grigorie Poltian.
Hristodul Marinoglus.
Constantin Buris, vătaf.
Alecu Niculescu.
Nicolae Gavalas, doctor.
Chiriac Hristodulo.

Prenumeranţii din Craiova:

Arhon mare logofăt Dimitrie Bibescu.
Clucerul Constantin Teteleşianu.
Clucerul Dimitrie Haralambie.
Temistocle Haralambie.
Corniţă Brăiloiu.
Paharnicul Ioan Gănescu.
Nicolache Teteleşianu.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

822. Mihail G. Boiagi, *Gramatica macedo-română*, Viena 1813. — Greceşte şi nemţeşte.

Descrierea în *Bibl. rom. veche*, III, p. 72—76. Ediţii noi: 1863 tiparită de D. Bolintineanu cu cheltuiala lui C Negri; 1915 reeditata de Per. Papahagi.

Ca bibliografie, adaogă: Arno Dunker, *Der Grammatiker Bojadži*, în *Zweiter Jahresbericht des Instituts für rumänische Sprache*, Leipzig 1895, p. 1 146. — Th. Capidan, *Aromânii. Dialectul aromân*, Bucureşti 1932, p. 78—83 (însemnată rezumarea rarei recensii a lui Kopitar, asupra Gramaticii lui Boiagi).

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

839. *Vieţile Sfinţilor din luna Aprilie*, Mănăstirea Neamţul 1813.

Academia Româna a procurat două exemplare, care în titlu au data ҂ĩ҃ωĩ. Μαΐϖ, ѕ. Este, evident, o greşala de tipar pentru 1813, încât nu suntem întreplaţiţi a o socoti alta carte, nici măcar o altă ediţie (de altfel litera ѕ n'avea valoare de cifra).

843. *Acatist şi Paraclis*, Mănăstirea Neamţului 1814.

Paginaţia acestei cărţi, descrisă în *Bibl. rom. veche*, III, 94, trebue corectată astfel: In-8° mic, 2 + 149 + 1 foi (numerotaţia după p. 145 e greşita). Ultima foae n'are text, ci numai stema cu deviza *Non solum armis*, pe verso (facs. 344, *Bibl. rom. veche*, III).

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

847. *Calendar ... pre 100 de ani*, Budapesta 1814.

In afară de gravura cu astronomul privind prin lunetă (v. *Bibl. rom. veche*, III, p. 97), exemplarele Academiei Române au gravura în arama care reprezinta: «Neslatornica roată a lumii şi primejdioasele ale ei valuri», gravata de «Prixner sc. Pest».

I. Roşu în *Societatea de mâine*, I (1924), p. 478.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.
Cluj-Sibiu: Biblioteca Universităţii.

851. *Gheografia sau Scrierea pământului*, Buda 1814—1815. — Tom. I şi II.

Descrierea în *Bibl. rom. veche*, III, p. 101—102.

Sa se îndrepte: la sfârşitul tomului I sunt 3 foi nenumerotate (nu una), dintre care prima cuprinde tabla cuprinsului, iar celelalte două cuprind:

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

Cinstiţiĭ prenumeranţĭ pentru această carte.

Naţionul Românesc din Prinţipatul Moldavieĭ 415
Naţionul Românesc din marele Prinţipat al Ţăriĭ Romaneştĭ 374
Naţionul Românesc din Craiova în Valahia mică 112
Naţionul Românesc din Aradu vechiu în Ungaria 104
Naţi. Rom. din Caransebeş în Bănat 90
Naţionul Românesc din Sibiĭu în marele Prinţipat al Ardéluluĭ 66
Naţi. Rom. din Timişoara în Bănat 55
Naţi. Rom. din Logoj în Bănat 54
Naţion. Rom. din Roman în Moldavia 45
Naţionul Românesc din înpărătésca cétate Vienna 24
Naţionul Românesc din Făgăraş în marele Prinţipat al Ardélului . . 16

Din crăiasca cetate Buda.

La Reghistratura înălţatuluĭ Crĕcesculuĭ Locumtenenţiale al Ungarieĭ Consilium 2
Preacinstitul D. Petru Maior Dičo-Sent-Marton Protopopul Gurghiuluĭ şi la înălţatul Crăescul Consilium Locumtenenţiale al Ungarieĭ Crăesc al cărţilor Revizor 10
Dumnealuĭ Cinstitul Dimitrie Baudi 1
Dumn. Cinst. Mihail Pulia 1
Dumn. Cinst. Gheorghie şi Dimitrie Čapa 4
Dumn. Cinst. Dimitrie Diamandi 1
Domn. Cinst. Costantin Buhoschiĭ 1

Naţionul Romanesc din Peşta.

La crăiasca a Ţăriĭ Ungureştĭ Bibliotecă 1
La slăvitul Museum al Crăeşteĭ Biblioteci a ţăriĭ Ungureştĭ 1
Preacinstitul Domn Ioann Theodorovič Parohul Românesc de legea grečască Pravoslavnică în Peşta şi a Preač. Consistorium din Buda Assesor 5
Dumn. Cinst. Emanuil Dimitriadi învăţătoriul Elinesc 1
Cinstitul Domn Gheorghie Montan învăţătoriul Shoaleĭ Româneştĭ . . . 1
Dumnealuĭ Cinstitul Naum Derra 6
Dumn. Cinst. Nicolae Roja 2
Dumn. Cinst. Amvrosie Doču 2
Dumnealor Cinstiţiĭ Athanasie şi Constantin Grabovschiĭ 5
Dumn. Cinst. Constantin Alexiovič 5
Dumn. Cinst. Anastasie Zico 1
Dumn. Cinst. Ioann Popa Econom 1
Dumn. Cinst. Ioann Barati 3
Dumn. Cinst. Naum Arghiri 1
Dumn. Cinst. Ştefan Vitali 2
Dumn. Cinst. Ioann Emanuil Ţica 2
Dumn. Cinst. Constantin Arghirĭ 2

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

Dumn. Cinst. Sterio Zisi 1
Dumn. Cinst. Gheorghie Şuliovschiĭ 1
Dumn. Cinst. Athanasie Puliovicĭ 2
Dumn. Cinst. Mihail Muču din Mişcolţĭ 1
Dumn. Cinst. Stefan Ţfian din Vaţ 1
Dumn. Cinst. Ioann Vusmanovicĭ 3
Dumn. Cinst. Athanasie Scutariĭ 1
Dumn. Cinst. Gheorghie Vitali 2
Dumn. Cinst. Nicole Iancovicĭ 1
Dumn. Cinst. Ioann Marco Raĭcovicĭ 1
Dumn. Cinst. Vasilie Buču 1
Dumn. Cinst. Anastasie Cheptenar 1
Dumn. Cinst. Constantin Macinca 3
Dumn. Cinst. Nicolae Malagheča 1
Dumn. Cinst. Ioann Povovţchi din Mişcolţ 1
Dumn. Cinst. Sterio Fardi din Machedonia 1
Dumn. Cinst. Stoĭan Petrovicĭ 1
Dumn. Cinst. Ioann Dona din Mişcolţ 1
Dumn. Cinst. Anastasie Buhovschiĭ 1
Dumn. Cinst. Ioanichie Čaprazi 1
Dumn. Cinst. Gheorghie Maĭu 1
Dumn. Cinst. Dimitrie Constantin Mosico 1
Dumn. Cinst. Athanasie Vulpe 1
Dumn. Cinst. Maxim Vulpe din Neoplanta 1
Dumn. Cinst. Fraţiĭ Muču 4
Dumn. Cinst. Ioann Gherga 1
Dumn. Cinst. Sevastos Gheorghie Econom 1
Domn. Cinst. Mihail Ţanğafil 1
Domn. Cinst. Ioann Papa Dimitriu 1
Dumn. Cinst. Naum Dimitrievič 1
Dumn. Cinst. Anastasie Derra 1
Dumn. Cinst. Thoma Derra 1
Dumn. Cinst. Constantin Derra 1
Dumn. Cinst. Angheli Sideri 1
Dumn. Cinst. Demeter Gheorghie Dora din Ogrida, în Machidonia . . 1
Dumn. Cinst. Gheorghie Daniel din Machedonia 1
Dumn. Cinst. Ioann Čochina din Bucureşti 3
Dumn. Cinst. Naum Gheon şi Stamu 1
Dumn. Cinst. Marcu Mandrimu din Pančova 1
Dumn. Cinst. Constantin Nicolau 1
Dumn. Cinst. Constantin Lazar 1
Dumn. Cinst. Constantin Raĭcovicĭ 2
Dumn. Cinst. Nicolae Constantin 1
Dumn. Cinst. Emanuel Nichifor 2
Dumn. Cinst. Ioann Dimo Mano 1
Dumn. Cinst. Athanasie Nicolau din Aradu vechĭ 1

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

Dumn. Cinst. Mihail Cuişor 1
Dumn. Cinst. Constantin Cuişor 1

O copie manuscrisă din 15 Oct. 1822, la Bibl. Universităţii «Cuza-Voda» din Iaşi, ms. nr. 31.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

855. *Răspunsul la cârtirea... asupra... lui Petru Maior*, Buda 1814.

La descrierea arătată în *Bibl. rom. veche*, III, 106, să se precizeze: autorul acestui raspuns este însuşi Petru Maior.

Ar. Densuşianu, *O scrisoare necunoscută a lui Petru Maior*, în *Revista critică-literară*, II (1894), p. 68—72, 123—140 (ediţia textului cu ortografia moderna). — Em. Micu, *Momente din viaţa lui Petru Maior de Dicio-Sânmartin*, în *Transilvania*, XXVI (1895), p. 234—236 şi 281.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

856. *Polyeleul*, Buda 1814.

Descrierea din *Bibl. rom. veche*, III, p. 106 sa se indrepte in felul urmator: in-8° de 112 pagini, ultima pagină fiind numerotata greşit: 106. Pe ultimele pagini sunt „Catavasiile la Buna Vestire şi la alte sărbatori ale Nascătoarei de Dumnezeu".

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

859. D. Ţichindeal, *Fabule*, Buda 1814.

La bibliografia arătată în *Bibl. rom. veche*, III, p. 110, adaogă Alexe Ivici, *Acte privitoare la Dimitrie Cichindeal*, în *Bis. ort. rom.*, XIII (1927), p. 380—384.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

864. Mihail Partzulla, *Gramatică franceză*, Viena 1814. — Greceşte.

Descrierea din *Bibl. rom. veche*, III, p. 111—112 să se îndrepte astfel: in-8°, 16 pag. + 400 pag. + 3 foi (lista prenumeranţilor). Intre pag. 224—225 o tabela a conjugărilor: Γενικὸς πίναξ τῶν κανονικῶν ἢ ὁμαλῶν ῥημάτων τῶν τεσσάρων Συζυγιῶν (Tablou general al verbelor regulate sau normale, ale celor patru conjugări).

Prenumeranţii sunt din Bucureşti, Craiova, Şcoala domnească, precum şi alţi cumparatori.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

867. Evghenie Vulgaris, *Adoleshia filotheos adecă Indeletnicire iubitoare de Dumnezeu*, trad. de Mitropolitul Veniamin, Iaşi 1815—1819. Tomul I—V.

Descrierea în *Bibl. rom. veche*, III, 113—115 şi 315, nr. 1051.
La sfârşitul vol. V:

Ierodiacon Gheorghie, aşăzătoriu slovelor.
Şi Theodor Vâlcul, aşăzătoriu slovelor.
Dimitrie Platenchi, prubariu.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

868. *Alegere din toată Psaltirea*, Mănăstirea Neamţului 1815.

Numerotaţia arătată în *Bibl. rom. veche*, III, p. 115 trebue îndreptata astfel: 8 foi nenum. + 272 pag. + 16 foi nenum. Paginile 266—272, necunoscute până acum, cuprind: «Epactiile lunilor cu zilele lor».

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

872. *Cel mic şi cel mare îngeresc chip* (Orânduiale pentru schisma monahicească), Mănăstirea Neamţului 1815.

Afară de exemplare de tipul descris în *Bibl. rom. veche*, III, p. 116, s'au mai tipărit exemplare cu 6 foi nenum. + 218 pagini (ultimele două nepaginate). In plus are, deci, a şasea foae liminară, albă pe recto, iar pe verso cu gravura Mântuitorului semnată Протоіерей Михаилъ.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

875. *Evhologhion*, Blaj 1815. — Ed. III.

Sa se completeze descrierea din *Bibl. rom. veche*, III, p. 117: 3 foi liminare nenum. + 610 pag. + 4 foi nenum.

Foile necunoscute până acum cuprind: pe ultima pagina liminara, gravura in lemn a Mântuitorului rastignit, semnată *I. E.;* în jurul gravurii, 16 compartimente mici, reprezentând diferite obiecte din simbolica creştină. Dela p. 600—610: «Adunarea celor 12 luni de preste an». Ultimele 4 foi nenum. au arătarea cuprinsului, «evanghelia ce sa cetéşte la uşa ţintirimului» şi cuvinte pentru iertarea greşalelor de tipar.

Bucureşti: Biblioteca Academici Române.

876. Moise Fulea, *Bucoavnă de normă*, Sibiu 1815.

Descrierea in *Bibl. rom. veche*, III, p. 117.

Exemplarul Academiei Române, in copie fotografica, are urmatoarele lipsuri: titlul, p. 1, 2, 5, 6, 7, 8, 11—18, 35—36 (complet ar trebui să aivá 105 p. + 6 p., ultimele nenumerotate).

Bucoavna este o traducere din limba germană, dupa cum a arătat On. Ghibu, *Din ist. lit. didactice rom. I. Bucoavnele*, in *Anal. Acad. Rom.*, s. II, lit., t. 38 (1916), p. 86—88.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române (copie fotografica).

879. *Liturghie*, Chişinău 1815.

La cele cunoscute din *Bibl. rom. veche*, III, p. 119—122 adaoga lamuririle ucazului sinodal în legătură cu apariţia cărţii, cf. Paul Mihailovici, *Tipărituri româneşti in Basarabia*, p. 14—16, nr. 7.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

882. *Paraclisul Sf. Haralambie*, (Braşov) 1815.

Nicolae Grid, paroh in Bolgarseghi, fiind tipograful „diorthositor", localitatea de imprimare nu poate fi alta decât Braşovul.

Pe verso titlului, gravura reprezintă pe Sf. Haralambie calcând in picioare, nu diavolul (cf. *Bibl. rom. veche*, III, p. 123), ci ciuma. Gravorul a urmat întocmai tradiţia poporului, după care Sfântul Haralambie ocroteşte de ciumă. Ed. II în 1824, v. *Bibl. rom. veche* III, nr. 1213.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

885. I. D. F. Rumpf, *Alexandru I, Impăralul a toată Rossia*, Buda 1815.

Descrierea din *Bibl. rom. veche*, III, p. 125 trebue completată astfel, în ce priveşte paginaţia: 1 foae (titlul) + 104 pag. + 2 foi. Academia Română are acum exemplar cu gravura Împăratului Alexandru I.

I. Roşu în *Societatea de mâine*, I (1924), p. 478.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

891. Ioan Tincovici, *Înțelepte învățături...*, Buda 1815.

Descrierea în *Bibl. rom. veche*, III, p. 130; cartea însă nu mai există în Biblioteca Academiei Române.

892. Ioan Tincovici, *Cântări dumnezeești*, Buda 1815.

La descrierea din *Bibl. rom. veche*, III, p. 130—131, adaogă: [Em. Micu], *Despre poesia poporală*, în *Luminătorul*, Timișoara 1887, nr. 83, p. 2—3 și nr. 84, p. 2 editează Cântecele la Nașterea Domnului.

București: Biblioteca Academiei Române.

897. *Apologhia*, Mănăstirea Neamțului 1816.

Descrierea în *Bibl. rom. veche*, III, p. 136.

Ariadna Camariano, *Spiritul filosofic și revoluționar francez combătut de Patriarhia ecumenică și Sublima Poartă*, în *Cercetări literare*, IV (1941), p. 128—137 dovedește că Apologhia a fost publicată întâi în grecește de Atanasie din Paros, la Constantinopol în 1798 și că din grecește s'a tradus în românește.

Originalul grecesc are următorul titlu:

Χριστιανικὴ ἀπολογία συντεθεῖσα μὲν ὑπό τινος φιλαδέλφου χριστιανοῦ πρὸς ὠφέλειαν τῶν εὐσεβῶν, ἀξιώσει τοῦ Παναγιωτάτου καὶ Θειοτάτου Πατριάρχου Κυρίου Γρηγορίου. Ἐπιθεωρηθεῖσα δὲ καὶ πολλαχοῦ ὡς οἷόν τε ἐπιδιορθωθεῖσα παρά τινος εὐσεβοῦς φιλοσόφου.

Cartea este îndreptată mai ales contra lui Voltaire.

In românește s'a tradus de monahul Gherontie înainte de 1814, deși tipărirea s'a făcut abia în 1816.

A doua ediție, cu titlul puțin schimbat, a apărut la București, în 1819 *Apologhia, adică cuvânt sau răspuns împotriva socotélii celor fără de Dumnezeu* (v. *Bibl. rom. veche*, III, p. 288—289, nr. 1030).

Ediția din 1816 termină cu o omilie a lui Ioan Hrisostomul despre a doua venire, iar ediția din 1819 cu omilia lui Ioan Hrisostomul rostită împotriva Iudeilor și a Elinilor.

București: Biblioteca Academiei Române.

908. *Intrebătoare răspunsuri... pentru depărtarea de bucatele cele oprite făgăduinții călugărești*, Mănăstirea Neamțului 1816.

La descrierea din *Bibl. rom. veche*, III, p, 147—148 să se adaoge: unele exemplare au în fața titlului o foae în plus (deci, 7 foi nenum. + 52 pag.), pe recto ei fiind gravurile a 2 steme, cu inscripția: *Non solum armis* (fac. 344 din *Bibl. rom. veche*, III).

București: Biblioteca Academiei Române.

911. J. H. Kampe, *Descoperirea Americii*, Buda 1816. — Tomul I.

Paginația fiind greșită în *Bibl. rom. veche*, III, 151, trebue corectată astfel: 190 pag. + 7 foi nepaginate.

București: Biblioteca Academiei Române.

913. *Molevnic*, Chișinău 1816.

Exemplarul descris în *Bibl. rom. veche*, III, p. 152—153, fost al Bibl. V. A. Urechia din Galați, este în copie fotografică în Biblioteca Academiei Române.

919. *Regulele scolastice*, Buda 1816.

Exemplarul descris în *Bibl. rom. veche*, III, p. 156, fost al Bibl. V. A. Urechia din Galați, este în copie fotografică în Bibl. Acad. Române.

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

924. *Vițața și pildele luĭ Esop*, Sibiu 1816.

Descrierea din *Bibl. rom. veche*, III, p. 161—162 trebue corectată astfel: in-8°, de 127 pagini.

București: Biblioteca Academiei Române.

926. *Chiriacodromion*, Iași 1816. — Greceşte. Tomul I şi II.

Să se corecteze descrierea (*Bibl. rom. veche*, III, p. 163) astfel: vol. I, in-folio mic, 4 foi nenum. + 321 pag. + 1 foae; vol. II, in-folio mic, 429 pag. + 5 foi nenum.

București: Biblioteca Academiei Române.

927. *Codicele civil al Principatului Moldovei* (Calimah), Iași 1816—1817. — Greceşte. Tomul I—IV.

Paginația să se îndrepte (v. *Bibl. rom. veche*, III, p. 165) astfel:
Vol. I: 1 gravură în metal, 1 foae titlul, 1 gravură, 8 foi numerotate greșit, 89 pag.
Vol. II: 308 pag.
Vol. III: 67 pag. numerotate greșit, 1 gravură și 6 foi cuprinzând 3 tabele.
Volumul IV: nu mai poartă pe titlu numărul de ordine (la celelalte: Μέρος α' [ϛ', γ']); el cuprinde indicele, pe 99 pag. + 2 foi nenumerotate.
I. Roșu în *Societatea de mâine*, I (1924), p. 478 (greșită paginația vol. III). — Șt. Gr. Berechet, *Legătura dintre dreptul bizantin și românesc*, vol. I, partea I, Vaslui 1937, p. 163 172 (studiu și bogată bibliografie) și p. LXXIV—XCI (reproduce dedicația și prefața).

București: Biblioteca Academiei Române.

928. D. Philippide, *Istoria României*, Lipsca 1816. — Greceşte.

Descrierea în *Bibl. rom. veche*, III, p. 176. Ca bibliografie: N. Banescu, *Viața și opera lui Daniel (Dimitrie) Philippide*, București 1924, p. 138 și 145—148.

București: Biblioteca Academiei Române.

929. D. Philippide, *Geografia României*, Lipsca 1816. — Greceşte.

Descrierea în *Bibl. rom. veche*, III, p. 177. Ca bibliografie: N. Bănescu, *Viața și opera lui Daniel (Dimitrie) Philippide*, București 1924, p. 138 și 148—155.

București: Biblioteca Academiei Române.

913. Frățilă Bene, *Scurtă învățătură pentru vărsatul cel mântuitor*, Buda 1817.

Descrierea în *Bibl. rom. veche*, III, 181—182. Biblioteca Academiei Române n'are exemplare. Autorul cărții, doctorul Francisc Bene (1775—1858), a scris-o în ungurește: *Rövid oktatás mentö himlönek eredetéröl természetéröl és beoltásáról*, Pest 1802, ed. II 1816. După ediția a II-a s'a tradus în românește și în alte limbi, în cadrul unor masuri sanitare luate de administrația ungara.
Valeriu I. Bologa, în *Dacoromania*, V (1927—1928), p. 575.

933. *Calendar*, Buda 1817.

Calendarul descris în *Bibl. rom. veche*, III, p. 183 nu l-am văzut. In schimb, descriu o alta ediție a Calendarului dela Buda, pe «anul 1817». Exemplarului vazut îi lipsește foaia cu titlu. Partea calendaristică urmează pe 29 pag. nenumerotate.
Ca «Adaogire la Calendarĭu» avem:

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

Despre Stăpânitoriul annuluĭ acestuĭa 1817 (4 pagini nenum.).

Arătarea vremilor (4 pagini nenum.).

Mare luare de samă pentru întreagă ţinerea sănătĕţiĭ, pentru boale şi pentru moarte (6 pagini nenum.).

Ceva maĭ pre scurt despre vărsat (bubat) şi despre altoirea luĭ (6 pagini nenum.).

Nişte anecdote sau povestirĭ (13 pagini nenum.).

Cel de căpetenie al Postelor curs, prin ţara Ungurească, Ardeal şi ţara Românească (3 pagini nenum.).

Insemnarea târgurilor celor din ţeara Ungurcască, ţeara Ardèaluluĭ şi din Banat (19 pagini nenum.).

Foarte folositoare tabelă (una pagină).

Tabelă din Florinţĭ ungureştĭ a face Florinţĭ nemţeşti sau zloţĭ (una pagină).

Insemnarea cărţilor celor Românesţĭ ce se află de vândut în Craĭasca Typografie a Universitateĭ din Peşta (3 pagini nenum).

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

934. *Caligrafia românească,* Buda (1817).

Descrierea în *Bibl. rom. veche,* III, p. 183. Biblioteca Academiei nu are exemplare. Anul imprimării nefiind arătat, Dr. A. Veress, *Bibliografia română-ungară,* II, p. 225, nr. 1113 îl fixează aproximativ 1819, orientându-se după o chitanţa cu data de 30 Ian. 1829, menţionată, de altfel şi de I. Bianu şi N. Hodoş.

939. *Diariu sau Zioariu,* Buda 1817.

Descrierea în *Bibl. rom. veche,* III, p. 186.

Exemplarul Bibliotecii Academiei Române are următoarele lipsuri: p. 85—92, 95—98 şi 101—106; are însemnări autografe ale lui Moise Nicoară.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române (legat la un loc cu ms. rom. nr. 4645).

943. L. Vasilie Popp, *De funeribus plebejis Daco-Romanorum ...,* Viena 1817. — Latineşte.

La descrierea din *Bibl. rom. veche,* III, p. 188 adaogă următoarea informaţie bibliografică: Ion Muşlea, *Viaţa şi opera doctorului Vasilie Popp (1789—1842),* Cluj 1928, p. 121—143.

Cluj-Sibiu: Biblioteca Universităţii.

Viena: Biblioteca Universităţii (I 31.773).

945. *Psaltire,* Iaşi 1817.

Descrierea din *Bibl. rom. veche,* III, p. 189 trebue îndreptată astfel: in-4°, de 7 foi nenum. + 232 foi. Cele 5 foi liminare, necunoscute lui I. Bianu şi N. Hodoş, cuprind:

Invăţătură cum să cade a să ceti Psaltirea în postul cel mare şi preste tot anul, precum arată.

Pe ultima pagină liminară xilogravura lui David Proroc (·: ДВ :· ПР.), cântând la harfa. I. Roşu în *Societatea de mâine,* I (1924), 477.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

949. *Umilincioasă rugăciune*, (Iaşi) 1818.

In afară de cele 3 foi arătate în *Bibl. rom. veche*, III, p. 190, mai este în faţa textului o foae, având pe recto gravura Sf. Nicolae în odăjdii de arhiereu, cu inscripţia полнка: протоіерей михаил ; pe verso gravura Maicii Domnului cu Iisus Christos în braţe, înconjuraţi de obiecte din simbolica creştină.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

969. *Articuluşi oşteşti* (1818).

N'are foae cu titlu. Formatul 17,3 cm. × 22 cm. 16 pagini.

Pag. 1: ЙРТИКѢЛЖШИ ѠЩЁЩИ | ПЄНТРѢ КЁѠЙРѠ КРЪѦѠКЙ | ЙРМЙДІЁ

După aceste trei rânduri urmează jurământul ce trebue «ostaşiĭ noştriĭ să joare noao Francişc I, Împăratuluĭ Austrieĭ, Craĭuluĭ Ungarieĭ, Bohemieĭ, Lodomerieĭ, Croaţieĭ, Slavonieĭ, Arhiduxuluĭ Austrieĭ şi cealelalte».

Pe pag. 2—16 patruzeci capitole numerotate cu cifre romane.

Regulamentul acesta militar pare a fi tradus din nemţeşte, pentrucă unii termeni figurează în această limbă, cum de pildă: «judecata pre scurt» sau «pe loc» — Standrecht (cap. I, XIV); «judecata cea ostească» sau «de oaste» — Kriegsrecht (cap. VIII, XIV); «locuri» — Posten (cap. X); «loosingul» — Loosung (cap. XII), etc.

La p. 16, la sfârşit, această:

Insemnare.

Aceaste articuluşurĭ osteştĭ trebue să se cetească înaintea Cătăniĭ adeaseorĭ şi câte o parte pe rând; iară Recrutiĭ îndată la venirea luĭ, în limba sa, toate chiĭar şi să se tâlcuĭască, maĭ în urmă şi înaintea fieştecăruĭa Musterung, să se cetească înainte.

Vestirea unuĭ articuluş, care de acum înainte cumva s'ar schimba, sau din nou s'ar adaoge, cu pompă şi prin batere de dobă, sau priu sunetul trimbiţiĭ, să se facă.

Brně: Zemská a Universitni Knihovna.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române (copie fotografica).

983. *Legiuirea lui Caragea*, Bucureşti (?) 1818.

Cu privire la presupunerea că Braşovul este localitatea unde s'a tipărit, adaoga la nota din *Bibl. rom. veche*, III, p. 227 şi următoarea notiţă scrisă (de Gh. Bariţ ?) pe f. 10 v. a ms. 600 din Bibl. Acad. Române:

«O Pravilă românească s'au alcătuit în zilele Mării Sale Domnului Caragea şi cu aceia am fost siliţi a alerga la vecinii noştri Români din Braşov şi s'au tipărit, cu toate că titlu îi este dela cişmeaua lui Mavrogheni, însă ştiut este tuturor că s'au tipărit acolo».

(Comunicat de d. Gustav Finkelstein).

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1001. Neofit, *Răsturnarea religiei Evreilor*, tradusă din românește de Ioan Gheorghiu, (Iaşi) 1818. — Grecește.

Cartea Ἀνατροπὴ τῆς θρησκείας τῶν Ἑβραίων este urmată la sfârşit de fragmente alese din operele lui Paul dei Medicis: Ἐν ᾗ προσετέθησαν περὶ τὸ τέλος ἐκ τῶν παρὰ τοῦ Παύλου Μεδίκων γραφέντων τὰ ἐκλεκτότερα. Traducerea greşită din *Bibl. rom. veche*, III, p. 276, trebue îndreptată astfel: La care s'au adaogat spre sfârşit cele mai alese părţi scrise de Paul dei Medicis (al Medicilor)

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

Cu toate investigaţiile făcute prin bibliotecile din Italia, îndrumat de regretatul prof. Dem. Russo, n'am putut afla până acum originalul acestor fragmente.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1032. Blanchard, Pierre, *Plutarh nou*, trad., cu adaose de Nicola Nicolau, Buda 1819. — Tomul I şi II. Ediţia II-a.

Ediţia I-a a apărut în 1817, fapt pe care l-am aflat după tipărirea *Addendei*. In 1819 a apărut o nouă ediţie, de titlu, cu următoarele deosebiri între ele:

In titlu: Іар ѧкѣѫ (1819), v. *Bibl. rom. veche*, III, p. 230, era numai ѩкѣѫ (1817). Anul de tipărire *1819*, era *1817*.

Paginaţia ed. 1817 diferă prin aceea ca nu mai are pagina cu indicaţia „tomu II". Ediţia 1817 are I-IV p. + p. 5—352.

Sibiu: Biblioteca Astrei.

1047. *Psaltire*, Râmnic 1819.

În afară de exemplarul descris în *Bibl. rom. veche*, III, p. 313, am mai văzut un exemplar, fără foae de titlu, dar fără nicio altă deosebire, decât nota dela sfârşit, care este astfel schimbată:

Cu îndemnarea şi cheltuĭala Dumnealuĭ, kyr Vasilie Buga, dinŭ Bucureştĭ. S'au typăritŭ de Nicolae Dimitrie, Typ. Râm.

Bucureşti: Biblioteca Prof. N. Ionescu, fost director la liceul Matei Basarab.

1060. Gavriil Bănulescu, Mitropolitul Basarabiei, *Pastorală contra beţiei*, Chişinău 1819. — Rusește şi românește.

La descrierea făcută în *Bibl. rom. veche*, III, p. 322—323, adaogă Paul Mihailovici, *Tipărituri româneşti în Basarabia*, p. 23, nr. 21, cauzele care au determinat publicarea Pastoralei.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1076. Leon, Arhimandritul, *Cuvânt de pomenire*, Iaşi 1820.

Exemplarul descris în *Bibl. rom. veche*, III, p, 332, fost al Prof. N. Ionescu, este acum în Biblioteca Academiei Române.

1083. *Psaltire*, Bucureşti 1820.

Exemplarul descris în *Bibl. rom. veche*, III, p. 342—345, fost al Prof. N. Ionescu, este acum în Biblioteca Academiei Române.

1100. *Table pedagogice*, (Iaşi 1820). — Grecește.

Format mic al Tablelor lui G. Kleobul (v. *Bibl. rom. veche*, III, p. 319—320, nr. 1055). Literele au fost aduse dela Paris la Iaşi, de Aga N. Rosetti-Rosnovanu.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.
Bucureşti: Biblioteca Institutului de Istorie Universală «N. Iorga».

1119. Diaconovici-Loga, Const., *Chiemare la tipărire cărţilor româneşti şi versuri*, Buda 1821.

Exemplarul complet are, după cele 30 pagini (descrierea în *Bibl. rom. veche*, III, p. 376—380), şi o tabelă cu urmatorul titlu:

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

Impărţirea căsurilor şi a învăţăturilor, după carea învăţătorĭul unuĭ oraş sau sat are a învăţa tinerimea.

Este cel mai vechiu orar cunoscut, întocmit după regule pedagogice. Orele de predare sunt dela 8—11 şi dela 1—4, cu uşoare modificări în timpul verii. Prima lecţiune durează 60', dar dela ora a 2-a înainte, lecţiile durează numai 30' şi 15'. Joia după masă nu sunt cursuri, ci: «Recreaţie».

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1120. *Evanghelie*, M-rea Neamţului 1821.

Exemplarul complet — procurat de curând — are 4 f. nepaginate + 676 pagini şi alte 11 foi numerotate.

Pe acestea din urmă:

Insemnare care arată celaniĭa Evangheliilor şi urmarea Evangheliştilor unul după altul şi unde să încep şi unde să sfârşesc. Intocma dupre cea grecescă.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1126. Popp Vasilie, *Despre apele minerale*, Sibiu 1821.

Descrierea în *Bibl. rom. veche*, III, p. 382.

Ediţie nouă: Sextil Rusu, *Cea dintâi lucrare medicală în limba românească: «Despre apele minerale» de Vasilie Pop*, Cluj 1935.

1131. *Esopia*, Bucureşti 1821. — Greceşte.

In *Bibliografia rom. veche*, III, p. 386 este descrisă cartea. Completăm, reproducând epistola introductivă, dela p. 3—10.

Ἐπιστολὴ πρὸς τὸν ἐν Βουκουρεστίῳ Νικόλαον Γεωργιάδην τὸν Σμυρναῖον.

Εἰς τοὺς σημερινοὺς τούτους, φίλτατε Γεωργιάδη, εὐτυχεῖς χρόνους, κατὰ τοὺς ὁποίους ὄχι μόνον τῶν μαθημάτων τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης ἡ παράδοσις εὐκολύνθη ἀγαθῇ τύχῃ, ἀλλὰ καὶ τῶν κοινῶν λεγομένων γραμμάτων ἡ διδασκαλία εὐμεθόδως εἰς πολλὰ κοινὰ σχολεῖα τῆς πατρίδος μας ἐξακολουθεῖται, δὲν ἠθέλησα μόνος ἐγὼ νὰ μείνω ἀργὸς καὶ ἀσυντελής, ἐνῷ καθεὶς ἀληθινὸς πατριώτης συνεισφέρει τὸ κατὰ δύναμιν πρὸς φωτισμὸν τοῦ πάλαι ποτὲ περικλεεστάτου γένους μας. Συλλογιζόμενος λοιπὸν τὸν τρόπον κατὰ τὸν [ὁ] ὁποῖον ἠμποροῦν οἱ παῖδες νὰ κερδίζωσι τὸν πολύτιμον χρόνον εἰς τῶν κοινῶν γραμμάτων τὸ στάδιον, ἐστοχάσθην, ὅτι σιμὰ τῶν ἄλλων βιβλίων, ὅσα ἐξεδόθησαν ἕως τώρα διὰ τὴν μικρὰν ἡλικίαν, δὲν ἤθελεν εἶσθαι ἀνωφελὲς ἢ περιττόν, τὸ νὰ ἐκλέξῃ τις τοὺς καλητέρους ἀπὸ τοὺς σωζομένους Ἑλληνικοὺς μύθους, νὰ τοὺς μεταφράσῃ καθαρῶς εἰς τὴν καθομιλουμένην γλῶσσαν, καὶ νὰ τοὺς ἐκδώσῃ διὰ τοῦ τύπου. Τοιοῦτο βιβλίον, ἔλεγα κατ' ἐμαυτόν, ἐὰν φιλοπονηθῇ ἀπό τινα, ὄχι μόνον θέλει τέρπει τοὺς παιδας, καὶ τοὺς διασκεδάζει τὴν ἐκ τῆς ἀναγνώσεως ἀηδίαν, ἀλλὰ θέλει τοὺς διδάξει ἐνταὐτῷ καὶ πολλὰ ἐπωφελῆ μαθήματα τῆς ἠθικῆς, τῆς ὁποίας εἰς τὴν ἁπαλήν του ἡλικίαν μάλιστα ἔχει χρείαν ὁ ἄνθρωπος. Διότι παρεκτὸς ὅτι φυσικὰ κλίνουσιν οἱ παῖδες εἰς τοὺς μύθους περισσότερον παρὰ εἰς κἀθε ἄλλο μάθημα, παριστάνεται δι' αὐτῶν ἡ ἀσχημία τῆς κακίας καὶ τὸ κάλλος τῆς ἀρετῆς, καὶ μὲ τὴν ἀνάγνωσιν αὐτῶν διδάσκονται πολλὰ καὶ πρὸς τὸν Θεὸν καὶ εἰς τὴν πολιτικὴν κοινωνίαν καθήκοντα.

Ταῦτα, φίλε, στοχαζόμενος πρὸ πολλοῦ δὲν ἤλπιζα ποτέ, ὅτι ἔμελλα νὰ γείνω ἐγὼ ὁ ἐργάτης τοῦ τοιούτου συνερανίσματος, ἀσχολούμενος, ὡς δὲν σὲ λανθάνει, εἰς ἄλλα κυ-

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

ριώτερα χρέη. 'Αλλ' ὅμως γνωρίσας τέλος τὴν ἀνάγκην τοῦ τοιούτου βιβλίου, ἀπεφάσισα νὰ ἀφιερώσω εἰς τοῦτο τὸ μέρος τοῦ εἰς τὰς ἀσχολίας μου διωρισμένου χρόνου, καὶ ἰδοῦ σὲ πέμπω ἤδη τὴν μετάφρασίν μου, διὰ νὰ τυπωθῇ διὰ σοῦ εἰς τὸ αὐτοῦ νεοσύστατον τυπογραφεῖον.

'Αλλ' ἐνῷ ἔμελλα, φίλτατε, νὰ ἐπιχειρήσω τὸ ἔργον, ἐνθυμήθην, ὅτι φέρεται μεταφρασίς τις τῶν Αἰσωπείων μύθων, τυπωμένη εἰς Βενετίαν, κ' ἐνόμισα τὴν ἰδικήν μου περιττήν. Παρεκτὸς ὅμως ὅτι λείπουν ἀπ' ἐκείνην πολλοὶ ἀξιόλογοι μῦθοι, καὶ περιέχονται ἄλλοι, οἵτινες δὲν ἔπρεπε διὰ πολλοὺς λόγους νὰ μεταφρασθοῦν· παρεκτὸς ὅτι εἶναι μεταφρασμένα πολλὰ ἀνόητα καὶ ἀνάρμοστα ἐπιμύθια· ἡ μετάφρασις αὐτὴ τῶν μύθων εἶναι τόσον ἀθλία, ὅσον οὔτε ἠκούστο λόγος περὶ διορθώσεως γλώσσης εἰς τὴν ἐποχήν, κατὰ τὴν ὁποίαν ἐμεταφράσθησαν. Τὴν σήμερον δέ, ὁπότε ἡ γλῶσσά μας ἤρχισεν ὁπωσοῦν νὰ διορθώνεται, καὶ ἀπεβάλθησαν πολλαὶ βάρβαροι καὶ ξέναι λέξεις καὶ φράσεις — συγχώρησόν με, φίλτατε, νὰ τὸ εἴπω — εἶν' ἐντροπή, νομίζω, νὰ δίδωμεν εἰς τὰς χεῖρας τῶν μικρῶν παιδίων βιβλία, γεμάτα ἀπὸ πολλοὺς βαρβαρισμοὺς καὶ ἀλλοκότους λέξεις, ἐνῷ ἠμποροῦμεν νὰ κάμωμεν καλητέρας μεταφράσεις τοιούτων ἀναγκαίων παιδικῶν μαθημάτων. Ἡ συλλογὴ τῶν μύθων, τοὺς ὁποίους ἤδη σὲ στέλλω, ἔγεινεν ἀπὸ τὴν ὑπὸ τοῦ κλεινοῦ Κοραῆ μας Συναγωγὴν τῶν Αἰσωπείων μύθων, τυπωθεῖσαν εἰς Παρισίους κατὰ τὸ 1811 ἔτος 'Απὸ ταύτην ἔκλεξα ὅσους ἔκρινα νοστιμωτέρους ἐν ταὐτῷ καὶ ἠθικωτέρους, τοὺς μετέφρασα πολλάκις μόνον κατὰ νόημα, μετέβαλα τινάς, συνέτεμα ἄλλους, ἤλλαξα πολλὰ ἀνόητα καὶ ἀπροσδιόνυσα ἐπιμύθια, ἐκ τῶν ὁποίων τινὰ μὲν οὐδεμίαν σχέσιν εἶχαν μὲ τοὺς μύθους των, τινὰ δὲ καὶ πάντῃ ἐναντίαν τοῦ μύθου ἔννοιαν περιεῖχαν· καὶ ἀπὸ ταῦτα ἄλλα μὲν ἐπῆρα ἀπὸ τοῦ σοφοῦ Κοραῆ τὴν εἰρημένην ἔκδοσιν, ἄλλα δὲ καὶ προσήρμοσα ἐκ νέου, κατὰ τὴν ἰδικήν μου κρίσιν. Ὡσαύτως ἐξήγησα καὶ ὅλα τὰ Ἑλληνικὰ ὀνόματα τῶν ζώων καὶ πτηνῶν, τὸ ὁποῖον μὲ φαίνεται ὠφέλιμον εἰς τὰ παιδάρια, καὶ τέλος ἐπρόσθεσα καί τινας μύθους παλαιῶν ἐνδόξων συγγραφέων, καὶ σιμὰ τῶν ἄλλων, τὸν θαυμαστὸν καὶ ἀμίμητον τοῦ Προδίκου περὶ τῆς νεότητος τοῦ Ἡρακλέους, τὸν ὁποῖον ὁ μελίῤῥυτος Ξενοφῶν ἀναφέρει εἰς τὰ 'Απομνημονεύματά του μὲ τόσην γλυκύτητα καὶ χάριν, ὥστε μόνον τῶν ἠλιθίων ἡ ψυχὴ δύναται νὰ μὴ κινηθῇ, ἀφοῦ τὸν ἀκούσουν.

'Αλλ' ὅμως, μ' ὅλην ταύτην τὴν διαφοράν, τὴν ὁποίαν θέλεις παρατηρήσει μεταξὺ τῆς πρώτης Βενετικῆς ἐκδόσεως, καὶ ταύτης τῆς μεταφράσεως, τὴν ὁποίαν σὲ στέλλω· δὲν εἶμαι τόσον ἀλαζὼν καὶ δοκησίσοφος, φίλε, ὥστε νὰ νομίσω, ὅτι δὲν ἠμποροῦσε νὰ γείνῃ ἄλλη μετάφρασις καλητέρα. Ἐξ ἐναντίας, δὲν ἐντρέπομαι νὰ ὁμολογήσω, ὅτι ὁ κάλαμος ἄλλων ἐμπειροτέρων μου, καὶ πολὺ πλειοτέραν παρὰ τὴν ἰδικήν μου ἐχόντων εὐκαιρίαν, ἤθελεν ἀναδείξει τὴν μετάφρασιν τῶν Αἰσωπείων μύθων πολὺ ἀνωτέραν καὶ γλαφυρωτέραν τῆς παρούσης. Εἰς ἔλλειψιν ὅμως τῶν καλητέρων, δὲν πρέπει, νομίζω, ν' ἀπορῥίπτωμεν καὶ τὰ μικρά, διότι τότε ἠθέλαμεν ὁμοιάσει ἀνθρώπους μὴ εὐχαριστουμένους εἰς λιτὰ φαγητά, διότι αἱ τράπεζαί των δὲν στολίζονται μὲ πολυτελῆ δεῖπνα*.

'Εὰν δέ τινες ἀπὸ τοὺς δυσαρέστους καὶ αὐστηροὺς κριτάς, οἱ ὁποῖοι ἀπορῥίπτοντες πᾶσαν συστολήν, καὶ ὑπερβαίνοντες τῆς κοσμιότητος τὰ ὅρια, συνειθίζουν καὶ σήμερον νὰ ἐξονυχίζωσι πᾶν νεοφανὲς βιβλίον, καὶ καταντῶσιν εἰς τόσην ἀναίδειαν, ὥστε καὶ αὐτοῦ τοῦ χαρακτῆρος τῶν συγγραφέων νὰ καθάπτωνται ἐάν, λέγω, τοιοῦτοι τινὲς ἀναφανῶσι, καὶ κατακρίνωσι καὶ τὴν μετάφρασίν μου ταύτην, τοὺς παρακαλῶ πρῶτον, νὰ προσπαθήσωσιν αὐτοὶ νὰ πλουτίσωσι τὸ γένος μὲ καλήτερα τοιούτου εἴδους βιβλία· δεύτερον, ἠξεύροντες,

* Εἰς τὴν μεράφρασιν ταύτην ἐπρόσθεσα καί τινα καθήκοντα τῶν παίδων, μεταφράσας αὐτὰ ἀπὸ Γ'αλλικὰ βιβλία· καὶ τὴν προσθήκην ταύτην ἐνόμισα ἀναγκαιοτάτην, ὡς διδάσκουσαν τοὺς παῖδας τὰ κυριώτατα χρέη, ὅσα πρέπει νὰ φυλάττωσι καὶ πρὸς τὸν Θεὸν καὶ πρὸς τοὺς λοιποὺς ἀνθρώπους, καὶ γενικῶς εἰς τὸν κοινωνικὸν βίον.

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

ὅτι ἀπὸ τὴν ἀνθρωπίνην ἀσθένειαν εἶναι ἀναπόφευκτα τοιαῦτα λάθη, ἂς μὴ φέρωνται μὲ τόσιν πικρίαν καὶ αὐστηρότητα, διότι κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, ἀπαμβλύνουσι τὴν προθυμίαν πολλῶν ὁμογενῶν, οἵτινες, σκοπὸν ἔχοντες νὰ ὠφελήσουν τὸ γένος, ὅπως ἠμπορεῖ καθείς, συστέλλονται, φοβούμενοι μὴ ὑποπέσωσιν εἰς τῶν τοιούτων τὴν γλωσσαλγίαν. Ἀλλὰ περὶ τούτου εἰς ἄλλην καλητέραν εὐκαιρίαν θέλομεν ὁμιλήσει τὰ πρέποντα.

Ταῦτα, φίλτατε Γεωργιάδη, ἔκρινα εὔλογον νὰ σὲ γράψω περὶ τῆς παρούσης μεταφράσεώς μου, ὀλίγα μὲν ἐκ πολλῶν, ἀλλ' ἱκανά, νομίζω, νὰ σὲ πληροφορήσουν τὴν αἰτίαν τῆς τοιαύτης ἐπιχειρήσεώς μου, καὶ ν' ἀθωώσωσι τὴν τόλμην μου. Ἐὰν ἡ πρὸς σέ μου αὕτη ἐπιστολὴ φανῇ ἀξία τυπικοῦ φωτός, ἠμπορεῖς νὰ τὴν προστάξῃς εἰς τὴν μετάφρασιν ὡς προλεγόμενα. Φρόντισε φίλε, νὰ ἐκδοθῇ τὸ βιβλίον ταχύτερον, γράφε με συχνότερα, καὶ Ὑγίαινε.

Ἐξ Ἀδριανουπόλεως, 10 Δεκεμβρίου 1820.

Ὁ φίλος σου, Θ. Δ.

Scrisoare către Niculae Gheorghiadis Smirneul, din Bucureşti.

In aceste timpuri fericite de azi, prea iubite Gheorghiadis, în care nu numai că s'a uşurat, din norocire, predarea studiilor de limbă elină, dar se şi continuă cu bună metodă învăţământul aşa zisei literaturi comune ⟨= neogreceşti⟩ în multe şcoli publice ale ţării noastre, n'am vrut să rămân numai eu trândav şi nefolositor, în vreme ce fiecare adevărat patriot contribue, după puterea sa, la luminarea neamului nostru, odinioară prea strălucit. Cugetând, dar, la chipul în care copiii ar putea să folosească un timp foarte preţios, în îndeletnicirea cu studiile comune ⟨neogreceşti⟩, m'am gândit că pe lângă alte cărţi, care s'au publicat până acum pentru cei nevârstnici, n'ar fi fără de folos sau de prisos să aleagă cineva cele mai frumoase povestiri cline, din cele ce ni s'au păstrat, să le tălmăcească limpede în limba vorbită şi să le dea la lumina tiparului. O atare carte, îmi spuneam, dacă e alcătuită de cineva, nu numai că va desfăta pe copii şi le va risipi sila ce o au pentru citit, dar îi va şi învăţa, în acelaşi timp, multe învăţături folositoare ale moralei, de care omul are nevoe, cu deosebire la o vârstă fragedă. Fiindcă în afară de faptul că, în chip firesc, copiii au o aplicare spre povestiri mai mult decât spre orice altă învăţătură, printr'însele se înfăţişează urâciunea răutăţii şi frumuseţea virtuţii, şi, odată cu citirea lor, deprind şi multe îndatoriri faţă de Dumnezeu şi de obştea cetăţenilor.

La acestea gândindu-mă, prietene, mai de mult, nu credeam nicicând că aveam să ajung eu făptuitorul unei culegeri, odată ce mă îndeletniceam, cum ştii, cu alte îndatoriri mai de seamă. Cunoscând însă, în sfârşit, nevoia unei astfel de cărţi, m'am hotărît să-i închin o parte din timpul rânduit îndeletnicirilor mele şi iată că-ţi şi trimit tălmăcirea mea, ca să se tipărească, cu ajutorul tău, în tipografia de curând întemeiată acolo.

Insă, pe când mă gândeam, prea iubite, să mă apuc de lucru, mi-am amintit că se vorbeşte de o traducere a povestirilor lui Esop, tipărită la Veneţia şi am socotit-o pe a mea de prisos. Insă, afară de faptul că din aceea lipsesc mai multe povestiri preţioase şi că se cuprind altele care, din mai multe pricini, nu trebuiau să fie traduse, în afară de faptul că sunt tălmăcite multe morale de fabule fără înţeles şi nepotrivite, tălmăcirea aceasta a

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

povestirilor e atât de păcătoasă, că nici nu era vorba de o îndreptare a limbii în care au fost făcute. Astăzi, însă, când limba noastră a început întrucâtva să se îndrepte şi s'au izgonit multe cuvinte şi vorbiri barbare şi străine — iartă-mă, prea iubite, dacă ţi-o spun — e ruşine, socot, să dăm în mâinile copiilor mici cărţi pline de o mulţime de barbarisme şi cuvinte ciudate, câtă vreme putem să facem tălmăciri mai bune pentru astfel de învăţături trebuincioase copiilor.

Culegerea de fabule pe care ţi-o trimet a luat naştere din *Adunarea de fabule esopice* a vestitului nostru Coray, tipărită la Paris, în 1811. Din aceasta, am ales pe cele care le-am socotit mai cu haz şi mai morale în acelaşi timp, le-am tradus de multe ori numai după înţeles, am transformat câteva, am scurtat altele, am schimbat câteva epiloguri fără noimă şi ne la locul lor, dintre care unele n'aveau nicio legătură cu fabulele respective, iar altele cuprindeau o învăţătură cu totul protivnică fabulei; şi din acestea, pe unele le-am luat din ediţia pomenită a învăţatului Coray, pe altele le-am adaptat din nou, după socotinţa mea. De-asemenea am lămurit şi toate numirile cline de animale şi păsări, lucru care mi s'a părut folositor pentru copii şi, în sfârşit, am adăugat şi câteva povestiri din vechii scriitori renumiţi, şi, pe lângă altele, pe aceea, minunată şi de neimitat, a lui Prodicos, despre tinereţea lui Heraclie, pe care dulcele Xenofon o înfăţişează în amintirile sale cu atâta dulceaţă şi graţie, încât doar sufletul idioţilor poate să nu fie mişcat după ce a auzit-o.

Totuşi, cu toată această deosebire, pe care o vei observa, între prima ediţie veneţiană şi această traducere pe care ţi-o trimet, nu sunt atât de trufaş şi închipuit, prietene, încât să cred că nu s'ar putea face o tălmăcire mai bună. Dinpotrivă, nu mă ruşinez să mărturisesc că pana altora mai pricepuţi decât mine şi care au un răgaz mult mai mare decât al meu, îşi va lua asupră-şi o traducere mult mai bună şi mai elegantă decât cea de faţă. In lipsa, însă, a unora mai bune, nu cred că trebue să înlăturăm nici pe cele mai modeste, fiindcă atunci ne-am asemăna cu oamenii care nu se mulţumesc cu mâncăruri finale, fiindcă mesele lor nu se împodobesc cu ospeţe costisitoare [1]).

Dacă unii dintre criticii nemulţumiţi şi severi, care, lepădând orice sfială şi trecând peste marginile bunei cuviinţe, obişnuesc astăzi să ia (în) unghii orice carte nou apărută şi ajung la atâta lipsă de ruşine, încât să se lege şi de însăşi firea autorilor, dacă, zic, vreunii dintre aceştia se ivesc şi condamnă şi această tălmăcire a mea, îi rog întâi să se străduiască ei singuri să îmbogăţească neamul cu cărţi mai bune, de acest fel. În al doilea rând, ştiind că slăbiciunii omeneşti nu se poate să nu-i scape asemene greşeli, să nu lovească cu atâta amăreală şi asprime, fiindcă în acest chip slăbesc zelul multor compatrioţi care, având drept ţel să fie folositori neamului, după cum poate fiecare, se vor ruşina, temându-se să nu cadă pradă

[1]) In această traducere am adăugat şi câteva îndatoriri ale copiilor, traducându-le din cărţi franţuzeşti şi acest adaus l-am socotit foarte trebuincios fiindcă învaţă pe copii cele mai de seamă îndatoriri, pe care trebue să le îndeplinească faţă de Dumnezeu şi de ceilalţi oameni şi, în general, în viaţa de obşte.

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

flecărelii unora ca acestora. Despre aceasta, însă, vom spune cele cuvenite cu alt prilej, mai prielnic.

Aceste lucruri, prea iubite Gheorghiadis, am socotit de bine să ţi le scriu despre tălmăcirea mea de faţă, puţine din multe ⟨câte ar fi de spus⟩, dar destule, cred, ca să te lămurească asupra motivului acestei încercări a mele şi să-mi justifice îndrăzneala. Dacă această scrisoare a mea către tine se va arăta vrednică de lumina tiparului, poţi să o aşezi în fruntea tălmăcirii, ca predoslovie. Aibi grijă, prietene, să se publice cartea mai grabnic, scrie-mi mai des şi rămâi sănătos.

Din Adrianopol, 10 Dec. 1820.

Prietenul tău, Th. D.

Traducerea făcută de d. Alex. Elian.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române

1148. *Invăţătura părintească*, trad. de Meletie, Episcopul Huşului, Iaşi 1822.

Descrierea în *Bibl. rom. veche*, III, p. 391.

Scrierea este pseudoepigrafă şi atribuită patriarhului Antim al Ierusalimului.

În urma cercetărilor publicate de Ariadna Camariano, *Spiritul filosofic şi revoluţionar francez combătut de Patriarhia ecumenică şi Sublima poartă*, în *Cercetări literare*, IV 1941), p. 138—150, ştim titlul originalului grecesc din care s'a tradus în româneşte.

Διδασκαλία πατρική, συντεθεῖσα παρὰ τοῦ μακαριωτάτου πατριάρχου τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλήμ κὺρ Ἀνθίμου, εἰς ὠφέλειαν τῶν ὀρθοδόξων χριστιανῶν, νῦν πρῶτον τυπωθεῖσα δι' ἰδίας δαπάνης τοῦ Παναγίου Τάφου. Ἐν Κωνσταντινουπόλει παρὰ τῷ τυπογραφείῳ Πογῶς Ἰωάννου ἐξ Ἀρμενίων 1798.

1151. *Bucoavnă*, Braşov 1822.

In *Bibl. rom. veche*, III, p. 393 descrisa sumar, dupa informaţiile lui Julius Gross.

БꙐКОΛВНЪ | пентрꙋ | ДѢЦЪТꙐРИ | ПРꙐНЧИЛѠР | де а съ деспрйнде âтжт ал кꙋнóщерѣ | слóвелор, ал слокенйре, шй ал | четáнїе; кжт шй ал ржндꙋáлă | Вечéрнїей, Оꙋтрéнїей, шй | â сфйтей Литꙋргíй.

БРАШÓВ, | сăꙋ тыпърйт â Тыпографíа дóминăлй | ФРАНЦЙСК де ШЙÓБЕЛН прин | ФРЙДРИХ 'АVГꙐСТ ХЄРФꙐРТ | 1822.

In-8°, 84 pagini. Dela p. 82 paginele nu sunt numerotate şi cuprind «Aratarea numerilor» şi «Odată unul».

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1162. *Povăţuire către Arithmetică*, Buda 1822.

Descrierea în *Bibl. rom. veche*, III, p. 402—403. O analiza amanunţita de Ascaniu Crişan, *Din trecutul învaţământului matematic la Românii din Ardeal. O carte de Aritmetică din anul 1822*, în *Natura*, XXII, nr. 2 din 1933, p. 12—17.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1177. *Ceaslov*, Buda 1823.

Exemplarul Academiei este defectuos: in-8°, are foile 10—24 şi 1 foae nenumerotată cu arătarea zilelor cu «mâncare de carne» şi de «post». Tiparul cu cerneală neagră.

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

Iniţialele sunt împodobite, frontispicii şi vignete simple. O cruce din flori şi ochiul lui Dumnezeu (v. facs. nr. 55), cu semnele zodiacului, ocupă paginele foii 143.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

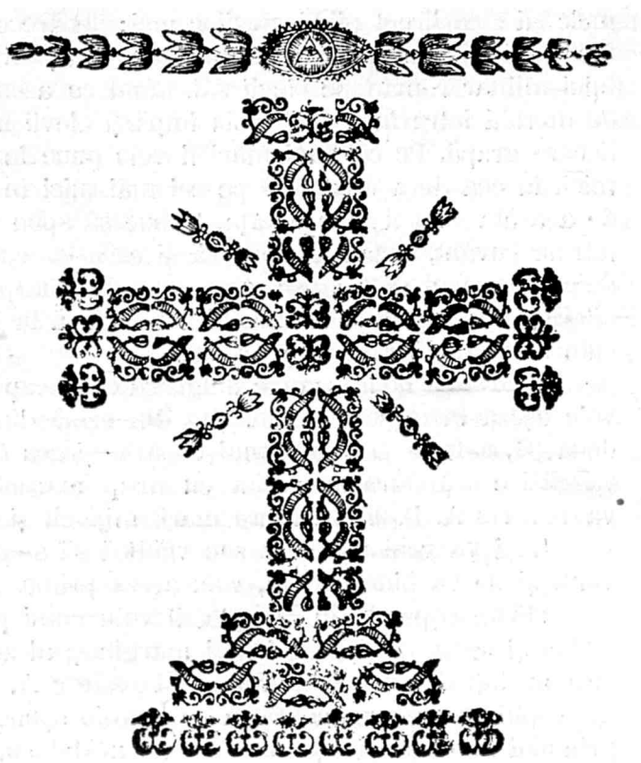
1190. *Socoteala Societăţii biblice, pe anul 1822*, Chişinău 1823.

Descrierea în *Bibl. rom. veche*, III, p. 429. Nu văzusem exemplare.

Bucureşti: Arhivele Statului, Donaţii, Pachetul XX, doc. 10.

1203. Berovici Petre, *Bucvar*, Braşov 1824. — Bulgăreşte.

La descrierea din *Bibl. rom. veche*, III, p. 433 adaogam traducerile prefeţei şi epilogului facute de d. Alex. Iordan, fost bibliotecar la Bibl. Academiei Române.

55. *Ceaslov*, Buda 1823.

Prefaţa:

Când pentru întâia oară am văzut în alte părţi copiii învăţând să citească pe cărţi scrise în limba lor, am înţeles cât rău fac la noi învăţătorii şi câte greutăţi turbură sărmanii copii. Căci după ce-şi trec tinereţea în şcoală cu atâta frică şi teamă, ies şi nu ştiu cel puţin numele să şi-l scrie, nici să socotească ce iau şi ce dau la prăvăliile lor; dacă li se întâmplă, învaţă puţin lucru. M'am mirat cum în vremea atâtor veacuri nu s'a găsit nimeni care să cunoască această situaţie demnă de milă şi să arate un drum drept pentru folosul obştesc, nu s'a găsit niciunul care să gândească la nefericiţii copii şi să alcătuiască pentru ei vreo cărticică. Această muncă mi-am luat-o eu: am alcătuit acest Bucvar cu substantive, pronume şi celelalte părţi ale gramaticei, pentru ca acum să înveţe copiii să silabisească şi apoi să le aibă ca exemple şi ajutor în gramatică. Am adunat şi câteva scurte şi variate povăţuiri din Eclogarul lui Darvari şi am căutat să le redau cât am putut mai simplu, pentruca toţi să le înţeleagă, iar acele povăţuiri ce mi s'au părut mai grele, le-am prelucrat din turceşte. Oricine va vedea această carte, socot că se va bucura, dar mai mult învăţătorii, căci ei, îmi închipui, de mult ar fi lăsat psaltirile şi ceasloavele din care copiii nu înţeleg nimic, dar n'au avut nicio carte

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

tipărită pentru ei în limba noastră. Dar eu îi voiu ajuta mai mult, arătându-le pe scurt în ce chip un învăţător poate uşor să înveţe o sută de copii.

Pentruca să înţeleagă aceasta mai bine, voiu spune că eu mă voiu face învăţător la o sută de copii. Dela început gândul meu nu va fi ca să câştig bani, nici să exclud [cumva] din lume această ocupaţie, ci să îndrept şi să adaog cât pot, bunăvoinţii şi învăţăturii copiilor pe care îi încredinţează în mâinele mele, părinţii lor. Mă voiu sili să fiu bun şi pe dinăuntru şi pe dinafară, liniştit blând, înfrânat şi evlavios, pentruca faptele mele să stea drept pildă elevilor mei: deoarece dacă-i voiu strica, le voiu face mai rău decât acel desgustător învăţător, care a predat comandantului militar roman pe elevii săi. Când cu asemenea gânduri şi cu astfel de morală intru în şcoală, voiu împărţi elevii în zece grupe, câte zece în fiecare grupă. Pe cei mai mari îi voiu pune în grupa întâia, pe cei mai mici, în cea de a doua, iar pe cei mai mici în cea de a zecea. Dar înainte de a arăta cum îi voiu învăţa, trebue să spun cum trebue să fie şcoala: într'un cuvânt, vreau să spun că şi aceasta, caşi întreaga lăuntrică orânduire ar trebui să fie aşa cum operele europene îndrumează învăţătura altora; dar aceasta nu e posibil să se facă la noi şi de aceea voiu arăta cum se poate, iar nu cum trebue.

Voiu face nouă scaune lungi, ca să încapă zece copii într'unul şi le voiu aşeza în mijlocul şcolii. Cea din urmă dintre ele, o voiu denumi V, a doua G, a treia D şi aşa mai departe şi cea dintâi I. Inaintea băncii I se va găsi o scândură acoperită cu nisip mărunt şi o tabelă atârnată, unde va fi scris A. B. V. cu litere mari, mijlocii şi mici.

Luni va veni un preot sau vlădică să sfinţească apa; după ce va săvârşi şi ne va binecuvânta, voiu aşeza prima grupă în banca I. Copilul care stă în capătul din dreapta, îl voiu numi primul, iar cel după el, al doilea şi a. m. d. şi pe cel mai mărginaş, al zecelea. Atunci voiu începe sa arăt în tabelă cu arătătorul şi să rostesc A, B, V, G, D, E, şi a. m. d.,[1]) iar copiii mă vor urma. După ce le voiu spune de zece ori, voiu spune primului să citească aşa precum am arătat eu, iar dacă nu ştie, voiu întreba pe al doilea şi dacă va şti, îl voiu face pe el primul, iar pe primul al doilea, iar dacă nu ştie nici al doilea, voiu întreba pe al treilea ş. a. m. d. şi pe acela care va şti, il voiu trece întâiul, iar primul nu va trece la locul lui, ci în cel de al doilea. Apoi iar va urma până ce se sfârşeşte lecţia. După el voiu pune pe altul iar să citească; astfel două ceasuri, le voiu spune să scrie pe nisip cu degetele, litera pe care le-o arăt, apoi mă voiu duce să văd care cum a scris-o şi dacă vreunul nu poate, îi voiu apuca degetul şi voiu scrie litera, apoi le voiu şterge cu o scândurică şi iar le voiu arăta alte litere ş. a. m. d. şi astfel va trece încă un ceas. După amiază voiu aduce altă tabelă pe care se va găsi scris 1, 2, 3, 4, 5... Acolo le voiu arăta şi le voiu rosti unu, doi, trei, patru ş, a. m. d. Dupa ce le voiu spune de zece ori, voiu spune primului să rostească şi eu voiu arăta şi acolo unde nu ştie, voiu întreba pe următorii, ca şi înainte de

[1]) La Academia Petersburgheză denumesc literele cu silabele A, Be, Ve, Ghe, . . .

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

masă. După un ceas, le voiu spune să scrie pe nisip, unu, doi, trei şi a. m. d. şi după ce trece astfel încă un ceas, le voiu da drumul. Ca să n'o lungesc prea mult, voiu spune că în fiecare zi vor învăţa două lecţii, una de citire, iar cealaltă de aritmetică.

Marţi va sta grupa a doua în banca I, dar nu-i voiu învăţa eu, ci cel de al doilea copil din grupa întâia, iar cel dintâiu îl va supraveghia pe el şi pe ceilalţi. Pentru mai multă uşurinţă, voiu orândui şef al băncii întâia pe primul copil, iar şef de grupe pe ceilalţi. Şeful, aşa dar va supraveghea, iar şeful băncii a doua va învăţa grupa a doua, ceea ce i-am învăţat eu ieri. Când va termina, ceilalţi vor pleca, iar eu voiu rămâne cu şefii de bănci şi le voiu spune cea de a doua lecţie, adică Ba, be, bi ş. c. l., care vor fi scrise pe tabelă, caşi celelalte, cu litere mari, iar după masă le voiu arăta lecţia a doua din aritmetică.

Miercuri şeful va supraveghia iarăşi pe toţi, şeful grupei a doua va învăţa grupa a doua a băncii V, iar cel de al treilea, grupa a treia a băncii G, lecţia întâia. Aşa vor urma în zilele următoare.

In ziua a zecea, când se vor aduna, vor cânta *Vrednic este*, toţi cu capetele descoperite şi rânduiţi. Atunci vor veni la mine şefii de grupe şi le voiu da celui de al doilea, cea de a noua tabelă, celui de al treilea pe cea de a opta ş. a. m. d. şi celui de al zecelea, prima. Apoi voiu aşeza grupa a doua în banca V, iar pe şeful grupei a doua, care îi va învăţa, va sta în banca G, întors către ei şi va ţine tabela a noua. Grupa a treia va sta în ban a G, şi şeful ei în banca D ş. a. m. d. Atunci vor începe să citească după cum i-am învăţat eu, iar şeful va merge din bancă în bancă şi va vedea ce face fiecare şi dacă vede pe vreunul dintre elevi că (nu ascultă), îl va aduce la mine, iar eu nu-l voiu pedepsi, ci îl voiu opri ca şi Duminică să citească; nici nu-l voiu bate, ci să meargă să stea la perete, până când vor termina ceilalţi să citească, iar mâine să vină în banca de mai jos. Dacă vreunul săvârşeşte vreo greşală mai mare, lui nu-i voiu da două sau trei zile, ci chiar o săptămână să citească; iar dacă este cu totul stricat, şi nu vrea să se liniştească, îl voiu alunga ca să nu strice şi pe ceilalţi. După ce am trecut două ceasuri, şefii de grupe vor începe să explice prin cuvinte lecţia de azi, iar elevii s'o scrie pe tabelă, ori pe placă. După o oră, le voiu spune să se ducă să vadă fiecare ce a scris, iar după ce termină, să se rânduiască la marginea zidului, bancă de bancă. Atunci voiu chema să iasă primii din fiecare bancă şi îi voiu aşeza pe fiecare dintre ei în banca mai înaintată. Apoi voiu spune să iasă cei mai inapoiaţi din fiecare bancă şi după ce îi dojenesc, îi voiu aşeza în băncile mai înapoiate.

După aceasta vor cânta iar *Vrednic este*, apoi îi voiu trimite să se joace şi voiu recomanda copiilor de bancă, adică celor dintâi din fiecare bancă, să-şi supravegheze fiecare banca sa. Iar eu voiu rămâne cu şefii de bancă şi după ce le voiu spune de câte zece ori, cea de a zecea lecţie şi o vor învăţa-o, o vor scrie (ei nu vor zăbovi trei ceasuri, căci nu vor recepţiona), apoi vom merge cu toţii la câmp, la ceilalţi elevi. Şi voiu privi cum se joacă, apoi după puţin timp vom merge să mâncăm. Şi după amiază tot aşa vom proceda.

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

In aceste reguli, când omul e hotărît să le urmeze, ştiu că va găsi multe greutăţi şi piedici, dar acestea sunt de aşa fel, că un învăţător înţelept poate să le treacă, sau să le îndepărteze. Iar pentru aritmetică, după cum am spus, nu e greu să înveţe fiecare învăţător şi s'o predea elevilor săi.

Ştiu că mulţi învăţători şi oameni simpli vor spune, dece să nu introduc şi învăţătura despre pravoslavnica noastră credinţă, în această carte, dar să ştie că e fără folos micilor copii, care încă nu ştiu să socotească şi să citească, să le dea omul asemenea învăţături, pe care noi abia le putem înţelege. Dar după câteva luni se va tipări o carte alcătuită din Vechiul şi Noul Testament, pe limba noastră, în care vor găsi învăţătura pe care o doresc. Şi dacă li se va părea bună, vor putea s'o înceapă copiii, când vor fi sfârşit cu aceasta.

Epilogul:

Iubiţi connaţionali !

De mare laudă e strădania acelui patriot, cu care să se arăte neamului său cum vrea binele obştesc şi nu se uită numai la sine şi, pentru toţi au această îndatorire, care cum poate, aşa s'o îndeplinească. De laudă sunt dd. Hagi Iordan, Hagi Ghenović şi d. Vasilie N. Nenović, deoarece şi-au luat sarcina de a fi epitropii poporului nostru şi au săvârşit atâta pentru tâlcuirea Noului Testament (evanghelia, apostolul şi psaltirea) (sic), precum şi pentru ca şi alte cărţi folositoare, în limba noastră proastă, să se tipărească. Dar nu sunt mai puţin de lăudat aceia, care i-au orânduit pe ei epitropi, pentru o atare sfântă treabă, căci cu timpul poate să urmeze mult bine din aceasta. Câtă necinste şi ruşine aduce poporului nostru o rea traducere, asemenea celcia, pe care a tradus-o arh. Teod. în Petersburg, la Societatea Biblică, pentru care au scris acolo şi ai noştri şi s'au rugat să rânduiască oamenii învăţaţi ca să o revizuiască şi să o îndrepte, ca să o facă bună şi să o înţeleagă fiecare Bulgar. Avem obligaţia acei care ştim cât ajutor aduce un astfel de lucru, să mulţumim întotdeauna acestor epitropi şi mereu să-i rugăm cu scrisori, ca să le stimulăm silinţa şi din fiecare oraş putem să le scrim câte volume din Noul Testament trebuesc, ca să aibă grije să le trimeată.

Aceşti epitropi se străduesc ca să se tipărească în limba noastră, cărţile de mai jos după cum vorbim; cine vrea să fie sprijinitor sau abonat, să se arate, pentruca să i se scrie numele în cărţi:

„Sfântă culegere, aleasă din Vechiul şi Noul Testament".

„Mic lexicon" în 4 limbi, bulgară, grecească, vlahă şi rusă, astfel întocmit, încât fiecare să poată singur şi fără învăţător, să înveţe oricare limbă va vrea dintre acestea.

„Gramaticeasca etimologie" a acestor 4 limbi.

„Catihism al dreptei noastre credinţe".

„Istoria sfântă pentru copii".

„Gramatica bulgară".

Mai sunt şi alte cărţi nescrise, care când vor fi terminate, atunci vor anunţa epitropii.

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

Se va găsi un iubitor al neamului ca să traducă istoria bulgară şi alte cărţi folositoare, ca să se tipărească. Cine posedă în manuscript cărţi, le pot trimite epitropilor pentru a interveni să fie tipărite. Iar cine poate să alcătuiască ori să traducă, să-i înştiinţeze. Sau cine ştie undeva cărţi manuscripte, să le transcrie şi să le trimită la Braşov, sau să-i încunoştinţeze pe epitropi, să scrie acolo unde se găsesc, pentru a le obţine. Trebue să ne silim cât se poate, ca să se tipărească cât mai multe cărţi în limba noastră, pentru învăţătura poporului nostru, căci ajunge cum se găseşte de atâta vreme în întuneric, fără învăţătură. Să dea Dumnezeu ca să se răspândească silinţa şi râvna la toţi connaţionalii noştri şi să sporească învăţătura în ţara noastră. De mare folos este când învăţăm întâi limba noastră, cu reguli gramaticale şi apoi şi alte limbi.

Scurtă scrisoare pentru aceia cari vor să scrie epitropilor:

Milostivi editori! Respectabili domni! Domnule Hagi Iordane, Hagi Ghenović şi domnule Vasilie I. Nenović!

De laudă este râvna voastră, pe care o aveţi pentru binele poporului nostru şi dragostea voastră pentru el, este cunoscută. Să dea Dumnezeu să se înmulţească strădania voastră pentru folosul obştesc. Vă rugăm să aveţi grijă, de connaţionali şi confraţi cât e posibil, să fiţi îndrumătorii tuturor acelora cari aduc folosinţa Bulgarilor noştri şi epitropi săvârşitori cu toată împuternicirea şi puterea, a acestor sfinte lucruri, să faceţi cum vă învaţă Dumnezeu, pentru binele obştesc şi astfel noi vă rămânem recunoscători şi obligaţi pentru râvna muncii voastre şi vă felicităm pentru binefacerile poporului nostru. Obligat şi supus.

Rog pe învăţători să îndrepte cu tocul unde vor vedea greşeli de tipar în această carte, ca să citească copiii exact.

Al. Iordan, *Dr. Petru Beron şi primul Bucvar bulgar*, în *Timocul* X (1943), Caetul II şi III, p. 17—28.

Bucureşti: Biblioteca Gustav Finkelstein.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române (copie fotografică).

1209. *Istoria lui Alexandru ⟨Machedon⟩ şi a corăbierilor ruseşti* (1824).

Afară de cartea descrisă în *Bibl. rom. veche*, III, p. 435—436, tiparită în 1824 (unde?) ca a doua ediţie («acum a doao oara typarită»), Bibl. Academiei Române mai are un exemplar schimbat faţă de aceasta ediţie.

Exemplarul n'are foaia cu titlu; formatul acelaşi, in-8° mic; paginaţia începe cu pag. 1—201 în cifre arabe, câtă vreme în ed. II numerotaţia este întreruptă şi în cifre chirilice. Ornamentaţiile şi dispoziţia textului în pagini este iarăşi deosebită.

Textul al 2-lea «Vrednica de însemnare întâmplare a patru corăbieri ruseşti» începe la p. 182—204. Nu cunosc anul publicării acestei prime ediţii, anterioară lui 1824, dar nu cred ca poate fi mai veche de 1820.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1210. Kengyelácz Pavel, Arhimandrit sîrb, *Istoria universală*, trad. de I. Theodorovici, Buda 1824, partea I.

Un exemplar intrat de curând în Biblioteca Academiei Române are la sfârşit, în plus faţă de exemplarul descris în *Bibl. rom. veche*, III, p. 436—438, următoarea hartă de 44 × 32,5 cm.:

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

Palestina sau Pământul făgăduinței, carea arată nu numaĭ ţările ceale vechi Iuda şi Israil în XII seminţii ale luĭ Iacov împărţite; ci şi starea acelora întru deschilinite timpurĭ şi întâmplările în S. Scriptură însemnate. Intocmită prin I. Theodorovič, Paroh Romanesc în Pesta.

Sub gravura care înconjură titlul de mai sus, semneaza:

Prixner jun: sculp: Pest. Anno 1824.

Scurtă analiză de N. Iorga în *Revista istorică*, VI (1920), p. 128—129.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1213. *Paraclisul Sf. Haralambie*, (Braşov) 1825.

Gravura pe verso titlului reprezintă pe Sf. Haralambie calcând în picioare, nu diavolul (cf. *Bibl. rom. veche*, III, p. 442), ci ciuma. Gravorul a copiat întocmai gravura din ed. I (anul 1815, nr. 882).

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1244. Pleşoianu Gr. şi **Gheorghe Librier,** *Abeţedar greco-român*, Bucureşti 1825.

Descrierea în *Bibl. rom. veche*, II, p. 476—477; exemplarul complet 95 pagini.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1259. Veniamin Costachi, Mitropolitul Moldovei, *Table alilodidactice*, Iaşi 1825.

Se cunoştea numai o foae (cf. *Bibl. rom. veche*, III, p. 480). Colecţia întreaga, de mai multe foi, o are Preotul C. Bobulescu din Bucureşti.

1261-1262. Pavlovici Const., *Scrisori de renunţare la tronul Rusiei*, Varşovia 1825. — Foi volante.

La cele arătate în *Bibl. rom. veche*, III, p. 480—481, v. unele amanunte la Paul Mihailovici, *Tipărituri româneşti în Basarabia*. p. 32—33 care însa considera, greşit, cele 2 unitaţi bibliografice ca una singură (nr. 37).

1279. *Povăţuitorul tinerimei*, Buda 1826.

Exemplarul pe care ni l-a arătat d. Gustav Finkelstein din Bucureşti are 112 pagini, în loc de 110 pag., câte are exemplarul Academiei Române.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1308. Hosszu Dimitrie, *Versuri episcopului Nicolae Kováts*, Oradea-Mare 1827.

Descrierea în *Bibl. rom. veche*, III, p. 534—535.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române (copie fotografica).

1318. Margela Ştefan, *Gramatică rusească şi românească*, Sanctpeterburg 1827. — Ruseşte şi româneşte, 3 volume.

Am văzut numai 2 volume, bibliografiate în *Bibl. rom. veche*, III, p. 542—544.

Ov. Densuşianu, *Gramatica ruso-romînească* în *Revista critică literară*, III (1895), p. 244—247 afirmă ca «apăru în 3 volume».

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

Volumul al 3-lea are 159 pagini și cuprinde sintaxa, după următorul plan:

De drept scriire, p. 3.
Regulile drept scriereĭ glasurilor, p. 9.
De drept scriirea unilor neglasnici, p 36.
Insemnărĭ asupra scriireĭ unilor cuvinte, p. 43.
De împreunare, p. 57.
De împreunarea numelor înființătoari; de î. u. î cele numărătoari p. 39.
De î. graiurilor cu numele, p. 89
De î. împărtășireĭ și împărtășireĭ de lucrare, p. 111.
De 7 asupra graiurilor, p. 113.
De î. înainte punerilor cu numele, p. 117.
De î. unitoarilor, p. 123.
De î. întrepunereĭ, p. 127.

București: Biblioteca Academiei Române (numai vol. I și II).

1319. Noák Moise, *Versuri episcopului Francisc Laicsák*, Oradea-Mare 1827.

Descrierea în *Bibl. rom. veche*, III, p. 544–545.

București: Biblioteca Academiei Române (copie fotografică).

1320. Noák Moise, *Versuri episcopului Samuil Vulcan*, Oradea-Mare 1827.

Descrierea în *Bibl. rom. veche*, III, p. 545.

București: Biblioteca Academiei Române (copie fotografică).

1367. Hosszu Dimitrie, *Versuri episcopului Iosif Vurus*, Oradea-Mare 1828. — Latinește.

Descrierea în *Bibl. rom. veche*, III, p. 395.

București: Biblioteca Academiei Române (copie fotografică).

1381. Новый Завѣтъ (Noul Testament), București 1828.

Descrierea în *Bibl. rom. veche*, III, p. 604—605.

București: Biblioteca Academiei Române (dăruit de P. S. S. Tit Simedrea, Mitropolitul Bucovinei).

1382. Bredov G. G., *Istorie universală pe scurt*, București 1828. — Grecește.

Descrierea în *Bibl. rom. veche*, III, p. 605—606.
N. Iorga în *Revista istorică*, XXIV (1938), p. 122–125 publică lista prenumeranților.

București: Biblioteca Academiei Române.

1404. *Relații despre războiul ruso-turc*, Chișinău 1828. — Foi volante. Rusește și românește.

In *Bibl. rom. veche*, III, p. 610, am descris 9 foi volante cu comunicate oficiale. Alte 3 foi, cuprinzând și ele știri asupra evenimentelor din zilele 13 Mai, 28 Iunie, «8 ale aceștiĭ luni» (dar nu spune ce lună), a descris Paul Mihailovici, *Tipărituri românești în Basarabia*, p. 43, nr. 61.

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

1412. Moysi Bota, *Dedicație la instalarea lui Nestor Ioanovics*, Arad 1829.

Descrierea în *Bibl. rom. veche*, III, p. 622 trebue completată astfel:

DEDICATIE | la | INSTALATIA | MULT STRELUCITULUI DOMN | NESTOR | IOANOVICS | anteiului | ca | ROMAN cu | MILA LUI DUMNEZEU | RITULUI BISÉRECI G. N. V. DRÉPT | CREDINCIOS EPISCOP | de | MAJESTATE SA INALTIATU | INPERAT, SI CRAIU | FRANC', I-iul | pe | DIECESU' ARADULUI-VECHIU, ORADIEI | MARI, IENOPOLIEI, SI A HALMAGIULUI | ANOMIT. INCHINATA. | IN ARAD, | Cu Literile lui Iosif Klapka.

In-8°, 10 foi. Verso titlului are extrase din Psaltire, dintr'un autor latin notat «Cla» și această viză a censurii:

Reuidit, et approbauit, Aradini 1829.
Mandik Aloy. And. mp.
Censor, et Reuisor Regius.

Textul începe:

Cuprindeti-mi Sante umbre — Umbriti cu roo manósa
Céste strense cugete, — Mente mè 'ntunecósa:
Dati-le voe se umble — S'o iviti la lumina.
Spre Romanele fructe;

București: Biblioteca Academiei Române.

1415. *Cântare Episcopului Maxim Manuilovici*, Buda 1829.

Descrierea în *Bibl. rom. veche*, III, p. 624.

București: Biblioteca Academiei Române (copie fotografică).

1425. Piscupescu Șt. V., *Oglinda sănătății*, București 1829.

Descrierea în *Bibl. rom. veche*, III, p. 633—648.

Victor Mureșan, *Rostul lui Ștefan Vasile Episcopul în începuturile medicinei științifice române*, Cluj 1934, p. 7—11. — Const. Gheorghiu, *Doctorul Episcopescu și începuturile scrisului medical românesc*, extras din «*Clujul medical*», nr. 1 (Ian. 1934), p. 4—6.

București: Biblioteca Academiei Române.

1423. Nicola Iancu, *Manual de patriotism*, Iași 1829.

Opera este o traducere din grecește, anume din opera Δοκίμιον περὶ πατριωτισμοῦ... 1817. de N. Scufos — ceea ce a arătat N. Camariano, *Despre un Manual de patriotism publicat la Iași în 1829*, în *Revista istorică română*, XIII (1943), p. 116—126.

1443. Eliad I. (Rădulescu), *Odă la campania rusească* ⟨București⟩ 1829. — Foae volantă. Românește și franțuzește.

Descrierea în *Bibl. rom. veche*, III, p. 607.

Versiunea românească a fost reprodusă de autor și în *Meditații poetice*, Buc. 1830, p. 103—109 (v. *Bibl. rom. veche*, III, nr. 1486); cea franceză publicată de N. Hodoș în *Documente Hurmuzaki*, XVII, p. 232—233.

București: Biblioteca Academiei Române (ms. rom. 4077, p. 109—110).

1448. *Vedomostie pentru biserica cutare*, (Chișinău) 1829.

Argumentele lui Paul Mihailovici, *Tipărituri românești în Basarabia*, p. 47—48, nr. 71, că această mică tipăritură a aparut în 1830, în loc de 1829 (cum am datat-o în *Bibl. rom. veche*, III. p. 668) nu ne par convingătoare:

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

Credem că menţiunea din text, „până în anul 1830“, ar arăta tocmai tipărirea anterioară acestui termen.

Notiţa manuscrisă depe exemplarul Muzeului Istorico-bisericesc din Chişinău, ca s'a distribuit la biserici în cursul anului 1830, ar putea însemna deci, că tipărirea, s'a făcut anterior.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1488. *Mineiul lunei Ianuarie*, M-rea Neamţului 1830.

In *Bibl. rom. veche*, III, p. 691—692 necomplet bibliografiat.

Ѧ ТРЪ | слáва сфѝтей шѝ чегѝй | де w фѝѝницѣ шѝ де Ѥѵа́цъ фъ|кътоáрей шѝ Недеспъріцѝтей ТРѲЙМИ | МИНѲ́ЮЛ | ѦѢНЇИ ѦѢИ ІѠННѢЙРЇѲ.

Каре акѣм сав тѵпърѝт ѧ зилеле Бинекреднічéславй | сѝнгѵр Стъпжнитóрюлвй Мáрелвй Домн шѝ Ѧпърáт | НІКОЛАЄ ПѦѴЛОВИЧИ | ѧ тóатъ Рwссіѧ ш: ч: л: ш. ч. л: ш: ч: л:

Дѣпре ѝзвóдвл чéл ѧдрештáт де Прѣсфѝщѝтвл Ёпíс|коп ал Ѳрѣшевлвй Кѵр ІѠѲ|Ф. | Кѣ благословéніѧ, ѧдемнáрѣ, шѝ кѣ тóт ѧжѣтóрюл | Прѣwсфѝ: шѝ де Дмнезѣѣ ѧлéсвлвй Ѳрхіепíскоп шѝ Митрополіт ѧл Сѣчевѝй ши ал Молдáвѝй Кѵрíѣ Кѵр | ЕѲНІ:ѦМІН. | Прин ѡсéрдіѧ Прѣ Кѣкѝѡсвлвй Ѳрхимандріт шѝ стáрец а Сфѝтелwр Мънѣстирѝ Нѣмцвлвй шѝ Сéкѣлвй, Кѵр ДОМЁТІѦН.

Ѧ СФѝѦТѦ МѢНѢСТѝРЁ НѢМЦѢЛ.

Ѧтрѣ ѧсъшѝ ѧ сѧ Тѵпографѝе чѣ ѧкѣм де нóѣ | фъкѣтъ. Ѧнвл, ѦѲЛ.

Де схимонáхѣл Ѧсаіа Тѵпографвл, шѝ де | Іеромонáхѣл Інокéнтіе.

In-folio, 2 foi nenum. + 185 foi; tipar negru şi roşu, textul pe 2 coloane. Titlul încadrat între sfinţi, sus: Maica Domnului, Sf. Treime, Sf. Ioan Botezătorul. Jos: Ioan Zlatoust, Ghermano, Anato[l], Grigorie Bogs. Dreapta: Ioan Damaschin, Theofan cuviosul, Theodor Studitul. Stânga: Cosma, Iosif Cuviosul, Mitrofan Cuviosul.

Pe verso titlului o gravură mare, reprezentând Înălţarea Domnului Iisus Christos într'o compoziţie stilizată, iar jos 2 biserici, cu următoarea inscripţie: „Mănăstirea Pantocrator, carea acum să numeşte Mănăstirea Neamţuluĭ. 1831. Theodosie Monah“. La începutul textului un fronispiciu floral, cu Iisus la mijloc, ţinând coroniţa, semnat: „Theodosie Mon: 1830“.

Inceputul prefeţii:

Către cetitori.

Din tot cuprinsul neamului Romanesc, o iubiţilor cetitori! Despre toate părţile, încă de demult făcându-se sârguitoare întrebare şi cerere, spre câştigerea de Minee Bisericeştĭ, şi ca un alt glas strigând în sufletele noastre, ca să se dea acestea în Typarĭu. S'au aprins în inimile noastre râvnă a împlini dorinţa compatrioţilor noştri. Am prelungit însă până acum apucarea aceasta ca pre un lucru foarte greu şi pricinuitoriu de mare cheltuială.

Dar văzând cérerea necontenită şi căci cărţile acestea cu cât sunt de suflet folositoare şi drept-slăvitorilor foarte trebuitoare, cu atât rare şi mai de lipsă, am hotărît în sfârşit, să punem în lucrare râvna cea aprinsă întru aceasta la care féliuri de împregiurări mijlocind.

Nu putem a tăgădui, că covârşa puterea noastră.

Ne-au îndemnat însuşi Prea Sfinţitul nostru Mitropolit al Moldovei: Kiriu Kir Veniamin, păstoriul cel bun, carele cât de folos şi de priinţă

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.“; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

gândind şi făcând patrioţilor săi prin preveghialnica sa ocrotire, nu numai de toate bântuialele lumeşti, să silêşte, a-i apăra, ci şi pentru cêle ce privesc spre folosul sufletelor lor şi câştigarea cea dorită a clironomiei de sus, având mai deosebită îngrijare cu oserdie covârşitoare şi cu neînfrânată sârguinţă pre cea către ceriu norocită suire dorindu-le pentru fiii săi, cu duioşie lucrează, făcând Prea-o-sfinţia Sa pre cêle colţuroasă căi nêtede şi scoţind din mijloc toate împiedecările, au înlesnit scoposul nostru cel de Dumnezeu plăcut şi cu ajutoriul lui Dumnezeu, ne-au adus întru a ti mai lesnicioşi spre sporirea tiparului, prin carea iată vă facem pre toţi părtaşi cărţilor acestor trebuitoare şi de suflet măntuitoare, făcându-vă ştiut şi aceasta, o iubitorilor de Hristos cetitori, fiindcă vieţile tuturor sfinţilor s'au tipărit pre larg cu multă cercare şi luare aminte aicea în Sfânta Mânăstirea Neamţului.

Au găsit de cuviinţă Prea-o-sfinţitul Mitropolit Kiriu Kir Veniamin, de a nu să tipări sinaxarele la aceste Minée, căci sinaxarele la multe locuri nu să unesc cu cêle adevărate vieţile sfinţilor; s'au mai făcut schimbare şi la unele din cuvinte, precum în loc de „Troiţă“ s'au pus „Treime“ dupre cuvântul limbii noastre şi în loc de „mărire“ s'au pus „slavă“, însă numai la locurile cêle cuviincioase, dupre cum s'au găsit la Minéele cêle greceşti.

Asemenea şi tipicurile şi învăţăturile cêle cuviincioase pentru Sfinţii Trei-Ierarhi, adecă de faţă nu le-am pus dupre cum am urmat de am pus la alte praznice tipicul de faţă, ci atât pentru aceşti Trei-Ierarhi, cum şi pentru înaintea prăznuirii Intâmpinării, pentru praznicul Intâmpinării şi pentru otdania lui, pentru aflarea cinstitului cap al Mergătorului înainte, pentru sfinţii patruzeci de mucenici, pentru înaintea prăznuirea Bunei Vestiri, pentru praznicul Bunei Vestiri şi pentru otdania luĭ, până când se întâmplă în sfânta şi marea Sâmbătă, ori în ce zi s'ar întâmpla acestea mai sus pomenite, tot tipicul ce să cuvine, s'au făcut trimitere la Triod, arătând şi slova; acolo vei afla pe larg învăţătură pentru toate, că cu neputinţă iaste a fi biserică fără Triod.

Aducem dar, acum voao binecredincioşilor compatrioţi pre acéste pline de sfinţenie Minée, ca pre un ceriu prea împodobit, în care, ca niște stêle mult strălucitoare, toţi sfinţii cu crugurile lor şi cu învârtirile cêle nerătăcite pre cêle doaosprezéce zodii, adecă pre cêle doaosprezéce luni încungiură; acum împreună răsărind cu soarele dreptăţii Hristos şi acum iarăşi împreună strălucind cu luna de tot luminoasă stăpâna noastră Născătoare de Dumnezeu.

Deci veniţi arhierei şi preoţi, veniţi stăpânitori şi boiari, veniţi toţi drept slăvitorilor hristiani, norodul lui Dumnezeu cel ales, bărbaţi şi femei, mari şi mici, tineri şi bătrâni, veniţi şi primiţi cărţile aceste scumpe şi de mult preţ, cu dragoste frăţească, cu bucurie şi cu oserdie, ca pre niște mijlociri putincioase a vă ajuta şi a vă învrednici mântuirii prin solirile plăcuţilor lui Dumnezeu, ce să cuprind întru dânsele, dela cari, ca dintru un izvor dătătoriu de viaţă, curgerile mântuirii, la toţi de obşte, să răvarsă.

Aicea, sfinţii lui Dumnezeu, izvorul tuturor darurilor, mântuirea oamenilor, scăparea păcătoşilor, piarderea diavolului, aicea cu aripile ocro-

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.“; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

titorilor lor acoperindu-le de sus, sânt Arhangheli. Aicea, cu rugăciunile către Stăpânul a toate, ca să ne dăruiască pace şi linişte, sânt Apostolii. Aicea, cu îndrăzneală către Dumnezeu, ca să ne lumineze, sânt Prorocii.

Aicea, cu solirile lor către Ziditoriul, ca să ne dea ertarea greşalelor, sânt Mucenicii. Aicea Ierarhii, Cuvioşii, Dreptii. Aicea, în sfârşit, mijlocitori pentru noi, toate cétele sfinţilor.

Deci având aicea, o mulţime de mijlocitori către Dumnezeu, bucuraţi-vă şi precum noi mult luptându-ne, am cheltuit spre tipărirea Minéelor acestora, aşa şi voi nu trecându-le cu vederea, nici îngreoindu-vă sau scumpindu-vă, să vă arătaţi zăbavnici spre câştigarea lor, ci dinpotrivă fierbinţi doritori şi grabnici câştigători să vă faceţi acestora cu dragoste, însă primind şi oserdia noastră, împărtăşirea, râvna cea fierbinte necurmată pentru slava bisericilor, pentru folosul neamului, pentru mântuirea credincioşilor, pe care să o dea Iisus Mântuitoriul şi Indrumătoriul. Amin.

A dragostii voastre cei întru Hristos Smeritul Arhimandrit şi Stareţ Sfintelor Mânăstiri Neamţului şi Secului.

Dometian, împreună cu tot soborul.

Câmpulung-Muscel: Mănastirea Negru-Voda.

1496. Tannoli Silvius, Comes, *Poëmation de secunda legione valachica*, Oradea-Mare 1830. — Latineşte.

La ediţiile mai nouă, citate în *Bibl. rom. veche*, III, p. 707, adaugă ediţia textului (însoţit de traducerea românească a lui V. Bichigean) îngrijită de Iuliu Moisil, *Biografia Căpitanului Anton Cosimelli şi opera sa Poëmation de secunda legione valachica. Poema regimentului al II-lea grăniţeresc năsăudean. Tipărită pentru întâiaşi dată în limba latină în anul 1768, sub pseudonimul Comes Silvius Tannoli* . . . , Năsăud 1939, în-8°, 35 pag.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

ADAOS

139. *Noul Testament*, Bucureşti 1703.

Exemplarul din Biblioteca „Astra", Sibiu, are 2 foi nenum. + 209 foi, numerotate cu greşeli: f. 57 se repetă; dela 117 sare la 121, fără să lipsească textul; după f. 124, numerotaţia reîncepe cu 122. *Bibl. rom. veche*, I, 448, arata greşit 109 foi.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.
Sibiu: Biblioteca Astra.

333. Joannis Damasceni, *Opera philosophica et theologica*, Blaj 1763 — Latineşte.

Se cunoştea numai partea a doua a operei, care are 6 foi nenum. + 445 pag, cu multe greşeli de paginaţie. Partea I-a are 8 foi nenum. + 447 pagini. Titlul părţii întâia se deosebeşte de al părţii a doua (publicat în *Bibl. rom. veche*, II, p. 160) numai prin urmatoarele:

...Pars Prima complectens Dialecticam Phisicam et Haereses...

Pe verso titlului este un extras din Sf. Grigore din Nazians, apoi urmează, pe f. 2–8 liminare: *Praefatio ex tomo primo institutionum Theologicarum antiquarum Petavii, Venerabilis cardinalis Thomasii, edit. Rom. Anno Domini MDCCIX.*

Sibiu: Biblioteca Astra.
Bucureşti: Biblioteca Academiei Române (numai partea doua

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

CĂRŢILE DESCRISE ÎN TOMUL IV

I. ADĂOGIRI

Anul	C A R T E A	Limba	L o c u l	Pag.
Sec. XVI	1. *Molitvenic*	slavoneşte	(Ţara-Român.)	1
1546	2. *Tetraevanghel*	„	(Moldova)	2
1557	3. *Octoih mic*, de Oprea şi Coresi . .	„	Braşov	3
(1559)	4. *Intrebare creştinească*, de Coresi .	româneşte	(Braşov)	6
1565	5. *Evanghеliar*, de Călin	slavoneşte	Braşov	7
1567	6. *Octoih*, de Lorinţ	„	„	9
(1570)	7. *Carte de cântări* (psalmi)	româneşte	(Cluj)	10
(1568-70)	8. *Liturghier*, de Coresi (?) . . .	slavoneşte	Braşov	11
(1570)	9. *Liturghier-Diaconar*, de Coresi . .	româneşte	(Braşov)	12
(1570-80)	10. *Pravila sfinţilor oteţi*, de Coresi	„	„	12
(1570)	11. Lavrentie, *Evanghelie*	slavoneşte	„	13
(1570-80)	12. *Psaltire*	„	„	15
(1580)	13. *Evanghеliar*, [de Coresi?]	slav. şi rom.	„	15
(1588)	14. *Psaltire*	„	„	17
(1637-50)	15. *Psaltire*	„	(Ţara-Român.)	19
1638	16. *Ceaslov*	slavoneşte	Govora	19
(1539)	17. *(Paraclisul Precistei)*	rom. şi slav.	(Govora)	20
1640	18. *Ceaslov*	româneşte	„	21
1642	19. *Catehism*	slavoneşte	Iaşi	23
1644	20. *Penticostar*	româneşte	(Ţara-Român.)	24
1645	21. *Evanghelie*	„	?	24
1649	22. *Evanghelie*	armeneşte	Suceava	24
„	23. *Psaltire*	româneşte	Alba-Iulia	24
1651	24. *Bucoavnă*	greceşte	Iaşi	25
1664	25. *Triod*	româneşte	?	25
1669	26. Nicolae Milescu, *Enchiridion* . . .	latineşte	Paris	25
1678	27. *Ceaslov*	româneşte	Blaj	25
„	28. *Octoih*	„	„	25
(1680)	29. *Molitvele în Dumineca Pogorîrei Sf. Duh*	„ slav. şi rom.	Bucureşti	25
(1684)	30. *Calendar*	româneşte	(Sibiu)	26
1684	31. *Molitvenic*	„	(Alba-Iulia)	26
(1696-99)	32. *Poveste de jale*, trad. de R. Greceanu	româneşte	[Snagov]	26
1700	33. C. Cantacuzino, *Harta Munteniei*	grec. şi lat.	Padova	27
1701	34. *Proschinitarul Ierusalimului şi a toată Palestina*	grec. şi turc.	Bucureşti	28
„	35. Leopold I, *Edict de toleranţă* . . .	româneşte	Viena	28
1702	36. Şt. Brâncoveanu, *Cuvânt panegiric la Marele Constantin*, ed. II . . .	greceşte	Bucureşti	28
1703	37. *Acatistul*, de Antim Ivireanul . . .	româneşte	„	28
(1703-4)	38. *Molitvele Vecerniei şi Utreniei* . .	rom. şi slav.	(Buzau)	29
1703	39. *Psaltire*	„	Buzău	29

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

Anul	C A R T E A	Limba	L o c u l	Pag.
1705	40. *Evanghelie,* de Antim Ivireanul .	românește	Râmnic	31
1706	41. *Evanghelie*	arăbește	Alep	32
1708	42. *Evanghelie*	„	„	33
[1708-12]	43. *Evhologhion*	românește	[Târgoviște]	34
1709*	44. *Octoih,* ed. III	„	Bucureşti	35
„	45. *Psaltire*	„	?	37
1710	46. *Psaltire*	„	Târgoviște	37
1711	47. *Penticostar*	arăbește	Alep	38
1713	48. *Catavasier*	slav., rom., grec.	[Târgoviște]	40
„	49. *Evhologhion*	românește	Târgoviște	41
1714	50. *Catavasier*	„	„	41
„	51. *Ceaslov*	slav. şi rom.	„	42
„	52. *Hrisovul lui Ștefan Cantacuzino, pentru scutirea preoților de dăjdii*	românește	Bucureşti	42
(1715)	53. *Catavasier*	„	(Râmnic)	43
1717	54. *Antologhion*	„	Râmnic	43
1720	55. *Slujbele tuturor sfinților*	„	Bucureşti	43
(1720-31)	56. Daniil, *Pastorală despre postul mare*	„	(Bucureşti)	44
1722	57. *Evhologhion*	„	Bucureşti	44
1724	58. *Ceasoslov*	„	Râmnic	47
„	59. Nic. Mavrocordat, *Despre datorii*	grec. şi lat.	Londra şi Amster.	48
1725	60. *Apostol*	românește	?	50
1726	61. *Slujba Sf. Stelian*	grecește	(Bucureşti)	50
„	62. Nic. Mavrocordat, *Despre datorii*	grec. şi lat.	Londra	50
„	63. *Minologhion* şi *Octoih*	românește	Suceava	51
1727	64. *Intâia învățătură pentru tineri* . .	slavonește	Râmnic	51
1729	65. *Liturghie*	românește	Bucureşti	51
1730	66. *Octoih,* ed. I	„	„	52
1731	67. *Apostol*	„	?	52
1734	68. *Intâia învățătură*	slavonește	Râmnic	52
1735	69. *Triod*	românește	„	54
1736	70. *Apostol*	„	Iaşi	54
1737	71. *Calendar*	„	Braşov	54
„	72. Clement, *Învățături în postul mare*	„	Râmnic	54
1741	73. *Evanghelie*	„	Iaşi	55
„	74. *Evhologhion*	„	„	55
1742	75. *Penticostar*	„	Râmnic	55
„	76. *Paraclitichi (Octoih)*	„	Iaşi	55
„	77. *Triod*	„	Bucureşti	55
1743	78. *Ceaslov*	slav. şi rom.	Buzau	55
„	79. *Catavasier*	rom., slav., grec.	„	55
„	80. *Evanghelie*	românește	Bucureşti	56
1744	81. *Evhologhion*	„	Iaşi	56
„	82. *Rugăciuni pentru dobitoacele bolnave*	„	Râmnic	56
„	83 Maria Thereza, *Instrucții în timpul ciumii şi altor boale molipsitoare*	„	Cluj	56

* Deşi în titlul cărții este scris ,ⱁψ'ⱛ (= 1709), în realitate s'a tipărit în anul 1732. Vezi mai sus, p 35—37 şi p. 235, nr. 202.

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

Anul	C A R T E A	Limba	L o c u l	Pag.
1745	84. *Acatistul Născătoarii de Dumnezeu*	românește	(Buzău)	57
„	85. *Antologhion*	„	Radăuți	57
„	86. *Apostol*	„	?	57
„	87. *Molitvenic*	„	Iași	57
[1746]	88. *Acatist*	„	Râmnic	57
1746	89. *Ceaslov*	„	Radauți	58
„	90. *Ceaslov*	„	Râmnic	58
„	91. *Bucoavnă*	lat. și slav.	Cluj	58
„	92. *Liturghii*	românește	București	59
„	93. *Triod*	„	„	59
„	94. Constantin, Ieromonahul, *Culegere mică drept credincioșă*	grecește	Moscopole	61
„	95. Nectarie. patriarhul Ierusalimului, *Cartea arbitrul adevărului și al dreptății*	arabește	Iași	61
	Eustratie Argentis. *Manual în contra infailibilității Papei* (amândouă tiparite într'un volum) . .	„	„	66
(1747)	96. *Acatist*	românește	(Râmnic)	67
1747	97. *Penticostar*	„	București	68
„	98. *Triod*	„	Blaj	68
„	99. Maria Thereza, *Poruncă pentru interzicerea circulației banilor austriaci în țările otomane supuse* . .	„	„	68
1748	100. *Ceasoslov*	„	București	68
„	101. *Psaltire*	„	(Iași)	69
1749	102. *Apostol*	„	Râmnic	69
(1749)	103. *Rânduiala osfeștaniei mici* . .	„	Iași	69
1750	104. *Ordonanță pentru desființarea cărăușiilor fără plată*	„	(Blaj)	70
1751	105. *Ceasoslov*	„	Blaj	70
„	106. *Mineiu*	„	„	71
1752	107. *Octoih*	„	București	71
„	108. *Slujba Sf. Timotei*	grecește	(Iași)	71
„	109. Iacov, *Pastorală*	românește	„	72
1753	110. *Ceasoslov*	„	Blaj	72
„	111. *Evanghelie*	„	București	72
1754	112. *Liturghii*	„	„	72
1755	113. *Alfavita sufletească*	„	Iași	73
„	114. *Învățătură creștinească*, ed. I . .	„	Blaj	73
„	114 a. *Învățătură creștinească*, ed II	„	„	160
1756	115. *Antologhion*	„	?	73
(1758)	116. Ioan Theodor Calimachi, *Carte de mazil*	„	(Iași)	73
1759	117. Petru Pavel, Aaron, *Bucoavnă*	„	Blaj	74
„	118. *Catavasier*, ed. IV	„	Râmnic	75
„	119. *Liturghier*	„	București	75
1760	120. *Antologhion*	„	Iași	76
„	121. T. A. Cavallioti, *Introducere în gramatică*	grecește	Moscopole	76
1761	122. *Catavasier*	românește	București	77

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

Anul	C A R T E A	Limba	L o c u l	Pag.
1761	123. *Evanghelie*	românește	București	77
„	124. *Proclamația generalului Buccow* .	nemț., ung., rom.	Blaj	77
1762	125. *Catavasier*	românește	„	77
„	126. *Catavasier*	„	(Buzau)	79
„	127. *Octoih*	„	(Blaj?)	79
„	128. *Penticostar*	„	Blaj	79
1764	129. Petru Pavel, Aaron, *Instituțiile doctrinei creștine*	„	„	79
(1764)	130. *Penticostar*	„	?	80
(1765-70)	131. *Carte de rugăciuni*	„	(Ardeal)	80
1765	132. *Evhologhion*	„	Blaj	80
1766	133. *Antologhion*	„	Caldărușani	80
„	134. *Antologhion*	„	București	80
„	135. *Antologhion*	„	Blaj	82
„	136 *Apostol*	„	„	82
„	137. *Evanghelie*	„	„	82
„	138. *Octoih*	„	„	82
„	139. *Decret pentru miliția românească limitanee*	„	Viena	82
„	140. Maria Tereza, *Ordonanță în contra ciumii*	„	Blaj	82
1767	141. *Strastnic*	„	(București)	83
1768	142. *Cântece câmpenești cu glasuri românești*	rom. și ung.	(Cluj)	83
„	143. *Penticostar*	românește	Blaj	86
„	144. *Viețile Sfinților Pahomie, Dorotei și Teodor Studitul*	latinește	„	87
1769	145. *Catavasier*	românește	Râmnic	87
„	146. *Penticostar*	„	Blaj	88
(1769)	147. *Trâmbiță românească*	„	(Râmnic)	88
1770	148. *Bucvar*	slav.-rusește	Viena	88
1760	149. *Slujba Sf. Varnava și Sofronie din Atena și a Sf. Hristofor din Mela*	grecește	București	88
(1770-80)	150. *Cuvânt pentru iubirea de argint și asuprire*	românește	(Râmnic)	89
1771	151. *Triod*	„	Blaj	89
1773	152. *Psaltire*	„	„	90
1774	153. *Evhologhion*	„	Iași	91
„	154. *Ponturile pacii*	rus. și rom.	(București)	91
1775	155. (Mihai Roșu), *Învățături creștinești*	românește	Viena	91
1776	156. *Antologhion*	„	Râmnic	92
„	157. *Antologhion*	„	București	92
„	158. *Apostol*	„	Blaj	92
„	159. *Catavasier*	„	„	92
„	160. *Liturghier*	„	„	92
„	161. Grigorie, *Sfaturi în post*	„	(București)	92
1777	162. *Catavasier*	„	Blaj	92
(1777)	163. Maria Tereza, *Porunca pentru depunerea jurământului*	„	„	93
1778	164. *Numirea ofițiilor de vamă*	„	Lwow	93
„	165. *Cazanie*	„	București	93

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

Anul	C A R T E A	Limba	L o c u l	Pag.
1778	166. *Osmoglasnic*	românește	Baia	93
1780	167. *Ceasoslov*	„	București	93
„	168. *Penticostar*	„	Blaj	93
„	169. *Triod*	„	„	94
„	170. Grigore Maior, *Instrucții la moartea Mariei Thereza*	„	Blaj	94
(1780-88)	171. *Rugăciuni pentru împărat și ostași*	„	(Blaj)	94
„	172. *Rugăciuni în vreme de război* . .	„	„	94
(1781)	173. *Carte de blestem contra celor cari fac lux*	„	(Iași)	94
„	174. Filaret, *Encirlică protopopilor* . .	„	(Râmnic)	95
1782	175. *Antologhion*	„	București	96
„	176. *Octoih*	„	Râmnic	96
„	177. *Patenș de toleranță*	„	Blaj	96, 160
(1783)	178. *Ceasoslov*	„	(București)	96
1783	179. *Octoih*	„	Blaj	96
„	180. *Psaltire*	„	Râmnic	96, 160
1784	181. *Apostol*	„	„	96
„	182. *Cuvântare despre taina preoției* .	„	Viena	97, 160
„	183. *Triod*	„	Râmnic	97
(1784)	184. *Înștiințare pentru reglementarea regimului iobagilor*	„	Blaj	97
1784	185. *Pentru slobozenia negustorici* . .	„	„	97
„	186 *Poruncă răsculaților români* . . .	„	Sibiu	98
„	187. *A doua poruncă răsculaților români*	„	„	98
„	188 *A treia poruncă răsculaților români*	„	„	98
„	189. *A patra poruncă răsculaților români*	„	„	98
„	190. *Rânduiala cea nouă a vămilor*	„	Viena	98
(1785)	191. Ioan, Gura-de-aur, *Cuvânt la Duminica pogorîrei Sf. Duh*	„	?	98
1785	192. *Învățătură pentru recensământ*	„	Sibiu	99
(1786)	193. *Învățătură despre strămutare* . .	„	„	99
1785	194. *Rânduiala pentru reglementarea iobăgiei*	„	„	99
„	195. *Ponturi pentru pedeapsa dezertorilor*	„	„	99
1786	196. *Antologhion*	„	Râmnic	99
„	197. *Penticostar*	„	Blaj	100
„	198. Iosif II, *Rânduiala căsătoriilor* . .	„	Sibiu	100
„	199. Iosif II, *Rânduiala divorțurilor* .	„	„	100
„	200. Leon, *Pastorală*	„	[Iași]	101
„	201. *Pentru ținerea sărbătorilor* . . .	„	Blaj	101
„	202. *Povățuire*	„	Sibiu	101
„	203 *Pravilă*	nemț. și rom.	Lemberg	101
1787	204. *Întrebări și răspunsuri*	românește	Iași	101
„	205. *Liturghie*	„	București	101
„	206. *Psaltire*	„	Râmnic	102
„	207. *Circulară pentru strângerea birurilor*	„	Sibiu	102
(1787)	208. *Decretumŭ cu diferite rânduiale* .	„	(Sibiu)	102

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

Anul	CARTEA	Limba	Locul	Pag.
1787	209. *Învățătură împotriva călcezii oilor*	românește	Sibiu	102
(1787)	210. Ioan Bob, *Înștiințare despre sărbătorile anului*	„	Blaj	102
1787	211. Iosif II, *Instrucții*	„	Sibiu	102
1788	212. *Octoih*	„	Râmnic	103
„	213. Budelko, Doctorul, *Cuprinderea meșteșugurilor*	„	Sibiu	103
„	214. Iosif II, *Pravila cerșetorilor* . . .	„	„	103
„	215. *Înștiințare poruncitoare*	„	„	103
„	216. *Învățătură pentru cvitanții* . . .	„	„	103
(1788)	217. *Înștiințare*	„	(Sibiu)	104
1788	218. *Măsuri contra incendiilor*	„	Sibiu	104
„	219. *Vestire pentru importul lulelelor*	„	„	104
„	220. *Vestire pentru urmărirea a doi soldați hoți*	„	„	104
1789	221. *Aritmetică*	rom. și nemț.	„	104
„	222. Dimitrie Cantemir, *Descrierea Moldovei*, trad. de Vasilie Levșin . .	rusește	Moscova	105
„	223. *Evhologhion*	românește	Blaj	106
„	224. *Orânduiala paraclisurilor împărătești*	„	(Iași)	106
„	225. Mihail Strilbițchi, *De-ale casii vorbe ruseți și moldovenești*	rus. și rom.	Iași	107
„	226. *Ceaslov*	rusește	„	107
„	227. *Circulară*	românește	Sibiu	107
„	228. *Înștiințare*	„	„	107
„	229. *Rânduiala pădurilor Ardealului*	„	„	107
„	230. *Rânduiala conscripției chiriilor*	„	„	107
„	231. *Regulamentul decorațiilor*	„	?	108
„	232. *Vestire*	„	Sibiu	108
1790	233. *Octoih*	„	Iași	108
„	234. *Instrucții privind cărăușia* . . .	„	Cluj	108
(1790–92)	235. *Protocol al nou născuților*	„	(Sibiu)	108
1791	236. *Circulară*	nemț. și rom.	Lemberg	108
1792	237. *Bucvar*	românește	Dubasari	108
„	238. *Iertare dezertorilor*	„	Cluj	109
„	239. *Rânduieli românești vechi privind oieritul*	„	„	109
1793	240. Molnar Ioan, *Paraenesis ad auditores chirurgiae*	latinește	„	109
(1793)	241. *Psaltire*	românește	Râmnic	109
1793	242. *Îndatoririle slugilor către stăpâni*	„	Cluj	109
„	243. *Protocol al răposaților*	„	Viena	110
(1794)	244. *Ceaslov*	„	(Sibiu)	110
1794	245. *Molitvenic*	„	Iași	110
(1794)	246. Iacov, *Instrucțiuni preoților* . . .	„	(Iași)	110
1795	247. *Poezii noua*	„	?	111
„	248. Molnar I., *Economia stupilor* .	„	Viena	111
„	249. Francisc II, *Ordin de pedepsire* .	„	Sibiu	111
„	250. *Măsuri contra tâlharilor*	„	Cluj	111
1796	251. *Liturghie*	„	București	111

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

Anul	C A R T E A	Limba	L o c u l	Pag.
1796	252. *Iertare dezertorilor*	românește	Cluj	111
(1796-1803)	253. Veniamin Costachi, *Ponturi cum să cade a petrece preoții*	„	(Iași)	112
1797	254. *Catavasier*	„	Blaj	112
„	255. *Catehism mic*	„	Sibiu	112
„	256. *Punctumuri îndreptătoare*	„	(Cluj)	112
„	257. *Iertare dezertorilor*	„	Cluj	112
1798	258. *Inceputurile istoriei de obște* . . .	„	Sibiu	112
„	259. D. N. Darvari, *Introducere în limba elină*	greceşte	Viena	113
	260. Ioan Bobb, *Cuvânt la Duminica Floriilor*	românește	(Blaj)	113
1799	261. *Culegere a multor rugăciuni* . . .	„	Buda	114
	262. *Inștiințare* (Offitialis)	„	Cluj	114
1800	263. *Bucvar*	„	Movilău	115
„	264. *Cântecul celui ce boleaște de dragoste*	„	(Buda)	115
„	265. *Strastnic*	„	Blaj	115
„	266. *Iertare dezertorilor*	„	Sibiu	116
„	267. *Inștiințare* («Aruncare»)	„	Cluj	116
„	268. *Ordonanță despre cătănie*	„	Sibiu	116
1801	269. *Apostol*	„	Blaj	116
„	270. *Povețuire sau ducere de mână* . .	„	Buda	116
„	271. *Iertare dezertorilor*	„	Sibiu	116
1802	272. *Ceaslov*	„	?	117
„	273. *Psaltire*	„	Buda	117
„	274. *Esopia*	„	Sibiu	117
„	275. *Stihuri către Hagi Const. Popp* .	„	(Sibiu)	117
„	276. *Invățătura celor ce dau porții* . .	„	Sibiu	118
„	277. *Patenș împărătesc monetar* . . .	„	„	118
„	278. *Patenș împărătesc monetar* . . .	„	„	118
„	279. *Patenș împărătesc monetar* . . .	„	„	118
„	280. *Patenș monetar al Guberniumului*	„	(Cluj)	118
„	281. *Tarif vamal*	„	Sibiu	118
(1803)	282. *Acatist*	„	(Sibiu)	118
1803	283. *Bucoavnă*	„	Sibiu	119, 161
„	284. *Ode... domino Ioanni Bob...* . . .	„	Cluj	119, 161
„	285. *Apel pentru ajutorarea orașului Ems*	„	Sibiu	119
„	286. Francisc II, *Carte de tocmeala tisturilor*	„	(Sibiu)	119
(1803)	287. Francisc II, *Rânduială despre neutralitate*	„	„	119
1803	288. *Orânduială*	„	„	119
„	289. *Patenș împăratesc monetar* . . .	„	Sibiu	119
„	290. *Proscomidia Sf. Liturghii*	„	Sibiu sau Blaj	120
1804	291. *Invățătură despre sămănarea inului*	nemț. și rom.	Lwów	120
„	292. *Triod*	„	Blaj	120
„	293. *Instrucție pentru pedepsirea furătorilor de sare*	„	?	120

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

Anul	C A R T E A	Limba	L o c u l	Pag.
1804	294. Iosif II, *Înștiințare despre reglementarea sărbătorilor la Uniți și Neuniți*	românește	(Blaj)	120
„	295. Mitrovschi, *Înștiințare cătanelor îmbătrânite*	„	Sibiu	121
„	296. Veniamin, *Pastorală în post* . . .	„	(Iași)	121
(1805-6)	297. *Meșteșugul zidirii și al stingerii focului*	„	(Blaj)	121
1805	298. *Onomasticon... principis Iosif* . .	„	Buda	122, 161
„	299. Polizois Kontos, *Imn lui Const. Alexandru Ypsilanti Voevod* . . .	grecește	Viena	122
(1805)	300. Meletie, *Înștiințare despre cărți tipărite în Ardeal*	românește	(Iași)	122
1805	301. *Măsuri pentru ferirea de boale contagioase*	„	?	123
„	302. *Pentru ultuirea vărsatului*	„	(Sibiu)	123
„	303. *Ponturi pentru iertarea dezertorilor*	„	„	124
„	304. *Rugăciune în vreme de foamete și de război*	„	„	124
1806	305. Aaron Vasilie, *Versuri veselitoare la zioa numelui... lui Ioann Bobb*	„	Sibiu	124
„	306. Aaron Vasilie, *Versuri veselitoare la zioa numelui... lui Ioann Bobb*	„	„	124
„	307. *Istoria bibliicească*	„	Buda	125
(1806-12)	308. *Pentru biruința asupra soprotivnicilor*	„	?	125
1806	308 a. Caragea, Ioan Nicolae Const., *Gramatica limbei franceze*	grecește	Viena	125, 161
„	309. Baronul Ioachim Bedeus v. Schaarberg, *Luminate învățături* . .	românește	Cluj)	125
„	310. Carol, General al Oastelor imparățești, *Iertare dezertorilor* . .	„	Sibiu	125
„	311. Francisc al II-lea, Impar. Austriei *Proclamație*	„	„	125
„	312. Iacov, Mitr. Moldovei, *Pastorala*	„	Iași	125
„	313. *Înștiințare*	„	(Blaj)	126
1807	314. *Paraclisul Născătórei de Dumnezeu*	„	Brașov	126
„	315. *Liturghii*	„	Sibiu	126
„	316. *Mineiu pe luna Martie*	„	Buda	126
„	317. *Vieața și pildele lui Esop*	„	Sibiu	126
„	318. *Învățături*	„	(Sibiu)	127
„	319. *Patenș monetar*	„	?	127
1808	320. *Bucoavnă*	„	Buda	127
„	321. *Catavasier*	„	Sibiu	127
„	322. Anton de Marki, *Estract din Gramatica germano-română*	nemțește	Cernauți	128
„	323. Vasilie Popp, *Elegia.. Carolo Mihaeli Moger*	latinește	Cluj	128
„	324. Vasilie Popp, *Elegia ... Georgio Banffi*	„	„	128
„	325. *Psaltire*	românește	Blaj	129

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

Anul	CARTEA	Limba	Locul	Pag.
1808	326. Francisc I. Impăratul Austriei. *Orânduială despre batalioanele de graniță*	nemț. și rom.	(Sibiu)	129
„	327. *Poruncă către toți proestoșii mănăstirilor*	românește	Iași	129
1809	328. Ion Demian. *Tableau géographique*	franțuzește	Paris	129
„	329. Győrfy Andreas. *Ad Sabbam Tököly*	rom. și lat.	Buda	129
„	330. *Insemnarea puselor înainte învățături*	românește	„	130
„	331. Vasilie Popp. *Elegia ... Emerico Wass*	latinește	Cluj	130
„	332. Vasile Ţintilă. *Calendariu*	românește	Cernauți	130
1810	333. *Insemnarea puselor înainte învățături*	„	Buda	130
„	334. Vasilie Popp. *Elegia ad inclytos status*	latinește	Cluj	131
„	335. *Circulară pentru impozitul pe moșteniri*	nemț. și rom.	Lemberg	131
„	336. *Circulară*	„	„	131
„	337. *Circulară*	„	„	131
„	338. *Circulare monetare*	românește	?	131
„	339. Francisc I. *Patent pentru impozitul pe moșteniri*	nemț. și rom.	(Lemberg)	132
„	340. Nectarie, Episc. Râmnicului. *Carte de diaconie*	românește	Râmnic	132
1811	341. Barac Ion. *Gratulație prea-o-sfinției-titului domn Vasile Moga. episcopul neunit*	„	Brașov	132, 162
„	342. *Bucoavnă*	„	„	132
„	343. *Ceasoslov*	„	„	132
„	344. *Ceaslov*	„	Buda	132
„	345. *Octoih*	„	Iași	133
„	346. Rozsa Georg.. Const.. *Oratio de praestantia praxeos medicae rationalis*	latinește	Viena	133. 162
„	347. *Voroavă de tâlcuirea Sf. Apostoli*	românește	Neamț	133
„	348. *Circulare monetare*	„	?	133
„	349. *Circulară monetară*	„	„	133
„	350. *Circulară monetară*	„	„	133
„	351. *Circulară monetară*	„	„	133
„	352. *Circulară monetară*	„	„	133
„	353. *Circulară monetară*	„	„	133
„	354. *Circulară monetară*	„	„	133
„	355. *Circulară*	nemț. și rom.	Lemberg	133
„	356. *Protocolum al botezaților*	românește	Sibiu	134
„	357. *Protocolum al căsătoriților* . . .	„	„	134
„	358. *Protocolum al morților*	„	„	134
„	359. Vasile Ţintila. *Calendar*	„	Cernauți	134
1812	360. *Apostol*	„	Blaj	134
„	361. *Calendar pe anul 1812*	„	Buda	135

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

Anul	C A R T E A	Limba	L o c u l	Pag.
1812	362. *Psaltire*	românește	(Sibiu)	135
„	363. *Circulară monetară*	„	?	135
„	364. *Circulară monetară*	„	„	135
„	365. *Circulară monetară*	„	„	135
„	366. *Regulament silvic*	„	„	135
„	367. Vasile Țintila, *Calendar*	„	Cernăuți	135
1813	368. Vasile Țintilă, Neu Haus-Kalender	nemțește	„	136
„	369. Const. Diaconovici-Loga, *Caractere caligrafice*	românește	(Buda ?)	136
„	370. Vasilie Popp, *Elegia de laudibus Medicinae*	latinește	Viena	136
„	371. *Circulară în privința oicrilor* . .	românește	?	137
„	372. Francisc I, Impăr. Austriei, *Rânduială spre alcătuirea unui înainte primitoriu funduș*	„	„	137
„	373. Francisc I, Impar. Austriei, *Circulară monetară*	„	„	137
„	374. Francisc I, Impar. Austriei, *Rânduială nouă în privința loteriei* .	„	„	137, 162
„	375. Peter, Graf v. Goes, *Apel adresat Bucovinenilor*	nemț. și rom.	Lemberg	137
„	376. *Gramote, ucazuri și broșuri* . . .	românește	(Chișinău)	138
„	377. *Indemnuri pentru vindecarea boalelor*	„	Sibiu	138
„	378. *Sfaturi contra ciumei*	„	?	138
„	379. Daniil Vlahovici, Episc. Bucovinei, *Pastoralnică scrisoare* . . .	„	Cernauți	138
1814	380. *Bucoavnă*	„	Buda	138
„	381. *Bucoavnă*	rom. și rus.	Chișinau	138
„	382. *Ceasoslov*	românește	Râmnic	139
„	383. Vasilie Popp, *Elegia Francisco primo*	latinește	Viena	139
„	384. Samuil Klein (Micu), *Prospect pentru dicționar*	„	Buda	139
„	385. Alexandru I, Impar. Rusiei, *Manifest de încheierea păcii cu Franța*	românește	Chișinău	141
„	386. Alexandru I, Impăr. Rusiei, *Ucaz la sfârșitul razboiului franco-rus*	„	„	141
„	387. *Apel pentru ridicarea unui monument Țarului Alexandru I* . . .	„	„	141
„	388. Francisc I, Impar. Austriei, *Pentru ferirea pricinilor între morari* .	nemț. și rom.	Lemberg	142
„	389. *Ponturi pentru iertarea dezertorilor*	românește	(Sibiu)	142
„	390. *Rânduială pentru altoirea contra vărsatului*	„	?	142
„	391. Vasile Țintilă, *Calendar*	„	Cernauți	142
„	392. Vasile Țintila, *Calendar veșnic*	„	„	142
„	393. *Ucaz de rugăciuni pentru izbăvirea Bisericii și a Rusiei de năvălirea Gallilor*	„	Chișinau	143

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

Anul	C A R T E A	Limba	L o c u l	Pag.
1815	394. *Bucoavnă*	rus. şi rom.	Chişinău	143
„	395. *Ceaslov*	româneşte	(Râmnic)	143
„	396. *Molebnic*	„	Chişinău	144
„	397. Const. Vardalah, *Arta retoricei*	greceşte	Viena	144
„	398. Alexandru I, Impăr. Rusiei, *Manifest de începerea războiului*	româneşte	Chişinău	145
„	399. Alexandru I, Impăr. Rusiei, *Manifest la logodna marei cneghine Ecaterina Pavlovna*	„	S. Petersburg	145
„	400. *Descrierea plantei «Pită tătărască»*	„	?	145
„	401. Ivan Marcovici Garting, Ocârmuitorul Basarabiei, *Scrisoare adresată Mitropolitului Gavril Bănulescu*	„	Chişinău	145
„	402. Gavriil Bănulescu-Bodoni, Mitr. Basarabiei, *Sfaturi pentru trimiterea copiilor la seminar*	„		145
„	403. *Învăţături despre cultura cartofilor*	„	?	145
„	404. Ivan Marcovici Garting, Ocârm. Basarabiei, *Scrisori pentru repaosul duminical*	„	Chişinau	145
„	405. Samuil Pataki, Dr., *Despre ciumă*	„	[Cluj]	145
„	406. *Ucaz pentru adăogirea titlului de „Ţarul Polşei“*	„	(Chişinau)	145
1816	407. *Calendar*	„	(Sibiu)	146
„	408. *Catihisis mic*	„	Buda	146
„	409. *Învăţătură pentru ultuirea vărsatului*	„	Chişinău	146
„	410. *Pravila căsătoriei*	„	Cernăuţi	146
„	411. *Prohodul Mântuitorului Hristos* .	„	Buzău	147
„	412. *Psaltire*	„	Braşov	147
„	413. *Psaltire*	„	Mănăst. Neamţ	147
„	414. *Actul Sfintei Alianţe*	„	Chişinău	147
„	415. Alexandru I, Impăr. Rusiei, *Ordin de numirea unui împuternicit în Basarabia*	„	„	148
„	416. Bahmetev, Imputernicitul Basarabiei, *Înştiinţare*	rus. şi rom.	„	148
„	417. *Circulară pentru ajutorarea invalizilor de război*	româneşte	?	148
„	418. *Formă de ectenii* (pentru Cneghina Ecaterina Pavlovna)	„	(Chişinău)	148
„	419. Gavriil Banulescu-Bodoni, Mitrop. Basarabiei, *Pastorală pentru depunerea jurământului*	rus. şi rom.	„	148
„	420. Gavriil Bănulescu-Bodoni, Mitrop. Basarabiei, *Apel pentru depunerea jurământului*	„	Chişinău	148
„	421. *Îndreptare despre folosinţa ghindei*	româneşte	?	149
„	422. *Polihronismos*	„	(Chişinău)	149
1817	423 *Calendar*	„	Buda	149

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

Anul	C A R T E A	Limba	L o c u l	Pag.
1817	424. *Carte de rugăciuni*	românește	Buda	149
„	425. *Adăogire către Tablile Inalteloru Prăznuirĭ*	„	(Chișinău)	149
1818	426. *Indreptare pentru trecerea vitelor*	„	[Cluj]	150
„	427. *Pravilele pentru rânduĭala scoaterii sării*	rus. și rom.	(Chișinau)	150
1819	428. Alexandru I, Impăr. Rusiei, *Manifest despre nașterea Mariei, fiica Cneazului Nicolai Pavlovici* . . .	românește	S. Petersburg	150
„	429. *Formă la ectenii*	„	Chișinău	150
„	430. *Instrucție pentru magistratualiști* .	„	?	150
1820	431. *Rânduiala cântării celor 12 psalmi deosebi*	„	București	150
„	432. Gheorghe Kleobul, *Manual despre metoda alilodidactică*	grecește	Iași	150
„	433. Balmetev, Guver. Basarabiei, *Dispoziții pentru alegerea deputaților*	rus. și rom.	(Chișinău)	151
„	434. *Formă la ectenii*	românește	Chișinau	151
1821	435. *Adunare a stambelor Sf. Evanghelii*	„	Man. Neamțului	151
„	436. *Apel pentru ajutorarea pribegilor crești ni*	ruș. și rom.	(Chișinău)	151
1822	437. *Formă la ectenii*	românește	Chișinau	151
„	438. Hâncu Iacov și Teodor Bobeica, *Table lancasteriene moldovenești*	„	(Chișinau)	152
„	439. *Proscomidiia Sfinteĭ Liturghii* . .	„	Chișinau	152
1823	440. *Octoih*	„	Cernauți	152
„	441. Alexandru I, Impăr. Rusiei, *Manifest pentru logodnă*	„	Chișinau	152
„	442. Alexandru I, Impăr. Rusiei, *Manifest și actul Sfintei Alianțe* . .	„	„	152
„	443. Dimitrie, Mitr. Basarabiei, *Pastorală pentru înființarea școalelor lancasteriene*	rus. și rom.	„	152
„	444. *Instrucții pentru metricile și vedomostiile de ispovedanie*	românește	„	152
„	445. *Inștiințare despre așăzarea soroacelor de apelație*	rus. și rom.	„	152
„	446. *Patent împotriva schimosirii trupului*	românește	[Cluj]	152
1824	447. *Hrisovul lui Alex. Mavrocordat* .	rus. și rom.	(Chișinău)	153
„	448. *Indreptare despre modul ținerii de contumacie*	rom. și ung.	?	153
„	449. *Pravile pentru dezrădăcinarea faptelor rele*	românește	(Chișinau)	153
1825	450. *Ceaslov*	„	București	153
„	451. *Schematismus... cleri dioecesis Magno-Varadinensis graeci ritus catholicorum*	rom. și lat.	Oradea-Mare	153, 162
„	452. *Adăogire la tabla împărăteștilor zile*	românește	Chișinău	153
„	453—455. *Formă la ectenii*	„	„	153, 154
„	456. *Inștiințare despre schimbări fiscale*	rus. și rom.	(Chișinau)	154

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

Anul	C A R T E A	Limba	L o c u l	Pag.
?	457. Nicolae I, Impăr. Rusiei, *Manifest de iertarea şi uşurarea pedepselor şi a dărilor*	rus. şi rom.	(Chişinău)	154
1826	458. *Bucoavnă*	românește	(Bucureşti)	154
„	459. Paladi T., *Abecedar lancasterian* .	„	Bucureşti	154
„	460. *Strastnic*	„	Buda	154
„	461. *Afiş pentru reprezentaţie de scamatorie*	„	Iaşi	154
„	462. *Inştiinţare pentru organizarea ocolaşilor*	rus. şi rom.	(Chişinău)	155
„	463. Nicolae I, Impăr. Rusiei, *Desmințire de svonuri*	românește	Petersburg	155
„	464. Nicolae I, Impăr. Rusiei, *Inştiinţare despre succesiunea tronului* .	„	Moscova	155
„	465. *Polihronismos*	„	Chişinău	155
1827	466. Molnar Iosephi, *Betrachtungen über die vereinigte allgemeine Versorgungsanstalt*	nemţeşte	Viena	155
„	467. *Formă la ectenii şi adăogire la tabla împărăteştilor praznice* . .	românește	Chişinău	155
„	468. *Molitvă la îngrozirea de foamete* .	rus. şi rom.	(Chişinău)	156
„	469. Nicolae I, Impăr. Rusiei, *Manifest la naşterea fiului Constantin* . . .	românește	Petersburg	156
1828	470. *Ceasoslov*	„	Bucureşti	156
„	471. *Arătare pentru rânduirea recensământului*	rom. şi rus.	(Chişinău)	156
„	472. *Instrucţie contra ciumei la vite*	rus. şi rom.	„	156
„	473. *Inştiinţare pentru guberniile declarate sub stare militară*	„	„	156
„	474. *Inştiinţare*	românește	„	156
„	475. Nicolae I, Imp. Rusiei, *Inştiinţare despre moartea mamei sale* . . .	„	Petersburg	156
„	476. *Ucaz pentru curmarea fugăritului*	rus. şi rom.	(Chişinau)	157
„	477. Mihail Voronţov, Imputern. Basarabiei, *Inştiintare despre ciumă*	„	„	157
?	478. Mih. Voronţov, *Inştiinţare pentru uşurarea şi plata dărilor*	„	„	157
1829	479. *Psaltire*	românește	Bucureşti	157
„	480. *Inştiinţare pentru ciumă*	„	(Chişinău)	157
„	481. *Inştiinţare despre trecerea armatei ruseşti peste Balcani*	„	„	157
„	482. *Pravili pentru dizrădecinarea crâcimăriei*	rus. şi rom.	„	157
„	483. *Ucaz pentru înfiinţarea iarmaroculuí de Sf. Dumitru*	„	„	157
1830	484. *Ceaslov*	românește	(Sibiu)	158
„	485. Moise Noac, *Heroicon acrostichiochonicum Alexandro ab Hohenlohe*	latinește	Oradea-Mare	158
„	486. *Schematismus... cleri dioecesis Magno-Varadinensis graeci ritus catholicorum*	rom. şi lat.	„	158, 162

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

Anul	CARTEA	Limba	Locul	Pag.
1830	487. *Înştiinţare despre curăţirea Basarabiei*	româneşte	Chişinău	158
„	488. *Istoria sfinţirii M-rii Neamţului* şi *Istoria Sfintei Icoane a Maicii Domnului*	rom. şi sârb.	(Măn. Neamţul)	158
„	489 Sf. Sinod, *Ucaz pentru vârsta tinerilor cununaţi*	rus. şi rom	(Chişinău)	159
	II. INDREPTĂRI			
1510	2. *Octoih*, tipărit de Macarie	slavoneşte	(Târgovişte)	165
1512	3. *Evangheliar*, tipărit de Macarie . .	„	„	167
1547	7—8. *Apostol*, tipărit de D. Liubavič	„	Târgovişte	167
1558	9. *Triod-Penticostar*, tip. de Coresi	„	„	167
1561	10. *Evangheliar*, tipărit de Coresi .	româneşte	Braşov	169
1563	12. *Apostol*, tipărit de Coresi	„	(Braşov)	169
1564	13. *Tâlcul evangheliilor* şi *Molitvenicul*, tipărite de Coresi	„	„	170
1569	15. *Sbornicul*, part. a 2-a, tip. de Coresi	slavoneşte	„	171
1570	16. *Psaltire*, tip. de Coresi	româneşte	„	171
1574	17. *Octoih*, tip. de Coresi	slavoneşte	„	171
1578	21. *Triod*, tipărit de diaconul Coresi .	„	„	172
„	22. *Octoih mic*	„	?	172
1579	23. *Evangheliar*, de Coresi şi Mănăilă	„	„	172
1580	25. *Evangheliar*, (tip. de Lorinţ?) . . .	slav. şi rom.	(Braşov)	172
„	27. *Octoih mic*, (tip. de Lorinţ?) . . .	româneşte	(Alba-Iulia)	173
„	28. *Sbornic*, tip. de diaconul Coresi . .	slavoneşte	Sas-Sebeş	173
?	29. *Evanghelie cu învăţătură*, de Coresi	româneşte	Braşov	174
1582	30. *Palia*, tip. de Şerban şi Marien .	„	Oraştie	174
1635	35. *Molitvenic*	slavoneşte	Câmpulung	181
1638	37. *Psaltire*, tip. de Ieromonah Ştefan din Ohrida	„	(Govora)	188
1640	38. *Catehism calvinesc*	româneşte	(Alba-Iulia)	188
„	39. *Pravila*	„	Govora	189
1642	42. *Evanghelie învăţătoare*	„	„	189
„	43 *Învăţături*	„	Câmpulung	189
1643	44. *Antologhion*	slavoneşte	„	189
„	45. *Carte de învăţătură*	româneşte	Iaşi	190
1644	46. *Evanghelie învăţătoare*	„	Man. Dealului	190
1645	48. Varlaam, *Răspunsul împotriva Catehismului calvinesc*	„	(Man. Dealului?)	190
1647	52. Thomas a Kempis, *Imitarea lui Christos*, trad. din latineşte de Udrişte Năsturel	slavoneşte	Man. Dealului	194
1649	55—56. *Triod-Penticostar*	„	Târgovişte	200
1652	61. *Indreptarea legii*	româneşte	„	201
„	62. *Târnosanie*	„	„	201
1656	64. *Catehismul calvinesc*	„	(Alba-Iulia)	201
1673	65—66. Dosoftei, *Psaltirea în versuri* şi *Acatistul Maicii Domnului* . . .	„	Uniev	202
1677	67. Pilutio, *Catechismul creştinesc* . . .	„	Roma	202

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

Anul	C A R T E A	Limba	L o c u l	Pag.
1678	68. *Cheia înțelesului*	românește	București	202
1679	69. Dosofteiu, *Dumnezeiasca Liturghie*	„	Iași	202
1681	72. Dosofteiu, *Molitvenic de 'nțăles* .	„	„	203
1682	73. Dosofteiu, *Viețile Svinților*	„	„	204
1683	77. Dosofteiu, *Liturghie și Rugăciuni*	„	„	204
„	79. Dosofteiu, *Parimiile*	„	„	204
„	80. *Sicriul de aur*	„	Sas-Sebeș	205
„	81. Simeon, Arhiepisc. Tesalonicului *In contra eresiilor*	grecește	Iași	206
1685	82. *Cărare pe scurt*	românește	Belgrad	206
„	83. *Slujba Sfinților martiri Serghiu și Bachu*	grecește	Iași	206
1687	84. *Ceasloveță*	românește	Belgrad	206
1688	86. *Biblia*	„	București	206
1689	88. *Poveste la 40 de mucenici*	„	Alba-Iulia	207
1690	89. Maxim Peloponezianul, *Manual în contra schismei Papistașilor* . . .	grecește	București	207
„	90. Meletie Sirigul, *Întâmpinarea la principiile catolice și la chestiunile lui Ciril Lucaris*	„	„	207
1696	101. *Ciasloveț*	românește	Sibiu	207
„	102. *Orânduiala slujbei S-lor Constantin și Elena*	slav. și rom.	Snagov	208
1697	104. *Tâlcuirea Liturghiei*	românește	Iași	208
„	106. *Antologhion* tip. de Antim Ivireanu	grecește	Snagov	209
1698	111. *Mineiul*, tip. de Episcopul Mitrofan	românește	Buzău	209
1699	113. *Bucoavnă*	„	Belgrad (Ardeal)	209
„	114. *Carte sau lumină*	„	Snagov	210
„	116. *Molitvenic*	„	Buzău	210
„	117. *Mărturisirea credinței ortodoxe* .	grecește	Snagov	211
1700	118. *Învățături creștinești*	românește	„	213
1701	125. *Psaltire*	„	Buzău	213
„	128. Ștefan Brâncoveanu, *Cuvânt panegiric la martirul Ștefan* . . .	grecește	București	213
„	129. Ioan Comnen, *Proschinitarul Sfântului Munte*	„	Snagov	213
„	130. *Liturghier*	grec.și arăb.	„	215
(1702)	131. *Învățătură de șapte taine*	românește	(Buzau)	215
1702	132. *Liturghie*	„	Buzău	216
„	133. Paul Baranyi, *Pânea pruncilor*	„	(Alba-Iulia)	216
„	134. *Slujba cuvioasei Matrona Hiopolita*	grecește	(București)	217
„	135. Ștefan Brâncoveanu, *Cuvânt panegiric la martirul Ștefan*, ed. II	„	București	217
„	136. Hrisant Patriarhul Ierusalimului, *Despre preoție*	„	(București)	217
„	137. *Ceaslov*	grec.și arab.	București	218
1703	138. Canisius, *Catechism*, tradus de G. Buitul	românește	Cluj	218
„	139. *Noul Testament*	„	București	322
„	142. Ștefan Brâncoveanu, *Cuvânt panegiric la Adormirea Născătoarei*	grecește	(București)	218

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

Anul	CARTEA	Limba	Locul	Pag.
1703	143. *Ceaslov*	slav. şi rom.	(Bucureşti)	218
1704	144. *Apostol*	româneşte	Buzău	219
„	145. Radu Brâncoveanu, *Cuvântare la patima cea mântuitoare*	greceşte	Bucureşti	219
1705	147. *Antologhion*	româneşte	Râmnic	219
„	148. *Slujba Sf. Visarion, episc. Larissei*	greceşte	Bucureşti	219
1706	150. *Slujba Născătoarei de Dumnezeu*	slav. şi rom.	Râmnic	219
„	150$_1$. *Molitvenic*	româneşte	„	220
„	151. *Octoih*	„	„	220
„	152. Gheorghe Maiota, *Cuvânt la Patima Domnului*	greceşte	„	221
„	153. Radu Brâncoveanu, *Cuvânt panegiric la Sf. Nicolae*	„	„	221
„	154. *Psaltire*	arăbeşte	Alep	222
1710	159. *Slujba Sfintei Ecaterina şi Proschinitarul Muntelui Sinai*	greceşte	Târgovişte	222
„	160. *Panoplia dogmatică*	„	„	223
1712	162. *Octoih*	româneşte	„	223
1713	166. *Maxime filosofice*	greceşte	„	223
1715	170. *Ceaslov*, trad. de Antim Ivireanu .	româneşte	„	223
„	172. Antim Ivireanu, *Sfătuiri creştine-politice*	greceşte	Bucureşti	224
„	173. Chrisant, *Despre oficii, clerici...*	„	Târgovişte	224
„	175. Dositeiu, *Istoria Patriarhilor Ierusalimului*	„	Bucureşti	224
1716	176. Al. Mavrocordat, *Istoria sfântă* .	„	„	224
1723	183. *Acolutia sfinţilor Neofit şi Maxim*	„	„	224
1724	185. Damaschin, Episcop. Râmnicului *Învăţături pentru şapte taine* . .	româneşte	Râmnic	224
1725	186. *Psaltire*	„	„	225
1724	188. N. Mavrocordat, *Despre datorii*	grec. şi lat.	Londra	225
1726	189. *Antologhion*	slav. şi rom.	Iaşi	225
„	190. *Catechismuş*	româneşte	Sâmbata-Mare	225
„	193. *Intâia învăţătură pentru tineri* ed. I	slav. şi rom.	Râmnic	233
1728	196. *Liturghie*	româneşte	Bucureşti	233
„	198. Hrisant, Patriarhul Ierusalimului, *Manual despre superioritatea Ierusalimului şi a Sfânt. Mormânt*	greceşte	Ierusalim	234
1731	201. *Ceaslov*	slav. şi rom.	Bucureşti (?)	235
„	202. *Octoih*, ed. II	româneşte	Bucureşti	235
1732	206. *Învăţătură preoţilor pe scurt de şapte taine*	„	Iaşi	235
1733	207. *Calendarul* lui Petcu Şoanul .	„	Braşov	237
1734-5	209. D. Cantemir, *Istoria Imperiului Otoman*, trad. de N. Tindal . . .	englezeşte	Londra	237
1735	211. *Psaltire*	slav. şi rom.	Bucureşti	238
1736	213. *Octoih*	româneşte	„	238
1741	218 Antim, *Învăţătură bisericească*, ed. II	„	„	238
„	220. *Liturghie*, ed. II	„	„	238
„	221. *Molitvenic*	„	„	239

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

Anul	CARTEA	Limba	Locul	Pag.
1743	228. *Acatistul Născătoarei de Dumnezeu*	românește	Buzău	239
„	230. *Apostol*	„	„	239
„	234. *Psaltire*	„	Iași	240
1744	235. *Bucoavnă*, ed. II	„	Cluj	240
„	236. *Catavasier*	„	Rădăuți	240
1745	240. *Ceaslov*	„	Râmnic	241
„	243. *Liturghia Sf. Ioan Gură-de-aur* .	„	Rădăuți	242
1746	247. *Învățătură pentru șapte taine* . .	„	Râmnic	242
„	250. *Psaltire*	„	„	242
1747	252. *Catavasier*	rom., grec., slav.	„	242
1747	261. *Triod*	românește	București	243
1748	264. *Psaltire*	„	„	243
1749	270. *Preoția*	„	Râmnic	243
„	271. *Prescurtare de rugăciuni din Psaltire*	grecește	București	243
1750	273. *Catavasier*, ed. II	rom., grec., slav.	Râmnic	244
„	276. *Floarea adevărului*	românește	Blaj	244
„	277. *Octoih*	„	Râmnic	244
1752	281. *Antologhion*	„	„	245
1753	287. *Catehis mare*	„	Blaj	245
„	290. *Strastnic*	„	„	245
1754	291. *Molitvenic*	„	Iași	247
1755	293. *Antologhion*	„	„	247
1756	296. *Apostol*	„	„	247
„	299. *Învățătură creștinească*, ed. III-a .	„	Blaj	247
„	301. *Psaltire*	„	București	248
1758	310. Ambrosius Marlianus, *Teatru politic*, trad. de N. Mavrocordat . .	grecește	Lipsca	248
1759	313. *Liturghie*	românește	Iași	248
1760	321. Nil, Arhiepiscopul Solunului, *Carte sau Lumină*	„	Râmnic	249
„	322. *Octoih*	„	Blaj	249
1761	325. P. P. Aaron, *Epistola consolatoria*	„	„	249
1763	331. *Acatistiariu*	„	„	249
„	332. *Ceasoslov*	„	Iași	249
„	333. Joannis Damasceni, *Opera philosophica et theologica*...	latinește	Blaj	250 322
1764	337. *Molitvenic*	românește	București	250
„	339. *Psaltire*	„	Blaj	250
1766	345. *Antologhion*	„	Râmnic	251
„	346. *Orologhion*	„	Blaj	251
1767	348. *Apostol*	„	„	251
„	350. *Liturghii*	„	Râmnic	251
„	352. *Psaltire*	„	Buzău	251
1769	364. *Catavasier*, ed. II	„	Blaj	251
1768	366. *Liturghie*	„	Buzău	252
„	367. *Triod*	„	București	252
1770	371. *Octoih*	„	Blaj	252
„	372. Petru Rumianțov, *Proclamație* .	„	Iași	254
„	373. T. Kavalliotis, Πρωτοπειρία	grecește	Veneția	254
1771	376. *Învățătură arhierească*	românește	Iași	254

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

Anul	C A R T E A	Limba	L o c u l	Pag.
1771	377. Petru Rumianţov, *Proclamaţie* .	româneşte	Iaşi	255
1773	380. *Învăţătura Ecaterinei a II-a* . .	„	„	255
1774	386. *Hatişerif*	„	(Bucureşti)	255
1776	395. *Mineiul* pe Octomvrie	„	Râmnic	255
1777	400. *Aritmetică*	rom. şi nemţ.	Viena	256
„	401. *Bucoavnă*	româneşte	Blaj	256
„	405. *Catechism*	sârb., rom., nemţ	(Viena)	256
„	407. *Ceasoslov*	româneşte	Bucureşti	257
„	408. *Ceaslov*	„	Iaşi	257
1779	423. *Psaltire*	„	Râmnic	257
1780	428. *Katekizmul cel mare pentru învăţătura tuturora*	„	Buda	259
„	429. *Catekism pentru învăţătura tinerilor*	„	„	259
„	432. *Liturghii*	„	Bucureşti	261
„	440. *Psaltire*	„	Blaj	262
1781	444. *Catavasier*	„	Bucureşti	262
„	445. *Cazanii*	„	Râmnic	262
„	448. *Minologhion*	„	Blaj	262
„	449. *Odă la moartea Mariei Teresiei*	„	Sibiu	262
1782	451. Samuil Klein (Micu), *Dissertatio de jejuniis*	latineşte	Viena	263
„	453. *Molitvenic*	româneşte	Râmnic	263
„	456. *Triod*	„	„	263
1783	457. *Abecedar*	rom. şi nemţ.	Blaj	263
„	462 Şincai Gh., *Catechizmul cel mare* .	româneşte	„	263
1784	466. *Apostol*	„	Bucureşti	263
„	467. Bob Ion, *Cuvânt... la zioa instalaţiei*	„	Blaj	263
„	472. Samuil Klein (Micu), *Propovedanie... la îngropăciunea oamenilor morţi*	„	„	263
„	475. *Molitvenic*	„	„	264
1785	483. *Alfavita cea sufletească*	„	Iaşi	264
„	484. *Calendar*	„	„	264
„	490. *Hrisovul lui Alex. I. Mavrocordat.* Domnul Moldovei	„	„	264
„	493. Ioan Molnar, *Economia stupilor*	„	Viena	264
„	495. Iosif II, Imparatul Austriei, *Proclamaţie pentru desfiinţarea iobăgiei*	„	Sibiu	264
„	496. Gh. Şincai, *Indreptare către Aritmetică*	„	Blaj	264
1786	499. Iosif II, Imparatul Austriei, *Proclamaţie pentru cadastru*	„	Sibiu	265
„	501. *Ceaslov*	„	Blaj	265
„	507. *Psaltire*	„	„	265
1787	512. *Poslanie*	„	Viena	265
„	513. *Rânduiala judecătorească* . . .	nemţ. şi rom.	„	266
„	515. *Slujba Sf. Stelian*	româneşte	Râmnic	266
„	516. Văcarescu Ienache, *Gramatică românească*	„	„	266

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

Anul	C A R T E A	Limba	L o c u l	Pag.
1787	518. Ioan Gianeti, *Respingerea tratatului lui Ocellus despre natura Universului*	grec.şi franţ.	Viena	267
1788	520. *Ducere de mână către cinste* . . .	rom. şi nemţ.	„	267
„	522. *Pravila de obşte*	româneşte	„	267
1789	524. Mihail Strilbiţchi, *Dialoguri ruso-româneşti*	„	Iaşi	267
1793	559. *Catavasier*, ed. IV	„	Blaj	267
„	561. *Ceaslov*	„	Viena	268
„	568. *Psaltire*	„	„	268
1794	571. *Calendar*	„	Sibiu	268
„	574. Balthasar Gracian, *Critil şi Andronius*	„	Iaşi	268
1795	586. Dim. Cantemir, *Intâmplările Cantacuzinilor şi Brâncovenilor* . . .	greceşte	(Lipsca)	268
„	591. *Viiaţa şi pildele lui Esop*	româneşte	Sibiu	270
„	594. Amfilohie Hotiniul, *De obşte Gheografie*	„	Iaşi	271
„	596. Amfilohie Hotiniul, *Elemente aritmetice*	„	„	272
1796	598. Gh. Şincai, *Alfavit sau Bucoavnă*	latin., nemţ., ung. şi rom.	Blaj	272
„	606. *Bucoavnă*	rom. şi nemţ.	Buda	272
1797	607. *Bucoavnă*, ed. II-a	româneşte	Sibiu	272
„	613. Ucuta Const., *Noua Pedagogie* . .	aromâneşte	Viena	272
1798	616. Ioan Molnar, *Retorica*	româneşte	Buda	272
1799	618. Giulio Cesare Croce, *Bertoldo şi Bertoldino*	„	Sibiu	272
1800	626. Millot, *Istorie universală*, trad. de I. Molnar	„	Buda	273
„	630. Gheorghe R. Golescu, *Atlas de tabele geografice*	„	Viena	273
1802	643. *Acatistul şi Paraclisul sf. Cruci*	„	Sibiu	273
„	651. Dosithei Obradovici, *Sfaturile a înţelejérii cei sănătoase*, trad. de D. Ţichindeal	„	Buda	273
1804-5	668 *Mineiu mare*	„	„	273
1804	669. M. Neustädter, *Ulţuirea vărsatului de vacă*	„	Sibiu	273
1805	682. Gh. Obradovici, *Aritmetică* . . .	„	Buda	274
„	683. *Octoihul cel mic*	„	Braşov	274
„	688. Teofilact, *Tâlcuire la cele patru evanghelii*	„	Iaşi	274
1806	692. *Carticică care cuprinde multe lucruri spre folos*, trad. de Gavril Vinetchi	„	(Bucureşti)	274
„	693. *Ceaslov*	„	Braşov	274
1806-7	695. Samuil Klein (Micu), *Ist. Românilor*	„	Buda	274
1806	696. Samuil Klein (Micu), *Prospect pentru Dicţionarul latin-român-german-unguresc*	latin., rom. nemţ. şi ung.	„	276

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

Anul	C A R T E A	Limba	L o c u l	Pag.
1806	699. *Evanghelie*	românește	Sibiu	276
»	702. Gh. Șincai, *Povățuire către economia de câmp*	»	Buda	278
»	703. *Psaltire*	»	București	278
»	704. *Psaltire*	»	Sibiu	278
»	707. Mihail Cantacuzino, *Istoria Țării-Românești*, editată cu cheltuiala fraților Tunusli	grecește	Viena	280
1807	710. *Acatist*	românește	Buda	280
»	715. *Catihisis mic*	»	Brașov	280
»	716. *Ceaslov*	»	Sibiu	281
»	723. *Pannyhidă și litiia mică*	»	Iași	281
»	724. *Polustav*	»	Buda	281
»	725. *Propemticon honorribus Samuelis Vulkán*	»	Oradea-Mare	281
»	730. Vasilie Aaron, *Versuri veselitoare*		Sibiu	281
1808	745. *Octoih mic*	»	»	283
»	747. *Polustav*	»	Blaj	283
»	748. Ioan Molnar, *Povățuire către sporirea stupilor*, ed. II-a	»	Sibiu	284
»	750. *Rânduială cumŭ să cuvine a cânta ceĭ doisprezĕce psalmĭ deosebĭ* . .	»	Man. Neamțul	284
»	753. Gh. Const. Roja, *Untersuchungen über die Romanier... welche jenseits der Donau wohnen*	nem. și grec.	Pesta	284
1809	762. *Învățătură către dascalii normaliceşti*	românește	Sibiu	284
»	763. *Istoriia Alexandruluĭ celui mare*	»	?	285
»	771. Gh. Const. Roja, *Măestria ghiovăsirii românești cu litere latinești*	rom. și grec.	Buda	285
1810	778. Carol Filibért de Lastririe, *Învățătură despre bumbac*	românește	»	288
»	780. Anton de Marki, Aufzug aus der... Sprachlehre in deutſcher wallachiſcher Sprache, ed. II-a	nemțește	Cernauți	288
»	786. Panait Nitzoglu, *Gramatica ruso-greacă*	grecește	Moscova	288
1811	793. *Ducere de mână către frumoasa scrisoare românească*	românește	Buda	289
»	794. *Molitvenic*	»	Brașov	289
»	798. *Psaltire*	»	Sibiu	289
1812	803. *Cartea legilor*	»	Cernăuți	289
»	811. [Prof. A. L. Mikan], *Pentru facerea zahărului*	»	Buda	293
»	813. Thomas a Kempis, *De urmarea lui Hristos*	»	Blaj	291
»	819. C. Vardalah, *Fizica experimentală*	grecește	Viena	295
1813	822. Mihail G. Boiagi, *Gramatica macedo-română*	»	»	296
»	839. *Viețile Sfinților din luna Aprilie*	românește	Man. Neamț	296
1814	843. *Acatist și Paraclis*	»	»	296

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

Anul	C A R T E A	Limba	L o c u l	Pag.
1814	847. *Calendar... pre 100 de ani* . . .	românește	Budapesta	296
1814-5	851. *Gheografia sau Scrierea pământului*, tom. I și II	„	Buda	296
1814	855. *Răspunsul la cârtirea... asupra... lui Petru Maior*	„	„	299
„	856. *Polyeleul*	„	„	299
„	859. D. Țichindeal, *Fabule*	„	„	299
„	864. M. Partzulla, *Gramatică franceză*	grecește	Viena	299
1814-9	867. Evghenie Vulgaris, *Adoleshia filotheos adecă Indeletnicire iubitoare de Dumnezeu*, trad. de Mitropolitul Veniamin, tom. I—V . . .	românește	Iași	299
1815	868. *Alegere din toată Psaltirea* . . .	„	Măn. Neamțului	299
„	872. *Cel mic și cel mare îngeresc chip* (Orânduiale pentru shisma monahicească)	„	„	300
„	875. *Evhologhion*, ed. III	„	Blaj	300
„	876. Moise Fulea, *Bucoavnă de normă*	„	Sibiu	300
„	879. *Liturghie*	„	Chișinău	300
„	882. *Paraclisul Sf. Haralambie* . . .	„	(Brașov)	300
„	885. I. D. F. Rumpf, *Alexandru I, Împăratul a toată Rossia*	„	Buda	300
„	891. Ioan Tincovici, *Înțelepte învățături*...	„	„	301
„	892. Ioan Tincovici, *Cântări dumnezeești*	„	„	301
1816	897. *Apologhia*	„	Măn. Neamțului	301
„	908. *Intrebătoare răspunsuri... pentru depărtarea de bucatele cele oprite făgăduinții călugărești*	„	„	301
„	911. J. H. Kampe, *Descoperirea Americii*	„	Buda	301
„	913. *Molevnic*	„	Chișinau	301
„	919. *Regulele scolastice*	„	Buda	301
„	924. *Viiața și pildele lui Esop*	„	Sibiu	302
„	926. *Chiriacodromion*, tom. I și II . .	grecește	Iași	302
1816-7	927. *Codicele civil al Principatului Moldovei* (Calimah), vol. I—IV . . .	„	-	302
1816	928. D. Philippide, *Istoria României*	„	Lipsca	302
„	929. D. Philippide, *Geografia României*	„	„	302
1817	931. Fraților Bene, *Scurtă învățătură pentru vărsatul cel mântuitor* . .	românește	Buda	302
„	933. *Calendar*	„	„	302
„	934. *Caligrafia românească*	„	„	303
„	939. *Diariu sau Zioariu*	„	„	303
„	943. L. Vasilie Popp, *De funeribus plebejis Daco-Romanorum*...	latinește	Viena	303
„	945. *Psaltire*	românește	Iași	303
1818	949. *Umilincioasă rugăciune*	„	(Iași)	304
„	969. *Articuluși oștești*	„	?	304
„	983. *Legiuirea lui Caragea*	„	București	304

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

Anul	C A R T E A	Limba	L o c u l	Pag.
1818	1001 Neofit, *Răsturnarea religiei Evreilor*, trad. din românește de Ioan Gheorghiu	grecește	Iași	304
1819	1032. Blanchard, Pierre, *Plutarh nou*, trad., cu adaose de Nicola Nicolau ed. I-a (1817); ed. II-a (1819)	românește	Buda	305
„	1047. *Psaltire*	„	Râmnic	305
„	1060. Gavriil Bănulescu, Mitrop. Basarabiei, *Pastorală contra beției* . .	rus. și rom.	Chișinău	305
1820	1076. Leon, Arhim., *Cuvânt de pomenire*	românește	Iași	305
„	1083. *Psaltire*	„	București	305
„	1100. *Table pedagogice*	grecește	(Iași)	305
1821	1119. Diaconovici-Loga. Const., *Chiemare la tipărirea cărților românești și versuri*	românește	Buda	305
„	1120. *Evanghelie*	„	M-rea Neamțului	306
„	1126. Popp Vasilie, *Despre apele minerale*	„	Sibiu	306
„	1131. *Esopia*	grecește	București	306
1822	1148. *Învățătura părintească*, trad. de Meletie, Episcopul Hușului . . .	românește	Iași	310
„	1151. *Bucoavnă*	„	Brașov	310
„	1162. *Povățuire către Aritmetică* . . .	„	Buda	310
1823	1177. *Ceaslov*	„	„	310
„	1190. *Socoteala Societății biblice pe anul 1822*	„	Chișinau	311
1824	1203. Berovici Petre, *Bucvar*	bulgărește	Brașov	311
„	1209. *Istoria lui Alexandru ‹Macedon› și a corăbierilor ruseșli*	românește	?	315
„	1210. Kengyelácz Pavel, Arhimandrit sirb, *Istoria universală*, trad. de I. Theodorovici, partea I	„	Buda	315
1825	1213. *Paraclisul Sf. Haralambie*	„	Brașov	316
„	1244. Pleșoianu Gr. și Gh. Librier, *Abețedar greco-român*	grec. și rom.	București	316
„	1259. Veniamin Costachi, Mitropolitul Moldovei, *Table alilodidactice* . .	românește	Iași	316
„	1261—1262. Pavlovici Const., *Scrisori de renunțare la tronul Rusiei* . .	„	Varșovia	316
1826	1279. *Povățuitorul tinerimei*	„	Buda	316
1827	1308. Hosszu Dimitrie, *Versuri episcopului Nicolae Kovâts*	„	Oradea-Mare	316
„	1318. Margela Ștefan, *Gramatică rusească și românească*, 3 volume .	rus. și rom.	Sanctpeterburg	316
„	1319. Noák Moise, *Versuri episcopului Francisc Laicsák*	românește	Oradea-Mare	317
„	1320. Noák Moise, *Versuri episcopului Samuil Vulcan*	„	„	317
1828	1367. Hosszu Dimitrie *Versuri episcopului Iosif Vurus*	latinește	„	317
„	1381. Новый Завѣтъ (Noul Testament)	bulgărește	București	317

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

Anul	C A R T E A	Limba	L o c u l	Pag.
1828	1382. Bredov G. G., *Istoria universală pe scurt*	greceşte	Bucureşti	317
„	1404. *Relaţii despre războiul ruso-turc*	rus. şi rom.	Chişinău	317
1829	1412. Moysi Bota, *Dedicaţie la instalarea lui Nestor Ioanovics*	româneşte	Arad	318
„	1415. *Cântare Episcopului Maxim Manuilovici*	„	Buda	318
„	1423. Nicolae Iancu, *Manual de patriotism*	„	Iaşi	318
„	1425. Piscupescu Şt V., *Oglinda sănătăţii*	„	Bucureşti	318
„	1443. Eliad I. (Rădulescu), *Odă la campania rusească*	rom. şi franţ.	<Bucureşti>	318
„	1448. *Vedomostie pentru biserica cutare*	româneşte	(Chişinău)	318
1830	1488. *Mineiul lunei Ianuarie*	„	M-rea Neamţului	319
„	1496. Tannoli Silvius, *Poëmation de secunda legione valachica*	latineşte	Oradea-Mare	321

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

PAGINE, GRAVURI ŞI ORNAMENTE REPRODUSE ÎN FACSIMILE

Numărul		Pagina
1.	Cap de pagină din *Molitvenic* slavonesc, sec. XVI	1
2.	Iniţială majusculă, ornată, din *Molitvenic* slavonesc, sec. XVI	1
3.	Cap de pagină din *Octoih mic*, Braşov 1557	3
4.	Epilogul din *Octoih mic*, Braşov 1557	5
5.	Coresi, *Intrebare creştinească*, Braşov 1559	8
6.	Rugăciunea domnească din *Intrebare creştinească* a lui Coresi, Braşov 1559	9
7.	Pagină din *Cartea de cântări*, calvine (Cluj 1570)	11
8.	Inceputul din *Pravila sfinţilor părinţi* (Braşov 1570—80), de Coresi	13
9.	Iniţiale ornate din *Psaltire* slavonă (Braşov 1577—1580)	15
10.	Pagină cu frontispiciu din *Psaltire* slavonă (Braşov 1577—1580)	16
11.	Filigrană din *Psaltire* slavonă (Braşov 1577—1580)	16
12.	Litere iniţiale împodobite din *Ceaslov*, (Govora 1640)	22
13.	Pagini din *Ceaslovul* tip. la Govora 1640	23
14.	Icoana Sf. Ioan Damaschin din *Octoih*, Bucureşti 1709 (recte: 1732)	36
15—16.	Ornamente la sfârşit de pagina din *Octoih*, Bucureşti 1709 (recte: (1732)	37
17.	Pagina cu titlul din *Penticostar* arab, Alep 1711	39
18.	Ornament la sfârşit de pagina din *Catavasier*, Târgovişte 1714	41
19.	Sfârşit de pagina din *Evhologhion*, Bucureşti 1722	45
20.	Maica Domnului cu Christos în braţe, din aceeaşi carte	45
21.	Heruvim tot din aceeaşi carte	46
22.	Stema îndoită, a Munteniei şi a Moldovei din *Liturghie*, Bucureşti 1746	59
23.	Rugaciunea vameşului şi a fariseului din *Triod*, Bucureşti 1746	60
24.	Paginile cu titlu din *Arbitrul adevărului şi al dreptăţii*, de Nectarie, Iaşi 1746	62
25.	Stema Moldovei din aceeaşi carte	64
26.	Titlul din *Invăţătură creştinească*, Blaj 1755	74
27.	Titlul din *Introducere în gramatică*, de T. A. Cavallioti, Moscopole 1760	76
28.	Titlul din *Catavasier*, Blaj 1762	78
29.	Titlul, *Cântece câmpeneşti cu glasuri româneşti*, Cluj 1768	83
30.	O pagina românească din aceeaşi carte	84
31.	O pagină ungureasca tot din aceeaşi carte	85
32.	Xilogravură reprezentând Sf. Treime din *Octoih*, Blaj 1783	97
33.	Cap de pagina din *Octoih mic* (tip. de Lorinţ, Alba-Iulia?)	165
34.	Inceputul prefeţei din *Imitarea lui Christos*, Măn. Dealului, 1647	196
35.	Inceputul textului (pag. 1) din aceeaşi carte	198
36.	Epilogul din aceeaşi carte	199
37.	Stema lui Udrişte Nasturel, tot din aceeaşi carte	200
38.	Prima pagina, cu nota învaţatului suedez J. A. Sparwenfeldt, din *Dumnezeiasca liturghie*, a Mitrop. Dosoftei, Iaşi 1679	203
39.	Altă însemnare a învăţatului suedez J. A. Sparwenfeldt scrisă pe aceeaşi carte a Mitrop. Dosoftei	204
40.	Ultima pagină din *Sicriul de aur*, Sas-Sebeş 1683	205

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

Numărul		Pagina
41.	Stema familiei Cantacuzino din *Antologhion*, Râmnic 1705	213
42.	Titlul din *Catechismuș*, Sâmbăta-Mare 1726	225
43.	Titlul din *Floarea adevărului*, Blaj 1750	244
44.	Sf. Ioan Damaschin, gravură pe verso titlului, din *Octoih*, Blaj 1770	253
45.	Pagină din Πρωτοπειρία lui Th. Cavallioti, Veneția 1770	254
46.	Titlul din *Prospect pentru Dicționarul latin-român-german-unguresc*, de S. Klein (Micu), Buda 1806	275
47.	Titlul din *Prospect pentru Dicționarul român-latin-german-unguresc*, de același autor, Buda 1806	275
48—49.	Pagini din aceeași carte și tot de același autor	277
50—51.	Pagini din *Prospect pentru Dicționarul latin-român-german-unguresc*, Buda 1806, de S. Klein (Micu)	279
52.	Titlul din *Versuri veselitoare*, de Vasilie Aaron, Sibiu 1807	282
53.	Cap de pagină din *Octoihul mic*, Sibiu 1808	284
54.	Sfârșit de pagină, din aceeași carte	284
55.	*Ceaslov*, Buda 1823, cruce înflorată	311

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

INDICE ALFABETIC

Titlurile cărților sunt tipărite cu litere cursive.
Cifra arată pagina (numărul bibliografic este trecut în lista cărților descrise).

Aaron, Petru, Pavel, *Bucoavnă*, Blaj 1759: 74. — *Institutiones doctrinae christianae*, Blaj 1764: 79. — *Epistola consolatoria*, Blaj 1761: 249. — 70, 73, 77, 160, 245, 247, 250.

Aaron, Vasilie, *Versuri veselitoare la zioa lui Ioan Bobb*, Sibiu 1806, ediția cirilică 124; ediția cu litere latine: 124. — Ediția Sibiu 1807: 281.

Abecedar, Blaj 1783, rom.-german: 263.

Academia Petersburgheză: 312.

Acatistiariu, Blaj 1763: 249.

Acatist, Râmnic [1746]: 57, 67. — (Râmnic, 1747): 67. — (Sibiu 1803): 118. — Buda 1807: 280. — Vezi și Ivireanul Antim.

Acatistul Maicii Domnului, v. și Dosofteiu.

Acatistul Născătoarei de Dumnezeu, Buzău 1743: 239. — (Buzău) 1745: 57.

Acatistul și Paraclisul Sf. Cruci, Sibiu 1802: 273.

Acatist și Paraclis, Măn. Neamțul 1814: 296.

Acolutia sfinților Neofit și Maxim, Buc. 1723, grec.: 224. — V. și Slujba, — Ἀκολουθία, Ἀκολουθία τοῦ ὁσίου Στυλιανοῦ (Slujba Sf. Stelian), (București) 1726: 50. — τοῦ ἁγίου Τιμοθέου (Slujba Sf. Timotei), (Iași) 1752: 71-72. — τῶν ὁσίων πατέρων ἡμῶν Βαρνάβα καὶ Σωφρονίου καὶ ἱεροῦ Χριστοφόρου (Slujba părinților noștri Varnava și Sofronie și Hristofor), (București) 1769: 88. — V. și *Slujba...*, *Acolutia*.

Actul Sfintei Alianțe, Chișinău 1816: 147.

Adăogire către Tablile Inaltelor Prăznuiri, (Chișinău 1817): 149. — *la tabla împărăteștilor zile*, Chișinău 1825: 153.

Adorno Vallarga, Mărioara: 169.

Adunare a stambelor Sf. Evanghelii, Măn. Neamțului 1821: 151.

Afiș pentru reprezentație de scamatorie, Iași 1826: 154.

Agapie, mănăstire: 26.

Agareni: 195, 197.

Ahmed I, II, sultani: 237.

Alba-Iulia, tipografie: 172. V. și Bălgrad.

Alecu?, prenumerant: 295.

Alep, tipografia româno-arabă: 32, 34, 38.

Alegere din toată Psaltirea, Măn. Neamț 1815: 299.

Alexandru, Nicolaevici, cneaz: 155.

Alexandru I, Impăratul Rusiei, *Manifest de încheierea păcii cu Franța*, Chișinău 1814: 141. — *Ucaz la sfârșitul războiului franco-rus*, Chișinău 1814: 141. — *Manifest de începerea războiului*, Chișinău 1815: 145. — *Manifest la logodna Ecaterinei Pavlovna*, S. Petersburg 1815: 145. — *Ordin de numirea unui împuternicit în Basarabia*, Chișinău 1816: 148. — *Manifest despre nașterea Mariei Nicolae Pavlovici*, S. Petersburg 1819: 150. — *Manifest pentru logodnă*, Chișinău 1823: 152. — *Manifestul și Actul Sf. Alianțe* (1815). Chișinău (1823): 152. — 125, 144, 148, 149.

Alexandru-cel-Bun, Domnul Moldovei: 159.

Alexandru-cel-Mare: 158.

Alexandru II, Domnul Țării-Românești (1568-1577): 169.

Alexics, György, Dr.: 10.

Alexiovici, Constantin, prenumerant: 297.

Alfavita sufletească, Iași 1755: 73, 264.

Алфавитъ духовный: 73.

Ambrosiu, ieromonah, epigramist: 77.

Amfilohie, Hotiniul, *De Obște Gheografie*, Iași 1795: 271. — *Elemente arithmetice*, Iași 1795: 272. — 113.

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

Anna, Pavlovna: 144.
Anastase, sufragiul: 26.
Anastasiadi, Toma, epigramist: 77.
Antim, v. Ivireanul.
Antim, Patriarhul Ierusalimului: 310.
Antiohia: 34.
Antologhion, slav, Lwów 1643: 190. — slav, Câmpulung 1643: 189-190. — grecesc, Snagov 1697: 209. — Râmnic 1705: 219-220. — Râmnic 1717: 43. — slavo-român, Iași 1726: 225. — Râmnic 1745: 245. — Rădăuți 1745: 57. — Râmnic 1752: 245. — Iași 1755: 247. — locul? 1756: 73. — Iași 1760: 76. — Blaj 1766: 82. — București 1766: 80-82. — Căldărușani 1766: 80. — Râmnic 1766: 251. — București 1776: 92. — Râmnic 1776: 92. — București 1782: 96. — Râmnic 1786: 99.
Antonie, Episcopul Romanului: 103. — Mitropolitul Moldovei: 216, 235, 236.
Apahida, biblioteca bisericii. 93.
Apel pentru ajutorarea orașului Ems, Sibiu 1803: 119. — *pentru ridicarea unui monument Țarului Alexandru I*, Chișinău 1814: 141. — *pentru ajutorarea pribegilor creștini*, (Chișinău) 1821: 151.
Apoldul-de-jos: 37.
Apologhia, Măn. Neamț 1816: 301. — București 1819: 301.
Apolon: 271.
Apostol slav, Târgoviște 1547: 167. — Buzău 1704: 219. — locul? 1725: 50. — locul ? 1731: 52. — Iași 1736: 54. — Buzău 1743: 239. — locul ? 1745: 57. — Râmnic 1749: 69. — Iași 1756: 247. — Blaj 1766: 82. — Blaj 1767: 251. — Blaj 1776: 92. — București 1784: 263. — Râmnic 1784: 96, 123. — Blaj 1801: 116. — Blaj 1812: 134.
Apșa-de-mijloc, biblioteca bisericii: 82.
Aradu-vechi: 298.
Arătare pentru rânduirea recensământului, (Chișinău, circa 1828): 156.
Ardenco, Artemiu: 6, 12.
d'Argens (Mr. le Marquis : 267.
Argentis, v. Eustratie.
Arghiri, Constantin, prenumerant: 297.— Naum, prenumerant: 297.
Arhivele Statului din București: 42. — V. și Biblioteca.
Arbore, Virgil: 144.
Aris, zeul: 271.
Aristenii, Alexi: 293.
Aritmetică, Viena 1777, rom.-germ.: 256. — Sibiu 1789: 104.
Arsenie, ieromonah: 242.
Articulușt oștești (1818): 304.
Asan, Ioan, doctor: 296.
Ascaniu-Crișan, D. C.: 256.
Atanasie al IV lea, Dabbas, Patriarhul Antiohiei: 32, 33. — Mitropolit al Alepului: 33 (notă). — 34, 38.
Atanasie din Paros: 301.
Athanasie, Mitropolitul Ardealului: 209, 246.
Athanasievici, Costandin, tipograf râmnicean: 75, 245. — Gheorghe, tipograf: 87. — Mihai, tipograf: 57. — Ștefan, tipograf: 257.
Athos, Sf. Munte: 214, 215. — Vezi și Xenofon, Xeropotam.
Avraam, Arhidiacon: 208.
Avraam, Patriarhul Ierusalimului: 94, 95.

Babb, Ioann, v. Pob Ion.
Bacov, Ivanu, gravor: 81, 238.
Bahmetev, Imputernicitul Basarabiei, *Înștiințare*, Chișinau 1816: 148. — *Dispoziții pentru alegerea deputaților*, (Chișinău 1820: 151.
Băjan, D. (Tache, bibliofil din Rucăr (Muscel): 55, 190.
Bajazid I, II, sultani: 237.
Balan, Teodor: 130, 136, 142, 143.
Balăceanu , prenumerant: 295.
Bălașa, biblioteca bisericii Domnița , din București: 34.
Balaur, D.: 82, 108, 278.
Balcani, munții: 157.
Baldovin, Flaviu, Dem., inginer, biblioteca: 73, 112, 251, 263, 278.
Bălgrad (Alba-Iulia), tipografia: 20.
Bălcanu, Grigorie, aga: 295. — Ivașco, mare vornic: 187.
Balsamon, Theodor: 293.
Bănescu, N.: 302.
Banulescu-Bodoni, Gavriil, Mitropolitul Basarabiei, *Sfaturi pentru trimiterea copiilor la Seminar*, Chișinău 1815: 145. — *Pastorală pentru depunerea jurământului*, (Chișinău) 1816: 148. *Pastorală contra beției*, Chișinău 1819: 305. — 144.
Barac, Ion, *Gratulație episcopului Vasile Moga*, Brașov 1811: 132. — 147, 162.
Baranyi, Paul, *Pânea pruncilor*, Alba Iulia 1702: 216.

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

Barati, Ioann, prenumerant: 297.
Barbul, Bucureşteanul, tipograf: 68, 241, 243.
Barbul, Eugen: 15, 61.
Bărbulescu, I.: 201.
Bărcăcilă, Alex.: 251.
Bariţiu, Gh.: 201, 304.
Bârsana (Maramureş), biblioteca bisericii: 54, 93, 120, 129, 251.
Bârseanu, A.: 6, 7, 12.
Barsov, Anton: 105.
Bart, Ioan, tipograf: 117, 126, 127, 134, 161, 276, 278, 281, 283, 284. — Petru, tipograf: 100, 101, 102, 103, 104, 112, 264, 265, 270.
Bassarabia: 151.
Báthory, familia: 174.
Bandi, Dimitrie, prenumerant: 297.
Becichirechi, Mihai: 209.
Bedeus von Schaarberg, Ioachim, *Luminate învăţături*, (Cluj 1806): 125.
Begner, Johanes (Haniş): 4, 7, 8.
Beldiceanu, N. N., biblioteca: 280.
Bender, şcoli lancasteriene: 152.
Bene, Frăţilă, *Scurtă învăţătură pentru vărsatul cel mântuitor*, Buda 1817: 302.
Benedict al XIV-lea, Papa: 69, 207.
Berbeşti (Maramureş), biblioteca bisericii: 58, 82.
Berechet, Şt. Gr.: 56, 73, 117, 132, 151, 218, 266, 267, 302.
Bergler, Stephanus: 48, 49.
Berivoii Mici (Făgăraş), biblioteca bisericii: 172, 190.
Berovici, Petre, *Bucvar*, Braşov 1824: 311.
Bezi, Mihail, tipograf arab: 67.
Bianu, Ion: 1, 2, 7, 12, 61, 91, 107, 110, 112, 122, 139, 167, 169, 170, 172, 174, 188, 190, 200, 225, 235, 254, 274, 276, 278, 289, 303.
Bibescu, Dimitrie, arhon: 296.
Biblia, Bucureşti 1688: 206. — *sacra*, Buc. 1688: 249. — lui N. Milescu (1667): 207.
Biblioteca Arhivelor Statului din Bucureşti: 311.
Biblioteca „Astra" din Sibiu: 73, 96, 110, 119, 132, 141, 160, 305, 322.
Biblioteca Bisericii neunite din Cluj: 80.
Biblioteca Centrală din Blaj: 26, 217.
Biblioteca Fundaţiei Culturale Mihail Kogălniceanu (Bucureşti): 135, 283.
Biblioteca Gimnaziului evanghelic din Sighişoara: 74, 86, 233.
Biblioteca Institutului de Istorie naţională din Bucureşti: 143.
Biblioteca Institutului de Istorie universală „N. Iorga" din Bucureşti: 138, 169, 201, 264, 270, 305.
Biblioteca Institutului de Istoria vechiului drept românesc din Iaşi: 56. 117, 132, 151, 218, 266.
Biblioteca Ion I. C. Brătianu, din Bucureşti: 181, 188, 201, 204, 211, 223.
Biblioteca Mănăstirii Neamţului: 19, 24.
Biblioteca M-rii Negru Vodă din Câmpulung-Muscel: 143, 321.
Biblioteca Mitropoliei din Blaj: 165, 167, 171.
Biblioteca Mitropoliei din Sibiu: 238.
Biblioteca Municipală din Blaj: 233.
Biblioteca Muzeului Naţional maghiar din Budapesta: 2, 73, 79, 129, 130, 169, 205, 206, 288, 291.
Biblioteca Muzeului Academiei Teologice din Chiev: 24, 51.
Biblioteca Muzeului istorico-arheologico-bisericesc din Chişinău: 128, 155, 319.
Biblioteca Muzeului ardelean din Cluj: 57, 70, 77, 82, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 107, 108, 109, 111, 112, 114, 116, 122, 125, 128, 129, 130, 139, 153, 265.
Biblioteca Muzeului eclesiastic din Lwów: 40, 194, 200.
Biblioteca Muzeului judeţean din Rădăuţi: 152.
Biblioteca Naţională din Budapesta: 109, 158.
Biblioteca Naţională din Filipopol: 167.
Biblioteca Naţională din Sofia: 167.
Biblioteca Palatului Regal din Bucureşti: 94.
Biblioteca Seminarului andreian din Sibiu: 268.
Biblioteca Seminarului de Bizantinologie, din Bucureşti: 172.
Biblioteca Seminarului de Istoria literaturii române vechi din Bucureşti: 147.
Biblioteca Universităţii din Bologna: 69, 207.
Biblioteca Universităţii din Brně: 304.
Biblioteca Universităţii din Budapesta: 179, 288.
Biblioteca Universităţii din Cernăuţi: 171.
Biblioteca Universităţii din Cluj-Sibiu: 15, 21, 23, 47, 52, 54, 61, 87, 90, 96, 97, 108, 113, 115, 120, 137, 138, 146, 161, 171, 189, 202, 209, 210, 219, 224, 235,

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

238, 239, 241, 242, 247, 248, 250, 251, 262, 263, 264, 274, 296, 303.
Biblioteca Universităţii „Cuza Vodă" din Iaşi: 55, 70, 79, 242, 247, 250, 253, 266, 283, 299.
Biblioteca Universităţii din Viena: 303.
Biblioteca V. A. Urechia din Galaţi: 52, 57, 58, 242, 251, 264, 265, 267, 268, 289, 301.
Biblioteci, particulare, v.: Băjan D., Baldovin Flaviu, D., Beldiceanu N. N., Bugariu Aurel, Calofer, Dinu C., Finkelstein Gustav, Gaster M., Harcov, Ionescu N., Marţian Iuliu, Moldovanu, I. M., Moscova, Munteanu-Râmnic, D., Navroski George, Palermo, Petersburg, Procopovici Eusebie, Pr., Sibiu, Teodorescu Iuliu, Ungvar, Upsala, Vâjâianu Georgeta, Volinsc.
Bichigean, V.: 321.
Bîrlea, Ion, Pr.: 93.
Bisching (Bişing): 287.
Biserica-Albă (Maramureş), biblioteca bisericii: 96.
Bistriţa, M-rea (Oltenia): 159, 166.
Bistriţeanu, Arsenie, arhimandrit: 296.
Blaj, tipografie: 26, 70, 71, 77, 94, 97.
Blanchard, Pierre, *Plutarh nou*, Buda 1819: 305.
Bob, Ion, Vlădica Făgăraşului, *Inştiinţare despre sărbătorile anului*, Blaj (1787): 102. — *Cuvânt la Dumineca Floriilor*, (Blaj) 1798: 113. — *Cuvânt la zioa instalaţiei*, Blaj 1784: 263. — autor de prefaţă: 291—292. — 101, 116, 124, 265, 268, 281.
Bobeica, Teodor, v. Hâncu, Iacov.
Bobulescu, Const., Pr.: 59, 91, 101, 132, 250, 253, 316.
Bocicoiel, (Maramureş): 58, 110.
Bocşa-Montană, biblioteca bisericii: 154.
Bogdan, Damian P.: 2, 24, 51, 52, 58, 79, 174, 188, 201, 209.
Bogdan-Duică, Gh.: 54, 237.
Bogdan, Ion: 172, 195, 196, 197.
Bogdan, Lupu, hatman: 209.
Bogdania (Moldova): 63, 64; ţările Bogdane: 65.
Boghici, Constantin: 126, 132, 147, 274, 281. — Ioan: 126, 132, 281.
Boiagi, Mihail, G., *Gramatica macedoromână*, Viena 1813, grec.: 296.
Boldur (Banat, biblioteca bisericii: 273.
Bolintineanu, D.: 296.
Bologa, Valeriu L. Dr.: 109, 302.
Boroş, I.: 261.
Borşa, (Maramureş), biblioteca bisericii: 92, 106, 112.
Boscu, Vartolomeu, scamator: 154.
Bota, Moysi, *Dedicaţie la instalarea lui Nistor Ioanovics*, Arad 1829: 318.
Botiş, Teodor, Dr.: 136.
Botiza (Maramureş), biblioteca bisericii: 82, 96.
Brăila: 91.
Brăiloiu, Corniţă: 296.
Breisgan, regiune în Austria: 116.
Brâncoveanu, Const., Domnul Ţării Românesti: 26, 27, 28, 29, 32, 34, 37, 213, 219, 221, 222.
Brâncoveanu, Preda: 221.
Brâncoveanu, Radu, *Cuvântare la patima cea mântuitoare*, Buc. 1704, grec.: 219. — *Cuvânt panegiric la Sf. Nicolae*, Râmnic 1706: 221.
Brâncoveanu, Ştefan, *Cuvânt panegiric la Marele Constantin*, Bucureşti 1702, grec.: 28. — *Cuvânt panegiric la Adormirea Născătoarei*, Bucureşti 1703, grec.: 218. — *Cuvânt panegiric la martirul Ştefan*, Buc. 1701, grec: 213. — *idem*, ed. II, Buc. 1702: 217.
Brâncoveni, Mănăstire: 26.
Braşov, fabrică de hârtie: 11, 17, 173. — se adună cărţi şi manuscripte: 315. — ţinutul: 111.
Bran, Gh. Dr.: 24, 25, 26, 37, 43, 54, 55, 56, 57, 58, 68, 69, 71, 75, 77, 82, 88, 92, 93, 94, 96, 101, 106, 110, 112, 116, 120, 129, 242, 249, 251, 257, 262, 278.
Bredov, G. G., *Istorie universală pe scurt*, Bucureşti 1828: 317.
Briquet, C. M.: 1.
de Brukenthal, B(aron), guvernator: 98.
Buciu, Vasilie, prenumerant: 298.
Bucoavnă, Iaşi 1651, grec.: 25. — Alba-Iulia 1699: 58, 209. — Cluj 1744: 240, 256. — latino slavă, Cluj 1746: 58. — Iaşi 1755: 108. — Blaj 1777: 256. — Buda 1796: 272. — Sibiu 1797: 272. — Sibiu 1803: 119, 161. — Buda 1808: 127. — Braşov 1811: 132. — Buda 1814: 138. — Chişinău 1814: 138. — Chişinău 1815: 143. — Braşov 1822: 310. — (Bucureşti 1826): 154. V. şi *Abecedar*, *Bucvar*.
Bucow, v. *Proclamaţia*.
Bucur, dialoghează: 161.
Bucureşti, fuga lui N. Mavrocordat 149. — şcoli: 144. — decrete: 109. — prenumeranţi: 295, 299. V. şi Costandanie.

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

Bucvar, Iaşi 1755, menţiune: 73. — Viena 1770: 88. — Dubăsari 1792: 108. — Movilău 1800: 115.
Budelko, Dr., *Cuprinderea meşteşugurilor*, Sibiu 1788: 103.
Buffier, P. Claudio: 271.
Buga, Vasilie: 305.
Bugariu, Aurel, biblioteca: 267.
Buhovschiĭ, Anastasie, prenumerant: 298. — Constantin, prenumerant: 297.
Buitul, G.: 218.
Bulat, T. G.: 132.
Burchi, Ion, copist: 248.
Buris, Constantin, vătaf: 296.
Buslaev, F.: 197, 200.

Caian, Dimitrie, profesor: 294.
Cairo: 67.
Calendar (Sibiu 1684): 26. — Braşov 1737: 54. — Iaşi 1785: 264. — Sibiu 1794: 268. — *pe anul 1812*, Buda 1812: 135. — *pre 100 ani*, Budapesta 1814: 296. — Sibiu 1816: 146. — Buda 1817: 149, 302. — Vezi şi *Schematismus*.
Caligrafia românească, Buda (1817): 303.
Calimachi, Gavriil, Mitropolitul Moldovei: 91, 94, 95, 249, 255. — Grigorie, Domnul Moldovei: 249. — Ioan, Theodor, Domnul Moldovei, *Carte de mazil*, (Iaşi) 1758: 73. — V. şi *Codicele*.
Călin, diacul, tipograf: 7, 8.
Călineşti (Maramureş), biblioteca bisericii: 81, 251.
Calofer (Bulgaria), biblioteca: 167.
Calvin: 23.
Camariano, Ariadna: 301, 310. — Nestor: 266, 318.
Câmpeanu, Ilie, protopop: 17.
Câmpulung (Muscel), tipografia: 183, 185, 187, 189.
Candrea, I.-A.: 14, 17.
Canisius, *Catechism*, Cluj 1703: 213.
Cantacuzino, Casandra, soţia lui D. Cantemir: 269. — Constantin, postelnicul: 26. — Constantin, stolnicul, *Harta Munteniei*, Padova 1700, grec.-lat.: 27-28; traducător: 57, 58, 68; 207. — Mihai, spătar, 219; *Istoria Ţării-Româneşti*, grec., Viena 1806: 280. — Şerban, Domnul Ţării-Româneşti: 269. — Stanca, soţia postelnicului: 26. — Ştefan, Domnul Ţării-Româneşti: 41, 42.
Cântare Episcopului Maxim Manuilovici, Buda 1829: 318.
Cântece câmpeneşti cu glasuri româneşti, (Cluj) 1768: 80, 83, 115.
Cântecul celui ce boleaşte de dragoste, (Buda 1800): 115.
Cantemir, Dim., *The History of the Othman Empire*, Londra 1734: 35, 237—238. — *Descrierea Moldovei*, ruseşte, Moscova 1789: 105. — Τῶν ἐν τῇ Βλαχίᾳ Καντακουζηνῶν καὶ Βραγκοβάνων, (Lipsca) 1795: 268—270. — Constantin, Domnul Moldovei: 269.
Caragea ?, prenumerant: 295. — Constantin: 144. — Gheorghe: 144. — Ioan Nicolae, Const., Domnul Ţării-Româneşti, Γραμματικῆς Γαλλικῆς διδασκαλία, Viena 1806: 125, 161; 160, 263. — Vezi şi *Legiuirea*.
Cărare pe scurt, Bălgrad 1685: 206.
Cărăuan-Sebeşului (Caransebeş): 178.
Carazin, Nazarie, Colonel: 88.
Carlovitz: 49. — Episcopia: 112, 280.
Carol, General, *Iertare dezertorilor*, Sibiu 1806: 125. — VI, Imparatul Austriei: 70, 73.
Cartagena, Sf. Sobor: 100.
Cartea legilor, Cernăuţi 1812: 289. — V. şi *Pravilă*.
Carte de blestem contra celor cari fac lux, (Iaşi 1781): 94.
Carte de cântări, rom. (Cluj 1570), zis şi „fragmentul Todorescu": 10-11.
Carte de rugăciuni, (Ardeal, 1765—1770): 80. — Buda 1817: 149.
Carte şau lumină, Snagov 1699: 207, 210. — V. şi Maxim Peloponezianul.
Cărticică cu multe lucruri spre folos, (Bucureşti) 1806: 274.
Cartojan, N.: 25, 29, 37, 42, 69, 82, 90, 127, 194, 233, 245, 247, 271, 272.
Capidan, Th.: 184, 254, 272, 288, 296.
Catavasier, (Târgovişte) 1713: 40-41. — Târgovişte 1714: 41-42. — (Râmnic 1715): 43. — Buzău 1743: 55. — Rădăuţi 1744: 240. — Râmnic 1747: 242. — Râmnic 1750: 244. — Râmnic 1759: 75. — Bucureşti 1761: 77. — Blaj 1762: 77. — (Buzău) 1762: 79. — Blaj 1769: 251. — Râmnic 1769: 87. — Blaj 1776: 92. — Blaj 1777: 92. —Bucureşti 1781: 262. — Blaj 1793: 267. — Blaj 1797: 112. — Sibiu 1808: 127.
Catehism românesc, Sibiu 1544: 6. — calvinesc, Alba-Iulia 1640: 188. — slav, Iaşi 1642: 23-24. — calvinesc, Alba-Iulia 1656: 201. — sârbo - rom. - germ.,

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

(Viena 1777): 256. — *mic*, Sibiu 1797: 112. — Iaşi 1808, menţiune: 101. — Vezi şi *Catehis*, *Catihisis*, *Catechismuş*, *Catekizm*, *Katekizm*, *Canisius*.
Catechismuş, Sâmbăta-Mare 1726: 225.
Catehis mare, Blaj 1753: 245.
Catekism pentru învăţătura tinerilor, Buda 1780: 259.
Catiforo, Antonio: 266.
Catihisis mic, Braşov 1807: 280. — Buda 1816: 146.
Cavallioti, Th., Εἰσαγωγὴ γραμματικῆς (Introducere în gramatică), Moscopole 1760: 76-77. — V. şi Kavallioti.
Cazacul, v. Hariton.
Cazan, I. C.: 264, 274.
Cazanie, Bucureşti 1778: 93. — Râmnic 1781: 262. — V. şi *Evanghelie învăţătoare*, *Chiriacodromion*.
Ceapa, Dimitrie, prenumerant: 297. — Gheorghie, prenumerant: 297.
Ceaslov, slav, Govora 1638: 19-20. — (Govora 1640): 21. — Blaj 1678: 25. — greco arab, Bucureşti 1702: 218. — slavo-rom., (Bucureşti) 1703: 218. — Bucureşti 1713: 28. — slavo-rom., Târgovişte 1714: 42. — Târgovişte 1715: 223. — Râmnic 1724: 47. — Bucureşti (?) 1731: 235. — Buzău 1743: 55. — Râmnic 1745: 241. — Rădăuţi 1746: 58. — Râmnic 1746: 58. — Iaşi 1777: 257. — Blaj 1786: 265. — Iaşi 1789, rusește: 107. — Viena 1793: 268. — (Sibiu 1794): 110. — ?, 1802: 117. — Braşov 1806: 274. — Sibiu 1807: 281. — (Râmnic 1815): 143. — Buda 1823: 310. — Bucureşti 1825: 153. — (Sibiu 1830): 158. — V. şi *Ceasoslov*, *Ceasloveţu*.
Ceasoslov, Bucureşti 1748: 68. — Blaj 1751: 70. — Blaj 1753: 72. — Iaşi 1763: 249. — Bucureşti 1777: 257. — Bucureşti 1780: 93. — Bucureşti 1783): 96. — Braşov 1811: 132. — Râmnic 1814: 139. — Bucureşti 1828: 156. — Vezi şi *Ceaslov*, *Ceasloveţu*.
Ceasloveţu, Balgrad 1687: 206. — Sibiu 1696: 207. — V. şi *Ceaslov*, *Ceasoslov*.
Cel mic şi cel mare îngeresc chip, Măn. Neamţul 1815: 200.
Cernavodeanul, Ilie, tipograf: 47.
Charon, Cyrille, v. Karalevsky, C. P.
Cheia înţelesului, Bucureşti 1678: 26, 81, 202, 219, 220, 238.
Cheptenar, Anastasie, prenumerant: 298.
Chesarie, Episcopul Râmnicului: 255, 256, 257, 259, 278.
Cheşfalud, Iştvan, pan Raţă (— Sârb): 209.
Chiriac, ieromonah, tipograf: 26. — Popa, gravor: 208.
Chiriacodromion, Iaşi 1816, grec.: 302. — Vezi şi *Cazanie*, *Evanghelie învăţătoare*.
Chiriacos, medelnicerul: 295.
Chiril, Arhiepiscopul Primei justiniane: 77. — Filosoful: 6.
Chrysant, Patriarhul Ierusalimului: 27. — *Despre oficii, clerici..*, Târgovişte 1715, grec.: 224. — V. şi Hrisant.
Chişinău, şcoli lancasteriene: 152.
Ciaprazi, Ioanichie, prenumerant: 298.
Ciobanu, Ştefan: 138, 143, 152, 202, 205.
Ciochina Ioann, prenumerant: 298.
Ciotori, N.: 49.
Cipariu, Timotei: 189.
Circulară pentru strângerea birurilor, Sibiu 1787: 102. — Sibiu 1789: 107. — Lemberg 1791: 108. — *Circulare* (trei) *diverse*, Lemberg 1810: 131. — *monetare*, 1810: 131. — *idem*, 1811: 133. — Lemberg 1811: 133. — *monetare* (trei publicaţii): 1812: 135. — *în privinţa oierilor*, 1813: 137. — *pentru ajutorarea invalizilor de războiu*, 1816: 148. — V. şi Francisc I, *Instrucţie*, *Rânduiala*, *Pentru..*, *Vestire*.
Ciril al V-lea, Zaim, Patriarhul Antiohiei, 33.
Cişmea (Bucureşti), tipografia: 154, 156, 157. — V. şi Mavrogheni.
Ciubotaru, Daniil: 101.
Giuhandu, Gh., Dr., preot: 243.
Ciulai, Gheorghi (Csulai György): 189.
Clain, Samuil, v. Klein (Micu), Samuil.
Clark, J., sculptor-gravor: 48.
Clement, Episcopul Râmnicului, *Învăţături în postul mare*, Râmnic (1737 1749): 54. — 56, 241.
Climent, ieromonah, tipograf: 99, 102, 255, 266.
Clinceanu, stolnic, tipograf: 154. — Ruducanu, al 2-lea postelnic: 295.
Clisura: 113.
Cocorescu, Ioan: 295.
Codicele civil.. Calimah, Iaşi 1816-1817, grec.: 302.
Colţirea (Maramureş), biblioteca bisericii: 134.
Comaneanu, paharnic: 295.

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

Comnen, Ioan, doctor: 27, 213, 214, 215.
Constandanie Cetate (= Bucureştii): 255.
Constantin, ieromonah, Συνταγμάτιον ὀρθόδοξον *(Culegere mică drept credincioasă)*, Moscopole 1746: 61. — Gheorghie, tipograf: 89. — Nicolae, prenumerant: 298. — (Rareş), Domnul Moldovei: 167.
Constantin, Impăratul Bizanţului şi sfântul: 31, 60, 117, 208, 209. — Pavlovici, cneazul: 144, 153.
Constantinescu-Iaşi, P.: 55, 71, 82, 92, 133, 144, 147, 237, 251.
Constantinopol, planul oraşului de D. Cantemir: 237. — exilul lui D. Cantemir: 269. — prenumeranţi: 295.
Conti, P. Alessandro: 272.
Copăceni (Turda), biblioteca bisericii: 92, 281.
Coray, Adunare de fabule esopice: 309.
Coresi, Diaconul, *Octoih mic* slav, Braşov 1557: 3-6. — *Intrebare creştinească*, (Braşov 1559): 6-7. — *Liturghier*, Braşov 1568-1570: 11-12. — *Pravila sfinţilor oteţi* (Braşov, 1570 1580): 12. — *Triod - Penticostar* slav, Târgovişte 1558: 166, 167-169. — *Apostol*, (Braşov 1563): 166, 169, 170. — *Evangheliar*, Braşov 1561: 169. — *Tâlcul evangheliilor* şi *Molitvenicul românesc*, (Braşov 1564): 170-171. — *Sbornicul*, partea II-a, slavoneşte, (Braşov) 1569: 171. — *Psaltire*, Braşov 1570: 171. — *Triodul* (Braşov) 1578: 171, 172. — *Octoih* slav, (Braşov) 1574: 171. — *Evanghe iar* slav, 1579: 172. — *Sbornic* slav, Sas-Sebeş 1580: 173-174. — *Evanghelie cu învăţătură*, Braşov 1580 81: 174. — 14, 15, 17. — Şerban: 11, 17, 174, 178
Coridaleu, Anastasie, al 2 lea logofăt: 295.
Corneli, I.: 276.
Cornești (Maramureş), biblioteca bisericii: 69, 92.
Costache?, beizadea: 295.
Costachi, serdarul: 295.
Costachi, v. Veniamin.
Costandin, tipograf din Blaj: 245. — diiac, tipograf râmnicean: 99. — Episcopul Buzăului: 295. — Popa, tipograf: 96, 99, 102, 103.
Costantie, ieromonah, gravor: 153.
Costescu, Ştefan, stolnicul: 295.
Cozia, mănăstire: 242.
Cozma, Vlahul, ieromonah, tipograf: 69.
Crăciun, Ioachim: 72.
Craiova, şcoli: 144. — prenumeranţi: 295, 299.
Craioveanul, Ioan, popa, tipograf: 278.
Creţu, Gr., biblioteca: 274.
Creţulescu, Alecu: 295. — banul: 295. — Eustratie: 295. — Toma, mare logofăt: 295.
Crişan, Alexandru: 310.
Croce, Cesare Giulio, *Bertoldo şi Bertoldino*, Sibiu 1799: 272.
Cron, zeul: 271.
Cuciuckainargi, tratatul de pace: 280.
Cuhea (Maramureş), biblioteca bisericii: 25, 117, 251.
Cuişor, Constantin, prenumerant: 299. — Mihail, prenumerant: 299.
Culegere a multor rugăciuni, Buda 1799: 114.
Cutiu, Romanitis, vornic: 295.
Cuvântare despre taina preoţiei, Viena 1784: 97, 160.
Cuvânt pentru iubirea de argint şi asuprire, (Râmnic 1770-80): 89.

Dăianu, Ilie, Dr., Pr.: 70, 71, 171. — Notarеşul, Gheorghie, protopop: 209.
Damaschin, Episcopul Râmnicului, *Învăţături pentru şapte taine*, Râmnic 1724: 224. — Autor de prefaţă: 29-31. — 47, 57, 225. — Ioan, *Theologhia:* 151. — Vezi şi Ioan Damaschinul.
Dan, D.: 57, 72.
Daniel, Gh., prenumerant: 298.
Daniil, Mitropolitul Ţării-Româneşti: 35, 43, 51, 52, 72, 206, 234. — *Pastorală despre postul mare*, (Bucureşti 1720-31): 44.
Darvari, D. N., Εἰσαγωγὴ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν, Viena 1798: 113. — Ioan N.: 113. — N., *Eclogarul:* 311.
David, Alexandru: 25, 128, 278. — Francisc, *Cartea de cântece*, ungur.: 10.
Decamilis, Ioan, Iosif, Episcopul Sebastului şi al Muncaciului: 225.
Decret pentru miliţia limitanee, Viena 1766: 82.
Decretumu cu diferite rânduiale, (Sibiu, 1787): 102.
Demian, Ion, *Tableau géographique*, Paris 1809: 129.
Densuşianu, Aron: 299. — Ovid: 276, 316.
Derra, prenumeranţi, Anastasie: 298. — Constantin: 298. — Naum: 297. — Thoma: 298.

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

Descrierea plantei „Pită tătărască", 1815: 145.
Deseşti (Maramureş), biblioteca bisericii: 57, 72.
Diaconovici-Loga, Const., *Caractere caligrafice*, (Buda?) 1813: 136. — *Chiemare la tipărirea cărţilor româneşti:* Buda 1821: 305; 130.
Diamandi, Dimitrie, prenumerant: 297.
Diariu sau Zioariu, Buda 1817: 303.
Diîa, zeiţă: 271.
Dimitriadi, Emanoil, prenumerant: 297.
Dimitrie, Nicolae (Râmniceanu), tipograf: 305. — Râm(niceanul), tipograf: 68, 99. — Mitropolitul Rostovului: 151. — Mitropolitul Basarabiei, *Pastorală pentru şcoalele lancasteriene* (Chişinău 1823): 152; 153. — Preşedintele Siriei, an. 1851: 38.
Dimitrievici, Naum, prenumerant: 298. — Teodor, tipograf: 200.
Dimitriu-Papa, Ioanu, prenumerant: 298.
Dinu, Const., biblioteca: 150, 280,
Dionisie, ieromonah, tipograf: 43. — Mitropolitul Ţării-Româneşti: 150.
Dobra, Petru: 201.
Dobre, popa, tipograf: 189.
Dobruşa, biblioteca mănăstirii: 147.
Dociu, Amvrosie, prenumerant: 297.
Dommer, Gysbertus, editor: 48, 49.
Dometian, egumen, autor de prefaţă: 319-321.
Dona, Ioann, prenumerant: 298.
Dora, Demeter, Ghe., prenumerant: 298.
Dorotei, Sfantul: 87.
Dositeiu, Patriarhul Ierusalimului, *Manual în contra rătăcirii calvine:* 207. — *Istoria Patriarhilor Ierusalimului* Buc. 1715, grec.: 224; 221.
Dosithei, Mitropolitul Ţării-Româneşti (1806): 278.
Dosofteiu, Mitrop. Moldovei, *Psaltirea în versuri şi Acatistul Maicii Domnului*, Uniev 1673: 202. — *Dumnezeiasca Liturghie*, Iaşi 1679: 202. — *Molitvenic de 'nţâles*, Iaşi 1681: 203-204. — *Vieţile Svinţilor*, Iaşi 1682-86: 204; *Vita Sanctorum:* 249. — *Liturghie şi Rugăciuni*, Iaşi 1683: 204. — *Parimiile*, Iaşi 1683: 204-205. — 190.
Dosotheu, Mitropolitul Ţării-Româneşti: 111.
Drăganu, N., Dr.: 7, 11, 12, 20, 25, 171, 173.
Drăghiceanu, Virgil: 202.
Duca, Sotiriu, tipograf: 72. — Vezi şi Sotiriovici, Duca.
Ducere de mână (Aritmetică), Viena 1777: 264.
Ducere de mână către cinste, Viena 1788: 267.
Ducere de mână către frumoasa scrisoare românească, Buda 1811: 289.
Duma, Ianeş: 216.
Dumitraşco, din familia Mitrop. Dosofteiu: 204.
Dumitrescu, Al. T.: 88, 89, 93, 94, 97, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 107, 108, 111, 112, 113, 116, 117, 119, 120, 121, 123, 124, 125, 126, 127, 129, 131, 132, 133, 137, 138, 142, 145, 148, 254, 255, 264.
Dumitru, logofăt, copist: 26. — Râmniceanul, tipograf: 247.
Dunker, Arno: 296.
Dvoicenco, Eufrosina: 200.

Ecaterina II-a, *Învăţătură*, Iaşi 1773: 255. — Pavlovna, logodna ei: 145; 144, 148, 149.
Efrem, Mitropolitul Ardealului: 7.
Egipt: 67.
Ekhart, Petru, tipograf: 130, 134, 135, 136, 146, 289.
Eliad, I. (Rădulescu), *Odă la campania rusească*, (Bucureşti) 1829: 318.
Elian, Alexandru: 61, 72, 89, 113, 144, 215, 221, 222, 235, 310.
Elina, Doamna lui Matei-Basarab: 24, 190, 194. — Doamna, mama lui Iliaşco Rareş: 167. — Impărăteasa şi Sfânta: 117, 208, 209.
Elisabeta, Ţarina Rusiei: 144.
Ems, vezi *Apel.*
Enăceanu, Ghenadie: 31.
Enea, Traian: 172.
Erbiceanu, Const.: 28, 95, 216, 217, 218, 219, 223, 224, 238, 243.
„Eritrea" Sivila: 204, 205.
Ermis: zeul: 271.
Esop: 271.
Esopia, Sibiu 1802: 117. — Bucureşti 1821, grec.: 306 310. — V. şi *Viiaţa şi pildele lui Esop.*
Esterhazy, censor: 109.
Eustathievici, Dimitrie: 104.
Eustratie, Argentis, *Manual în contra infailibilităţii Papei*, Iaşi 1746, arăbeşte: 61, 66-67.
Evangheliar slav, (Târgovişte) 1512: 166,

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

167, 169, 173. — românesc, 1561: 6. — slav, Brașov 1562: 7. — slav, Brașov 1565: 7-8. — slavo-rom. 1580: 17.
Evanghelie slavă, Brașov 1570: 1. — locul ? 1645: 24. — armenească, Suceava 1649: 24. — tip. de Antim Ivireanul, Râmnic 1705: 31. — arabă, Alep. 1706: 32. — arabă, Alep 1708: 33-34. — Iași 1741: 55. — București 1743: 56. — București 1753: 72. — București 1761: 77. — Blaj 1766: 82. — Kalocza 1769: 80. — Sibiu 1806: 276. — M-rea Neamț 1821: 306.
Evanghelie învățătoare, Govora 1642: 20, 189. — Măn. Dealului 1644: 190. — V. și *Cazanie*, *Chiriacodromion*.
Evghenie, epigramist: 89.
Evhologhion (Târgoviște 1708-1712): 34. — Târgoviște 1713: 41. — București 1722: 44-47. — Iași 1741: 55. — Iași 1744: 56. — Blaj 1765: 80. — Iași 1774: 91. — Blaj 1789: 106. — Blaj 1815: 300. — V. și *Molitvenic*.
Evloghie, tipograf: 73, 91, 250.

Φαβρίκιος, Ἰωάννης, ὁ Ἀλβερτος: 48.
Făgaraș, ținut: 111.
Fardi, Sterio, prenumerant: 298.
Fațea, Gh.: 266.
Fecioru, D.: 82, 99.
von Felbiger, I., pedagog: 264.
Feodorovna, Alexandra: 149.
Filip, Moldoveanul, tipograf: 2.
Filaret, Episcopul Râmnicului, *Enciclică protopopilor*, (Râmnic 1781): 95. — 99, 102, 103, 160, 266.
Filimon, A. : 47, 52, 61, 71, 72, 79, 80, 82, 87, 88, 90, 96, 100, 108, 126, 134, 167, 169, 207, 219, 220, 233, 239, 240, 242, 244, 245, 247, 249, 250, 251, 252, 262, 263, 265, 268, 283.
Filotheiu, ieromonah, tipograf: 41, 42.
Filipan, Vasilie, profesor: 294.
Filipescu, Alexandru: 295.
Filippos, slugerul: 295.
Filipupolitis, Iancu: 295.
Finkelstein, Gustav, biblioteca: 50, 51, 153, 157, 304, 315, 316.
Floarea adevărului, Blaj 1750: 244.
Formă la ectenii, (Chișinău 1816): 148. — Chișinău 1819: 150. — Chișinau 1820: 151. — Chișinău 1822: 151. — Chișinău 1825, trei publicații: 153 154. — Chișinău 1827: 155.
Fotino, Ioan, clucerul: 295.
Francfurt („Franco Fortu"): 206.
Francisc I, Impăratul Austriei, *Orânduiala batalioanelor de graniță*, (Sibiu) 1808: 129. — *Patent pentru impozitul pe moștenîri*, (Lemberg) 1810: 132. — *Circulară monetară*, 1813: 137. — *Rânduială în privința loteriei*, 1813: 137, 162. — *Rânduială spre alcătuirea unui fundus*, 1813: 137. — *Pentru ferirea pricinelor între morari*, Lemberg 1814: 142. — i se închină versuri: 139. — 147, 148, 304.
Francisc II, titlul de împărat al Austriei, etc. 119, — *Ordin de pedcpsire*, Sibiu 1794: 111. — *Carte de tocmeala tisturilor*, (Sibiu) 1803: 119. — *Rânduială despre neutralitate*, (Sibiu 1803): 119. — *Proclamație*, Sibiu 1806: 125. — 115, 117, 126, 127, 267, 270, 276, 278.
Frânc, neamul lui Esop: 271.
Franț I, Impăratul Austriei: 289, 291.
Frățiman, Iustin, St.: 122.
Frențiu, Traian Valeriu, Episcop unit: 1.
Fritsch, Thomas: 48, 49.
Fulea, Moise, *Bucoavnă de normă*, Sibiu 1815: 300.
Furnică, D. Z.: 95.
Furtună, D.: 106.

Gaizleri, Ioan Nepomuc, von, baron: 291.
Galeatovschi, Ioanichie, Клѣчъ Разѣмѣнїа, Lwów 1665: 202.
Galiția: 93.
Gănescu, Ioan, paharnic: 296.
Gaster, M., biblioteca: 266.
Gavalas, Nicolae, doctor: 296.
Gedeon, Ladislau, censor: 158.
Gerold, Karl, tipograf: 155.
Ghenadie, Mitropolitul Bălgradului (Alba-Iulia): 22.
Ghenovici, Hagi: 315.
Gheografia sau Scrierea pământului, Buda 1814-15: 296.
Gheon, Naum, prenumerant: 298. — Stamu, prenumerant: 298.
Gheorghiadis, Niculae, Smirneul: 308. 310.
Gheorghie II, Regele Angliei (1683-1760): 49. — diacon și tipograf arab: 63, 67. — protopop din Daia: 206. — ierodiacon, tipograf: 248, 299. — Mitropolitul Moldovei: 159. — Râmniceanu, ti

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

pograf: 109. — de Sec: 189. — Ştefan, Domnul Moldovei: 159.
Gheorghiu-Bue, Antonie, hagiu: 76. — Const.: 318. — Ioan, traducător: 304. — N.-A.: 73, 256.
Ghepeţchi, Theofil, biblioteca: 25.
Gherga, Ioann, prenumerant: 298. — Ştefan: 263.
Ghermano de Niş (Nyssis): 207.
Gherman, Petru: 93.
Gherontie, traducător: 301.
Ghesti, Frénţi (Geszti Ferencz): 178.
Ghibu, Onisifor, Dr.: 74, 86, 210, 272, 300.
Ghica, Alexandru Scarlat, Domnul Ţării-Româneşti (1768): 252. — Costandin, ban: 295. — Grigore, vornic: 295. — Grigorie, Domnul Ţării-Româneşti (1735): 26, 238 şi (1748): 243. — Grigorie Alexandru, Domnul Ţării-Româneşti (1769): 87, 88, 89 şi Domnul Moldovei (1774): 91. — Grigorie Dimitrie, Domnul Ţării-Româneşti (1825): 153. — (Matei) Grigorie, Domnul Moldovei (1741) 55 şi (1732): 235. — Matei, Domnul Moldovei (1755): 73. — Matei [Grigorie], Domnul Ţării Româneşti (1752): 245. — Scarlat Grigorie, Domnul Ţării Româneşti (1759): 75 şi (1766): 80, 81.
Gianeti, Ioan, *Respingerea tratatului lui Ocellus despre natura Universului*, Viena 1787, greco-francez: 267.
Girtan, Ioann, preot în Sâmbăceag: 160.
Giuglea, Gh., biblioteca: 171.
Giurescu, Const., C.: 28, 143.
Glebcovici, Ioan, tipograf: 187.
Gligorie, gravor: 69.
Glimboca (Banat), biblioteca bisericii: 273.
Glinzoniu, Manuil: 272.
Glogovanu, N., clucer: 296.
Glykis, Nicolae, tipograf din Venezia: 47, 220, 239, 250.
von Goes, Peter, *Apel Bucovinenilor*, Lemberg 1813: 137.
Goiani, în Lăpuşna: 71.
Golescul, ?, arhon: 295. — Gh. R., *Atlas de tabele geografice*, Viena 1800: 273.
Gornia, biblioteca bisericii: 97.
Gorodecky, Iosif, ieromonah tipograf: 208, 209.
Govora, Mănăstirea şi tipografia: 20. — chinovie 188.
Grabovschii, Athanasie, prenumerant: 297. — Constantin, prenumerant: 297.
Gracian, Balthasar, *Critil şi Andronius*. Iaşi 1794: 268.
Grădişteanu, Costachi: 295. — Scarlat: 295. — Şerban: 295.
Graduale ung., Oradea Mare, 1566: 10.
Gramote, ucazuri şi broşuri, (Chişinău) 1813: 138.
Grecu, V.: 165.
Grid, Nicolae, paroh: 300.
Grigoras, Mitrofan, epigramist: 222, 223.
Grigore-cel-Mare: 6. — din Nazianţ, Sfântul: 267, 322.
Grigorie (al IV-lea), Mitropolitul Ţării Româneşti: 80, 153, 156, 157. — Episcopul Râmnicului: 75, 245. — Mitropolitul Ţării-Româneşti (1761 1780): 77, 88, 89, 93, 250, 251, 255. *Sfaturi în post*, (Bucureşti) 1776: 92. — Râmniceanul, ieromonah, tipograf: 96, 99, 102, 109, 252, 262, 263.
Grigorovici, George: 190.
Gromovnic, tip. 1639: 21.
Gross, Julius: 310.
Gruşetu (Costeşti-Vâlcea): 126.
Grustas, Naum, epigramist: 77.
Gunaropulos, Atanasie: 295.
Gyles, Fletcher, tipograf în Londra: 50.
Győr, comitat: 103.
Győrfy, Andreas, *Ad Sabbam Tőkőly*, Buda 1809: 129.

Hâncu, Iacov şi Teodor Bobeica, *Table lancasteriene moldoveneşti*, (Chişinău 1822): 152.
Haneş, P. V.: 193.
Hango, Gavriil: 124, 244, 249
Haralambie, Dimitrie, clucer: 296. — Temistocle: 296.
Hârbovaţ, biblioteca mănăstirii: 147.
Harcov, biblioteca Muzeului de artă ukraineană: 7, 8.
Hariton, Cazacul: 55.
Harmenopol, Constantin: 293.
Haromsic, ţinut: 111.
Hasdeu, B. P.: 174, 204, 267.
Hatişerif, (Bucureşti 1774: 91, 255.
Haunun, Anania, tipograf arab: 32.
de Haykul, Anton, tipograf: 139, 162.
Heltai, Gaspar, autor şi tipograf: 10, 171, 179.
Heraclie: 309.
Herce, Ştefan: 178.
Herfurt, Fridrih, tipograf: 132, 147, 310. — Ioan, Fridrich, tipograf: 274.

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

Hermes, zeul (= Ermis): 271.
Hesiod: 113.
Hiador, Sztripszky, Dr.: 10.
Hieronym, Sfântul: 87.
Hilandar, Mănăstirea: 165.
Hiliodromeus, Niculae, dascăl: 71, 72.
Himu, M.: 248.
Hios: 65, 67; şcoli: 144.
Iliullier, S. C., tipograf: 129.
Hodoş, Nerva: 19, 57, 70, 87 110, 112, 167, 169, 170, 171, 172, 173, 174, 188, 200. 225, 235, 237, 242, 254, 278, 289, 303, 318.
Hohenlohe, Alexandru, i se închină versuri: 158.
Hohmaister (Hochmeister), Martin, tipograf: 98, 103, 109, 125, 272. — „Bolta cea de cărţi din Blaj": 121, 126.
Holborn, sat în Anglia: 50.
Horatius: 158.
Horologion, Râmnic 7253 (1745): 249.
Hórvat, Alexandru: 160. — Anton, secretar: 98. — Nechita, eclisiarh la episcopie: 266.
Hosszu, D., *Versuri episcopului N. Kovâts*, Oradea-Mare 1827: 316. — *Versuri episcopului S. Vulcan*, Oradea-Mare 1828, lat: 317.
Hrisant. Patriarhul Ierusalimului, Περὶ ἱερωσύνης λόγος *(Despre preoţie)*, (Bucureşti 1702): 217, 234. — *Manual despre superioritatea Ierusalimului şi a Sf. Mormânt*, Ierusalim 1728, grec.: 234. – V. şi Chrysant.
Hrisostom, Ioan, Omilie despre a doua venire şi alta împotriva Judcilor şi Elinilor: 301.
Hrisovul lui Ştefan Cantacuzino, pentru scutirea preoţilor de dăjdii, Bucureşti 1714: 42.
Hristodulo, Chiriac: 296
Hristofor, Sfântul: 88, 89. — stareţ al M-rii din Mela: 88, 89.
Hurcz, M-re: 57, 208, 245.
Hunicdoara (Henedoara) „varmigi": 178.
Hypishiotes, Mihail: 61.
Haines, Gheorghie: 284.

Iacimirskyij, A. I.: 25.
Iacov, Episcopul Huşilor: 106. — Mitropolitul Moldovei, *Pastorală* (Iaşi) 1752: 72. — *Instrucţiuni preoţilor* (Iaşi 1794): 110. — *Pastorală*, Iaşi 1806: 125; 72, 73.
Iacovici [Sandul], logofătul, tipograf 37. — Stoica, popa, tipograf: 35, 37, 50, 51, 52, 59, 60, 72, 238.
Iancovici, Nicole, prenumerant: 298.
Ianovici, Theodor, ierei, tipograf: 55.
Iapa, biblioteca bisericii: 116.
Iarcu, Dim.: 154.
Iaşi, şcoli: 144.
Ibrahim, sultan: 237.
Ieremia, tipograf· 236.
Iertare dezertorilor, Cluj 1792: 109. — Cluj 1796: 111. — Cluj 1797: 112. — Sibiu 1800: 116. — Sibiu 1801: 116.
Ierusalim: 215.
Ignatie, Episcopul Râmnicului: 20. — Mitropolitul Ţării-Româneşti: 295.
Iken, K.: 150.
Ilarie, stareţul M-rii Neamţului: 151.
Iliaş (Rareş), Domnul Moldovei: 167.
Iliaşcu, boier grămătic: 71, 72.
Imitatio Christi, Deal 1647: 109, 191. — Vezi şi Kempis Thomas.
Inceputurile istoriei de obşte, Sibiu 1798: 112.
Indatoririle slugilor către stăpâni, Cluj 1739: 109.
Indemnuri pentru vindecarea boalelor, Sibiu 1813: 138.
Indreptarea legii, Târgovişte 1652: 201. — V. şi *Pravilă*.
Indreptare despre folosinţa ghindei, 1816: 149. — *pentru trecerea vitelor*, (Cluj) 1818: 150. — *despre modul ţinerii de contumacie*, 1824: 153.
Inochentie, tipograf: 319.
Insemnarea puselor înainte învăţături, Buda 1809: 130. — *idem*, Buda 1810: 130.
Inştiinţare, (Sibiu 1788): 104. — Sibiu 1789: 107. — *(Offitialis)*, Cluj 1799: 114. — *(„Aruncare")*, Cluj 1800: 116. — (Blaj 1806): 126. — (Chişinău) 1828: 156. — *pentru reglementarea regimului iobagilor*, Blaj (1784): 97. — *poruncitoare*, Sibiu 1788:103. — *despre aşăzarea soroacelor de apelaţie*, Chişinău 1823: 152. — *despre schimbări fiscale*, (Chişinău) 1825: 154. — *pentru organizarea ocolaşilor*, (Chişinău 1826): 155. — *pentru guberniile declarate sub stare militară*, (Chişinău 1828): 156. — *pentru ciumă* (Chişinau 1829): 157. — *despre trecerea armatei ruseşti peste Balcani*, (Chişinău 1829): 157. — *despre curăţirea Basarabiei*, Chişinău 1830: 158. — V. şi *Cir*

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

culară, *Instrucţie*, *Pentru..*, *Rânduiala*, *Vestire*.
Instrucţie pentru pedepsirea furătorilor de sare (1804): 120. — *pentru magistratualişti*, 1819: 150, — *contra ciumei la vite*, (Chişinău) 1828: 156.
Instrucţii privind cărdăşia, Cluj 1790: 108. — *pentru scrierea metricilor şi vedomostiilor de ispovedanie*, Chişinău 1823: 152.
Intrebări şi răspunsuri (Catehism), Iaşi 1787: 101.
Intrebătoare răspunsuri.., Măn. Neamţ 1816: 301.
Invăţătura preoţilor pre scurt, Buzău 1702: 29. — *de şapte taine*, (Buzău 1702): 215. — *Intâia învăţătură pentru tineri*, slavo-rom. Râmnic 1726: 233. — *preoţilor pe scurt de şapte taine*, Iaşi 1732: 235. — *pentru şapte taine*, Râmnic 1746: 242. — *creştinească*, Blaj 1755: 73, 160. — *creştinească*, Blaj 1756: 247. — *arhierească*, Iaşi 1771: 254. — *pentru recensământ*, Sibiu 1785: 99. — *pentru strămutare*, Sibiu (1785): 99. — *împotriva călcezii oilor*, Sibiu 1787: 102. — *pentru cvitanţii*, Sibiu 1788: 103. — *celor ce dau porţii*, Sibiu 1802: 118. — *despre să mănarca inului*, Lwów 1804: 120. — *către dascălii normaliceşti*, Sibiu 1809: 284. — *pentru ultuirea vărsatului*, Chişinău 1816: 146. — *părintcască* Iaşi 1822: 310.
Invăţături, Câmpulung 1642: 189. — *creştincşti*, Snagov 1700: 213. — Sibiu 1807: 127. — *despre cultura cartofilor* 1815: 145.
Ioan, Damaschinul: 6, 35. — Ioannis Damasceni, *Opera philosophica et theologica*, Blaj 1763: 322. — Sfântul de la Ierusalim: 216. — Râmniceanul, tipograf: 249. — din Vinţ: 205. — Hrisostom, *Margaritum*, Bucureşti 1691: 249. — *Cuvânt la Duminica pogorîrei Sf. Duh*, (1785 : 98-99. — V. şi Hrisostom.
Ioannichie, gravor: 253, 254.
Ioanovics, Nestor, Episcop, i se închină versuri: 318. — Vikentie, Mitropolitul Belgradului (Serbia): 52, 53.
Ionescu, Ion: 256, 264. — Nae, bibliografia: 91, 105, 127, 271, 305.
Iordan, Alex.: 311, 315. — Hagi: 315.
Iorga, N.: 9, 10, 15, 17, 28, 37, 41, 50, 52, 57, 59, 68, 71, 73, 74, 79, 80, 82, 83, 113, 125, 138, 169, 171, 172, 173, 201, 202, 204, 207, 233, 248, 251, 263, 268, 273, 276, 278, 283, 316, 317.
Iosef, Sfântul: 102.
Iosif, Episcopul Argeşului: 319. — Patriarhul Rusiei: 107.
Iosif II, Impăratul Austriei, *Proclamaţie pentru desfiinţarea iobăgiei*, Sibiu 1785: 264. — *pentru cadastru*, Sibiu 1786: 265. — *Rânduiala divorţurilor*, Sibiu 1786: 100. — *căsătoriilor*, Sibiu 1786: 100. — *Instrucţii*, Sibiu 1787: 102. — *Pravila cerşetorilor*, Sibiu 1788: 103. — *Reglementarea sărbătorilor la Uniţi şi Neuniţi*, (Blaj) 1704: 120; 92, 94, 96, 99, 101, 102, 262, 266.
Ip, (jud. Sălaj), biblioteca bisericii: 202.
Ipsilant, Alexandru, Ioan, Domnul Ţării-Româneşti: 93, 255. — Const. Alexandru, Domnul Ţării-Româneşti: 122, 278.
Isabela, Regina Ungariei: 4.
Isopescu, Claudio: 272.
Istoria bibliceasca, Buda 1806: 125. — *Alexandrului celui mare*, 1809: 285. — *lui Alexandru Machedon şi a corăbicrilor ruseşti*, (1824): 315. — *Sfinţirii M-rii Neamţului şi Istoria Sf. Icoanc a Maicii Domnului* (M-rea Neamţului 1830): 158.
Iştvanovici, Mihai, tipograf: 209.
Italia, fabrici de hârtie sec. XIV XVI: 1.
Ivanovici, Micu, tipograf: 200.
Ivici, Alexe: 229.
Ivireanu, Antim, Mitropolitul Ţării-Româneşti, *Acatist*, Bucureşti 1703: 28. — *Sfătuiri creştine-politice*, Bucureşti 1715, grec: 224. — *Invăţătură bisericcască*, Bucureşti 1741: 238; 32, 37, 40, 41, 42, 218, 219, 222, 223. — Vezi şi *Evanghelie*.
Ivirilor, Mănăstire în Athos: 224.

Jacquier, P. Francesco: 271.
Jeud (Maramureş), codicele dela: 6, 12. — biblioteca bisericii: 54, 110, 241.
Jigmon, „voivodul Ardealului": 174, 178

Kaftanian, Egişe (Elisée): 24.
Kais, Gheorghe, Haunun: 32.
Kampe, J. H., *Descoperirea Amcricii*, Buda 1816: 301.

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

Karadja, Const.: 170.
Karalevskij, C. P. (Cyrille, Charon): 19, 34, 40, 215, 218, 222.
Karataev, I.: 1, 2, 24, 172, 188.
Katekizmul cel mare pentru învățătura tuturora, Buda 1780: 259.
Katona, St.: 79.
Kavalliotis, T., Πρωτοπειρία, Veneția 1770: 254. — V. și Cavalliotis.
de Kempis, Thomas, *Imitarea lui Christos*, Mănăstirea Deal 1647: 194-200. — Blaj 1812: 291.
Kengyelácz, Pavel, *Istoria universală*, Buda 1824: 315.
Kintyets Kimpenyesty, 1768, mențiune: 80, 83, 115.
Kirileanu-Teodorescu, Gh., biblioteca: 110, 146, 243, 264.
Klapka, Iosif, tipograf: 318.
Klein (Micu), Samuil, *Dissertatio de jejuniis*, Viena 1782: 263. — *Propovedanie la îngropăciunea oamenilor morți*, Blaj 1784: 263. — *Theologhia dogmatică*, Blaj 1801: 224. — *Istoria Românilor*, Buda 1806-7: 274. — *Prospect pentru dicționare*, Buda 1806: 276. — *Prospect pentru dicționar*, Buda 1814: 139. — 125, 140.
Kleobul, Gh., Ἔκθεσις περὶ τῆς ἀλληλοδιδακτικῆς μεθόδου, Iași 1820: 105, 305.
Knapton, Paul, tipograf: 237.
Kolosi, Basilius: 140. — Vasile 276.
Kollonich, Leopold. cardinalul Ungariei: 216.
Kopitar: 296.
Kőrbler, Georg (Duro), Dr.: 49.
Korneeva-Petfulan, M.: 7. 8.
Kontos, Polizois, Ὕμνος εἰς τὸν... Ἰωάννην Κωνσταντῖνον Ἀλέξανδρον Ὑψηλάντην, Viena 1805: 122.
Kontŭ, Hainerihŭ: 93.
Koûrt-al-Dahab, localitate din Siria: 67.
Kováts, N., Episcop, i se închină versuri: 316.
Kurczbeck, Iosif, tipograf: 88, 92, 161. (— Edlen) 256, 265.

Lacea, Const.: 55, 113, 120, 146, 202, 224, 237, 267.
Lăcusteanu, Ștefan: 295.
Laicsák, Francisc, Episcop i se închină versuri: 317.
von Lasti, Graf Feldmareșal: 104.
de Lastririe, Carol Filibért, *Învățătură despre bumbac*, Buda 1810: 288.
Laurentie, tipograf (an. 1746): 57. — ie romonah la Hurez: 245.
Laurentius, monah: 87.
Lazar, Const., prenumerant: 298. — Niculae, tipograf: 89.
Legiuirea lui Caragea, București (?) 1818: 304.
Legrand, Emile: 28, 72, 77, 89, 219.
Leon, *Pastorală*, (Iași) 1786: 101. — Arhimandrit, *Cuvânt de pomenire*, Iași 1820: 305.
Leonid, Arhimandrit: 24, 51.
Leontie, dascăl, ieromonah: 56. — membru din fam. Mitrop. Dosofteiu: 204.
Leopold II, Impăratul Austriei: 109.
Lesicon, Buda 1825: 276.
Levșin, Vasilie: 105.
Librier, Gh., v. Pleșoianu, Gr.
Lipănescu, Niculae: 295.
Lipsca: 49.
Literat, Valer: 100.
Liturghie, slavă (Târgoviște), 1508: 11. — Veneția 1554: 1. — și *Diaconar*, Brașov 1570: 11, 12. — slavă, Brașov 1588: 11. — greco-arabă, Snagov 1701: 215. — Buzău 1702: 29, 35, 216. — București 1728: 233. — București 1729: 51. — București 1741: 238. — *a Sf. Ioan Hrisostom*, Rădăuți 1745: 242. — București 1746: 59. — București 1747: 278; *Sacrae Lyturgiae* 249. — București 1754: 72. — București 1759: 75. — Iași 1759: 248. — Râmnic 1767: 251. — Buzău 1768: 252. — Blaj: 1776: 92. — București 1780: 261. — Bucureşti 1789: 101. — București 1796: 111. — Sibiu 1807: 126. — Chișinău: 1815: 300.
Litzica, C.: 270, 280.
Liubavici, Dimitrie, tipograf: 1, 167
Livaniscul Devolei: 61.
Lodomeria: 93.
Logotheta, Simeon: 293.
Londra, British Museum: 27, 28, 38.
Lorinț (Lavrentie), ieromonah, tipograf, *Octoih* slavonesc, Brașov 1567: 9-10. — *Evanghelie* (Brașov 1570): 13-15. — *Octoih mic*, 1578: 172, 173. — *Evangheliar* slavo-rom., Brașov 1580: 172-173. — *Octoih mic* (Lorinț ?, Alba-Iulia 1580): 173. — 1, 170, 171.
Lozna, biblioteca bisericii: 80.
Lucaris, Ciril: 207.

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

Lugoş, Biblioteca diecezană: 51; 178.
Lunca, biblioteca bisericii: 79.
Lupaş, Ion: 26, 264, 272, 273.
Lupşa, biblioteca bisericii: 79
Luther, Martin: 23

Macarie, tipograf (1508-1512): 3, 11, 14, 165, 166, 167.
Macinca, Constantin, prenumerant: 298.
Maer, Gabriel, Grigorie, Episcopul Făgăraşului: 262.
Magiar, Simeon, pre.ectul şcoalelor: 161.
Mahomet I, II, III, IV, sultani: 237.
Maieri, biserică unită în Alba-Iulia: 50.
Maior, Grigore, Episcop, *Instrucţii la moartea Mariei Thereza:* 94. — Petru, *Răspuns la cărtire*, Buda 1814: 299. — 140, 149, 276, 278; prenumerant: 297.
Maiota, Gh., *Cuvânt la Patima Domnului*, Râmnic 1706: 221.
Maiu, Gheorghie, prenumerant: 298.
Mala-Ocna: 190.
Malaghecia, Nicolae, prenumerant: 298.
Mănăilă, tipograf sec. XVI: 172.
Mănăstirea Sf. Ion (Mare) din Bucureşti: 42. — Trei Ierarhi din Iaşi: 23. — Tuturor Sfinţilor: 43.
Mandik, Aloy(se), censor: 318.
Mandrimu, Marcu, prenumerant: 298.
Măneci-Pamânteni, biblioteca bisericii: 100.
Mangra, Vasile: 190.
Mano, Ioann, Dimo, prenumerant: 298.
Mănoiu, comandor, bibliotecarul Palatului Regal din Bucureşti: 79.
Manu, Mihail, vornic: 295. — Ştefan: 295.
Manuilovici, Maxim, Episcop, i se închină versuri: 318.
Maria, din familia Mitrop. Dosofteiu: 204. — Pavlovna: 144. — Thereza, Impărăteasa Austriei, *Instrucţii în timpul ciumii şi altor boale*, Cluj 1744: 56. — *Poruncă pentru interzicerea circulaţiei banilor...*, Blaj 1747: 68; moartea ei: 94. — *Ordonanţă în contra ciumii.* — Blaj 1766: 82. — *Poruncă pentru depunerea jurământului*, Blaj (1777): 93. — *Odă la moartea ei*, Sibiu 1781: 262; 70, 73, 86, 86, 89, 90, 100, 245, 251, 252.
Marian, Liviu: 134, 136, 142. — Victor: 264.
Marcovici Garting, Ivan, *Scrisoare Mitr. Gavriil Bănulescu*, Chişinău 1815: 145. — *Scrisoare pentru repaosul duminical*, Chişinău 1815: 145.
Marien, tipograf sec. XVI: 174, 178.
Mărgăritare, Bucureşti 1746: 94.
Margela, Ştefan, *Gramatică rusească şi moldovenească*, Petersburg: 1827: 316.
Marinoglus, Hristodul: 296.
de Marki, Anton, Auszug aus der deutschen und wallachischen Sprachlehre, Cernăuţi 1808: 128. — *Idem*, Cernăuţi 1810: 288.
Marlianus, Ambrosius, *Theatrum politicum*, Romae 1631: 248. — *Idem*, trad. în grec. de Nic. Mavrocordat, Lipsca 1758: 248. — *Idem*, trad. rom. de Gr. Pleşoianu, Buzău 1838: 248. — Copie ms. de Ion Burchi: 248. — Studiu de M. Himu: 248. — Ediţia Dantzig 1655, în Biblioteca lui Nic. Mavrocordat. — Vezi şi Mavrocordat, Nicolae.
Marthalis, Nichifor, epigramist: 222.
Marţian, Iuliu, biblioteca: 169, 173, 174.
Mărturisirea credinţei ortodoxe, Snagov 1699: 211.
Mărul (Banat), biblioteca bisericii: 273.
Masaad, Naşu din Damasc, tipograf la Iaşi: 61, 65, 67.
Măsuri contra incendiilor, Sibiu 1788: 104. — *contra tâlharilor*, Cluj 1795: 111. — *pentru ferirea de boale*, 1805: 123.
Mateescu, Florian, Dr., biblioteca: 79.
Matei Basarab, Domnul Ţării-Româneşti: 19, 20, 24, 182, 187, 192, 194, 199.
Mavrocordat, Alexandru, *Istoria Sfântă*, Buc. grec. 1716: 224; 49. — Alexandru, Ioan, Domnul Moldovei (1785), *Hrisov* Iaşi, 1785: 264. — (Chişinău 1824): 153. — Ioan Alexandru, Domnul Moldovei: 63, 65, 101, 240, 241. — Constantin, Domnul Ţarii Româneşti: 35, 59, 60, 68, 69, 241. — Nicolae, Domnul Ţării-Româneşti şi al Moldovei, Περὶ καθηκόντων βιβλος, *Liber de officiis*, Londra şi Amsterdam 1724: 48 50. — *Idem*, Londra 1724: 225. — *Idem*, Londra 1726: 50 51. — 43, 44, 52, 63, 65, 72, 269. — V. şi Marlianus Ambrosius.
Mavrogheni, Nicolae, Petru, Domnul Ţarii Romaneşti: 99, 102, 266, 267. Mavrocordat, Ioan, Nicolae, Domn cu nume pseudoepigraf: 96, 97 — Tipografia dela Cişmea: 304.
Maxim, Peloponezianul, Ἐγχειρίδιον κατὰ του σχίσματος τῶν Παπιστων, Buc. 1690: 207,

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

210. — V. și *Carte sau lumină*. — *Sfântul*: 74.
Maxime filosofice, Târgoviște 1713, grec.: 223.
Mazeppa, Ioan, hatmanul Ukrainei: 33, 34.
Mazilu, D. R.: 17, 171, 172, 173.
Mela, munte: 89.
dei Medicis, Paul: 304.
Mefodie, Episcopul Buzăului: 239.
Melchisedec, egumenul mănăstirii Câmpulung: 189, 190. — Episcopul Romanului: 159.
Meletie, Episcopul Hușilor: 310. — Episcopul Romanului: *Instiinţare despre cărți tipărite în Ardeal*, (Iași 1805): 122; 123. — Macedoneanul, tipograf: 20, 22, 182, 185. — Sirigul, *Intâmpinarea la principiile catolice și la chestiunile lui Ciril Lucaris*, București 1690, grec.: 207.
Meșteșugul zidirii și al stingerii focului, (Blaj 1805-6): 121.
Metafrast, *Rugăciunea lui, cu stihuri la Greci:* 234.
Metaxopulos, Partenie, Sumeliotul: 89.
Methodie, Episcopul Buzăului: 55, 56, 57.
Meyer, G.: 254.
Micești (Muscel): 190.
Michăileanu, Șt.: 207.
Micu, Emil: 116, 257, 260, 299, 301; (Milian = Em. Micu): 237. — (Clain) Samuil, v. Klein.
Mihail, Dimitrie, călugăr și tipograf arab: 63. — Egumenul M rii Hurez: 208. — prenumerant: 295. — Pavlovici, cneazul Rusiei: 144 149, 152, 155. — tipograf din Sibiu: 110.
Mihailovici, Alexie, Impăratul Rusiei: 107. — Paul: 138, 141, 143, 145, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 157, 159, 300, 305, 316, 317, 318.
Mihalescu, paharnic: 295.
Mikan, A. L., *Pentru facerea zahărului*, Buda 1812: 291.
Miklosich, Fr.: 254.
Milescu, Nicolae, Spătar, *Enchiridion*, Paris 1669, lat.: 25. — 159, 202, 207.
Millot, *Istorie universală*, Buda 1800: 273.
Minea, Ilie: 24, 55.
Mineiu, Buzău 1698: 209. — Blaj 1751. *mare*, Buda 1804-5: 273. — *pe Octomvrie*, Râmnic 1776: 255. — *pe Martie*, Buda 1807: 126. — *pe Ianuarie*, M-rea Neamț 1830: 319.
Miniat, Ilie: 151.
Minologhion și *Octoih*, Suceava (?) 1726: 51. — *(Maenologium)* Râmnic 1737: 249. — Blaj 1781: 262.
Mircea Ciobanul, Domnul Țării-Românești: 167, 168.
Misira, din familia mitrop. Dosofteiu.
Mișcolți: 298.
Mitterpáher, Ludovic, abate: 288.
Mitrofan, Episcopul Buzăului: 209, 210, 211.
Mitrovschi, *Instiinţare cătanelor îmbătrânite*, Sibiu 1804: 121.
Moga, Ioan, Dr.: 88. — Vasilie, Episcop, i se închină versuri: 132, 162.
Moghilă, Petre, Mitropolitul Chievului: 183, 185.
Mohilău, D. Cantemir principe de—: 270.
Moise, călugăr, tipograf: 1.
Moisei, M-rea: 92.
Moisescu, Gh., Preot, biblioteca: 79.
Moisil, Juliu: 321.
Moldovanu, Ion, M.: 170, 207; (Moldovănuț): 234; 263.
Molebnic, Chișinău 1815: 144. — Chișinău 1816: 301.
Molitvă la îngrozirea de foamete, (Chișinău 1827): 156.
Molitvele în Dumineca Pogorirei Sf. Duh, București 1680, slavo-rom.: 25. — *Vecerniei și Utreniei* (Buzău 1703-704): 29.
Molitvenic slav (Țara-Românească, Sec. XVI?): 1-2. — slav, Câmpulung 1635: 181-188. — Alba-Iulia 1684: 26. — Buzău 1699: 58, 210. — Buzău 1701: 58. — rom.-slav. Buzău 1702: 29. — Râmnic 1706: 220. — Târgoviște 1712: 34. — București 1741: 239. — Iași 1745: 57. — Iași 1754: 247. — București 1764: 250. — Râmnic 1782: 263. — Blaj 1784: 264. — București 1794: 278. — Iași 1794: 110. — Brașov 1811: 289. — V. și *Evhologhion*.
Molivd, Ioan: 206.
Molnar, Ioan, *Economia stupilor*, Viena 1785: 264. — *Paraenesis ad auditores chirurgiae*, Cluj 1793: 109. — *Economia stupilor*, Viena 1795: 111. — *Retorica*, Buda 1798: 272. — *Povățuire către sporirea stupilor*, Sibiu 1808: 284. — traducător: 273. — Ioseph, *Betrachtungen über die vereinigte allgemeine Versorgungsanstalt.* Viena 1827: 155.
Monaldini, Venanzio, vânzător de cărți: 271.

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

Montan, Gheorghie, prenumerant: 297.
Moruzi, Alexandru, Domnul Ţării-Româneşti: 111, 278. — *Constantin*, Domnul Moldovei: 94, 95.
Moscova, Biblioteca V. I. Lenin: 38. — 171, 188, 189, 200, 202.
Moshu, Ştefan-H.: 296.
Mosico, Dim., Const., prenumerant: 298.
Muciu, fraţii, prenumeranţi: 298. — Mihail: 298.
Müller, G. T.: 105.
Munteanu-Râmnic, D., biblioteca: 80.
Muracade, Emil: 33, 34, 40, 67.
Murad I, II, III, sultani: 237.
Mureşan, Sabin, Dr.: 96, 97, 119, 132, 133, 137, 153, 158, 160. — Victor: 318.
Mustafa I, II, sultani: 237.
Muşlea, Ion: 128, 129, 130, 139, 217, 303.

Naghiu, Iosif, E.: 24.
Nagy-Szeben, fabrică de hârtie: 174.
Năneşti (Maramureş), biblioteca bisericii. 37.
Năsturel P. V., General: 200. — Udrişte 181; (Uriil): 189, 192; (Orest : 194, 195, 196, 198, 199.
Naum, Sf., patronul tipografiei din Moscopole: 61, 76, 77.
Navrotsky, George, A., biblioteca: 200.
Nechifor, Mitropolitul Moldovei: 240.
Nectarie, Episcopul Râmnicului, *Carte de diaconie*, Râmnic 1810: 132. — Patriarhul Ierusalimului, *Cartea arbitrul adevărului*, Iaşi 1746, arăbeşte: 61-66, 67. — Pelagoneanul: 183, 185.
Negri, C.: 296.
Nemeş de Hidvég, Ioan, Comite: 136.
Nemesis Theresiana (1786, Procedură penală): 266.
Nemethi, P. Iacob: 218.
Nenovici, Vasilie, I.: 315.
Neofit, *Răsturnarea religiei Evreilor*. (Iaşi) 1818, grec.: 304 — Criteanul, Mitropolitul Ţării-Româneşti: 55, 56, 57, 59, 60, 68, 239, 241, 243. — Ieromonah din Hios: 224. — Mavromates, Mitropolitul Naupactului şi Artei 224.
Neoplanta: 298.
Nepom Ioannes, C., censor: 109.
Nesteutul, Ioan Pustnicul), Patriarhul Constantinopolului: 12.
Neustädter, M., *Ulţuirea vărsatului de vacă*, Sibiu 1804: 273.
Nichifor, arhiepiscopul Priconesului: 72. — Emanuel, prenumerant: 298. — Mitropolitul Moldovei: 55, 63.
Nicoară, Moise: 303.
Nicodim, ieromonah, tipograf: 26.
Nicola, Iancu, *Manual de patriotism*, Iaşi 1829: 318.
Nicolae I, Impăratul Rusiei, *Manifest de iertarea şi uşurarea pedepselor şi dărilor* (Chişinău 1825-26): 154. — *Desminţire de svonuri*, Petersburg 1826: 155. — *Inştiinţare despre succesiunea tronului*, Moscova 1826: 155. — *Manifest la naşterea fiului Constantin*, Petersburg, 1827: 156. — *Inştiinţare despre moartea mamei sale*, Petersburg 1828: 156; 157. — Pavlovici, cneaz: 144, 149, 153.
Nicolau, prenumeranţi, Athanasie: 298. — Constantin: 298. — Nicola: 305.
Nicole, P.: 25.
Nicolescu, Hristodul, 295. — Iancu: 205.
Nicovici, Sandul, tipograf: 250.
Niculescu, Alecu: 296.
Nil, *Carte sau lumină*, Râmnic 1760: 249.
Ninţulescu, Alexandru: 29).
Niş: 207.
Nitzoglu, Panait, *Gramatica ruso-greacă*. Moscova 1810: 288.
Noák, Moise, *Versuri episcopului Fr Laicsák*, Oradea-Mare 1827: 317. — *Versuri episcopului Samuil Vulcan*. Oradea-Mare 1827: 317. — *Heroicon acrostihio Domino Alexandro*, Oradea Mare 1830: 158.
Noul Testament, Bucureşti 1703: 322.
de Novacovici, nobil tipograf: 110.
Novakovič, Stojan: 51, 54.
Novicov, N., tipograf: 105.
Novi-Sad, comună în Serbia anului 1839: 40.
Новый Завѣтъ (Noul Testament), Bucureşti 1828: 317.
Numirea ofiţiilor de vamă, Lwów 1778: 93.
Nyssa (Capadocici): 207.

Obradovici, Dosithei, *Sfaturile înţelegerii sănătoase*, Buda 1802: 273. — *Aritmetică*, Buda 1805: 274.
Obreja, Mănăstire (Jud. Alba): 101.
Ocellus Pseudo, v. Gianeti, Ioan.
Octoih slav, Cetinje 1494: 166. — slav, (Târgovişte) 1510: 165. — *mic*, slav,

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

Braşov 1557: 3-6. — ? 1574-5: 173. — Blaj 1678: 25. — Râmnic 1706: 31, 220, 238. — Târgovişte 1712: 223. — Târgovişte 1713: 40. — Iaşi 1726: 51. — Bucureşti 1730: 52. — Bucureşti 1731: 235. — Bucureşti 1732 (greşit în titlu: 1709): 35. — Bucureşti 1736: 238. — Râmnic 1750: 244, 249. — Bucureşti 1752: 71. — Blaj 1760: 249. — (Blaj ?) 1762: 79. — Blaj 1766: 82. — Blaj 1770: 252. — Râmnic 1782: 96. — Blaj 1783: 96. — Râmnic 1788: 103. — Iaşi 1790: 108. — *mic*, Braşov 1805: 274. — *Idem*, Sibiu 1808: 283. — Iaşi 1811: 133. — Cernăuţi 1823: 152. — V. şi *Minologhion*, *Paraclitichi*.

Odă.., v. Maria Theresa.

Ode.. domino Ioanni Bob, Cluj 1803: 119, 161.

Odesa, şcoli: 144; 151; prenumeranţi 295.

Ohrida, prima Justiniană: 76 (Ogrida); 298.

Ohrincea, în Orhei: 71.

Olsávskij Mihail, Manuil, Episcopul Rusiei, Muncaciului etc.: 58.

Oltenești (Fălciu), Muzeul Pr. V. Ursă cescu: 15.

Onomasticon.. principis Iosephi Pesthini, Buda 1805: 122, 161.

Oprea, logofătul, tipograf: 3, 4. — dialoghează: 161. — protopop din Armiani: 206.

Oprescu, Gh.,: 280.

Oradea-Mare, Biblioteca Episcopiei ortodoxe: 37, 42.

Orânduiala slujbei S-lor Constantin şi Elena, Snagov 1696: 208. — *paraclisu rilor împărăteşti*, (Iaşi) 1789: 106. — *Orânduială*, Sibiu 1803: 119.

Orchan, sultan: 237.

Ordonanţă pentru desfinţarea cărăuşiilor fără plată, (Blaj) 1750: 70. — *despre cătănie*, Sibiu 1800: 116.

Orologhion, Blaj 1766: 251.

Osmoglasnic, Baia 1778: 93.

Ostrovul-Mare (Haţeg), biblioteca bisericii: 251.

Othoman I şi II, sultani: 237.

Ovidius, poet roman: 136, 139.

Pâclişanu, Z: 3.

Padova (Παταβίψ, Patavy): 27.

Pahomie, Sfântul: 87.

Paisie, Arhiepiscop al Ţarigradului, Râmului nou şi Patriarh a toată lumea: 217, 234.

Paladas, stolnicul: 295.

Paladi, Teodor, *Abecedar lancasterian*, Bucureşti 1826: 154.

Palama, Grigorie: 122-123.

Palea, Orăştie 1582: 174-179.

Palermo, Biblioteca Seminarului greco-albanez: 19, 20.

Paleologul, Ioan, Impăratul Bizanţului: 159.

Pálfi, Karol: 160.

Palmer, Samuel, tipograf din Londra: 48, 49.

Pamfile, Tudor: 243.

Panaitescu, P. P.: 25, 53, 159, 165, 166, 167, 197, 200.

Pančova: 298.

Pandovici, Dimitrie, tipograf: 68.

Panoplia dogmatică, Târgovişte 1712: 223.

Pannyhidă şi l'tiia mică, Iaşi 1807: 281

Pantazoglu?, prenumerant: 295.

Pantea, Simeon: 283.

Panţocrator, sau M-rea Neamţului: 319.

Papacostea, Victor: 77, 254.

Papadopol-Calimach, Al.: 28, 150. — Vretos A.: 50, 150.

Papahagi, Pericle: 61, 296.

Papavici, Petru, tipograf: 86, 89, 90, 251, 252.

Pap, Theodor, profesor: 294.

Papiu, Ioan: 169.

Păpuşa (Vâlcea): 41.

Paraclisul Născătoarei de Dumnezeu Braşov 1807: 126. — *(Paraclisul Precistei)*, Govora 1639, slavo-rom.: 20-21. — *Sf. Haralambie*, (Braşov) 1815: 300. — (Braşov) 1825: 316. — V. şi *Acatist*.

Paraclitichi (Octoih), Iaşi 1742: 55.

Paraschiva, Sf., biblioteca m-rii (Bulgaria): 167.

Parthenie, Episcopul Râmnicului: 87, 251. — V. şi Metaxopulos.

Partzulla, Mihail, *Gramatică franceză*, Viena 1814, grec.: 299.

Paşca, Şt.: 20, 22.

Pascu, G.: 204, 207, 234, 276.

Pataki, Samuil, Dr., *Despre ciumă*, Cluj 1815: 145.

Patenţ monetar, Cluj 1802: 118. — Sibiu 1802: 118. — Sibiu 1803: 119. — locul? 1807: 127. — *de toleranţă*, Blaj 1782: 96, 160.

Patent împotriva schimosirii trupului, (Cluj) 1823: 152.

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

Pătrașcu, Ioan, Domnul Țării Românești: 168.
Pătru, preotul: 6.
Paul, epigramist: 89.
Pavlovici, Const., *Scrisori de renunțare la tronul Rusiei*, Varșovia 1825: 316. — Nicolae, Impăratul Rusiei: 319. — V. și Nicolae I.
Penticostar (Țara-Românească) 1644: 24. — Târgoviște 1649: 24. — arab, Alep 1711: 38-40. — Râmnic 1742: 55. — Râmnic 1743: 249. — București 1747: 68. — Blaj 1762: 79. — locul? 1764: 80. — Blaj 1768: 86. — Blaj 1769: 88. — Blaj 1780: 93. — Blaj 1786: 100.
Pentru biruința asupra soprotivnicilor, (1806-1812): 125. — *s'obozenia negustoriei*, Blaj 1784: 97. — *ținerea sărbătorilor*, Blaj 1786: 101. — *ultuirea vărsatului*, (Sibiu) 1805: 123. — V. și *Inștiințare*..
Peri, Mănăstirea Sf. Mihail: 2.
Pernot, Hubert: 72, 77, 89.
Πίρвοε ϐчёнїε ѳтроκωмъ *(Intâia învățătură a copiilor)*, Râmnic 1727: 51. — Râmnic 1734: 52. — V. și *Invățătură*.
Peștișel, Moisi: 178.
Petersburg, v. Petrograd.
Petit, Louis, Mgr.: 72, 77, 89, 219.
Petrache, pitarul: 295.
Petre, Popa, același cu Petcu Șoanul: 237. — tipograf de calendare: 54. — (Rareș), Domnul Moldovei: 167.
Petridul-de-sus, sat în Maramureș: 52.
Petrograd, Biblioteca publică: 2; 173, (Petersburg), Academia lui D. Cantemir: 270.
Petrov, A.: 2, 3.
Petroviciu, Dimitrie, tipograf: 93. — Moise, Mitropolitul Belgradului: 233. — Stoian, prenumerant: 298.
Petru cel-Mare, Impăratul Rusiei, protectorul lui D. Cantemir: 270. — (Popovici), tipograf și gravor râmnican: 251, 262, 265. — V. și Popovici Petru.
Philippide, D., *Istoria Românici*, Lipsca 1816, grec.: 302. — *Geografia Românici*, Lipsca 1816, grec.: 302.
Picot, Emile: 202, 219.
Piler, Ioan, tipograf: 120.
Pilutio, *Catechismul creștinesc*, Roma 1677: 202.
Piscupescu, Șt. V., *Oglinda sănătății*, București 1829: 318.
Pithagora: 257.
Platenchi, Dimitrie, prubar: 299.
Pleșoianu, Grigore, traduce *Teatru politic:* 248. — și Gh. Librier, *Abețedar greco-român*, București 1825: 316.
Pocrovskij, Th. I.: 23.
Podunavia: 19.
Poezii nouă, de *I. K.*, 1795: 111.
Poieni, biblioteca bisericii: 101.
Polihronismos, (Chișinău 1816): 149. — Chișinău 1826: 155.
Polizu, Anastasie, Gh., hagiu: 153.
Poltian, Grigorie: 296.
Polustav, Buda 1807: 281. — Blaj 1808: 283.
Polyeleul, Buda 1814: 299.
Pomponne de, Arnauld: 25.
Ponturile păcii, (București 1774): 91. — *pentru iertarea dezertorilor*, (Sibiu) 1805: 124. — *Idem*, (Sibiu) 1814: 142. — *pentru pedeapsa dezertorilor*, Sibiu 1785: 99.
Popa, Atanasie: 79, 92, 93, 117, 134, 281. — Ilie, I.: 272. — Ioann, econom, prenumerant: 297.
Popescu, George, B.: 58. — Nicolae, M. Diacon, 61, 87, 97, 103, 154, 273.
Popovici, Costandin, Mihail, tipograf râmnican: 160, 255. — Dimitrie Mihail, tipograf: 102, 143. — Eustatie, tipograf: 93. — Ioan, vicar: 128. — Iosif, Dr.: 179. — Petru, tipograf râmnican: 251, 262, 265.
Popp, Const. Hagi, i se închină versuri: 117. — Costa Dimitrie: 97. — Vasilie, *Elegia Carolo Michaeli Moger*, Cluj 1808: 128. — *Elegia.. Georgio Banffi*, Cluj 1808: 128. — *Elegia Emerico Wass*, Cluj 1809: 130. — *Elegia ad in clytos status*, Cluj 1810: 131. — *Elegia de laudibus Medicinae*, Viena 1813: 136. — *Elegia Francisco 1-o*, Viena 1814: 139. — *De funeribus plebejis Daco-Romanorum*, Viena 1817: 303. — *Despre apele minerale*, Sibiu 1821: 306. — 42, 60, 284.
Poruncă răsculaților români, *Sibiu* 1784, patru porunci: 98. — *Către proestoșii mănăstirilor*, Iași 1808: 129.
Posamas, Ioan, epigramist: 77.
Poslanie, Viena 1787: 265.
Potemkin, Alexandrovici Tavriceski, Grigore, prinț: 107.
Povățuire, Sibiu 1786: 101. — *sau ducere de mână*, Buda 1801: 116. — *către Arithmetică*, Buda 1822: 310.

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

Povățuitorul tinerimei, Buda 1826: 316.
Poveste de jale (Snagov 1696-1699): 26. — *la 40 de mucenici*, Alba-Iulia 1689: 207.
Povovțchi, Ioann, prenumerant: 298.
Pozsony: 218.
Pravila, Govora 1640: 20, 21, 181, 189. — *(Corpus Juris vulgo = Indreptarea legii)*, Târgoviște 1652: 249. — Lemberg 1786: 101. — *de obște*, Viena 1788: 267. — *căsătoriei*, Cernăuți 1816: 146. — *pentru scoaterea sării*, (Chișinău 1818): 150. — *pentru dezrădăcinarea faptelor rele*, (Chișinău 1824): 153. — *pentru dizrădăcinarea crâcimăriei*. (Chișinău) 1829: 157.
Precup, Gavril: 209, 240, 256.
Predescu, Lucian: 172.
Preoția, Râmnic 1749: 243.
Prescurtare de rugăciuni din Psaltire, Buc. 1749, grec.: 243.
Prisaca (Jud. Alba), tipografie: 20.
Prixner, gravor: 296.
Proclamația generalului Buccow, Blaj 1761: 77.
Procopovici, Alexe: 174. — Eusebie, Pr., biblioteca: 130, 134, 136, 142, 143. — Teofan: 233.
Prodicos: 309.
Prohodul Mântuitorului Hristos, Buzău 1816: 147.
Propemticon honorribus Samuelis Vulkan, Oradea-Mare (1807): 281.
Proschinitarul Ierusalimului și a toată Palestina, București 1701, grec.-turc: 28. — *Muntelui Sinai*, grec., Târgoviște 1710: 222.
Proscomidia Sf. Liturghii, (Sibiu sau Blaj) 1803: 120. — Chișinău 1822: 152.
Protocolum al nou născuților, (Sibiu 1790-92): 108. — *al răposaților*, Viena 1793: 110. — *al botezaților* Sibiu 1811: 134. — *al căsătoriților*, Sibiu 1811: 134. — *al morților*, Sibiu 1811: 134.
Psaltire, Brașov 1570: 6, 17. — slavă, (Brașov) 1574: 15. — slavă, (Brașov) 1576: 15. — slavă, (Brașov 1577-80): 15. — (Brașov 1588): 17. — Govora 1637: 21. — slavo-rom. (Țara-Rom., 1637-1650): 19. — (Govora 1638): 188. — Alba-Iulia 1649: 24. — Buzău 1701: 213. — slavo-rom., Buzău 1703: 29. — arabă, Alep 1706: 35, 222. — locul? 1709: 37. — Târgoviște 1710: 37-38. — Râmnic 1725: 225. — slavo-rom., București 1735: 238. — Iași 1743: 240. — Râmnic 1746: 242. — București 1748: 243. — (Iași) 1748: 69. — București 1756: 248. Blaj 1764: 250. — Buzău 1767: 251. — Blaj 1773. — Râmnic 1779: 257, 278. — Blaj 1780: 262. — Râmnic 1783: 96, 160. — Blaj 1786: 265. — Râmnic 1787: 102. — Râmnic (1793): 109. — Viena 1793: 268. — Buda 1802: 117. — București 1806: 278. — Sibiu 1806: 278. — Blaj 1808: 129. — Sibiu 1811: 289. — Sibiu 1812: 135. — Brașov 1816: 147. — M-rea Neamț 1816: 147. — Iași 1817: 303. — Râmnic 1819: 305. — București 1820: 305. — București 1829: 157.
Psellos, Mihail (Pselli): 293.
Ptolomeu, Filadelful: 206.
Pulia, Mihail, prenumerant: 297.
Puliovici, Athanasie, prenumerant: 298.
Punctumuri îndreptătoare, (Cluj) 1797: 112. — V. și *Ponturile*.
Purcăreț, comună: 71.
Pușcariu, Ilarion: 121. — Sextil: 169, 170, 174, 278.
Pușchilă, D.: 204.
Putna, M-re: 57.
Putnic, Moise, Mitropolit: 92.

Racoviță, Costandin, Mihail, Domnul Moldovei (1771): 254. — Dimitrie, logofăt: 295. — Mihail, Domnul Moldovei: 71-72; Domnul Țării-Românești: 55, 57, 239. — Ștefan Mihai, Domnul Țării-Românești: 250.
Radovici, Gheorghe, tipograf: 38, 40, 41, 42.
Radul, feciorul Stoicăi, tipograf: 190. — tipograf râmnican: 110. — cel-Mare, Domnul Țării-Românești: 169. — Paisie, Domnul Țării-Românești (1535-1545): 1.
Rahtivan, Ioan: 295.
Raicovici, prenumeranți, Const.: 298. — Ioan Marco: 298.
Rákóczy, Georgius: 20.
Ralet, Isaac: 295.
Rali, Grigorie, căminar: 295. — Ion, stolnic, traducător: 268.
Râmniceanul, Dimitrie, tipograf: 77. — Petru, v. Popovici Petru.
Rânduiala osfeștaniei mici, Iași 1749: 69. — *cea nouă a vămilor*, Viena 1784: 98. — *pentru reglementarea iobăgiei*, Sibiu 1785: 99. — *judecătorească*, Viena 1787, rom.-germ.: 266. — *conscripției*

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

chiriilor, Sibiu 1789: 107. — *pădurilor Ardealului*, Sibiu 1789: 107. — *romăneşti vechi privind oieritul*, Cluj 1792: 109. — *cumŭ să cuvine a cânta cei 12 psalmĭ*, Măn. Neamţul 1808: 284. — *pentru altoirea contra vărsatului*, 1814: 142. — *cântării celor 12 psalmi deosebi*, Bucureşti 1820: 150.
Rastis, Gheorghe, căminar: 296.
Raymond: 129.
Regulamentul decoraţiilor, 1789: 108. — *silvic* 1812: 135.
Regulele scolastice, Buda 1816: 301.
Relaţii despre războiul ruso-turc, Chişinău 1828: 317.
Remeţi (Maramureş), biblioteca bisericii: 57, 73.
Rîbnic (= Râmnic), episcopia, şcoală de slavonie: 56.
Ritoridi, Petrache: 295.
Roja, Gh. Const., *Untersuchungen über die Romanier*, Pesta 1808, grec.-germ.: 284. — *Măiestria ghiovăsirii romăneşti cu litere latineşti*, Buda 1809: 285. — (Rózsa, Georg. Const.), *Oratio de praestantia praxeos medicae rationalis*, Viena 1811: 133, 162. — Nicolae, prenumerant: 297.
Roma: 63, 67, 228.
Rona-de-jos (Maramureş), biblioteca bisericii: 82.
Roques, Mario: 169, 174, 179.
Rosetti, Alexandru: 7, 12. — Radu, General: 91. — Rosnovanu, N., aga: 305.
Roşu, Ioan: 15, 47, 59, 79, 82, 100, 108, 116, 126, 134, 138, 146, 147, 189, 209, 235, 238, 239, 243, 244, 247, 248, 250, 252, 261-264, 273, 274, 278, 284, 296, 296, 300, 302, 303. — Mihai, *Învăţături creştineşti*, Viena 1775: 91.
Roth, M.: 129.
Rozavlea (Maramureş), biblioteca bisericii: 55, 242, 249.
Rózsa, George, Const., v. Roja, Gh. Const.
Rugăciuni pentru dobitoacele bolnave, Râmnic 1744: 56. — *pentru împărat şi ostaşi*, (Blaj 1780-88 : 94. — *în vreme de războiu*, (Blaj 1780-88): 94. — *în vreme de foamete şi de războiu*, (Sibiu) 1805: 124.
Rumianţov, Petru, *Proclamaţie*, Iaşi 1770: 254. — *Idem*, Iaşi 1771: 255; 91.
Rumpf, I. D. F., *Alexandru I, Împăratul a toată Rossia*, Buda 1815: 300.
Russo, D.: 50, 95, 188, 267, 268, 305.
Rusu, Sextil: 306.

Sabalas, N., epigramist: 77.
Sacerdoţeanu, Aurel: 41, 126, 251.
Safărik: 173.
Salaville, S.: 190.
Sălişte (Maramureş), biblioteca bisericii: 56, 262.
Sâmbăceag, sat: 160.
Samonati, anticar din Roma: 38.
Sandul, tipograf şi gravor: 97. — sin Irimii, tipograf: 242; 248. — Vezi şi Nicovici.
Săpânţa: 68.
Sarmaţi (Poloni): 195, 197.
Sas-Sebeş, tipografie: 206.
Sathas, Const.: 235, 268.
Sava, Episcopul Ungariei: 6. — Aurel: 155. — ieromonah, tipograf: 43; autor de prefaţă: 44-47; epigramist: 77. — Sf. Mănăstire (Iaşi), tipografie arabă: 67.
Schematismus şi Calendar pe anul 1825, Oradea-Mare 1825: 153, 162. — *pe anul 1830*, Oradea-Mare 1830: 158, 162.
von Schmidt, bibliograful operelor lui Cantemir: 105.
Schniebes, Joh., Georg.: 49.
Schnirer, Ioan, tipograf: 144.
Scholarie, Ghenadie, Patriarhul Constantinopolului: 243.
Scorpan, Gr.: 190.
Scriban, Neofit: 207.
Scufos, N.: 318.
Scumpia (Bălţi), biblioteca bisericii: 92.
Scutariĭ, Atanasie, prenumerant: 298.
Selim I, II, sultani: 237.
Seminarul Sf. Ioseph din Cluj: 129.
Serafim, Mitropolitul Pisidei: 28.
Sevastos, Gheorghie, econom, prenumerant: 298.
Severin, Méhel, judeţ: 206.
Sfaturi contra ciumei, 1813: 138.
Sibiĭanul, Petru, tipograf: 74.
Sibiu, biblioteca Mitropoliei 42. — Expoziţia din 1905: 41. — fabrica de hârtie (1573): 17. — şcoli: 94.
Sicriul de aur, Sas-Sebeş 1683: 205.
Sideri, Angheli, prenumerant: 298.
Sighişoara, Arhiva săsească: 28.
(Sigismund) Ioan (Ianăş), regele Ungariei: 4; — Junior: 4.
Silasi, Gregoriu: 209.

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

Silvestru, egumenul Govorei: 188. — Patriarhul Antiohiei: 61, 63, 65, 67.
Sima, Ivan, din Mala Ocna: 190. — Stănilă, tipograf: 190.
Simedrea, Tit, Mitropolitul Bucovinei: 317.
Simeon, Arhiepiscopul Tesalonicului, *In contra eresiilor*, Iaşi 1683: 206; 255.
Simionescu-Simicel, Dimitrie: 107.
Simonescu, Dan: 33, 34, 40, 50, 67, 92, 135, 172, 188, 243, 274, 283.
Sinai, Sf. Munte: 215.
Sion, G.: 270.
Siria: 67.
Sirouni, H. Dj.: 24.
Slatina (Maramureş), biblioteca bisericii: 88, 96.
Slatinian, Gheorghe: 295.
Slătioara (Maramureş), biblioteca bisericii: 56, 77.
Sliozca, Mihail: 202.
Slujba Sfinţilor Serghiu şi Bachu, Iaşi 1685: 206. — *Cuvioasei Matrona Hiopolita*, grec. (Bucureşti 1702): 217. — *Sf. Visarion, Episcopul Larissei*, Bucureşti 1705, grec: 219. — *Născătoarei de Dumnezeu*, slavo-rom., Râmnic 1706: 219. — *Sf. Ecaterina*, grec., Târgovişte 1710: 222. — *Sf. Stelian*, Râmnic 1787: 266. — *Sf. Priceştanii*: 234. — Vezi şi *Acolutia*, Ἀκολουθία.
Slujbele tuturor sfinţilor, Bucureşti 1720: 43-44.
Snagov: 166.
Sobieski, regele Poloniei: 204.
Socoteala Societăţii biblice, pe anul 1822, Chişinău 1823: 311.
Sofronie, Sfântul: 88, 89.
Soliman I, II, sultani: 237.
Solomon, Const.: 207.
Sotiriovici, Duca, tipograf: 69, 240, 254. — Vezi şi Duca Sotiriu.
Sparwenfeld, J. A.: 202.
Spiros, serdarul: 295.
Spulber, C. A.: 12.
Sreznevskij, V. I.: 23.
Stabat mater, imn: 118.
Staicovici, Radu, tipograf: 200.
Stanciul Buc(ureşteanul), tipograf: 93, 278.
Stanciulovici, Proca, tipograf: 200.
Stanovici, Grigorie, tipograf: 73, 91, 249.
Stihuri către Hagi Const. Popp, (Sibiu) 1802: 117.
Stockolm (Holmiae): 25.
Stoica, Gavriil, profesor: 294.
Stoicovici, Ion, tipograf: 55, 56, 57, 239. — Iordache, tipograf: 80, 82, 250.
Stoianovič L.: 167.
Strâmtura (Maramureş), biblioteca bisericii: 96, 257, 262.
Strastnic, Blaj 1753: 245. — (Bucureşti) 1767: 83. — Blaj 1800: 115. — Buda 1826: 154.
Strilbiţchi (Strelbiţchi), Mihail, Protoierei, *De-ale casii vorbe ruseşti şi moldoveneşti*, Iaşi 1789: 107. — *Dialoguri ruso-române*, Iaşi 1789: 267. — 101, 106, 108, 115, 300.
Sturdza, D. A., biblioteca: 274.
Sulică, N.: 12.
Sumela, M-rea Maicii Domnului: 89.
Suţu, Alexandru Nicolae, Domnul Ţării-Româneşti: 150. — Mihail, Const. Domnul Ţării Româneşti: 109.
Svencickiy, Ilarion, Dr.: 200.
Szegedi, Gergely, *Cartea de cântece*, ung. 1569: 10.
Székely, David, cancelar: 98.
Sztripszky, Hiador: 58, 243.

Şarlota, Prinţesa Virtembergului: 152.
Şcheii Braşovului, biserica Sf. Nicolae: 172, 173.
Şerban-Cornilă, Gh.: 26.
Şieu, (Maramureş), biblioteca bisericii: 110, 112, 249, 257.
Şincai, Gh., *Catechizmul cel mare*, Blaj 1783: 263. — *Indreptare către Aritmetică*, Blaj 1785: 264. — *Alfavit sau Bucoavnă*, Blaj 1796: 272. — *Povăţuire către economia de câmp*, Buda 1806: 278. — stihuitor: 161; 190.
Şmeţu, Karlă: 93.
Şoanul Petcu, (Petre) *Calendar*, Braşov 1733: 54, 237. — Vezi şi Petre Popa.
de Şobeln, Franţisc: 310.
Ştefan din Ohrida, ieromonah tipograf: 20, 188. — numit „Sprinten la mers", tipograf: 183, 185. — Episcopul Buzaului: 20. — Episcopul Râmnicului: 26. — Mitropolitul Ţării-Româneşti: 201, 238. — (Rareş), Domnul Moldovei: 167.
Ştirbei, Barbu, vornic: 295.
Şuboniu, Constantin, preot: 92.
Şuliovschiĭ, Gheorghie, prenumerant: 298.
Şuţu, vezi Suţu.

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

T*able pedagogice*, (Iaşi 1820), grec.: 305.
Tagliavini, C.: 69, 73, 244, 247.
Tâlcuirea Liturghiei, Iaşi 1697: 208.
Tannoli, Silvius, Comes, *Poëmation de secunda legione valachia*, Oradea-Mare 1830: 321.
Târgovişte (Ergoviste) 38; mitropolia 41; tipografia: 166, 172, 190, 192.
Tarif vamal, Sibiu 1802: 118.
Târnosanie, Târgovişte 1652: 201.
Tartler, Thomas: 54, 237.
Telechi, Carol, Grof: 101.
Teodor, Studitul, Sfântul: 87.
Teodorescu, Barbu: 100. — Gh. Dem.: 209.
Teodoric, Conrald, luteran: 24.
Teodori, Alecsandru: 276.
Teofil, Mitropolitul Ţării-Româneşti: 20, 199. — V. şi Theofil.
Teofilact, *Tâlcuire la cele patru evanghelii*, Iaşi 1805: 274.
Teotie, cercetator armean: 24.
Teregova Banat), biblioteca bisericii: 273.
Terpos, Ma(r)cu, epigramist: 77.
Tertina, Michael, stihuitor: 124.
Teteleşianu, Constantin, clucer: 296. — Nicolache: 296.
Tetraevanghel slav (Moldova) 1546: 2-3.
Theoctist, Mitropolitul Moldovei: 159.
Theodorovici, Ioan: 276; prenumerant: 297; traducător: 315, 316.
Theodorovna, Anna, cneghină: 144. — Maria, Impărateasa Rusiei: 144.
Theodosie, Mitropolitul Ţării-Româneşti: 28, 29, 30, 213, 214, 216, 219. — monah, gravor: 319.
Theofil, Mitropolitul Ţării - Româneşti: 189. — Vezi şi Teofil.
Thereza, Maria, v. Maria Thereza.
Thoma, protopop de Argeş: 92.
Thomasius, cardinal: 322.
Thunmann, Joh.: 254.
Tichy, Ioan, tipograf: 158, 162.
Timuş, Gherasim-Piteşteanul: 169.
Tincovici, Ioan, *Înţelepte învăţături*, Buda 1815: 301. — *Cântări dumnezeeşti*, Buda 1815: 301.
Tindal, N.: 237.
Tismana, M-rea: 56. — episcopie: 110.
Todorescu, Juliu, Dr., bibliofil român din Budapesta: 10, 11, 20, 21.
„Todorescu fragment", vezi *Carte de cântări*.
Tőkőly, Sabba, i se închină versuri: 129.
Tomescu, Const. N.: 147.
Tordaş, Mihai, Episcop: 178. — Pavel, Episcop: 12.
Trâmbiţă românească, (Râmnic 1769): 88.
Transsylvania: 49.
Trapezuntiul, Gheorghe: 50.
Trattnik, autor de prefaţă: 288.
Trautsch, Joseph: 273.
Trepetnic de semne omeneşti, tip. 1639: 21.
Triod slav, Braşov 1578: 15. — şi *Penticostar*, slav, Târgovişte 1649: 194, 200 201. — ? 1664: 25. — Râmnic 1735: 54. — Bucureşti 1742: 55. — Bucureşti 1746: 59. — din 1747 n'a existat: 60, 243. — Blaj 1747: 68. — Bucureşti 1768: 252. — Blaj 1771: 89. — Blaj 1780: 94. — Râmnic 1782: 263. — Râmnic 1784: 97. — Blaj 1804: 120.
Tripoli: 67.
Trubeţcoi, Principe, socrul lui D. Cantemir: 270.
Tudor, diacul, tipograf: 6.
Tunusli, fraţii: 280.
Turcu, Const.: 73.
Turdeanu, Emil: 51, 54, 233.
Turdurache, Damaschin, diacon, tipograf: 91.
Turnu-Roşu: 118.
Turtas, Nicolaidis, Gh., epigramist: 77. — Nicolau, Naum, epigramist: 77.

Ţane, N., biblioteca: 274.
Ţangiafil, Mihail, prenumerant: 298.
Ţica, Ioann Emanuil, prenumerant: 297.
Ţichindeal, D., traducator: 273 — *Fabule*, Buda 1814: 299.
Ţfian, Ştefan, prenumerant: 293.
Ţingritos, prenumerant: 295.
Ţintila, Vasile, *Calendariu*, Cernauţi 1809: 130. — Cernauţi 1811: 134. — Cernăuţi 1812: 135. *Neu Haus-Kalender*, Cernauţi 1813: 136. — Cernauţi 1814: 142. — *veşnic*, Cernauţi 1814: 142-143.
Ţonev, V.: 167.

U*caz pentru izbăvirea Bisericii şi a Rusiei, de navalirea Gallilor*, Chişinau 1814: 143. — *adăogirea titlului de „Tarul Polşei"*, Chişnau 1815: 145. — *curmarea fugăritului*, (Chişinau) 1828: 157. *înfiinţarea iarmarocului*

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

de Sf. Dumitru, (Chișinău) 1829: 157. — *vdrsta tinerilor cununați* (Chișinău) 1830: 159.
Ucraina: 34.
Ucuta, Const., *Noua pedagogie*, Viena 1797: 272.
von Ugarte, Franț, graf: 291.
Umilincioasă rugăciune, (Iași) 1818: 304.
Ungvar, Biblioteca episcopală: 2.
Urechia, V. A.: 91, 154, 254, 255. — Vezi și Biblioteca.
Ursăcescu, V., preot: 15, 272.
Ursul, Ierei, gravor: 235, 278.
Ursu, Ion: 28.

Văcărescu. Barbu: 295. — Ienachie, *Gramatică românească*, Râmnic 1787: 266. Niculae 295. — Teodor: 295.
Vad (Maramureș), biblioteca bisericii: 71. 92.
Vaida, Dimitrie, profesor: 294.
Vâjâianu, Georgeta, biblioteca: 68.
Vâlcul, Teodor, tipograf: 299.
Valea-Porcului: 25.
Văleni (Maramureș), biblioteca bisericii: 26, 68, 112. — Vălenii-de-Munte, biblioteca mănăstirii: 15, 171, 172.
Vardalah, Const., Φυσικὴ πειραματική. Viena 1812: 295. — Ῥητορικὴ τέχνη, Viena 1815: 144.
Varlaam, Episcopul Rădăuților: 210. — Mitropolitul Moldovei: 188, 189; *Carte de învățătură*, Iași 1643: 190. — *Răspunsul împotriva Catehismului calvinesc*, (M-rea Dealului? 1645: 190-194; 195, 202, 242.
Varnava, Sfântul: 88, 89.
Vărzărești Vechi, biblioteca bisericii: 108.
Văsieni, sat în jud. Lăpușna: 55.
Văsiiu, protopop din Alba Iulia: 206.
Vasilie, tipograf din Blaj: 245. — K., tipograf: 70.
Vasilievici, Nita: 115.
Vaț: 298.
Vedomostie pentru biserică.., (Chișinău) 1829: 318.
Venezia, (Veneția): 1.
Vendotis, Gheorghe, tipograf: 113, 161.
Veniamin, Costachi, Mitropolitul Moldovei, *Ponturi cum să cade a petrece preoții*, (Iași 1796 1803): 112. — *Pastorală în post*, (Iași) 1804: 121. — *Table alilodidactice*, Iași 1825: 316: traducator: 299; 151, 319, 320.
Verbițki, Alexandrovici Timotei, tipograf: 188.
Veress, Andrei, Dr.: 57, 70, 77, 79, 82, 86, 97-104, 107-109, 111-112, 114-120, 123-125, 127, 129-131, 133, 135, 137-138, 142, 145, 148-150, 152-153, 155, 209, 211, 218, 264-265, 273-274, 276, 283, 288, 291, 303.
Vestire pentru urmărirea a doi soldați hoți, Sibiu 1788: 104. — *Vestire*, Sibiu 1789: 108.
Vicoreanu, Ioan: 264.
Viena: 49, 94, 99, 108.
Viețile sfinților Pahomie, Dorotei și Teodor Studitul, Blaj 1768: 87. — *din luna Aprilie*, Măn. Neamțului 1813: 296.
Viiața și pildele lui Esop, Sibiu 1795: 270-271. — Sibiu 1807: 126 — Sibiu 1816: 302.
Vinețchi, Gavril, traducător: 274.
Vîrtosu, Emil: 26, 34. — Ion: 34.
Visarion Tesalianul, dela M-rea Cotroceni: 295.
Vișeul-de-Jos (Maramureș), biblioteca bisericii: 56, 68. — de-Mijloc, biblioteca bisericii: 24.
Vitali, prenumeranți, Gheorghie: 298. — Ștefan: 297.
Vizantiul, Panaiot, primicher al Marei Biserici, stihuitor: 224.
Vlad, al IV-lea (1510), Domnul Țării Românești: 166.
Vladul, Popa, tipograf: 73.
Vlahovici, Daniil, *Pastoralnică scrisoare*, Cernăuți 1813: 138.
Vlaicul, gravor: 70, 245, 247, 249.
Vlastares, Arsenie Matbei: 293.
von Voina, Franț, graf: 291.
Voinescu, Răducanu: 295 — Ștefan: 295.
Volinsc, biblioteca: 7.
Voltaire: 301.
Voroavă de tâlcuirea Sf. Apostoli, Neamț 1811: 133.
Voronțov, Mihail, *Despre ciumă*, (Chișinău 1828): 157. — *Ușurarea și plata dărilor*, (Chișinău 1823-28): 157.
Vretos, epigramist: 77.
Vucovici, Bojidar, tipograf: 1.
Vuia, Iuliu: 92.
Vulcan, Samuel, Episcop al Oradiei-Mari: 140; i se închina versuri: 281, 317.
Vulgaris, Evghenie, *Adoleshia filotheos*

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

adecă Indeletnicire iubitoare de Dumnezeu, Iaşi 1815-19: 299.
Vulpe, prenumeranţi, Athanasie: 298. — Maxim: 298.
Vurus, Iosif, Episcop, i se închină versuri: 317.
Vusmanovici, Ioann, prenumerant: 298.

Wass, Daniil, Conte: 278. — Emeric, i se închină versuri: 130.
Wolf, Andrei: 94, 95.
Wilhelm (Velgelmi), Friedrich, Regele Prusiei: 148.

Xenofon, biblioteca mănăstirii: 89. — scriitorul: 309.
Xeropotam, biblioteca mănăstirii: 72.

Zahaicani (Orhei), biblioteca bisericii: 92.
Zavira, Gh. Ioan: 268, 269.
Zertzuli, Chiriac, epigramist: 113. — Theofil, epigramist: 113.
Zeus: 271.
Zico, Anastasie, prenumerant: 297.
Zisi, Sterio, prenumerant: 298.
Zsiga, Nic., Fundaţie: 179.
Zwiebel, anticar: 102.

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

ERRATA

Pag. :	Rândul :	In loc de:	Sa se citească:
2	13 de jos	randuri pe pagina. rare ori	rânduri pe pagina. rareori
10	1 „ .	*hatásog a hasai Románsagra*	*hatások a hazai románságra*
14	17 „ „	evangeliştilor	evangheliştilor
22	2 „ „	*din al secolul*	*din secolul al*
23	3 „ „	Modovei	Moldovei
24	3 „ „	pregateşte prof. I. Minea	pregătea prof. I. Minea
29	18 de sus	dura	după
34	4 de jos	între ani	între anii
35	1 de sus	*Octoih.* Bucureşti 1709	*Octoih.* Bucureşti 1709 (recte 1732). — Ediţia III-a.
36 37	legendele facs. 14 —16	*Octoih,* Bucureşti. 1709	*Octoih,* Bucureşti 1709 (recte 1732).
79	la bibliografia nr. 125. adaogă:		N. Drăganu. *Cea mai veche carte rácocziyană,* în *Anuarul Inst. de Istorie Naţională.* I (1921—1922). p. 173—175.
81	19 de sus	are nu	are un
81	21 de sus	*Cheia înţelesului.* Buc. 1675	*Cheia înţelesului.* Buc. 1678
84	1 „ „	coalele. sunt	coalele sunt
99	la nr. 195	Sibiu 1578	Sibiu 1785
109	la nr. 239	Cluj 1782	Cluj 1792
111	la nr. 249	Sibiu 1794	Sibiu 1795
112	2 de sus	Foea	Foae
129	la nr. 329	*Ad Sabbam*	*Ad Sabbam Tököly*
133	4 de sus	*raţionalis*	*rationalis*
153	10—11 de jos	*ritus catholicum*	*ritus Catholicorum*
154	la nr. 458	*Bucoavnă* (Bucureşti 1926)	*Bucoavnă.* (Bucureşti 1826)
158	5 de jos	*Iraane*	*Icoane*
162	la nr. 346	*medicae nationalis*	*medicae rationalis*
185	la colon-titlu	OLIITVENIC, 1635	MOLITVENIC. 1635
199	1 de jos	Totut este	Totul este
200	6 de sus	şi micul Ivanovici	şi Micul Ivanovici
202	la nr. 68	Bucureşti 1679	Bucureşti 1678.
220	1 de sus	151. *Molitvenic*	150. *Molitvenic*
234	7 de jos	Hisant	Hrisant
260	11 „ „	Kredeukuj	Kredeuluj
263	20 „ „	darcŭaşte	daruïaşte
265	10 de sus	Благоскоенїѧ	Благословенїѧ
268	la nr. 561	Viena 1973	Viena 1793
272	18 de sus	Descrisa In	Descrisa în
272	la nr. 598	Blaj 1976	Blaj 1796
272	20 de jos	*veehe*	*veche*
273	10 de sus	650	630
273	17 „ „	*cei sănatoase*	*cei sănătoase*
276	11 de jos	*Literatură romînă*	*Literatura romînă*
278	14 „ „	dele Râmnic	dela Râmnic
278	11 de sus	S. Puşariu	S. Puşcariu
279	nr. 51 — 52 ale clişeelor, să se înlocuiască cu:		50 — 51
280	9 de sus	Ultimele 71, pag.	Ultimele 71 pag..
287	2 „ „	Lexicomului	Lexiconului
288	9 de jos	Anſzug	Auſzug
300	6 de jos	*Impăralul*	Imparatul
302	13 „ „	913	931
317	la nr. 1381	dupa «...1828». adaoga:	— Bulgareşte.
318	nr. 1423 ar fi trebuit înainte de 1425.		
318	19 de jos	*Ştefan Vasile Episcopul*	*Ştefan Vasile Episcopescul*

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)

CUPRINSUL TOMULUI IV

	Pagina
Prefaţa d-lui General Radu Rosetti	VII—VIII
Lămuriri	IX—XIII
Descrierea cărţilor:	
Partea întâia: Adăogiri	1—162
Partea a doua: Indreptări	163—322
Lista cărţilor descrise:	
Adăogiri	323—336
Indreptări	336—345
Lista gravurilor reproduse în facsimile	347—348
Indice alfabetic	349—372
Errata	373
Cuprinsul tomului IV	375

BDD-B352-4 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 09:09:39 UTC)